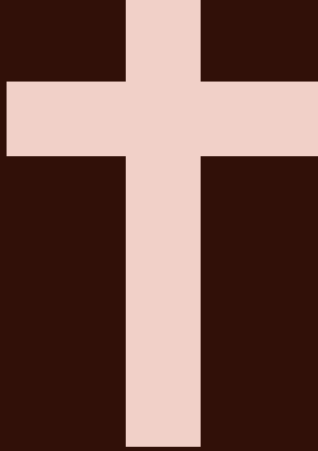

Soso Kitaabuie:
Tawureta, Yabura,
Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso Kitaabuie:
Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2

Contents

Matiyu	1
Maraki	49
Luki	79
Yaya	130
Xærae xa taruxui	167
Roma	210
Korinti I	232
Korinti II	252
Galati	265
Efese	273
Filipi	281
Kolosi	286
Tesaloniki I	291
Tesaloniki II	296
Timote I	299
Timote II	305
Tito	309
Filemon	312
Eburu	314
Yaki	329
Piyeri I	335
Piyeri II	341
Yaya I	345
Yaya II	351
Yaya III	352
Yude	353
Waxayi	355
Yabura	377

Inyila Isa
Annabi Matiyu
naxan seβexi
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan taruxuie seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi dunija, Annabi Matiyu naxa yi Kitaabui seβe, a xa Isa xa duniɲeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seβe Gireki xui ne, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa nɔ a fahaamude.

Isa xa kaabanako gβegbe seβexi yi Kitaabui kui alako mixie xa a senbe kolon, Ala senbe naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Matiyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan masenma. A dɔnxɔe ra, yi Kitaabui Isa faxa ki nan dentege sama nun a keli ki faxe ma.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lonni naxan sɔtɔma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma duniɲeigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa
Annabi Matiyu
naxan seβexi

Isa benbae
(Luki 3:23-38)

¹ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima bɔnsɔe ra, a benbae xilie nan yi ki:

² Iburahima naxa Isiyaga sɔtɔ.
 Isiyaga naxa Yaxuba sɔtɔ.
 Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyaɛ sɔtɔ.

³ Yuda naxa Peresi nun Sera sɔtɔ,
 Tamari xa die.

Peresi naxa Xesiron sɔtɔ.
 Xesiron naxa Arami sɔtɔ.

⁴ Arami naxa Aminadabo sɔtɔ.
 Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.

Naxason naxa Salimon sɔtɔ.
⁵ Salimon naxa Boosu sɔtɔ, Raxabi xa di.

Boosu naxa Obedo sɔtɔ, Ruti xa di.

⁶ Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.
 Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Mange Dawuda naxa Sulemani sɔtɔ

Uriya xa gine saabui ra.

⁷ Sulemani naxa Robowami sɔtɔ.
 Robowami naxa Abiya sɔtɔ.

Abiya naxa Asa sɔtɔ.

⁸ Asa naxa Yehosafati sɔtɔ.
 Yehosafati naxa Yehorami sɔtɔ.
 Yehorami naxa Yusiya sɔtɔ.

⁹ Yusiya naxa Yotami sɔtɔ.

Yotami naxa Axasi sɔtɔ.
 Axasi naxa Xesekiya sɔtɔ.

¹⁰ Xesekiya naxa Manasi sɔtɔ.

Manasi naxa Amon sɔtɔ.
 Amon naxa Yosiya sɔtɔ.

¹¹ Yosiya naxa Yekoniya nun a xunyaɛ sɔtɔ,

Isirayilakae xaninxi Babilɔn temui naxe.

¹² E to siga Babilɔn, Yekoniya naxa Salatiyeli sɔtɔ.

Salatiyeli naxa Sorobabeli sɔtɔ.

¹³ Sorobabeli naxa Abiyudi sɔtɔ.

Abiyudi naxa Eliyakimi sɔtɔ.

Eliyakimi naxa Asoro sɔtɔ.

¹⁴ Asoro naxa Sadɔki sɔtɔ.

Sadɔki naxa Aximi sɔtɔ.

Aximi naxa Eliyudi sɔtɔ.

¹⁵ Eliyudi naxa Eleyasari sɔtɔ.

Eleyasari naxa Matan sɔtɔ.

Matan naxa Yaxuba sɔtɔ.

¹⁶ Yaxuba naxa Yusufu sɔtɔ.

Yusufu naxa Mariyama dɔxɔ.

Mariyama nan findi Isa nga ra, naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁷ A birin nalanxi benba dɔɔɔ fu nun naani, keli Iburahima ma sa dɔɔɔ Dawuda ra. A birin nalanxi benba dɔɔɔ fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga temui naxe Babilɔn. A birin nalanxi benba dɔɔɔ fu nun naani, keli Isirayilakae siga temui ma Babilɔn, han a sa dɔɔɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

*Isa bari ki naxe
(Luki 1:26-38, 2:1-7)*

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki ne: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote dɔɔɔ, kɔnɔ beenun e xa kafu, Mariyama naxa teege Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako saabui ra.

¹⁹ A xa mɔri Yusufu to findixi tinxintɔe ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa nate tongo e xa fatan gundoɔɔɔɔna kui.

²⁰ A nu a maɔɔɔɔnma na fe ma temui naxe, Marigi xa maleke nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a be, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bɔnsɔe, i naxa gaaxu i xa gine Mariyama futife ra, barima a teegeɔxi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako nan na.

²¹ Mariyama fama di xeme nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa pama rakiside e xa yunubie ma.»

²² Na birin naba ne alako Marigi naxan masen namijɔnme saabui ra, a xa kamali alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

²³ «Ginedimedi teegeɔma ne, a di xeme bari.

E a xili falama ne Emanuweli.»
Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»

²⁴ Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa maleke xa yaamari rabatu, a a xa gine xa futi xiri.

²⁵ Kɔnɔ a mu a kolon gine ra han Mariyama xa di xeme bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

2

Karamɔɔe Isa binyafe

¹ Isa bari Beteleemu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, mange Herode xa pamane. Na waxati, karamɔɔ ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra,

² e naxa maxɔrinyi ti, e naxe, «Yuwifie xa mange naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi ne muxu xa fa suyidi a be, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.»

³ Mange Herode to na fe me, a tan nun Darisalamuka birin naxa kɔntɔfili.

⁴ A naxa serexedube kuntigie nun seriyɔe karamɔɔe malan, a xa e maxɔrin Ala xa Mixi Sugandixi barima dennaxe.

⁵ E naxa a yaabi, «A barima Beteleemu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, barima namijɔnme a sebexi,

⁶ «I tan Beteleemu, naxan na Yudaya bɔxi ma,

i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma,

barima mange fama kelide i tan Beteleemu ne,

naxan n ma Isirayila pama rajerema,

alo xuruse demadonyi xurusee rajerema ki naxe.»

⁷ Na kui, Herode naxa na karamɔɔe xili gundo ra, a e maxɔrin tunbui minixi waxati naxan ma.

⁸ Na dangi xanbi, a naxa e xee Beteleemu yi xeeraya ra, «Wo siga, wo xa sa wakili yi diyɔre fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a be.»

⁹ Karamɔɔe to ge mange xui ramede, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa jere e ya ra han a naxa ti diyɔre yire xun ma.

¹⁰ E to tunbui to, e naxa seewa ki fanyi ra.

¹¹ E naxa so banxi kui, e naxa diyɔre to a nga Mariyama yi ra.

E naxa e magoro bɔxi, e suyidi diyɔrɛ bɛ. Na tɛmɔi, e naxa sanbasee ramini e xa kote kui, e xɛɛma, surayi fanyi, nun miri labunde fi diyɔrɛ ma.

¹² Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa bɔxi ma kira gbɛtɛ ra.

Isa xanife Misira

¹³ Karamɔxɔɛ siga xanbi, Marigi xa malekɛ naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a bɛ, «Keli. Diyɔrɛ nun a nga xanin Misira bɔxi ma. Wo xa lu mɛnni han n wɔyɛnma i bɛ tɛmɔi naxɛ, barima Herode diyɔrɛ fenma nɛ alako a xa a faxa.»

¹⁴ Yusufu naxa keli kɔɛ ra, a diyɔrɛ nun a nga xanin Misira.

¹⁵ E naxa lu mɛnni han Herode naxa faxa, alako Marigi naxan masen namijɔnmɛ saabui ra, a xa kamali, «N bara n ma di xili, a xa keli Misira.»

Herode diyɔrɛɛ faxafe

¹⁶ Herode to a kolon a karamɔxɔɛ bara a madaxu, a bɔjɛ naxa te a jaaxi ra. A naxa yaamari fi, di xɛmɛ birin xa faxa Betɛlɛɛmu nun a rabilinyi birin, naxee mu nu jɛ saxan soto sinden. A na natɛ tongo na karamɔxɔɛ xa tunbui to tɛmɔi nan ma.

¹⁷ Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi naxa kamali,

¹⁸ «Xui nde bara mɛ Rama, wa xui nun sunnunyi gbege na a ra.

Raxele wama a xa die nan ma fe ra,

a mu tinxi mixi yo xa a madundu barima die mu a bɛ sɔnɔn dunijɛ.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

¹⁹ Herode to faxa, Marigi xa malekɛ naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira bɔxi ma.

²⁰ A naxa a masen a bɛ, «Keli, diyɔrɛ nun a nga tongo, i xa gbilen

e ra Isirayila bɔxi ma, barima naxee nu waxi diyɔrɛ faxafe, e bara faxa.»

²¹ Yusufu naxa keli, a naxa diyɔrɛ nun a nga tongo, e gbilen Isirayila bɔxi ma.

²² Kɔnɔ Yusufu to a mɛ a Arax-elusi nan findixi Yudaya mangɛ ra a baba Herode jɔxɔɛ ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to wɔyɛn a ra xiye kui, a naxa siga Galile bɔxi ma,

²³ a sa sabati Nasareti. Na raba nɛ alako namijɔnmɛɛ xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xili falama nɛ, <Nasaretika.>»

3

Annabi Yaya kawandi tife

(Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-34)

¹ Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa kawandi ti folo Yudaya gbengberen yire.

² A nu a masen, «Wo tuubi, barima Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ.»

³ Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma fe falafe, a to a masen, «Mixi nde a xui itema gbengberen yire,

<Wo kira yailan Marigi bɛ, wo kirae matinxin a ya ra.>»

⁴ Nɔxɔmɛ xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, belɛti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoo nun wula kumi nan na.

⁵ Darisalamukae, Yudayakae, nun mixi naxee birin nu sabatixi Yuruden xure rabilinyi, e nu sigama a yire.

⁶ E nu e xa yunubie masenma kɛnɛ ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xɔɔra Ala xa fe ra.

⁷ Kɔnɔ Annabi Yaya to Farisenie nun Saduseni gbege to fa ra e xa e xunxa ye xɔɔra, a naxa a masen e bɛ, «Wo tan bɔximase bɔnsɔɛ! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xɔnɛ ma naxan na fafe?

⁸ Wo xa fe fanyi nan naba naxan a masenma a wo bara tuubi.

⁹ Wo naxa a fala wo yete ma, <Iburahima nan na muxu benba ra,> barima Ala noma yi gemee mafindide Iburahima xa die ra.

¹⁰ Beera nan na wurie sanke ma a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i.

¹¹ N tan wo xunxama ye nan xora wo xa tuubi xa fe ra, kono naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra hali a xa sankiri maxanife ra. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.

¹² A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kono a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe

(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

¹³ Na temui Isa naxa keli Galile, fafe ra Yaya yire Yuruden xure, alako Yaya xa a xunxa ye xora.

¹⁴ Kono Yaya mu nu tinxi na fe ra. A naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa n xunxa ye xora, kono i tan nan fa faxi n tan xa i xunxa ye xora?»

¹⁵ Isa naxa a yaabi, «Yakosi, a xa raba yi ki, barima a lanma won xa fe birin naba a seriye ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a ra.

¹⁶ Isa xun to xa, a naxa te ye xora, koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra a ma alo ganbe.

¹⁷ Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenexi ki fanyi ra.»

4

Sentanε katafe a xa Isa ratantan

(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)

¹ Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbengberenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa a ratantan.

² Isa to nu bara sun xi tongo naani, koe nun yanyi, kaame nu na a ma.

³ Maratantanma to maso a ra, a naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gemee xa findi taami ra.»

⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <Mixi mu baloma taami gbansan xa ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan na adama be.»

⁵ Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa seniyenxi, a a ti Ala xa hromobanxi fari, yire itexi.

⁶ A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan, barima a sebexi,

<Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra,> <e e belexee rasoma ne i bun ma, e i ralaxun alako i sanyi naxa din geme ra.»

⁷ Isa naxa a yaabi, «Iyo, kono a man sebexi Kitaabui kui, <I naxa i Marigi Ala mato.»

⁸ Ibulisa man naxa a xanin geya itexi fari, a fa dunina mangeya birin masen a be, e nun e xa dariye.

⁹ A naxa a fala a be, «N yi birin fima ne i ma xa i suyidi n be, i n batu.»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Sentanε, keli be! A sebexi Kitaabui kui, <I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.»

¹¹ Na woyenyi dangi xanbi, Ibulisa naxa keli a xun. Malekee naxa e maso Isa ra, e a senbe so.

Isa a xa wali folofe Galile boxi ma

(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)

¹² Isa to a me a Yaya bara sa geeli, a naxa gbilen Galile boxi ma.

¹³ A naxa keli Nasareti taa kui, a sa sabati Kaperenam, taa nde naxan nu na baa de ra, Sabulon nun Nafatali boxi ma.

¹⁴ Na naxa raba alako Annabi Esayi xa masenyi xa kamali,

¹⁵ «Sabulon nun Nafatali boxi,

naxee na kira ra sigafe baa de ra Yuruden naakiri, wo findixi Galile boxi nan na naxan na si gbete belexe.

¹⁶ Namane naxan doxoxi dimi kui, e bara naiyalanyi belebele to.

Naxee doxoxi faxe xa dimi kui, naiyalanyi bara mini e be.»

¹⁷ Keli na temui ma, Isa naxa kawandi ti folo, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

Isa a foxirabire singee xilife
(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)

¹⁸ Isa to nu perefe Galile baa de ra, a naxa xeme firin to e na yelee wolife. Yexesuxuie nan nu e ra, Simon, naxan xili Piyeri, a nun a xunya Andire.

¹⁹ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n foxo ra. Temui dangixi wo nu yexe nan suxuma, kono yakosi n a niyama wo xa nu mixie nan soto be.»

²⁰ E naxa e xa yelee lu na keren na, e bira Isa foxo ra.

²¹ E to siga, e naxa xeme firin gbete to, Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E nu na yelee madegefe kunkui kui e baba Sebede fe ma. Isa naxa e xili,

²² e fan naxa kunkui nun e baba lu na keren na, e bira Isa foxo ra.

Isa mixie kawandife nun furemae rayalanfe
(Luki 6:17-19)

²³ Na xanbi Isa naxa Galile boxi birin isa folo. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan pama ya ma.

²⁴ A xili naxa te Siriya boxi birin ma. Mixie naxa fa furema mooli birin na a xon ma. E nu fama mixie ra naxee nu na toorofo a paaxi ra, jinne nu naxee foxo ra, bira fure nu na naxee ma, a nun namatee. Isa nu e birin nayalanma.

²⁵ Nama gbegbe naxa bira a foxo ra kelifa Galile boxi ma, Taa

Fu boxi, Darisalamu, Yudaya, nun boxi naxan na Yuruden naakiri ma.

5

Isa xa kawandi geya fari
(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)

¹ Isa to pama to, a naxa te geya fari, a a magoro. A foxirabiree naxa e makore a ra.

² A naxa masenyi ti folo e be.

Ala seewe fima naxee ma
(Luki 6:20-26)

³ «Seewe na mixie be naxee e yete magoroma,

barima e fama ne sode Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴ Seewe na mixie be naxee wama, barima e fama ne madundude.

⁵ Seewe na mixie be naxee dipema,

boxi findima e tan nan ke ra.

⁶ Seewe na mixie be naxee wama tinxinyi xon,

alo kaameto wama donse xon ma ki naxe,

barima e a sotoma ne.

⁷ Seewe na mixie be naxee kinikinima e booree ma,

barima Ala kinikinima ne e fan ma.

⁸ Seewe na mixie be naxee boje fiixe,

barima e Ala toma ne a xa fonisireya kui.

⁹ Seewe na mixie be naxee lanyifenna e nun mixie tagi,

barima e xili falama ne Ala xa die.

¹⁰ Seewe na mixie be naxee jaxankataxi tinxinyi xa fe ra,

barima e soma ne Ala xa mangeya niini bun ma.»

¹¹ «Seewe na wo be e na wo konbi, e na wo jaxankata, e na wule nun fe kobi mooli birin fala wo xun ma n ma fe ra.

¹² Wo xa jalexin, wo xa seewa, barima wo barayyi gboma ne ariyanna. Beenun wo xa bari, e namijonmee fan jaxankata na ki ne.»

Faxe nun naiyalanyi

(Maraki 9:50, 4:21, Luki 14:34-35, 8:16, 11:33)

¹³ «Wo maniyaxi faxe nan na yi dunjpa adamadie ya ma, konɔ xa faxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? A tide yo mu na kore, fo a woli tande, mixie jere a fari.

¹⁴ Wo maniyaxi naiyalanyi nan na yi dunjpa adamadie ya ma. Taa naxan doxoɔxi geya fari, na mu noma noxunde.

¹⁵ Lanpui mu radexema a xa doxo debe bun ma. A doxoma lanpui doxose nan fari alako a xa banxi kui iyalan birin be.

¹⁶ Wo xa naiyalanyi fan xa yanba na ki adamadie ya ma, alako e xa wo xa kewali fanyie to, e wo Baba matoxo naxan na ariyanna.»

Annabi Munsu nun namijonmee xa seriye

¹⁷ «Wo naxa a mapoxun a n faxi ne n xa Tawureta Munsu nun namijonmee xa seriye ba a i. N mu faxi e bade xe, n faxi ne alako n xa e rakamali.

¹⁸ N xa nondi fala wo be, danmi koore nun boxi na na, hali sigire keren mu bama Ala xa seriye ra, fo a birin kamali.

¹⁹ Na kui, mixi yo Ala xa yaamari keren matandi, na yaamari xurun kiyoki, a man fa mixi gbetee ratantan na kui, a kanyi fan xili xurunma ne birin be Ala xa mangeya niini bun ma. Konɔ mixi yo Ala xa seriye rabatu, a mixi gbetee xaran na ra, na kanyi xunnakeli nan sotoma Ala xa mangeya niini bun ma.

²⁰ N xa a fala wo be, xa wo xa tinxinyi mu dangi seriye karamoxoe nun Farisenie gbe ra, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma abadan.»

Faxe tife, xone, nun lanyi
(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

²¹ «Wo a kolon wo benbae ya-mari naxan na, <Wo naxa faxe ti. Faxeti makiitima ne.>

²² Konɔ n tan xa a fala wo be, naxan yo boje na te a ngaxakerenyi xili ma, na kanyi makiitima ne. Naxan na a fala ngaxakerenyi be, <I tan dugula>, na kanyi makiitima ne kiitisa xungbee ya i. Naxan na a fala a be, <I tan xaxilitare!>, na kanyi wolima ne yahannama te xora.»

²³ «Na kui, xa wo bara siga serexe bade, wo fa ratu a wo ngaxakerenyi xonoxi wo ma fe nde ma,

²⁴ wo xa wo xa serexe lu serexebade fe ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire. Wo xa lanyi xiri wo nun wo ngaxakerenyi tagi, wo fa gbilen wo xa serexe bade.»

²⁵ «I xa kata wo nun i kalamuma xa lan sinnanyi ma, wo na kira xon ma temui naxe. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa yire, kiitisa fan i so kosibili yi ra, na fan i sa geeli.

²⁶ N xa nondi fala i be, i mu minima menni fo i kobiri birin fi han batanka donxoe.»

Yene nun mixi ratantanse

(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

²⁷ «Wo a kolon wo benbae ya-mari naxan na, <Wo naxa yene raba.>

²⁸ Konɔ n tan xa a fala wo be, naxan yo a ya ti gine nde ra mile kui, na kanyi bara ge yene rabade a boje kui.

²⁹ Xa i yirefan ya findima i ratantanse ra, a ba na, a wole. Fate yire nde bafe na, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahan-nama.

³⁰ Xa i yirefan belexe findima i ratantanse ra, a bolon, a wole. Fate salonse nde bolonfe, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahan-nama.»

Χεμε nun gine fatanfe

(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luki 16:18)

³¹ «A man masenxi ne, <Naxan wama mæefe a xa gine ra, a xa fatan keedi so a yi ra.>

³² Κονο n tan xa a fala wo be, naxan yo mæe a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, na kanyi bara a niya na gine xa findi yenela ra a na doxo xeme gbete xon ma temui naxe. Xeme naxan fan na gine doxoma e mæxi naxan na, a fan bara findi yenela ra.»

Marakali

³³ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, <Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali ne Marigi be.>

³⁴ Κονο n tan xa a fala wo be, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra, barima Ala xa kibanyi nan a ra.

³⁵ Wo naxa wo kali boxi ra, barima Ala sanyi tide na a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima Mange Xungbe xa taa nan a ra.

³⁶ Wo naxa wo kali wo yete xunyi ra, barima wo mu noma xunxexe keren nafugade, wo mu noma a foorode.

³⁷ Wo xa nondi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala <iyo>. Xa ade nan a ra, wo xa a fala <ade>. Sese sa na xun ma, a fatanxi Sentane nan ma.»

Γβερνοχε

(Luki 6:29-30)

³⁸ «Wo a kolon wo yamari naxan na, <Wo xa ya noxo ya ra, wo xa pinyi noxo pinyi ra.>

³⁹ Κονο n tan xa a fala wo be, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xere garin, wo xa boore seeti fan ti a be.

⁴⁰ Xa mixi nde wama wo xan-infe kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi.

⁴¹ Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati pere kui kilo keren, wo xa a mati kilo firin.

⁴² Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a be.»

Yaxuie xanufe

(Luki 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, <Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui xon.>

⁴⁴ Κονο n tan xa a fala wo be, wo xa wo yaxuie xanu, wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo naxankatama.

⁴⁵ Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintoe nun tinxintaree be, naxan tune ragoroma mixi fanyie nun mixi kobie be.

⁴⁶ Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali duuti maxili kobie na mooli rabama.

⁴⁷ Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xebuma, wo munfe rabafe naxan findi fe neene ra na kui? Hali kaafrie na mooli rabama.

⁴⁸ Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, alo wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

6*Mixi kife*

¹ «Wo naxa fe fanyi raba mixie ya tode ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sotoma wo Baba ra, naxan na ariyanna.

² Na kui, i ne mixi kima, i naxa a sigi sa dunjama birin be alo filankafuie a rabama ki naxe salide nun taa ma, alako mixie xa e matoxo. N xa nondi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotode.

³ I ne mixi kima i yirefanyi ra, koola naxa a kolon.

⁴ I xa mixi ki suture nan na. Na kui, i Baba Ala naxan gundo

birin kolon, a fama ne na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife

(Luki 11:2-4)

⁵ «Wo ne salima, wo naxa lu alɔ filankafuie naxee salima, e tixi salidee kui nun kira de ra alako mixie xa e to. N xa nonɔi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin soɔɔde.

⁶ Kɔnɔ i tan ne salima, siga i xa banxi yire nde noxunyi kui, i naade ragali, i Ala maxandi naxan mu toma. Na kui, i Baba Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

⁷ «Wo ne Ala maxandima, wo naxa wo xa woyenyi rawuya fufafu, alɔ kaafiri naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa woyenyi radiganxie nan saabui ra.

⁸ Wo naxa lu alɔ e tan, barima wo Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a maxandi.»

⁹ «Wo lan wo xa sali yi ki ne: <Muxu Baba naxan na ariyanna, duniɓa birin xa i xili seniyenxi kolon.

¹⁰ I xa mangeya xa fa. I sago xa raba duniɓa ma, alɔ a rabama ariyanna ki naxe.

¹¹ Baloe fi muxu ma to loxoɔe, muxu hayi na naxan ma.

¹² Diɓe muxu xa yunubie ma, alɔ muxu fan diɓexi mixie haakee ma ki naxe, naxee bara fe kobi niya muxu ra.

¹³ I naxa muxu ti maratantanyi kira xon, i xa muxu ratanga Sentane ma. I tan nan gbe na mangeya, senbe, nun binye ra abadan.

Amina.»»

¹⁴ «Xa wo diɓe mixie haakee ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan diɓema ne wo ma,

¹⁵ kɔnɔ xa wo mu diɓe mixie ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu diɓema wo xa yunubie ma.»

Sunyi suxufe

¹⁶ «Wo ne sunyi suxuma, wo naxa wo yatagi ixonɔ alɔ filankafuie e yatagi ixonoma ki naxe, mixie xa a kolon a e na sunyi. N xa nonɔi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin soɔɔde.

¹⁷ Kɔnɔ i tan ne sunyi suxuma, i xa ture sa i xunyi ma, i i yatagi maxa,

¹⁸ alako mixie naxa a kolon a i na sunyi. Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan man gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

Harige

(Luki 11:33-36, 16:13)

¹⁹ «Wo naxa wo harige malan duniɓa ma, nimasee nun xorixori a xun nakanama dennaxe, xa na mu a ra muɓetie noma a muɓade banxi kui dennaxe.

²⁰ Wo xa wo harige malan ariyanna ne, nimasee nun xorixori mu kanari sama dennaxe, muɓetie fan mu muɓe tima dennaxe.

²¹ Wo harige na dennaxe, wo boɓe fan luma naa ne.»

²² «Ya nan na fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne,

²³ kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara findi dimi ra, na dimi ifoɔɔ de!»

²⁴ «Mixi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore maxanu. A xirima keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli batude temui keren.»

Kontɔfli

(Luki 12:22-32)

²⁵ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kontɔfli baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi duniɓeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. Wo xa duniɓeigiri tide mu gbo donse be? Wo fate tide mu gbo dugie be?»

²⁶ Wo xɔnie mato koore ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama, e mu donse ragatama bilie kui, kɔnɔ wo Baba naxan na ariyanna, a e baloma. Wo tan mu dangi na xɔnie ra?

²⁷ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfli saabui ra?

²⁸ Munfe ra wo kɔntɔfilima wo xa sosee xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e minima wula sansie ma ki naxe. E mu walima, e mu woliḡese yailanma,

²⁹ kɔnɔ n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge keren.

³⁰ Xa Ala sansi mɛɛnima yi ki ne, sansi naxan na na to, tina a gan, a mu mɛɛnima wo fan ma? Wo xa danxaniya xurun!»

³¹ «Na kui, wo naxa kɔntɔfli a falafe ra, <Muxu munse donma? Muxu munse minma? Muxu munse ragoroma muxu ma?»

³² Kaafirie birama na fe mɔɔli nan tun fɔxɔ ra. Anun, wo Baba naxan na ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin ma.

³³ Na kui, wo xa Ala xa mangeya niini nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se dɔnxɔe birin fan fima ne wo ma.

³⁴ Wo naxa kɔntɔfli tina xa fe ra, barima tina a jɔxɔ sama a yete xɔn. Lɔxɔe birin nun a xa tɔɔre nan a ra.»

7

Wuri fuji nun xebenyi

(Luki 6:37-42)

¹ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa kana wo fan na Ala yi.

² Wo mixi makiitima ki naxe, wo fan makiitima na ki ne. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.

³ Munfe ra i wuri fuji toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu

xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?

⁴ I nɔma a falade i ngaxakerenyi be di, <A lu n xa wuri fuji ba i ya ma,> xa a sa li xebenyi nan na i tan yete ya ma?

⁵ I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i yete ya ma. Na ba xanbi, i nɔma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fuji ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se seniyenxi sofe baree yi ra

⁶ «Wo naxa se seniyenxi so baree yi ra, xa na mu a ra e e ya rafindima ne wo ma, e wo maxin. Wo naxa geme tofanyie woli xɔsee bun ma, xa na mu a ra e e maboronma nan tui.»

Baba Ala maxandife

(Luki 11:9-13)

⁷ «Wo maxandi ti, wo a sɔtɔma ne. Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade kɔnkɔn, a rabima ne wo be.

⁸ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sɔtɔma ne.

Mixi naxan fenyi tima, a a toma ne.

Mixi naxan naade kɔnkɔnma, a rabima ne a be.»

⁹ «Babe mundun na wo ya ma naxan xa di taami maxɔrinma a ma, a sa geme so a yi ra?

¹⁰ Xa na mu a ra, a boximase so a yi, a xa di na a maxɔrin yexe ma?

¹¹ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie fima ne a maxandimae ma.»

Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama be

(Luki 6:31)

¹² «Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be. Tawureta Munsu nun namijɔnmee xa Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

Naade ixutuxi nun a igbe

(Luki 13:23-24)

¹³ «Wo xa so naade ixutuxi nan na, barima naade igbe mixi

rasigama gbaloe nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe ma, a jere mu xɔnɔ. Mixi gbegbe soma naade igbe nan na, mixi gbegbe gbaloe kira nan suxuma.

¹⁴ Kɔnɔ naade ixutuxi rabima kisi nan ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a jere xɔnɔ. Mixi mu gbo naxee na naade nun na kira toma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Luki 6:43-44)

¹⁵ «Wo wo yete ratanga wule false ma naxee e yete findixi namijɔnmee ra. E fama woyenyi jɔxunme ra wo ma, kɔnɔ e janige mu fan feo!

¹⁶ Wo e kolonma e xa kewali nan ma. Kusu bama baagi bili kon na? Xore bama tunbe bili ma?

¹⁷ Sansi fanyi bogi fanyi nan naminima, sansi kobi fan bogi kobi nan naminima.

¹⁸ Sansi fanyi mu noma bogi kobi raminide, sansi kobi fan mu noma bogi fanyi raminide.

¹⁹ Sansi naxan mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i.

²⁰ Na kui, wo na mixie kolonma e xa kewali nan ma.»

Naxee mu Ala sago rabama

(Luki 6:46, 13:25-27)

²¹ «Mixi naxee a falama n be, <N Marigi, n Marigi,> e birin xa mu soma Ala xa mangeya niini bun ma, fo naxee n Baba sago rabama naxan na ariyanna.

²² Na loxoe mixi gbegbe a falama ne n be, <Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu mu woyen xe i xili ra? Muxu mu jinnee keru xe i xili ra? Muxu mu kaabanako gbegbe raba xe i xili ra?>

²³ Na temui n nee yaabima ne, <N mu wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo keli n ya i.»

Banxiti firin xa taali

(Luki 6:47-49)

²⁴ «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi rame, a fa a rabatu, na

kanyi maniya xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye ma.

²⁵ TUNE naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, kɔnɔ banxi mu bira, barima a nu tixi fanye nan fari.

²⁶ Kɔnɔ mixi naxan n ma masenyi rame, a mu a rabatu, na kanyi maniya mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi meyeniyi fari.

²⁷ TUNE naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, banxi fan naxa bira, a kana a jaaxi ra.»

²⁸ Isa to ge yi fe birin masende, pama naxa kaaba a xa xaranyi ma,

²⁹ barima a mu nu luxi alo e xa seriyε karamoxoe. A tan nu woyenma mange senbe nan na.

8

Isa kune kanyi rayalanfe

(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)

¹ Isa to goro geya fari, pama gbegbe naxa bira a foxo ra.

² Kune kanyi nde naxa a maso Isa ra, a suyidi a be, a a fala a be, «N Marigi, xa i tin, i noma n nasenyende.»

³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa ba a ma keren na.

⁴ Isa man naxa a masen a be, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentege serexedube be, i serexe ba alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seederɔxoya nan na e be.»

Sɔori xunmati xa danxaniya

(Luki 7:1-10)

⁵ Isa to so Kaperenam, sɔori mixi keme xunmati naxa fa a yire, a a maxandi,

⁶ «Marigi, n ma walike saxi banxi, a bara namata, a jaxankataxi ki fanyi ra.»

⁷ Isa naxa a fala a be, «N xa siga, n xa sa a rayalan.»

⁸ Soori mixi keme xunmati naxa a yaabi, «Marigi, na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi yalanma ne.

⁹ N a kolon barima n fan na mange ndee nan xa yaamari bun ma, soori ndee man na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun ma. N na a fala soori nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

¹⁰ Isa to na soori xa masenyi me, a naxa kaaba, a fa a fala a foxirabiree be, «N xa nondi fala wo be, n mu yi danxaniya mooli toxi Isirayila boxi dede.

¹¹ N xa a fala wo be, mixi gbege fama ne keli sogetede nun sogegorode biri, e e dege e nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Ala xa mangeya niini bun ma.

¹² Kono mange xa die tan wolima ne tande dimi kui, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe.»

¹³ Na temui Isa naxa a fala soori mixi keme xunmati be, «Siga, a xa raba i be alo i laxi a ra ki naxe.» Na waxati kerenyi yati, soori xa konyi naxa yalan.

Isa mixi gbege rayalanfe
(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyeri xonyi. A naxa Piyeri bitanyi ginema to, a saxi, a fate wolenxi ki fanyi.

¹⁵ Isa to a belexe suxu, fure naxa a bejin keren na. A naxa keli, a fa kuri so e be.

¹⁶ Nunmare temui, e naxa fa mixi gbege ra Isa xon ma jinne nu naxee foxo ra. A naxa jinnee keri a xa woyenyi ra, a furemae birin nayalan.

¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, naxan sebexi, «A naxa won ma toore ba won ma,

a won ma furee doxo a xun.»

Birafe Isa foxo ra
(Luki 9:57-62)

¹⁸ Isa to jama gbege to a rabilinyi, a naxa a foxirabiree yamari e xa baa igiri.

¹⁹ Seriyee karamoxo nde naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxo, i siga dede, n na i foxo ra.»

²⁰ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima a yili kui. Xoni xima a tee kui. Kono dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

²¹ A foxirabiree nde fan naxa a fala a be, «Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade sinden.»

²² Kono Isa naxa a yaabi, «Bira n foxo ra. A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

Isa foye belebele raxarafe
(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)

²³ Isa naxa baki kunkui kui, a foxirabiree naxa bira a foxo ra.

²⁴ Foye belebele naxa keli baa ma, moronyi nu fa sa kunkui kui. Kono Isa tan nu na xife.

²⁵ A foxirabiree naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Marigi, won nakisi, won faxafe ne yi ki!»

²⁶ A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfe ra? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa keli, a foye nun baa yamari, baa naxa xinbeli yen!

²⁷ A foxirabiree naxa kaaba, e e bore maxarin, «Mixi mooli mundun lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

Ninne kanyi rayalanfe
(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)

²⁸ E to naakiri li Gadara boxi ma, mixi firin naxa mini gaburi longori ra jinnee nu naxee foxo ra, e sa Isa ralan. E nu magaaxu ki fanyi, mixi yo pan mu nu noma dangide na biri.

²⁹ E naxa sonxo, «Ala xa Di, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi be muxu jaxankatade ne beenun a loxo xa a li?»

³⁰ Xɔsɛ gali nu na e demadonfe na longori.

³¹ Ninnɛe naxa Isa mayandi, «Xa i sa muxu kerɛ, muxu raso yi xɔsɛ gali.»

³² Isa naxa a fala e bɛ, «Wo siga.» E naxa mini na xɛmɛ firinyie, e so na xɔsɛe i. Xɔsɛ gali birin naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sa sin baa ma, e madula.

³³ Naxee nu na xɔsɛe demadonfe, e naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dentɛge sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae bɛ jinnɛe gbilenxi na xɛmɛ firin fɔxɔ ra ki naxɛ.

³⁴ Na temui taa birin naxa mini Isa ralande. E to a to, e naxa a mayandi a xa keli e xa bɔxi ma.

9

Namate rayalanfe

(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)

¹ Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri, a so a xɔnyi taa kui.

² Mixi ndee naxa fa namate nde ra Isa xɔn ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate bɛ, «N ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara xafari.»

³ Na kui, sɛriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a fala e bɔɛ ma, «Yi xɛmɛ na Ala rasɔtofe nɛ yi ki.»

⁴ Kɔnɔ Isa to nu e xa maɔxɔnyɛ kolon, a naxa a masen e bɛ, «Munfe ra maɔxɔnyɛ kobie na wo bɔɛ ma?»

⁵ Wɔyɛnyɛ mundun sɔɔnɛya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i xa i jɛrɛ?»

⁶ N xa a masen wo bɛ a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» Isa naxa a masen namate bɛ, «Keli, i xa i xa dagi tongo, i xa siga i xɔnyi.»

⁷ Namate naxa keli, a siga a xɔnyi.

⁸ Nama to na to, e naxa gaaxu, e nu fa Ala matɔxɔ, naxan na sɛnbɛ mooli fixi adamadie ma.

Matiyu birafe Isa fɔxɔ ra

(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)

⁹ Isa to keli na, a naxa xɛmɛ nde to naxan xili Matiyu, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» Matiyu naxa keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁰ Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabirɛe nu na e degefe Matiyu xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔɛ gbege naxa fa, e birin naxa e dege fɔlɔ yire keren.

¹¹ Farisenie to na to, e naxa Isa fɔxirabirɛe maxɔrin, «Munfe ra wo karamɔxɔ nun duuti maxilie nun yunubitɔɛe e degema yire keren?»

¹² Isa to na mɛ, a naxa a fala, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na seriba ma.

¹³ Wo siga, wo sa fahaamui sɔto yi masenyi ma, «Hinne rafan n ma dangife sɛrɛɛ ra.» N mu faxi tinxintɔɛe xa xilide. N faxi yunubitɔɛe nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

¹⁴ Na temui Annabi Yaya fɔxirabirɛe naxa fa Isa yire, e a maxɔrin, «Munfe ra muxu tan nun Farisenie sunyi suxuma, kɔnɔ i fɔxirabirɛe tan mu sunma?»

¹⁵ Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunnunde a na e fe ma temui naxɛ? Lɔxɔɛ fama, ginɛfenyi bama nɛ e yi ra. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.

¹⁶ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi nɛɛnɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛnɛ xuntunyi nan dugi fori ibɛndunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra.

¹⁷ Mixi man mu weni nɛɛnɛ sama lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra na weni nɛɛnɛ na funtu, weni lɛbɛ fori bulama nɛ, weni fili, a sase fan kana. Weni nɛɛnɛ sama lɛbɛ nɛɛnɛ nan kui, alako weni yo, weni sase yo, e birin xa ragata a fanyɛ ra.»

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Maraki 5:21-43, Luki 8:40-56)

¹⁸ Isa to nu na na fee masenfe e be, mange nde naxa fa, a suyidi Isa be, a a fala a be, «N ma di gine baxi faxade ya, kono xa i siga, i naxa i belexe sa a ma, a man kelima ne.»

¹⁹ Isa naxa keli, e nun a foxirabiree naxa bira na mange foxo ra.

²⁰ Na temui, gine nde naxan xa kike wali mu nu a itima pe fu nun firin bun ma, a naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra,

²¹ barima a nu a falafe a yete ma, «Xa n no n belexe dinde Isa xa donma gbansan na, n yalanma ne.»

²² Isa to a mafindi, a gine to, a naxa a fala a be, «N ma di, limaniya, i xa danxaniya bara i rayalan.» Keren na, gine naxa yalan.

²³ Isa to so mange xonyi, a naxa pama li naa, e sonxofe, xule femae fan bara fa jon yire. A naxa a fala e be,

²⁴ «Wo siga, barima yi ginedimedi mu faxaxi. A na xife ne.» E naxa yo a ma, e a mayele.

²⁵ A to pama ramini tande, a naxa so banxi kui. A naxa ginedimedi belexe suxu, ginedimedi naxa keli.

²⁶ Na xibaaru naxa yensen na yire birin na.

Isa donxui firin nayalanfe

²⁷ Isa to keli menni, donxui firin naxa bira a foxo ra, e nu e xui ite a be, «Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

²⁸ Isa to so banxi, donxuie naxa e maso a ra. A naxa e maxorin, «Wo laxi a ra a n noma wo rayalande?» E naxa a yaabi, «Iyo, Marigi.»

²⁹ Isa naxa a belexe sa e ya ma, a a fala e be, «Wo waxonfe xa raba wo be alo wo laxi a ra ki naxe.»

³⁰ E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a matintin e ra a xoxoxoe ra, «Mixi yo naxa yi fe kolon.»

³¹ Kono e to mini, e naxa siga Isa xa fe fala ra na boxi yire birin.

Boboe rayalanfe

(Luki 11:14-15)

³² Isa nun a foxirabiree to nu kelife naa, mixi nde naxa fa xeme nde ra a xon ma jinne nu bara naxan findi boboe ra.

³³ Isa to na jinne keru, boboe naxa woyen. Nama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe mooli singe mu nu to Isirayila boxi ma.»

³⁴ Kono Farisenie tan naxa a fala, «A jinnnee kerima jinnnee mange nan saabui ra.»

Isa kinikinife pama ma

(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)

³⁵ Isa naxa taae birin ijere, a xungbe nun a xuri. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan.

³⁶ A nu pama toma temui naxe, a nu kinikinima e ma, barima senbe nun limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi ne alo yexee naxee makantama mu na.

³⁷ Na kui, a naxa a fala a foxirabiree be, «Xe xaba wali belebele nan na, kono waliknee tan xurun.»

³⁸ Wo xe kanyi maxandi alako a xa waliknee rasanba a xa xe xabade.»

10

Isa xa xera fu nun firinyie

(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)

¹ Isa naxa a foxirabiree fu nun firinyie xili, a noe so e yi ra alako e xa no jinnnee keride mixie foxo ra, e man xa no furema mooli birin nayalande.

² Na xera fu nun firinyi xilie nan ya: a singe, Simon, naxan man xili Piyeri, nun a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a xunya Yaya,

³ Filipu nun Barotolome, Tomasi nun Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun Tadayo,

⁴ Simōn naxan xili Seloti, nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa.

Isa a xa xεera fu nun firinyie xεεfe

(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)

⁵ Isa naxa yi xεmε fu nun firinyie xεε yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa so Samarikae xa taae kui.

⁶ Wo xa siga Isirayilakae nan xōn, naxee luxi alo yεxεε lōxie.

⁷ Wo xa kawandi ti kira xōn a Ala xa mangeya niini bara makōrε.

⁸ Wo xa furemae rayalan, wo xa faxamixie rakeli, wo xa kune kanyie raseniye, wo xa jinnee keru. Wo kixi ne, wo mu sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki.

⁹ Wo naxa xεema, gbeti, xa na mu a ra kōbiri xanin wo xun ma.

¹⁰ Wo man naxa gbōnfōε, donma firin nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo xun ma. A lanma baloe xa fi walike ma.»

¹¹ «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi fanyi nde fen naxan wo yigiyama, wo lu naa han wo siga taa gbete.

¹² Wo na so mixie xōnyi, wo xa e xεebu.

¹³ Xa na fōxōε mixie fan, Ala xa wo xa duba suxu e xa fe ra. Kōnō xa naakae mu fan, Ala naxa na duba suxu.

¹⁴ Xa mixie mu tin wo rasenede, xa na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa masenyi ra, wo ne kelima na banxi xa na mu a ra na taa kui, wo xa menni bende rakōnkōn wo sanyie ra.

¹⁵ N xa nōndi fala wo be, kiiti sa lōxōε, kiiti fanma Sodoma nun Gomora taakae ra dangife na taa mixie ra.»

Isa fōxirabireε fama naxankatade
(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)

¹⁶ «Wo wo tuli mati, n na wo xεεfe ne alo yεxεε naxee soma wula baree tagi. Na kui, wo xa kōota alo yere, wo yuge xa fan alo turunna xōni.

¹⁷ Wo xa wo yete matanga mixie ma, barima e wo soma ne kiitisae yi ra, e wo bōnbōma ne sēbere ra e xa salidee kui,

¹⁸ e wo xaninma ne gominae nun mangēe yire n ma fe ra. Na kui, wo findima ne n ma seedee ra e tan be, a nun si gbete be.

¹⁹ E na wo so nee yi ra, wo naxa kōntōfili wo xa masenyi xa fe ra, wo naxan falama nun wo a falama ki naxε, barima na birin fima ne wo ma na waxati yati.

²⁰ Wo tan xa mu wōyenma, wo Baba Ala Xaxili nan wōyenma wo saabui ra.»

²¹ «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexe, e xa a faxes. Babe fan na mōoli niyama a xa di ra, die fan kelima ne e barimae xili ma, e xa e faxes.

²² Mixi birin fama wo xōnde n xili xa fe ra, kōnō naxan na wakili han a rapōnyi, na kanyi kisima ne.

²³ Xa e wo naxankata yire nde, wo xa wo gi, wo siga taa gbete. N xa nōndi fala wo be, wo mu gema Isirayila taa birin iperede a fa lu Adama xa Di mu fa.»

²⁴ «Taalibi mu dangima a karamōxō ra, konyi fan mu dangima a marigi ra.

²⁵ A lanma taalibi xa lu alo a karamōxō, konyi fan xa lu alo a marigi. Xa fōxōε xunyi xili fala jinne Belesebulu, e naxan falama a xa fōxōε mixie xun ma, a jan dangima na ra.»

Gaaxufe Ala ya ra

(Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9)

²⁶ «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima fefe nōxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

²⁷ N naxan falama wo be kōε ra, wo xa na masen yanyi ra. Wo

naxan mēma makoyikoyi ra, wo xa dunjā birin nakolon a ra.

²⁸ Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nōma mixi fate bende nan tun faxade, a fa li e mu nōma wo nii tan masotode. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, naxan nōma fate bende nun nii sontode yahan-nama.

²⁹ Turunna firin xa mu sarama batanka keren na? Kōnō hali xōni di keren mu birama bōxi ma xa wo Baba Ala sago mu a ra.

³⁰ Wo xunxexe yati kontixi.

³¹ Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo tide gbo dangi turunna xōni gali ra.»

³² «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya xōri, n fan na kanyi kolonma n Baba ya xōri ariyanna.

³³ Kōnō naxan na tondi n kolonde a Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima ne na kanyi rakolonde n Baba ra naxan na ariyanna.»

Isa fōxirabiree nun tōore

(Luki 12:51-53, 14:26-27, 9:23-24, Maraki 8:34-35)

³⁴ «Wo naxa a maḵoxun a n faxi bōḵesa nan na dunjā. N mu faxi bōḵesa xa ra, n faxi santidegema nan na.

³⁵ N faxi fatanyi nan na di xeme nun a baba tagi, di gine nun a nga tagi, mamadi nun a mama tagi.

³⁶ Mixi ngaxakerenyie nan findima a yaxuie ra.

³⁷ Mixi naxan a baba nun a nga xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma. Mixi naxan a xa di xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma.

³⁸ Xa mixi naxan mu tin tōore nun faxe ra, a mu bira n fōxō ra, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma.

³⁹ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi lōema ne. Naxan a yete ralōema n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.»

Isa fōxirabiree rasenefe

(Maraki 9:37,41, Luki 9:48, 10:16, Yaya 13:20)

⁴⁰ «Mixi naxan na wo rasene, a n tan nan nasenexi. Mixi naxan na n nasene, a n xēma nan nasenexi.

⁴¹ Mixi naxan na namijōnme rasene a xa namijōnmeḵa ma, a baraayi sōtōma ne alō namijōnme. Mixi naxan na tinxintōe rasene a xa tinxinyi ma, a baraayi sōtōma ne alō tinxintōe.

⁴² Mixi naxan na hali ye xinbeli pōoti ya keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi n fōxirabire ra, n xa nōndi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

11

Annabi Yaya xa maxōrinyi

(Luki 7:18-35)

¹ Isa to ge yi yaamarie fide a fōxirabire fu nun firinyie ma, a naxa keli mēni, a siga Yuwifie xa tae alako a xa mixie xaran, a e kawandi.

² Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe me geeli kui, a naxa a fōxirabire ndee xēe Isa ma.

³ E naxa a maxōrin, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mēxi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentēge sa Yaya be.

⁵ Dōnxuie se toma, namatēe jereḵema, kune kanyie yalanma, tulixōrie fe mēma, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

⁶ Seewe na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

⁷ Annabi Yaya fōxirabiree to siga, Isa naxa pama maxōrin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Kale, foye naxan namaxama?

⁸ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi?»

Dugi tofanyi kanyie toma mange banxie nan kui.

⁹ Wo fa siga munse matode? Namijonme? Iyo, n xa a fala wo be, a jan dangi namijonme ra.

¹⁰ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, <N fama n ma xera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.>

¹¹ N xa nondi fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Kono n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.

¹² Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to, Ala xa mangeya senbe nan tun sotoma. Senbema nan luma a niini bun ma.

¹³ Namijonmee birin nun Tawureta Munsa bara Ala xa mangeya niini xa fe fala han Annabi Yaya waxati.

¹⁴ Xa wo tinma nondi ra, wo xa a kolon Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gbilenma fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe.

¹⁵ Xa wo tuli fe mema, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁶ «N noma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi dimedie nan na naxee doxoxi taa kui, e nu a fala e booree be,

¹⁷ <Muxu bara xule fe wo be, kono wo mu fare boronxi. Muxu bara jon beeti ba, kono wo mu sunnunxi.>»

¹⁸ «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a fala a xa fe ra, <Ninne na a foxo ra.>

¹⁹ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a fala, <Furi jaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitoe nan a ra!> Kono xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe
(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)

²⁰ Na temui Isa naxa xono mixie ma naxee nu sabatixi taae kui a kaabanako gbege rabaxi dennaxe, barima e mu tuubi.

²¹ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma ragoro e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

²² Na nan a ra n xa a fala wo be, kiiti sa loxoe xoxoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra.

²³ I tan Kaperenamu go, i joxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahanama, barima kaabanako naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodom ne nu, a a lima na taa mu sontoma nu.

²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, kiitisa loxoe xoxoma wo tan ma dangi Sodomakae ra.»

Fafe Isa ma

(Luki 10:21-22)

²⁵ Na temui Isa naxa a fala, «Baba Ala, koore nun boxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee noxunxi lonnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie be.

²⁶ Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenene fe nan ya.»

²⁷ «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Di nu tin a masende naxan be.

²⁸ Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi, kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo ma.

²⁹ Wo xa n ma karafoe nan nagoro wo kon ma, wo xa findi n ma taalibie ra, barima n boje beexi, a mu tema. Na kui, wo boje malabui sotoma ne,

³⁰ barima n karafoe naxan nagoroma wo kon, a mu xoxo, n kote naxan doxoma wo xun, a mu binya.»

12

Malabu loxoe xa seriye

(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)

¹ Na waxati, malabu loxoe ma, Isa nu jerefe xee tagi. Kaame to

nu a fɔxirabirɛɛ suxuxi, e naxa mɛngi tɔnsɔɛ ndee ba, e xa e don.

² Farisenie to na to, e naxa wɔyɛn Isa bɛ, «A mato, i fɔxirabirɛɛ na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ matandife.»

³ A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?»

⁴ A so nɛ Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa a tan nun a fɔxirabirɛɛ xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛɛ.

⁵ Wo man mu nu a xaran Tawureta Munsa kui, a sɛrɛxɛdubɛɛ walima malabu lɔxɔɛ hɔrɔmɔbanxi kui, kɔnɔ e mu yunubi sɔtɔma na kui?

⁶ N xa a fala wo bɛ, naxan na wo yire bɛ, a tide gbo hɔrɔmɔbanxi bɛ.

⁷ Xa wo fahaamui sɔtɔxi sɛbeli ma nu, naxan a masenxi, «Hinne rafan n ma dangife sɛrɛxɛ ra,» wo mu tinxintɔɛ tɔɔɛgɛma nu.

⁸ Adama xa Di nan na malabu lɔxɔɛ marigi ra.»

⁹ Isa to keli mɛnni, a naxa so e xa sɛlide kui.

¹⁰ A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma. E naxa Isa maxɔrin, «A daxa mixi xa furema rayalan malabu lɔxɔɛ?» E nu katafe nɛ e xa nɔ Isa kalamude.

¹¹ Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yɛxɛɛ nde sin yili kui malabu lɔxɔɛ ma, nde na wo ya ma naxan tondima a ratede?»

¹² Adama tide gbo dangi yɛxɛɛ ra pon! Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu lɔxɔɛ ma.»

¹³ Na kui, a naxa a fala bɛlɛxɛ tuuxi kanyi bɛ, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a naxa yalan alo a bɛlɛxɛ boore.

¹⁴ Kɔnɔ Farisenie to mini, e naxa e malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walikɛ sugandixi

¹⁵ Isa to na kolon, a naxa keli naa. Mixi gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra. A naxa furema birin nayalan,

¹⁶ a naxa e ratɔn e naxa a xa fe fala mixie bɛ.

¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, a to a masen,

¹⁸ «N ma walikɛ sugandixi nan ya, n xanuntenyi naxan nafanxi n bɔɔɛ ma.

N nan n Xaxili ragoroma nɛ a ma, a fan tinxinyi masen sie bɛ.

¹⁹ A mu sɔnxɔɛ ratema, a mu gbelegbelema, mixi yo mu a xui itexi mɛma taa kui.

²⁰ A mu kale kɔnkɔrɔnxi girama, a mu lanpui dɛxɛ xuri rax-ubenma,

han a tinxinyi xunnakelima tɛmui naxɛ.

²¹ Si birin e xaxili tima nɛ a xili ra.»

Xaxili Seniyɛnxi matandife

(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23, 6:44-45)

²² Mixi nde naxa fa xɛmɛ nde ra Isa xɔn jinne nu bara naxan findi dɔnxui nun boboe ra. Isa naxa a rayalan, a ya naxa se to, a tuli naxa fe mɛ.

²³ Nama birin naxa kaaba, e nu e bore maxɔrin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?»

²⁴ Farisenie to e xui mɛ, e naxa a fala, «Yi xɛmɛ jinne kerima jinne mange Belesɛbulu nan saabui ra.»

²⁵ Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa a masen e bɛ, «Namane yo a yɛtɛ gere lantareya kui, na jamane xun nakanama nɛ feo! Taa fan, xa na mu a ra denbaya, xa e e yɛtɛ gere lantareya kui, e mu xanma.

²⁶ Xa Sentane Sentane keri, a na a yɛtɛ nan gerefe. A xa mangɛya fa xanma di?»

²⁷ Xa n tan jinnɛɛ kerima Belesɛbulu nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo makitima.

²⁸ Kɔnɔ xa n tan jinnɛɛ kerima Ala Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa mangɛya niini yati nan bara wo li.

²⁹ Mixi noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden? Kono xa mixi banxi kanyi xiri, a noma ne a harige birin mujade.»

³⁰ «Mixi naxan mu birama n foxo ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi malande, a na mixie rayensenfe ne.

³¹ Na nan a toxi, n xa a fala wo be, adamadie xa yunubie nun marasotoe birin noma ne xafaride, kono Ala Xaxili rasotofe tan mu xafarima mixi be muku.

³² Mixi na Adama xa Di rasoto, na yunubi noma ne xafaride a kanyi be. Kono mixi na Ala Xaxili Seniyenxi rasoto, na yunubi mu noma xafaride na kanyi be dunija, a mu noma xafaride aligiyama.»

³³ «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi kolonma a bogi nan ma.

³⁴ Wo tan boximase bonsoe, wo mu noma woyen fanyi falade, barima wo boje kobi. Mixi boje rafexi naxan na, na nan minima a de i.

³⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi boje kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi boje kui, a fe kobi nan naminima.

³⁶ N xa a fala wo be, kiitisa loxe, adamadie dentege sama ne woyen kobi birin ma naxee mini e de i.

³⁷ I woyenyi naxan falama dunijeigiri kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti kanama i ra.»

*Annabi Yunusa xa tonxuma
(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12,
Luki 11:29-32)*

³⁸ Na xanbi, seriye karamoxo nun Farisenie naxa woyenyi tongo, e a fala Isa be, «Karamoxo, muxu wama i xa kaabanako nde tofe, a xa findi tonxuma ra muxu be.»

³⁹ Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi, e bara gbilen Ala foxo ra. E wama tonxuma makaabaxi tofe, kono tonxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra.

⁴⁰ Annabi Yunusa xi saxan, ke saxan nadangi yexe xungbe furi kui ki naxe, Adama xa Di fan xi saxan, ke saxan nadangima na ki ne boxi bun ma.

⁴¹ Kiiti loxe, Ninewekae tima ne e nun to mixie, e seederoxoya ba wo xili ma, barima e tan tuubi ne Annabi Yunusa xa kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa be.

⁴² Kiiti loxe, Seeba mange gine fan tima ne e nun to mixie, a seederoxoya ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye Sulemani xa lonni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be.»

*Ninne gbilenfe a lingira fori
(Luki 11:24-26)*

⁴³ «Ninne na gbilen mixi foxo ra, a sigama yire maxare ne lingira gbete fende, kono a mu a toma.

⁴⁴ Na temui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.» A na gbilen menni a a lima ne na banxi makoxi, a raxunmaxi a fanyi ra, jinne gbete yo mu na.

⁴⁵ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne solofere gbete ra naxee naaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe naaxuma ne dangife a singe ra. Na nan mooli rabama to mixi kobie be.»

*Isa nga nun a xunyae
(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)*

⁴⁶ Beenun Isa xa ge woyende jama be, a nga nun a xunya xememae naxa fa, e ti tande, e nun Isa xa de masara.

⁴⁷ Mixi nde naxa a fala a be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama wo xa de masara.»

48 Kɔnɔ Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde findixi nga ra? Nde findixi n xunya ra?»

49 Na tɛmɛi Isa naxa a bɛlɛxɛ ti a fɔxirabirɛɛ ma, a a masen, «A mato, n nga nun n xunyaɛ nan ya.

50 Mixi yo naxan n Baba sago rabama naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi n xunya xɛmɛma, n maagine, nun n nga ra.»

13

*Xɛ rawali xa taali
(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)*

1 Na lɔxɔɛ, Isa naxa mini banxi, a sa dɔxɔ baa dɛ ra.

2 Nama gɛgɛbe to malan a yire, a naxa sa dɔxɔ kunkui kui, nama naxa lu baa dɛ ra.

3 A naxa fe wuyaxi masen e bɛ taalie ra.

A naxa a masen, «Wo wo tuli mati. Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande.

4 A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa fa, e e don gbiki.

5 Xɔri ndee fan naxa bira gɛmɛ yire, bɛndɛ mu gbo dɛnnaxɛ. Nee naxa bula mafuren na, barima na bɛndɛ mu tilin.

6 Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e bɛ.

7 Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛtɛn, e e kana.

8 Sansi xɔri ndee fan naxa bira bɛndɛ fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren birin naxa sansi tɔnsɔɛ ramini, ndee naxa xɔri kɛmɛ ramini, ndee xɔri tongo senni, ndee xɔri tongo saxan.

9 Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

10 Isa fɔxirabirɛɛ naxa e maso a ra, e a maxɔrin, «Munfe ra i wɔyɛnma nama bɛ taali ra?»

11 Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ na fahaamui mu fixi mixi gbɛtɛɛ tan ma.

12 Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ mixi fahaamutare, hali a naxan maɲɔxun a gbe ra, na fama bade a yi ra.

13 Na nan a toxi n wɔyɛnma mixie bɛ taali wɔyɛnyi ra, barima e ya se toma, kɔnɔ e mu a igbɛma, e tuli fe mɛma, kɔnɔ e mu a fahaamuma.

14 Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi,

«Wo fe mɛma,
kɔnɔ wo mu a fahaamuma.
Wo fe toma,
kɔnɔ wo mu a igbɛma.

15 Yi nama bɔɲɛ bara xɔrɔxɔ.
E bara e tuli dɛsɛ, e bara e ya raxi, alako e ya naxa fa fe igbɛ, e tuli naxa fa fe mɛ,
e bɔɲɛɛ naxa fa fe kolon,
e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.»

16 «Kɔnɔ ɲɛlɛxinyi na wo tan bɛ, barima wo yae se igbɛma, wo tulie fe mɛma.

17 N xa nɔndi fala wo bɛ, namɲɔnɲɛ nun tinxintɔɛ gɛgɛbe bara wa e xa fee to wo naxee tofe, kɔnɔ e mu e to. E bara wa e xa fee mɛ wo naxee mɛfe, kɔnɔ e mu e mɛ.»

18 «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto xɛsa xa taali ma.

19 Mixi na Ala xa mangɛya niini xa masenyi mɛ, a mu a fahaamu, Sentanɛ fama nɛ na masenyi bade a bɔɲɛ ma. Na kanyi misaalixi sansi xɔri nan na naxan biraxi kira xɔn ma.

20 Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, a a suxu mafuren sɛɛwe ra.

21 Kɔnɔ sanke to mu na a bɛ, a xa danxaniya mu buma. Tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gbilenma Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.

22 Sansi xɔri naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma,

kɔnɔ yi dunjɔa kɔntɔfili nun naa-fuli xɔli a sɔxu han a Ala xa masenyi bejin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma a bɔɓe masarade.

²³ Sansi xɔri naxan bira bende fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a fahaamu, a a bɔɓe masara. Na sansi xɔri a bogi raminima ne, nde xɔri keme ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Nooge jaaxi xa taali

²⁴ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya luxi ne alo xeme naxan a xa xe garansan sansi xɔri fanyi ra.

²⁵ Kɔnɔ mixie nu xife temui naxe, a yaxui naxa fa, a jooge jaaxi xɔri garansan sansi fanyi xɔri longori ra, a siga.

²⁶ Sansie to bula, e te han e dendenyi bara mini folo, walikɛe naxa jooge jaaxi fan to sansie longori ra.

²⁷ E naxa xe kanyi maxɔrin, «Marigi, i mu sansi xɔri fanyi xa garansan i xa xe ma? Na jooge jaaxi fa kelixi minden?»

²⁸ A naxa e yaabi, «N yaxui nde nan na rabaxi.» Walikɛe naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a tala?»

²⁹ A naxa a fala, «Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama ne jooge jaaxi foxo ra.

³⁰ Wo xa a lu e birin xa mo han xe xaba loxoɛ. Na temui n a falama ne xe xabae be, wo jooge jaaxi nan singe tala, wo a raxiri alako a xa gan. Kɔnɔ wo sansi fanyi tan xaba, wo a xɔri ragata n ma bili kui.»»

Konde xɔri nun lebini xa taalie
(Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

³¹ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi konde xɔri nan na, mixi naxan si a xa daaxa.

³² A xɔri xurun sansi xɔri birin be, kɔnɔ a na mo, a bili xungbo

boxi sansi birin be. A findima wuri bili nan na, xɔnie fama e teɛe sade naxan salonyie kɔn na.»

³³ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi lebini nan na, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Isa nun taali woyenyie
(Maraki 4:33-34)

³⁴ Isa naxa na fe birin masen pama be taalie ra. A jan mu nu masenyi yo tima e be a mu a fala taali daaxi.

³⁵ Na kui, namijnɔnme xa masenyi naxa kamali, «Taali woyenyie nan minima n de i.

N fee masenma ne naxee nu noxunxi kabi dunjɔa daa temui.»

Isa jooge jaaxi xa taali tagi rabafe

³⁶ Na temui, Isa naxa keli pama xun ma, a so banxi. A foxirabirɛe naxa e makɔre a ra, e a fala a be, «Nooge jaaxi xa taali tagi raba muxu be.»

³⁷ A naxa e yaabi, «Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na.

³⁸ Xe misaalixi dunjɔa nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma. Nooge jaaxi misaalixi Sentane xa die nan na.

³⁹ Yaxui naxan jooge xɔri garansan, a misaalixi Ibulisa nan na. Xe xabe misaalixi dunjɔa rajɔnyi nan na. Xe xabae misaalixi malekɛe nan na.

⁴⁰ Na jooge jaaxi talama ki naxe, a woli te i, dunjɔa rajɔnyi fan luma na ki ne.

⁴¹ Adama xa Di fama a xa malekɛe xeede, e mixi ratantanyie nun mixi kobie ba mixi gbeteɛ ya ma, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴² E e wolima ne te mankane xɔra, wa nun jin maxinyi na dennaxe.

⁴³ Na temui tinxintōe tan yanbama ne alo soqe e Baba xa mangeya niini bun ma. Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

Harige xungbe xa taalie

⁴⁴ «Ala xa mangeya man luxi ne alo naafuli xungbe naxan nu nōxunxi xe ma. Mixi nde to mini a ma, a naxa gbilen a nōxun na, a siga jexexinyi kui. A naxa a sōtose birin mati a fa na xe sara.»

⁴⁵ «Ala xa mangeya man luxi ne alo yule naxan diyaman tofanyi fenfe.

⁴⁶ A to diyaman hagige keren to, a naxa sa a sōtose birin mati, a fa na diyaman sara.»

YeLe xa taali

⁴⁷ «Ala xa mangeya man luxi ne alo yeLe naxan bara sa baa ma, a yexex mooli birin suxu.

⁴⁸ YeLe to rafe, mixie naxa a mabendun baa de ra. E naxa dōxō, e yexex mayegeti, e a fanyie sa paanie kui, e a jaaxie wole.

⁴⁹ Dunija rajonyi luma na ki ne. Malekee fama mixi kobie nun mixi tinxinxie mayegetide,

⁵⁰ e mixi kobie woli te mankanexōra, wa nun jin maxinyie na dennaxe.»

Lōnni fori nun a neene

⁵¹ Isa naxa e maxōrin, «Wo bara na birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.»

⁵² A naxa a masen e be, «Na nan a toxi, seriye karamōxo naxan bara fahaamui soto Ala xa mangeya niini xa fe ma, a luxi alo banxi kanyi naxan se neene nun se forie raminima a harige ya ma.»

*Nasaretikae tondife lade Isa ra
(Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)*

⁵³ Isa to ge na taalie masende, a naxa siga,

⁵⁴ a sa so a xonyi, a mōxi dennaxe. A to na mixie xaran e xa salide kui, e de naxa ixara. E naxa e bore maxōrin, «Yi xeme yi

lōnni sotoxi minden? A nōxi yi kaabanako fee rabade di?

⁵⁵ Kamuderi xa di xa mu yi ki? A nga xa mu xili Mariyama? A xunyae xa mu findi Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simōn na?

⁵⁶ A xunya ginemae fan mu na won ya ma be? A fa yi birin sotoxi minden?»

⁵⁷ Na kui, e naxa xōnō a ma, e tondi lade a ra.

Isa naxa a masen e be, «Namijōnme binyaxi yire birin fo a xonyi, a ngaxakerenyie tagi.»

⁵⁸ A mu kaabanako gbegbe raba naa e xa danxaniyatareja xa fe ra.

14

Annabi Yaya xa faxe

(Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

¹ Na waxati, Galile mange Herode naxa Isa xa fe me. A naxa a fala a xa mixie be,

² «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi nōe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

³ A na fala ne, barima a tan Herode nu bara yaamari fi Yaya xa suxu, yolonxonyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine.

⁴ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa yi gine tongo.»

⁵ Herode nu wama Yaya faxafe ne, kōnō a nu gaaxuxi jama ya ra, barima e nu laxi a ra a namijōnme nan nu Yaya ra.

⁶ Na temui, e to nu Herode bari je xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di gine naxa fare boron mixie be. A naxa rafan Herode ma

⁷ han a naxa a kali a a na sese maxōrin a ma, a a fima ne a ma.

⁸ Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa a fala Herode be, «Yaya Xunxa xunyi so n yi ra pileti ma.»

⁹ Mange naxa nimisa, kōnō a xa marakali nun a xa xōje xa fe ra, a naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginemedi yi ra.

¹⁰ A naxa mixie xεε geeli, e xa Yaya xunyi bolon a de i.

¹¹ E naxa fa a xunyi ra pileti ma, e a so ginēdimēdi yi ra. Ginēdimēdi fan naxa a xanin a nga xon ma.

¹² Yaya foxirabiree naxa sa a fure tongo, e sa a ragata, e naxa sa na dentēge sa Isa be.

Isa donse fife xεmε mixi wulu suuli ma

(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹³ Isa to na fe mε, a naxa keli menni kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i. Nama to a kolon, e fan naxa keli e xa taae, e siga a foxo ra e sanyi ra.

¹⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa nama gbegebe to naa. A naxa kinikini e ma, a e xa furemae rayalan.

¹⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, kōε fan bara so. Nama rayensen alako e xa siga donse sara taae kui.»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «Hali e mu siga. Wo tan nan xa donse fi e ma.»

¹⁷ Kōno e naxa a fala a be, «Taami gundi suuli nun yεxe firin gbansan nan na muxu yi ra.»

¹⁸ A naxa a fala e be, «Wo fa nee ra n xon ma be.»

¹⁹ Isa naxa nama yamari e xa e magoro na pooge xinde ma. A naxa na taami suuli nun na yεxe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma.

²⁰ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxōε xuntunye to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

²¹ Mixi naxee e dege, xεmε wulu suuli jondon nan nu e ra, bafe ginεe nun dimee ra.

Isa pεrefe ye fari

(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)

²² Na xanbi Isa naxa a fala a foxirabiree be, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya ra naakiri ma, a tan xa nu nama ragbilen.

²³ Isa to ge nama ragbilende, a naxa te geya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala maxandi. Kōε naxa a li naa, a keren.

²⁴ A a lixi kunkui nu bara makuya xare ra, mōronye nu na a mabonbofe ki fanyi ra barima foye ya nu rafindixi a ma.

²⁵ Subaxe ma, Isa jεrefe baa fari.

²⁶ A foxirabiree to a to jεre ra ye fari, e naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegbele, e a fala, «Tubari nan a ra!»

²⁷ Kōno Isa naxa a masen e be keren na, «Wo naxa kontofili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

²⁸ Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye fari.»

²⁹ Isa naxa a fala a be, «Fa.» Piyeri to goro kunkui kui, a naxa jεre ye fari sigafe ra Isa yire.

³⁰ Kōno a to foye belebele mato, a naxa gaaxu, a madula folo. A naxa gbelegbele, «N Marigi, n nakisi!»

³¹ Isa naxa a belexe itala keren na, a Piyeri suxu. A naxa a masen a be, «I xa danxaniya xurun. I siikexi munfe ra?»

³² E to baki kunkui kui, foye naxa raxara.

³³ Isa foxirabiree naxee nu na kunkui kui, e naxa suyidi Isa be, e a fala, «Ala xa Di yati nan lanxi i ma.»

Isa Genesareti furema birin nayalanfe

(Maraki 6:53-56)

³⁴ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti.

³⁵ Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie naxa fa furemae birin na Isa xon.

³⁶ E nu a mayandima furemae xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

15

Ala xa seriye nun adama xa naamunyi

(Maraki 7:1-23)

¹ Fariseni nun seriye karamoxo ndee naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa a maxorin,

² «Munfe ra i foxirabiree luma forie xa naamunyi matandi ra? E mu e belexe raxama beenun e xa e dege alo forie xa naamunyi e masenxi ki naxe.»

³ Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala xa seriye matandima wo xa naamunyi xa fe ra?»

⁴ Ala bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan na a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.»

⁵ Kono wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan soto n na i malise ra, n bara a fi Ala ma.»

⁶ hali na kanyi mu fefe raba a baba be. Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyi saabui ra.

⁷ Wo tan filankafuie! Annabi Esayi nondi yati nan masen wo xa fe ra,

⁸ «Yi pama n binyama e de ne, kono e boje makuya n na pon!»

⁹ E xa sali fufafu nan a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa mapoxunyi nan na alo na mapoxunyi findixi n tan ma seriye nan na.»

¹⁰ Isa naxa pama xili, a a masen e be, «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto.»

¹¹ Se naxan soma mixi de kui, na xa mu a findima mixi seniarentare ra. Naxan minima a de kui, na nan a findima mixi seniarentare ra.»

¹² Na temui Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «I mu a kolon i xa masenxi bara Farisenie raxono?»

¹³ Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na ariyanna, a sansi birin talama ne a tan mu naxan sixi.

¹⁴ Wo e lu na. Donxui nan na e ra naxee donxui rapere. Xa donxui donxui rapere, e firin birin birama ne yili kui.»

¹⁵ Piyeri naxa a fala a be, «Yi taali tagi raba muxu be.»

¹⁶ Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu fahaamui soto?»

¹⁷ Wo mu a kolon a se naxan birin soma mixi de kui, a goroma furi nan kui, a fa mini fate i?»

¹⁸ Kono masenxi naxan minima mixi de kui, a kelima a boje nan ma. Na nan noma a findide mixi seniarentare ra.

¹⁹ Barima mapoxun kobie, faxe tife, yene, langoepa, mupje, tojege, mixi xili kanafe, nee birin fatanma mixi boje nan na.

²⁰ Nee nan mixi findima mixi seniarentare ra, kono mixi a degefe a belexe raxatare ra, na xa mu a findima mixi seniarentare ra.»

Kanaan gine xa danxaniya
(Maraki 7:24-30)

²¹ Isa naxa keli menni, a siga Tire nun Sidon boxi ma.

²² Kanaan gine nde naxan kelixi na longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma. Ninne bara n ma di gine paxankata feo!»

²³ Kono Isa mu sese fala a be. A foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Yi gine keru, a na gbelegbelefe won foxo ra.»

²⁴ Isa naxa a masen, «N xexxi Isirayila bonsoe gbansan nan ma, naxee luxi alo yexee loxie.»

²⁵ Kono gine naxa fa a suyidi a be, a a fala, «Marigi, i xa n mali!»

²⁶ Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa ba dimedie yi ra, a sa baree bun ma.»

²⁷ Gine naxa a fala, «Marigi, i nondi, kono hali baree, e donse xuntunyi nde soto naxan birama e kanyi xa teebili ra.»

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen a be, «Gine, i xa danxaniya gbo! I waxonfe bara raba i be.» A xa di gine naxa yalan keren na.

Isa neme fife xeme mixi wulu naani ma

(Maraki 8:1-10)

²⁹ Isa to keli menni, a naxa jere Galile baa de ra han a naxa geyali. A naxa te geya fari, a doxo.

³⁰ Nama gbegbe naxa fa a yire naa, e fa namatee ra, a nun donxue, mabenye, boboe, nun furema gbete gbegbe ra. E naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa e rayalan.

³¹ Nama to a to boboe woyenma, mabenye yalanma, namatee jere ma, donxue se toma, e naxa kaaba. E naxa Isirayila Marigi Ala matoxo.

³² Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N bara kinikini yi nama ma, barima xi saxon nan yi ki, e na n yire be, kon donse mu na e naxan donma. N mu wama e xa gbilen e xonyi kaame ra e ma, xa na mu a ra e toroma ne kira xon ma.»

³³ A foxirabiree naxa a maxorin, «Won donse sotoma yi nama gbegbe be minden? Won na wula ne yi ki.»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a fala, «Solofere, a nun yexe xunxuri ndee.»

³⁵ Isa naxa a fala nama be e xa doxo boxi.

³⁶ A naxa na taami gundi solofere nun na yexee tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma.

³⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxoe fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe.

³⁸ Xeme mixi wulu naani nan e dege, bafe ginnee nun dimee ra.

³⁹ Isa to ge nama ragbilende, a naxa baki kunkui kui, a siga Magadan boxi ma.

16

Farisenie nun Sadusenie xa

danxaniyatarepa

(Maraki 8:11-21)

¹ Farisenie nun seriye karamoxoe naxa fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe a be, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma.

² Isa naxa e yaabi, «Nunmare na a li wo naxe, <Kuye fanma tina, barima koore igbeelixi.>

³ Kuye ne iba wo naxe, <Tune nun foye minima ne to, barima koore igbeelixi, nuxuie ifooro.> Wo fata koore pingi tagi rabade, kon wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade.

⁴ To mixie kobi, e bara gbilen Ala foxo ra. E wama tonxuma makaabaxi tofe, kon tonxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra.»

Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.

⁵ Isa foxirabiree naxa giri naakiri ma, e neemu taami ma.

⁶ Isa naxa a masen e be, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

⁷ Isa foxirabiree naxa na fe mato, e fa a fala e bore be, «A na falaxi ne barima won mu faxi taami ra.»

⁸ Isa to nu e xa maxoxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Wo xa danxaniya xurun.

⁹ Han ya wo mu xaxili soto? Ka wo neemuxi ne taami gundi suuli to xeme wulu suuli wasa? Wo to na taami donxoe matongo, wo debee yeri rafe?

¹⁰ Ka wo man neemuxi ne taami gundi solofere to xeme wulu naani wasa? Wo to na fan donxoe matongo, wo debee yeri rafe?

¹¹ Munse a toxi wo mu a kolon a n mu taami fe xa falafe wo be? Wo xa wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

¹² Na kui, e naxa a fahaamu a Isa mu a falaxi xe e be a e xa e yete ratanga taami lebini daaxi ma. A nu a falafe ne e xa e yete

ratanga Farisenie nun Sadusenie xa xaranyi ma.

Isa findixi nde ra?

(Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

¹³ Isa to Sesareya Filipi boxi li, a naxa a foxirabirree maxorin, «Mixie munse falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi a ma?»

¹⁴ E naxa a yaabi, «Ndee a falama Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama Annabi Eliya. Ndee a falama Annabi Yemi, xa na mu a ra namijonme gbete.»

¹⁵ Isa naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe a di? Nde n na?»

¹⁶ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala xa Di.»

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Seewe na i be, i tan Yunusa xa di Simon, barima ibunadama xa mu na masenxi i be. N Baba naxan na ariyanna, na nan a masenxi i be.

¹⁸ N xa a fala i be, i findixi Piyeri nan na, naxan falaxi <geme.> N nan n ma danxaniyatoe jama tima na geme nan fari. Hali faxe, a mu noma n ma jama ra.

¹⁹ N Ala xa mangeya saabi soma ne i yi ra. I na tonyi doxo fe naxan ma dunja, Ala naxan na ariyanna, a fan tonyi doxoma ne na fe ra. I na tin fe naxan na dunja, Ala naxan na ariyanna, a fan tinma ne na fe ra.»

²⁰ Na temui a naxa a matintin a foxirabirree ra, a e naxa a fala mixi yo be, a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

²¹ Keli na temui ma, Isa naxa a tagi raba folo a foxirabirree be, a fo a xa siga Darisalamu, a xa toore gbege soto Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxoe ra, e a faxes, kono a man xa keli faxe ma a xi saxan nde ma.

²² Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ra,

a a fala a be, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mooli mu i soto ma feo!»

²³ Isa naxa a ya rafindi Piyeri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentane! I katafe ne i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa foxo ra

(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

²⁴ Na temui Isa naxa a masen a foxirabirree be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa a yete waxonfe gere, a xa tondi a yete ma, a tin toore nun faxe ra, a bira n foxo ra.

²⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloe ma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.

²⁶ Dunja birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi noma a xa ariyanna masarade naxan na?

²⁷ Adama xa Di fama fade a Baba xa noore kui, e nun a xa malekee. Na temui a mixi birin sare fima ne, kankan nun a kewali.

²⁸ N xa nondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangeya kui.»

17

Isa norofe

(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

¹ Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari.

² Menni Isa naxa masara, a nooro e ya xori. A yatagi naxa yanba alo soqe, a xa sosee naxa fiixe alo naiyalanyi.

³ Na temui, Annabi Eliya nun Annabi Munsu naxa mini foxirabirree ya xori, e naxa e to e nun Isa woyenfe.

⁴ Piyeri naxa a fala Isa be, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na

be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keren i gbe, keren Annabi Munsu gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁵ A nu woyenfe temui naxe, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenenxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.»

⁶ Foxirabiree to na xui me, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen boxi ma.

⁷ Kono Isa naxa a maso e ra, a a belexe sa e ma, a a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.»

⁸ E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa a maxarin, «Munfe ra seriye karamoxe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Nondi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan.

¹² Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya jan bara fa, kono e mu a kolonxi, e bara e waxonfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di toorode na ki ne.»

¹³ Na kui, Isa foxirabiree naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e be.

Ninne kerife naxan nu dimedi foxo ra

(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)

¹⁴ E to nama yire li, xeme nde naxa fa Isa xon, a a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a jaxankataxi ki fanyi. A luma bira ra te xora, a nun ye xora. A na rabama han.

¹⁶ N bara fa a ra i foxirabiree xon, kono e mu noxi a rayalande.»

¹⁷ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bonsoe danxaniyatere, wo kobi! N

xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxo? Wo fa na di ra n xon.»

¹⁸ Isa naxa pinne yamari, pinne naxa gbilan dimedi foxo ra, dimedi naxa yalan keren na.

¹⁹ Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a maxarin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu no na pinne keride?»

²⁰ Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya nan xurun. N xa nondi fala wo be, xa danxaniya na wo be, hali a xurun alo konde xori, wo na a fala yi geya be, «Keli be, i i masiga menni,» a masigama ne. Fefe mu na wo mu noma naxan nabade.

²¹ Kono yi pinne mooli tan mu kerima fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)

²² Isa foxirabiree to malan Galile, Isa naxa a fala e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe,

²³ e a faxa. A xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.» A xa woyenyi naxa a foxirabiree nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyeri horomobanxi duuti fife

²⁴ Isa nun a foxirabiree to so Kaperenamu, horomobanxi duuti maxilie naxa Piyeri maxarin, «Pe, i karamoxo mu horomobanxi duuti fima?»

²⁵ Piyeri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.» Piyeri to so banxi, Isa nan singe woyen a be, «Piyeri, i a toxi di? Duniya mangee duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi gbetee?»

²⁶ Piyeri naxa a yaabi, «Mixi gbetee.» Isa fan naxa a masen, «Na kui, mange xa die tan mu duuti fima.

²⁷ Kono alako won naxa yi mixie raxono, i xa siga baa de ra, i konyi woli. I na yexe naxan singe suxu, a rate, i a de rabi. I kobiri kole

toma ne a de kui. I xa na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won firin ma duuti ra.»

18

Mixi naxan tide gbo

(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

¹ Na temui Isa foxirabirɛɛ naxa e maso Isa ra, e a maxorin, «Nde binyaxi dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma?»

² Isa naxa dimedi nde xili, a a ti e tagi,

³ a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, xa wo mu wo yete magoro, wo lu alo dimedie, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴ Na kui, mixi yo naxan a yete magoroma alo dimedi, na nan findixi mixi xungbe ra dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁵ Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene.»

Mixi ratantan saabui

(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

⁶ «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be geme binye xa xiri a kon ma, a rasin baa ma.

⁷ Gbaloe na dunija mixie be e xa maratantanyi xa fe ra. A fereɛ mu na tan, fo maratantanyi xa mini, konɔ gbaloe na mixi be naxan findima na saabui ra.

⁸ Xa i beleɛɛ, xa na mu i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon, i a wole. I sofe ariyanna i beleɛɛ, xa na mu i sanyi bolonxi, na fisa i be dine i beleɛɛ firin nun i sanyi firin luxi na, konɔ i woli yahannama, te mu xubenma dennaxe.

⁹ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i a wole. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin lu na, konɔ i woli yahannama.»

Yexee loxi xa taali
(Luki 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma, barima n xa a fala wo be, e xa malekee n Baba yatagi toma temui birin, naxan na ariyanna.»

¹² «Wo a toxi di? Xa yexee keme na mixi nde yi ra, keren fa loe e ya ma, a mu na yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma xe geya fari, a siga na kerenyi fende?»

¹³ N xa nondi fala wo be, xa a sa a to, a jexinma ne na yexee kerenyi xa fe ra, dangife yexee tongo solomanaani nun solomanaani boore ra, naxee mu loe.

¹⁴ A na na ki ne fan, wo Baba naxan na ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa loe.»

Haake bafe

¹⁵ «Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa a masen a be a tantanxi ki naxe. Xa a sa i xui me, i ngaxakerenyi bara ragbilen i ma.

¹⁶ Konɔ xa a tondi i xui mede, i xa mixi keren xa na mu mixi firin fen, wo birin xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin, xa na mu seede saxan xui ma.

¹⁷ Xa a tondi nee fan xui mede, na fe masen danxaniyatoe pama be. Xa a tondi danxaniyatoe pama xui fan mede, a xa lu wo be alo kaafiri, xa na mu a ra, duuti maxili.

¹⁸ N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo na naxan xiri dunija, a xirima ne koore fan ma. Wo na naxan fulun dunija, a fulunma ne koore fan ma.

¹⁹ N man xa a fala wo be, xa mixi firin lan fefe ma wo ya ma yi dunija ma, e Ala maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na fe rabama ne e be.

²⁰ Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxan nu malan n xili ra dede, n na e ya ma.»

Dijefe ngaxakerenyi ma nun dijettareɛna xa taali

²¹ Na temui, Piyeri naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «N Marigi, n lanma n xa diɲe n ngaxakerenyi xa haake ma sanmaya yeri? Han sanmaya solofere?» Isa naxa a yaabi,

²² «N xa a fala i be, sanmaya solofere xa mu a ra de! I xa diɲe a ma sanmaya solofere doxo tongo solofere.»

²³ «Ala xa mangeya maniyaxi mange nde nan na, naxan nu wama a xa kabiri fe ya ibafe a tan nun a xa walikɛɛ tagi.

²⁴ A to a folo, e naxa fa a xa walikɛ nde ra a xon, mange xa doni nu naxan ma han gbeti kilo wulu kemɛ saxan, kilo wulu tongo naani.

²⁵ Konyi to mu nu noma a xa doni fide, a xa mange naxa yaamari fi, a tan yo, a xa gine yo, a xa die yo, e nun a harige birin xa mati alako na doni xa fi.

²⁶ Na walikɛ naxa a igoro boxi, a suyidi mange be, a a maxandi, «Yandi, diɲe n ma. N fama i xa doni birin fide.»

²⁷ Na kui, mange naxa kinikini a xa walikɛ ma, a diɲe na doni birin ma, a a xa walikɛ rabɛpin.»

²⁸ «Kono a tan walikɛ to mini, a naxa a boore walikɛ nde to a xa gbeti kilo tagi doni nu na naxan ma. A naxa bagan a ma, a a konyi dekun, a sonxo a ra, «N ma doni fi!»

²⁹ A boore naxa suyidi a be, a a maxandi, «Yandi, diɲe n ma. N i xa doni fima.»

³⁰ Kono a naxa tondi. A naxa a raso geeli kui, a xa lu menni han a xa ge doni fide.»

³¹ «A boore walikɛɛ to na to, e naxa kinikini. E naxa na birin dentɛge sa mange be naxan nu e birin xun ma.

³² Na kui, mange naxa na walikɛ singe xili, a a fala a be, «I tan walikɛ kobi! I to n mayandi, n tan diɲe ne i xa doni birin ma.

³³ A di, a mu lanma xe nu i fan xa kinikini i boore ma, alo n kinikinixi i tan ma ki naxe?»

³⁴ A xa mange to xono a ma, a naxa a so kosibilie yi, e xa a sa geeli, e xa a paxankata han a xa ge doni birin fide.»

³⁵ «N Baba naxan na ariyanna, a na nan niyama wo fan na, xa wo mu diɲe wo ngaxakerenyi ma wo boɲe birin na.»

19

Futi nun fatanyi (Maraki 10:1-12)

¹ Isa to ge yi fe birin masende, a naxa keli Galile boxi ma, a siga Yudaya boxi nde ma naxan nu na Yuruden naakiri ma.

² Nama gbege naxa bira a foxo ra naa, a fan naxa furemae rayalan.

³ Farisenie naxa fa a yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxorin, «A daxa xeme xa mee a xa gine ra fe birin ma?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Kitaabui naxan masenxi wo mu nu a xaran? Fe folo folɛ ra, Daali Mange naxa xeme nun gine daa,

⁵ a fa a masen, «Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri, e firin findi keren na.»

⁶ Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sonon, e firin bara findi keren na. Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa nee rafatan.»

⁷ E man naxa Isa maxorin, «Munfe ra fa Annabi Munsa a yamarixi, xeme naxan wama meefe a xa gine ra, a lan a xa fatan keedi so a yi ra, a mee a ra?»

⁸ Isa naxa e yaabi, «Wo boɲee nan xoxoxo, na nan a niyaxi Annabi Munsa naxa feere fi wo ma, wo xa no meede wo xa ginee ra, kono a mu nu na na ki xe a folɛ ra.

⁹ N xa a fala wo be, naxan yo mee a xa gine ra, xa a xa gine

mu yene xa rabaxi, a fa gine gbete dɔxɔ, na xeme bara yene raba.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa a fala a be, «Xa a na na ki ne xeme be a xa gine mabiri ra, hali a mu gine dɔxɔ.»

¹¹ Isa naxa a masen e be, «Birin xa mu noma yi masenyi suxude, fo Ala a fere fi naxan ma.

¹² Wo a kolon, xeme ndee bari ki nan a niyaxi e mu noma gine dɔxode. Ndee na na e e banaxi ne. Ndee fan na, e nate nan tongoxi e naxa gine dɔxɔ Ala xa wali xa fe ra. Mixi naxan noma yi masenyi suxude, a xa a suxu.»

Isa nun dimedi xunxurie

(Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

¹³ Na temui mixie naxa fa dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, a duba e be. Kono a foxirabiree naxa woyen na mixie ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan na Ala xa mangeya niini bun ma.»

¹⁵ A naxa a belexe sa e ma, a duba e be. Na xanbi, a naxa siga.

Segetala bannaxi

(Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

¹⁶ Segetala nde naxa fa Isa xon, a a maxorin, «Karamoxɔ, a lan n xa fe fanyi mundun naba alako n xa abadan kisi soto?»

¹⁷ Isa fan naxa a maxorin, «I n maxorinma fe fanyi ma munfe ra? Ala keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi, Ala xa seriye nan nabatu.» Xeme naxa a maxorin, «Ala xa seriye mundue?»

¹⁸ Isa naxa a yaabi, «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa mupe ti. I naxa mixi tojenge.

¹⁹ I baba nun i nga binya. I xa i ngaxakerenyi xanu alo i yete yati.»

²⁰ Segetala naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu. Munse fa luxi?»

²¹ Isa naxa a masen a be, «Xa i wama i xa ge kamalide i xa kewalie kui, siga, sa i sotose birin mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotope ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.»

²² Segetala to na me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbege nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a masen a foxirabiree be, «N xa nondi fala wo be, naafuli kanyi sofe Ala xa mangeya niini bun ma a xoxoxo.

²⁴ N man xa a fala wo be, joxome so joxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁵ E to na me, Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e maxorinyi ti, «Nde, fa noma kisode?»

²⁶ Isa naxa e mato, a fa a masen, «Adama mu noma a yete rakiside, kono Ala tan noma fe birin na.»

²⁷ Na kui, Piyeri naxa a fala a be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxo ra. Munse fa luma muxu be?»

²⁸ Isa naxa e yaabi, «N xa nondi fala wo be, dunja fe birin na masara a neene ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nore kibanyi kui, wo tan n foxirabiree fan magoroma ne kibanyi fu nun firin kui, wo fa Isirayila bonsoe fu nun firin makiiti.

²⁹ Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra ba, xunye ba, taarae ba, baba ba, nga ba, boxie ba, na kanyi nee joxo keme keme nan sotoma, a man abadan kisi soto ke ra.

³⁰ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

20

Wali sare xa taali

¹ «Ala xa mangeya misaalixi xe kanyi nan na, naxan mini subaxe ma alako a xa walikée tongo a xa xe walife ra.

² E to lan a ma fεεηen keren xa wali sare xa findi gbeti kōbiri kole keren na, xe kanyi naxa walikée xεε a xa xe yire.

³ A man to mini gεεsege, soqe to nu bara mate, a naxa walikε gbetεe li, e tixi taa kui, wali yo mu e yi.

⁴ A naxa a fala e be, <Wo fan xa siga walide n ma xe ma. N wali sare tinxinxi fima ne wo ma.>

⁵ E fan naxa siga. Xe kanyi man naxa mini yanyi tagi, a walikε gbetεe man tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbetεe soto.

⁶ A dōnxōe ra, lεeri ndee beenu kōe xa so, a naxa mini, a walikε gbetεe li, e tixi. A naxa e maxōrin, <Fεεηen, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?>

⁷ E naxa a yaabi, <Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.> Xe kanyi naxa a fala e be, <Wo fan xa siga walide n ma xe yire.>>

⁸ «Nunmare to so, xe kanyi naxa a fala a xa walikε xunyi be, <Walikεe xili, i xa e sare fi. A fōlo dōnxōe rasoe ma, a rajōn a singe ma.>

⁹ Naxee wali fōloxi lεeri ndee beenu kōe xa so, kankan naxa gbeti kōbiri kole keren soto.

¹⁰ Na kui, walikεe naxee singe tongo, nee to fa e jōxo a ma a e kōbiri sōtoma dangi booree ra, kōno e fan naxa gbeti kōbiri kole keren soto.

¹¹ E to a rasuxu, e naxa wōyen xe kanyi ma,

¹² e a fala, <Yi walikε dōnxōee, e waxati keren gbansan nan walixi, kōno i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun, muxu tan nan fεεηenxi wali ra soqe xōne bun!>

¹³ A naxa mixi keren yaabi e ya ma, <N boore, n mu fefe kōbi

niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kōbiri kole keren xa ma?

¹⁴ I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a xōn yi walikε dōnxōe xa wali sare xa lan i gbe ma.

¹⁵ N mu nōma n waxōnfe rabade n ma kōbiri ra? Ka i tōonexi ne n to fe fanyi rabaxi mixi gbetεe nde be?>

¹⁶ Na kui, xanbiratie fama findide yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

¹⁷ Isa nun a xεera fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doro be kira xōn ma,

¹⁸ «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie nun seriyε karamōxōe belexe, e a makiiti a xa faxa,

¹⁹ e a so kaafirie yi ra. E a mayelema ne, e a bonbo sebere ra, e fa a mabanban wuri mag-alanbuxi ma, kōno a xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi
(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

²⁰ Na temui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a xa die. A naxa suyidi a be, a xa a maxandi fe nde ma.

²¹ Isa naxa gine maxōrin, «I wama munse xōn?» A naxa a fala Isa be, «I xa tin, i na i xa mangeya soto, n ma yi di firinyie xa dōxo i sēti ma, keren i yirefanyi ma, boore i kōola ma.»

²² Isa naxa a masen di firinyie be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxōrinfe. N fafe tōore naxan tode, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.»

²³ Isa naxa a masen e be, «Wo fan yati fama paxankate sōtode alo n tan, kōno dōxōfe n yirefanyi

nun n koola ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, n Baba naxee sugandixi.»

²⁴ Isa foxirabire fu donxoe to na fe me, e naxa xono na ngaxak-erenyi firin ma.

²⁵ Kono Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Naman mangee mixie yamarima a xoxoe ra, e e senbe raminima mixie ma alako e xa mangeya xa kolon.

²⁶ Kono a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁷ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁸ Wo xa lu ne alo Adama xa Di. A tan mu fahi xe mixie xa wali a tan be. A fahi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegebe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Donxui firin nayalanfe Yeriko
(Maraki 10:46-52, Luki 18:35-43)

²⁹ Isa nun a foxirabiree to mini Yeriko, nama gbegebe naxa bira a foxo ra.

³⁰ Donxui firin nu doxoxi kira de ra. E to a me a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³¹ Nama naxa woyen e ma, e xa e sabari, kono e jan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³² Isa naxa ti, a e xili, a e maxorin, «Wo wama n xa munse raba wo be?»

³³ E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama muxu yae xa se to.»

³⁴ Isa naxa kinikini e ma, a a belexe sa e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e naxa bira Isa foxo ra.

21

Isa sofe Darisalamu
(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

¹ Isa nun a foxirabiree to makore Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi geya mabiri. Isa naxa a foxirabire firin xee,

² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefee so naa, wo sofale gine nde lima a xirixi naa, a xa di na a fe ma. Wo xa e fulun, wo fa e ra n xon ma.

³ Xa mixi nde fa wo maxorin, wo xa a fala a be, «Marigi nan hayi na e ma. A e ragbilenma ya.»

⁴ Na rabaxi ne, alako namijonme xa masenyi xa kamali, naxan a falama,

⁵ «Wo a fala Siyoni di gine be, «A mato, i xa mangen na fafe i ma. A fama yete magore kui, a doxoxi sofale nun a yore fari.»

⁶ Isa foxirabiree naxa siga, e sa Isa xa xeraya raba.

⁷ E to fa sofale nun sofale xa di ra, e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a magoro sofale fari.

⁸ Nama gbegebe naxan nu na, e fan naxa e xa donmae itala kira xon ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xon ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu jerefe Isa ya ra, a nun naxee nu jerefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala, «Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹⁰ Isa to so Darisalamu, taakae birin naxa kaaba, e nu maxorinyi ti, «Nde yi ki?»

¹¹ Nama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan yi ki, naxan kelixi Nasareti, Galile boxi ma.»

Isa sigafe horomobanxi kui
(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)

¹² Isa naxa so horomobanxi kui, a sarematie nun saesoe birin keri naxee nu na na. A naxa kobiri masaree xa teebilie a nun ganbe matie xa doxosee rabira,

¹³ a a masen e be, «A sebexi, <N ma banxi xili falama ne, salide banxi,> konɔ wo tan bara a findi mupɛtie dɔxɔde ra.»

¹⁴ Dɔnɔxuiɛ nun namatɛɛ naxa fa Isa xɔn hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa nee rayalan.

¹⁵ Konɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ tan naxa xɔnɔ ki fanyi e to Isa xa kaabanakoe to, e man to dimɛɛ to e xui itema hɔrɔmɔbanxi kui, «Tan-tui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!»

¹⁶ E naxa a fala Isa be, «I mu e xui mexi?» Isa naxa e yaabi, «Iyo. Wo fan mu nu a xaran Kitaabui kui a to sebexi, <I bara a niya dimɛdie nun diyɔrɛɛ xa i matɔxɔ?»»

¹⁷ Na tɛmui, Isa naxa keli e xun taa kui, a siga Betani, a kɔɛ radangi naa.

Isa xɔrɛ bili dankafe

(Maraki 11:12-14,20-25)

¹⁸ Na kuye iba, Isa to nu gbilenfe taa kui, kaame naxa a suxu.

¹⁹ A to xɔrɛ bili nde to kira ra, a naxa a maso a ra konɔ a mu bogi yo to a kon na, fo a burexɛɛ. Isa naxa a fala xɔrɛ bili be, «I tan mu bogima sɔnɔn!» Xɔrɛ bili naxa xara keren na.

²⁰ Isa fɔxirabirɛɛ to na to, e naxa kaaba, e a maxɔrin, «Yi xɔrɛ bili xaraxi a ikɔrɛxi ra di?»

²¹ Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo be, xa danxaniya na wo be, wo mu siikɛ, wo nɔma ne yi fe mɔɔli nabade n naxan nabaxi xɔrɛ bili ra. Konɔ dangi na ra, xa wo a fala yi geya be, <Keli be, i sa sin baa ma,> a rabama ne.»

²² Na nan a ra, xa danxaniya na wo be, wo fefe maxandi Ala ma, wo a sɔtɔma ne.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)

²³ Isa man naxa so hɔrɔmɔbanxi kui. A to nu na mixie xaranfe, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa

yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»

²⁴ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

²⁵ Yaya nu mixie xunxama ye xɔɔra nde xa yaamari ma? Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama?» Na kui, e naxa so woyɛnfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxɛ, <Ala,> a a falama ne won be, <Munfe ra wo mu fa la a ra?»

²⁶ Konɔ xa won na a yaabi, won naxɛ, <Adama,> won gaaxuma ne jama ya ra, barima birin Yaya mapɔxunxi namijɔnme nan na.»

²⁷ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» A fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Di xeme firinyie xa taali

²⁸ «Wo yi taali toxi di? Di xeme firin nu na xeme nde yi. A naxa a fala di singe be, <N ma di, siga i sa wali xɛ ma to.»

²⁹ Di naxa a yaabi, <N tondi.> Konɔ na dangi xanbi, a xaxili naxa masara, a siga walide.

³⁰ Babe to na yaamari fi a xa di firin nde fan ma, a naxa a yaabi, <N Baba, awa, n sigafe.> Konɔ a mu siga.

³¹ Yi mixi firinyie ya ma, nde a baba sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di singe.» Isa man naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, duuti maxilie nun langooɛ singe soma wo be Ala xa mangɛya niini bun ma.»

³² Annabi Yaya fa ne kira tinx-inxi masende wo be, wo mu fa la a ra. Konɔ duuti maxilie nun langooɛ tan la ne a ra. Hali wo to na to, wo mu tin nate masarade, wo xa la a ra.»

Bɔxi rawali kobie xa taali

(Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)

³³ «Wo wo tuli mati taali gbete fan na. Xɛ kanyi nde naxa weni

bilie si. A naxa tete rabilin boxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri boxi rawalie ma, a fa biyaasi.

³⁴ Weni bogi ba temui to a li, boxi kanyi naxa konyi ndee xee boxi rawalie xon ma, e xa a gbe weni bogi so a yi ra.

³⁵ Kono boxi rawalie naxa na konyie suxu. E naxa keren bonbo, e boore faxa, e boore magono gemee ra.

³⁶ Boxi kanyi man naxa konyi gbetee xee dangi a singe ra. Boxi rawalie naxan naba booree ra, e naxa na raba nee fan na.

³⁷ A donxae ra, boxi kanyi naxa a maroxun, a a fala, <E n ma di tan binyama ne.> Na kui, a naxa a xa di xee boxi rawalie xon ma.

³⁸ Kono e to boxi kanyi xa di to, e naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra. Wo fa, won xa a faxa alako a ke xa findi won gbe ra.>

³⁹ E to a suxu, e naxa sa a xanin tete xanbi ra, e a faxa.»

⁴⁰ «Na kui, boxi kanyi na siga e yire, a munse rabama na boxi rawalie ra?»

⁴¹ E naxa Isa yaabi, «A na boxi herie sontoma ne a naaxi ra, a a xa boxi so boxi heri gbetee yi, naxee a mabiri soma a yi ra a waxati ma.»

⁴² Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui? <Banxitie mee geme naxan na, a bara findi tuxui geme hagige ra. Marigi foxi nan a ra. Fe makaabaxi nan ya won be.»»

⁴³ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo bama ne Ala xa mangeya niini bun ma, si gbete fa raso naa naxan birama Ala xa yaamarie foxo ra.

⁴⁴ Naxan na bira yi geme ma, a kanyi magirama ne gbeseXu. Yi geme na bira naxan fan ma, a kanyi butuxunma ne.»

⁴⁵ Serexedube kuntigie nun Farisenie to a xa taalie me, e naxa

a kolon a Isa nu na woyenfe e tan nan ma fe ra.

⁴⁶ E nu katafe e xa a suxu, kono e nu gaaxuxi nama ya ra, barima nama nu laxi a ra, a namijonme nan na Isa ra.

22

Futixiri xulunyi xa taali (Luki 14:15-24)

¹ Isa man naxa so woyenfe e be taalie ra. A naxa a masen,

² «Ala xa mangeya misaalixi mange nan na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife ma, donse fanyi gbege donma dennaxe.

³ A naxa a xa konyie xee e xa mixie xili, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, kono na mixie mu tin fade.

⁴ Mange man naxa konyi gbetee xee, e xa a fala na mixi maxilixie be, <Wo ya ti, donse bara ge rafalade, n bara n ma ninge borogexie faxa, fe birin bara ge yailande. Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.>

⁵ Kono e mu xerae danxun. Ndee naxa siga e xa xe yire, ndee fan naxa siga e xa yuleya rabade.

⁶ Naxee lu, e naxa mange xa konyie suxu, e e naxankata, e e faxa.»

⁷ «Mange naxa xono, a a xa soorie xee, a e xa na faxatie birin faxa, e e xa taa gan.

⁸ Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa konyie be, <N ma di xa futixiri xulunyi xa fe birin bara ge yailande. Donsee birin nafalaxi, kono mixi naxee nu maxilixi, a mu daxa e xa na binye soto.

⁹ Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie xili wo naxee yo toma naa, e xa fa n ma di xa futixiri xulunyi.>

¹⁰ Konyie naxa mini kirae ma, e naxa mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi, mange xonyi naxa rafe nama ra.»

11 «Mange to so na mixi maxilixie ya ma, a naxa xeme nde to xulunyi donma mu nu ragoroxi naxan ma.

12 A naxa a fala a be, «N ma di, i soxi be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma?» Kono xeme mu no yaabi yo fide.

13 Na kui, mange naxa a fala a xa waliksee be, «Wo a sanyie nun a belexee xiri, wo a woli tande dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

14 Mixi gbegbe maxilixi, kono naxee sugandixi, e xurun.»

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra
(Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)

15 Na temui, Farisenie naxa sa e malan, e nate tongo e gantanyi tema Isa be ki naxe, e xa a masoto woyenyi kui.

16 E naxa e foxirabiree nun Herode xa mixi ndee xee Isa xon. Nee naxa a fala Isa be, «Karamoxo, muxu a kolon nondi fale nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a nondi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e booree be.

17 Na kui, a fala muxu be, i a toxi di? A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma?»

18 Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n masotide munfe ra?

19 Wo kobiri kole masen n be duuti fima naxan na.» E naxa gbeti kole ramini a be.

20 Isa naxa e maxorin, «Nde xili nun nde misaali na yi kobiri kole ma yi ki?»

21 E naxa a yaabi, «Roma Mange.» A fan naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

22 E to a xa yaabi me, e naxa kaaba. E naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma
(Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

23 Na loxoe kerenyi, Sadusenie naxa fa Isa xon. E tan nan a falama a faxamixie mu kelima faxe ma. E naxa Isa maxorin,

24 «Karamoxo, Annabi Munsa a masen ne, «Xa xeme nde taara faha, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bonsoe fi a taara ma.»

25 Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto muxu ya ma be. A xa di singe naxa gine doxo, a faha, a mu bonsoe yo lu. A xanbiratoe naxa a xa kaaje gine tongo,

26 kono na fan naxa faha, a mu bonsoe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na mixi naani donxoe birin. E birin naxa faha, e sese mu bonsoe lu.

27 A donxoe ra, gine fan naxa faha.

28 Na kui, marakeli loxoe, na gine to doxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a findima nde gbe ra?»

29 Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui, barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon.

30 Mixie na keli faxe ma marakeli loxoe, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe.

31 A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, Ala naxan masen wo be, wo mu nu a xaran?

32 A a masen ne, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» Faxamixie xa mu Ala batuma, fo mixi nijje.»

33 Nama to Isa xa yaabi me, e naxa kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

34 Farisenie to a me a Isa nu bara Sadusenie de balan yaabi fanyi ra, e naxa e malan.

³⁵ Ala xa seriye lonna nde nu na e ya ma. Na naxa kata Isa masotode maxorinyi ra, a naxe,

³⁶ «Karamoxo, yaamari mundun tide gbo a birin be Tawureta Munsa kui?»

³⁷ Isa naxa a yaabi, «I xa i Marigi Ala xanu i boje birin na, i nii birin na, a nun i xaxili birin na.»

³⁸ Na nan tide gbo, a findi yaamari singe nan na Ala xa seriye birin ya ma.

³⁹ A firin nde maniya na singe ra, «I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.»

⁴⁰ Tawureta Munsa nun namijonmsee xa seriye birin gbakuxi yi yaamari firin nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

⁴¹ Farisenie to nu malanxi naa, Isa naxa e fan maxorin,

⁴² «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi, «Dawuda nan xa di a ra.»

⁴³ Isa fa e maxorin, «Munfe ra fa, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili <N Marigi?> A tan Dawuda naxa a masen,

⁴⁴ «Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”»

⁴⁵ «Xa Dawuda yete yati naxe a be <N Marigi>, a tan Ala xa Mixi Sugandixi noma findide Dawuda xa di ra di?»

⁴⁶ Mixi yo mu no yaabi yo fide. Folo na loxo ma, mixi yo mu suusa maxorinyi tide Isa ma sonon.

23

Diinla kobie

(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45-47)

¹ Isa naxa a masen pama nun a foxirabiree be,

² «Sebelitie nun Farisenie mixie xaranma Annabi Munsa xa seriye nan na.

³ Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo jere a ma. Kono wo naxa e wali foxi tan naba de, barima e naxan falama, e mu na xa rabama.

⁴ E kote binyee raxirima, e e sa mixie fari, kono e tan mu tinma e malide hali e belexesole keren na.

⁵ E e xa kewalie birin nabama alako mixie xa e to. E e xa sebee rabelebelema e naxee xirima e tigi nun e belexe ra. Luuti denbexie naxee singanma donma sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama han a dangi a i.

⁶ E na siga e degede mixi xonyi malanyi na dennaxe, xa na mu e na so salide banxi, binye doxo de rafan e ma ki fanyi.

⁷ E na siga taa kui, a rafan e ma mixie xa e xeebu binye ra, e na a fala e be, «Karamoxo.»»

⁸ «Kono mixie naxa a fala wo tan be «Karamoxo,» barima karamoxo keren peti nan na wo be, wo fan birin findixi ngaxakerenmae nan na.

⁹ Wo naxa yi dunjpa adamadi xili <N Baba,» barima Babe keren peti nan na wo be, wo Baba naxan na ariyanna.

¹⁰ Mixie man naxa a fala wo tan be «Mange,» barima Mange keren peti nan na wo be, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹¹ Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma, a xa findi wo xa walike nan na.

¹² Naxan na a yete igbo, a xa fe fama ne igorode. Naxan a yete magoroma, a xa fe fama ne itede.»

¹³⁻¹⁴ «Kono gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie, barima wo naade balanma mixie ya ra alako e naxa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, wo tan yete mu soma, wo man mu tinma mixi gbete fan xa so naa naxee waxi sofe.»

15 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie! Wo baa igirima, wo boxi birin isa alako wo xa mixi keren naso wo xa dine, konɔ a na so, wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi doxo firin wo tan na.»

16 «Gbaloe na wo be, wo tan yarerati donxuie! Wo a falama, <Xa mixi a kali hɔrɔmɔbanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. Konɔ xa mixi a kali xɛema ra naxan na hɔrɔmɔbanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.>

17 Wo tan donxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xɛema, ka hɔrɔmɔbanxi naxan xɛema findixi se seniye nxi ra?

18 Wo man a falama, <Xa mixi nde a kali serexebade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. Konɔ xa mixi a kali serexɛ ra naxan na serexebade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.>

19 Wo tan donxuie! Mundun tide gbo, serexɛ, ka serexebade naxan serexɛ findixi se seniye nxi ra?

20 Na kui, naxan yo na a kali serexebade ra, a bara a kali na ra, a nun serexɛ fan naxan birin saxi a fari.

21 Naxan yo na a kali hɔrɔmɔbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui.

22 Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

23 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie! Wo sansi xunxurie farile bama, alo salaxui, sulɔji, nun digiyanyi, konɔ fe naxee findixi a hagiɛe ra Ala xa seriye kui, alo tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gbilenxi nee nan foxo ra. A lanma ne nu wo xa na seriye hagiɛe rabatu, wo man mu neemu na seriye xunxurie donxoe ma.

24 Yarerati donxuie! Wo minse rasensenma kuli di xa fe ra, wo fa

ɔɔxome gundi gerun!»

25 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie! Wo pɔoti nun pileti fari maxama, konɔ e kui rafexi balose naxan na, wo a sotoxi muɲe nun wasatareya nan saabui ra.

26 I tan fariseni donxui! Pɔoti nun pileti kui raseniye ninden, na temui a fari fan seniye nma ne.»

27 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, konɔ e kui rafexi faxamixi xorie nun seniye nareja mɔoli birin na.

28 Wo fan, mixi na wo to, e wo maɔoxunma tinxintɔee nan na, konɔ wo boɲe kui rafexi filankafuija nun kobija ra.»

29 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxoe nun Fariseni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namijonmɛe be, wo tinxintɔee xa gaburie raxunmama,

30 wo a fala, <Xa muxu nu na dunija ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namijonmɛe faxafe ra.>

31 Na kui, wo bara seederɔxɔya ba wo yete xili ma, a falafe ra a wo findixi namijonmɛe faxee xa die nan na.

32 Wo wo benbae xa kewalie rakamali yire!

33 Wo tan boximase bonsoe, wo ratangama yahannama ma di?»

34 «Na kui, n xa a fala wo be, n fafe namijonmɛe, lonnilae, nun karamoxoe xeede wo yire, konɔ wo ndee faxama ne, wo pan nee ndee mabanbanma ne wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bonboma ne sebere ra wo xa salidee kui, e man siga taa yo kui, wo birama e foxo ra e jaxankatafe ra.

35 Na nan a ra, tinxintɔee xa wuli naxan iflixi dunije, a birin luma wo tan nan ma, kelife Habila ma doxo Berekiya xa di Sakari ra,

wo naxan faxa hōrōmōbanxi nun serexebade tagi.

³⁶ N xa nōndi fala wo be, yi paxankate birin fama ne to mixie sotode.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra

(Luki 13:34-35)

³⁷ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijōnmee faxama, naxan Ala xa xerae magōnoma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alō tōxōe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, kōnō wo naxa tondi!

³⁸ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma.

³⁹ N xa a fala wo be, wo mu n toma sōnōn, han wo a falama temui naxe, «Baraka na mixi be naxan fafe Marigi xili ra!»

24

Hōrōmōbanxi xa kane

(Maraki 13:1-2, Luki 21:5-6)

¹ Isa naxa mini hōrōmōbanxi kui. A nu sigafe temui naxe, a fōxirabirēe naxa e maso a ra, e wōyen a be a xa hōrōmōbanxi mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e ti ki to tofanxi.

² Kōnō Isa naxa a masen e be, «Wo yi birin toxi? N xa nōndi fala wo be, yi geme keren mu fama lude a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Dunija rapōnyī tōnxumaē

(Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24)

³ Isa nu magoroxi Oliwi geya fari temui naxe, a fōxirabirēe naxa siga a yire, e a maxōrin e dorō ma, «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tōnxuma mundun ma a i fa waxati nun dunija rapōnyī bara makōre?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo menni wo yete ma, mixi yo naxa fa wo ratantan.

⁵ Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi

ra.» Na kui, e fama mixi gbege ratantande.»

⁶ «Wo gere fe mema ne, wo gere ndee xili me, kōnō wo naxa kōntōfli, barima fo na fe mōolie xa raba. Na xa mu findima dunija rapōnyī ra sinden.

⁷ Sie kelima ne e boore xili ma, jamanee e boore gere. Kaame sinma ne bōxi wuyaxi ma, bōxi fan seren yire gbege.

⁸ Na fe birin findima mantōōrōlie fōle nan na.»

⁹ «Na temui, mixie wo soma ne mangasanyi yi, e xa wo paxankata, e wo faxa. Sie birin wo xōnma ne n xili xa fe ra.

¹⁰ Danxaniyatōe gbege birama ne tantanyi kui na waxati, e e booree yanfa xōnnanteya kui.

¹¹ Wule fale gbege fan e yete findima ne namijōnmee ra, e mixi gbege ratantan.

¹² Kobija gboma ne han mixi gbege xa xanunteya xinbeli,

¹³ kōnō naxan na a tun nabexi han a rapōnyī, na kanyi kisima ne.

¹⁴ Ala xa mangeya niini xibaaru fanyi kawandima ne dunija birin kui, a findi seedejōxōya ra sie birin be. Na xanbi, dunija rapōnyī fama a lide.»

¹⁵ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire seniye nxi kui, Annabi Daniyeli naxan ma fe fala,

¹⁶ wo tan naxee na Yudaya, wo lanma wo xa wo gi geyae fari.

¹⁷ Naxan na tandē, a naxa so sese tongode a xa banxi kui.

¹⁸ Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode.

¹⁹ Na waxati findima gbaloe nan na furuginēe nun dingēe be!

²⁰ Wo Ala maxandi na naxa wo li jeme temui, xa na mu a ra malabu lōxōe.

²¹ Barima tōōre a lima na waxati ma naxan maniye singe mu nu

to kabi dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan.

²² Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Kono a nde bama a konti ra mixi sugandixie nan ma fe ra.»

²³ «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo be, <A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be>, xa na mu a ra, <Ala xa Mixi Sugandixi na menni>, wo naxa la a ra.

²⁴ Barima wule falɛɛ fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijɔnmɛɛ ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa noma.

²⁵ Wo wo tuli ti, n bara a masen wo be beenun a waxati xa a li.»

²⁶ «Na kui, xa e sa a fala wo be, <A mato, a sa na wula i>, wo naxa siga de! Xa e sa a fala wo be, <A mato, a na banxi kui be>, wo naxa la a ra de!

²⁷ Adama xa Di na fa, a luma ne alo seyamakɔnyi naxan yanbama koore ma kelife sogetede han sogegode.

²⁸ «Binbi na lu dennaxe, yubɛɛ sa e malanma menni ne.»»

Isa xa gbilenyi nun xɔre bili xa misaali

(*Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33*)

²⁹ «Na naxankate waxati dangi xanbi,

<soge ifɔɔɔɔma ne,
kike yanbe bama ne,
tunbuie birama ne bɔxi,
se naxan birin na koore ma e serɛnma ne.»»

³⁰ «Na temui, Adama xa Di xa tonxuma minima ne koore ma. Dunija bɔnsɔɛ birin sunnunma ne. E Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui senbe nun nɔre ra.

³¹ A a xa malekɛɛ xɛɛma ne han dunija dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli dunija tunxun naani birin ma.»

³² «Wo xɔre bili mato misaali ra, wo xa xaxili soto. A salonyi

na jingi, a burexe neene mini, wo a kolonma jɛmɛ temui bara makɔre.

³³ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makɔre, a jan tixi naade ra.

³⁴ N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³⁵ Koore nun bɔxi dangima ne, kɔnɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

Dunija rapɔnyi waxati kolonfe
(*Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48*)

³⁶ «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lɔxɔɛ nun waxati yo ma. Hali malekɛ naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

³⁷ Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma ne alo Annabi Nuha xa waxati.

³⁸ Beenun na banbaranyi belebele xa dunija li, mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginɛɛ dɔxɔma, e nu e xa die fima xɛmɛɛ ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔxɔ naxe.

³⁹ E mu nu kontɔfilixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki ne.

⁴⁰ Xa xɛmɛ firin na xe ma na waxati, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴¹ Xa ginɛ firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴² Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa lɔxɔɛ kolon.

⁴³ Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu muɓeti fama temui naxe kɔɛ kui, a mu xima nu, alako muɓeti naxa no sode a xonyi.

⁴⁴ Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo jɔxɔ mu naxan ma.»

⁴⁵ «Nde luma alo konyi naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikēe birin xun ma, a xa donsee taxun e ra a waxati.

⁴⁶ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra.

⁴⁷ N xa nōndi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.»

⁴⁸ «Kōno xa na konyi findi a kobi ra, a a falama ne a yete ma, <N marigi buma ne fafe ra,>

⁴⁹ a fa a boore konyie bōnbō fōlo, a nu lu a dege ra, a a min, e nun siisilae.

⁵⁰ Lōxo nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a jōxo man mu lōxo naxan ma, a marigi gbilenma ne.

⁵¹ A na fa, a na konyi jaxankatama ne a jaxaxi ra, konyi gbaloe soto e nun filankafuie, a woli wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

25

Ginedimedi fu xa taali

¹ «Na waxati, Ala xa mangeya luma ne alo ginedimedi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginedoxoe ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma.

² Na ginedimedi ya ma, suuli, xaxilitaree, suuli, xaxilimae.

³ Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kōno e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui.

⁴ Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitire xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»

⁵ «Ginedoxoe to bu fafe ra, xi xoli naxa ginedimedi suxu, e naxa xi.

⁶ Kōe tagi, sōnxoe xui naxa mini, <Ginedoxoe bara fa! Wo sa a ralan!>

⁷ Ginedimedi naxa keli, e e xa lanpuie yailan.

⁸ Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae be, <Wo muxu ki wo xa ture

nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubenfe.>

⁹ Kōno xaxilimae naxa e yaabi, <Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xon wo xa sa wo gbe sara.>

¹⁰ Nee to siga ture sarade, ginedoxoe naxa fa. Ginedimedi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira a fōxo ra, e so futixiri xulunyi, naade fa balan e xanbi ra.»

¹¹ «Na dangi xanbi, ginedimedi xaxilitaree fan naxa fa, e a fala, <Marigi, marigi, naade rabi muxu be,>

¹² Kōno a naxa e yaabi, <N xa nōndi fala wo be, n mu wo kolon.>»

¹³ «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu na lōxo naxan nun waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali

(Luki 19:11-27)

¹⁴ «A luma ne alo xeme nde naxan nu fafe biyaaside. A naxa a xa konyie xili, a a harige taxu e ra.

¹⁵ A naxa xema kilo suuli so konyi keren yi, a firin so boore yi, a keren so a saxan nde yi ra. A to kankan bere so a yi, a naxa biyaasi.»

¹⁶ «Xema kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige rawali. A naxa xema kilo suuli gbete soto geeni ra.

¹⁷ Xema kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa na harige rawali, a xema kilo firin gbete soto geeni ra.

¹⁸ Kōno xema kilo keren taxu konyi naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi xa kobiri noxun na kui.»

¹⁹ «A to bu han, konyie marigi naxa gbilen e yire alako e xa dentege sa a be.

²⁰ Xema kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, <N marigi, i xema kilo suuli nan taxu n na. A

mato, n bara kilo suuli man sa a xun geeni ra.»

²¹ A marigi naxa a fala a be, <I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanteya kana, n fa harige gbege nan taxuma i ra. Fa n xonyi, wo nun i marigi xa lu seewe kui.»

²² «Na xanbi, xema kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, <N marigi, i xema kilo firin nan taxu n na. A mato, n bara kilo firin man sa a xun geeni ra.»

²³ A marigi naxa a fala a be, <I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanteya kana, n fa harige gbege nan taxuma i ra. Fa n xonyi, wo nun i marigi xa lu seewe kui.»

²⁴ «A donxoe ra, xema kilo keren taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, <N marigi, n a kolon i xa fe maxoxo. I sansi xabama, i mu naxan garansan. I sansi bogi bama, i mu naxan si.

²⁵ N gaaxu ne. N naxa sa i xa xema kilo keren noxun yili kui. A mato, a tan nan yi ki. I harige sese mu loxi.»

²⁶ A marigi naxa a yaabi, <I tan konyi kobi tunnaxone! I nu a kolon a n sansi xabama, n mu naxan garansan, n man sansi bogi bama, n mu naxan si?

²⁷ A lan ne nu i n ma kobiri so kobiri rawalie yi ra, alako n na fa i yire temui naxe, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi a xun ma.

²⁸ Na kui, wo xema kilo rasuxu a yi, wo a so konyi yi ra, xema kilo fu na naxan yi,

²⁹ barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne, a gbo ki fanyi. Kono a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

³⁰ Wo yi konyi fufafu woli tande dimi kui, wa nun jin maxinyi na

dennaxe.»

Kiiti donxoe

³¹ «Adama xa Di na fa a xa nore kui, a nun a xa malekee, a a magoroma ne a xa kibanyi noroxi kui.

³² Si birin malanma ne a ya ra. A mixi mayegetima ne alo xuruse demadonyi yexeee nun sie mayegetima ki naxe.

³³ A yexeee tima ne a yirefanyi ma, a sie fan ti a koola ma.»

³⁴ «Na temui, mange a falama ne mixie be naxee na a yirefanyi ma, <Wo fa, n Baba naxee barakaxi. Wo fa mangeya soto wo ke ra, mangeya naxan yailanxi wo be kabi duniya fole.

³⁵ Barima kaame to nu n ma, wo naxa n ki donse. Ye xoli to nu n ma, wo naxa n ki ye. Xone to nu n na, wo naxa n yigiya.

³⁶ N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa meeni n ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire matode.»

³⁷ «Na temui, tinxintoe a maxorinma ne, <Marigi, muxu i to kaame kui mun temui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye xoli ra, muxu fa i ki ye?

³⁸ Muxu i to xoneya ra mun temui, muxu fa i yigiya, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma?

³⁹ Muxu i furaxi to mun temui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?»

⁴⁰ Mange e yaabima ne, <N xa nondi fala wo be, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde be, wo a rabaxi n tan nan be.»

⁴¹ «Na xanbi, a a falama ne mixie be naxee na a koola ma, <Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so te xora naxan yailanxi lbulisa nun a xa malekee be, naxan mu xubenma abadan.

⁴² Barima kaame to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye xoli to nu n ma, wo mu n ki ye.

43 Xɔɲe to nu n na, wo mu n yigiya. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa mɛɛnide n ma.»

44 «Na tɛmɔi, e fan a maxɔrinma nɛ, «Marigi, muxu i to mun tɛmɔi kaame na i ma, xa na mu ye xɔli, xa na mu i findixi xɔɲe ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?»

45 Mangɛ e yaabima nɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo tondixi a rabade n tan nan bɛ.»

46 Naxankatɛ nan nagataxi na mixie bɛ abadan, kɔnɔ tinxintɔɛ tan abadan kisi nan sɔtɔma.»

26

Yanfanteɣa Isa bɛ

(Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-53)

1 Isa to gɛ yi fe birin masende, a naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ,

2 «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li. Na tɛmɔi, Adama xa Di sama nɛ mixie belexɛ e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»

3 Na waxati, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifɛ xa forie nu malanxi Kayafa xɔnyi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi.

4 E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteɣa saabui ra, e xa a faxa.

5 Kɔnɔ e naxa a fala, «Won naxa a suxu sali lɔxɔɛ, xa na mu a ra nama a xunyi ikelima nɛ.»

Ginɛ nde fe fanyi rabafe Isa bɛ (Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8)

6 Isa to nu na Betani, Simɔn kune kanyi xɔnyi,

7 ginɛ nde naxa fa a yire. Labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xɔɔxɔ ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra. Isa nu na teebili ra tɛmɔi naxɛ, ginɛ naxa

fa, a na labunde ture ifili Isa xunyi ma.

8 Isa fɔxirabirɛe to na to, e naxa xɔnɔ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra?»

9 Xa yi labunde ture sa mati nu, kɔbiri gbegbe nan sɔtɔma nu a xa fe ra, na fan nɔ fide setaree ma.»

10 Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore bɛ, a naxa a masen e bɛ, «Wo na yi ginɛ tɔɔrɔfe munfe ra? Kɛwali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bɛ.

11 Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmɔi birin, kɔnɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xɛ.

12 Yi ginɛ to labunde ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma.

13 N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dɛdɛ dunɔpa birin kui, yi ginɛ xa kɛwali xa fe fan falama nɛ, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteɣa

(Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6)

14 Na tɛmɔi, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa fɔxirabirɛe fu nun firinyie ya ma, a naxa siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xɔn ma,

15 a e maxɔrin, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo belexɛ?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi.

16 Keli na tɛmɔi ma, a naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sode e yi ra tɛmɔi naxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali

(Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30)

17 Taami Lebinitare Sali to a li, a lɔxɔɛ singe ma, Isa fɔxirabirɛe naxa sa a maxɔrin, «I wama muxu xa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala i bɛ minden?»

18 A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xɛmɛ nde xɔn, wo a fala a bɛ, «Karamɔxɔ naxɛ a a xa waxati bara makɔrɛ. A wama Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe i xɔnyi, a nun a fɔxirabirɛe.»»

¹⁹ Isa ƒoxirabirɛɛ naxa a raba alo Isa e yamari ki naxɛ, e Saya-maleke Dangi Sali donyi rafala.

²⁰ Nunmare to so, Isa nun a ƒoxirabirɛ fu nun firinyie nu na teebili ra.

²¹ E nu e degefɛ tɛmɛi naxɛ, a naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi keren na wo ya ma naxan fama n yanfade.»

²² Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan naxa a maxɔrin, «Kɔnɔ n Marigi, n tan mu a ra de, ka?»

²³ A naxa e yaabi, «N nun naxan bara belexɛ ragoro paani keren kui, na kanyi nan n yanfama.»

²⁴ Adama xa Di sigama nɛ alo a xa fe sebɛxi ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama bɛ. A fisa na kanyi bɛ hali a mu bari nu.»

²⁵ Yudasi naxan nu fafe a yanfade, a naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ, n tan mu a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma

(*Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25*)

²⁶ E to nu e degefɛ, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a ƒoxirabirɛɛ yi ra, a a masen e bɛ, a naxɛ, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, a a fala e bɛ, «Wo birin xa a min.»

²⁸ Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe bɛ e xa yunubie xafarife ra.

²⁹ N xa a fala wo bɛ, n to yi weni minma, n mu yi minma sɔnɔn, han won birin man sa a minma lɔxɔ naxɛ n Baba xɔnyi ariyanna.»

³⁰ E to gɛ bɛɛti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri bɛ a a yetɛ rasanma nɛ a ma
(*Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38*)

³¹ Na tɛmɛi Isa naxa a masen e bɛ, «Wo birin gbilenma nɛ n ƒɔxɔ ra to kɔɛ ra, wo mɛɛ n ma fe ra, barima a sebɛxi, «N xuruse demadonyi faxama nɛ, yɛxɛɛɛ fan yensen.»

³² Kɔnɔ n na keli faxɛ ma, n sigama wo ya ra Galile.»

³³ Piyeri naxa a fala a bɛ, «Hali birin gbilen i ƒɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i ƒɔxɔ ra.»

³⁴ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nɔndi fala i bɛ, to kɔɛ yati, beenun konkore xa a rate, i i yetɛ rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.»

³⁵ Piyeri man naxa a yaabi, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yetɛ rasanma i ma!» Isa ƒoxirabirɛ birin naxa na wɔyen keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemani

(*Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46*)

³⁶ Na dangi xanbi Isa nun a ƒoxirabirɛɛ naxa siga yire nde, dɛnnaxɛ xili Getesemani. Isa naxa a fala e bɛ, «Wo dɔxɔ be. N tan xa siga menni Ala maxandide.»

³⁷ A naxa Piyeri nun Sebede xa di firinyie xanin a xun ma. Sunnunyi nun kɔntɔfili to Isa bojɛ suxu,

³⁸ a naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara nɔ n bojɛ ra alo a xa n faxa. Wo lu be, kɔnɔ wo naxa xi.»

³⁹ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen boxi ma, a Ala maxandi, «N Baba, xa a sa noma rabade, i xa n natanga yi jaxankate ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴⁰ A to gbilen a ƒoxirabirɛɛ yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri bɛ, «I mu nɔxi waxati keren xi xoli kanade n ma fe ra?»

⁴¹ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi nɛ alako wo naxa bira tantanyi kui. Marjɔxun fanyi na adama bɛ,

kɔnɔ a fate bendɛ tan sɛnbɛ mu na.»

42 Isa man to a masiga e ra, a naxa gbilen Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi jaxankate mu nɔma bade n yi ra, fo n xa tin a ra, i sago nan xa raba.»

43 A to gbilen a fɔxirabirɛɛ yire, a man naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ e ra.

44 A naxa e lu naa, a siga san-maya saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

45 Na temui, a naxa gbilen a fɔxirabirɛɛ yire, a a masen e bɛ, «Wo xife nɛ? Wo na wo malabufe han ya? Wo a mato, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitɔɛɛ bɛlɛxɛ.

46 Wo keli, won xɛɛ. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-12)

47 Isa jan mu nu gexi wɔyɛnde, Yudasi, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a naxa fa e nun jama gbegebe, santidegɛmae nun gbengbetae suxuxi e yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie nan nu e xɛɛxi.

48 Isa yanfama nun na jama nu bara lan a ma, a a xa Isa matɔnxuma e bɛ. A nu bara a fala e bɛ, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo na suxu.»

49 Na kui, Yudasi naxa a maso Isa ra keren na, a a fala, «Karamɔxɔ, i nuwali,» a fa a sunbu.

50 Isa naxa a masen a bɛ, «N boore, i faxi naxan nabade, a raba.» Na temui, na mixie naxa e maso Isa ra, e a suxu.

51 Isa fɔxirabirɛɛ nde naxa a xa santidegɛma ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi tuli bolon.

52 Isa naxa a fala a bɛ, «Santidegɛma raso a tɛɛ i. Naxan yo na findi a xa geresose ra, na kanyi fan faxama santidegɛma nan saabui ra.

53 Ka i jɔxɔ a ma a n mu nɔma n Baba xilide, a malekɛɛ rasanba n ma keren na, naxee dangi malekɛɛ gali fu nun firin na?

54 Kɔnɔ xa na raba, Kitaabuie xa masenyie fa kamalima di? Barima e a masenxi nɛ a fo a xa raba yi ki nɛ.»

55 Na xanbi, Isa naxa a fala jama bɛ, «Wo to minixi n xili ma santidegɛma nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na? Lɔxɔ yo lɔxɔ, n dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi kui, n kawandi tima, wo mu n suxu.

56 Kɔnɔ yi birin nabaxi nɛ alako namijɔnmɛɛ naxan sɛbɛxi Kitaabui kui, a xa kamali.»

Na xanbi, Isa fɔxirabirɛɛ birin naxa e gi a xun ma.

Isa tife Yuwifie kuntigie ya i

(Maraki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Yaya 18:12-24)

57 Mixi naxee Isa suxu, e naxa a xanin sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa xɔnyi, sɛriyɛ karamɔxɔɛ nun forie nu malanxi dennaxɛ.

58 Piyeri fan, a nu biraxi Isa fɔxɔ ra, kɔnɔ a ndedi nu makuyaxi jama ra. A naxa bira a fɔxɔ ra han a so sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xa tɛtɛ kui. A naxa dɔxɔ hɔrɔmɔbanxi kantamae fɛ ma, alako a xa a mato Isa xa fe dangima ki naxɛ.

59 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔɛ birin, e nu wule seede nde nan fenfe naxan bama Isa xili ma, e sa nɔma a faxade naxan ma.

60 Kɔnɔ e mu se to, hali tɔɔpɛgeti gbegebe to fa. A dɔnxɔɛ ra, xɛmɛ firin naxa fa,

61 e a fala, «Yi xɛmɛ a fala nɛ, <N tan nɔma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kanade, n man fa a ti xi saxan bun ma.»

62 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xunyi naxa keli, a Isa maxorin, «Pɛ, i mu e yaabima? Yi xɛmɛɛ munse safe i xun ma yi ki?»

63 Kɔnɔ Isa mu sese fala. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi naxa

a fala a be, «N bara i yamari i xa i kali Ala Nije ra, i a fala muxu be xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, Ala xa Di.»

⁶⁴ Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N man xa a fala wo be, keli yi waxati ma, wo fama Adama xa Di tode, a doxoxi Ala Senbema yirefanyi ma, wo a toma fa ra nuxuie kui.»

⁶⁵ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a iboo xone ra, a a fala, «A bara Ala rasoto! Won hayi na seede gbetee ma yire? Wo bara a me a Ala rasotoxi ki naxe.»

⁶⁶ Wo kiiti toxi di?» E naxa a yaabi, «A lanma a xa faxa ne.»

⁶⁷ Na temui, e naxa deye boxun Isa yatagi, e kamui sin a ma. Ndee naxa a de ragarin, e nu a fala,

⁶⁸ «I tan, Ala xa Mixi Sugandixi, namijonmeja raba! A fala ba, naxan i bonboxi!»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma
(Maraki 14:66-72, Luki 22:56-62, Yaya 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Piyeri nu doxoxi tande, serexedube kuntigi xa tete kui. Konyi gine nde naxa a makore a ra, a a fala, «I tan, wo nun Isa Galileka birin nan nu a ra.»

⁷⁰ Kono Piyeri naxa a matandi birin ya xori, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!»

⁷¹ Piyeri to mini folo tete naade ra, konyi gine gbete nde naxa a to, a a fala mixie be naxee nu na naa, «Yi xeme naxan yi ki, e nun Isa Nasaretika nan nu a ra.»

⁷² Piyeri man naxa a matandi, a a kali, «N mu na xeme kolon!»

⁷³ A mu bu, naxee nu tixi naa, e naxa e maso Piyeri ra, e a fala a be, «Nondi nan a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima i woyenma alo Galileka.»

⁷⁴ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! N tan mu na xeme kolon feo!» Na fala xanbi, konkore naxa a rate.

⁷⁵ Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma, «Beemanun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa mini, a sa wa han.

27

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xon
(Maraki 15:1, Luki 22:63-71, Yaya 18:28-32)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie birin nun Yuwifie xa forie to nu malanxi, e naxa nate tongo e xa Isa faxa.

² E to Isa xiri, e naxa a xanin gomina Pilati xon.

Yudasi xa faxe

³ Yudasi, Isa yanfama, a to a to e bara Isa makiiti a lan a xa faxa, a naxa nimisa a xa yanfanteya xa fe ra. A naxa na gbete kole tongo saxan nagbilen serexedube kuntigie nun forie ma,

⁴ a a fala, «N bara yunubi raba! Xeme naxan faxama yi ki, seniyantoe nan a ra, a fa li n tan nan a yanfaxi!» E naxa a yaabi, «Na mu muxu tan matoxi. Na i tan nan matoxi.»

⁵ A to gbete kolee woli horomobanxi kui, Yudasi naxa siga a yete gbakude wuri kon na.

⁶ Serexedube kuntigie to gbete kolee matongo, e naxa a fala, «A mu daxa muxu xa yi gbete kolee sa horomobanxi xa kobiri xun ma, barima nii sare nan a ra.»

⁷ E to woyen, e naxa feje yailanyi xa xe yire sara na kobiri ra, na xa findi gaburi yire ra xone be.

⁸ Na nan a toxi, han to na xe xili falama «Wuli Boxi.»

⁹ Na kui, Annabi Yereji ma masenyi naxa kamali, a to a masen, «E naxa gbete kole tongo saxan tongo, Isirayilakae ndee sare naxan saxi a xun,

¹⁰ e feje yailanyi xa xe sara na kobiri ra, alo Marigi n yamari ki naxe.»

Isa tife Pilati ya i

(Maraki 15:2-15, Luki 23:2-5, 13-25, Yaya 18:28-19:16)

11 Isa to ti gomina Pilati ya i, gomina naxa a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

12 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie nu a tɔɔɛgema tɛmui naxɛ, Isa mu yaabi yo fi.

13 Na tɛmui Pilati naxa a maxorin, «I mu yi fee mɛxi e naxan birin safe i xun ma yi ki?»

14 Kɔnɔ Isa mu e xa wɔyɛnyi yo yaabi. Na naxa gomina kaaba ki fanyi.

15 Nɛ yo nɛ, sali tɛmui, gomina darife nan nu a ra, a xa geelimani keren nabɛnin nama bɛ, e na wa naxan yo xɔn.

16 Na waxati, geelimani nde nu na, birin nu naxan kolon a xa jaaxuna ma. A nu xili Barabasi.

17 Nama to malan, Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa nde rabɛnin wo bɛ, Barabasi ba, ka Isa, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?»

18 Pilati nu a kolon a sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nu Isa saxi a belɛxɛ tɔɔnɛ nan ma.

19 Ba na ra, a to nu dɔxɔxi kiiti sade, a xa gine naxa xɛera rasiga a ma, a a fala a bɛ, «I naxa so yi tinxintɔɛ xa fe kui fefe ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye naxan bara n tɔɔrɔ to ki fanyi.»

20 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie naxa nama kui iso e xa Barabasi maxorin Pilati ma, Isa tan xa faxa.

21 Gomina man naxa e maxorin, «Yi mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun nabɛnin wo bɛ?» E naxa a yaabi, «Barabasi!»

22 Pilati fan naxa e maxorin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Nama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

23 A man naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e tan sɔnxɔɛ nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»

24 Pilati to a to a a mu nɔxi fefe ra, nama fan nu waxi kelife a ra, a naxa ye tongo, a a belɛxɛ raxa e ya xɔri, a a fala e bɛ, «Yi xɛmɛ faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.»

25 Nama birin naxa a yaabi, «A xa faxɛ wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!»

26 Na kui, Pilati naxa Barabasi rabɛnin e bɛ. A naxa yaamari fi sɔorie xa Isa bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔorie Isa mayelefe

(Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3)

27 Rɔma sɔorie to Isa xanin gomina xɔnyi, e naxa e boore sɔorie birin xili, e gali naxa ti a rabilinyi.

28 E naxa Isa xa sose ba a ma, e mange guba gbeeli ragoro a ma.

29 E naxa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniyɛ ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yirefanyi belɛxɛ kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mangɛ.»

30 E naxa dɛye bɔxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi bɔnbɔ a ra.

31 E to gɛ Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27)

32 E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xɛmɛ nde to naxan nu xili Simɔn. Sɔorie naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

33 E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,»

³⁴ e naxa weni so a yi, seri saxi naxan xun, kɔnɔ a to a nemunnemun, a mu tin a minde.

³⁵ E to ge a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sɔtoma.

³⁶ Na dangi xanbi, e naxa dɔxɔ a kantade.

³⁷ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mangɛ.»

³⁸ Na tɛmui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma.

³⁹ Mixie nu dangima Isa konbira, e nu e xunyi lintan a ma,

⁴⁰ e a fala, «I tan naxan hɔrɔmɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yete rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kɔn na!»

⁴¹ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, sɛriyɛ karamɔxɔɛ, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala,

⁴² «A bara mixi gbetɛɛ rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yete tan nakiside. Isirayila mangɛ xa mu a ra? A xa goro wuri kɔn na be ya, alako muxu xa la a ra.

⁴³ A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, «N findixi Ala xa Di nan na.» Yakɔsi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!»

⁴⁴ Suute naxee nu banbanxi a fe ma, e fan nu Isa konbife na ki nɛ.

Isa xa faxɛ

(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

⁴⁵ Yanyi tagi, dimi naxa sin bɔxi birin ma lɛɛri saxan bun ma.

⁴⁶ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lɛma sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛpinxi munfe ra?»

⁴⁷ Mixi naxee nu na naa, e to a xui mɛ, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!»

⁴⁸ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xɔnɛ xɔɔra, a

a so wuri dɛ i, a fa a ti Isa bɛ alako a xa a min.

⁴⁹ Kɔnɔ booree naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.»

⁵⁰ Isa man naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

⁵¹ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na, keli a fuge han a laabe. Bɔxi naxa sɛrɛn, gemɛɛ naxa ibɔɔ,

⁵² gaburie fan naxa rabi. Seniyɛntɔɛ laaxiraxi gbegbe naxa keli faxɛ ma,

⁵³ e mini gaburie kui. Isa to keli faxɛ ma, e so nɛ Darisalamu, taa seniyenxi kui, e fa mini mixi wuyaxi ma.

⁵⁴ Sɔɔri mangɛ nun a boore sɔɔrie naxee nu Isa kantafe, e to bɔxi xa sɛrɛnyi to, a nun naxan naba Isa faxa tɛmui, e naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xemɛ ra!»

⁵⁵ Gine wuyaxi fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. E nu bara bira Isa fɔxɔ ra kelife Galile bɔxi ma, e nu a mali.

⁵⁶ Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a nun Sebede xa die nga.

Isa xa maragate

(Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁵⁷ Nunmare to so, Arimateka bannamixi nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa fɔxirabire nde nan nu a fan na.

⁵⁸ A naxa siga Pilati yire, a Isa fure maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e xa a so a yi ra.

⁵⁹ Yusufu naxa Isa fure tongo, a a mafilin kasange fanyi kui,

⁶⁰ a a beɛ gaburi nɛɛnɛ kui, naxan nu gexi gemɛ kui a tan Yusufu bɛ. A to gemɛ xungbe mapindigilin, a a dɔxɔ gaburi dɛ ma, a naxa siga.

⁶¹ Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama nu na naa, e dɔxɔxi gaburi ya ra.

Sɔorie tife Isa xa gaburi kantade

⁶² Malabu lɔxɔɛ see rafala lɔxɔɛ kuye iba, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisenie naxa siga Pilati yire.

⁶³ E naxa a masen a bɛ, «Mangɛ, muxu ratuxi a ma yi wule fale, beenun a xa faxa, a a fala nɛ, «Xi saxan dangi xanbi, n kelima nɛ faxɛ ma.»

⁶⁴ Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi xa makanta han a xi saxan nde, alako a fɔxirabirɛɛ naxa fa a fure mɔɔa, e fa a fala jama bɛ, «A bara keli faxɛ ma.» Xa na sa raba, wule dɔnxɔɛ dangima nɛ wule singe ra.»

⁶⁵ Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara sɔorie so wo yi. Wo sa gaburi makanta alɔ wo wama a xɔn ma ki naxɛ.»

⁶⁶ E naxa siga, e sa tɔnxuma sa gɛmɛ ma naxan nu na gaburi dɛ ma, alako xa gaburi fa sa rabi, a kolonma nɛ. E naxa sɔorie lu naa, na kantafe ra.

28

Isa xa marakeli faxɛ ma

(Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10)

¹ Malabu lɔxɔɛ kuye iba, sande lɔxɔɛ subaxɛ ma, Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama, e naxa siga gaburi matode.

² Na tɛmɔi, bɔxi naxa sɛrɛn sɛnbɛ ra, barima Marigi xa malekɛ nde nu bara goro keli koore, a gɛmɛ mɔɔindigilin, a a ba gaburi dɛ ma, a fa dɔxɔ a fari.

³ Malekɛ nu yanbama alɔ seya-makɔnyi, a xa sosee nu fiixɛ fɔɛn.

⁴ Sɔori naxɛɛ nu na kantafe, e naxa gaaxu han e sɛrɛn, e lu alɔ faxamixie.

⁵ Kɔnɔ malekɛ naxa a masen ginɛ bɛ, «Wo naxa gaaxu, barima n a kolon wo na Isa nan fenfe, e

naxan banban wuri magalanbuxi ma.

⁶ A mu be, a bara keli faxɛ ma, alɔ a a fala ki naxɛ. Wo fa, wo a mɔto a nu saxi dɛnnaxɛ.

⁷ Wo man xa siga mafuren, wo sa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, «A bara keli faxɛ ma. A na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma mɛnni nɛ.» A tan nan na ki, n bara a ragbilen wo ma.»

⁸ Ginɛ naxa e xulun, e keli gaburi yire, gaaxui nun sɛɛwɛ gbgɛbe ra, e siga e gi ra na xibaaru masende Isa fɔxirabirɛɛ bɛ.

⁹ Kɔnɔ Isa naxa e ralan, a e xɛɛbu, «Wo mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a bɛ, e a sanyie suxu.

¹⁰ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo naxa gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie bɛ e xa siga Galile. E n toma mɛnni nɛ.»

Sɔorie nun Yuwifɛ kuntigie wule xabufe

¹¹ Ginɛ nu sigafe tɛmɔi naxɛ, sɔori nde naxɛɛ nu gaburi kantafe, e naxa so taa kui. Fe naxan birin naba, e naxa sa a dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bɛ.

¹² Nee nun forie fan to e malan yire kerɛn, e naxa natɛ tongo, e kɔbiri gbgɛbe fi sɔorie ma

¹³ yi yaamari ra, «Wo xa yi nan fala, «Isa fɔxirabirɛɛ nan fa kɔɛ ra, e a fure mɔɔa muxu nu na xife tɛmɔi naxɛ.»

¹⁴ Xa a sa li gomina naxa yi fe mɛ, muxu sa wɔyɛnma a bɛ alako sese naxa wo to.»

¹⁵ Na kui, sɔorie naxa kɔbiri rasuxu, e fe birin naba alɔ a falaxi e bɛ ki naxɛ. Na masenyi naxa yɛnɛn yɛ Yuwifɛ tagi. Han to na fe mɛma.

Isa xɛɛraya fife a fɔxirabirɛɛ ma

(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

¹⁶ Isa fɔxirabirɛɛ fu nun kerenyie naxa siga Galile bɔxi ma, e te gɛya fari Isa dɛnnaxan masen e bɛ.

¹⁷ E to a to, e naxa suyidi a be,
kɔnɔ e man nu siikexi.

¹⁸ Isa naxa a maso e ra, a a
masen e be, «Senbe birin bara so
n yi ra koore nun dunija ma.

¹⁹ Na kui, wo xa siga, wo sa si
birin findi n foxirabirɛe ra. Wo
xa e xunxa ye xɔɔra Baba Ala, a
xa Di, nun a Xaxili Seniyenxi xili
ra.

²⁰ Wo xa e tinkan n ma yaamari
birin nabatude. Wo a mato, n na
wo fe ma temui birin, han dunija
rapɔnyi.»

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sebexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a doxo naani na a ra. Namiponme naani nan Inyila Isa xa taruxui sebe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui sebe ne ne tongo saxan pondon Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa duniyeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a sebe Gireki xui ne, konon muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan noma a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbege sebexi yi Kitaabui kui alako mixi xa a senbe kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie foxo ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nondi yati yati nan kawandima. A donxoe ra, yi Kitaabui dentegge sama Isa faxa ki naxe, a man kelixi faxe ma ki naxe.

Na birin noma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A lonni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a noma won malide won ma duniyeigiri kui, a man noma won malide aligiyama. Ala xa a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sebexi

*Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)*

¹ Inyila Isa fole nan ya, naxan Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan findixi Ala xa Di ra.

² A sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«N fama n ma xera rasanbade i ya ra,
a xa kira raboo i be.

³ A a xui itema gbengberen yire,
«Wo kira yailan Marigi be,
wo sankirae matinxin a ya ra.»

⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xora tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

⁵ Yudayakae nun Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xora.

⁶ Noxome xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na.

⁷ A nu kawandi tima, a nu a fala,
«Naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa n felen a xa sankiri luuti yati fulunde.

⁸ N tan bara wo xunxa ye xora, konon a tan Ala Xaxili Seniyenxi nan nagoroma wo ma.»

Isa xunxafe

*(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22,
Yaya 1:32-34)*

⁹ Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasareti, Galile boxi ma, Yaya naxa a xunxa Yuruden xure xora.

¹⁰ A fefe te ye xora temui naxe, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganbe.

¹¹ Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenenxi ki fanyi ra.»

*Sentane katafe a xa Isa ratan-
tan
(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)*

¹² Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi ma.

¹³ Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen yire, Sentane nu katafe a ratantande. Wula subee nu na naa. Malekee naxa a bun ti.

Isa xa wali folɛ nun a foxirabire singee

(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

¹⁴ Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile boxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra.

¹⁵ A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangeya niini bara makore. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.»

¹⁶ A to nu dangife Galile baa de ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yeɛ wolife, barima yexesuxuie nan nu e ra.

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n foxo ra. Temui dangixi, wo nu yeɛ nan sotoma, kono yakosi n a niyama wo xa nu mixie nan soto n be.»

¹⁸ E naxa e xa yelee lu na keren na, e bira Isa foxo ra.

¹⁹ E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yelee madegefe e xa kunkui kui.

²⁰ Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikɛe lu kunkui kui, e bira Isa foxo ra.

Isa jinne kerife

(Luki 4:31-37)

²¹ Isa nun a foxirabiree naxa so Kaperenam. Malabu lɔxoɛ ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti folo.

²² Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alo e xa seriye karamoxoɛ. A tan nu woyenma mange senbe nan na.

²³ Na waxati yati, xeme nde jinne nu naxan foxo ra, a naxa sonxoɛ rate folo e xa salide banxi kui.

²⁴ «Isa Nasaretika, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi muxu sontode ne? N a kolon mixi naxan

lanxi i ma. Ala xa Seniyentɔe nan na i ra.»

²⁵ Isa naxa woyen a ma a xoxoxoɛ ra, «I sabari. Gbilen yi xeme foxo ra.»

²⁶ Jinne naxa xeme raketun a ra, a sonxo, a fa gbilen a foxo ra.

²⁷ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxorin, «Munse yi ki? Xaranyi neene a nun senbe! Hali jinne, a e yamarima, e a xui rabatu.»

²⁸ A mu bu, a xili naxa din Galile boxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbegbe rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

²⁹ E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xonyi.

³⁰ Simɔn bitanyi ginema nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa be keren na.

³¹ Isa naxa a maso gine ra, a a belexe suxu, a a rakeli. Fure naxa a bepin, a naxa e bun ti folo.

³² Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xon, a nun jinne biraxi naxee foxo ra.

³³ Taa birin naxa e malan naade ra.

³⁴ A naxa furema gbegbe rayalan, fure mooli wuyaxi nu naxee ma. A naxa jinne gbegbe fan keru mixie foxo ra, kono a mu tin jinne xa woyen, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile boxi ma

(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)

³⁵ Subaxe ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide.

³⁶ Simɔn nun a booree ya koto naxa mo Isa fende.

³⁷ E to a to, e naxa a fala a be, «Birin na i fenfe.»

³⁸ Isa naxa e yaabi, «Won xee taa gbete naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba menni fan, barima n faxi na nan ma.»

³⁹ A naxa siga Galile boxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide

banxie kui, a nu jinnɛe fan keru mixie fɔxɔ ra.

Kunɛ kanyi rayalanfe
(*Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14*)

⁴⁰ Kunɛ kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nɔma n naseniyɛnde.»

⁴¹ Isa naxa kinikini a ma. A naxa a belexe itala, a a sa kunɛ kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. I xa seniyɛn.»

⁴² Kunɛ fure naxa ba xeme ma keren na, a naxa seniyɛn.

⁴³ Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra

⁴⁴ yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentegɛ serexɛdube be, i serexɛ ba i xa seniyɛnyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsɛ a yamarixi ki naxɛ. Na findima seederɔxɔya nan na e be.»

⁴⁵ Kɔnɔ xeme to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu nɔ sode taa kui sɔnɔn kenɛ ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxɛ. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namate rayalanfe
(*Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26*)

¹ Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen Kapɛrenamu, mixie fa a me a a na banxi.

² Nama gbege naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa jɔn tande birin ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra.

³ Mixi ndee naxa fa namate ra Isa xɔn. Xeme naani nan nu a xanife.

⁴ Kɔnɔ nama to nu gbo, e mu nu nɔma e makɔrede Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namate ragoro menni ra a xa sade fari.

⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.»

⁶ Seriyɛ karamɔxɔ ndee nu dɔxɔxi naa, e naxa e xaxili rapɛre,

⁷ «Yi wɔyɛnma yi mɔoli ra munfe ra? A na Ala rasɔtofe nɛ yi ki! Nde nɔma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

⁸ Isa naxa e xa mapɔxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi mapɔxunyi mɔoli na wo boje ma?»

⁹ Wɔyɛnyi mundun sɔɔneya, a falafe yi namate be, «I xa yunubie bara xafari, ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i jɛre?»

¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride dunjɛna ma.» Isa naxa a masen namate be,

¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xɔnyi.»

¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xɔri. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matɔxɔ, «Han to muxu singe mu nu yi jɔndɔn to.»

Lewi birafe Isa fɔxɔ ra
(*Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32*)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi.

¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a dɔxɔxi duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n fɔxɔ ra.» Lewi naxa keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁵ Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabireɛ nu na e degefe Lewi xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔɛ gbege fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mɔoli wuyaxi nu bara bira Isa fɔxɔ ra.

¹⁶ Seriyɛ karamɔxɔ naxee nu na Farisenie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun duuti maxilie nun yunubitɔɛ, e naxa a fɔxirabireɛ maxɔrin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitɔɛ e degema yire keren?»

¹⁷ Isa to na mɛ, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintɔɛ ɔa xilide. N faxi yunubitɔɛ nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸ Annabi Yaya fɔxirabirɛɛ nun Farisenie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxɔrinde, «Munfe ra Yaya fɔxirabirɛɛ nun Farisenie fɔxirabirɛɛ sunyi suxuma, kɔnɔ i gbee tan mu sunma?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunyi suxude a na e fe ma tɛmui naxɛ? Xa e nun ginefenyi na a ra, e mu nɔma sunde.

²⁰ Lɔxɔɛ fama, ginefenyi bama nɛ e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.

²¹ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi nɛɛɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛɛ xuntunyi dugi fori ibendunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra.

²² Mixi yo man mu weni nɛɛɛ sama lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra na weni nɛɛɛ na funtu, weni lɛbɛ fori bulama nɛ. Na kui, weni yo, lɛbɛ yo, a kanyi ganma nɛ e birin na. A lan nɛ weni nɛɛɛ xa sa lɛbɛ nɛɛɛ nan kui.»

Malabu lɔxɔɛ xa seriye
(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

²³ Malabu lɔxɔɛ nde, Isa nun a fɔxirabirɛɛ nu pɛrefe sankira ma xɛɛ tagi. E to nu dangife, a fɔxirabirɛɛ naxa mengi tɔnsɔɛ nde ba fɔlɔ.

²⁴ Na kui, Farisenie naxa wɔyɛn Isa bɛ, «Munfe ra e na malabu lɔxɔɛ seriye matandife?»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?»

²⁶ A so nɛ Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmui naxɛ, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so

a fɔxirabirɛɛ fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛɛ.»

²⁷ Isa man naxa a masen e bɛ, «Malabu lɔxɔɛ na mixi nan bɛ, mixi xa mu daaxi malabu lɔxɔɛ bɛ.

²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu lɔxɔɛ xun ma.»

3

Fe fanyɛ rabafe malabu lɔxɔɛ ma
(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

¹ Isa man naxa so salide kui. A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma.

² Farisenie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako e xa nɔ a kalamude fe nde ma.

³ Isa naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «Keli, i fa ti bɛ, jama tagi.»

⁴ A naxa e maxɔrin, «A daxa fe fanyɛ nan xa raba malabu lɔxɔɛ, ka fe paaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfe?» Kɔnɔ mixi yo mu a yaabi.

⁵ Isa xɔnɔxi naxa e mato, a bɔjɛ tɔrɔxi ki fanyɛ barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a bɛlɛxɛ naxa yalan.

⁶ Farisenie naxa mini keren na, e tan nun Herode fɔxirabirɛɛ naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen fɔlɔ Isa faxafe ma.

Nama malanfɛ Isa yirɛ
(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a fɔxirabirɛɛ, e naxa siga baa dɛ ra. Nama gbegbe naxa bira e fɔxɔ ra kelife Galile, Yudaya,

⁸ Darisalamu, Idumeya, Yuruden naakiri, a nun Tire nun Sidon nabilinyie. Nama nu bara a mɛ Isa nu na fee naxee rabafe. Na nan a to e gbegbe naxa fa a yirɛ.

⁹ Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, e xa kunkui nde xiri a be baa de ra, alako nama naxa fa a xeten.

¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbegbe rayalan, furemae birin nu katama e xa e belexe din a ra.

¹¹ Ninnee nefɛ Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbelegbele, «Ala xa Di nan na i ra.»

¹² Kono Isa naxa tonyi doxo e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

Isa fɔxirabire fu nun firin sugandife

(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxee xon, e fan naxa fa a fe ma.

¹⁴ A naxa fɔxirabire fu nun firin sugandi, alako e xa lu a seeti ma, a man xa e xee kawandi rabade,

¹⁵ a man xa senbe fi e ma pinne kerife ra mixie fɔxo ra.

¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simon, a naxan xili sa Piyeri,

¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa die»),

¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiye, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simon Kanaanka,

¹⁹ nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobie belexe.

Xaxili Seniyenxi rasotofe

(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gbilen banxi, kono nama man naxa e malan e yire. E nan mu no e degede.

²¹ Isa xa mixie to a me, e naxa siga a fɔxo ra, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Seriyɛ karamoxo naxee keli Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A pinnee kerima pinne mange Belesɛbulu nan saabui ra.»

²³ Isa naxa e xili, a taali sa e be, «Sentane noma Sentane keride?»

²⁴ Xa jamane a yete gere lantareya kui, na jamane mu xanma.

²⁵ Xa denbaya fan a yete gere lantareya kui, na denbaya mu xanma.

²⁶ Sentane fan, xa a a yete gere lantareya kui, a xa fe bara non, a a yete kanama ne.

²⁷ Wo xa a kolon, mixi yo nu noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na temui, a noma ne a harige birin mupade.»

²⁸ «N xa nondi fala wo be, Ala dipema ne adamadie xa yunubi nun marasotɔe birin ma,

²⁹ kono mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu noma xafaride na kanyi be abadan.»

³⁰ Isa yi fe birin masen ne e be, barima e nu a falafe ne, «Ninne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya

(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xememae naxa fa, e ti tande, e mixi xee Isa xilide.

³² Nama nu doxoxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama wo xa de masara.»

³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun n xunyae ra?»

³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu doxoxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun n xunyae nan ya.

³⁵ Mixi yo naxan Ala waxonfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

4

Xɛ rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Isa man naxa kawandi ti folo baa de ra. Nama gbegbe to e malan, a naxa sa doxo kunkui kui, nama naxa lu baa de ra.

² A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e be,

³ «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande.

⁴ A to nu sansi xori garansanma, xori ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiki.

⁵ Xori ndee fan naxa bira geme yire, bendε mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bendε mu tilin.

⁶ Kono soge to xono, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana, e mu bogi yo ramini.

⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bendε fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin sansie naxa tonsɔε ramini, ndee naxa xori tongo saxan namini, ndee xori tongo senni, ndee xori keme.»

⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a foxirabire fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxorin a xa taalie ma.

¹¹ A naxa a masen e be, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kono mixi gbeteε tan fe birin mema taali woyenyie nan na,

¹² alako
«E xa fe to a fanyi ra, kono e naxa a igbe.

E xa fe me a fanyi ra, kono e naxa a fahaamu.

Na rabaxi ne alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa dije e ma.»

¹³ A naxa e maxorin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbeteε kolonma di?

¹⁴ Xe rawali naxan sansi xori garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima.

¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xorie ra naxee bira kira xon. E nefε Ala xa masenyi me, Sentane a ba e xaxili ma.

¹⁶ Sansi xori naxee bira geme yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e a suxu mafuren seewe ra.

¹⁷ Kono sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Tɔɔre nun paxankate na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma ne Ala xa fe foxo ra keren na.

¹⁸ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema,

¹⁹ kono yi duniya kontofili, nun naafuli xoli, nun fe gbeteε xoli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bepin. Na kui, Ala xa masenyi mu noma e boje masarade.

²⁰ Sansi xori naxee bira bendε fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e man a suxu, a e boje masara. Xori keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbeteε fan bogi keme.»

Lanpui xa taali (Luki 8:16-18)

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Lanpui noma doxode debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu doxoma lanpui doxose xa fari?

²² Barima se naxan birin noxunxi, fo a birin xa makenen. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa keε ma.

²³ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e be, «Wo wo joxo sa n ma masenyi xon. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be, Ala man nde sa a xun.

²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kono fahaamutare, hali a naxan di mapoxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xori xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangeya maniyaxi xeme nan na naxan sansi xori garansanma xe ma.

27 Xa a xife, xa a mu xife, kɔɛ nun yanyi, sansi bulama nɛ, a te, kɔnɔ a tan mu a kolon na rabama kiyoki.

28 Bɔxi nan sansi ramɔma a yetɛ ma. A bulama nɛ sinden, a te, a tonsɔɛ mini, a xɔri fa rafe.

29 A nɛfɛ mɔ, a kanyi a xabama nɛ, barima a xaba tɛmui bara a li.»

Konde xɔri xa taali

(Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19)

30 Isa man naxa a masen, «Won nɔma Ala xa mangɛya misaalide munse ra? Won nɔma a xa fe masende taali wɔyenyi mundun na?»

31 A maniyaxi konde xɔri nan na. A nɛ sima bɔxi tɛmui naxɛ, a xɔri xurun bɔxi sansi birin bɛ,

32 kɔnɔ xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, xɔnie nu fa e tɛɛ sa a kɔn na, niini bun ma.»

33 A nu mixie kawandima yi taali wɔyenyi mɔɔli gbegebe nan na e xaxili bɛrɛ ra.

34 A jan mu nɛ masenyi yo tima e bɛ xa taali daaxi xa ma ra. Kɔnɔ xa e nun a fɔxirabirɛɛ doro bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama nɛ e bɛ.

Isa foye belebele raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)

35 Nunmare to so na lɔxɔɛ kerenyi, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Won xɛɛ naakiri ma.»

36 A fɔxirabirɛɛ naxa keli pama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbɛtɛɛ fan xanin.

37 Foye belebele naxa keli baa ma, mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui.

38 Kɔnɔ Isa tan nu na xife kunkui xɔrɛ ra, a xunyi saxi xun-sase ma. A fɔxirabirɛɛ naxa fa a raxunu, e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i mu kɔntɔfilixi won faxafe ra?»

39 Isa to xunu, a naxa xaapɛ foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen!

40 Isa fa e maxɔrin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo bɛ?»

41 E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore bɛ, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

5

Isa jinnɛ kerife Gadaraka fɔxɔ ra

(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)

1 Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa fa naakiri ma, Gadaraka bɔxi ma.

2 Isa to goro kunkui kui, xɛmɛ nde naxa fa a ralandɛ, jinnɛ nu naxan fɔxɔ ra. A nu kelixi gaburie yire,

3 barima a nu sabatixi mɛnni nɛ. Mixi yo mu nu nɔma a xiride sɔnɔn, hali yɔlonxɔnyi ra.

4 Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yɔlonxɔnyi balan a belɛxɛɛ fan ma. Kɔnɔ a nu yɔlonxɔnyie bolonma nɛ, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu na naa naxan nɔma a ra.

5 Kɔɛ nun yanyi a nu na gaburie yire nɛ, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yetɛ maxɔnɔ gemɛ ra.

6 A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a bɛ.

7 A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n bɛ? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n jaxankata.»

8 Isa nu bara a yamari, «I tan jinnɛ, gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.»

9 Isa man naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali, barima muxu gali nan a ra.»

10 A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e keri na bɔxi ma.

11 Xɔsɛ gali nu na e demadonfe geya nde ma.

12 Ninnee naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xɔsɛɛ alako muxu xa lu e fate.»

13 Isa naxa tin. Ninnee naxa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ ra, e so xɔsɛɛ.

Xōsee naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xōsee demadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun daaxakae be, mixie fan naxa siga na fe matode.

¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xeme to jinne gali nu naxan fōxo ra, a dōxoxi, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili soto. Na naxa e gaaxu.

¹⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnee kerixi xeme fōxo ra ki naxe, a nun naxan naba xōsee ra, e naxa a tagi raba e birin be.

¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandife alako a xa keli e xa bōxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, jinnee nu xeme naxan fōxo ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra.

¹⁹ Kōno Isa mu tin, a a fala a be, «Gbilen i xōnyi, i xa mixie yire. Sa dentegē sa e be, Marigi fe naxan birin nabaxi i be, a nun a kinikinixi i ma ki naxe.»

²⁰ Xeme naxa siga, a sa na bōxi isa fōlo, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a be, a naxa a tagi raba naakae be, birin naxa kaaba.

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, nama gbegebe naxa e malan a yire baa de ra.

²² Salide yarerati nde naxa fa a xon naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a be.

²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di gine na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i belexe sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.»

²⁴ Isa naxa siga a fōxo ra. Nama gbegebe fan naxa bira Isa fōxo ra, e nu fa a xeten.

²⁵ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma.

²⁶ A nu bara tōoro seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kōno a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui.

²⁷ A to nu bara Isa xa fe me, a naxa so pama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma ra.

²⁸ Barima a nu bara a fala a yete be, «Xa n no n belexe dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma ne.»

²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan.

³⁰ Isa naxa a kolon keren na a senbe nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindi pama ma, a maxorinyi ti, «Nde a belexe dinxi n ma donma ra?»

³¹ A fōxirabiree naxa a fala a be, «I mu pama toxi e i xetenfe ki naxe? I man nu fa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?»»

³² Kōno Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ Gine to a kolon fe naxan a sotoxi, a naxa gaaxu han a seren. A naxa suyidi Isa be, a nondi birin fala a be.

³⁴ Isa naxa a fala gine be, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bōnesa kui, i xa tōore bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu woyenfe, mixi ndee naxa fa kelife salide yarerati xōnyi, e a fala a be, «I xa di gine bara faxa. Hali i mu karamōxo tōoro sōnon.»

³⁶ Kōno Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati be, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.»

³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a fōxo ra, fo Piyeri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya.

³⁸ E to salide yarerati xōnyi li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegebelefe.

³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxorin, «Wo wafe munfe ra? Wo gbelegebelema mun ma? Yi dimedi mu faxaxi. A na xife ne.»

⁴⁰ Kōno e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimedi saxi dennaxe, a tan nun a foxirabiree, a nun di baba, nun a nga.

⁴¹ Isa naxa a suxu a belexe ma, a a fala a be, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «Ginedimedi, n naxe i be, keli!»

⁴² Ginedimedi naxa keli keren na, a a jere. A je fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin de naxa ixara.

⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo be. A naxa a fala e be e xa donse fi temedi ma.

6

*Nasaretikae tondife lade Isa ra
(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)*

¹ Isa naxa keli menni, a siga a xonyi, a moxi dennaxe. A foxirabiree naxa bira a foxo ra.

² Malabu loxo, e naxa mixie kawandi folo salide kui. Mixi gbege naxa a xui me. E de naxa ixara, e e bore maxorin, «Nde yi masenxi yi be? A lonni mundun sotoxi yi ki? A noxi yi kaabanako fee rabade di?»

³ Kamuderi xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon taara xa mu a ra? A xunya ginemae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e xono a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e be, «Namionme binyaxi yire birin, fo a xonyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie tagi.»

⁵ Isa mu no kaabanako yo rabade naa, fo a to a belexe sa furema keren keren ma, a e rayalan.

⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniy-atarepa ma.

Isa a foxirabire fu nun firinyie xesefe

(Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6)

⁷ Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie xili, a e xee firin firin na.

A naxa noe fi e ma e xa no jinnee keride mixie foxo ra.

⁸ A naxa a fala e be, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbomfoe, nun kobiri. Wo xuli gbansan nan xanin.

⁹ Wo sankirie so, kono wo naxa donma firin xanin wo xun.»

¹⁰ A naxa a fala e be, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni ne han wo sigama yire gbetee temui naxe.

¹¹ Xa mixi ndee tondu wo rasenede, e mu e tuli mati wo ra, wo ne kelima naa, wo xa menni bendee rakonkon wo sanyie ra, a xa findi seedejoxoya ra e be, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa foxirabiree naxa siga kawandi tide mixie be alako e xa tuubi.

¹³ E naxa jinnee keride mixi gbege foxo ra. E naxa ture sa furema gbege ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxe

(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

¹⁴ Galile mangere Herode naxa yi fe me, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi noe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

¹⁵ Gbetee fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Namionme nan a ra naxan luxi alo namionme dangixie.»

¹⁶ Kono Herode to Isa xa fe me, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxe ma.»

¹⁷ A na fala ne, barima a tan Herode yati nan mixie xee Yaya suxude, yolonxonyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine, Herode naxan doxo.

¹⁸ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa i taara xa gine tongo.»

¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa rapaaxu Herodiyasi ma, a naxa

wa a xa faxe xon. Kono a faxa fere mu nu na a be,

²⁰ barima Herode mu nu susama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man seniyan. Na na a toxi, a nu a makantama. Herode nu a tuli tima Yaya ra temui naxe, a nu kontofilima a xa woyenyi ra, kono a man nu rafan a ma a xa nu a tuli mati a ra.

²¹ Loxo nde, Herodiyasi naxa fere soto Yaya faxafe ma. Herode naxa jalexin xulunyi ti a bari loxo igbilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa soorie xa mangee, a nun Galile boxi mixi xungbee.

²² Herodiyasi xa di gine to so menni, a fare boron mixie be, a naxa rafan Herode nun a xa xone ma. Mange naxa a fala yi ginemedi be, «I wama naxan yo xon, a fala n be n xa a fi i ma.»

²³ A naxa a kali, a a fala a be, «I na naxan yo maxorin n ma, n na soma ne i yi ra, hali a findi n ma mangeya seeti ra.»

²⁴ Ginemedi naxa mini a sa a nga maxorin, «A lan n xa munse maxorin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.»

²⁵ Ginemedi naxa a xulun mafuren sigafe mange yire, a a fala a be, «N wama a xon ma ne, i xa Yaya xunyi so n yi ra pileti ma keren na.»

²⁶ Mange naxa nimisa na ma ki fanyi, kono a xa marakali nun a xa xone xa fe ra, a mu no tondide a be.

²⁷ A naxa soori xee keren na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Soori naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a de i.

²⁸ A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na so ginemedi yi ra. Ginemedi fan naxa a xanin a nga xon ma.

²⁹ Yaya foxirabiree to yi fe me, e naxa sa a fure tongo, e a ragata.

suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)

³⁰ Xerae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dentege sa a be.

³¹ Isa naxa a fala e be, «Won xee yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala ne, barima mixie xa fa nun sige gbo e yire. E pan mu nu noma e yete sode, e xa e dage.

³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gbege naxa keli na taee, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a foxirabiree nu sigafe dennaxe.

³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa nama gbege to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi ne alo yexee naxee makantama mu na. A naxa e kawandi folo fe gbege ra.

³⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, koe fan bara so.

³⁶ Nama rayensen alako e xa siga taee nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa donsee sara.»

³⁷ Kono Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a be, «Xa muxu sa taami sara yi nama birin be, na kobiri sigama han walike xa kike solomasaxan sare!»

³⁸ A naxa e maxorin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yexe firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xunde xunde ma nooge xinde fari.

⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga doko ra e keme keme nun e tongo suuli suuli ma.

⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A

Isa donse fife xeme mixi wulu

naxa taamie igira, a fa a so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun jama ma. A naxa na yexe firinyie fan itaxun birin ma.

⁴² Nama birin naxa e dege han e wasa.

⁴³ Taami nun yexe donxoe to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

⁴⁴ Mixi naxee taami don, xeme wulu suuli nan nu e ra.

*Isa jerefe ye fari
(Matiyu 14:22-33)*

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a foxirabiree be, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu jama ragbilen.

⁴⁶ A to ge a jungude jama ma, a naxa te Ala maxandide geya fari.

⁴⁷ Koe to so, kunkui nu na baa tagi. Isa keren nan nu na xare ma.

⁴⁸ A naxa a foxirabiree to e na toorofe a jaaxi ra laala bade, barima foye ya nu rafindixi e ma. Subaxe, Isa naxa fa a foxirabiree ma, a jerefe baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra,

⁴⁹ e fa a to jere ra ye fari. E naxa a mapoxun tubari ra, e sonxoe rate,

⁵⁰ barima e birin nu Isa toxi, e birin gaaxuxi. Konoo Isa naxa a masen e be keren na, «Wo naxa kontofili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

⁵¹ Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e de ixara.

⁵² E mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

*Isa furema gbege rayalanfe
Genesareti
(Matiyu 14:34-36)*

⁵³ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti boxi, e kunkui xiri naa.

⁵⁴ E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa kolon keren na,

⁵⁵ e naxa na boxi birin isa. E nu Isa xili mema dede, e nu fama e gi

ra furemae ra a xon, e saxi e xa sadee ma.

⁵⁶ Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makenenxie, e a mayandi e xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

7

*Ala xa seriye nun Adama xa
naamunyi*

(Matiyu 15:1-20)

¹ Farisenie naxa e malan Isa yire, e nun seriye karamoxo ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu.

² E naxa a to, a foxirabiree ndee e degema e belexe seniyentaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma.

³ Farisenie nun Yuwifi birin ne e degema fo e e belexe raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra.

⁴ Xa e keli jama yire, e mu e degema sinden, fo e ge e maxade a diine ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alo tonbili, tunde, nun paani maxa ki.

⁵ Na kui, Farisenie nun seriye karamoxoe naxa Isa maxorin, «Munfe ra i foxirabiree mu biraxi forie xa naamunyiie foxo ra, e nu e dege e belexe seniyentaree ra?»

⁶ Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayi nondi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui,

<Yi jama n binyama e de ne, konoo e boje makuya n na pon!

⁷ E xa sali fufafu na a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa mapoxunyiie nan na alo na naamunyiie nan findixi n tan ma seriye nan na.»

⁸ «Wo bara Ala xa seriye bejin, wo bira mixie xa naamunyi foxo ra.»

⁹ Isa man naxa a masen e be, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa seriye nan foxo ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi foxo ra!

¹⁰ Annabi Munsu bara a masen, <Wo xa wo baba nun wo nga binya.> A man bara a masen, <Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.>

¹¹ Kɔnɔ wo tan naxɛ, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, <I nu lanma i xa naxan soto n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,>

¹² hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga be.

¹³ Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunye saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die be. Wo na fe mooli gbegebe nan nabama, bafe yi ra.»

¹⁴ Isa man naxa pama xili, a a masen e be, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui soto.

¹⁵⁻¹⁶ Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan noma a kanyi findide mixi seniyyentare ra. Fe kobi naxee kelima mixi boje ma, nee nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra.»

¹⁷ Isa to bara keli pama xun, a so banxi, a foxirabiree naxa a maxorin yi taali woyenyi ma.

¹⁸ A naxa a masen e be, «Yaxa wo fan mu fahaamui soto? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu noma a kanyi findide mixi seniyyentare ra?»

¹⁹ Barima na mu soma boje xa kui, a goroma furi ne, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen ne, a donse birin seniyyen.

²⁰ A man naxa a masen, «Fe kobi naxan kelima mixi boje ma, na nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra.

²¹ Barima xaxili kobi fatanma mixi boje nan na, alo langoeja, mune, faxe tife,

²² yene, wasatareya, jaaxui, yanfanteya, pengeya, tone, konbi, yete igboe, nun daxupa.

²³ Na fe kobie birin kelima mixi boje nan ma, e a kanyi findi mixi seniyyentare ra.»

Siriya Fenisiya gine xa danxaniya

(Matiyu 15:21-28)

²⁴ Isa naxa keli menni, a siga Tire boxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kono a mu no a noxunde.

²⁵ Gine nde nu na, jinne nu naxan xa di gine foxo ra. A to Isa xa fe me, a naxa fa a yire, a suyidi a be.

²⁶ Yuwifi xa mu nu yi gine ra, a nu barixi Siriya Fenisiya ne. A naxa Isa mayandi, a xa jinne keri a xa di gine foxo ra.

²⁷ Isa naxa a yaabi, «A lu dimee nan singe xa e dege, barima a mu lan taami xa ba dime die yi ra, a sa baree bun.»

²⁸ Gine fan naxa a yaabi, «Marigi, i nondi, kono baredi naxee na teebili bun ma, e fan dimee xa donse donma naxan birama boxi.»

²⁹ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi xa fe ra, siga, jinne bara gbilen i xa di gine foxo ra.»

³⁰ Gine to gbilen a xonyi, a naxa a xa di li a saxi sade ma, jinne bara gbilen a foxo ra.

Isa tulixori boboxi rayalanfe

³¹ Isa naxa keli Tire boxi, a dangi Sidon, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu boxi ma.

³² E naxa fa tulixori nde ra a xon ma, woyenfe xoxoxoxi naxan ma, e Isa mayandi a xa a belexe sa a ma.

³³ Isa naxa tulixori tongo pama yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a belexesolee raso tulixori tulie kui, a a yete kan deye sa a nenyi ma.

³⁴ A naxa a ya rate koore, a a pengi rate a belebele ra. A fa a fala tulixori be, «Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa rabi!»

³⁵ A tulie naxa fe me keren na, a nenyi fan naxa keli, a naxa woyen folo a fanyi ra.

³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo be. Kono hali Isa

to nu tonyi dɔxɔma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui.

³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi mɔoli birin nabama! A a niyama tulixori xa fe me, boboe fan xa wɔyen!»

8

Isa donse fife xeme mixi wulu naani ma

(Matiyu 15:32-39)

¹ Na saxanyi, nama gbegebe man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a fɔxirabirɛe xili, a a masen e be,

² «N bara kinikini yi nama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e be yi ki.

³ N na a fala ya, e xa siga e xɔnyi kaame ra e ma, e tɔɔroma ne kira xɔn ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide makuya.»

⁴ Isa fɔxirabirɛe naxa a yaabi, «Taami sɔtoma di yi wula kui naxan yi nama wasama?»

⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

⁶ Isa naxa a fala nama be e xa dɔxɔ boxi. A naxa na taami gundi solofere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a fɔxirabirɛe yi ra, e xa e itaxun nama ma. E fan naxa a raba na ki.

⁷ Yɛxe lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun.

⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse dɔnxɔe fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe.

⁹ Mixi wulu naani jɔndon nan nu na naa. Isa to e ragbilen,

¹⁰ a naxa te kunkui kui keren na, e nun a fɔxirabirɛe naxa siga Dalamanuta boxi ma.

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyatareja

(Matiyu 16:1-12)

¹¹ Farisenie naxa fa, e nun Isa naxa wɔyen folo. E to nu wama

a matofe, e naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma makaabaxi nde masen e be kelife kooore ma.

¹² Na naxa Isa bɔje tɔɔro ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxɔrinma tɔnxuma makaabaxi ma? N xa nɔndi fala wo be, tɔnxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.»

¹³ Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man baki kunkui kui girife ra naakiri ma.

¹⁴ A fɔxirabirɛe nu bara nɛmu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keren peti nan nu na e yi ra kunkui kui.

¹⁵ Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Herode xa lebini ma.»

¹⁶ E naxa so wɔyenfe e bore be na fe ma, a a na falaxi ne barima taami mu na e yi ra.

¹⁷ Isa to e xa wɔyenyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili sɔto, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi?»

¹⁸ Ya na wo be, kɔnɔ wo mu se toma. Tuli na wo be, kɔnɔ wo mu fe mema. Wo nɛemuxi ne?»

¹⁹ N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma dennaxe, wo debe yeri rafe taami dɔnxɔe ra?» E naxa a yaabi, «Fu nun firin.»

²⁰ «N man to taami gundi solofere itaxun xeme wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami dɔnxɔe ra?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

²¹ A fa e maxɔrin, «Han ya wo mu fahaamui sɔto?»

Dɔnxui rayalanfe

²² E to so Betesayida, mixie naxa fa dɔnxui nde ra Isa xɔn, e a mayandi a xa a belexe sa a ma.

²³ Isa naxa dɔnxui belexe suxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a a belexe sa a ma, a fa a maxɔrin, «I se nde toma?»

²⁴ Dɔnxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to jere ra, kɔnɔ e luxi alo wuri bilie.»

²⁵ Isa man naxa a belexe sa a ya ma. Dɔnxui to a ya rabi sɔnɔn, a nu bara yalan, a se birin igbema a fanyi ra.

²⁶ Na temui, Isa naxa a fala a be, «Gbilen i xɔnyi keren na, hali i mu so taa kui.»

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra

(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

²⁷ Isa nun a fɔxirabiree man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xɔn, Isa naxa a fɔxirabiree maxorin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

²⁸ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya, xa na mu a ra namijonme gbete.»

²⁹ Isa man naxa e maxorin, «Kɔnɔ wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

³⁰ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

³¹ Isa naxa a masen folo e be, a fo Adama xa Di xa tɔɔre gbegebe soto. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxo mu lama a ra, e a faxa, kɔnɔ xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.

³² A naxa yi woyenyi birin masen e be a fiixe ra. Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ma, a xa ba na mooli falafe.

³³ Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi a fɔxirabiree ma, a fa a fala Piyeri be, «Keli n ya i, i tan Sentane! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa pama xili a nun a fɔxirabiree, a a masen e be, «Xa mixi wa birafe n fɔxo ra, a xa tondi a yete ma, a tin tɔɔre nun faxe ra, a bira n fɔxo ra.

³⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete ralɔema n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima ne.

³⁶ Dunija birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

³⁷ Fe mundun na, mixi noma a xa ariyanna masarade naxan na?

³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitoe tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nore kui temui naxe n nun maleke seniyenxie, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.»

9

¹ Isa man naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to fa ra senbe kui.»

Isa nɔɔfe

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Menni Isa naxa masara, a nɔɔ e ya xori.

³ A xa sosee naxa fiixe a mooli nde ra naxan mu toma dunija ma.

⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsu naxa mini fɔxirabiree ya xori, e naxa e to naa e nun Isa woyenfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsu gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁶ Piyeri na fala ne a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra.

⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di

maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli mati a ra.»

⁸ Na ikoroxi ra, Isa foxirabirree to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, e fe naxan toxi e ya ra, e naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma.

¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxorin, «A to a fala a a kelima faxe ma, na munse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxorin, «Munfe ra seriye karamoxe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹² A naxa a masen e be, «Nondi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. A man sebexi munfe ra, a fo Adama xa Di xa toore gbegbe soto, mixie a mabere?»

¹³ Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya pan bara fa, kono e bara e waxonfe birin niya a ra, alo a xa fe sebexi ki naxe.»

Isa jinne kerife dimedi foxo ra (Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa foxirabire booree li, e nun seriye karamoxe nu na xoroxofe e xa woyenyie kui, pama gbegbe fan nu na e rabilinyi.

¹⁵ Nama fefe Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xeebu.

¹⁶ Isa naxa e maxorin, «Wo nun yee na woyenfe yi mooli ra munfe ma?»

¹⁷ Xeme nde naxa a yaabi pama tagi, «Karamoxo, n faxi n ma di xeme nan na i xon, barima jinne na a foxo ra naxan bara a de bobo.

¹⁸ A na keli a ra dede, a a rabirama ne boxi, a de xunfe nu fa mini, a nu a jinyi raxin, a fate birin xoroxo a ra. N bara i foxirabirree mayandi e xa yi jinne keru a foxo ra, kono e mu no.»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniyatare bonsoe, n xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti

wo bun ma han mun loxe? Wo fa na di ra n xon.»

²⁰ E naxa fa a ra a xon. Ninne to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a mapindigilin boxi, a de xunfe nu mini.

²¹ Isa naxa a baba maxorin, «Yi rabama a ra kabi mun temui?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimedi temui.

²² Sanmaya wuyaxi yi jinne a rabirama te xora, xa na mu ye, alako a xa a faxa. Kono xa i noma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!»

²³ Isa naxa a masen a be, «I naxe, xa n noma. Fefe mu na naxan mu noma rabade mixi be xa danxaniya na a be.»

²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n be, kono n mali n ma danxaniyatarepa xa fe ra!»

²⁵ Isa to pama to, e fafe e gi ra, a naxa woyen jinne ra, «I tan jinne naxan bara yi di de bobo, i a tuli xori, n bara i yaamari, gbilen a foxo ra, i man naxa a tooro sonon!»

²⁶ Ninne naxa sonxo, a di rake-tun a ra a paaxi ra, a fa gbilen a foxo ra. Di naxa lu alo a faxaxi ne. Mixi gbegbe naxa a fala, «A bara faxa.»

²⁷ Kono Isa naxa a suxu a belexe ma, a a rakel, di fan naxa ti.

²⁸ Isa to so banxi, a foxirabirree naxa a maxorin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu no na jinne keride?»

²⁹ Isa naxa a masen e be, «Yi jinne mooli tan kerima mixi foxo ra Ala maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde (Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)

³⁰ E naxa keli menni, e Galile boxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon,

³¹ barima a nu na a foxirabirree xaranfe ne. A naxa a masen e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe, e a faxa. A xa faxe xi saxon

dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

³² Κονο a foxirabiree mu a xa woyenyi fahaamu, e man mu su-usa a maxorinde.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)

³³ E naxa so Kaperenam. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxorin, «Wo nu na woyenyi mundun kira xon?»

³⁴ Κονο e mu sese fala, barima e to nu woyenma e bore be kira xon, e nu wama a kolonfe ne naxan tide gbo e ya ma.

³⁵ Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e be, «Xa mixi yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

³⁶ Isa naxa dimedi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa dimedi doxo a san ma, a fa a masen a foxirabiree be,

³⁷ «Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo n nasene, na kanyi mu n tan gbansan xa rasenexi. A bara n xema fan nasene.»

Findife Isa foxirabire ra

(Luki 9:49-50)

³⁸ Yaya naxa a fala a be, «Karamoxo, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi foxo ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won foxo ra.»

³⁹ Isa naxa a masen, «Wo naxa a raton, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu noma fe paaxi falade n ma fe ra mafuren.

⁴⁰ Na kui, mixi naxan mu a ikelixa won xili ma, a kanyi na won be ne.

⁴¹ Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi foxo ra, n xa nondi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui

(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)

⁴² «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma.

⁴³⁻⁴⁴ Xa i belexe findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i belexe keren bolonxi, na fisa i be dine i belexe firin luxi na, i fa siga yahannama, te mu xubenma dennaxe.

⁴⁵⁻⁴⁶ Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi keren bolonxi, na fisa i be dine i sanyi firin luxi na, i fa woli yahannama.

⁴⁷ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin luxi na, i fa woli yahannama,

⁴⁸ kuli mu faxama dennaxe, te fan mu xubenma.»

(Matiyu 5:13, Luki 14:34-35)

⁴⁹ «Te sama ne mixi birin ma, alo foxe sama donse ma ki naxe.

⁵⁰ Foxe findixi fe fanyi nan na, konoxa foxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? Foxe xa lu wo i, wo xa lu bojesa kui wo bore tagi.»

10

Futi nun fatanyi

(Matiyu 19:1-9, Luki 16:18)

¹ Isa naxa keli menni, a siga Yudeya boxi a nun Yuruden naakiri ma. Nama gbegbe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi folo, alo a nu darixi a ra ki naxe.

² Farisenie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxorin, «A daxa xeme xa mee a xa gine ra?»

³ Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsu wo yamari munse ra?»

⁴ E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsu a fala ne, a xa xeme wa meefe a xa gine ra, a xa fatan keedi nan nafala, a fa mee gine ra.»

⁵ Isa naxa a masen e be, «Annabi Munsa yi yaamari sebexi ne wo be wo xaxili to xoroxo.

⁶ Kono dunija folo folo ra, Ala naxa xeme nun gine daa.

⁷ «Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri,

⁸ e firin findi keren na.» Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sonon, e firin bara findi keren na.

⁹ Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»

¹⁰ E to so banxi, Isa foxirabiree man naxa a maxorin na masenyi ma.

¹¹ Isa naxa a masen e be, «Mixi yo mee a xa gine ra, a sa gbete doko, a kanyi bara yene raba.

¹² Xa gine fan mee a xa xeme ra, a sa doko xeme gbete xon, a fan bara yene raba.»

Isa nun dimedie

(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)

¹³ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, kono a foxirabiree naxa woyen na mixie ma.

¹⁴ Isa to na fe to, a naxa xono, a fa a masen a foxirabiree be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi doko e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁵ N xa nondi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alo dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!»

¹⁶ A naxa dimedie doko a san ma, a a belexe sa e ma, a duba e be.

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

¹⁷ Isa to nu bara kira suxu, xeme nde naxa fa a gi ra a foxo ra, a a xinbi sin a bun ma. A naxa Isa maxorin, «Karamoxo fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto ke ra?»

¹⁸ Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamoxo fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan.

¹⁹ I seriyee kolon: «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa mune ti. I naxa mixi tsoyee. I naxa fu mixi ma. I baba nun i nga binya.»

²⁰ Xeme naxa Isa yaabi, «Karamoxo, n bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.»

²¹ Isa naxa xeme mato, a naxa a xanu. A naxa a masen a be, «Fe keren nan fa luxi i be. Siga, se naxan birin na i yi ra, i sa a mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotoode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.»

²² Xeme to na woyenyi kui, barima harige gbege nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa a masen a foxirabiree be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoroxo naafuli kanyie be ki fanyi!»

²⁴ A foxirabiree naxa kaaba a xa woyenyi ma, kono Isa man naxa a masen e be, «N ma die, sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoroxo ki fanyi!»

²⁵ Noxome so noxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e nu e bore maxorin, «Nde fa noma kaside fa?»

²⁷ Isa naxa e mato, a fa a masen e be, «Adama mu noma a yete rakaside, kono Ala tan noma fe birin na.»

²⁸ Piyeri naxa woyen folo Isa be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.»

²⁹ Isa naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, boxie ba,

³⁰ na kanyi fama na birin noxoe keme keme nan sotoode. Foxoe

yo, xunyae yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, bɔxie yo, a e sɔtɔma yi dunɔna ma a nun naɔankate ra, a man fa abadan kisi sɔtɔ aligiama.

³¹ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbiratie fan findi yareratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³² Isa nun a fɔxirabiree naxa kira suxu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A fɔxirabiree nu kɔntɔfilixi, naxee fan nu biraxi e fɔxɔ ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a fɔxirabire fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e be naxan fama a tan lide.

³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne sereɔedube kuntigie, nun seriye karamɔxɔe belexe, e a makiiti faxe kiiti ra, e a so kaafirie yi ra.

³⁴ E a mayelema ne, e deye bɔxun a ma, e a bɔnbɔ sebere ra, e man fa a faxes. Kɔnɔ a xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

Sebede xa die xa maxɔrinyi

(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu wama a xɔn ma ne, muxu na fe naxan yo maxɔrin i ma, i xa na raba muxu be.»

³⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo be?»

³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu be, keren xa dɔxɔ i yirefanyi ma, boore fan xa dɔxɔ i kɔɔla ma i xa nɔre kui.»

³⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxɔrinfe. Wo nɔma tinde tɔɔre ra, alɔ n tan tinma a ra ki naxe? Wo nɔma tide tɔɔre ya i naxan fafe n lide?»

³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu nɔma.» Isa fan naxa a fala e

be, «Wo fan yati fama naɔankate sɔtɔde alɔ n tan. Wo fan fama tide n ma tɔɔre bun ma naxan fafe n lide.

⁴⁰ Kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Fɔxirabire fu dɔnxɔe to na fe me, e boɔe naxa te fɔɔ Yaki nun Yaya ma.

⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi jamane mangee ra, e mixie yamarima a xɔrɔxɔe ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangeya xa kolon.

⁴³ Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na.

⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na.

⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a fɔxirabiree man to nu kelife naa, e nun pama gbegbe, Timeyo xa di xeme Baritimeyo nu dɔxɔxi kira de ra kule matide. Dɔnxui nan nu a ra.

⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁸ Nama naxa woyen dɔnxui ma a a xa a sabari, kɔnɔ a jan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa dɔnxui xili, e a fala a be, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!»

⁵⁰ Dɔnxui naxa a xa donma binye wɔle keren na, a keli, a tungan, a siga Isa yire.

⁵¹ Isa naxa a maxorin, «I wama n xa munse raba i be?» Donxui naxa a yaabi, «Karamoxo, n wama ne n ya xa se to.»

⁵² Isa naxa a masen a be, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa foxo ra kira xon.

11

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

¹ E to makore Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a foxirabire mixi firin xee,

² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefee so naa, wo sofale lanma lima a xirixi na, mixi singe mu nu doxo naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n xon ma.»

³ Xa mixi nde fa sa wo maxorin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde seeti ma kira de ra. E to a fulun,

⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxorin, «Wo munse rabafe, wo to yi sofale lanma fulunxi?»

⁶ E naxa e yaabi alo Isa a masen e be ki naxe. Nee fan naxa e lu e xa siga.

⁷ E to fa sofale lanma ra Isa xon, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbegebe naxa e xa donmae itala kira xon ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xon ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu jerefe Isa ya ra, a nun naxee nu jerefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala, «Tantui na won Nakisima be! Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangeya be naxan na fafe! Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga hoxomobanxi kui. A to ge naa rabilinyi birin matode, e nun a foxirabire mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima koe nu bara so.

Isa xore bili dankafe
(Matiyu 21:18-22)

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu.

¹³ A to xore bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burexe na a kon na, a naxa sa na mato, xa a noma a bogi nde masotode. Kono a to makore xore bili ra, a mu sese li a kon na fo a burexe, barima xore bogi temui mu nu a lixi.

¹⁴ Isa naxa a fala xore bili be, «Mixi yo naxa i tan bogi don sonon!» A foxirabiree fan naxa a xui me.

Isa sarematie kerife hoxomobanxi
kui
(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so hoxomobanxi kui, a sarematie nun saresoe kerifolo, naxee nu na naa. A naxa kobiri masaree xa teebilie nun ganbe matie xa doxosee rabira.

¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi hoxomobanxi sansanyi kui, e na findi e xa kote maxanin kira ra.

¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sebexi xe, «N ma banxi xili falama ne, si birin ma salide banxi?» Kono wo tan bara a findi mupetie doxode ra.»

¹⁸ Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe to yi fe me, e naxa faere fen folo e noma Isa faxade ki naxe. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu nama birin de ixarama a xa kawandi ra.

¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a foxirabiree man naxa keli taa kui.

Xore bili xare nun Ala maxan-
dife
(Matiyu 21:20-22)

20 Na kuye iba, e to nu dangife, a foxirabirɛɛ naxa xɔrɛ bili to a bara xara han a sanke.

21 Piyeri to ratu, a naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, a mato, i xɔrɛ bili naxan danka, a bara xara ghen.»

22 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo xa danxaniya Ala ma.

23 N xa nɔndi fala wo bɛ, xa wo a fala yi geya bɛ, «Keli be, i sa sin baa ma,» xa na kanyi mu siikɛ a bɔɲɛ ma, a la a ra, a naxan falaxi a rabama nɛ, na fe rabama nɛ na kanyi bɛ.

24 Na nan a ra, n xa a fala wo bɛ, wo na Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo bara a sɔtɔ, wo a sɔtɔma nɛ.

25-26 Wo na ti Ala maxandide temui naxɛ, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi, wo xa diɲɛ a ma, alako wo Baba naxan na ariyanna, a fan xa diɲɛ wo xa yunubie ma.»

*Isa walima nde xa yaamari ma?
(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)*

27 E man naxa so Darisalamu, Isa to nu a ɲɛrɛfe hɔrɔmɔbanxi kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, sɛriyɛ karamɔxɔɛ, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

28 e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma, i xa yi fee raba?»

29 Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama nɛ wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.

30 Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra, Ala nan a xɛxi ba, ka adama? Wo n yaabi.»

31 Na kui e naxa so wɔyɛnfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxɛ, «Ala,» a a falama nɛ won bɛ, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»

32 Kɔnɔ won na a yaabi, «Adama,» na fan findima fe nan na won bɛ.» E nu gaaxuxi ɲama nan ya ra, barima birin Yaya maɲɔxunxi namijɔnɲɛ yati nan na.

33 Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e bɛ, «N fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

12

Bɔxi rawali ɲaaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

1 Isa man naxa so taali wɔyɛnyie falafe e bɛ, a a masen, «Xɛmɛ nde naxa weni bilie si. A naxa tɛtɛ rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dɛnnaxɛ. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

2 «Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma, e xa weni bogi nde so a yi ra.

3 Kɔnɔ, bɔxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bɔnbɔ, e a ragbilen a belexɛ igeli ra.»

4 «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xɛɛ e xɔn ma. E naxa na fan bɔnbɔ a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra.

5 Bɔxi kanyi man to mixi gbete xɛɛ, e naxa na tan faxa. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi gbeteɛ xɛɛ nɛ e xɔn ma na ki. E naxa ndee bɔnbɔ, e ndee faxa.»

6 «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerɛnyi nan nu fa luxi. A dɔnxɔɛ ra, a naxa na xɛɛ e xɔn ma, barima a nu bara a fala, «E n ma di tan binyama nɛ.»

7 Kɔnɔ yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore bɛ, «Yi nan na ke tongoma ra, wo fa, won xa a faxa alako ke xa findi won gbe ra.»

8 E naxa a suxu, e a faxa, e fa a woli tɛtɛ xanbi ra.»

9 «Na kui, bɔxi kanyi munse rabama fa? A sigama nɛ naa, a bɔxi rawalie faxa, a a xa bɔxi so mixi gbeteɛ yi.

10 Wo mu nu yi masɛnyi xaran Kitaabui kui?

«Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na, a bara findi tuxui gɛmɛ hagigɛ ra.

11 Marigi foxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»»

¹² A nu woyenfe naxee be, e naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E nu katafe e xa a suxu, konɔ e nu gaaxuxi pama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra
(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

¹³ E naxa Fariseni nun Herode foxirabire ndee xee Isa xon alako e xa gantanyi te a be, e xa a masoto woyenyi kui.

¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a be, «Karamoxo, muxu a kolon nondi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e booree be. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nondi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa filankafuipa kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masotode munfe ra? Wo fa gbeti kobiri kole keren na n xon ma, n xa a mato.»

¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxorin, «Nde xili nun misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Roma Mange gbe.»

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma,

¹⁹ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, <Xa xeme nde taara faxes, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bonsoe fi a taara ma.>

²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto. A xa di singe naxa gine doxo, a faxes, a mu bonsoe yo lu.

²¹ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, konɔ a fan naxa faxes, a mu bonsoe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra.

²² Yi mixi solofere birin, e sese mu bonsoe lu. A donxoe ra, gine fan naxa faxes.

²³ Na kui, marakeli loxoe, na gine to doxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki?»

²⁵ Mixie na keli faxe ma marakeli loxoe, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe.

²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, <N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.>

²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be

(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)

²⁸ Seriyee karamoxo nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa woyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxorin, «Seriye mundun tide gbo seriye birin ya ma?»

²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, <Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra.>

³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i boje birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.>

³¹ A firin nde nan yi ki, <I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete

xanuxi ki naxe.» Seriyε gbetε yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriyε karamoxo naxa a fala Isa be, «I nondi, karamoxo. I bara nondi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren.

³³ Mixi xa a xanu a boje birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alo a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serεε gan daaxi nun serεε birin na.»

³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxorinde sonon.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)

³⁵ Isa naxa kawandi ti folo horomobanxi kui. «Munfe ra seriyε karamoxo a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?»

³⁶ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete a masen ne, «Marigi bara a masen n Marigi be, «I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.»»

³⁷ «Dawuda yete yati a falama a be, «N Marigi». Dawuda fa noma findide a baba ra di?»

Nama gbegebe nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafa e ma.

Diinela kobie

(Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47)

³⁸ Isa naxa a masen e be a xa kawandi kui, «Wo wo yete ratanga seriyε karamoxo ma. A rafa e ma e xa e majere guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xeεbu taa kui binye xeεbuie ra.

³⁹ E wama doxofo salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi.

⁴⁰ E kaaje ginee harige mujama. E salima a xonkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e be, a gbo ki fanyi.»

Kaaje gine xa hadiya

(Luki 21:1-4)

⁴¹ Isa naxa doxo salide kui, a ya rafindixi kobiri kankira ma, a nu mixie mato e kobiri sama a kui ki naxe. Bannamixi wuyaxi nu kobiri gbegebe safe.

⁴² Kaaje gine misikiine fan to fa, a tan naxa kobiri kole firin sa naxee yusi mu gbo.

⁴³ Na kui, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, yi kaaje gine misikiine xa kobiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kobiri sa kankira kui.

⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, konjo yi kaaje gine tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Horomobanxi xa misaali

(Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6)

¹ Isa to mini horomobanxi, a foxirabiree keren naxa a fala a be, «Karamoxo, yi banxie mato, e tixi geme xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxe!»

² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxi? Yi geme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Maratantanyi, tɔɔre, nun jaxankate

(Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi horomobanxi ma, Piyeri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxorin e doro ma,

⁴ «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tonxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so woyenfe e be, «Wo wo meeni.

⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi

ra! Na kui, e fama mixi gbege ratantande.

⁷ Wo na gere fe me, wo na gere nde xili me, wo naxa kontofili, barima fo na fe moole xa raba. Na xa mu findima dunjina raponyi ra sinden.

⁸ Sie kelima ne e boore xili ma, pamanee e boore gere. Bɔxi fama ne serende yire wuyaxi, kaame fan sin bɔxi ma. Na birin findima mantooroli fole nan na.»

⁹ «Wo xa meeni wo yete ma, barima e wo soma ne kiitisee yi ra, e wo bonbo salide banxie kui. Wo tima ne gominae nun mangee ya i n tan ma fe ra, wo findima ne n ma seedee ra e tan be.

¹⁰ Fo xibaaru fanyi xa kawandi si birin be sinden.

¹¹ E na wo xanin wo makiitide temui naxe, wo naxa kontofili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na woyenyi naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu woyenma, Ala Xaxili Seniyenxi nan fama woyende.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belee, e xa a faxes. Babe fan na mooli niyama a xa di ra, die fan kelima ne e barimae xili ma, e xa e faxes.

¹³ Mixi birin fama wo xonde n tan ma fe ra, konɔ naxan na a tun nabexi han a raponyi, na kanyi kisima ne.»

Se haramuxi jaaxi

(Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dennaxe, wo tan naxee na Yudaya na temui, wo xa wo gi geyae fari.

¹⁵ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui.

¹⁶ Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode.

¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginnee nun dingee be!

¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li jeme temui!

¹⁹ Barima toore a lima na waxati ma, naxan maniye singe mu nu to kabi Ala naxa dunjina daa, a man mu gbilenma to ra abadan.

²⁰ Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Konɔ a nde baxi a konti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

²¹ «Xa mixi nde sa a fala wo be, <A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be>, xa na mu a ra, <Ala xa Mixi Sugandixi na menni,> wo naxa la a ra.

²² Barima wule falee fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijonmee ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa noma.

²³ Wo meeni wo yete ma. N bara fe birin masen wo be beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe

(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

²⁴ «Na jaxankate waxati dangi xanbi,

<soge ifooroma ne,
kike yanbe bama ne,

²⁵ tunbuie birama ne bɔxi,
se naxan birin na koore ma a serenma ne.»

²⁶ «Na temui Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun noore ra.

²⁷ A a xa malekee xee ma ne dunjina tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli seeti han seeti.»

Xore bili xa misaali

(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

²⁸ «Wo xore bili mato misaali ra, wo xa xaxili soto. A salonyi na jingi, a burexe neene naxa mini, wo a kolonma ne jeme bara makore.

²⁹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makore, a nan tixi naade ra.

³⁰ N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³¹ Koore nun boxi dangima ne, konon ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Duniya ranonyi waxati kolonfe
(Matiyu 24:36-44)

³² «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

³³ Wo meeni wo yete ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima temui naxe.»

³⁴ «A maniyaxi xeme nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa foxoe xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali de, a man a fala naade kante be, a a naxa yanfa.

³⁵ Na kui, wo naxa yanfa. Xa foxoe kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa na mu koe tagi, xa na mu konkore deya singe, xa na mu geesege, wo mu a waxati yo kolon.

³⁶ Xa a fa wo terenna, a naxa a li de wo xife!

³⁷ N naxan falama wo be, n na nan a falama birin be: Wo naxa yanfa!»

14

Yanfanteya Isa be

(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6)

¹ Xi firin nan nu luxi beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lebinitare Sali. Serexedube kuntigie nun seriyie karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa.

² E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu sali loxoe, xa na mu a ra jama a xunyi kelima ne.»

Gine nde labunde ture safe Isa ma

(Matiyu 26:6-13)

³ Isa to nu na Betani, Simon kune kanyi xonyi, a a degefe teebili ra, gine nde naxa fa. Narada labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xoroxo ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. Gine to bitire de rabi, a naxa labunde ture sa Isa xunyi.

⁴ Konon mixi ndee nu na naa, e naxa xono, e a fala e bore be, «Yi labunde ture makanaxi yi mooli ra munfe ra?»

⁵ Xa a sa mati ne nu, a sare noma dangide walike xa je keren wali sare ra, na kobiri fan no fide setaree ma.» E boje naxa te gine xili ma.

⁶ Konon Isa naxa a masen, «Wo yi gine lu na. Wo na a toorofe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be.

⁷ Setaree luma ne wo ya ma temui birin. Wo na wa a xon ma temui yo, wo noma fe fanyi rabade e be, konon tan mu luma wo yi ra be abadan xe.

⁸ Yi gine noxi naxan na, a na nan nabaxi. A labunde saxi n ma n ma maragate loxoe nan ma fe ra.

⁹ N xa nondi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede duniya birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6)

¹⁰ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie yire, e xa woyen alako a xa Isa sa e belexe.

¹¹ E to a me, e naxa jalexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a noma Isa sade e belexe temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)

12 Taami Lebnitane Sali to a li, a loxo singe, yexeyore bama serexe ra loxo naxe, Isa foxirabiree naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?»

13 A naxa a foxirabire mixi firin xee, a a fala e be, «Wo siga taa kui. Wo naralanma xeme nde ra, ye feje doxo a xun. Wo xa bira a foxo ra.

14 A na so dennaxe, wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamoxo wama a kolonfe a noma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a foxirabiree.»

15 A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.»

16 A foxirabiree naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

17 Nunmare to so, Isa nun a foxirabire fu nun firinyie naxa fa.

18 E nu na e degefe teebili ra temui naxe, Isa naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, wo tan naxee na wo degefe n fe ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfade.»

19 A foxirabiree naxa sunnun folo, kankan nu fa Isa maxorin, «N tan mu a ra?»

20 Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan belexe ragoroma paani keren kui.

21 Adama xa Di sigama ne alo a xa fe sebexi ki naxe, konjo gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

Marigi xa serexe tonxuma

(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

22 E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a

foxirabiree yi ra, a a fala e be, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

23 Na dangi xanbi, Isa naxa tonbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tonbili so e yi ra, e birin naxa a min.

24 Isa naxa a masen e be, «Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbege be.

25 N xa nondi fala wo be, n to yi weni minfe yi ki, n mu yi minma sonon, han won birin man sa a minma loxo naxe Ala xa mangeya niini bun ma.»

26 E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

27 Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Wo birin gbilenma ne n foxo ra, barima a sebexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexeee fan yensen.»

28 Konjo n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

29 Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i foxo ra, n tan mu gbilenma i foxo ra!»

30 Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nondi fala i be, to kee yati, beenun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya sahan.»

31 Konjo Piyeri naxa a fala senbe ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa foxirabire birin naxa gbilen na woyen keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

32 Na dangi xanbi Isa nun a foxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo doxo be. N tan xa sa Ala maxandi.»

33 A naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankate nun kontofili naxa Isa boje suxu.

³⁴ A naxa a masen e be, «Sun-nunyi bara no n boje ra alo a xa n faxa. Wo lu be, konɔ wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen boxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa noma rabade.

³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i noma fe birin na. I xa n natanga yi paxankate ma. Konɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

³⁷ A to gbilen a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «Simɔn, i xife ne yi ki? I mu noxi waxati keren xi xoli kanade n ma fe ra?»

³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Maroxun fanyi na adama be, konɔ a fate bende tan senbe mu na.»

³⁹ Isa man to a masiga e ra, a man naxa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

⁴⁰ A to gbilen a foxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi xoli nu bara no e ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa be.

⁴¹ Isa man to gbilen e yire a sanmaya saxan nde, a naxa a fala e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? A tan nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitoe belexe.»

⁴² Wo keli, won xee. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(*Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11*)

⁴³ Isa pan mu nu gexi woyende, Yudasi, naxan nu na a foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa fa keren na e nun pama, santidegema nun gbengbeta suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie, seriye karamoxo, nun Yuwifie xa forie nan nu e xeexi.

⁴⁴ Isa yanfama nun na pama nu bara lan a ma, a xa Isa matonxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a

tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin, wo a kanta.»

⁴⁵ Yudasi fefe fa, a naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxo,» a fa a sunbu.

⁴⁶ Na kui, pama naxa Isa suxu.

⁴⁷ Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon.

⁴⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na?»

⁴⁹ Loxo yo loxo, n nu na wo ya ma, n nu kawandi ti horomobanxi kui, wo mu n suxu. Konɔ naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa kamali.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa foxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

⁵¹ Segetala nde fan nu na naxan nu biraxi Isa foxo ra, dugi nan gbansan nu felenxi a ma. E naxa a suxu,

⁵² konɔ a naxa mini a xa dugi kui, a a gi a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife

(*Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24*)

⁵³ E naxa Isa xanin serexedube kuntigie xunyi xon. Serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, nun seriye karamoxo birin nu malanxi naa.

⁵⁴ Piyeri nu bara bira Isa foxo ra, konɔ a mu nu a makorema a gbe ra. A naxa bira a foxo ra han a so serexedube kuntigie xunyi xa tete kui. E nun horomobanxi kantamae naxa doxo te ra, e nu fa e maxara.

⁵⁵ Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa donxoe birin, e nu seede fenfe Isa xili ma, alako e xa a faxa, konɔ e mu se to.

⁵⁶ Mixi gbege naxa fa Isa tojogede, konɔ e xa wulee mu nu lanma e boore ma.

⁵⁷ Mixi ndee to keli wulee seede bade a xili ma, e naxa a fala,

⁵⁸ «Muxu a xui mexi ne, a a falama, «N yi hɔrɔmɔbanxi rabi-rama ne, adama belexe naxan tixi, n gbete ti xi saxan bun ma, naxan mu tixi adama belexe ra.»»

⁵⁹ Kɔnɔ hali na wɔyenyi kui, e xa seedeɔɔɔɔɔɔɔɔ mu nu lanxi a boore ma.

⁶⁰ Na kui, serexedube kuntigie xunyi naxa keli nama tagi, a Isa maxorin, «Pe, i mu e yaabima? Yi xeme munse safe i xun ma yi ki?»

⁶¹ Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi, a mu sese fala. Serexedube kuntigi xunyi man naxa a maxorin, «I tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Batu Mange xa Di?»

⁶² Isa naxa a masen, «N tan nan na a ra. Wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala Senbema yirefanyi ma, wo a to fafe ra nuxuie kui.»

⁶³ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a ibɔɔ xɔne ra, a a fala, «Won hayi na seede gbete ma yire?»

⁶⁴ Wo bara a me a Ala mabexuxi ki naxe! Wo kiiti toxi di?» E birin naxa a fala a lanma a xa faxa ne.

⁶⁵ Ndee naxa deye bɔxun folo a ma. E naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a fala a be, «Namiɔnmeɔa raba! A fala ba, naxan i bonbɔxi!» A to sa kɔsibilie belexe, ne fan naxa a bonbo.

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25)

⁶⁶ Piyeri nu na tete kui temui naxe lanbanyi, serexedube kuntigie xunyi xa konyi gine keren naxa fa.

⁶⁷ A to Piyeri to, a a maxarafe te ra, a naxa a igbe, a a fala, «I tan, wo nun Isa Nasaretika birin nan nu a ra.»

⁶⁸ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini tete kui.

⁶⁹ Kɔnɔ konyi gine man to a to, a man naxa wɔyen folo mixie be naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.»

⁷⁰ Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri be, «Nɔndi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.»

⁷¹ Kɔnɔ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon feo!»

⁷² Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa wɔyenyi ma a be, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

15

Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriye karamɔxɔe, nun Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔe birin, e to nu bara ge e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xɔn.

² Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

³ Serexedube kuntigie naxa fa Isa tɔɔɔɔɔɔɔɔ fe gbegbe ma.

⁴ Pilati man naxa a maxorin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?»

⁵ Kɔnɔ Isa mu yaabi gbete yo fi sonon. Pilati fan naxa kaaba na ma.

⁶ Ne yo ne, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geelimanu keren nabepin nama be, e na wa naxan yo xɔn.

⁷ Na waxati, geresoe ndee nu na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxe ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi.

⁸ Awa nama naxa fa Pilati xɔn, e a maxorin, a xa a raba e be, alo a darixi a ra ki naxe.

⁹ Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mange bepin wo be?»

¹⁰ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe toone nan ma.

¹¹ Kono serexedube kuntigie naxa jama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bepin e be.

¹² Pilati man naxa e maxorin, «Wo fa wama a xon ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mange?»

¹³ Nama man naxa sonxo, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

¹⁴ Kono Pilati naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kono e tan sonxo nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

¹⁵ Na kui, Pilati to wa jama boje rafanfe e ma, a naxa Barabasi rabepin e be. A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Soorie naxa Isa xanin gomina xonyi, na tete kui, e e boore soorie birin xili.

¹⁷ E naxa mange guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniye ra. E naxa na sa a xun ma,

¹⁸ e nu a xebu, «I kena, Yuwifie xa mange.»

¹⁹ E nu a xunyi bonboma wuri ra, e deye boxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be.

²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xeme nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu

xili Simon, Alesandire nun Rufu baba. Soorie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

²² E naxa Isa xanin yire dennaxan xili falama Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire».

²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, kono a mu tin a minde.

²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

²⁵ E nu a banbanfe temui naxe, geesege tagi nan nu a ra.

²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mange.»

²⁷⁻²⁸ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a koola ma.

²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan horomobanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma,

³⁰ i yete rakisi! Goro wuri magalanbuxi kon na!»

³¹ Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbetee rakisi, kono a mu noma a yete tan nakiside.

³² Isirayila mange xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kon be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fe ma, nee fan nu Isa konbife ne.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin boxi birin ma leeri saxan bun ma.

³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabepinxi munfe ra?»

³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui mɛ, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!»

³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xone xɔɔra, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode.»

³⁷ Isa naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa iboo firin na, keli a fuge han a laabe.

³⁹ Soori mange naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁴⁰ Gine ndee fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga.

⁴¹ Isa nu na Galile temui naxe, yi ginɛe nan nu birama a foxo ra, e nu walie raba a be. Gine gbete gbegbe fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu loxoɛ xa folo,

⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xon. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan nu Ala xa mangeya niini mamefe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma.

⁴⁴ Pilati naxa terenna a kolonfe ra a Isa jan bara faxa. A naxa soori mange xili, a a maxorin na fe ma.

⁴⁵ Soori mange fan to a rakolon a Isa bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra.

⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon, a a kasange, a fa a bele gaburi kui, naxan nu gexi

geme kui. Na xanbi, a naxa geme xungbe manindigilin, a a doxo gaburi de ma.

⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dennaxe.

16

Isa kelife faxe ma

(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

¹ Malabu loxoɛ to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labunde ture sara alako e xa a sa Isa fure ma.

² Sande loxoɛ, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra.

³ Kira ra, e naxa e bore maxorin, «Nde geme bama won be gaburi de ma?»

⁴ Geme naxan nu doxoɔxi gaburi de ma, a nu xungbo ki fanyi. Kono e to e ya rasiga, e naxa a to geme bara ba naa.

⁵ E to so gaburi kui, e naxa segetala nde to a doxoɔxi yirefanyi ma, guba fiixe ragoroxi a ma. E naxa gaaxu.

⁶ A naxa a fala e be, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasaretika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxe ma. Wo a mato, e nu a saxi menni ne.

⁷ Kono wo siga, wo sa a fala a foxirabiree be, a nun Piyeri, a Isa na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni ne alo a a masen wo be ki naxe.»

⁸ Ginee naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e serenma. E mu sese fala mixi yo be, barima e nu bara ge gaaxude.

Isa minife mixie ma a nun a xa te kooore

(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)

⁹ Isa to keli faxe ma sande loxoɛ kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a pinne solofere keru naxan foxo ra.

¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie be e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa jɔnfe ma.

¹¹ E to a me a a Isa jipe to ne, e mu la a ra.

(Luki 24:13-35)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini keɲa gbete ra a foxirabire mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira xɔn.

¹³ Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra booree be, kɔnɔ e mu la nee fan xui ra.

¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a foxirabire fu nun keren ma, e nu e degefe teebili ra temui naxe. Isa naxa woyen e ma e xa danxaniyatareɲa nun xaxili xɔrɔxɔya xa fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxe ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo siga duniɲa birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xɔra, na kanyi kisima ne. Kɔnɔ xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi bɔnɔma ne.

¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama ne n xili ra. E fama ne jinnɛe keride mixie foxɔ ra, e xui neɛne falama ne,

¹⁸ e bɔximasee suxuma ne e belexe ra e mu e xin, e sefi minma ne se mu e to, e e belexe sama ne furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge woyende e be, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma.

²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa feere fi e ma, e xa tonxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sebexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a doxo naani na a ra. Namiponme naani nan Isa xa taruxui sebe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui sebe pe tongo saxan pondon Isa xa faxe xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dentege kamalixi ya xaran dunja be. A naxa a sebe Gireki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe noma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xee dunja ginadimedi Mariyama saabui ra. Isa xa dunjeigiri kui, a naxa xaranyi gbege ti mixi be. A man naxa kaabanakoe gbege raba. Luki na birin masenxi ne a xa Kitaabui kui. A donxoe ra, a dentege sama ne Isa xa faxe, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin noma won nakolonde nde na Isa ra. A lonni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a noma won malide dunjeigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sebexi

Annabi Luki xa masenyi folo

¹ Mixi wuyaxi bara kata e xa dentege sa fee ma naxee dangixi muxu tagi.

² E a sebexi ne alo muxu fan a mexi mixie ra ki naxe, naxee a birin to kabi a folo, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi kawandilae ra.

³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a folo, n bara a mapoxun fe fanyi ra, n xa a birin sebe i be, n ba Teyofilo.

⁴ N yi rabaxi ne, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nondi nan yati ra.

*Maleke xa masenyi Annabi
Yaya xa fe ra*

⁵ Yudaya mange Herode xa waxati, serexedube nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa serexedube lanxunde nan kui. A xa gine Elisabeti fan kelixi Haruna bonsoe ne.

⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu perema Ala xa seriyee nun yaamari birin ma seniyenyi kui.

⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabeti mu nu noma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxunde wali temui to a li, a naxa serexedube walie suxu Ala ya i.

⁹ Alo serexedube nu darixi a ra ki naxe, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali ra, a tan nan xa so horomobanxi kui surayi gande Ala ya i.

¹⁰ Surayi gan temui, nama birin nu na salife tande.

¹¹ Na temui, Marigi xa maleke nde naxa mini Sakari ma surayi serexebade yirefanyi ma.

¹² Na naxa Sakari terenna, a naxa a gaaxu ki fanyi.

¹³ Konoo maleke naxa a masen a be, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa gine Elisabeti fama di xeme sotode i be. I xa a xili sa Yaya.

¹⁴ Na findima seewe nun pelexinyi nan na i be, mixi gbege fan pelexinma ne a barife ra,

¹⁵ barima a binye sotoma ne Ala ya i. A mu weni nun sese gbete minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Seniyenxi luma ne a ma kabi a na a nga teege temui naxe.

¹⁶ A Isirayila di gbege rag-bilenma ne e Marigi Ala ma.

17 Senbe nun Ala Xaxili Seniyenxi fima ne a ma alo a fi Annabi Eliya ma ki naxe. Marigi a xema ne a ya ra, a xa babae boje rafindi e xa die ma, a yunubitoe ya rafindi tinxintoe xa fahaamui ma. A sigama ne pama xon ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

18 Na kui, Sakari naxa maleke maxorin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma gine.»

19 Maleke naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xexi ne yi xibaaru fanyi masende i be.

20 Na kui, a mato, i boboma ne, i mu no woyende han yi fee sa rabama loxo naxan ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

21 Nama to nu na Sakari mamefe tande, e naxa kontofili Sakari bufe ma horomobanxi kui.

22 A to mini a mu no woyende e be, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi horomobanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e be a belexee ra.

23 Sakari to ge a xa serexedube wali ra, a naxa siga a xonyi.

24 Na waxati dangi xanbi, Sakari xa gine Elisabeti naxa teege. A naxa a ya manoxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala,

25 «Marigi yi nan nabaxi n be, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Maleke xa masenyi Isa xa fe ra (Matiyu 1:18-25)

26 Elisabeti xa teege to kike senni li, Ala naxa maleke Yibirila xee Galile boxi taa nde ma, naxan xili «Nasarati».

27 A a xee ginemedi nde nan xon ma, xeme nu bara naxan xa kote doxo. Na xeme nu fatanxi Dawuda bonsoe ne, a nu xili Yusufu. Ginemedi fan nu xili Mariyama.

28 Maleke to siga a xon, a naxa a masen a be, «I kena, i tan Marigi hinnexi naxan na. Marigi na i fe ma!»

29 Mariyama naxa ifu na woyenyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xeebui mooli yo ra.

30 Maleke naxa a masen a be, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinne i ra.

31 A mato, i fama teege di xeme ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa.

32 A binye sotoma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama ne a benba Dawuda xa mangeya fide a ma.

33 A findima ne Yaxuba bonsoe xa mange ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangeya ma.»

34 Mariyama naxa maleke maxorin, «Yi fe noma rabade di, n to fa findixi ginemedi nan na?»

35 Maleke naxa a yaabi, «Ala Xaxili Seniyenxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi senbe fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima seniyentoe ra, a xili fala Ala xa Di.

36 A mato, i barenxi Elisabeti fan bara teege di xeme ma a xa forija kui. E nu a xili falama dibaritare, kono a furi kike senni nan a ra yi ki.

37 Sese mu na Ala mu noma naxan nabade.»

38 Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n be alo i a falaxi ki naxe.» Na xanbi, maleke naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabeti xonyi,

nun Mariyama xa masenyi

39 Na temui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire.

40 A to so Sakari xonyi, a naxa Elisabeti xeebu.

41 Elisabeti to Mariyama xa xeebui me, diyore naxa a ramaxa a teege, Ala Xaxili Seniyenxi fa goro Elisabeti ma.

42 A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi gine birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i tæge.

43 N tan yi hæeri sotoxi di, n Marigi nga xa fa n xonyi?

44 A mato, n to i xa xæbui me, n ma diyore bara a ramaxa n tæge sæwe ra.

45 Sæwe na i be, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima ne, a naxan masen i be.»

46 Mariyama naxa fa a masen, «N nii birin Marigi matoxoma!

47 N xaxili bara sæwa Ala n Nakisima ra,

48 a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama,

mixie n xili falama ne <sæwatæ>,

49 barima Senbe Kanyi bara fe xungbee raba n be.

A xili seniyen.

50 A kinikinima waxati birin mixie ma,

naxee gaaxuma a ya ra.

51 A xa walie bara a senbe masen. A bara yete igboe rayensen.

52 A bara mangæe ba e xa kibanyie kui,

a mixi magoroxie xa fe ite.

53 A bara kaametæe rawasa se fanyi ra,

a bannamixie rasiga e yi igeli ra.

54 A bara a xa konyi Isirayila mali, a mu næmuxe kinikinide a ma.

55 A kinikinima ne Iburahima nun a xa die ma abadan,

alo a a fala won benbae be ki naxæ.»

56 Mariyama naxa lu Elisabeti yire kike saxan jondon, a fa gbilen a xonyi.

Yaya bari ki

57 Elisabeti xa di bari temui to a li, a naxa di xeme soto.

58 A doxooree nun a barenyie to a me a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun Elisabeti naxa sæwa.

59 A xi solomasaxan loxoæ, mixie naxa fa diyore sunnade. E nu waxi di xili safe a baba Sakari xun ma,

60 konæ a nga naxa a fala, «Ade, a xili sama ne Yaya.»

61 E naxa wøyen a be, «Mixi yo mu na i xa mixie ya ma yi xili na naxan xun ma.»

62 E naxa tonxuma raba di baba be e xa a kolon a wama a xili xa sa ki naxæ.

63 Sakari to walaxe maxorin, a naxa a sebe, «A xili Yaya.» E birin naxa kaaba.

64 Keren na, Sakari nenyi naxa keli, a wøyen, a so Ala tantufe.

65 E doxoore birin naxa gaaxu na fe ma. Yudaya geya boxi birin ma, mixie nu na fee nan ifalama.

66 E to a me, birin nu e joxo saxi yi fee xon ma, e nu a fala, «Yi di findima nde ra?» E a kolon Marigi belexe nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

67 Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a baba Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili ra,

68 «Tantui na Ala be, Isirayila Marigi Ala!

A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.

69 A bara Marakisima Senbema rakeli

a xa konyi Dawuda bonsoe ya ma,

70 alo a nu a masenxi ki naxæ temui dangixi,

a xa namijonme seniyentæe saabui ra.

71 A a masen ne, a a won nakisima won yaxuie yi ra,

a won ba won xonmae birin belexe.

72 A bara kinikini won benbae ma, a bara ratu a xa saate seniyenxi ma.

73 A laayidi nan tongo won benba Iburahima be,

74 a a won bama won yaxuie belexe,

alako won xa no a batude bonesa kui,

75 won xa no jere de seniyenyi nun tinxinyi kui,

won jere a ya i won ma simaya
loxoe birin.

⁷⁶ I tan, n ma di,

i xili falama ne Ala Xili Xungbe
Kanyi xa Namijonme,

barima i sigama ne Marigi ya ra
kirae yailande a be,

⁷⁷ alako Marigi xa mixie xa kisi
kolon,

e naxan sotoma e xa yunubie na
xafari.

⁷⁸ Na kisi kelima won Marigi Ala
xa kinikini xungbe nan ma.

A naiyalanyi xema won ma keli
ariyanna,

⁷⁹ alako a xa yanba mixie be naxee
na dimi kui,

naxee doxoxi faxe xa dimi kui,
alako a xa won najere bopesa
kira xon.»

⁸⁰ Na kui, di naxa mo, a nu
senbe nun xaxili soto. A naxa
sabati wula i han a a yete masen
Isirayila be loxo naxe.

2

*Isa bari ki naxe
(Matiyu 1:18-25)*

¹ Na temui, Roma mange
xungbe Ogusutu naxa yaamari fi
dunija birin xa xili sebe raba.

² Yi xili sebe singe raba temui
naxe, Kirinyusi nan nu findixi
Siriya gomina ra.

³ Birin naxa siga a bari taa a xili
sebede.

⁴ Yusufu fan naxa keli Nasareti,
taa naxan na Galile boxi ma,
sigafe ra Betelamu, mange
Dawuda baride naxan na Yudaya
boxi ma. Yusufu siga naa ne,
barima a nu kelixi Dawuda
bonsoe nun a xabile nan kui,

⁵ a siga a xa sa a xili sebe, e
nun Mariyama, a nu bara naxan
xa kote doxo. Mariyama tegexi
nan nu a ra.

⁶ E nu na menni temui naxe,
Mariyama di soto temui naxa a li,

⁷ a fa a xa di singe bari, di xeme.
A naxa a mafilin dugi kui, a a sa

xuruse degede kui, barima yigiya
fanyi mu nu na e be.

*Maleke xa masenyi xuruse
demadonyie be*

⁸ Menni xuruse demadonyi
ndee nu na wula i, xurusee
kantade koe ra.

⁹ Marigi xa maleke nde naxa
mini e ma, e naxa Marigi xa noe
to yanba ra e rabilinyi. E naxa
gaaxu ki fanyi ra.

¹⁰ Maleke naxa a masen e be,
«Wo naxa gaaxu barima n faxi
xibaaru fanyi nan masende wo be,
naxan findima seewe xungbe ra
jama birin be.

¹¹ To, wo Rakisima, Ala xa Mixi
Sugandixi, a bara bari Dawuda xa
taa kui. Wo Marigi nan a ra.

¹² Wo a kolonma yi tonxuma
nan na, wo diyore lima a mafil-
inxi dugi kui, a man saxi xuruse
degede kui.»

¹³ Maleke ge woyende tan mu a
ra, maleke gali naxa fa boore fe
ma. E nu Ala matoxofe, e nu a
fala,

¹⁴ «Matoxoe na Ala be han
koore ma! Bopesa na adamadie be
dunija ma, a hinnexi naxee ra!»

¹⁵ Malekee to keli e xun ma tefe
ra koore ma, xuruse demadonyie
naxa a fala e bore be, «Won xee
Betelamu, won xa sa yi fe mato
naxan nabaxi naa, Marigi bara
naxan masen won be.»

¹⁶ E naxa siga e xulun na, e
Mariyama nun Yusufu li, e nun
diyore, a saxi xuruse degede kui.

¹⁷ E to na to, e naxa fe birin tagi
raba, maleke naxan masen e be na
di xa fe ra.

¹⁸ Mixi naxee xuruse
demadonyie xui me, e birin naxa
kaaba e xa woyenyi ma.

¹⁹ Mariyama fan naxa yi fe birin
nagata a bopese ma, a nu a joxo sa
a xon.

²⁰ Xuruse demadonyie naxa
gbilen Ala matoxo ra, e nu a tantu
fe birin ma e bara naxee me, e

man bara naxee to. E a birin lixi nɛ aɔ a masen e bɛ ki naxɛ.

²¹ Xi solomasaxan to kamali, diyɔrɛ naxa sunna. A xili naxa sa Isa, malekɛ nu bara xili naxan masen a nga bɛ beenun a xa tɛɛge a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yɔrɛ ra

²² Maraseniyyeni waxati to kamali Annabi Munsa xa seriye ki ma, Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin Darisalamu, a xa masen Marigi bɛ,

²³ aɔ a sebexi ki naxɛ Marigi xa seriye kui, «Wo di xɛmɛ singe birin fima n tan nan ma.»

²⁴ E man siga nɛ e xa sa sɛrɛxɛ ba aɔ a sebexi Marigi xa seriye kui ki naxɛ, «ganbɛ firin, xa na mu a ra kolokonde lanma firin.»

²⁵ Xɛmɛ nde nu na Darisalamu, naxan xili Simeyɔn. Diinɛla tinx-inxi nan nu a ra, naxan nu Isirayila Rakisima mamefe. Ala Xaxili Seniyyenxi nu na a xun ma.

²⁶ Ala Xaxili Seniyyenxi nu bara a masen a bɛ, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi Sugandixi to.

²⁷ Ala Xaxili Seniyyenxi naxa a niya a xa siga hɔrɔmɔbanxi kui. Isa barimae fan to so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa seriye rabatu a xa fe ra,

²⁸ Simeyɔn naxa Isa rasuxu, a a sa a kanke ma. A naxa Ala matɔxɔ, a a masen,

²⁹ «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali n bɛ to, i xa konyi xa taa masara bɔnɛsa kui,

³⁰ barima n ya bara i xa kisi to,

³¹ i naxan xɛɛxi adamadie birin ya xɔri.

³² Naiyalanyi nan a ra naxan Ala makenɛnma si gbɛtɛɛ bɛ, a findi nɔrɛ ra i xa Isirayila pama bɛ.»

³³ Isa baba nun a nga to a mɛ naxan masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba.

³⁴ Simeyɔn to duba e bɛ, a naxa a fala Isa nga Mariyama bɛ,

«Ala bara janige tongo yi di xa fe ra. Isirayilakae xa fe gbɛge magoroma nɛ a saabui ra, ndee fan xa fe itema nɛ. A findima tɔnxuma nan na, kɔnɔ mixi wuyaxi fama nɛ a matandide.

³⁵ Na kui, mixi gbɛge bɔnɛ ma fee fama makenɛnde. I tan fan, sunnunyi fama i bɔnɛ tunbade aɔ santidegema.»

³⁶ Namijɔnmɛ gine fori fan nu na, naxan xili Anna. A xa simaya nu bara masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan nu a ra kelife Aseri bɔnsɔɛ. A nu bara dɔxɔ xɛmɛ taa a ginɛdimɛdi ra, kɔnɔ jɛ solofere dangi xanbi, a xa mɔri naxa laaxira.

³⁷ Kabi na tɛmui, a nu bara lu kaajɛ kui han a xa simaya nu bara jɛ tongo solomasaxan nun naani li. A mu nu kelima hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala batu naa, kɔɛ nun yanyi, sunyi nun sali ra.

³⁸ Na waxati kerenyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin bɛ, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to gɛ fe birin nakamalide aɔ Marigi xa seriye a masenxi ki naxɛ, e naxa gbilen Nasarɛti, e xɔnyi Galile bɔxi ma.

⁴⁰ Di naxa mɔ, a nu sɛnbɛ sɔto, a xa lonni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimɛdi tɛmui

⁴¹ Jɛ yo jɛ, Isa barimae nu sigama Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Darisalamu.

⁴² Isa jɛ fu nun firin sɔto jɛ naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu aɔ e darixi a ra ki naxɛ.

⁴³ Sali lɔxɔɛ birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi folo gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa

naxa lu Darisalamu, e tan mu a kolon.

⁴⁴ E nu bara a mapɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to gɛ fɛɛɛn keren ɲɛɛ rabade, e nu a fenfe e barenyie nun e booree ya ma.

⁴⁵ Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende.

⁴⁶ Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔe ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma.

⁴⁷ Naxan birin nu na Isa xui mefe, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.

⁴⁸ A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a be, «N ma di, i yi fe mɔɔli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kontɔfilixi nan i fenxi yi ki.»

⁴⁹ A naxa a fala e be, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?»

⁵⁰ Kɔnɔ e mu fahaamui soto a xa wɔyenyi ma.

⁵¹ Na temui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasareti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔɲɛ ma.

⁵² Isa naxa mɔ lonni nun hinne ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

Annabi Yaya kawandi tife

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

¹ Rɔma mange xungbe Tiberiyo nu na a xa mangɛya ɲɛ fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mange ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti bɔxie mangɛ ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mangɛ ra.

² Anani nun Kayafa nan nu findixi sɛɛɛdube kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i.

³ Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yuruden xure longori

birin. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

⁴ A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kittaabui kui,

«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,

«Wo kira yailan Marigi be, wo sankirae matinxin a ya ra.

⁵ Fole birin nafema ne. Geya xungbe nun a lanma, a birin igoroma ne.

Kira madalinxin tinxinma ne, kira naaxi yailanma ne.

⁶ Adamadi birin fama ne Ala xa kisi tode.»

⁷ Na kui, jama to nu sigama Yaya xɔn ma a xa e xunxa ye xɔɔra, a naxa a fala e be, «Wo tan bɔximase bɔnsɔe! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xɔne ma naxan na fafe?

⁸ Wo keɲa xa wali fanyi ramini alo wuri bili fanyi bogi fanyi ramini ki naxe, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yete ma, «Ibura-hima nan na muxu benba ra, barima fɛɛɛɛ na Ala yi a xa yi gemɛɛ mafindi Iburahima xa die ra.

⁹ Beera ɲan na wurie sankee ra a xa e bilie sɛgɛ. Wuri naxan yo mu bogi fanyi ramini, a fonma ne, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.»

¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xɔɔra, e a maxɔrin, «Karamɔxɔ, a lanma muxu xa munse raba?»

¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.»

¹⁴ Sɔɔri ndee fan naxa a maxɔrin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo muɲa, wo naxa mixi yo tɔɲɛge.

Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e maᵑoxun, a temunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra.

¹⁶ Yaya naxa a fala e birin be, «N tan wo xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ naxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.

¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lɔnyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kɔnɔ a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

¹⁸ Yaya man nu mixie rasima a mɔɔli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁹ Kɔnɔ Yaya to wɔyen mange Herode ma, a taara xa gine Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe jaaxi naxan birin naba,

²⁰ Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔɔra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

²¹ Nama birin to nu bara e xunxa ye xɔɔra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi,

²² Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganbe. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenexi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

²³ Isa to je tongo saxan ɲɔndɔn soto, a naxa a xa wali folo. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

²⁴ Heli findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

²⁵ Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

²⁶ Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,

Yoseke findixi Yoda xa di nan na,

²⁷ Yoda findixi Yohana xa di nan na,

Yohana findixi Resa xa di nan na,

Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,

Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,

Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,

²⁸ Neri findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Adi xa di nan na,

Adi findixi Kosan xa di nan na,

Kosan findixi Elemadan xa di nan na,

Elemadan findixi Eru xa di nan na,

²⁹ Eru findixi Yosuwe xa di nan na,

Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,

Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,

Yorimi findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

³⁰ Lewi findixi Simeyon xa di nan na,

Simeyon findixi Yuda xa di nan na,

Yuda findixi Yusufu xa di nan na,

Yusufu findixi Yonan xa di nan na,

Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,

³¹ Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,

Meleya findixi Mena xa di nan na,

Mena findixi Matata xa di nan na,
Matata findixi Natan xa di nan na,
Natan findixi Dawuda xa di nan

na,
³² Dawuda findixi Yisayi xa di nan

na,
Yisayi findixi Obedo xa di nan na,
Obedo findixi Boosu xa di nan na,
Boosu findixi Salimon xa di nan

na,
Salimon findixi Naxason xa di nan

na,
³³ Naxason findixi Aminadabo xa di nan na,

Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,

Adimin findixi Arini xa di nan na,
Arini findixi Xesiron xa di nan na,
Xesiron findixi Peresi xa di nan

na,
Peresi findixi Yuda xa di nan na,

³⁴ Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,

Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,

Isiyaga findixi Iburahima xa di nan na,

Iburahima findixi Tera xa di nan na,

Tera findixi Naxori xa di nan na,
³⁵ Naxori findixi Serugu xa di nan

na,
Serugu findixi Rewu xa di nan na,

Rewu findixi Pelegi xa di nan na,
Pelegi findixi Eberi xa di nan na,

Eberi findixi Selaha xa di nan na,
³⁶ Selaha findixi Kayinan xa di

nan na,
Kayinan findixi Arafaxadi xa di

nan na,
Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,

Semi findixi Nuha xa di nan na,
Nuha findixi Lemeki xa di nan na,

³⁷ Lemeki findixi Metusela xa di nan na,

Metusela findixi Enoki xa di nan na,

Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan

na,
Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,

³⁸ Kenan findixi Enosi xa di nan na,

Enosi findixi Seti xa di nan na,

Seti findixi Adama xa di nan na,
Adama findixi Ala xa di nan na.

4

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(*Matiyu 4:1-11, Maraki 1:12-13*)

¹ Isa to keli Yuruden, Ala Xaxili Seniyenxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra.

² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi konti to kamali, kaame nu na a ma.

³ Ibulisa naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi geme xa findi taami ra.»

⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.>»

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunina mangeya birin masen a be kerenyi ra.

⁶ A naxa a fala a be, «N yi mangeya birin fima ne i ma a nun a dariye, barima a soxi n tan nan yi. N fan noma a fide, n na wa a fife naxan yo ma.

⁷ Na kui, xa i i felen n be, i n batu, n a birin findima ne i gbe ra.»

⁸ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.>»

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa horomobanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tungan be ra,

¹⁰ barima a sebexi, <Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra, e xa i kanta.>

¹¹ A man sebexi, <E e belexee rasoma ne i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din geme ra.>»

¹² Isa naxa a yaabi, «Kitaabui man a masenxi, <I naxa i Marigi Ala mato.>»

¹³ Ibulisa to ge kate birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun

ma, han beenun a xa waxati gbete xa a li.

Isa a xa wali folofe Galile boxi ma
(Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)

¹⁴ Isa naxa gbilen Galile boxi ma. Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin.

¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matoxo.

Nasaretikae tondife lade Isa ra
(Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)

¹⁶ Isa naxa siga Nasareti, a xuruxi dennaxe. Malabu loxoɛ ma, a naxa so salide kui alo a nu darixi a ra ki naxe, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie be.

¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sebexi dennaxe,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma, barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma, n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra.

A n xexi ne
n xa xera iba mixi suxuxie be, e xoreyama ne,
n xa xera iba donxuiɛ be, e ya se toma ne,
n xa tɔɔromixie xoreya naxee na noɛ bun ma,

¹⁹ n xa xera iba mixie be,
Ala xa hinne waxati bara a li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a doxo. Birin e ya banbanxi a ra salidee kui.

²¹ A naxa masenyi ti folo e be, «To, yi sebeli naxan xaranxi wo be yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba woyen fanyie ma naxee nu minima a kere i. E naxa so e bore maxorinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?»

²³ Isa naxa a fala e be, «N na a kolon wo yi taali sama ne n be, <Seriba, i yete dandan.> Wo man a falama ne n be, <Muxu bara fe naxan birin me i naxan nabaxi

Kaperenamu, i man xa a mooli raba i xonyi be.»

²⁴ N xa nondi fala wo be, namijonme yo mu binyama a xonyi tan.

²⁵ Wo man xa wo tuli ti nondi ra. Kaape gine wuyaxi nu na Isirayila boxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaame to sin boxi ma, tune ye mu bira je saxan kike senni.

²⁶ Kono Ala mu Annabi Eliya xee e tan Isirayilaka ginɛ sese ma, fo a to a xee kaape gine nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidon boxi ma.

²⁷ Kune kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila boxi ma Annabi Elise xa waxati, kono a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»

²⁸ E to yi fee me, mixi birin naxee nu na salidee kui, e boje naxa te Isa xili ma.

²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a xanin yire nde e xa a radin ye gelenyi ra.

³⁰ Kono Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

Isa mixi gbegebe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

³¹ Isa naxa goro Kaperenamu, Galile boxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu loxoɛ,

³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu woyenma mange senbe nan na.

³³ Na salidee kui, xeme nde nu na jinne nu naxan foxo ra. A naxa sonxoɛ rate folo, a gbelegbele,

³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi muxu sontode ne? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentoe nan na i ra.»

³⁵ Isa naxa woyen a ma a xoroxoɛ ra, a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xeme foxo ra.» Ninne naxa xeme rabira boxi nama tagi, a fa gbilen a foxo ra. Xeme mu maxono hali keren.

³⁶ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxorin, «Masenyi mooli mundun yi ki? A jinnæ yamarima nœ nun senbe ra, nee gbilen mixi fõxo ra!»

³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen ye na bõxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simõn xõnyi. Simõn bitanyi mu nu yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali.

³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa wøyen na fure ma, fure naxa a bepin. A naxa keli keren na, a kuri so e be.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mooli birin na Isa xõn ma. A naxa a belexe sa e ma keren keren, a fa e rayalan.

⁴¹ A naxa jinnæ fan keru mixi wuyaxi fõxo ra. Jinnæ nu furemae bepinma, e nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kõnõ Isa naxa e yamari, a e ratõn wøyenfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe ne e xa kankan a ma, a naxa fa keli e xun.

⁴³ Kõnõ a naxa a masen e be, «Fo n xa taa gbete fan kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xexi na nan ma.»

⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudaya bõxi ma.

³ Isa naxa baki Simõn xa kunkui kui, a a maxorin a xa kunkui ndedi mamini xare de ra. Na xanbi, Isa naxa dõxo kunkui kui, a so pama kawandife.

⁴ Isa to ge masenyi tide, a naxa a fala Simõn be, «Won xee dula ma. Wo yele sa naa, wo xa sa yece suxu.»

⁵ Simõn naxa a yaabi, «Karamõxo, muxu koe birin nan nadangixi yakotomoe nan na, muxu mu sese suxu. Kõnõ i tan nan to a falaxi, n man sa yele sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yece gbegebe suxu yele kui, yele naxa bõõ folo.

⁷ E naxa e belexe magira booree be naxee nu na kunkui boore kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yece ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simõn Piyeri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya n na, barima yunubitoe nan n na!»

⁹ A na fala ne barima a tan nun a boore birin nu bara ge kaabade na yece suxufe ra,

¹⁰ Simõn walibooree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simõn be, «I naxa gaaxu. I darixi yece nan suxu ra, kõnõ keli yi waxati ma, i fama mixie nan sotode n be.»

¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa fõxo ra.

5

Isa fõxirabire singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

¹ Isa nu na Genesareti baa de ra. Nama fan nu e bore xetenma alako e xa a xui me Ala xa masenyi kawandide.

² Isa naxa kunkui firin to baa de ra. Yexesuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa yelee raxafe.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xeme nde li naa, kune dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen bõxi ma, a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i noma n naseniyende.»

¹³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyanxi ra.» Kune fure naxa a bepin keren na.

14 Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i dentegε serexedube be, i serexε ba i xa seniyeŋyi xa fe ra, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedeŋoxoya nan na e be.»

15 Kono Isa xa fe xibaaru jan naxa yensen ye dangi a singe ra. Nama gbegebe nu e malanma e xa a xui rame, a man xa e rayalan e xa furee ma.

16 Kono Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

*Isa Namate rayalanfe
(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)*

17 Loxo nde, Isa nu kawandi tife. Farisenie nun seriye karamoxoe nu bara fa doxo, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudeya taa birin. Marigi xa senbe nu na Isa ma furemae rayalanfe ra.

18 Na temui, mixi ndee naxa fa namate nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe ne e xa fa a sa Isa bun,

19 kono jama xa fe naxa a niya e mu no sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namate ragoro menni ra, a saxi a xa sade fari, a goro jama tagi Isa ya i.

20 Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N boore, i xa yunubie bara xafari i be.»

21 Farisenie nun seriye karamoxoe naxa so e mapoxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasotoma yi ki? Nde noma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

22 Isa to e xa mapoxunyi kolon, a naxa e maxorin, «Munfe ra yi mapoxunyi mooli na wo boje ma?»

23 Woŋenyi mundun soŋeya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i jere?»

24 N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunjina ma.» A naxa fa a fala namate be, «N naxe i be, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xonyi.»

25 Namate naxa keli mixie ya xori keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xonyi Ala matoxo ra.

26 Nama birin de naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matoxo. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e boje ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

*Lewi birafe Isa foxo ra
(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)*

27 Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a doxoxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.»

28 Lewi naxa keli, a fe birin nabolo, a bira a foxo ra.

29 Na temui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xonyi Isa be. E birin nu na e degefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbetee fan nu na naa.

30 Farisenie nun seriye karamoxoe naxa Isa foxirabiree maxorin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitoe wo degema yire keren?»

31 Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma.»

32 N mu faxi tinxintoe xa xilide. N faxi yunubitoe nan xilide, e xa tuubi.»

*Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)*

33 Mixi ndee naxa fa a fala Isa be, «Annabi Yaya nun Farisenie foxirabiree sunyi nun salie rabama han, kono i gbee tan e degema tun.»

34 Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo noma a falade ginefenyi booree be e xa sunyi suxu a na e fe ma temui naxe?»

35 Waxati fama, ginefenyi bama e yi ra temui naxe. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.»

36 Isa man naxa taali nde sa e be, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi neene ra a xa dugi fori

lonpo a ra. Xa na raba, dugi neene kanama ne, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma.

³⁷ Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra weni neene na funtu, na lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana.

³⁸ A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.

³⁹ Mixi yo man mu wama weni neene xon xa a bara weni fori min, barima a a falama ne, «Weni fori nan fan.»

6

Malabu loxo xa seriye,

nun xeme nde belexe rayalanfe
(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-

3:6)

¹ Malabu loxo nde, Isa nun a foxirabiree nu jerefe sankira ra xee tagi. Isa foxirabiree naxa mengi tonsoe ndee ba, e e tuxu-tuxu e belexe, e a xorie don.

² Fariseni ndee naxa woyen, «Munfe ra wo na malabu loxo seriye matandife?»

³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra?»

⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedubee.»

⁵ Isa man naxa a fala e be, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu loxo xun ma.»

⁶ Malabu loxo gbete ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xeme nde li naa, naxan yire fan belexe tuuxi a ma.

⁷ Farisenie nun seriye karamoxoe nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu loxo ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma.

⁸ Kono Isa to nu e xa manoxunyi kolon, a naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i

fa ti be nama tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa wo maxorin. A daxa fe fanyi nan xa raba malabu loxo ma, ka fe naaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sontofe?»

¹⁰ A to ge a ya rapereede mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xeme be, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan.

¹¹ Kono Farisenie tan naxa xono ki fanyi. E naxa so woyenfe e bore be, e xa lan fe ma, e noma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xera fu nun firinyi sugandife

(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a kee birin nadangi a Ala maxandima.

¹³ Kuye to iba a naxa a foxirabiree xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xerae. E tan nan ya:

¹⁴ Simon, Isa naxan xili sa Piyeri, Piyeri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome,

¹⁵ Matiye, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simon naxan xili nu falama Seloti,

¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie belexe.

Isa nama kawandife

(Matiyu 5-7)

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kene nde ma. A foxirabiree gali nu na naa, a nun nama gbege naxee nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun baa de ra, Tire nun Sidon nabilinyi.

¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramede, a man xa e rayalan e xa furee ma. Ninne nu naxee tooroma, a nu e rayalanma.

¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima senbe nu minife a i, a nu e birin nayalan.

*ΣΕΨΕ nun Gbaloe
(Matiyu 5:1-12)*

²⁰ Na temui Isa naxa a ya ti a foxirabiræe ra, a a masen e be, «ΣΕΨΕ na wo be, wo tan setaree, barima wo jan na Ala xa mangeya niini bun ma.

²¹ ΣΕΨΕ na wo be, wo tan naxee kaamexi yakosi, barima wo fama ne wasade. ΣΕΨΕ na wo be, wo tan naxee wama yakosi, barima wo fama ne yeled.

²² ΣΕΨΕ na wo be, mixie na wo xon temui naxe, e na wo keru, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fe ra.

²³ Wo xa σεψα na λωξε, wo tugan pelexinyi ra, barima wo baraayi gboma ne ariyanna. E benbae nu namijonmee fan tooroma na ki ne.»

²⁴ «Κονο gbaloe na wo be, wo tan banna, barima wo jan bara wo xa fe fanyi soto.

²⁵ Gbaloe na wo be, wo tan naxee wasaxi yakosi, barima kaame fama ne wo suxude.

Gbaloe na wo be, wo tan naxee yelega yakosi, barima sunnunyi nun wa fama ne wo suxude.

²⁶ Gbaloe na wo be, mixi birin na wo xili fanyi fala temui naxe, barima e benbae nu wule false fan xunmafalama na ki ne naxee nu e yete findixi namijonmee ra.»

*Yaxuie xanufe
(Matiyu 5:38-48)*

²⁷ «N xa a fala wo be, wo tan naxee na wo tuli matife n na, wo xa wo yaxuie xanu, wo fe fanyi nan naba wo xonmae be,

²⁸ wo Ala maxandi wo dankamae be,

wo Ala maxandi wo tooromae be.

²⁹ Xa mixi i xere garin, i xa boore seeti fan ti a be. Xa mixi i xa donma tongo, i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.

³⁰ Naxan yo na i makula, i xa a ki. Naxan na see ba i yi, i naxa a maxorin a xa a ragbilen.

³¹ Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be.»

³² «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitæe, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi.

³³ Xa wo sa fe fanyi rabama mixie be, naxee fe fanyi rabama wo fan be, wo baraayi mundun sotoma na kui? Na tan, hali yunubitæe a rabama.

³⁴ Xa wo sa doni tima mixi nan be, wo laxi naxan na a wo xa doni fima, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitæe, e doni tima e boore be, alako e man xa doni birin soto.

³⁵ Κονο wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma ne, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama finsiriwalie nun mixi kobe be.

³⁶ Wo fan xa kinikini mixi ma, alo wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxe.»

*Wuri funi nun xebenyi
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiiti xoxoxe ra, alako wo fan naxa makiiti kiiti xoxoxe ra. Wo dije mixi ma, alako Ala xa dije wo fan ma.

³⁸ Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxe, a luma ne alo maale na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale

madeten, a xeye xeye, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.»

³⁹ Isa man naxa yi taali woyenyi fala e be, «Dɔnxui noma xuli suxude dɔnxui be yire? A di, e firin birin mu birama xe yili kui?»

⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamoxo ra, konɔ taalibi naxan birin nu ge a matinkande, a luma ne alo a karamoxo.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fupi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?»

⁴² I noma a falade i ngaxakerenyi be di, «A lu n xa na wuri fupi ba i yete ya ma,» a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i noma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fupi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima.

⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xore mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kon na.

⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi boje kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi boje kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi boje kui, na nan dɔnxoe minima a de i.»

Banxiti firinyie xa taali

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima «N Marigi, n Marigi,» konɔ wo mu n xui rabatuma?»

⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi rame, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa a masen wo be na kanyi maniyaxi mixi naxan na.

⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan boxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Loxo nde, xure naxa banbaran ye han a din banxi ma, konɔ a mu no sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra.

⁴⁹ Konɔ mixi yo naxan n ma masenyi rame, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xeme nan na naxan banxi ti boxi fari ma, bili mu a be. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a jaaxi ra.»

7

Sɔori xunmati xa danxaniya

(Matiyu 8:5-13)

¹ Isa to ge a xa masenyi birin tide jama be, a naxa so Kaperenamu.

² Sɔori mixi keme xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xeme nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi.

³ Sɔori xunmati to Isa xa fe me, a naxa Yuwififi kuntigi ndee xee Isa xon, a xa fa a xa konyi rayalan.

⁴ Yuwififi kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan ne i xa yi fe raba a be,

⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu be.»

⁶ Isa naxa bira e foxo ra. A to makore banxi ra, na sɔori mixi keme xunmati naxa a boore ndee xee e xa a fala a be, «Marigi, i naxa i yete tooro, barima na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui.

⁷ Na nan a niya, n jan mu tin n yete xa fa i xon. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan.

⁸ N a kolon barima n fan na mange ndee xa yaamari bun na, sɔori ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala sɔori nde be, «Siga,» a sigama

ne. N na a fala, <Fa,> a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, <Yi fe raba,> a a rabama ne.»

⁹ Isa to a xa woyenyi me, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi jama ma naxan nu biraxi a foxo ra, a a masen e be, «N xa a fala wo be, n mu yi danxaniya mooli toxi hali Isirayila boxi ma.»

¹⁰ Xerae to gbilen soori xunmati xonyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaape gine xa di rakelife faxe ma

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dennaxe xili Nayin, a foxirabiree nun jama gbege nu na a foxo ra.

¹² A to makore taa sode de ra, Isa naxa a to mixie minife xeme nde fure ra. Kaape gine nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa jama gbege fan nu jerefe kaape gine fe ma.

¹³ Marigi to kaape gine to, a naxa kinikini a ma, a a fala a be, «I naxa wa.»

¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a belexe sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan segetala, n naxe i be, keli!»

¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so woyenfe. Isa naxa a ragbilen a nga ma.

¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matoxo, e nu a fala, «Ala namijonme xungbe nan nakelixa won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!»

¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya boxi birin ma a nun naa rabilinyi.

*Annabi Yaya xa maxorinyi
(Matiyu 11:1-30)*

¹⁸ Yaya foxirabiree naxa yi fe birin fala Yaya be.

¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xee Isa maxorinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxorin, «Yaya Xunxa nan muxu xeexi i maxorinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²¹ Na temui yati, Isa nu furemae, jinne kanyie, nun donxui gbege rayalanfe.

²² Na kui, a naxa Yaya xa xerae yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentege Yaya be. Donxui se toma, namatee jere ma, kune kanyie yalanma, tulixorie woyenyi mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

²³ Seewe na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xerae to siga, Isa naxa jama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama?»

²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyie? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa dunije igiri bannaya kui, nee toma mange banxie nan kui.

²⁶ Wo fa siga munse matode? Namijonme? Iyo, n xa a fala wo be, a jan dangi namijonme ra.

²⁷ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.»

²⁸ N xa a fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kono n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui me, e la ne Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xora.

³⁰ Kono Farisenie nun seriye karamoxoe tan tondi ne Ala waxonfe ra e be barima e tondi ne Yaya xa e xunxa ye xora.»

³¹ «N noma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra?»

32 E maniyaxi dimedie nan na naxee dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree be,

«Muxu bara xule fe wo be, kɔnɔ wo mu fare boronxi. Muxu bara ɲɔn beɛti ba,

kɔnɔ wo mu wa.»

33 «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu weni min. Wo bara a fala, «Ninne na a fɔxɔ ra.»

34 Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi ɲaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitɔɛe nan a ra!»

35 Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kɛwali nan ma.»

Gine yunubitɔɛe nde xa yunubie xafarife

36 Fariseni nde naxa Isa xili e xa e dege a xɔnyi. Isa naxa so naa, a a magoro.

37 Gine yunubitɔɛe nde nu na taa kui, a naxa a me a Isa a degefe na Fariseni xɔnyi. Na kui, a naxa labunde ture suxu a yi ra, na saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra.

38 A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa fɔlɔ, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunsexe ra, a e sunbu, a fa labunde maso e ma.

39 Fariseni naxan Isa xili a degede a xɔnyi, a to na fe to, a naxa a fala a yete ma, «Xa yi xeme findixi namijɔnme nan na nu, a yi gine xa fe kolonma ne nu, a a kolonma ne nu a yunubitɔɛe nan dinfe a ra yi ki.»

40 Isa naxa a fala a be, «Simɔn, n xa fe nde masen i be.» Na naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, a masen n be.»

41 Isa naxa yi taali sa a be, «Kɔbiri kanyi nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbeti kɔbiri kole keme suuli nan na, a firin nde, gbeti kɔbiri kole tongo suuli.

42 Feere to mu nu na e sese yi ra, kɔbiri kanyi naxa diɲe e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi

tagi, kɔbiri kanyi rafanma nde ma dangi boore ra?»

43 Simɔn naxa a yaabi, «N laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore be.» Isa naxa a fala a be, «I nondi.»

44 Na temui a naxa a ya rafindi gine ma, a fa a masen Simɔn be, «I yi gine to? N so ne i xɔnyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kɔnɔ a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsexe ra.

45 I tan mu n sunbu, kɔnɔ a tan, kabi n soxi i xɔnyi, a mu baxi n sanyie masunbufe.

46 I tan mu ture maso n xunyi ma, kɔnɔ a tan labunde ture nan masoxi n sanyie ma.

47 Na na a ra, n xa a fala i be, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a be, barima a xa xanunteya fan gbo. Kɔnɔ naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

48 Isa naxa fa a masen gine be, «I xa yunubie bara xafari.»

49 Naxee nu magoroxi e degede, nee fan naxa so a falafe e yete ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?»

50 Isa man naxa a masen gine be, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga boɲesa kui.»

8

Ginee naxee Isa malife

1 Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra. A fɔxirabire fu nun firinyie nu na a fɔxɔ ra,

2 a nun gine nde naxee nu bara rayalan ɲinne n fure gbetee ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan be Magidalaka, Isa ɲinne solofere keru naxan fɔxɔ ra,

3 a nun Yohanna, naxan nu dɔxɔxi Herode xa walikee xunyi Kusa xɔn, a nun Susanna, a nun mixi gbete wuyaxi. E nu Isa nun

a foxirabirɛe malima e yetɛ harige ra.

Xɛ rawali xa taali

(*Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20*)

⁴ Nama gbege to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali woyenyi masen e be,

⁵ «Xɛ rawali nde nan mini sansi xori garansande. A to nu sansi xori garansanma, a xori ndee naxa bira sankira xon, mixie naxa nee maboron, xonie man fa e don gbiki.

⁶ Sansi xori nde fan naxa bira gemɛ yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛten, e e kana.

⁸ Sansi xori nde fan naxa bira bendɛ fanyi ma. Na xori keren keren birin sansie to te, e naxa e tonsɔɛ ramini, xori kemɛ kemɛ.» Isa to ge na woyenyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

⁹ Isa foxirabirɛe to a maxorin a xa na taali ya iba e be,

¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kono mixi gbetɛe tan a mɛma taali woyenyie nan na, alako

«E xa fe to, kono e naxa a igbe.

E xa fe mɛ, kono e naxa a fahaamu.»

¹¹ «Na taali woyenyi ya ibama yi ki ne. Sansi xori misaalixi Ala xa masenyi nan na.

¹² Sansi xori naxee bira kira xon, nee misaalixi mixie nan na naxee bara Ala xa masenyi mɛ, kono Ibulisa nan fama fa, a a ba e boɲɛ ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi.

¹³ Sansi xori naxee bira gemɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu sɛɛwɛ ra. Kono sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma.

¹⁴ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, kono kontofili, bannaya, nun yetɛ rafan fee nan a niyama e mu ge e bogi raminide Ala be.

¹⁵ Sansi xori naxee bira bendɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a ragata e boɲɛ fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala be tunnabexiya kui.»

Lanpui xa taali

(*Maraki 4:21-25*)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radexema, a man fa feɲɛ felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a doxoma lanpui doxoɲɛ nan fari alako naxee soma banxi, e xa a te dexe to.

¹⁷ Fe noxunxi birin fama kolonde. Gundo birin makenɛnma ne.

¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kono fahaamutare, hali a naxan di maɲoxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyae

(*Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35*)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xemɛmae naxa siga a yire, kono e mu nu noɲma makorede a ra nama xa fe ra.

²⁰ Mixi nde naxa a fala Isa be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama i tofe.»

²¹ Kono Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee Ala xa masenyi ramɛma, e a rabatu, nee nan findixi n nga nun n xunyae ra.»

Isa foye raxarafe

(*Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41*)

²² Loxo nde, Isa naxa a fala a foxirabirɛe be, «Won xɛɛ baa naakiri ma.» E birin naxa baki kunkui kui, e siga.

²³ Na ɲɛɛ kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui

naxa rafe fɔɔ ye ra. Gbaloe nu bara makɔɔ e ra.

²⁴ Na kui, a fɔxirabirɛe naxa fa Isa raxunu e a fala a bɛ, «Karamɔɔ, karamɔɔ, won faxafe nɛ yi ki!» Isa to xunu, a naxa wɔyɛn foye nun mɔrɔnyie ma, a e yaamari. Foye nun mɔrɔnyie naxa a iti, baa naxa raxara.

²⁵ Isa naxa fa a fɔxirabirɛe maxɔrin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore bɛ, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnɛe kerife Gadara xeme nde fɔɔ ra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a fɔxirabirɛe to so Gadara bɔxi ma, dennaxe na Galilee naakiri ma,

²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnɛe kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, kɔnɔ kabi tɛmɔi xɔnkuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra.

²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n bɛ? N bara i mayandi, i naxa n jaxankata.»

²⁹ A na fala nɛ, barima Isa nu bara jinne yamari a xa gbilen na xeme fɔɔ ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yɔlɔnxɔnyi sa a sanyie nun a belɛxɛe ma, alako a naxa a maxɔnɔ, kɔnɔ jinne nu luma yɔlɔnxɔnyie bolon na, a fa a rakonkon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali.» A na fala nɛ barima jinne gbegebe nan nu a fɔɔ ra.

³¹ Jinnɛe naxa Isa mayandi alako a naxa e rasanba yahanama.

³² Xɔsɛ gali nu na e demadonfe geya nde ma. Jinnɛe naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xɔsɛ. Isa to tin,

³³ jinnɛe naxa gbilen na xeme fɔɔ ra, e sa so xɔsɛ. Xɔsɛ naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xɔsɛ demadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae bɛ,

³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xeme fan li naa, jinnɛe nu bara kerɛ naxan fɔɔ ra, a dɔxɔxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu.

³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnɛe kerɛ xeme fɔɔ ra ki naxe, e naxa a tagi raba birin bɛ.

³⁷ Na tɛmɔi, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xɔnyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gbilen.

³⁸ Jinnɛe kerixi xeme naxan fɔɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a masen a bɛ,

³⁹ «Gbilen i xɔnyi. Ala fe naxan birin nabaxi i bɛ, sa na dentɛge sa.» Xeme naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a bɛ, a naxa sa na tagi raba birin bɛ.

Di gine nde rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gbilen naakiri ma, jama birin nu a mamefe. E naxa a ralan.

⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa bɛ, a a mayandi a xa siga a xɔnyi,

⁴² barima a xa di gine kerenyi nu fa na faxafe nɛ. A jɛ kɔnti nu bara jɛ fu nun firin jɔndɔn li.

Isa to nu sigafe Yayiru xɔnyi, jama gbegebe nu na a xɛtenfe.

⁴³ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima jɛ fu

nun firin bun ma, mixi yo mu no a dandande.

⁴⁴ Na gine naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan.

⁴⁵ Isa naxa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, nama i rabilinxi, birin nan i xetenfe!»

⁴⁶ Kono Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon senbe nde bara mini n fate.»

⁴⁷ Gine to a kolon a a mu nu noma a noxunde, a naxa fa a serenma, a suyidi Isa be. A a belexe dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikorexi ra ki naxe, a naxa na birin tagi raba pama ya xori.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «N ma di gine, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bopesa kui.»

⁴⁹ Isa to nu woyenfe, mixi nde naxa fa kelife salide yarerati xonyi, a a fala a tan Yayiru be, «I xa di gine bara faxa. I naxa karamoxo tooro sonon.»

⁵⁰ Isa to a me, a naxa a masen Yayiru be, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima ne.»

⁵¹ Isa to Yayiru xonyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyeri, Yaya, Yaki, di gine baba nun a nga.

⁵² Isa to a to birin nu wafe di gine xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e be, «Wo naxa wa. Yi di gine mu faxaxi xe, a na xife ne.»

⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a temedi bara faxa.

⁵⁴ Kono Isa naxa temedi belexe suxu, a a fala a be a xui itexi ra, «N ma di, keli!»

⁵⁵ A nii naxa gbilen a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e be e xa donse fi a ma.

⁵⁶ Temedi barimae de nu ixaraxi, kono Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo be.

9

Isa a foxirabire fu nun firinyie xefe

(Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)

¹ Isa to a foxirabire fu nun firinyie malan, a naxa senbe nun noe fi e ma alako e xa no jinnee keride mixie foxo ra, e man xa no furema mooli birin nayalanda.

² A naxa e xee mixie kawandide Ala xa mangeya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan.

³ A naxa a masen e be, «Wo ne biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alo xuli, gbomfoe, taami, kobiri, xa na mu a ra donma firin nde.»

⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni ne han wo sa sigama taa gbete temui naxe.

⁵ Xa na taakae mu wo rasene, wo xa keli naa. Wo xa menni bende rakonkon wo sanyie ra, a xa findi seedejoxoya ra e be, wo bara e rabolo.»

⁶ Na kui, Isa foxirabiree naxa siga, e sa taae birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

Mange Herode ifuxi Isa xa fe ra

(Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-

29)

⁷ Galile mange Herode to fe birin me naxee nu rabafe a xa boxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma,

⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gbilenxi, ndee a fala a namijonme gbete naxan nu na duniye temui dangixi, na nan man kelixi.

⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a de i. Kono nde fa yi tan na, n naxan xa fe mema yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

Isa donse fife mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)

¹⁰ Xεεrae to gbilen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin dentεge sa Isa be. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keren.

¹¹ Kono jama to a kolon, e naxa bira Isa foxo ra. A fan naxa e ralan, a woyen e be Ala xa mangeya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so folo, Isa foxirabire fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a be, «Nama rayensen alako e xa sa so taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula ne yi ki.»

¹³ Isa naxa a fala e be, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A foxirabiree naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yexe firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi jama birin be?»

¹⁴ Mixie naxee nu na naa, xemeε konti naxa siga han wulu suuli jondon.

Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo a fala mixie be e xa doxo e tongo suuli suuli ma.»

¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadoxo.

¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, alako e xa e itaxun jama ma.

¹⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxoe xuntunye to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

nun Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

¹⁸ Loxo nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A foxirabiree fan nu na naa. A naxa e maxorin, a naxe, «Mixie munse

falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namipnonme gbete naxan faza waxati dangixi, na nan man kelixi.»

²⁰ Isa man naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo be.

²² A man naxa a masen e be, «Fo Adama xa Di xa toore gbegbe soto. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxoe mu fama lade a ra, e a faxama ne, kono a man xa keli faxe ma a xi saxon nde.»

²³ Isa naxa a masen birin be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa tondi a yete ma, a xa tin toore nun faxe ra loxoe birin, a bira n foxo ra.»

²⁴ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloe ma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.

²⁵ Dunjpa birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a noore kui temui naxe nun a Baba Ala nun a xa maleke seniye xie xa noore, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.

²⁷ N xa nondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to.»

Isa norofe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solomasaxan jondon, Isa naxa Piyeri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide.

²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixe alo naiyalanyi.

³⁰ Na temui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wøyen.

³¹ E mini nɔɛ xungbe nan kui, e nu wøyenfe Isa be a xa faxe xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.

³² Xi xoli nu bara nɔ Piyeri nun a booree ra, kɔnɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔɛ to, a nun na xeme firin naxee nu na a fe ma.

³³ Na xeme firinyie to nu kelife Isa xun, Piyeri naxa a fala a be, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyeri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe.

³⁴ A to nu na wøyenfe, nuxui naxa goro e ma. Piyeri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma.

³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.»

³⁶ Na xui to ge wøyende, e naxa Isa to a keren. A foxirabiree fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo be na waxati.

Isa jinne kerife dimedi nde foxo ra
(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a foxirabiree naxa goro geya fari, pama gbegebe naxa fa a ralande.

³⁸ Na temui, xeme nde naxa a xui ite pama tagi Isa mayandife ra, «Karamoxo, yandi, fa n ma di xeme mato, barima yi di kerenyi nan na n be!

³⁹ A mato, jinne nan na a foxo ra. A na keli a ra, a sonxoma ne, a a raketun a ra, n ma di dexunfe nu fa mini. A mu a bepinma mafuren, fo a ge a rahalakide.

⁴⁰ N bara i foxirabiree mayandi e xa yi jinne keru a foxo ra, kɔnɔ e mu noxi.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ danxaniyatere, wo kobi. N xa lu wo sɛeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxoɛ? Wo fa na di ra n xɔn.»

⁴² A jan mu nu Isa yire li sinden, jinne naxa di rabira bɔxi ma, a a raketun a ra. Kɔnɔ Isa to jinne yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma.

⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa senbe ma.

Isa a xa faxe xa fe masenfe a sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali foxi birin ma, a naxa a fala a foxirabiree be,

⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan name a fanyi ra: Adama xa Di sama ne mixie belexe.»

⁴⁵ Kɔnɔ e mu na wøyenyi fahaamu, barima a nu bara noxun e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo
(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa foxirabiree naxa so wøyenyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

⁴⁷ Kɔnɔ Isa to nu e bɔɛ ma fe kolon, a naxa dimedi nde tongo, a a ti a fe ma.

⁴⁸ A naxa a masen e be, «Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo naxan n tan nasene, na kanyi bara n xema fan nasene. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

Findife Isa foxirabire ra
(Maraki 9:38-41)

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamoxo, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi foxo ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won foxo ra.»

⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a raton, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na be.»

Samari taa nde tondife Isa rasenede

⁵¹ Waxati to nu bara makore Isa xa te koore, a naxa natε tongo a xa Darisalamu kira suxu.

⁵² A naxa mixi ndee xεε a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiya nde fen a be.

⁵³ Konon naakae mu tin a rasenede barima a nu sigafe Darisalamu ne.

⁵⁴ A foxirabiree Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu xa yaamari fi te xa goro keli koore, a xa e raton?»

⁵⁵ Konon Isa naxa a ya rafindi e ma, a woyen xoxoxoe fala e be.

⁵⁶ Na temui, e naxa siga taa gbete.

*Birafe Isa foxo ra
(Matiyu 8:19-22)*

⁵⁷ E to nu kira xon ma, xeme nde naxa fa a fala Isa be, «I siga dede, n na i foxo ra.»

⁵⁸ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima yili kui. Xoni xima a tee kui.

Konon dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbete nde be, «Bira n foxo ra.» Konon a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n baba ragata sinden.»

⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangeya niini ra.»

⁶¹ Mixi gbete fan naxa a fala a be, «Marigi, n birama ne i foxo ra, konon a lu n xa siga n xonyi, n xa sa n jungu n ma mixie ma.»

⁶² Konon Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa mangeya niini be.»

10

Isa a foxirabiree tongo solofere a nun firin xεεfe

¹ Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbete sugandi, mixi tongo solofere a nun firin. A naxa e xεε firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yete nu fafe sigade dennaxe.

² A naxa a masen e be, «Xe xaba wali belebele nan na, konon walikee tan xurun. Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikee rasanba a xa xe xabade.

³ Wo siga. N na wo xεεfe ne alo yexeyore naxee soma wula baree tagi.

⁴ Wo naxa kobiri, gbonfoe, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xεebu ra kira xon ma.»

⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbete fala wo xa a masen sinden, «Ala xa bopesa fi yi foxoe ma.»

⁶ Xa bopesa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma ne a be, konon xa na mixi mooli mu na, Ala wo xa duba ragbilenma wo tan nan ma.

⁷ Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walike xa a sare soto. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiya banxi gbete.»

⁸ «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasene, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don.

⁹ Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae be, «Ala xa mangeya niini bara makore wo ra.»

¹⁰ Konon wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasene, wo xa siga taa tagi ne, wo a masen mixie be,

¹¹ «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu sanyie ra, muxu bara a rakonkon a xa findi seedexoxoya ra naxan baxi wo xili ma. Konon wo xa a kolon ne, a Ala xa mangeya niini bara makore.»

¹² N xa a fala wo be, kiiti sa loxoε, kiiti fanma Sodoma be dangife na taa ra.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe
(Matiyu 11:21-24)

¹³ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e doxo sunnun donma ragoroxi e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

¹⁴ Kiiti sa loxoε xoxoxoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra.

¹⁵ I tan Kaperenamu go, i joxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahanama.»

¹⁶ Isa man naxa a fala a foxirabiree be, «Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xexema nan na.»

Isa foxirabire tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

¹⁷ Isa foxirabire tongo solofere a nun firin naxa gbilen seewe kui, e a fala a be, «Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali pinnee, e muxu xui rabatuma.»

¹⁸ Isa naxa a masen e be, «N bara Sentane to bira ra keli koore ma alo seyamakonyi.

¹⁹ A mato, n bara noε fi wo ma wo xa nere boximase nun tali ma, n noε fi wo ma yaxui Sentane xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma.

²⁰ Kono wo naxa seewa xe pinnee to wo xui rabatuma. Wo xa seewa ne barima wo xili sebexi ariyanna.»

Isa seewafe Ala sagoe ra
(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Na waxati, Isa naxa seewa Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun boxi

Marigi, n bara i tantu i to yi fee noxunxi lonnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie be. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenēn fe nan ya.»

²² «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan be.»

²³ A naxa a ya rafindi foxirabiree ma, a a fala e be e xati ma, «Seewe na mixi be, naxan fee toma wo ya naxan toxi!

²⁴ N xa a fala wo be, namijonme nun mange wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kono e mu a to. E bara wa e xa fee me wo na naxee mefe, kono e mu a me.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali

(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

²⁵ Loxo nde, seriye lonnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a be, «Karamoxo, a lanma n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto?»

²⁶ Isa fan naxa a maxorin, «Munse sebexi Munsa xa seriye kui? I a fahaamuxi di?»

²⁷ Seriye lonnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bonbe birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.»

²⁸ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima ne.»

²⁹ Kono seriye lonnila to nu wama a tan xa kolon tinxintoe ra, a man naxa Isa maxorin, «Kono nde findixi n ngaxakerenyi ra?»

³⁰ Isa naxa woyenyi tongo, a a yaabi, «Xeme nde nu na kira xon kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Mupetie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bonbo, e a lu alo faxamixi.

³¹ A naxa a li, serexedube nde nan nu fafe na kira xon ma. A to na xeme to saxi kira ra, a naxa dangi kira seeti boore ra.

³² Na mooli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira xon ma. A to na li, a xeme to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira seeti boore ra.»

³³ «Kono Samarika nde fan naxa fa a xa biyaasi kui, a na xeme li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi.

³⁴ A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiya banxi nde kui, a meeni a ma.

³⁵ Na kuye iba, a naxa gbeti kobiri kole firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala a be, «Meeni yi xeme ma. Xa i kobiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man ne dangima be n na kobiri ragbilenma i ma.»»

³⁶ Isa naxa fa seriye lonnila maxarin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngaxakerenyi ra na xeme be mujetie dutun naxan ma?»

³⁷ Seriye lonnila naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a be, «I fan xa na mooli nan naba.»

Marata nun Mariyama xonyi

³⁸ Isa nun a foxirabiree to so taa nde kui, gine nde naxa e yigiya naxan xili Marata.

³⁹ A xunya ginema fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa doko Marigi seeti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra,

⁴⁰ kono Marata tan ya koto nu moxi a xa xone bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa be, «Marigi, i mu n xunya toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma. Woyen a be, a xa fa n mali.»

⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kontofilixi, i man ya koto moxi fe gbege ma,

⁴² kono i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan

fe fanyi sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

¹ Loko nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to ge, a foxirabiree nde naxa a fala a be, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alo Yaya a foxirabiree tinkanxi ki naxe.»

² Isa naxa a masen e be, «Wo ne Ala maxandima, wo xa a fala, «Baba Ala, dunjia birin xa i xili seniye nxi kolon.

I xa mangeya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma loko birin, muxu hayi na naxan ma.

⁴ Dije muxu xa yunubie ma, barima muxu fan dijema mixie haake ma, naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira xon.»»

⁵ Isa man naxa a masen e be, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore nde xon koe tagi, a a fala a be, «N boore, taami saxan doni n be,

⁶ barima xone nde nan faxi n be keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.»»

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n tcorofe! Naade balanxi, n tan nun n ma die birin saxi. N mu noma kelide fa n xa taami so i yi!»

⁸ N xa a fala wo be, banxi kanyi mu kelima a xa a boore mali e xa dokobooreya ma. Kono a boore xa lixirinyi tan, na nan a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo be, wo maxandi ti, wo a sotoma ne. Wo fenyi ti, wo a toma ne. Wo naade konkon, a rabima ne wo be.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sotoma ne.

Mixi naxan se fenma, a a toma ne.

Mixi naxan naade kōnkōnma, a rabima nē a bē.»

11 «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yexē maxōrinma a ma, a sa bōximase so a yi ra?

12 Xa a sa tōxēle nan maxōrin wo ma, wo nōma tali sode a yi ra?

13 Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili Seniyenxi fima nē a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Seniyenxi matandife (Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

14 Isa naxa jinne nde kerī xeme fōxō ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa to na jinne kerī, boboe naxa wōyen, jama naxa kaaba.

15 Kōnō mixi ndee nu na e ya ma, nee a fala, «A jinnee kerima jinne mange Belesebulu nan saabui ra.»

16 Mixi gbeteē naxa gantanyi sa a ya ra a maxōrinfe ra Ala xa tōnxuma nde ma.

17 Isa to e xa maᵑoxunyi birin kolon, a naxa a masen e bē, «Lantareya na mangeya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama nē.

18 Sentanē xa mangeya nōma bude xa lantareya na a kui? Wo naxē a n jinne kerima Belesebulu saabui nan na.

19 Xa n tan jinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima.

20 Kōnō xa n tan jinne kerima Ala senbē nan saabui ra, Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.»

21 «Xa senbema a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui.

22 Kōnō xeme gbete na fa naxan senbē gbo a bē, a nōma nē a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbeteē ra.»

23 «Mixi naxan mu n fōxō ra, a tixi n kanke nē. Naxan mu n malima mixi sōtode, a na mixie rayensense nē.»

Ninne gbilenfe a sabatide fori (Matiyu 12:43-45)

24 «Ninne na gbilen mixi fōxō ra, a sigama yire maxare lingira gbete fende, kōnō a mu a toma. Na temui a a falama a yete bē, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxē.»

25 A na gbilen menni, a a lima nē na banxi makōxi, a raxunmaxi a fanyi ra.

26 Na temui, a sigama nē a sa fa jinne solofere gbeteē ra naxee jaaxu a bē, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma nē dangife singe ra.»

Sēewe na mixi naxee bē

27 Isa to nu yi fee falafe, ginē nde naxa a xui ite jama tagi, «Sēewe na ginē bē naxan i bari, a xijē fi i ma!»

28 Kōnō Isa naxa a yaabi, «Sēewe na mixie nan bē naxee Ala xa masenxi ramema, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tōnxuma (Matiyu 12:38-42)

29 Nama to nu Isa xetenfe, Isa naxa a masen e bē, «To mixie kobi. E wama tōnxuma makaabaxi tofe, kōnō tōnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tōnxuma ra.»

30 Annabi Yunusa findi tōnxuma ra Ninewekae bē ki naxē, Adama xa Di fan findima tōnxuma ra na ki nē yi waxati mixie bē.

31 Kiiti loxōe, Seeba mange ginē fan tima nē e nun to mixie, a seedeᵑoxōya ba wo xili ma, barima a tan fa nē kelife yire makuye Sulemani xa lonni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani bē.

32 Kiiti sa loxōe, Ninewekae fan kiiti tinxinxi sama nē yi waxati mixie ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan

saabui ra, kɔnɔ yakɔsi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa bɛ.»

Danxaniya xa naiyalanyi
(*Matiyu 5:15, 6:22-23*)

³³ «Mixi yo mu lanpui radexema a man fa a nɔxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dexe to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma nɛ, kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui.»

³⁵ Na kui, i maɲɔxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i bɔɲɛ kui mu findixi dimi ra.

³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dɛdɛ mu fa na dimi kui, a birin luma nɛ naiyalanyi kui alɔ lanpui dexe na ti i ma.»

Diinɛla kobie
(*Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40*)

³⁷ Isa to ge wɔyɛnde, Fariseni nde naxa Isa maxɔrin e xa sa e dɛge. Isa to so Fariseni xɔnyi, a naxa a magoro.

³⁸ Fariseni naxa kaaba, a to a to Isa mu a bɛlɛxɛ raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma beenun a xa a dɛge.

³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a bɛ, «Wo tan Farisenie, wo pɔɔti nun piletɪ fari maxama e xa raseniyeɲ, kɔnɔ mixi see muɲafe nun seniyeɲtareɲa nan tun na wo bɔɲɛ ma.»

⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi bɔɲɛ fan daa?

⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletɪ kui, wo xa fe birin naseniyeɲma nɛ.»

⁴² «Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisenie! Wo sansi xunxurie birin farile bama, alɔ salaxui nun gbɛngbɛ, kɔnɔ wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe fɔxɔ ra. A lanma nɛ nu wo xa na seriye hagigee rabatu, wo man mu

nɛɛmu boore seriye xunxurie fan ma.»

⁴³ Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisenie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa dɔxɔ binyɛ yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie ra.

⁴⁴ Gbaloe na wo bɛ, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matɔnxumaxi, mixie ɲɛɛma naxan fari e mu a kolon!»

⁴⁵ Seriye lɔnnila nde naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i to yi fee falama yi ki, i na muxu fan nasɔɔfe nɛ.»

⁴⁶ Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan bɛ, wo tan seriye lɔnnilae! Barima wo kote dɔxɔma mixi xun ma naxan xanin xɔnɔ ki fanyi, kɔnɔ wo tan mu tinma e malide hali wo bɛlɛxɛsole keren na.»

⁴⁷ Gbaloe na wo bɛ, barima wo gaburi fanyie yailanma namɲɔnɲmɛ bɛ, a fa li wo benbae nan e faxa!

⁴⁸ Na kui, wo bara findi wo benbae xa kewalie seede ra, e xa na kewalie man bara wo kɛnɛn, barima e tan bara namɲɔnɲmɛ faxa, wo fan na namɲɔnɲmɛ xa gaburie raxunmama.

⁴⁹ Na nan a ra, Ala xa lɔnni fan a masenxi nɛ, «N namɲɔnɲmɛ nun xɛɛrae rasanbama nɛ e ma, e tan ndee faxa, e ndee ɲaxankata.»

⁵⁰ Na kui, namɲɔnɲmɛ birin wuli naxan filixi kabi dunɲa fɔlɛ, yi waxati mixie nan a sare fima,

⁵¹ kelife Habila wuli ma han Sakari, naxan faxa sɛɛɛɛɛbade nun hɔɲɔmbanxi tagi. Iyo, n xa a fala wo bɛ, to mixie nan a birin sare fima.

⁵² Gbaloe na wo bɛ seriye karamɔxɔɛ, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lɔnni naade rabi. Kɔnɔ wo mu soma, wo man mu tinma mixi gbɛtɛ fan xa so naa.»

⁵³ Isa to keli naa, Farisenie nun seriye karamɔxɔɛ naxa ti fɔlɔ a kanke a xɔnɛ ra. E naxa maxɔrinyi mɔɔli birin ti a ma,

⁵⁴ alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

12

Isa a fɔxirabirɛɛ rasife

(*Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20*)

¹ Yi fee nu dangife tɛmɛi naxe, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa wɔyɛn folɔ a fɔxirabirɛɛ nan singe bɛ, a naxe, «Wo wo yete ratanga Farisenie xa lebini ma, naxan findixi filanka-fuɲa ra.

² Fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama makɛndɛ, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

³ Na kui, wo naxan yo falama kɔɛ ra, a mɛma nɛ yanyi ra. Wo fefe makɔyikɔyima banxi kui, dunɲa birin fama rakolonde a ra kɛnɛ ma.»

⁴ «N booree, n xa a fala wo bɛ, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nɔma mixi fate bɛndɛ faxade, kɔnɔ e mu nɔma fefe ra na xanbi ra.

⁵ N xa a masen wo bɛ, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man nɔma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo bɛ, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

⁶ «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kɔnɔ Ala tan mu nɛɛmuma e sese ma.

⁷ Hali xunxɛɛ naxan na wo xunyi ma, Ala a birin konti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

⁸ «N xa a fala wo bɛ, mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma nɛ Ala xa malekɛɛ ya i.

⁹ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima nɛ na kanyi kolonde Ala xa malekɛɛ ya i.»

¹⁰ «Mixi naxan birin wɔyɛn kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nɔma nɛ xafaride na kanyi bɛ, kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili

Seniyenxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi bɛ.»

¹¹ «E na wo xanin salide kiiti-sae yire, xa na mu a ra man-gasanyi xɔn, wo naxa kontɔfli wo e yaabima ki naxe, xa na mu a ra wo naxan masenma e bɛ,

¹² barima Ala Xaxili Seniyenxi wo rakolonma nɛ na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

¹³ Mixi nde naxa a fala Isa bɛ ɲama tagi, «Karamɔxɔ, a fala n taara bɛ a xa muxu kɛ itaxun, a n gbe so n yi.»

¹⁴ Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo kɛ taxunma ra?»

¹⁵ A man naxa a masen e bɛ, «Wo a i ki fanyi, wo wo yete ratanga xɔyife se mɔoli birin ma, barima i banna kiyoki, dunɲeigiri tide mu kelima se sɔtɔɛ xa ma.»

¹⁶ Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e bɛ, «Xɛmɛ bannaxi nde xa xɛ naxa fan ki fanyi.

¹⁷ A naxa a maɲɔxun a yete ma, «N munse rabama, barima yire mu n bɛ n nɔma n ma donse birin nagatade dennaxe?»

¹⁸ A naxa natɛ tongo, «N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama nɛ, n gbɛtɛɛ ti naxee gbo e bɛ. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nɛ nan kui.

¹⁹ Na tɛmɛi n na a falama nɛ n yete bɛ, N bara se gbegbe ragata naxan buma ɲɛ wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dege, n xa n min, n xa ɲɛlexin.»

²⁰ Kɔnɔ Ala naxa a masen a bɛ, «I tan xaxilitare! To kɔɛ yati ra, i nii bama nɛ i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde bɛ?»

²¹ A na na ki nɛ mixi bɛ naxan se malanma a yete bɛ, kɔnɔ a mu bannaxi Ala bɛ.»

Xaxili tife Ala ra

²² Na dangi xanbi Isa naxa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, wo naxa kontɔfli baloe xa fe ra wo hayi na

naxan ma yi dunijeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma.

²³ Wo xa dunijeigiri tide gbo donse be, wo fate tide gbo dugie be.

²⁴ Wo wo maroxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama. Saga nun bili sese mu e yi, kono Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xonie be pon!

²⁵ Nde noma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kontoflilife saabui ra?

²⁶ Xa wo mu noma na fe lanma ra, wo fa kontofilima fe gbete ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxe. E mu walima, e mu woligese yailanma, kono n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge keren.

²⁸ Xa Ala wula sansi meenima yi ki ne, naxan na na to, tina a gan, a meenima ne wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun.

²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa kontofili.

³⁰ Kaafiri birin birama na fe mooli nan tun foxo ra. Kono wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma.

³¹ Wo xa Ala xa mangeya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima ne wo ma.»

*Harige malanfe ariyanna
(Matiyu 6:19-21)*

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alo n ma xuruse goore lanma, barima a bara wo Baba Ala kenen a xa mangeya niini fi wo ma.

³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a kobiri fi setaree ma. Wo xa kobiri booto soto naxan mu kanama, wo harige soto naxan mu jonma, naxan na ariyanna, mujeti mu dennaxe lima, nimasee fan mu kanari sama dennaxe.

³⁴ Wo harige na dennaxe, wo boje fan luma menni ne.»

*Wali suxufe Marigi ya ra
(Matiyu 24:43-51)*

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radexexi.

³⁶ Wo xa lu ne alo mixi naxee e marigi mamefe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a naade konkon, e a rabima ne a be keren na.

³⁷ Seewe na konyie be, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa nondi fala wo be, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie be, a fa e bun ti.

³⁸ Seewe na e be, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gbilen koe tagi, xa na mu a ra a jan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu mujeti fama temui naxe, a mu a luma mujeti xa so a xonyi.

⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo joxo mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan be, ka birin be?»

⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alo walike xunmati naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi a tima a xa banxi walikex birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati.

⁴³ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra.

⁴⁴ N xa nondi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.

⁴⁵ Kono xa a sa li go, na konyi a fala a yete be, «N marigi buma ne fafe ra», a fa marigi xa konyi xemee nun konyi ginex bonbo, a xulunyi ti, a siisi?

⁴⁶ Loxo nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a joxo mu saxi naxan ma, a marigi gbilenma ne. A na fa, a na konyi jaxankatama

ne a jaaxi ra, konyi gbaloe soto e nun kaafirie.»

⁴⁷ «Konyi naxan a marigi sago kolon, kono a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama ne bonboe gbegbe sotoe.

⁴⁸ Kono naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa bonbo naxan ma, a mu bonboe gbegbe sotoa. A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man maxorinma ne a ma. A gbegbe bara taxu naxan na, na gbegbe man maxorinma ne a ma, nde man fa sa na xun.»

*Isa faxi fatanyi nan na
(Matiyu 10:34-36)*

⁴⁹ «N faxi te nan sade boxi ma. A rafa nma n ma xa a jan bara dexel!

⁵⁰ Fo n xa toore belebele soto. N boje mu sama fo na kamali temui naxe.

⁵¹ Wo joxo a ma a n faxi bojesa nan na dunina? Ade, n faxi fatanyi nan na.

⁵² Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi.

⁵³ Baba a xa di xeme gerema ne, di xeme fan a baba gere. Nga a xa di gine gerema ne, di gine fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema ne, mamadi fan a mama gere.»

*Waxati tonxumae kui kolonfe
(Matiyu 16:2-3)*

⁵⁴ Isa man naxa a fala jama be, «Wo na nuxui to a malan na sogegorode, wo a falama keren na, <Tune nan kelixi,> a fa li na nan man yati rabama.

⁵⁵ Foye na keli koola ma, wo a falama, <Kuye ifurama ne,> a fa li na nan man yati rabama.

⁵⁶ Wo tan filankafuie! Wo fata boxi nun koore jingi kui kolonde, kono munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

*Lanyi xirife sinnanyi ma
(Matiyu 5:25-26)*

⁵⁷ «Munfe ra wo tan yete mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra?

⁵⁸ Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xon, xa na mu a ra a i bendunma ne han kiitisa xon, kiitisa fan i so kosibili yi ra, kosibili i sa geeli.

⁵⁹ N xa a fala i be, i mu minima manni fo i kobiri birin fi han batanka donxoe.»

13

Tuubife

¹ Na temui, mixi ndee naxa dentege sa Isa be a mange Pilati bara Galileka ndee faxes, a e wuli masunbu e xa serexe ra.

² Isa naxa e yaabi, «Wo a manoxunxi ne a na mixie tooroxi ne na ki barima e xa yunubi dangi Galileka booree ra?

³ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kono xa wo mu tuubi, wo birin halakima ne alo e tan.

⁴ Na Darisalamuka fu nun solo-masaxanyi go, Silomu koore banxi bira naxee ma? Wo joxo a ma a na toore e lixi ne yunubitoe nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na?

⁵ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kono xa wo mu tuubi, wo birin sontoma ne alo e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e be. «Xore bili to nu sixi xeme nde xa boxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, kono a mu sese to a kon na.

⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walike be, <A mato, a je saxan nan yi ki n fama xore bogi fende yi xore bili kon na, n mu se to. A side bara findi boxi makanaxi nan na! A sege!»

⁸ Walike naxa a yaabi, <Marigi, i man xa dije toofare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n jaje sa a ma.

⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sege.»

*Isa gine nde rayalanfe malabu
loxoe ma*

¹⁰ Malabu loxo nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui.

¹¹ A naxa gine nde li naa pinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi je fu nun solomasaxan a mu nu noma a rakelide feo!

¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a be, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.»

¹³ Isa to a belexe sa a ma, gine naxa a rakeli keren na, a so Ala matoxofe.

¹⁴ Kono Isa to a rayalanxi malabu loxoe ne, salide xunmati naxa xono a ma, a a fala pama be, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na loxoe ne, kono wo naxa fa malabu loxoe tan ma.»

¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu loxoe ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xe a xiride, wo a xanin ye minde?»

¹⁶ Iburahima xa di nan yi gine ra, kono Sentane bara a xiri kabi je fu nun solomasaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu loxoe ma?»

¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, kono pama tan naxa seewa a xa kaabanako fe birin na.

Konde xori nun lebini xa taalie (Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

¹⁸ Isa man naxa a masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi munse ra? N noma a misaalide tali woyenyi mundun na?»

¹⁹ A luxi ne alo konde xori xurudi xeme naxan si a xa boxi ma. A naxa te, a findi wuri bili ra, xonie fa e tee sa a kon na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangeya misaali munse ra?»

²¹ A luxi ne alo lebini, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Naade ixutuxi (Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin kui, a xungbe nun

a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan xon.

²³ Mixi nde naxa a maxarin, «Marigi, nondi nan a ra, a mixi gbegebe mu kisima?» A naxa a yaabi,

²⁴ «Wo kata wo xa so naade ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo be, mixi wuyaxi katama ne sode naa, kono e mu noma.

²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima ne a naade balan. Wo tan fama ne tide tande wo nu naade konkon na, wo a fala, «Marigi, naade rabi muxu be.» Na temui, a wo yaabima ne, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.»

²⁶ Wo man a falama ne a be, «I mixie xaranxi muxu xonyi ne, won birin nan won degexi, won birin nan won min.»

²⁷ Kono a wo yaabima ne, «N xa a fala wo be, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi rabae!»

²⁸ Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namijonme birin, wo e toma ne Ala xonyi ariyanna, kono wo tan naminima tande, wa nun pinyi raxinyi na dennaxe.

²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogeorode, e keli koola nun yirefanyi biri, e e dege Ala xa mangeya niini bun ma.

³⁰ Na kui, xanbiratie findima ne yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra (Matiyu 23:37-39)

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xon, e a fala a be, «I xa keli be. Siga yire gbebe, barima Herode wama i faxafe.»

³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase kootaxi be, n na pinnee kerife mixie foxo ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gema ne n ma wali ra.

³³ Kono fo n xa n jere to, tina nun tina bora, barima a mu

lanma tan namijonme xa faxa fo Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijonmee faxama, naxan Ala xa xεεrae magonoma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alo toxoe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, konɔ wo naxa tondi!

³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo be, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama temui naxe, «Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!»»

14

Isa mixi rayalanfe malabu loxoε ma

¹ Malabu loxo nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xɔnyi, e birin nu Isa rabenfe ne.

² Xeme nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi.

³ Na kui, Isa naxa Farisenie nun seriyε lonnilae maxorin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu loxoε ma?»

⁴ Konɔ e mu sese fala. Isa naxa a belexe sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xɔnyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxorin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ninge bara bira gulunba ra malabu loxoε ma, wo mu a ratema xe keren na?»

⁶ E mu nɔ na yaabi yo fide.

Yete magore nun yete igboe

⁷ Isa to a rakorosi xɔrεε nu magorode fanyie nan tongoma e yete be, a naxa yi taali wɔyenyi fala e be,

⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, barima xa mixi fa naxan tide gbo i be,

⁹ i yatigi a falama ne i be, «I xa doxoε so na mixi binye yi ra.» Na kui, i kelima ne yaagi ra sigafe doxoε gbete fende, binye mu na dennaxe.

¹⁰ Konɔ mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyetare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara

fa, a a falama ne i be, «N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.» Na findima binye nan na i be mixie birin ya ma wo nun naxee doxoxi naa.

¹¹ Naxan yo na a yete igbo, a fama ne igorode. Naxan yo na a yete magoro, a xa fe itema ne.»

¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi be, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i baribooree, i barenyie, nun i doxoεboore banaxie gbansan xa xili, barima e noma ne i xa wali fanyi birin nagbilende i ma.

¹³ Donse fanyie na rafala i xɔnyi, a lanma i xa setaree, mabenye, namatee, nun donxuie nan xili e xa fa e dege.

¹⁴ Na kui, i findima seewatɔε nan na, barima feere mu e tan be e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, konɔ i fama ne a sare sɔtɔde mixi tinxinxie rakelima faxe ma loxo naxe.»

Donyi xungbe maxili xa taali (Matiyu 22:1-14)

¹⁵ Xeme nde Isa nun naxan nu a degefe, a to na fe me, a naxa a fala a be, «Seewe na mixi be naxan fama a degede Ala xɔnyi ariyanna!»

¹⁶ Isa fan naxa a masen a be, «Xeme nde naxa mixi gbegebe rakolon, a e xa fa a xɔnyi, e xa e dege a fanyi ra.

¹⁷ A temui to a li, a naxa a xa konyi xεε mixie xilide, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, «Wo fa, fe birin bara ge yailande.»

¹⁸ Konɔ e birin naxa e yete maxandi. A singe naxe, «N baxi xe nan sarade, fo n xa sa a mato. Dije n be.»

¹⁹ Boore fan naxe, «N baxi ninge firin doxo suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dije n be.»

²⁰ Gbete fan naxe, «N baxi gine nan doxoεde. N mu noma fade.»

²¹ «Konyi to gbilen a marigi xɔnyi, a naxa na fee dentεge sa

a be. Na kui, banxi kanyi naxa xɔɔ, a a fala a xa konyi be, <Siga mafuren, i sa setaree, mabenye, dɔnxuie, nun namatee xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xɔnyi be.>»

²² «Konyi man to gbilen a naxa a fala, <Marigi, n bara i xa yaamari raba, kɔɔ han ya dɔxode luxi i xa banxi kui.>

²³ Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi be, <I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe.>

²⁴ N xa a fala i be, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e degema n xɔnyi feo!»

Birafe Isa fɔxɔ ra

(*Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50*)

²⁵ Isa man to nu kira ra, jama gbege nu a fɔxɔ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be,

²⁶ «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, fo a xa n xanu ne dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa gine ra, a xa die ra, nun a yete yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.

²⁷ Xa mixi mu a yete waxɔnfe gere, a fa tin n waxɔnfe ra, a mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

²⁸ «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mato kɔbiri xasabi naxan nɔma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa fɛere nɔma na wali rapɔnde.

²⁹ Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kɔɔrin a mu fa nɔ a rapɔnde, mixie nu na to, e a mavelema ne,

³⁰ e a fala, <Yi xeme bara banxi ti folo, kɔɔ a mu nɔxi a rapɔnde.>»

³¹ «Xa mange nde wa minife e nun mange gbete xa gere, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mapɔxun xa a xa sɔori mixi wulu fu nɔma tide mange boore xa sɔori mixi wulu mɔxɔn kanke.

³² Xa a bara a kolon a e mu nɔma, beemanun mange boore nun a xa sɔorie xa makore, a xɛera nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi.

³³ Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu nɔma mɛede fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

³⁴ «Fɔxe fan, kɔɔ xa fɔxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di?

³⁵ A mu fan xe be, a mu fan papɛ ra. A wɔlema ne tun. Xa naxan tuli fe mema, a xa a tuli mati yi masenyi ra.»

15

Yexɛɛ lɔxi xa taali
(*Matiyu 18:12-14*)

¹ Lɔxɔ nde, duuti maxilie nun yunubitɔee birin nu e makorefe Isa ra e xa e tuli mati a ra.

² Farisenie nun seriye karamɔxɔe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xeme yunubitɔee rasenema, a man a degema e xɔnyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali wɔyenyi masen e be,

⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yexɛɛ keme na naxan yi ra, keren fa lɔe e tagi, a mu yexɛɛ tongo solomanaani nun solomanaani luma e demadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to?

⁵ A na a to, a jɛlexinma ne ki fanyi, a a sa a tunkie ma.

⁶ A na so a xɔnyi, a a xanuntenyie nun a dɔxɔboore xilima ne, a a fala e be, <Wo fa, won birin xa seewa, barima n bara n ma yexɛɛ to, naxan nu bara lɔe!»

⁷ Na kui, n xa a fala wo be, seewe gboma ne ariyanna yunubitɔe tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxintɔe tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kɔbiri kole lɔxi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kɔbiri kole fu na gine nde yi ra, keren fa lɔe a yi,

a mu lanpui radexema xe, a banxi makɔ, a na kɔbiri kole fen han a a to?

⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a dɔxɔbooree xilima ne, a a fala e be, <Wo fa, won birin xa sɛewa, barima n bara n ma gbeti kɔbiri kole to naxan nu bara lɔe n ma!>

¹⁰ Na kui, n xa a fala wo be, sɛewe na Ala xa malekee xɔnyi yunubitɔe keren gbansan tuubife ma.»

Di lɔexi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xeme nde nu na, di xeme firin nu naxan yi ra.

¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba be, <Won ma denbaya harige sɛeti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.> Na kui, babe naxa a harige itaxun a xa di xeme frinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi pamane makuye. A naxa a harige makana menni, fuyanteya kui.

¹⁴ A birin to jɔn, kaame fan naxa sin na pamane ma a xɔrɔxɔe ra, sese mu lu na di yi ra.

¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xɔn, na naxa a xee xɔsee demadonde.

¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xɔsee yi, a tan nu wama na nan donfe, kɔnɔ mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili sɔto fa, a a fala a yete be, <N baba xa walike birin lugama a fanyi ra, e donse dɔnxɔe lu, a fa li n tan na faxafe kaame nan na be!

¹⁸ Fo n xa gbilen n baba xɔnyi, n xa a fala a be, N baba, n bara yunubi sɔto Ala ra, n bara haake sɔto i fan na.

¹⁹ A mu daxa sɔnɔn n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walike nan na.>

²⁰ A naxa keli, a siga a baba xɔn.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini

ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu.

²¹ Di naxa a fala a be, <N baba, n bara yunubi sɔto Ala ra, n bara haake sɔto i fan na. A mu daxa sɔnɔn n xa findi i xa di ra.>»

²² «Kɔnɔ a baba naxa a fala a xa konyie be, <Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo belexerasoe so a belexe ra, wo sankiri so a sanyi.

²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxa. Won xa won dege, won xa xulunyi ti,

²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alɔ a nu faxaxi ne, kɔnɔ a nii man bara gbilen a i. A nu bara lɔe, kɔnɔ a man bara to.> Na kui, e naxa xulunyi ti fɔlɔ.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xe ma. A to nu sofe, a a makɔre banxi ra, a naxa xulunyi xui me.

²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxɔrin, <Munse rabaxi yi ki?>

²⁷ Na naxa a yaabi, <I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxa, barima a man bara a xa di masɔto a yalanxi.>

²⁸ Di singe naxa xɔnɔ, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife,

²⁹ kɔnɔ a xa di naxa a fala a be, <A mato, kabi je wuyaxi n tan walima i be alɔ i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kɔnɔ na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti.

³⁰ Kɔnɔ i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginɛe ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan be!>»

³¹ «A baba naxa a fala a be, <N ma di, i tan na n fe ma temui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra.

³² Kɔnɔ a lan ne won xa sɛewa, won xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alɔ a nu faxaxi ne, kɔnɔ a nii man bara gbilen a i. A nu lɔexi ne, kɔnɔ a man bara to.>»

16

Walike xunmati kootaxi xa taali

(Matiyu 6:24)

¹ Isa man naxa a fala a foxirabiree be, «Xeme bannaxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walike xunmati ra, a xa a rapere. Loxo nde, a naxa a me, a na walike xunmati nu na a harige makanafe.

² A naxa a xili, a a maxorin, «N nanse mexi i xa fe ra? I xa i xa wali dentege sa n be, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.»

³ Walike xunmati naxa a fala a yete be, «N munse rabama fa? N ma mange bara n namini walide. Senbe mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima ne kule matide.

⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama, alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasene e xonyi.»

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa a maxorin, «N marigi xa yeri na i ma?»

⁶ Na naxa a yaabi, «Oliwi ture sunbui ya keme.» Walike xunmati naxa a fala a be, «I xa i xa keedi tongo mafuren, doxo, i a sebe tongo suuli.»

⁷ Na xanbi, a naxa a fala gbete be, «I tan go? Yeri na i ma?» Na naxa a yaabi, «Maale busali wulu keren.» A naxa a fala a be, «I fan xa keedi tongo, i xa a sebe keme solomasaxan.»

⁸ Na kui, na walike xunmati tinxintare xa mange naxa a matoxo, a to koota rabaxi.»

«Yi dunija mixi naxee jere ma dimi kui, e koota e booree mabiri, dangife mixie ra naxee jere ma naiyalanyi kui.

⁹ N xa a fala wo be, wo xa defanja fen yi dunija tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na jon, wo fama rasenede banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu

lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui.

¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi dunija tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra?

¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore maxanu. A xirima ne keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee

(Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12)

¹⁴ Farisnie, kobiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele.

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo wama wo yete masenfe tinxintore nan na adamadie ya i, kono Ala wo boje ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie be, Ala na xonxi.»

¹⁶ «Annabi Munsa xa seriye nun namijonmee xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na temui ma, Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁷ Koore nun boxi loema ne beenun sigire keren xa ba Ala xa seriye ra.»

¹⁸ «Xeme yo mee a xa gine ra, a sa gbete doxo, a kanyi bara yene raba. Naxan na gine doxo xeme bara mee naxan na, a fan bara yene raba.»

Banna xeme nun Lasaru xa taali

¹⁹ «Xeme bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xoxoxoe ra. Temui birin, a nu xulunyi nan tife. Loxo yo loxo,

a nu lugama donse joxunme nan na.

²⁰ Misikiine nde nu saxi yi banna xa tete sode de ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma.

²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sotofe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makon.»

²² «Loxo nde misikiine naxa laaxira, malekee naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xeme fan naxa faxa, a ragata,

²³ a siga yahannama. A xa jaxankate kui menni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru.

²⁴ A naxa a xui ramini, «N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xee n yire, a xa a belexesole rasin ye xora, a n nenyi maxinbeli, barima n na yi te naxan xora, a n jaxankatafe a jaaxi ra!»

²⁵ «Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi soto i xa dunijeigiri kui, kono Lasaru tan toore nan soto. Yakosi, a tan bara madundu be, i tan na jaxankatafe.

²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa no kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa no kelide menni girife ra muxu fan yire.»

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a be, «Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xee n baba xonyi,

²⁸ barima xunya suuli nan na n be. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi jaxankate ma.»

²⁹ Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, «Annabi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.»

³⁰ Banna naxa a fala, «N baba Iburahima, na mu sooneyama, kono xa mixi nde keli faxamixie

ya ma sigafe ra e xon, e tuubima ne.»

³¹ Kono Annabi Iburahima naxa a masen a be, «Xa e mu Annabi Munsa nun namijonmee xui ramema, hali mixi keli faxe ma, e mu lama a ra.»

17

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Maratantanyi fafe mu kanama, kono jaxankate na mixi be naxan findima na saabui ra.

² A fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natantan.

³ Wo mæeni wo yete ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, woyen a be. Xa a tuubi, i xa dije a ma.

⁴ Xa a haake soto i mabiri sanmaya solofere loxoe keren bun, a tuubixi man gbilen i madijede sanmaya solofere, fo i xa dije a ma.»

⁵ Xerae naxa a fala Marigi be, «Muxu xa danxaniya xun masa!»

⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo be nu, hali a xurun alo yenten xori, wo noma ne a falade yi konde bili be, «Tala be, i sa sin baa ma,» a wo xui rabatuma ne.»

⁷ «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee demadonde, a kanyi noma a falade a be keren na, «Fa, i fa i magoro, i i dege?»

⁸ Ade, wo a falama a be, «N ma donse rafala. I xa i xa donma masara alako i xa fa donse nun ye ra n be. I na ge na ra, i fan noma i degede.»

⁹ Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma.

¹⁰ Wo tan fan, wo na ge fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala ne, «Konyi nan tun

na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.»

Isa kune kanyi fu rayalanfe

¹¹ Isa to nu Darisalamu kira xɔn, a naxa dangi Samari nun Galile bɔxi tagi.

¹² A to so taa nde kui, kune kanyi fu naxa fa a xɔn. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra,

¹³ e e xui ite a be, «Karamɔɔ Isa, kinikini muxu ma!»

¹⁴ A to e to, a naxa a fala e be, «Wo siga, wo sa wo yete masen serexedubee be.» Na kui, e nu sigafe temui naxe, e naxa yalan.

¹⁵ Na temui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matɔɔ ra a xui itexi ra.

¹⁶ A naxa suyidi Isa be, a a tantu. Samarika nan nu a ra.

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go?

¹⁸ Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?»

¹⁹ Isa naxa a fala a be, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangeya niini nun Isa xa gbilenyi

(Matiyu 24:23-28,37-41, Maraki 13:21-22, 15-16)

²⁰ Farisenie to Isa maxɔrin, a Ala xa mangeya niini fama mun temui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangeya niini fa temui kolonma.

²¹ Mixie mu a falama xe de, «A mato, a tan nan ya,» xa na mu a ra, «A tan nan sa na ki», barima Ala xa mangeya niini na wo ya ma ne.»

²² Na temui, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Waxati fama ne, Adama xa Di to xɔli wo suxuma ne, a xa lu wo ya ma hali lɔɔ keren peti, kɔnɔ wo mu a toma.

²³ Mixie a falama ne wo be, «A mato, a tan nan sa na ki,» xa na mu a ra, «A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee foxo ra.

²⁴ A fa lɔɔɔ, Adama xa Di luma ne alo seyamakɔnyi naxan minima, kuye birin yanba.

²⁵ Kɔnɔ beenun na lɔɔɔ xa a li, fo a xa tɔɔre gbegbe sɔto. To mixie mu lama a ra.

²⁶ Adama xa Di fa lɔɔɔ luma ne alo Annabi Nuha xa waxati.

²⁷ Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginee dɔɔɔma, e nu e xa die fima xemee ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔɔ naxe. Banbaranyi belebele to din bɔxi ma, e birin naxa sɔnto.

²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima.

²⁹ Kɔnɔ Loti keli Sodoma lɔɔ naxe, te nun sooda ye nu goroma ne kelife koore ma alo tune, birin naxa sɔnto.

³⁰ A man sa rabama na ki ne Adama xa Di na makenen lɔɔ naxe.»

³¹ «Na lɔɔɔ, naxan na tande, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xe ma, a fan naxa gbilen a xɔnyi.

³² Wo xa ratu ne Loti xa gine ma.

³³ Mixi yo katafe a yete ratangade, na kanyi lɔɔma ne, kɔnɔ mixi yo a yete ralɔɔma, na kanyi ratangama ne.

³⁴ N xa a fala wo be, na temui ma, xa mixi firin saxi sade keren ma kɔɔ ra, mixi keren tongoma ne, boore lu naa.

³⁵⁻³⁶ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.»

³⁷ E naxa a maxɔrin, «Marigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dennaxe, yubee sa e malanma menni ne.»

18

Kaape gine nun kiitisa xa taali

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali wɔyenyi masen e be e xa a kolon a fo e xa Ala maxandi temui birin tunnabexi kui.

² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu

gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man nu mu mixi yo xa fe ma.

³ Kaape gine nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xon, a nu a fala, <Kiiti tinxinxi sa n tan nun n yaxui tagi.>

⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a be, konon lxon nde a naxa a fala a yete be, <Nondi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man nu mu mixi yo xa fe ma.>

⁵ Konon yi kaape gine tan na n bope rapaaxufe n ma. N xa kiiti tinxinxi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xon, a naxa fa n tooro.»

⁶ Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui rame.

⁷ Ala mu kiiti tinxinxi soma xe a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima koe nun yanyi? A buma e malife ra?

⁸ N xa a fala wo be, a kiiti tinxinxi soma e yi ra mafuren. Konon Adama xa Di na fa, a danxaniya lima ne dunija ma?»

Fariseni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali woyenyi masen mixi ndee be naxee nu laxi e yete ra, a tinxintoe nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma.

¹⁰ A naxa a masen, «Xeme firin naxa siga Ala maxandide horomobanxi kui. Keren nu findixi Fariseni nan na, boore, duuti maxili.

¹¹ Fariseni naxa ti, a Ala maxandi a bope ma, a nu a i, <Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alo mixi gbete, naxee findixi mupetie, fe kobi rabae, nun yenelae ra. N bara i tantu barima n mu luxi alo yi duuti maxili.

¹² N sunma sanmaya firin lxun keren bun ma, n man farile fima n sotose birin na.>

¹³ Konon duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A jan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a belexe saxi a kanke ma, a nu

a fala, <Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitoe nan n na!»>

¹⁴ «N xa a fala wo be, yi mixi firin to gbilen e xonyi, na duuti maxili nan nu tinxinxi Ala ya i, barima mixi yo a yete igbo, a kanyi fama ne igorode. Konon mixi naxan a yete magoroma, a xa fe itema ne.»

*Isa nun dimedie
(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)*

¹⁵ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma. A foxirabiree to na to, e naxa woyen na mixie ma.

¹⁶ Konon Isa naxa e xili, a a masen e be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa Tonyi dxo e ma, barima naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁷ N xa nondi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alo dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!»

*Segetala bannaxi
(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)*

¹⁸ Mange nde naxa Isa maxorin, «Karamoxo fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto ke ra?»

¹⁹ Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamoxo fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan.

²⁰ I seriye kolon: <I naxa yene raba. I naxa faxe ti. I naxa mupetie ti. I naxa mixi tojpege. I baba nun i nga binya.>

²¹ Mange naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.»

²² Isa to na me, a naxa a fala a be, «Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.»

23 Kono a to na me, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi.

24 Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoxoxo naafuli kanyie be ki fanyi!

25 Noxome so noxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.»

26 Mixi naxee a xui me, e naxa a maxorin, «Nde fa noma kaside?»

27 Isa naxa e yaabi, «Mixie mu noma naxan na, Ala tan noma na ra.»

28 Piyeri naxa a fala Isa be, «A mato, muxu bara keli muxu xa se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.»

29 Isa naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangeya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, gine ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba,

30 na kanyi a noxoe wuyaxi sotoma ne yi dunija ma, a man fa abadan kisi soto aligiyama.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34)

31 Isa naxa a xa xera fu nun firinyie xun lan, a a fala e be, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Namijonmsee fe naxee sebexi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama ne kamalide naa.

32 A sama ne kaafirie belexe, e a mayele, e a konbi, e deye boxun a ma.

33 E na ge a bonbode sebere ra, e a faxama ne, kono a xa faxe xi saxan nde, a man kelima ne faxe ma.»

34 Kono Isa foxirabiree mu na sese fahaamu. Na masenyi bara findi woyenyi noxunxi ra e be, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko donxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

35 Isa to makore Yeriko ra, donxui nde nu doxoxi kira de ra kule matide.

36 A to pama xui me kira ra, a naxa maxorinyi ti, «Munse rabaxi?»

37 E naxa a fala a be, «Isa Nasaretika nan dangife.»

38 Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

39 Mixi naxee nu yare, e naxa woyen a ma a a xa sabari, kono a tan jan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

40 Isa naxa ti, a a fala mixie be e xa fa donxui ra a xon. Donxui to a maso a ra, Isa naxa a maxorin,

41 «I wama n xa munse raba i be?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.»

42 Isa naxa a masen a be, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.»

43 A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa foxo ra Ala matoxo ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matoxo.

19

Isa nun Sakeye

1 Isa to so Yeriko, a nu taa iperefe.

2 Xeme nde nu na naxan nu xili Sakeye. Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a bannaxi.

3 A nu katafe ne a xa Isa kolon, kono a mu nu noma a tode pama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra.

4 Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili kon na alako a xa Isa to dangi ra.

5 Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a be, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i xonyi ne to.»

6 Sakeye naxa a xulun gorode, a Isa rasene jalexinyi kui.

7 Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya yunubitoe xonyi.»

8 Κῶνο Sakeye naxa ti, a a fala Isa be, «Marigi, n bara nate tongo, n xa n sotose tagi fima ne fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma ne a kanyi ma doxo naani.»

9 Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi foxoe bara kisi soto to, barima Ibrahimia xa di nan na yi xeme fan na.»

10 Adama xa Di bara fa a xa mixi loexie fen, a xa e rakisi.»

Mange xa kobiri taxuxi xa taali (Matiyu 25:14-30)

11 Isa to nu bara makore Darisalamu ra, pama joxo nu a ma, a Ala xa mangeya niini fafe makenende ne keren na. Na kui, mixie to nu Isa xui ramefe, a naxa yi taali woyenyi masen e be.

12 «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako mange xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xonyi mangeya so a yi, a man xa gbilen a xonyi.

13 Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti kobiri kole keme so e birin yi ra, a fa a fala e be, «Wo yuleya raba yi kobiri ra beenun n fa temui.»

14 «Kono a to mu nu rafanxi a xonyi mixi ndee ma, e fan naxa xerae xee mange xungbe ma, e xa a fala, «Muxu mu wama a xon yi xeme xa findi mange ra muxu xun ma.»

15 «Na xeme to mangeya soto, a naxa gbilen a xonyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara kobiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sotoxi yuleya kui.

16 Konyi singe naxa fa, a dentege sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti kobiri kole keme naxan so ne n yi, a joxoe doxo fu bara sa a xun geeni ra.»

17 Mange naxa a fala a be, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya kana fe xuri kui,

n bara mangeya so i yi taa fu xun ma.»

18 «Konyi firin nde naxa fa, a dentege sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti kobiri kole keme naxan so ne n yi, a joxoe doxo suuli bara sa a xun geeni ra.»

19 Mange naxa a fala na fan be, «N bara mangeya so i fan yi taa suuli xun ma!»

20 «Konyi gbete fan naxa fa, a dentege sa, a naxe, «N marigi, a mato, i xa gbeti kobiri kole keme nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui,

21 barima n gaaxu ne i ya ra. Xeme nan i ra, i xa fe maxoxo. I se tongoma i gbe mu naxan na. I xe xabama i mu naxan garansan.»

22 Mange naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yete kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe maxoxo? I naxe, a n se tongoma n gbe mu naxan na, n xe xabama n mu naxan garansan.

23 Munfe a to i mu n ma kobiri so kobiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geeni saxi a xun?»

24 A naxa a fala mixie be naxee nu tixi na, «Wo na gbeti kobiri kole keme rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kobiri kole wulu keren sotoxi.»

25 E naxa a fala mange be, «Marigi, gbeti kobiri kole wulu keren jan na a yi!»

26 A naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne. Kono a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

27 Kono n yaxuie tan, naxee mu nu wama n xa findi mange ra e xun ma, wo fa e ra be, wo e faxa n ya xori.»

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

28 Isa to ge na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafe ra Darisalamu.

29 A to makore Betifage nun Betani taae ra, Oliwi geya fe ma, a naxa a foxirabiree mixi firin xee,

30 a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefee so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu doxo naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be.

31 Xa mixi nde fa wo maxorin, «Wo a fulunfe munfe ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.»

32 E to siga xeeraya rabade, e naxa fe birin li alo Isa a fala e be ki naxe.

33 E nu na sofale lanma fulunfe temui naxe, a kanyie naxa e maxorin, «Wo yi sofale fulunfe munfe ra?»

34 E naxa a masen, «Marigi nan hayi na a ma.»

35 E to sofale xanin Isa xon, e naxa e xa donmae sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma.

36 A to nu sigama, mixie nu e xa donmae italama kira xon ma, Isa binyafe ra.

37 A to nu makorefe Darisalamu ra, a gorofe Oliwi geya ra, a foxirabiree gali birin naxa seewa, e so Ala matoxofe e xui itexi ra kaabanako birin xa fe ra e nu bara naxee to.

38 E nu a falafe ne, «Baraka na Mange be naxan fafe Marigi xili ra!

Bopesa na ariyanna, matoxoe na Ala be han kooore ma!»

39 Fariseni nde naxee nu na jama tagi, e naxa a fala Isa be, «Karamoxo, woyen i foxirabiree be!»

40 Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, xa e tan e sabari, gemee yati fama ne e xui raminide.»

41 Isa to makore Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa folo naa xa fe ra,

42 a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon ne nu fee naxee bopesa fima! Kono na bara noxun i ma.

43 Temui fama a lide, wo yaxuie bende malanma ne taa tete fari ma alako e xa no sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxetenyi ra.

44 E fama i tan Darisalamu rabi-rade, e i xa die sonto. I xa banxie tixi gemee naxee ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xon, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife horomobanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

45 Isa to so horomobanxi kui, a naxa sarematie kerifolo,

46 a a fala e be, «A sebexi, «N ma banxi xili falama ne, salide banxi,» kono wo tan bara a findi mujetie doxode ra.»

47 Loxo yo loxo Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui. Serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun jama yareratie nu na feere fenfe e noma Isa faxade ki naxe.

48 Kono e mu nu feere yo kolon barima jama birin nu a tuli matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

1 Loxo nde, Isa to nu mixie kawandife horomobanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masenfe e be, serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

2 e a maxorin, «A fala muxu be, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»

3 A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxorin fe keren ma. Wo a fala n be,

4 Yaya to nu mixie xunxama ye xora, Ala nan a xeexi ba, ka adama?»

5 E fan naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, «Ala,» a

a falama ne won be, <Munfe ra wo mu fa la a ra?>

⁶ Kono xa won na a yaabi, <Adama,> jama birin won magonoma ne e xa won faha, barima e laxi a ra a namijonme nan nu Yaya ra.»

⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xexi.

⁸ Isa naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Boxi rawali paaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali woyenyi masenfe jama be. «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa na heri boxi rawalie ma, a fa biyaasi xonkuye ramini.

¹⁰ Weni bogi ba temui to a li, boxi kanyi naxa konyi nde xee boxi rawalie xon ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. Kono boxi rawalie naxa na konyi bonbo, e a ragbilen a belexe igeli ra.

¹¹ Boxi kanyi man naxa konyi gbete xee. E naxa na fan bonbo, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a belexe igeli ra.

¹² Boxi kanyi naxa a saxan nde man xee. E naxa na fan maxono, e a keril.»

¹³ «Na kui, boxi kanyi naxa a fala, <N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xee. Temunde, e fama na tan binyade.>

¹⁴ Kono boxi rawalie to a to, e naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra. Won na a faha alako ke xa findi won gbe ra.>

¹⁵ Boxi rawalie naxa a ramini boxi ra, e sa a faha.»

«Na boxi kanyi munse rabama fa?

¹⁶ A sigama ne naa, a na boxi rawalie faha, a a xa boxi so mixi gbete yi.» Nama to na masenyi me, e naxa a fala, «Astofulahi!»

¹⁷ Kono Isa naxa a ya ti e ra, a e maxorin, «Yi naxan sebexi Kitaabui kui, a fa fasarima di?

<Banxitie mee geme naxan na, a bara findi tuxui geme hagege ra.»>

¹⁸ «Naxan birama na geme ma, a igirama ne. Na geme birama naxan ma, na fan butuxunma ne.»

¹⁹ Seriyee karamoxoe nun serexedube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E naxa kata e xa a suxu keren na, kono e gaaxu jama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17)

²⁰ E nu wama ne e xa a sa gomina belexe, a xa lu a tan nan xa noe bun ma. Na kui, e naxa Isa raben, e mixi ndee xee a yire e xa e yete findi tinxintoe ra, e xa sa Isa masoto a xa woyenyi kui.

²¹ Na kui, e naxa Isa maxorin yi masenyi ma, «Karamoxo, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e bore be, i Ala xa kira masenma a nondi ki ma.

²² A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma?»

²³ Kono Isa to nu e xa koota kolon, a naxa e yaabi,

²⁴ «Wo gbete kobiri kole masen n be. Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa a yaabi, «Roma Mange.»

²⁵ A naxa a masen e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

²⁶ Nee fan mu no a masotode a xa woyenyi kui, jama birin ya xori. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27)

²⁷ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma,

²⁸ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebexi muxu be Kitaabui kui, <Xa xeme nde taara faha, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na

xunya nan na gine dɔxɔma, alako a xa bɔnsɔɛ fi a taara ma.»

²⁹ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere sɔtɔ. A xa di singe naxa gine dɔxɔ, a faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu.

³⁰ A xanbiratɔe naxa na kaape gine tongo, kɔnɔ a fan naxa faxa.

³¹ Na nan man naba na fan xanbiratɔe ra, a nun na di solofere birin na. E birin naxa faxa, e sese mu bɔnsɔɛ lu.

³² A dɔnxɔɛ ra, gine fan naxa faxa.

³³ Na kui, marakeli lɔxɔɛ, na gine to dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi dunɔɔgiri kui, xeme gine dɔxɔma, gine fan dɔxɔma xeme xɔn.

³⁵ Kɔnɔ mixi naxee binye sɔtɔma e xa keli faxe ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xeme mu ginɛe dɔxɔma, ginɛe fan mu dɔxɔma xeme xɔn.

³⁶ E mu faxama sɔnɔn, barima e luma ne alɔ malekɛe. E to bara keli faxe ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Kɔnɔ a falafe tan, a faxamixie kelima faxe ma, Annabi Munsu yati na masen ne Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dennaxe, a to Marigi xili fala, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Ibrahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.»

³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi pipe. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi pipe nan a ra.»

³⁹ Seriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, i xa masenyi fan,»

⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxɔrinyi yo tide a ma sɔnɔn.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(*Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37*)

⁴¹ Isa naxa e maxɔrin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi

Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?

⁴² Dawuda yetɛ a masen ne Yabura Kitaabui kui,

«Marigi bara a masen n Marigi be, “I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilonse ra.”»

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili «N Marigi», Dawuda fa nɔma findide a baba ra di?»

Yetɛ ratangafe diinɛla kobie ma (Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a foxirabiree be,

⁴⁶ «Wo wo yetɛ ratanga seriyɛ karamɔxɔɛ ma. A rafa e ma e xa e mapɛɛ guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xeebu taa kui binye xeebui ra. E wama dɔxɔfe salide safe singee, e man xa binye sɔtɔ xulunyi.

⁴⁷ E kaape ginɛe harige bama e yi. E salima a xɔnnakuye ra, alako mixie xa e to. Gbalɔe naxan nagataxi e tan be, a gbo ki fanyii.»

21

Kaape gine xa hadiya (Maraki 12:41-44)

¹ Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui.

² A naxa kaape gine misikiine nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kɔbiri kole firin gbansan.

³ A naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, yi kaape gine misikiine xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra,

⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, kɔnɔ yi kaape gine xa hadiya kelima a xa balɔe nan kui.»

Horɔmɔbanxi xa kanɛ (Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)

⁵ Mixi ndee nu woyenfe horɔmɔbanxi xa fe ra, a to nu

ratofanxi gɛmɛ sare xɔrɔxɔɛ ra, a nun se gbɛtɛɛ, mixi naxee baxi sɛrɛxɛ ra. Na kui, Isa naxa a masen,

⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, lɔxɔɛ fama a lide, gɛmɛ keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, tɔɔrɛ, nun jaxankate

(*Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24*)

⁷ E naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, na fe sa rabama mun tɛmɛi? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yete ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma, a falafe ra, <N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makɔrɛ.> Wo naxa bira e fɔxɔ ra.

⁹ Wo na gereɛ nun jaxasie xa fe mɛ, wo naxa gaaxu, barima fo na fe mɔɔlie xa raba sinden. Kɔnɔ na waxati ma, duniɲa rapɔnyɪ mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e bɛ, «Sie kelima nɛ e boore xili ma, pamanɛ e boore gere.

¹¹ Bɔxi fama nɛ sɛrɛnde a xungbe ra, kaame nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kɔnɔ beemanun na birin xa raba, e fama nɛ wo suxude, e wo jaxankata. E wo sama nɛ salide kuntigie bɛlɛxɛ, e man wo sama nɛ geeli. E wo xaninma nɛ mange nun gominae yire n xili xa fe ra.

¹³ Kɔnɔ na birin kui, wo findima n ma seedee nan na.

¹⁴ Wo naxa kɔntɔfili wo yete xunmafalafe ra,

¹⁵ barima n masenyi nun xax- ilimaya fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo ra, e naxa nɔ wo matandide.

¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakeren- mae, wo haribooree, nun wo

defanbooree, e fama nɛ wo yan- fade, e wo sa mixie bɛlɛxɛ. Nee tan mixi ndee faxama nɛ wo ya ma.

¹⁷ Birin fama nɛ wo xɔnde n tan ma fe ra,

¹⁸ kɔnɔ wo ratangama nɛ. Hali wo xunxɛɛ keren, a mu lɔɛma.

¹⁹ Wo xa tunnabɛxiya kui, wo kisima nɛ.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, sɔɔri gali bara a rabilin, wo xa a kolon nɛ a a xa kasare bara makɔrɛ.

²¹ Na tɛmɛi, mixi naxee na Yu- daya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e naxa so taa kui,

²² barima na lɔxɔɛɛ findima gbɛpɔxɔ waxati nan na, alako naxan sɛbɛxi Kitaabui kui a birin xa kamali.

²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginɛɛ nun dingɛɛ bɛ! Barima tɔɔrɛ gboma nɛ bɔxi ma, Ala xa xɔnɛ makenɛnma yi pama xili ma.

²⁴ Ndee faxama nɛ santidɛgɛma ra, ndee xaninma nɛ, e sa findi konyie ra pamanɛ birin kui. Si gbɛtɛɛ fama nɛ Darisalamu maboronde, han e xa waxati ka- malima tɛmɛi naxɛ.»

Isa xa gbilenyi nun xɔrɛ bili xa taali

(*Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31*)

²⁵ «Na tɛmɛi, tɔnxumae minima nɛ soge, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma nɛ, e kɔntɔfili baa wundu xui nun a mɔrɔnyie xa fe ra.

²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade bɔxi ma, e birama nɛ gaaxui saabui ra, barima koore fama nɛ imaxade.

²⁷ Na tɛmɛi, Adama xa Di toma nɛ fa ra nuxui kui, senbɛ nun nɔrɛ ra.

²⁸ Na fee na raba fɔlɔ, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makɔrɛ.»

²⁹ Isa naxa taali woyenyi masen e be, «Wo xore bili mato, a tan nun wuri bili birin.

³⁰ Wo na a to, e bara e burexe neene ramini, wo a kolonma jeme temui pan bara makore.

³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa mangeya niini bara makore.

³² N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³³ Koore nun boxi dangima ne, konon ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«*Wo naxa yanfa!*»

³⁴ «Konon wo meeni wo yete ma! Wo naxa yanfa xurutareja nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi duniyeigiri xa kontofili ma, alako na loxe naxa fa wo terenna,

³⁵ alo gantanyi xoni suxuma ki naxe. Barima na loxe tan fama duniya mixi birin lide.

³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi ne temui birin alako wo xa senbe soto, wo xa no ratangade fe birin ma naxe fama a lide, wo man xa no tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui yanyi ra, a nu sa koe radangi Oliwi geya fari.

³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xon ma, e xa sa a xui rame horomobanxi kui.

22

Yudasi nun kuntigie xa lanyi

(*Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11*)

¹ Taami Lebinitare Sali naxa makore, naxan man xili falama Sayamaleke Dangi Sali.

² Serexedube kuntigie nun seriyε karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu, e xa a faxa, konon e nu gaaxuxi jama nan ya ra.

³ Na temui Sentane naxa bira Isa foxirabire Yudasi Isikariyoti foxo

ra, naxan nu na Isa xa xera fu nun firinyie ya ma.

⁴ A tan Yudasi naxa siga serexedube kuntigie nun kosibili mangee xon, e naxa woyen, a sa noma Isa sade e belexe ki naxe.

⁵ E fan naxa jalexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be.

⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e belexe temui naxe jama xanbi.

Sayamaleke Dangi Sali

(*Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31*)

⁷ Taami Lebinitare Sali naxa a li, yexee lanma faxama loxo naxe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra.

⁸ Isa naxa Piyeri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamaleke Dangi Sali yire rafala won be, alako won birin xa Sayamaleke Dangi Sali donyi don.»

⁹ E naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?»

¹⁰ A naxa a masen e be, «Wo nu so taa kui, wo nun xeme nde naralanma, ye feje doxoxi a xun ma. Wo xa bira a foxo ra han a sa soma banxi naxan kui.

¹¹ Wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamoxo wama a kolonfe a noma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a foxirabire.»

¹² A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.»

¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa serexe tonxuma

(*Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25*)

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dege e nun a xa xera fu nun firinyie.

¹⁵ A naxa a masen e be, «Kabi temui dangixi, a xoli n ma ki fanyi won xa yi Sayamaleke Dangi Sali

donyi don yire keren beenun n xa paxankate soto.

¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donma sonon fo a kamali Ala xonyi ariyanna.»

¹⁷ A to tonbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tonbili tongo, wo birin xa a min.

¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.»

²⁰ Na mooli man na, e to ge e degede, Isa naxa tonbili fan tongo, a a masen, «N wuli nan ya, saatε neene wuli naxan baxi mixi gbegbe be.

²¹ Kono n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra.

²² Adama xa Di sigama alo Ala a ragirixi ki naxe, kono gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.»

²³ E fan naxa so e bore maxorinfe, «Nde noma na mooli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa foxirabiree ya ma

(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

²⁴ Woyenyi naxa mini Isa foxirabiree tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

²⁵ Isa naxa a masen e be, «Jamanε mangεe mixie yamarima a xoxoxe ra. E tan naxe e senbe raminima mixie ma, e <fe fanyi rabae> xili nan natema e yete xun.

²⁶ Kono wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alo wo birin xunya. Yarerati man xa lu alo birin ma walike.

²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan

donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a degede, na nan tide gbo, kono n tan na wo ya ma alo mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n foxirabiree ra naxe mu nu keli n xun n ma toore kui.

²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alo n Baba Ala a fixi n ma ki naxe.

³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xonyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma, wo Isirayila bonsoe fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon, a kolon Sentane bara Ala maxorin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alo maale ifema ki naxe.

³² Kono n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimaniya.»

³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!»

³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne doxo saxon, a i mu n kolon.»

Isa a foxirabiree rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a foxirabiree be, «N to wo xee kobiri, gbolfεe, nun sankiri mu wo xun, wo tooro ne?» E naxa a yaabi, «Ade.»

³⁶ A man naxa a masen e be, «Kono yakosi tan, xa kobiri nun gbolfεe na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara,

³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, <A paxankate nan sotoma fe kobi rabae ya ma.> Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.»

³⁸ A ƒoxirabirɛe naxa a masen, «Marigi, a mato, santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

Isa Ala maxandife Getesemani (Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma alo a nu darixi a ra ki naxe, a ƒoxirabirɛe fan naxa a mati.

⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.»

⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi,

⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi paxankate ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so.

⁴⁴ Isa bope to nu paxankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilenfure naxa silon boxi alo wuli.

⁴⁵ A to keli Ala maxandide, a naxa gbilen a ƒoxirabirɛe yire, a naxa e li e na xife nimise xa fe ra.

⁴⁶ A naxa e maxorin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe (Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

⁴⁷ Isa pan mu nu gexi woyende, mixi gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na Isa ƒoxirabirɛe fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudasi, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?»

⁴⁹ Naxee nu na Isa ƒoxo ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxorin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?»

⁵⁰ A ƒoxirabirɛe nde naxa serexedube kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon.

⁵¹ Kɔnɔ Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa woyen serexedube kuntigie, horomolingira kosibili mangee, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na?»

⁵³ Loxo yo loxo n nu na wo ya ma horomobanxi kui, wo mu n suxu. Kɔnɔ yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi noe kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma (Matiyu 26:57-58,69-75, Maraki 14:53-54,66-72, Yaya 18:12-18,25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kuntigie xunyi xonyi. Piyeri fan naxa bira e ƒoxo ra, kɔnɔ a mu nu a makorema a gbe ra.

⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tande, e birin doxo menni, serexedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu doxoxi e ya ma.

⁵⁶ Konyi gine nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.»

⁵⁷ Kɔnɔ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feo!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!»

⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxoroxo, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.»

⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A pan mu nu gexi woyende, konkore naxa a rate keren na.

⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Beemanun

konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma doxo saxon.»

⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xoroxoe ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifite kiitisae ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasoto, e naxa a bonbo.

⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Naminonmena raba! A fala ba, naxan i bonboxil!»

⁶⁵ E man naxa konbi mooli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifite xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxoe naxa Sanederen malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra,

⁶⁷ e naxa a maxorin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra.

⁶⁸ Xa n maxorinyi ti, wo mu n yaabima.

⁶⁹ Konon keli yi waxati ma, Adama xa Di doxoma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.»

⁷⁰ E birin naxa fa a maxorin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.»

⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbete ma sonon? Won bara a tan yete yati woyen xui me.»

23

Yuwifite Isa xaninfe Pilati xon

(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

¹ Na temui jama birin naxa keli, e Isa xanin mange Pilati xon.

² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa jama ramurutafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Roma mange xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mange nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifite xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

⁴ Pilati naxa fa a fala serexedube kuntigie nun jama be, «N mu fe kobi yo toxi yi xeme xa fe.»

⁵ Konon jama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya boxi birin ma, kelifa Galile boxi ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili me, a naxa maxorinyi ti xa Isa Galileka nan a ra.

⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mange Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xon

⁸ Herode naxa seewa Isa tofe ra, barima kafi temui xonkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe me, a xoli nu a ma Isa xa tonxuma makaabaxi nde raba a ya xori.

⁹ Na kui, Herode naxa maxorinyi gbege ti Isa ma, konon Isa mu yaabi keren fi.

¹⁰ Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu tixi naa, e nu Isa kalamu a jaaxi ra.

¹¹ Herode nun a xa soorie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayele se ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma.

¹² Singe, Pilati nun Herode de mu nu fan, konon na loxoe booreja naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa serexedube kuntigie, mangee, nun jama malan,

¹⁴ a a masen e be, «Wo bara fa yi xeme ra n xon a kalamufe ra a a na mixie boje ratefe. Muxu bara de masara wo ya xori, konon n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma.

15 Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma.

16-17 Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabejin.»

18 Konɔ birin naxa sonxɔe rate, e a fala, «Yi xeme faxa! Barabasi rabejin muxu be.»

19 Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira taa kui, a naxa faxe ti.

20 Pilati to nu wama Isa rabejinfe, a man naxa woyen nama be,

21 konɔ e nu sonxɔfe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!»

22 Pilati man naxa woyen e be a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe naaxi mundun nabaxi? N mu sese rakɔsɔxi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabejin.»

23 Konɔ pama nu sonxɔe ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa no mange ra.

24 Pilati naxa nate tongo, e waxɔnfe xa raba.

25 A naxa Barabasi rabejin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxe tife ma, a fa Isa sa nama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42, Yaya 19:16-30)

26 E to nu Isa xaninfe, e naxa Simɔn Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa be a xanbi ra.

27 Nama gbegebe nu biraxi Isa foxo ra. Gine ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegebe ra.

28 Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be, «Darisalamu di ginɛe, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yete nun wo xa die nan ma fe ra,

29 barima waxati fafe, mixie a falama ne, «Seewe na dibaritaree be, naxee mu xipe fi diyore ma.»»

30 «E man fama ne a falade geyae be, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie be, «Wo muxu makoto, muxu xa ragata!»»

31 «Xa yi fe mooli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

32 E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa.

33 E to yire nde li, dennaxe xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geelimanu firin fan mabanban, e keren ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa koola ma.

34 Isa naxa a masen, «N Baba, dipe yi mixie ma, barima e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

35 Nama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbetee rakisi. A xa a yete fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

36 Soorie fan naxa a mayele, e fa, e weni muluxunxi ti a be,

37 e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mange nan na, i yete rakisi!»

38 Yi sebeli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mange nan ya.»

39 Suute keren naxan nu banbanxi a fe ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yete rakisi, i muxu fan nakisi!»

40 Konɔ a boore suute naxa woyen a ma, a a maxorin, «Won birin to gbaloe nan sotoxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra?»

41 A lanxi tan won firin xa yi fe soto, barima a findixi won ma kewali kobie sare nan na. Konɔ yi tan mu fefe kobi rabaxi.»

42 A to ge na falade a boore be, a naxa a fala Isa be, «Isa, i xa ratu n

ma i soma i xa mangeya kui temui naxe.»

⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nɔndi fala i be, to yati, i soma ne n foxo ra ariyanna.»

Isa xa faxe

(*Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30*)

⁴⁴ Yanyi tagi jɔndɔn to a li, dimi naxa sin bɔxi birin ma, leeri saxan bun ma.

⁴⁵ Soge naxa ifɔɔɔ. Dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na.

⁴⁶ Na temui Isa man naxa a xui rate senbe ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii sa i belexe.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Sɔɔri keme xunmati naxan nu na naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala matɔxo yi masenyi ra, «Nɔndi na a ra yati, tinxintɔe nan nu yi xeme ra!»

⁴⁸ Nama naxan birin nu malanxi na faxe matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan kui, e belexe saxi e xunyi.

⁴⁹ Kɔnɔ Isa kolonmae birin nun gine naxee bira a foxo ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

Isa xa maragats

(*Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42*)

⁵⁰ Xeme fanyi tinxintɔe nde nu na, naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra,

⁵¹ kɔnɔ a tan mu tin a boore kiitisa e xa nate kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu kelixi Arimate ne, Yudaya bɔxi ma. A nu na Ala xa mangeya niini mamefe.

⁵² A tan yi xeme naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma.

⁵³ Na temui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn na, a naxa a kasange, a a bele gaburi, naxan nu gexi geme kui, fure yo mu nu ragata dennaxe.

⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu lɔxoɔ nan ya ra.

⁵⁵ Gine naxee nu bara bira Isa foxo ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxe.

⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri jɔxunme nun labunde rafalade. Malabu lɔxoɔ e naxa e malabu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe.

24

Isa xa marakeli faxe ma

(*Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20*)

¹ Sande lɔxoɔ subaxe ma, gine naxa kurun siga ra gaburi yire, e labunde ture xanin, e nu bara naxan nafala.

² Kɔnɔ e naxa a li, geme naxan nu dɔxoɔi gaburi de ma, a nu bara ba naa.

³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to.

⁴ E kɔntɔfilixi to nu tixi, xeme firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma.

⁵ Gine naxa gaaxu, e e xun sin bɔxi. Na xeme firin naxa a fala e be, «Munfe ra wo mixi jije fenma faxamixie ya ma?»

⁶ Isa mu na be, a bara keli faxe ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo be Galile.

⁷ A a masen ne, a fo Adama xa Di xa sa yunubitɔe belexe, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxe ma a xi saxan nde ma.»

⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa woɔenyie ma.

⁹ E to gbilen kelife gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa foxirabire fu nu kerenyie be, a nun a foxirabire boore birin be.

¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki nga Mariyama, a nun gine gbete naxee nu na e foxo ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xerae be.

¹¹ Kɔnɔ nee mu la e ra, barima na masenyi naxa lu e be alo daxu woɔenyi.

¹² Kɔnɔ Piyeri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kɔnɔ a mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gbilen a xɔnyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a fɔxirabire firinyi ndee (Maraki 16:12-14)

¹³ Na lɔxɔe kerenyi, Isa fɔxirabire mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilomɛtiri fu nun keren jɔndɔn.

¹⁴ E nu na wɔyɛnfe e bore bɛ yi fe birin ma naxee nu bara raba.

¹⁵ E nu wɔyɛnfe tɛmɔi naxɛ, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira keren xɔn,

¹⁶ kɔnɔ e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na munse falafe kira xɔn?» Na maxɔrin yi ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi.

¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?»

¹⁹ Isa naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» E naxa dɛntɛge sa a bɛ fe naxan Isa Nasaretika lixi. E naxa a fala a bɛ, «Namijɔnmɛ xungbe nan nu a ra a kewali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala nun jama bɛ.

²⁰ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun muxu xa mangɛɛ bara a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a makiiti faxɛ kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Kɔnɔ muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xɔreyade. Sa na birin xun ma, a xa faxɛ xi saxan nde nan to,

²² kɔnɔ gine ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dɛntɛge ra. E to kurun siga ra gaburi yire,

²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu bɛ, a malekɛ ndee nan mini e ma, e a fala e bɛ a Isa jije na a ra.

²⁴ Mixi gbɛtɛɛ muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin

li alo ginɛɛ a masenxi ki naxɛ, kɔnɔ e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «Ee, wo xaxili xɔxɔxɔ! Namijɔnmɛ naxan birin masenxi, wo bɔjɛ mu lama a ra mafuren!

²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na tɔɔrɛ sɔto, a fa so a xa nɔrɛ kui?»

²⁷ A naxa fa a fɔlɔ Annabi Munsu ma, dɔxɔ namijɔnmɛ birin na, a Kitaabuie yire birin fasari e bɛ, a tan yetɛ xa fe masenxi dɛnnaxɛ.

²⁸ E to makɔrɛ na taa lanma ra e nu sigafe dɛnnaxɛ, Isa naxa lu alo a nu wama dangife nɛ,

²⁹ kɔnɔ e naxa a mayandi, e a fala a bɛ, «Lu muxu xɔnyi nɛ. Nunmare na a ra yi ki, kɔɛ jan bara so.» Na kui, a naxa so e xɔnyi a xa lu naa.

³⁰ E birin to dɔxɔ e dɛgedɛ, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma.

³¹ A naxa makenɛn e xaxili bɛ keren na, e a kolon a Isa na a ra, kɔnɔ a man naxa lɔɛ e ma yen!

³² E naxa a fala e bore bɛ, «A to nu Kitaabui kui fasarima won bɛ kira xɔn, a mu nu luxi xɛ alo a tɛ nan xuruxi won bɔjɛ kui?»

³³ E naxa keli keren na, e gbilen Darisalamu. E naxa sa Isa fɔxirabire fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fɔxɔ ra, e birin malanxi yire keren.

³⁴ Nee naxa a fala e bɛ, «Marigi bara keli faxɛ ma yati! A bara mini Simɔn ma!»

³⁵ E fan naxa dɛntɛge sa nee bɛ fe birin ma naxee dangixi kira xɔn, a nun Isa makenɛn e bɛ ki naxɛ a to taami igira.

Isa nun a fɔxirabire fu nun kerenyi

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

³⁶ E to nu wɔyɛnfe na fe birin ma, Isa yetɛ naxa mini e ma, a tixi

e tagi. A naxa e xeebu, «Ala xa wo bɔɔe sa.»

³⁷ E bɔɔe naxa mini, e gaaxu, barima e nu a maɔɔxunxi tubari nan na.

³⁸ Kɔɔɔ Isa naxa a masen e be, «Munfe ra wo kontɔfilixi, wo bɔɔe man siikexi?»

³⁹ Wo n belexee nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xɔri mu na tubari be, alɔ wo naxan toma n ma yi ki.»

⁴⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a sanyie masen e be,

⁴¹ kɔɔɔ na fe seewe nun kaabe nu gbo e be. E to mu nu gexi lade a ra, Isa naxa e maxɔrin, «Donse na wo yi ra be?»

⁴² E to yexe ganxi nde so a yi,

⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xɔri.

Isa tefe koore

(*Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20*)

⁴⁴ Na temui, a naxa a masen e be, «N nu na wo tagi temui naxe, n yi fe birin masen ne wo be. N a masen ne wo be, fa fala naxan birin sebexi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa seriye kui, a nun namipɔnmɛe xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali ne.»

⁴⁵ Na temui, a naxa e xaxili rabi alako e xa Kitaabuie fahaamu.

⁴⁶ A naxa a masen e be, «A sebexi ne, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔɔ, fo a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.

⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi ne tuubi fe nun yunubi xafarife ra, folɔfe Darisalamu ma.

⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedee ra.

⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasanbama ne wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han senbe xa keli koore gorofe wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A naxa a belexe ite, a duba e be.

⁵¹ A nu dubama e be temui naxe, a naxa keli e xun, a rate koore.

⁵² E to ge a suyidide, e naxa gbilen Darisalamu seewe xungbe kui.

⁵³ E nu na hɔɔmɔbanxi kui temui birin Ala tantude.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan seɓɓexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a ɗɔɗɔ naani na a ra. Namijnɔnme naani nan Inyila Isa xa taruxui seɓe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan seɓe, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jere ki, nun a faxes ki masenma won be. Inyila Isa Annabi Yaya naxan seɓe, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔnɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na.

Annabi Yaya a masenma dunija birin be a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama be, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siike Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi serexe xungbe nan na naxan dunija xun-sarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan seɓexi, a wama Isa tide nan masenfe won be. A tali woyenyi gbegebe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi ne alo «xurusee demadonyi» danxaniyatose be. A Isa misaalima «naade» nun «kira» ra. Isa luxi alo «ye» nun «baloe» mixie be. Isa munafanyi gbo adama be.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won boje kui.

Amina.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan seɓɓexi

Ala Xui findife ibunadama ra

¹ A folo folo, Ala Xui nu na, Ala Xui nu na e nun Ala, Ala Xui nu findixi Ala yete kan nan na.

² Kabi a folo, Ala nun a Xui nan nu a ra.

³ Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra, sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.

⁴ Marakisi sotoma a tan nan na, kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie be.

⁵ Na naiyalanyi yanbama dimi kui, dimi fan mu tin a ra.

⁶ Ala naxa xeme nde xee, naxan nu xili Yaya.

⁷ Seede nan nu a ra, naxan fa seederɔɔɔya bade na naiyalanyi xa fe ra, alako birin xa danxaniya a saabui ra.

⁸ A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra, kɔnɔ a tan fa ne a xa seede ba na naiyalanyi xa fe ra.

⁹ Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi yati na a ra, naxan fama dunija ma, a xa adamadie birin iyalan.

¹⁰ Ala Xui naxa sabati dunija ma. Dunija daa a tan nan saabui ra, kɔnɔ dunija tondi ne a kolonde.

¹¹ A fa ne a xonyi, kɔnɔ a xa mixie mu a rasene.

¹² Kɔnɔ naxan tan birin a rasene, e danxaniya a ma, a naxa noe fi nee tan ma, e xa findi Ala xa die ra.

¹³ Na mu keli e bɔnsɔe xa ma, xa na mu fate bende waxonyi ma, xa na mu mixi nde waxonyi ma.

Ala yete nan a niya e xa bari a neene ra, e findi a xa die ra.

14 Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.
Muxu bara a xa nɔrɛ to,
a Baba nɔrɛ naxan fixi a xa Di kerenyi ma,
hinnenteya nun nɔndi kamalixi naxan yi.

15 Yaya naxa a xui ite, a seedeɲɔxɔya ba a xa fe ma,
«N yi nan ma fe masen wo be, n to a fala,
«Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be,
barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»»

16 Won birin bara hinne soto a saabui ra.

A xa hinne bara gbo ye won yi ra.

17 Ala seriye Kitaabui fi won ma Annabi Munsa nan saabui ra.

A xa hinne nun nɔndi tan faxi won ma

a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

18 Adama yo mu na naxan bara Ala to,

kɔnɔ Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba Ala fe ma,

a tan bara a masen.

Annabi Yaya xa seedeɲɔxɔya

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)

19 Yaya xa seedeɲɔxɔya nan ya. Darisalamu Yuwifii kungtie naxa serexedubee nun Lewi di ndee xee Yaya xon ma, e xa a maxorin, «Nde i tan na?»

20 Yaya mu tondi e yaabide, a naxa a masen e be a fixe ra, «Ala xa Mixi Sugandixi mu n tan xa ra.»

21 E man naxa a maxorin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxorin, «Namijonme nan i ra muxu naxan mamefe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.»

22 Na kui, e naxa gbilen a maxorin na, «Nde i ra? I i yete

maɲɔxunxi nde ra? A yaba muxu be, muxu xa sa dentege sa muxu xεεmae be.»

23 Yaya naxa a masen e be alo a sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxe, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, «Wo kira matinxin Marigi be!»»

24 Fariseni nde naxee nu bara xee Yaya xon,

25 e naxa a maxorin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namijonme ra muxu naxan mamefe, i fa mixie xunxama ye xɔɔra munfe ra?»

26 Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon.

27 Na nan fama n xanbi ra. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun.»

28 Na fe birin dangi Betani ne, Yuruden xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xɔɔra dennaxe.

Isa nan na Ala xa serexe ra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)

29 Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki, dunija xa yunubi xafarima naxan na.

30 N nu yi nan ma fe masenfe wo be n to a fala, n naxe, «Xeme naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»

31 N tan yati mu nu na kanyi kolon, kɔnɔ n fa mixie xunxade ye xɔɔra ne alako a tan xa makenen Isirayilakae be.»

32 Yaya naxa seedeɲɔxɔya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra kelifi koore ma alo ganbe, a dɔxɔ a ma.

33 N tan yati mu nu a kolon, kɔnɔ Ala naxan n xee mixie xunxade ye xɔɔra, a nu bara a masen n be, «I n Xaxili Seniyenxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi

nan n Xaxili Seniyenxi ragoroma mixie ma.»

³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa fɔxirabire singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a fɔxirabire mixi firin.

³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki!»

³⁷ A fɔxirabire firinyie to a xui me, e naxa bira Isa fɔxo ra.

³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a fɔxo ra, a naxa e maxorin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamoxo».

³⁹ A naxa a fala e be, «Won xee, wo xa sa na kolon.» Nunmare temui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fe ma.

⁴⁰ Simon Piyeri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi me, e fa bira Isa fɔxo ra.

⁴¹ A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a be, «Muxu bara Al Masihu to!» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi.»

⁴² Andire naxa Piyeri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a be, «Yunusa xa di Simon nan i ra, konɔ i xili fama falade Kefasi, na nan na ki <Piyeri,> naxan wama a falafe <fanye.»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa nate tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a be, «Bira n fɔxo ra.»

⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyeri birin findi Betesayidakae nan na.

⁴⁵ Filipu naxa siga Natanayeli yire, a a fala a be, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namiponmee xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasaretika nan a ra, Yusufu xa di!»

⁴⁶ Natanayeli naxa a maxorin, «Fe fanyi nde noma minide Nasareti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yete yati xa a to.»

⁴⁷ Isa to Natanayeli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan boje ma!»

⁴⁸ Natanayeli naxa a maxorin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xore bili bun ma, n tan i to ne.»

⁴⁹ Natanayeli naxa a fala a be, «Karamoxo, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mange nan i ra!»

⁵⁰ Isa naxa a fala a be, «N to a falaxi, a n i to ne xore bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbetee toma ne naxee dangi na ra.»

⁵¹ A man naxa a masen a be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo fama ne koore tode, a rabixi, Ala xa malekee nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

2

Futixiri xulunyi

¹ Na xi saxon nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile boxi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma.

² Isa fan nu xilixi naa, a nun a fɔxirabiree.

³ Weni to non, Isa nga naxa a fala a be, «Weni bara non yi mixie yi ra.»

⁴ Isa naxa a maxorin, «N nga, i wama munse xon ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.»

⁵ A nga naxa a fala banxi konyie be, «A na naxan yo fala wo be, wo a raba.»

⁶ Feje senni geme daaxi nu na menni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yete raseniyenma naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri keme moxonon nu noma sade feje keren kui.

⁷ Isa naxa a fala konyie be, «Wo yi fejee rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu.

⁸ A man naxa a fala e be, «Yakosi, wo a nde ba, wo a xanin

xulun xunyi xɔn ma.» E naxa na fan naba.

⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi weni ra, a mu nu a kelide kolon, kɔnɔ konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginɛfenyi xili,

¹⁰ a a fala a bɛ, «Xulun kanyi birin weni fanyi nan singe ramini, mixie na siisi, e fa weni gbete ramini. Kɔnɔ i tan bara weni fanyi ragata han yi temui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tonxuma singe ra. A a raba Kaana nɛ, Galile bɔxi ma. Na fe kui, a a xa nɔrɛ nan makenɛn, a foxirabirɛɛ naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kapɛrenamu, a nun a nga, a xun-yae, nun a foxirabirɛɛ. E naxa sa xi ndee radangi naa.

Isa yulɛ kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17, Luki 19:45-46)

¹³ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to makɔrɛ, Isa naxa te Darisalamu.

¹⁴ A naxa sa li, ninge, yɛxɛɛ, nun ganbɛ matie nu na hɔrɔmɔbanxi yire, kɔbiri masarɛɛ fan nu dɔxɔxi naa.

¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulɛ birin keri hɔrɔmɔbanxi kui, a nun e xa ningee nun yɛxɛɛ. A naxa kɔbiri masarɛɛ xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa teebillie rabira.

¹⁶ A naxa a fala ganbɛ matie fan bɛ, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!»

¹⁷ A foxirabirɛɛ naxa ratu na Kitaabui sebɛli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo ye n bɔrɛ kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifi kuntigie naxa a maxɔrin, «I tonxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenma muxu bɛ a a lan i xa yi mɔɔli raba?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔmɔbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.»

²⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Yi hɔrɔmɔbanxi naxan tixi jɛ tongo naani nun senni bun ma, i tan na rakelima nɛ xi saxan bun ma?»

²¹ Kɔnɔ Isa to hɔrɔmɔbanxi xa fe fala, taali wɔyenyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe.

²² A to keli faxɛ ma, a foxirabirɛɛ naxa ratu a xa wɔyenyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma e to tonxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama.

²⁴ Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon.

²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a bɛ, barima a tan nu adamadi bɔrɛ kolon.

3

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

¹ Yuwifi kuntigi nde nu na Farisenie ya ma, naxan xili Nikodemu.

² A naxa siga Isa xɔn ma kɔɛ ra, a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon karamɔxɔ nan i ra Ala naxan xɛxi. I tonxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

³ Isa naxa a masen a bɛ, «N xa nɔndi yati fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ ra, a mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini bun ma.»

⁴ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Mixi mɔxi nɔma gbilende a nga tɛɛɛ, a man gbilen bari ra?»

⁵ Isa naxa a yaabi, «A nɔndi i ma n xa a fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ ra, ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini bun ma.»

⁶ «Fate bende nan mixi fate bende barima. Kɔnɔ mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra.

⁷ N to a falaxi i be a fo wo xa bari a neene ra, na naxa i terenna.

⁸ Foye minima a na wa minife dede biri ra. I a xui nan mema, kono i mu a kelide kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a neene ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a luma na ki ne.»

⁹ Nikodemu naxa a maxorin, «Na rabama di?»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamoxo xungbe ra, i mu na kolon?»

¹¹ N xa nondi yati fala i be, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, kono wo bara tondi muxu xa seederoxoya ra.

¹² Xa wo mu la n xui ra, n to yi dunija fee falafe wo be, xa n sa ariyanna fee nan fala wo be, wo lama a ra di?

¹³ Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

¹⁴ «Annabi Munsa to nu na gbengberenyi ma, a naxa boximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kon na na ki ne,

¹⁵ alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi soto naxan mu jonma abadan.

¹⁶ Ala dunija xanu ne han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa loe, a xa kisi ne abadan.

¹⁷ Ala mu a xa Di xee dunija xa ratonde, a a xee ne a xa fa dunija rakisi.

¹⁸ Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu kanama na kanyi ra, kono naxan yo mu danxaniya a ma, kiiti nan bara ge kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma.

¹⁹ Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa dunija, kono dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kewali mu fan.

²⁰ Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kene ma.

²¹ Kono naxan yo perema Ala xa nondi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxonfe e naxan nabafe, na xa sa kene ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

²² Na xanbi, Isa nun a foxirabiree naxa keli Darisalamu e so Yudaya boxi ma. Isa naxa waxati nde raba menni a nun a foxirabiree, e nu mixie xunxama ye xora.

²³ Yaya fan nu mixie xunxama ye xora Enon ne, Salimon fe ma, barima ye gbegebe nu na naa. Mixie nu sigama a xon, a tan nu e xunxa ye xora.

²⁴ A a lixi na temui, a mu nu saxi geeli sinden.

²⁵ Loxo nde, woyenyi naxa mini Yaya foxirabiree nun Yuwifin nde tagi maraseniyenyi xa fe ra.

²⁶ E naxa siga Yaya yire, e a fala a be, «Karamoxo, wo nun xeme naxan nu a ra Yuruden naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xora. Birin na sigafe a yire.»

²⁷ Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sotoma, fo Ala na naxan fi a ma.

²⁸ Wo tan yati bara findi n ma seede ra, a n a masen ne, «N tan xa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xeexi a ya ra ne.»

²⁹ Xeme naxan gine fenxi, a tan nan findima gine kanyi ra. A defanboore tan luma a fe ma ne, a a tuli mati a ra jalexinyi kui. N tan luma na ki ne Isa be. N ma seewe bara kamali.

³⁰ Fo Isa xa fe xa ite ne, n gbe xa igoro.»

³¹ «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunija ma, dunija mixi nan a ra naxan woyenma a dunija ki ma,

kɔnɔ naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na.

³² A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan mɛ, kɔnɔ mixi yo mu lama a xa seedeɓɔɔya ra.

³³ Mixi naxan lama na seedeɓɔɔya ra, a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama.

³⁴ Ala xa Xɛera Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Seniyenxi ra.

³⁵ Baba Ala a xa Di xanuxi nɛ, a fe birin sa a belexe.

³⁶ Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi sɔtɔ. Kɔnɔ naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xɔnɛ nan birama a foxɔ ra.»

4

Samari gine nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

¹ Isa naxa a kolon a Farisenie bara a mɛ, a foxirabiree na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xɔɔra dangi Yaya ra.

² Kɔnɔ a fa li Isa yete xa mu nu mixie xunxama ye xɔɔra, a foxirabiree nan nu a rabama.

³ Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gbilen Galile boxi ma.

⁴ Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari boxi igiri sigafe ra Galile.

⁵ A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dennaxe makore xe ra, Yuwifie benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma.

⁶ Yaxuba xa kolonyi na menni nɛ. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kolon de ra. Yanyi tagi nan nu a ra.

⁷ Samari gine nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a be, «N ki ye, n xa a min.»

⁸ A a lixi Isa foxirabiree nu bara siga donse sarade taa kui.

⁹ Gine naxa a fala Isa be, «I tan Yuwifi, n tan Samari gine. I n maxorinma ye min daaxi ma munfe ra?» Gine na fala nɛ

barima Yuwifie nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi.

¹⁰ Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i be yi ki, <n ki ye ra,> i tan fan a makulama nɛ ye ra nu naxan i rakisima.»

¹¹ Gine naxa a maxorin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kolonyi fan tilin. I fa na kisi ye sɔtɔma minden?»

¹² Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi kolonyi fi muxu ma. A tan yete bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa goore.»

¹³ Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kolon ye min, ye xoli man gbilenma a suxu ra.

¹⁴ Kɔnɔ naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xoli mu a suxuma sɔnɔn. Na ye findima dulonyi nan na a boɓe ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.»

¹⁵ Gine naxa a fala a be, «N ba, na ye fi n ma, alako ye xoli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sɔnɔn.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Siga i sa i xa mɔri xili, wo fa be.»

¹⁷ Gine naxa a yaabi, «N mu doɔɔxi xeme xɔn.» Isa naxa a fala, «I nɔndi nan falaxi, a i mu doɔɔxi xeme xɔn.»

¹⁸ I bara doɔɔ xi xeme suuli birin xɔn ma, i man nun xeme naxan a ra yi temui, futi mu wo tagi. Na tan, i nɔndi nan falaxi.»

¹⁹ Gine naxa a fala Isa be, «Awa, n bara a kolon fa, a namijonme nan na i ra.

²⁰ Muxu benbae Ala batu yi geya nan fari, kɔnɔ wo tan Yuwifie a falama a fo Ala xa batu Darisalamu nɛ.»

²¹ Isa naxa a fala a be, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan.

²² Wo tan Samarikae, wo salima, kɔnɔ wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifie, muxu salima, muxu

man Ala kolon, barima Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan na.

²³ Kɔnɔ waxati na fafe, a jan bara a li, Baba Ala batulae a batuma a nɔndi ki ma e xaxili fixɛ nan na. Baba Ala wama na batula mɔɔli nan xɔn ma.

²⁴ Ala findixi Xaxili nan na. A batulae lan nɛ e xa a batu e xaxili fixɛ nan na a nɔndi ki ma.»

²⁵ Gine naxa a fala a bɛ, «N a kolon a Al Masiihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama nɛ won bɛ.»

²⁶ Isa naxa a fala a bɛ, «N tan nan na ra, n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan wɔyɛnfe i bɛ yi ki.»

²⁷ Isa fɔxirabirɛɛ to Isa li, a na wɔyɛnfe na gine ra, e dɛ naxa ixara, kɔnɔ e mu a maxɔrin, «I wama munse xɔn» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Gine naxa a xa fɛɛ lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie bɛ,

²⁹ «Wo fa. Wo xa xɛmɛ nde mato naxan bara n ma kewali birin fala n bɛ, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?»

³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa fɔxirabirɛɛ nu wɔyɛnfe a bɛ, e a fala, «Karamɔɔ, i dɛge.»

³² Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.»

³³ A fɔxirabirɛɛ naxa e bore maxɔrin, «Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xɔn ma ba?»

³⁴ Isa naxa a masen e bɛ, «N tan ma baloe findixi n Xɛema waxɔnfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so n yi.

³⁵ Wo tan mu a falama xɛ, «Kike naani nan luxi beenun xɛ xabɛ xa a li? N xa a fala wo bɛ, wo wo ya rasiga, wo xɛ mato, e ragbeelixi ki naxɛ. Xɛ xaba tɛmɛi bara a li.

³⁶ Xɛ xabɛ jan bara a xa wali sare sɔtɔ fɔɔ. A xa wali a niyama nɛ mixi xa kisi sɔtɔ abadan. Na kui, naxan xɛ bima nun naxan xɛ xabama, e birin luma sɛɛwɛ keren nɛ.

³⁷ Yi masenyi findixi nɔndi nan na, «Mixi nde xɛ garansanma, gbɛtɛ a xabama.»

³⁸ N tan wo xɛɛxi xɛ xabade nɛ, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbɛtɛɛ nan walixi, kɔnɔ wo tan nan e xa wali rapɔnyi toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbegbe naxa danxaniya Isa ma na gine xa seedeɔɔxɔya xa fe ra, a to a fala, «N bara kewali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n bɛ.»

⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xɔnyi. Isa naxa xi firin naba naa.

⁴¹ Mixi gbegbe man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra.

⁴² E naxa a fala na gine bɛ, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa wɔyɛnyi xa fe ra, kɔnɔ yakɔsi muxu tan yɛtɛ bara a xui mɛ. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunija rakisima nan yati ra.»

Isa xɛmɛ nde xa di rayalanfe

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile,

⁴⁴ barima a tan yati a a masen nɛ a namijɔnmɛ sese yo mu binyama a xɔnyi.

⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasene a fanyi ra, barima e fan nu bara Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile bɔxi ma, a ye mafindi weni ra dennaxɛ. Mange xa walike xungbe nde nu na naa, naxan xa di nu furaxi Kapɛrenamu.

⁴⁷ A to a mɛ a Isa bara fa Galile kelife Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xɛmɛ rayalan naxan nu saxi saya fure ma.

⁴⁸ Isa naxa a fala a bɛ, «Wo tan mu danxaniyama feo, fo wo tɔnxumae nun kaabanakoe to!»

49 Mange xa walike naxa a mayandi, «Marigi, talu n xonyi beenun n ma di xa faxa!»

50 Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walike naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga.

51 A nu na gbilenfe temui naxe, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a be, «I xa di bara kisi!»

52 A fan naxa e maxorin, «A fisa mun temui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi jondon.»

53 Na di baba naxa a kolon a xa di yalan folo kabi Isa a fala a be temui naxe, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xeme nun a xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.

54 Na naxa findi Isa xa tonxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile ne, a to gbilen kelife Yudaya.

5

Isa namate rayalanfe

1 Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu.

2 Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa naade xungbe nan fe ma, naxan xili Xurusee Naade. Leele suuli nan nu na na ye yire.

3-4 Furema wuyaxi nu saxi na leele bun ma, alɔ donxuie, namate, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma.

5 Xeme nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi je tongo saxan nun solomasaxan.

6 Isa to nu a kolon a yi xeme nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxorin, «I wama a xon i xa yalan?»

7 Namate naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xɔra. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbete bara goro a xɔra.»

8 Isa naxa a fala a be, «Keli, i i xa dagi tongo, i i jere.»

9 A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a jere.

Na loxɔe to nu findixi malabu loxɔe nan na,

10 Yuwifi kuntigie naxa a fala na xeme rayalanxi be, «Malabu loxɔe nan to, a mu lanma i xa i xa dagi xanin i xun.»

11 Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xeme naxan n nayanlanxi, na nan a fala n be, «I i xa dagi tongo, i i jere.»»

12 E naxa a maxorin, «Nde na falaxi i be?»

13 Kɔnɔ xeme mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara loe a ma jama ya ma.

14 Na dangi xanbi, Isa man naxa na xeme li horomobanxi, a naxa a fala a be, «Yakosi i bara yalan, kɔnɔ a lanma i xa gbilen yunubi foxo ra alako fe gbete naxa i soto naxan dangi na fure singe ra.»

15 Xeme naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie be, a Isa nan a rayalanxi.

16 Isa to na fe raba malabu loxɔe ne, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe.

17 Isa naxa a fala e be, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.»

18 Na temui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxa, barima a nu malabu loxɔe seriye kanama, a man nu a falama a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaamari ma

19 Na kui, Isa naxa a masen e be, «N xa nɔndi yati fala wo be, Ala xa Di mu nɔma fefe rabade a yete ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan foxi rabama.»

20 Barima Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di be. A jan fama fee masende a be naxee makaaba dangi yee ra, alako wo de xa ixara.

21 Baba Ala mixie rakelima faxe ma ki naxe, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma.

²² Baba Ala ñan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma,

²³ alako birin xa Ala xa Di binya alo e Baba Ala binyama ki naxe. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xexxi dunija.»

²⁴ «N xa nondi fala wo be, naxan a tuli matima n na, a fa la n Xeeema ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiiti xoxoxe sotoma, a bara ge ratangade yahannama ma, a bara kisi soto.»

²⁵ N xa a fala wo be a nondi ki ma, waxati fafe a lide, a ñan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mema ne. Naxee na a xui me, nee kisima ne.

²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sotoma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sotoma naxan na.

²⁷ A man bara noe so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra.

²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mema ne,

²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sotoma. Kono naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sotoma.»

³⁰ «N tan mu noma fefe rabade n yete ra. N a mema Baba Ala ra ki naxe, n tan kiiti sama na ki ne. Na kui, n ma kiiti tinxin, barima n mu birama n yete waxonfe xa foxo ra, n biraxi n Xeeema nan waxonfe foxo ra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yete be, a mu lanma.

³² Baba Ala nan seede bama n be. N fan a kolon a tan seedeñoxoya naxan bama n ma fe ra, a findixi nondi nan na.

³³ Wo tan yati bara mixie xee Yaya xon, a fan naxa seedeñoxoya ba nondi xa fe ra.

³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedeñoxoya ma, kono n yi fee

masenxi ne wo be alako wo xa kisi.

³⁵ Yaya nu luxi ne alo lanpui radexxi naxan yanbama. Wo bara seewa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kono seedeñoxoya nde na n be naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedeñoxoya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xexxi.

³⁷ Baba Ala naxan n xexxi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui me, wo mu nu a yatagi to,

³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo boje ma, barima wo mu laxi a xa xera ra.

³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo joxo a ma, a wo abadan kisi sotoma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama,

⁴⁰ kono wo tondixi fade n ma wo xa kisi soto.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matoxxe xon.

⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo boje kui.

⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kono wo mu n nasenexi. Xa mixi gbete sa fa a yete kan nan xili ra, wo mu tondima na tan nasenede.

⁴⁴ Wo to wama wo xa matoxxe soto wo bore ra, kono wo mu matoxxe fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa danx-aniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a maroxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xon. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma.

⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama ne n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe sebe.

⁴⁷ Kono xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

Isa donse fife xeme mixi wulu

suuli ma

(*Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17*)

¹ Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa.

² Nama gbege nu biraxi a foxo ra, barima e nu a xa tonxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama furemae be.

³ Isa naxa te geya fari, a sa doxo naa a nun a foxirabiree.

⁴ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali nu bara makore.

⁵ Isa to a ya rasiga, a naxa jama gbege to fa ra a yire, a naxa Filipu maxorin, «Won sa noma taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dege?»

⁶ A na fala ne alako a xa Filipu mato, barima Isa jan nu a kolon a fafe naxan nabade.

⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi keme firin wali sare nan na, na mu a niyama yi jama mixi birin xa no taami xuntundi sotoe.»

⁸ Isa foxirabire Andire, Simon Piyeri xunya, a naxa a fala,

⁹ «Mengi taami suuli na yi xeme dimedi yi ra, a nun yexe firin, konon na findixi munse ra yi jama be?»

¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala jama be e xa e magoro.» Nooge xinde gbege to nu na naa, mixie naxa doxo boxi, e xeme mixi wulu suuli jondon.

¹¹ Na temui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun jama magoroxi ma, a a raba na ki ne yexe fan na. Birin naxa a soto, han e birin naxa wasa.

¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo donse donxoe xuntunyie malan, alako sese naxa makana.»

¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse donxoe xuntunyie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mengi taami gundi suuli nan na.

¹⁴ Nama to Isa xa tonxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijonme naxan mame a xa fa dunija ma, a tan nan yati yi ki!»

¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a suxude ne e xa a findi mange ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa jerefe ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa foxirabiree naxa goro baa de ra,

¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra Kaperenam. Dimi nu bara sin, konon Isa mu nu gbilen e yire sinden.

¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaape.

¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni jondon, e naxa Isa to jere ra ye fari, a fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu.

²⁰ Konon Isa naxa a fala e be, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba jama ra baa de, Isa foxirabiree kunkui tongo dennaxe. E nu a kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a foxirabiree doro.

²³ Kunkui gbete naxee keli Tiberiyasi, nee naxa e li menni, e taami don dennaxe, Marigi naxan so e yi a to ge Ala tantude.

²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na menni sonon, a foxirabiree fan mu na, e fan naxa baki kunkui kui, e giri Kaperenam, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxorin, «Karamoxo, i faxi be mun temui?»

²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nondi ki ma n xa a fala wo be, wo mu n fenfe xe n to tonxuma makaabaxi raba wo ya xori. Wo n fenfe ne wo to lugaxi taami ra.

²⁷ Wo naxa wali dunija baloe xa fe ra, naxan boroma. Wo xa wali

baloe nan ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matonxuma a xa Mixi Sugandixi ra.»

²⁸ Na kui, jama naxa Isa maxorin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kewalie raba Ala wama naxee xon?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kewali naxan xon, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xεera ma.»

³⁰ E man naxa a maxorin, «I tonxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xori alako muxu xa la i ra? I fa kewali mundun nabama?»

³¹ Muxu benbae taami nde don ne gbengberenyi ma naxan goro kelife koore ma. A sebexi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.»

³² Isa man naxa a masen e be, «N xa a masen wo be a nondi ki ma, Annabi Munsu mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma.»

³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi dunjina ma.»

³⁴ Na kui, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu ki na taami ra temui birin.»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaame kolonma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xoli kolonma sonon.»

³⁶ Konɔ alo n a falaxi wo be ki naxe, hali wo to bara n to, wo mu laxi n na.

³⁷ Baba Ala mixi naxan birin fima n ma, a fama ne n ma, n mu mεema e ra abadan,

³⁸ barima n kelixi koore ma n Xεema waxonfe nan nabade. N mu faxi n yete waxonfe xa rabade.

³⁹ N Xεema wama ne n xa a xa mixi birin nakeli faxe ma loxo donxoe. A mixi naxee fixi n ma, hali keren naxa loe.

⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa

Di ma, na kanyi xa abadan kisi soto, n man xa a rakeli faxe ma loxo donxoe ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.»

⁴² E nu a falama ne, e naxe, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi ne keli koore?»

⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba woyenfe wo bore tagi na mooli ra.»

⁴⁴ Mixi yo mu noma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xεexi, mu a kanyi mabendun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxe ma loxo donxoe.

⁴⁵ A sebexi namijonmee xa Kitaabui kui, «Ala fama ne e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui rame, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan fama ne n ma.

⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo be a nondi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi soto.»

⁴⁸ N tan nan na kisi taami ra.

⁴⁹ Wo benbae taami don ne gbengberenyi ma, konɔ e birin naxa faxa.

⁵⁰ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama.

⁵¹ N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima ne abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima serexe ra alako dunjina xa kisi soto.»

⁵² Na kui, sonxoe naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xeme noma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?»

⁵³ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo be.»

⁵⁴ Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima ne abadan,

n a rakelima ne faxe ma loxo donxoε.

⁵⁵ N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra.

⁵⁶ Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i.

⁵⁷ Baba Ala to n xεεxi, kisi fan-tanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mooli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra.

⁵⁸ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alo wo benbae taami naxan don. E tan faxa ne. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima ne abadan.»

⁵⁹ Isa yi masenyi ti ne a nu mixie kawandima temui naxe Kaperenamumu salide kui.

Isa foxirabire gbegbe janige masarafe

⁶⁰ E to a xa masenyi me, a foxirabire wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xoxoxo de! Nde noma tinde a ra?»

⁶¹ Isa to a kolon a a foxirabire na yi woyenyi falafe e bore tagi, a naxa e maxorin, «N ma masenyi bara wo raxoxo?»

⁶² Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dennaxe?»

⁶³ Ala Xaxili Seniyenxi nan kisi fima mixi ma. Fate bendε tan mu noma sese ra. N masenyi naxan tixi wo be, a Ala Xaxili Seniyenxi nun kisi soto ki nan masenma.

⁶⁴ Koxo mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala ne barima kabi a folε, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

⁶⁵ A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi ne wo be, a mixi yo mu noma fade n xon ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»

⁶⁶ Na xanbi, a foxirabire gbegbe naxa janige masara, e gbilen a foxo ra.

⁶⁷ Na kui, Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie maxorin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?»

⁶⁸ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i foxo ra, muxu fa sigama nde xon ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi.

⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara ge a kolonde, a i tan nan na Ala xa Seniyentε ra.»

⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Koxo mixi keren na wo ya ma, adama sentane nan a ra.»

⁷¹ A nu Simon Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a foxirabire fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

7

Isa xunyae xa danxaniyatarepa

¹ Na xanbi, Isa naxa Galile boxi isa folo. A mu nu Yudaya tan iperema, barima Yuwifi kuntigie nu katafe ne e xa a faxa.

² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makore,

³ Isa xunyae naxa a fala a be, «A lan ne i xa keli yi boxi ma, i siga Yudaya, alako i foxirabire naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama.

⁴ Mixi mu a xa wali noxunma xa a wama dunjia xa a kolon. I to yi tonxumae rabama, a lanma i xa e raba kene ma.»

⁵ E na fala ne, barima hali e to findixi a xunyae ra, e mu nu laxi a ra.

⁶ Isa naxa a masen e be, «N ma waxati mu nu a li sinden, koxo waxati yo mu na wo tan xa fe ma.

⁷ Dunjia mu noma wo tan xonde, koxo e n tan xonma, barima n seedejoxoya bama e xa fe ra, a e xa walie kobi.

⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama,

barima n ma waxati mu gexi a lide sinden.»

⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyae to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kɔnɔ a gundo ki ma.

¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxɔrinyi ti, «A na minden?»

¹² Mixie nu wɔyen gbegbe makɔyikɔyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na jama ratantanfe nan tui.

¹³ Kɔnɔ e to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kene ma.

¹⁴ Yuwifie nu sali naxan nabafe, loxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te hɔrɔmɔbanxi kui, a kawandi ti folɔ.

¹⁵ Yuwifi kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xeme lonnixi yi mɔoli ra di, a to mu xaranxi?»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xeema nan ma.

¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxɔnfe rabafe, a nɔma ne a kolonde xa yi xaranyi fatanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na a ra, mixie a kolonma ne nu.

¹⁸ Mixi naxan wɔyenma a yete xaxili ma, a matɔxɔe fenfe a yete nan be. Kɔnɔ naxan matɔxɔe fenfe a Xeema be, nɔndi fale nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu naxan boje ma.

¹⁹ Annabi Munsa yati nan Ala xa seriye soxi wo yi ra, kɔnɔ wo mu a ratinmexi. Munfe ra wo wama n faxafe?»

²⁰ Nama naxa a fala, «Ninne nan na i foxɔ ra! Nde katafe i faxafe?»

²¹ Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin de ixara.

²² Munsa a benbae xa seriye falaxi ne wo be a wo xa wo xa di

xeme sunna. Wo na rabama hali malabu loxɔe.

²³ Xa xeme sunnama malabu loxɔe alako Annabi Munsa xa seriye naxa fa kana, wo xɔnɔma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu loxɔe ma?

²⁴ Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

²⁵ Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade?»

²⁶ A mato, a tan nan wɔyenfe kene ma yi ki, kɔnɔ e mu sese falama a be! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra?

²⁷ Kɔnɔ won birin Isa baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonma.»

²⁸ Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hɔrɔmɔbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kɔnɔ n tan mu faxi n yete kan janige xa ma. Nɔndi Kanyi nan n xeexi, kɔnɔ wo tan mu a kolon.

²⁹ N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xeexi.»

³⁰ Na kui, e naxa kata a suxude, kɔnɔ e mu nɔ, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

³¹ Kɔnɔ jama ya ma mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔnxuma makaabaxie rabama dangi yi xeme ra?»

³² Farisenie to a me, jama nu naxan makɔyikɔyife Isa xa fe ra, e tan nun serexedube kuntigie naxa hɔrɔmɔbanxi kɔsibilie xee, e xa sa Isa suxu.

³³ Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dondoronti, n fa siga n Xeema yire.

³⁴ Wo fama ne n fende, kɔnɔ wo mu n toma. N sa luma dennaxe, wo mu nɔma naa lide.»

³⁵ Yuwifi kuntigie naxa e bore maxɔrin, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nɔma a tode dennaxe? Ka a waxi ne a xa sa sabati pamane gbete alo muxu xa

mixi ndee, alako a xa sa si gbeteɛ xaran?

³⁶ A to a masenxi a muxu fama a fende kɔnɔ muxu mu a toma, a a sa luma dennaxe, muxu mu noma naa lide, a waxi munse falafe?»

Kisi ye

³⁷ Na sali waxati lɔxɔ dɔnxɔɛ ma, naxan tide gbo boore birin be, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye xɔli na naxan yo ma, a xa fa n xɔn, a xa a min.

³⁸ Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama ne a boɛe kui, alɔ xure naxan susuma.»

³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyatɔɛ nu fama naxan sɔtɔde. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenenxi sinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenyi me, ndee naxa a fala, «Muxu nu namijɔnmɛ naxan mamexi a xa fa, a tan nan yati yi ki!»

⁴¹ Gbete fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kɔnɔ ndee fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra?»

⁴² Kitaabui mu a masenxi xe, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔnsɔɛ ne, a keli Betelɛemu, Dawuda xɔnyi?»

⁴³ Na kui, pama mu nu lanxi Isa xa fe ma.

⁴⁴ Ndee nu wama a suxufe, kɔnɔ mixi yo mu nɔ.

⁴⁵ Na kui, kɔsibilie naxa gbilɛn sɛrɛxɛdube kuntigie nun Farisenie yire. Na kuntigie naxa e maxɔrin, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?»

⁴⁶ Kɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenyi dangi adamadie xa masenyi birin na.»

⁴⁷ Farisenie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu?»

⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisenie ya ma naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yi pama tan mu seriye Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kɔnɔ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie be,

⁵¹ «Won ma seriye ki ma, mixi ne makiitima, a mu maxɔrinma xe alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?»

⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui, namijɔnmɛ yo mu kelima Galile bɔxi!»

⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xɔnyi.

8

Gine yɛnɛla makiitife

¹ Isa naxa siga Oliwi geya ma.

² Kuye to iba, a naxa siga hɔrɔmɔbanxi. Nama to fa a yire, a naxa dɔxɔ, a so e kawandife.

³ Seriye karamɔxɔɛ nun Farisenie fan naxa fa gine nde ra, e naxan suxuxi a na yene rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i,

⁴ e a fala Isa be, «Karamɔxɔ, muxu yi gine suxuxi yene nan xun.

⁵ Seriye ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi ne muxu xa yi gine mɔɔli magɔnɔ gemɛ ra han a faha. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a be na maxɔrinyi ra, a xa fe nde fala, e noma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sebeli ti bɔxi ma a belexesole ra.

⁷ E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e be, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi gine gonɔ.»

⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sebeli ti bɔxi ma.

⁹ E to a xa wɔyenyi me, e birin naxa siga keren keren, folofe forie ma. Gine gbansan to lu Isa ya i,

¹⁰ Isa naxa keli, a gine maxɔrin, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?»

¹¹ Gine naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a

be, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba sɔnɔn.»

Isa nan na duniɲa naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa woyenyi tongo, a a masen pama be, «N tan nan na duniɲa naiyalanyi ra. Naxan na bira n fɔxɔ ra, a mu jɛrema dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi be.»

¹³ Na kui, Farisenie naxa a fala a be, «I na i yete kan nan seede bafe. I xa seedeɲɔxɔya mu findixi nɔndi ra.»

¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yete be, n ma seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan na, barima n a kolon n kelixi dennaxe, n man a kolon n sigafe dennaxe. Kɔnɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon.»

¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima.

¹⁶ Kɔnɔ xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nɔndi nan na, barima n keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xɛxi.

¹⁷ A seɓɛxi wo xa seriye Kittaabui kui, a xa mixi firin xa seedeɲɔxɔya baxi lan e bore ma, na xa suxu nɔndi ra.

¹⁸ N tan nan na n yete seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xɛxi, a fan seedeɲɔxɔya bama n ma fe ra.»

¹⁹ E naxa Isa maxɔrin, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon ne nu, wo n Baba fan kolonma ne nu.»

²⁰ Isa yi masenyi ti hɔrɔmɔbanxi, hadiya sase yire ne, kɔnɔ mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

Isa findixi Ala xa Xɛera nan na

²¹ Isa man naxa a masen e be, «N fama ne sigade. Wo n fenma ne, kɔnɔ wo lɔɛma ne wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dennaxe, wo tan mu nɔma sigade naa.»

²² Yuwifia kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dennaxe, won tan mu nɔma sigade naa, a waxi a yete nan faxafe ba?»

²³ Isa naxa a masen e be, «Duniɲa mixie nan na wo ra. Kɔnɔ n tan kelixi koore ne. Wo xɔnyi findixi yi duniɲa nan na, kɔnɔ n tan xɔnyi mu a ra.»

²⁴ N a falaxi wo be na nan ma, a wo lɔɛma ne wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na abadan, wo faxama ne wo xa yunubie na wo ma.»

²⁵ E naxa a maxɔrin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a folɛ, n na falama wo be.»

²⁶ Marakɔrɔsi gbegebe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xɔrɔxɔɛ ra wo be. Nɔndi fale nan n Xɛɛma ra. N naxan mexi a ra, n na nan falama duniɲa be.»

²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu woyenfe e be Baba Ala nan ma fe ra.

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Wo na Adama xa Di rate wuri kɔn na temui naxe, wo a kolonma ne, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yete ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n be.»

²⁹ N tan nun n Xɛɛma nan a ra. A mu n nabɛɲinxi, barima n a waxɔnfe nan nabama temui birin.»

³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegebe naxa danxaniya a ma.

Ibrahimia xa die nun Ibulisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifia be naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n fɔxirabiree yati nan na.»

³² Wo na nɔndi kolon, a wo xɔreyama ne.»

³³ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia bɔnsɔɛ nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xɔreyama ne?»

34 Isa naxa a fala e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi naxan yunubi rabama a bara lu yunubi xa konyiya kui.

35 Mixi xa konyi mu luma fɔxɔe ra abadan. Kɔnɔ mixi xa di tan, a xɔnyi nan na fɔxɔe ra abadan.

36 Na kui, xa Ala xa Di wo xɔreya, a lima wo xɔreya nan yati sɔɔxi.»

37 «N a kolon tan, a Iburahima bɔnsɔe nan na wo ra, kɔnɔ wo katafe n faxade ne wo to tondixi n ma masenyi ra.

38 N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan me wo baba ra, wo na nan nabama.»

39 E naxa a yaabi, «Annabi Iburahima nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e be, «Xa Iburahima xa die nan yati wo ra nu, wo luma Iburahima fɔxi nan naba ra nu.

40 Kɔnɔ wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nɔndi falama wo be n naxan mexi Ala ra. Iburahima wali ki mu lanxi na ma.

41 Wo na wo baba nan fɔxi rabafe.» E naxa a fala a be, «Yene die xa mu na muxu tan na de! Ala keren nan na muxu Baba ra.»

42 Isa naxa a masen e be, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma ne nu, barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yete xa ra, a tan nan n xexi.

43 Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu nɔxi n ma masenyi ramede.

44 Wo tan baba findixi Ibulisa nan na, a xɔli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a fɔle, faxeti nan a ra. A mu tinma nɔndi ra, barima nɔndi yo mu na a xa fe kui. A to wule falama, a a yete xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra.

45 Kɔnɔ n tan to nɔndi nan falama, wo mu lama n na.

46 Nde nɔma n kalamude yunubi ma? Xa n nɔndi nan falama, munfe ra wo mu laxi n na?

47 Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui mema. Na kui, wo tan mu a mema barima wo mu kelixi Ala ma.»

48 Yuwifii kuntigie naxa a fala, «Nɔndi na muxu be. Samarika jinne kanyi nan i tan na.»

49 Isa naxa e yaabi, «Jinne mu n tan fɔxɔ ra. N tan n Baba nan binyama, kɔnɔ wo tan n yelebuma.

50 N mu n yete igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.

51 N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonma abadan.»

52 Yuwifii naxa a fala a be, «Muxu bara ge a kolonde fa a jinne nan na i fɔxɔ ra. Iburahima nun namijɔnmee birin laaxira ne, kɔnɔ i tan naxe, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma abadan.»

53 Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira ne, i tan dangi a ra? Namijɔnmee fan laaxira ne. I tan fa i yete findixi nde ra?»

54 Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yete matɔxɔma, matɔxɔe fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala!

55 Wo mu a tan Ala kolon, kɔnɔ n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alo wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma.

56 Wo benba Iburahima seewa ne n fa lɔxɔe tofe ra. A a to ne yati, a jɛlexin.»

57 Yuwifii kuntigie naxa a yaabi, «Hali je tongo suuli, i mu nu a soto sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Iburahima to?»

58 Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, beenun Iburahima xa bari, n tan na.»

59 E naxa gemee tongo keren na, e xa a magɔnɔ na masenyi xa fe ra, kɔnɔ Isa naxa a nɔxun, a mini hɔrɔmɔbanxi kui.

9

Isa donxui ya rabooƿe

¹ Isa to nu kira xon, a naxa donxui nde to naxan barixi donxuya kui.

² A foxirabirsee naxa a maxorin, «Karamoxo, nde xa yunubi a niyaxi yi xeme xa bari a donxuxi, a tan ka a barimixie?»

³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi ne alako Ala xa wali xa makenen a xa fe kui.

⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xeeɓa xa wali raba, barima koe na fafe. A na so, mixi mu noma walide sonon.

⁵ N to na duniɓa ma yi ki, n tan nan na duniɓa naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa deye boxun boxi, a bende yogon a ra. A naxa na maso donxui ya ma,

⁷ a fa a fala a be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na Silomu xili nan falaxi e xa xui, «Xeeɓa». Na kui, donxui naxa sa a ya raxa, a gbilen, a ya se toma.

⁸ A doxoɓooree nun naxee nu darixi a to ra kule matide, e naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu doxoma be, a nu kule mati?»

⁹ Ndee naxe, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbetee naxe, «Ade, e maniyaxi ne.» Kono a tan xeme naxa woyen e be, a a fala, «N tan nan yati a ra!»

¹⁰ Na kui, e naxa a maxorin, «I ya fa rabooxi di?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Xeme naxan xili falama Isa, na nan bende yogon deye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.»

¹² E naxa fa a maxorin, «Yi xeme na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa donxui rayalanxi xanin Farisenie yire.

¹⁴ Isa deye masunbuxi bende ra loxo naxe, a donxui ya raboo, malabu loxoɓe nan nu a ra.

¹⁵ Na kui, Farisenie fan naxa so a maxorinfe, a ya rabooxi ki naxe. A naxa e yaabi, «A bende yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.»

¹⁶ Fariseni ndee naxa a fala, «Yi xeme Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu loxoɓe seriye rabatuma.» Kono gbetee nu a falama, «Yunubitoe noma yi kaabanako moolie rabade?» Na kui, Farisenie mu nu lanxi e bore ma.

¹⁷ E man naxa donxui rayalanxi maxorin, «A to i tan nan ya rabooxi, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Naminonme nan a ra.»

¹⁸ Yuwifi kuntigie nu siikexi na donxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa donxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili,

¹⁹ e e maxorin, «Wo xa di nan ya, wo naxan ma a a donxuxi nan barixi? A ya fa rabooxi di?»

²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi donxuya nan kui.

²¹ Kono a ya fa rabooxi ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi yo na rabaxi a be. Wo a tan nan maxorin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentege sama.»

²² A xa mixie na yaabi ti ne, barima e nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tonyi doxo na kanyi ma a naxa so salide kui.

²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra, wo a tan nan maxorin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na donxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a be, «I i kali Ala ra, i nondi fala. Muxu tan a kolon a yunubitoe nan na na xeme ra.»

²⁵ A naxa e yaabi, «Xa yunubitoe nan a ra, n tan mu a kolon. Kono n fe keren tan kolon: N nu donxuxi ne, kono n ya bara fa se to.»

26 E man naxa a maxorin, «A munse raba i ra? A i ya rabooxi di?»

27 A naxa e yaabi, «N jan bara na fala wo be, konɔ wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a foxirabiree nan na?»

28 E naxa a konbi, e a fala a be, «I tan nan findixi a foxirabiree ra! Annabi Munsa foxirabiree nan na muxu tan na!

29 Muxu a kolon tan, a Ala woyen ne Annabi Munsa be, konɔ yi xeme Isa tan, muxu mu a kelide kolon.»

30 Xeme naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya raboo, konɔ wo tan mu a kelide kolon!

31 Won a kolon tan, a Ala mu yunubitoe xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi suxuma.

32 Dunija birin a kolon mixi mu noma donxui ya rabooode naxan barixi donxuya kui.

33 Xa yi xeme mu kelixi Ala xa ma nu, a mu noma fefe rabade.»

34 E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamoxo ra?» E naxa fa a kerilalide.

35 Isa to a me, a e bara a kerilalide, a naxa sa a fen, a a maxorin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?»

36 A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n be mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.»

37 Isa naxa a fala a be, «I jan bara a to. A tan nan man woyenfefe i be yi ki.»

38 A naxa a fala Isa be, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a be.

39 Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie makiitife nan ma, alako donxui xa se to, ya kanyi xa donxu.»

40 Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui me, e a maxorin, «Pe,

donxui nan na muxu fan na?»

41 Isa naxa a masen e be, «Xa donxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Konɔ wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse demadonyi xa taalie

1 «N xa nondi fala wo be, mujeti nun suute mu soma goore naade ra. E tuganma ne sansanyi xun ma.

2 Naxan soma goore naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra.

3 Naade kantama nan naade rabima a be. A na woyen xurusee ra, e birin bira a foxo ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande.

4 A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra ne, e fan bira a foxo ra, barima e a xui kolon.

5 Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu birama a foxo ra muku. E e gima ne na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.»

6 Isa naxa na taali woyenyi fala e be, konɔ e mu a xa masenyi fahaamu.

7 Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, n tan nan na yexee xa naade ra.

8 Naxee singe fan n be, mujeti nun suutee nan na e birin na. Yexee mu e tan xui rame.

9 N tan nan na goore naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima ne, a nu so, a nu mini, a nu baloe soto.

10 Mujeti tan mu fama fefe ma bafe mufe tide, faxe tide, nun kasare sade. N tan faxi ne, alako mixie xa kisi soto, e xa dunijeigiri xa fan a fanyi ra.»

11 «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui.

12 Walike nan a gima wula bare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a boje mu na e kantafe ra. A xurusee rabepinma ne, wula

bare ndee faxa, a ndee rayensen ye.

¹³ Walike mu a jengi sama xurusee xa fe xon.

¹⁴ N tan misaalixi xurusee kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon,

¹⁵ alo n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxe. N fan bara tin faxade n ma xurusee be.»

¹⁶ «Yecee gbete fan na n be naxee mu na yi goore kui. Fo n xa fa ne nee fan na. E fan n xui ramema ne, yecee birin findi goore keren na, xuruse demadonyi keren be.

¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu.

¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yete yati a fima. Nœ na n be, n xa n nii fi. Nœ man na n be, n xa gbilen a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma na masenyi xa fe ra.

²⁰ Mixi gbegebe nu a falafe ne, «Ninne nan na yi foxo ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?»

²¹ Konɔ booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan foxo ra, a mu woyenma yi mooli ra de! Ka jinne noma donxui ya rabode?»

Yuwifie xa danxaniyatareɲa

²² Xinbeli temui to nu a ra, Darisalamukae nu na Horɔmɔbanxi Rabi Sali nan nabafe.

²³ Isa nu jerefe horɔmɔbanxi yire nde, dennaxe xili «Mange Sulemani xa buntunyi.»

²⁴ Yuwifie naxa Isa rabilin menni, e a fala a be, «I siike bama muxu ma mun temui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu be a fiixe ra.»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «N jan bara a fala wo be, konɔ wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seedepoxoya ra n ma fe ra.

²⁶ Konɔ wo mu danxaniyaxi, barima n ma yecee xa mu wo ra.

²⁷ N gbe yecee tan n xui mema, n e kolon, e birama n foxo ra.

²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu loema abadan, sese man mu e bama n yi ra.

²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese mu noma e bade a tan Baba Ala yi ra.

³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa gemee tongo, e xa Isa magono a faza xili ma,

³² konɔ a naxa a fala e be, «N bara wali fanyi gbegebe raba wo ya xori, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n be ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi mundun ma?»

³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magonofe xe i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magonoma i to Ala rasotofe. I tan ibunadama waxi i yete findife Ala ra!»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sebexi xe wo xa seriye Kitaabui kui, a Ala a masen ne, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra?»

³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, «alae».

³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, konɔ a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasoto, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xee dunja ma.

³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na.

³⁸ Konɔ xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.»

³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, konɔ a naxa mini e belexe.

⁴⁰ Isa naxa gbilen Yuruden naakiri ma, a lu menni, Yaya mixie xunxa ye xora folo dennaxe.

⁴¹ Mixi gbegebe naxa siga a yire, e nu a fala e bore be, «Annabi Yaya tan mu tonxuma makaabaxi yo raba, konɔ a naxan birin

masen yi xeme xa fe ra, a birin findixi nondi nan na.»

⁴² Mennika gbegbe naxa danxaniya Isa ma.

11

Lasaru rakelife faxe ma

¹ Xeme nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginee fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata.

² Mariyama nan labunde ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsexe ra. A tan nan maaxeme findi Lasaru ra, naxan nu furaxi.

³ Na kui, Lasaru maaginee naxa xera xee Isa ma, a xa sa a fala a be, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.»

⁴ Isa to a me, a naxa a masen, «Yi fure mu sa raponma faxe xa ma, a fama Ala xa nore nan makenende, alako Ala xa Di fan xa matoxoe soto a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxeme Lasaru xanuxi ki fanyi.

⁶ A to Lasaru furafe me, a mu siga dede, a naxa lu naa xi firin man.

⁷ Na xanbi, a naxa a fala a foxirabiree be, «Won xa gbilen Yudaya boxi ma.»

⁸ A foxirabiree naxa a fala, «Karamoxo, Yuwifie kataxi i faxade dennaxe ya, i tan gbilenfe menni ne?»

⁹ Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na feepen keren kui? Xa naxan yo a perema yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunjpa naiyalanyi yanbama a be.»

¹⁰ Konɔ xa naxan yo a perema koe ra, a a sanyi radinma ne, barima naiyalanyi yo mu a be.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi, konɔ n sigafe a raxunude.»

¹² A foxirabiree naxa a fala a be, «Marigi, xa a na xife, a yalanma ne.»

¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe nan ma, konɔ a foxirabiree tan joxo a ma, a a nu malabui xi xoli nan ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa woyen e be a fixe ra, «Lasaru bara laaxira

¹⁵ konɔ na rabafe n xanbi, a bara findi seewe ra n be, barima a xoli n ma wo xa danxaniya soto yi fe kui. Yakosi, won xa siga a yire.»

¹⁶ Na temui Tomasi, a nu falama naxan be «Guli», a naxa a fala Isa foxirabiree booree be, «Won birin xee, won nun karamoxo birin xa faxes!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui.

¹⁸ Kilo saxan pondon nan nu na Betani nun Darisalamu tagi. E to makore,

¹⁹ Yuwifie gbegbe nu bara fa Marata nun Mariyama xonyi, e maaxeme ponfe kunfa bade.

²⁰ Marata to Isa fafe me, a naxa sa a ralan, konɔ Mariyama tan doxoxi naxa lu banxi.

²¹ Marata naxa a fala Isa be, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu.

²² Konɔ hali yakosi, n a kolon a i na fefe maxorin Ala ma, a a rabama ne i be.»

²³ Isa naxa a fala a be, «I xunya kelima ne faxe ma.»

²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima ne faxe ma dunjpa raponyi, faxamixie kelima temui naxe.»

²⁵ Isa naxa a masen a be, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima ne, hali a faxes.»

²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu loema abadan. I laxi na ra?»

²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa dunjpa ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama foxo ra, a

a fala a be e doro ma, «Karamoxo bara fa, a na i xilife.»

²⁹ Mariyama to a me, a naxa keli keren na, a siga Isa ralande.

³⁰ Na temui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dennaxe, a nu na menni ne sinden.

³¹ Yuwifi naxee faxi kunfa bade, naxee nu na Mariyama fe ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a foxo ra tande. E joxo a ma a a na sigafe gaburi yire ne, a xa sa wa naa.

³² Mariyama to Isa yire li, a fefe a to, a naxa suyidi a be, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu!»

³³ Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifi naxee nu na a foxo ra, nee fan wafe, a naxa sunnun, a boje naxa rapaaxu a ma.

³⁴ A naxa maxorinyi ti, «Wo a ragataxi minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i be.»

³⁵ Isa naxa wa.

³⁶ Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxe!»

³⁷ Kono ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan donxui ya raboo, a mu nu noma Lasaru ratangade faxe ma xe?»

³⁸ Isa boje man naxa rapaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fonme nde nan nu a ra, geme belebele doxoxi na de ra.

³⁹ Isa naxa a fala, «Wo geme ba naa.» Marata, faxamixi maagine, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragate xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.»

⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «N mu a fala xe i be, a xa i danxaniya, i Ala senbe makaabaxi toma ne?»

⁴¹ Na kui, e naxa geme ba fonme gaburi de ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramexi.

⁴² N tan pan a kolon, i n xui ramema temui birin, kono n na falaxi pama nan ma fe ra naxee

tixi be, e xa la a ra a i tan nan n xexxi.»

⁴³ A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite senbe ra, a a fala, «Lasaru, mini!»

⁴⁴ A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a belexee maxirixi kasange kui, a yatagi man makunfukunfuxi dugi gbete fan na. Isa naxa a fala mixie be, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa no a jerede.»

Yuwifi kuntigie nate tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

⁴⁵ Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegbe naxa danxaniya a ma.

⁴⁶ Kono ndee naxa sa dentege sa Farisenie be, Isa fe naxan nabaxi.

⁴⁷ Na kui, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xeme na kaabanako gbegbe nan nabafe.

⁴⁸ Xa won a lu a yete yi, birin danxaniyama ne a ma, Romakae fan fama won ma hoxomobanxi kanade, e won si sonto!»

⁴⁹ E xa serexedube kuntigi Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e be, «Wo tan mu sese kolon yi fe kui.

⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren faxafe pama be, na nan fan wo be, dine won si birin xa sonto?»

⁵¹ Kayafa xa na woyenyi mu fatan a tan yete xa ra. A to nu findixi na waxati serexedube kuntigie xunyi ra, Ala nan na masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade Isirayila pama be.

⁵² Kono na man mu raba Isirayilakae gbansan xa be. Isa nu fafe faxade ne alako Ala xa a xa die fan malan, naxee rayensenxi yire birin, a xa e birin findi pama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi loxoɔ, Yuwifi kuntigie naxa nate tongo Isa faxafe ra.

⁵⁴ Na nan a ra Isa mu no minide kene ma sonon. A tan nun a foxirabiree naxa keli naa, e siga Efirami taa kui gbengberenyi fe ma.

⁵⁵ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to nu bara makore, mixi gbegebe naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yete raseniyen beenun sali xa a li.

⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxorin horomobanxi tete kui, «Wo xa mapoxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?»

⁵⁷ Serexedube kuntigie nun Farisenie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e be alako e xa a suxu.

12

Mariyama labunde ture masofe Isa sanyi ma

¹ Xi senni beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru xonyi, a nu bara naxan nakeli faxe ma.

² E naxa donse fanyi yailan, e fa pama xili, e xa e dege yire keren Isa xa binye bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labunde ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan nu a ra, naxan sare xoxo ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku a xunxexa ra. Labunde ture xiri naxa din banxi birin na.

⁴ Yudasi Isikariyoti, Isa foxirabiree naxan nu fama a yanfada, a naxa a fala,

⁵ «A nu lanma yi labunde xa mati kobiri kole keme saxan na, a fi setaree ma.»

⁶ A yi fala ne barima a tan nan nu Isa foxirabiree xa kobiri ragatama, a nu fa nde mupa. Setaree xa fe mu nu na a boje kui feo!

⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilan Mariyama foxo ra. Yi nu ragataxi

a yi ra ne, n ma maragate nan ma fe ra.

⁸ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, kono n tan mu luma wo ya ma abadan xe.»

⁹ E to a me a Isa bara fa Betani, Yuwifie pama gbegebe fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxe ma.

¹⁰ Na kui, serexedube kuntigie naxa nate tongo e xa Lasaru fan faxes,

¹¹ barima Yuwifi gbegebe nu gbilenfe e foxo ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, pama gbegebe naxan nu faxi Sayamaleke Dangi Sali rabade, e naxa a me a Isa na fafe Darisalamu.

¹³ E naxa tugi fensee tongo, e siga a ralande e xui ite ra, «Tantui na won Nakisima be! Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra,

Isirayila mange!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde soto, a doko a fari, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mange na fafe, a dokoxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa foxirabiree mu fahaamui soto na fe ma, kono Isa to keli faxe ma, e naxa ratu Kitaabui sebexi ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxe ma, e naxa seede ba Isa be.

¹⁸ Na nan a niya, pama naxa siga a ralande, barima e nu bara na tonxuma makaabaxi xa fe me.

¹⁹ Na kui, Farisenie naxa a fala e bore be, «Wo bara a to, won mu noma sese ra. Dunija birin bara bira a foxo ra!»

Isa a xa faxe xa fe masenfe

²⁰ Gireki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu.

²¹ E naxa fa Filipu xon, naxan keli Betesayida, Galile boxi ma, e

a fala a be, «N ba, muxu wama Isa tofe.»

²² Filipu naxa sa a fala Andire be, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa be.

²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xun-nakeli xa makenen.

²⁴ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, xa maale xɔri mu si, a mu diɲe a yete ma bɔxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kɔnɔ xa a sa diɲe a yete ma bɔxi bun, a a bogi gbegebe nan naminima.

²⁵ Naxan gbakuma a yete xa dunɲa fe ra, a lɔema ne. Naxan mu kankanma a yete xa fe ma yi dunɲeigiri kui, a abadan kisi nan sɔtɔma.

²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe, a xa bira n fɔxɔ ra ne, n tan na lu dede, n ma walike fan na naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama ne.»

²⁷ «N bɔɲe tɔɔrɔxi ne yi ki, kɔnɔ n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala be a xa n natanga yi ɲaxankate waxati ma? Ade, yi ɲaxankate naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma.

²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man gbilenma ne a ite ra.»

²⁹ Nama naxee nu tixi naa, e to a me, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, kɔnɔ gbete naxa a fala, «Maleke nan woyenxi a be!»

³⁰ Isa naxa a masen e be, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma.

³¹ Yi dunɲa makiiti waxati bara a li. Mangɛya fafe bade yi dunɲa nɔla yi ra.

³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kɔn na n faxafe ra, n mixi birin nafama ne n ma.»

³³ Isa a faxa ki masen na ki ne.

³⁴ Na kui, ɲama naxa a fala Isa be, «Muxu tan bara a me seriye Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe

ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma ne wo ya ma dondoronti. Wo xa ɲere na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo terenna. Naxan ɲerema dimi kui a mu a sigade toma.

³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo be yi ki, wo xa la a ra ne, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

Ƴama danxaniyatara

Isa to ge na falade, a naxa siga, a sa a nɔxun e ma.

³⁷ A nu bara tɔnxuma makaabaxi gbegebe raba e ya xɔri, kɔnɔ na birin kui, e mu danxaniya a ma.

³⁸ Na raba ne alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen, «Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan me muxu ra?

Ala senbe bara makenen nde be?»

³⁹ Na kui, e mu nɔ danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen ne,

⁴⁰ «Ala bara e ya donxu,

a e xaxili balan,

alako e ya naxa fa se igbe,

e xaxili naxa fa fe kolon,

e naxa fa e bɔɲe rafindi n ma,

n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala ne a to nu bara Isa xa nɔre to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Kɔnɔ na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbegebe naxa la Isa ra. Kɔnɔ e mu nu suusama a falade kene ma barima e nu gaaxuxi Farisenie ya ra, nee naxa fa tonyi doxo e ma, sofe ra salide kui.

⁴³ Adamadie xa matɔxɔe sɔtɔfe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matɔxɔe ra.

Isa xa masenyi donxɔe ɲama be

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xeema nan ma.

⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xeema to.

46 N to faxi dunijna, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui sɔnɔn.

47 Xa naxan yo n xui me, kɔnɔ a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima, barima n mu faxi dunijna makiitide xe. N faxi dunijna rakiside ne.

48 Naxan na tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra loxo donxɔe.

49 Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xɛxi yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen.

50 N a kolon a xa seriye findima kisi nan na, naxan mu jɔnma abadan. Na nan a ra, n fe masenma wo be alo Baba Ala a masenxi ki naxe.»

13

Isa a foxirabiree sanyi maxafe

1 Beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli dunijna ma gbilenfe ra Baba Ala ma. A foxirabiree a naxee sɔto dunijna ma, nee nu rafan a ma. Han a faxa temui naxe, e xa xanunteya nu na a be.

2 Nunmare, e birin nu e degefe. Ibulisa jan nu bara so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa.

3 Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma,

4 a naxa keli e degede, a a xa donma fari igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi.

5 A naxa ye sa paani kui, a fa so a foxirabiree sanyie maxafe, a nu e mafuruku na dugi ra.

6 A to Simɔn Piyeri li, na naxa a fala a be, «Marigi, i waxi ne i xa n tan sanyie maxa?»

7 Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, kɔnɔ i fama ne a kui kolonde yare.»

8 Piyeri naxa a fala a be, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren sɔnɔn.»

9 Simɔn Piyeri naxa a fala a be, «N Marigi, xa a na na ki ne, i naxa n sanyi gbansan xa maxa. I xa n belexee nun n xunyi birin maxa.»

10 Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A jan bara seniye feo! Wo seniye nxi, kɔnɔ wo birin mu a ra.»

11 A a fala ne a e birin mu seniye nxi, barima a a foxirabiree kolon naxan fama a yanfede.

12 Isa to ge e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoroe ragoro a ma, a man a magoro e degede, a a fala e be, «N naxan nabaxi wo be yi ki, wo a fahaamuxi?»

13 Wo to a falama n be <Karamɔxo>, xa na mu a ra <Marigi>, wo nɔndi nan a ra, barima na nan yati n na.

14 Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamɔxo ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan ne wo xa wo bore sanyie maxa.

15 N naxan nabaxi wo be, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na mooli nan naba wo bore tagi.

16 N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xɛera fan mu dangi a xɛema ra.

17 Wo to bara fahaamui sɔto yi fee ma, hɛeri na wo be xa wo e raba.»

18 «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Kɔnɔ naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali ne, a to sebexi, <Muxu nun naxan belexe na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.>

¹⁹ N na fe falaxi ne wo be bee-nun a xa raba, alako a raba temui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan.

²⁰ N xa a fala wo be a nondi ki ma, naxan yo na n ma xera rasene, a n tan nan nasenexi. Naxan yo na n fan nasene, na kanyi n Xema nan nasenexi.»

Yudasi xa yanfanteya
(Matiyu 26:20-25, Maraki 14:17-21, Luki 22:21-23)

²¹ A na fala xanbi, Isa boje naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama ne, a n sa kuntigie belexe.»

²² A foxirabiree naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe.

²³ Isa foxirabire, a naxan xanuxi, a nu na a fe ma teebili ra.

²⁴ Na kui, Simon Piyeri naxa a belexe magira na be, a xa Isa maxorin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade.

²⁵ Na foxirabiree naxa a maso Isa ra, a a maxorin, «Marigi, nde a ra?»

²⁶ Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bore xora, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to ge na falade, a naxa taami rasin bore xora, a a so Simon Isikariyoti xa di Yudasi yi ra.

²⁷ Yudasi to na taami rasuxu, Sentane naxa a boje masara keren na. Isa naxa a fala a be, «I wama naxan nabafe, a raba mafuren mafuren.»

²⁸ Naxee nu magoroxi e degede, e sese mu a kolon Isa na falafe a be fe naxan ma.

²⁹ Yudasi to findi e xa kobiri ragate ra, ndee naxa a maroxun a Isa nu a xefe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiinnee ki.

³⁰ Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Ke nu bara so.

Yaamari neene

³¹ Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen, Ala fan xa nore xa makenen a saabui ra.

³² Ala xa nore to makenenma a saabui ra, Ala yete fan Adama xa Di xa xunnakeli makenenma ne. A fafe na nan nabade yakosi.

³³ N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma ne, konon naxan fala Yuwifi kuntigie be, n fa na nan falama wo fan be, «N sigama dennaxe, wo tan mu noma sigade naa.»

³⁴ «N xa yaamari neene fi wo ma: Wo xa wo bore xanu ne. N tan wo xanuxi ki naxe, wo fan xa wo bore xanu na ki.

³⁵ Dunija birin wo kolonma n foxirabiree ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34)

³⁶ Simon Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dennaxe, i mu noma birade n foxo ra sinden, konon i fan fama birade n foxo ra han naa.»

³⁷ Simon Piyeri man naxa a maxorin, «Marigi, munfe ra n mu noma birade i foxo ra yakosi? N tinxi n xa faha i xa fe ra!»

³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faha n ma fe ra? N xa nondi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nondi, nun kisi ra

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo naxa kontofili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na.

² Lingira gbegbe nan na n Baba xonyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiya yailande wo be.

³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo foxo ra, alako won birin xa sa lu yire keren.

⁴ N sigafe dennaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?»

⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nondi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma Baba Ala xonyi xa n tan saabui xa mu a ra.

⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.»

⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, konɔ han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be?»

¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yete xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yete na a xa wali rabafe.

¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikexi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nondi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali moolie rabama ne. A jan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire.

¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matoxoe soto a xa Di saabui ra.

¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Seniyenxi

¹⁵ «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne.

¹⁶ N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan.

¹⁷ Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nondi makenenma. Dunija tan mu noma a sotode, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Konɔ wo tan a kolon, barima a sabatima wo i.»

¹⁸ «N mu wo raboloma xe de, wo xa lu alo kiridie. N man fama ne wo yire.

¹⁹ A gbe mu luxi n xa loe dunija ma, konɔ wo tan fama ne n tode. N tan to baloxi, wo fan baloma ne.

²⁰ Wo a kolonma ne na loxoe, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra.

²¹ Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma ne, n fan a xanu, n nan n yete makenen a be.»

²² Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxorin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yete makenende muxu tan be, i mu i yete makenen dunija tan be?»

²³ Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma ne. N Baba a kanyi xanuma ne, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i.

²⁴ Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mefe n na, n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xexi.»

²⁵ «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo be,

²⁶ konɔ Baba Ala fama ne Saabui Fanyi xeede wo yire n xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan ma. Na nan fama wo ratude n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

²⁷ «N bojesa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi dunija ma. Wo naxa kontofili, wo naxa gaaxu.

28 Wo bara n xui me, <N na sigafe, kono n man fama wo yire>. Xa wo n xanu, a lanma wo xa seewa n ma sigɛ ra Baba Ala yire, barima a dangi n tan na.

29 N a falaxi ne wo be, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

30 «N mu woyen gbege falama wo be sonon, barima yi dunija na nola naxan yi, a na fafe. A mu noma n tan na a mooli yo ra,

31 kono alako dunija xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi ne, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama ne. Wo keli, won xee.»

15

Sansi bili nun a salonyie

1 «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a meenima ra.

2 Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminima n be, Ala e segema ne. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo.

3 Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo pan bara raseniye n ma masenyi saabui ra.

4 Wo lu n ma fe ne, alo n fan luma wo xa fe ki naxe. Sansi salonyi mu noma bogide a yete ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki ne, xa wo mu lu n ma fe.

5 N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu ne alo sansi salonyi naxan a bogi gbege raminima. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu noma fefe ra.

6 Xa naxan mu lu n ma fe, a luma ne alo sansi salonyi masegexi naxan wolema, a xara. Walike nee malanma ne, e e wole te xora, e gan.

7 Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo boje ma, wo na wa fefe xon, wo a maxandi. A rabama ne wo be.

8 N Baba matoxe sotoma, wo tan na lu alo sansi salonyi naxee

bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n foxirabiree nan na.

9 N Baba Ala n tan xanuxi ki naxe, n fan wo xanuxi na ki ne. Wo lu n ma xanunteya kui.

10 Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alo n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxe, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

11 «N yi fee masenxi ne wo be, alako n ma seewe xa lu wo be, wo xa seewe xa kamali.»

12 «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alo n wo xanuxi ki naxe.

13 Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na.

14 Wo tan findixi n xanuntenyie nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu.

15 N mu fa noma a falade wo be <konyie>, barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo be <n xanuntenyie>, barima n naxan birin mexi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na.

16 Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xerae ra, wo xa sa lu alo sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxorin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma ne wo yi.

17 N wo yamarixi ne yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Dunija Isa foxirabiree xonfe

18 «Xa dunija wo xon, wo xa a kolon a n tan nan singe xon.

19 Xa wo findi dunija mixie nan na nu, wo rafaanma ne dunija ma nu, alo a gbe mixie. Kono dunija mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, dunija wo xonxi.

20 Wo xa ratu woyenyi ma n naxan masen wo be, <Konyi mu dangima a marigi ra.> Xa e

bara n tan naxankata, e wo fan naxankatama nɛ. Xa e n tan xui suxu, e wo fan gbe suxuma.

²¹ E yi fe birin niyama nɛ wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n Xɛɛma kolon.

²² Xa n mu sa fa wɔyɛnde e bɛ nu, e mu yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e mu fa nɔma sese falade naxan kiiti fanma e ra.

²³ Naxan na n tan xɔn, a bara n Baba fan xɔn.

²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xɔn.

²⁵ Kɔnɔ naxan sɛbɛxi e xa sɛriyɛ Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, «E n xɔnxi nɛ tun.»

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xɛɛma wo ma kelife Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenɛnma, a tan na fa, a seede bama nɛ n ma fe ra.

²⁷ Wo fan seede bama nɛ, barima wo na n foxɔ ra kabi a folɛ.»

16

¹ «N yi fe birin masenxi nɛ wo bɛ, alako wo naxa fa bira tantanyi kui.

² E fama nɛ tɔnyi dɔxɔde wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati jan fafe, naxan na wo faxa, a na faxɛ mapɔxunma kewali fanyi nan na Ala bɛ.

³ E na fee rabama nɛ, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon.

⁴ Kɔnɔ n yi fee birin masenxi nɛ wo bɛ, alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala nɛ wo bɛ.»

Ala Xaxili Seniyenxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo bɛ a folɛ ra, barima n nu na wo fɛ ma.

⁵ Kɔnɔ yakɔsi, n fa sigafe n Xɛɛma yire, wo mu n maxɔrinma, «I na sigafe minden?»

⁶ N to yi fee masenxi wo bɛ, na nan wo boɲɛ sunnunxi.

⁷ Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, n ma sigɛ nan munafanyi gbo wo bɛ, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Kɔnɔ xa n siga, n a xɛɛma nɛ wo ma.

⁸ A na fa, a mixie rakolonma nɛ yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra.

⁹ A e rakolonma nɛ yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma.

¹⁰ A e rakolonma nɛ tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa.

¹¹ A e rakolonma nɛ kiiti xa fe ra, barima yi duniɲa na nɔla kobi naxan yi ra, a jan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbɛtɛɛ man na, kɔnɔ wo mu nɔma e birin fahaamude yakɔsi.

¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi birin ya mabɔɔma wo bɛ. A xa masenyi mu fatanxi a yete kan na. A naxan mema n Baba ra, a na nan masenma wo bɛ. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo bɛ.

¹⁴ A fama n ma xunnakeli makenɛnde, barima a naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo bɛ.

¹⁵ Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, «A naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo bɛ.»

Sunnunyi masarama nɛ sɛwɛ ra

¹⁶ Isa man naxa a fala e bɛ, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɔɛ wo ma, kɔnɔ waxati di man na dangi, wo man n toma nɛ.»

¹⁷ A foxirabirɛɛ naxa e bore maxɔrin, «Isa wama munse falafe yi ki, «A gbe mu luxi n xa lɔɛ wo ma dondoronti, kɔnɔ wo man fama n tode.» A xa wɔyɛnyi na di a to a falaxi, «N na sigafe Baba Ala yire?»»

¹⁸ E man nu e bore maxɔrinfe, «A munse ma, a «waxati di»? Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

¹⁹ Isa to a kolon a e nu wama a maxɔrinfe, a naxa a masen e

be, «N to a falaxi, <Waxati di nan luxi beenun n xa loe wo ma, kono waxati di man na dangi, wo man n toma ne,> wo wo bore maxorinfe na nan ma?»

²⁰ N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo wama ne, wo gbelegbele, kono dunija tan jalexinma ne. Wo sunnunma ne na fe ma, kono wo xa sunnunyi fama masarade seewe ra.

²¹ Gine naxan na ditinyi ra, a tooroma ne ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kono xa a ge di baride, a jan mu ratuma na toore ma, a to seewaxi di neene barife ra dunija.

²² Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kono n gbilenma ne wo to ra, wo boje seewa, mixi yo mu na seewe bama wo yi.

²³ Na loxo na a li, wo mu n maxorinma sese ma sonon. N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma ne wo yi.

²⁴ Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sotoma ne, alako wo xa seewa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makenenfe

²⁵ «N yi fe birin masenxi wo be taali woyenyi nan na, kono waxati na fafe, n mu woyenma wo be taali woyenyi ra sonon, n Baba Ala xa fe masen wo be a fixe ra.

²⁶ Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xe de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo be,

²⁷ barima Baba Ala yete yati wo xanuxi ne. A wo xanuxi ne n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma.

²⁸ N kelixi Baba Ala nan ma, n fa dunija ma. N man fa kelife ne dunija ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

²⁹ Isa foxirabirxe naxa a fala a be, «A mato, i mu woyenfe taali woyenyi xa ra sonon, i fa na woyenfe a fixe nan na!

³⁰ Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxorin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.»

³¹ Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakosi?»

³² Waxati na fafe, a jan bara a li, wo yensenma ne, wo fa n nabolo. Kono Baba Ala tan mu n naboloma. A luma ne n seeti ma.

³³ N yi fe birin masenxi ne wo be, alako bojesa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantooroli sotoma ne dunija ma, kono wo xa limaniya, n tan bara no dunija ra.»

17

Isa Ala maxandife

¹ Isa to ge na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makenen, alako i xa Di fan xa i xa noxe makenen.

² I bara mangeya fi a ma dunija mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma.

³ Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yete ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xera ra.

⁴ N bara i xa noxe makenen dunija ma, n ge wali ra i n ti naxan na.

⁵ N Baba Ala, yakosi, n noxo i fe ma, alo n nu noxoxi i fe ma ki naxe, beenun dunija xa daa.»

⁶ «N bara i xa fe masen mixie be, i naxee fixi n ma dunija. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinme.

⁷ E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na,

⁸ barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xexi.

⁹ N mu dubama dunija be. N dubama i xa mixie nan be, i naxee taxuxi n na.

10 Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema ne e tan saabui ra.

11 N mu fa luma dunija sɔnɔn. N fafe i yire ne yi ki, kɔnɔ e tan luma be ne. N Baba Seniyenxi, e makanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alo won tan findixi keren na ki naxe.

12 N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu loe e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren be, alako Kitaabui sabeli xa kamali.

13 Kɔnɔ n to fafe i yire ne yi ki, n yi fee falama dunija ma, alako n ma seewe xa lu e be, a xa lu e boje ma a kamalixi ra.

14 N to i xa masenyi fala e be, dunija bara e xɔn, barima e tondixi birade dunija fe foxo ra alo n fan to mu tinxi birade dunija fe foxo ra.

15 N mu i maxandima xe i xa e tongo dunija ma. N i maxandife ne i xa e ratanga Sentane ma.

16 E mu birama dunija fe foxo ra, alo n fan to mu luma na fe mooli kui.

17 I xa e sa i yete nan sagoe nondi kui. I xui nan findixi nondi ra.

18 N bara e xee dunija, alo i fan n xee ki naxe.

19 N bara n yete sa i sagoe e be, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nondi kui.»

20 «N mu dubama na mixie gbansan xa be. N man dubama mixie be naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra.

21 N dubama ne e be alako e xa findi keren na, alo n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxe. N man dubama e be alako e xa findi keren na won foxo ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunija noma a kolonde a i tan nan n xeexi.

22 I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e

fan xa findi keren na, alo won tan findixi keren na ki naxe.

23 N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerenna xa kamali. Na kui, dunija a kolonma ne a i tan nan n xeexi, a i man e tan xanuxi alo i n fan xanuxi ki naxe.»

24 «N Baba Ala, beenun dunija xa daa, i nu bara nore fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xoli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n seeti ma ariyanna, e xa n ma nore to.

25 N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunija tan mu i kolon, kɔnɔ e a kolon a i tan nan n xeexi.

26 N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama ne a fari, alako xanunteya xa lu e boje ma i n xanuxi naxan na, alo n fan na e boje i ki naxe.»

18

Isa suxufe

(*Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53*)

1 Isa to ge Ala maxandide, a tan nun a foxirabiree naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire.

2 Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a foxirabiree nu darixi e malan na menni ne.

3 Yudasi naxa Romakae, serexedube kuntigie, nun Farisenie xa soori gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sexe maxiri wuri ma, e a radexe alako e xa kira to.

4 Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxorin, «Wo nde fenfe?»

5 E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasaretika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma.

6 Isa to a fala e be, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira boxi.

7 Isa man naxa e maxorin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasaretika.»

8 Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo be, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.»

9 Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu loe e ya ma.»

10 Simon Piyeri naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon.

11 Isa naxa a fala Simon Piyeri be, «Santidegema raso a tee i. Fo n xa tin toore ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

12 Roma soori mange nun a xa soorie, a nun Yuwifie xa soorie naxa Isa suxu, e a xiri,

13 e a xanin Anani xon ma. Anani xa di gine nan doxo Kayafa xon. Kayafa nu bara findi serexedube kuntigi ra na je ra.

14 Kayafa nan nu bara Yuwifi kuntigie rasi, a a fan e be, mixi keren nan xa faxa jama be.

15 Simon Piyeri naxa bira Isa foxo ra, a nun Isa foxirabire gbete nde. Na foxirabire to nu findixi serexedube kuntigi kolon mixi ra, a naxa no sode serexedube kuntigi xa tete kui, e Isa xanin dennaxe.

16 Piyeri naxa lu tande naade de ra, han a boore, serexedube kuntigi kolonma, a naxa woyen naade kantama ra a xa tin Piyeri fan xa so.

17 Konyi gine naxan nu naade kantafe, a naxa Piyeri maxorin, «Na xeme Isa foxirabire nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!»

18 Xinbeli to mini, konyie nun kosibilie naxa te xuru, e fa lu na fe ma. Piyeri fan naxa a maso e ra.

19 Serexedube kuntigi naxa Isa maxorin a foxirabiree xa fe ma, a nun a xa kawandie.

20 Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kene nan ma, dunjina birin be. N nan n ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa na mu horomobanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dennaxe. N mu sese fala dunxui ra.

21 I n tan maxorinma munfe ra? Naxee n xui rame, nee nan maxorin. E tan nan a kolon n bara fee naxee fala.»

22 Isa to na fala, kosibili nde naxan nu tixi naa, a naxa a de ragarin, a a fala, «Pe, I serexedube kuntigi yaabima na ki ne?»

23 Isa naxa a yaabi, «Xa n woyen kobi nan falaxi, a masen. Kono xa n mu woyen kobi xa falaxi, i n de ragarinxi munfe ra?»

24 Na temui, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, serexedube kuntigie xunyi.

25 Simon Piyeri nu doxoxi te ra, a na a maxarafe. Na temui e naxa a maxorin, «Isa foxirabire xa mu i fan na?» Piyeri naxa e yaabi, «Ade, a foxirabire mu na n tan na.»

26 Serexedube kuntigi xa konyi nde nu na naa, Piyeri nu bara naxan barenyi tuli bolon. A naxa Piyeri maxorin, «N mu i to xe na sansi yire, wo nun Isa?»

27 Piyeri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i

(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

28 Na temui, e naxa Isa tongo Kayafa xonyi, e a xanin gomina xonyi. Kuye nu baxi ibade. Yuwifi kuntigie tan mu tin sode gomina xonyi, alako e xa seniyenyi naxa fa kana, e mu fa no Sayamaleke Dangi Sali donyi donde.

29 Na kui, gomina Pilati naxa mini e yire tande, a e maxorin, «Wo yi xeme kalamufe munse ma?»

³⁰ E naxa a yaabi, «Xa yi xeme mu findi fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xon ma nu.»

³¹ Pilati naxa a fala e be, «Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa seriyɛ ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa seriyɛ mu tinma muxu xa mixi faxa muxu yete ra.»

³² Na kui, Isa xa woyenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yete faxa ki masen.

³³ Pilati man naxa so a xonyi, a Isa xili, a a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?»

³⁴ Isa naxa a yaabi, «I woyenfe i yete xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i be?»

³⁵ Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifi nan na n fan na? I boore Yuwifie nun serexedube kuntigie nan i saxi n belexe. I munse rabaxi?»

³⁶ Isa naxa a yaabi, «N ma mangeya mu findixi dunija daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma ne nu, e tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangeya mu findixi dunija daaxi ra.»

³⁷ Na kui, Pilati naxa a maxorin, «I tan nan na Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi ne dunija bende fupi fari, alako n xa nondi masen a birin be. Mixi naxan wama nondi xon, a n xui suxuma ne.»

³⁸ Pilati man naxa a maxorin, «Nondi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande Yuwifie yire, a a fala e be, «N mu fe jaaxi yo toxi yi xeme lan a xa jaxankata naxan ma.»

³⁹ Wo to darixi a ra n xa geelimani keren bejin wo be Sayamaleke Dangi Sali loxoe, wo wama n xa Yuwifie xa mange bejin wo be?»

⁴⁰ E naxa sonxoe rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

¹ Na temui Pilati naxa yaamari fi a soorie xa Isa bulan sebere ra.

² Soorie naxa mange katanyi maniyɛ yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mange donma gbeeli ragoro a ma.

³ E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange,» e nu fa a madin.

⁴ Pilati man naxa mini tande, a a fala Yuwifi jama be, «N bara yi xeme masen wo be, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a jaxankatama naxan ma.»

⁵ Na kui, soorie naxa Isa ramini tande, na tunbe mange katanyi saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e be, «A tan nan yi ki!»

⁶ Serexedube kuntigie nun horomobanxi kosibilie to a to, e naxa sonxo, «A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e be, «Wo a tongo, wo tan nan xa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa naxan ma.»

⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Seriye na muxu fan yi. Na seriye ki ma, a lan a xa faxa, barima a bara a yete findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na me, a naxa gaaxu ki fanyi ra.

⁹ A man naxa so a xonyi, a Isa maxorin, «I tan, i kelixi minden?» Kono Isa mu yaabi yo fi.

¹⁰ Pilati naxa fa a fala a be, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a noe naxan na n tan be, n noma i rabolode, n man noma i faxade wuri magalanbuxi ma?»

¹¹ Isa naxa a yaabi, «Noe yo mu i be n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i belexe, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na me, a naxa so katafe a xa Isa rabegin, kono Yuwifie naxa sonxo, «Xa i yi xeme bejin, i bara gere giri Roma mange xungbe ma. Naxan yo a yete findi mange ra, a bara ti Roma mange xungbe kanke.»

19

Isa faxafe nate tongo ki

13 Na kui, Pilati to e xui me, a naxa Isa ramini tande. Pilati naxa dɔxɔ buntunyi ra, kiiṭisa kibanyi kui, dennaxe xili falama Eburu xui «Gabata».

14 Na lɔxɔe Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie be, «Wo xa mange nan ya!»

15 E man naxa sɔnxɔ, «A faxa! A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mange faxa wuri magalanbuxi ma?» Serexedube kuntigie naxa a yaabi, «Mange yo mu na muxu tan be bafe Roma mange xungbe ra!»

16 Na temui a naxa Isa sa e sagoe, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sɔorie to Isa suxu,

17 e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi ratexi a ma.

18 E Isa banban wuri magalanbuxi ma menni ne. E naxa mixi firin gbete fan banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore ti koola ma, e Isa ti e tagi.

19 Pilati naxa yaamari fi a yi sebeli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mange».

20 Yuwifi gbege naxa na sebeli xaran, barima Isa nu banbanxi dennaxe, na makore taa ra. Na sebeli fan nu sebexi Eburu xui, Lateni xui, a nun Gireki xui.

21 Na kui, serexedube kuntigie naxa a fala Pilati be, «I naxa a sebe <Yuwifie xa mange>. I xa a sebe ne, <Yi xeme a fala ne, a Yuwifie xa mange nan a ra.»

22 Pilati naxa e yaabi, «N naxan sebexi, n bara ge na sebede.»

23 Sɔorie to ge Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na sɔori naani ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan tongo. Na donma to mu nu degexi,

24 e naxa a fala e bore be, «Won naxa a iboo. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba ne, alako naxan sebexi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,

e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»

Sɔorie a raba na ki ne.

25 Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fe ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na menni.

26 Isa to a nga to a foxirabire maxanuxi fe ma, a naxa a fala a nga be, «N nga, yi bara findi i xa di ra.»

27 A naxa fa a fala a foxirabire fan be, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na foxirabire naxa Isa nga xanin a xonyi.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

28 Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xoli na n ma.» A na fala ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali.

29 Se sase nde nu na menni, naxan nu rafexi weni muluxunxi ra. E naxa se nde rasin na weni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa de ra.

30 A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

31 Na lɔxɔe Yuwifie nu see rafalama Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. E mu tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu lɔxɔe, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxa mafuren, e xa ba na.

³² Sɔɔrie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a kɔɔla ma.

³³ Kɔnɔ e to Isa li, e naxa a to a pan bara faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira,

³⁴ kɔnɔ sɔɔri nde naxa a sɛɛti sɔxɔ tanbe ra, ye nun wuli naxa mini keren na.

³⁵ Naxan na fe toxi, a bara na fe seede ba. A xa seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan na. A tan yete a kolon, a a na nɔndi nan falafe wo be, alako wo fan xa danxaniya.

³⁶ Na fee raba ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xori keren mu girama.»

³⁷ A man seɓexi yire gbete, «E e ya tima ne mixi ra, e bara naxan sɔxɔ.»

Isa xa maragata

(*Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56*)

³⁸ Na fe birin xanbi, Yusufu Ari-mateka naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa foxirabire nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu nu a masenma kene ma, a to nu gaaxuxi Yuwifii kungtie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo.

³⁹ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui kɔe ra temui dangixi, na fan naxa labunde kilo tongo saxan miri nun alowe daaxi xanin Isa fure yire.

⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labunde sa a ma, alɔ Yuwifii darixi a ra ki naxe.

⁴¹ Boxi nde nu makore Isa faxade ra, gaburi neene nu bara yailan dennaxe. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden.

⁴² E naxa Isa ragata na yire makorexi, barima e gbataxi Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A nu lan ne Yuwifii xa ge fe birin yailande beenun kɔe xa so na loxɔe.

20

Isa xa marakeli

(*Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12*)

¹ Sande loxɔe Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxe ma beenun kuye xa mayalan. A to menni li, a naxa a to na geme xungbe nu bara ba gaburi de ma.

² Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn Piyeri nun Isa foxirabire boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e be, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dede.»

³ Na kui, Piyeri nun Isa na foxirabire boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire.

⁴ E firinyi naxa siga e gi ra, kɔnɔ Isa foxirabire maxanuxi naxa gaburi li beenun Piyeri singe xa naa li.

⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kɔnɔ a mu so na kui.

⁶ Simɔn Piyeri to menni li, a naxa so fonme kui keren na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma,

⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra.

⁸ Na temui, Isa foxirabire boore, naxan singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya.

⁹ E mu nu fahaamui sotɔxi Kitaabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma.

¹⁰ Na dangi xanbi na foxirabire firinyie naxa gbilen e xonyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma

(*Maraki 16:9-11*)

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato,

¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fiixe ra, e doxoxi Isa

fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra.

¹³ E naxa Mariyama maxorin, «N ma di, i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dede.»

¹⁴ A to ge na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁵ Isa naxa a maxorin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama joxo a ma, sansi meenima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n be alako n xa siga a tongode.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamoxo.»

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «I naxa i belexe din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala e be, a n fafe tede n Baba xonyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa foxirabiree yire, a a fala e be, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa xa xera iba e be.

Isa minife a foxirabiree ma
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

¹⁹ Na sande loxoe kerenyi, Isa foxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwif kuntigie xa yara-gaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔɔne sa.»

²⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a seeti masen e be. E naxa seewa Marigi tofe ra.

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Bɔɔnesa xa lu wo be. N bara wo xee alo Baba Ala n xee ki naxe.»

²² A to ge na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Seniyenxi xa goro wo ma.

²³ Xa wo dije mixi haake ma, na haake bara jon, konɔ xa wo mu dije, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xera fu nun firinyie ma temui naxe, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma menni.

²⁵ Na kui, booree naxa a fala a be, «Muxu bara Marigi to!» Konɔ a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma foxi to a belexe kui, n nan n belexesole raso naa, xa n man mu n belexe sa a seeti ma e dennaxe soxo, n tan mu lama a ra feo!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa foxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma menni, a ti e tagi, a e xeebu, «Bɔɔnesa xa lu wo be.»

²⁷ Na temui, Isa naxa a fala a be, «N belexe mato. I xa i belexesole sa n seeti ma e dennaxe soxo. I naxa tege n i. I xa danxaniya.»

²⁸ Tomasi naxa a fala a be, «N Marigi Ala!»

²⁹ Isa naxa a masen a be, «I danxaniyaxi ne, i to bara n to? Heeri na mixie be naxee bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sebe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegbe raba ne a foxirabiree ya xori, naxee mu sebexi yi Kitaabui kui.

³¹ Konɔ naxee xa fe tan sebexi yi ki, e sebexi ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sotoma ne a saabui ra.

21

Isa minife a foxirabiree ndee ma

¹ Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a foxirabiree ma

Tiberiyasi baa de ra. A a yete makenen e be yi ki ne.

² Simon Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli.» Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile boxi ma, Sebede xa die, nun Isa foxirabire firin gbete, nee birin nu na yire keren.

³ Simon Piyeri naxa a fala e be, «N tan sigafe yexe suxude.» E naxa a fala a be, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, konɔ na kɔe birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa de ra, konɔ a foxirabire mu nu a kolon a a tan nan a ra.

⁵ Isa naxa e maxorin, «N ma die, wo bara yexe nde soto?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.»

⁶ A naxa a fala e be, «Wo yeƙe woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sotoma ne.» E to a woli, e mu nu noma yeƙe ratede, barima yexe gbo a kui.

⁷ Na kui, Isa foxirabire, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyeri be, «Won Marigi na a ra.» Simon Piyeri to na me, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire.

⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, yeƙe naxan nafexi yexe ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare de ra, fo nongon keme firin pondon.

⁹ E to te xare de ra, e naxa te xuruxi to, yexe saxi a te wole ra, taami fan na na.

¹⁰ Isa naxa a fala e be, «Wo fa yexe nde ra wo baxi naxan suxude.»

¹¹ Na kui Simon Piyeri naxa te kunkui kui, a yeƙe bendun xare ma. A nu rafexi yexe xungbee nan na, a gundi keme tongo suuli nun saxan. Konɔ hali yexe to nu gboxi yeƙe kui na ki, yeƙe mu iboo.

¹² Isa naxa a fala e be, «Wo fa wo dege.» A foxirabire mu suusa a maxorinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra.

¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yexe so e yi ra.

¹⁴ A saxan nde nan nu na ki, Isa a yete masenma a foxirabire be, kabi a keli faxe ma.

Isa nun Piyeri

¹⁵ E to ge e de ibade, Isa naxa Simon Piyeri maxorin, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexee yoree ma.»

¹⁶ A man naxa gbilen a maxorin na a firin nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»

¹⁷ A man naxa gbilen a maxorin na a saxan nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyeri naxa sunnun Isa to a maxorin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»

¹⁸ N xa nondi yati nan fala i be, i fonike temui, i tan nan nu i yete tagi ixirima, i wa sigafe dede, i siga. Konɔ i na fori, i i beƙe italama ne, mixi gbete i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dennaxe.»

¹⁹ Isa na fala ne alako a xa Piyeri faha ki nan masen, Piyeri fama Ala matocode naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyeri be, «Bira n foxo ra.»

Isa nun a foxirabire maxanuxi

²⁰ Piyeri to a kobe rato, a naxa Isa foxirabire to e foxo ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamaleke Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dege temui, a a maxorin, «Marigi, nde fama i yanfade?»

²¹ Piyeri to a to, a naxa Isa maxorin, «Marigi, na tan go?»

²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n foxo ra.»

²³ Na kui, danxaniyatɔɛ ndee ɲɔɔɔ naxa lu a ma a na foxirabire tan mu faxama, kɔɔɔ Isa mu na fala. A a fala nɛ, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma?»

Sɛbɛli dɔɲɔɔɛ

²⁴ Na foxirabire yati nan yi fe birin sɛbɛ, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedeɲɔɔɔya findixi nɔɔɔɔ nan na.

²⁵ Isa fe gbegbe raba nɛ naxee mu sɛbɛxi yi Kitaabui kui. Xa na birin sɛbɛ nɛ nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sɔtɔma duniɲa ma nu.

Isa xa xεεραε xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa seβε, a naxa Kitaabui firin nde seβε naxan xili «Isa xa xεεραε xa taruxui». Inyila Isa a masenma won be Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde foloxi boore Kitaabui danxi dennaxe, a fan a masenma won be Isa foxirabiree nun a xa xεεραε naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen dunija birin na.

Beenun Isa xa a xa xεεραε xεε e xa a xa masenyi kawandi dunija birin be, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi ragoro e ma alako e xa senbe soto a xa wali rabafe ma. E to na soto, e naxa kawandi ti folo Darisalamu. Mixi gbegbe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa foxirabiree ra. Kaabanako gbegbe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xεεραε xa masenyi ra.

Na kawandi nu senbe sotofe Darisalamu temui naxe, Isa yaxuie naxa danxaniyatooe tooo folo. Na kui, Isa foxirabiree naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari boxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won be. Piyeri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xεera gbete xili naxan findixi Polu ra. Beenun Ala xa a xili, Polu nu Isa foxirabiree paxankatama Isirayila xa diine xili ra. Kono Isa naxa a yete masen Polu be, a fa a xεε pamanε gbete ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra boxie ma si gbete nu na dennaxe.

Polu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Roma. Yuwifia naxa a paxankata ki fanyi, kono e mu no a ra. A nu

kawandi tima Yuwifia xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbete xa salidee kui. A na raba ne alako dunija birin xa a kolon Isa bara naxan naba e be.

Na birin kui, to danxaniyatooe noma a kolonde Isa foxirabiree singee dunija igirixi ki naxe. E xa wali xa findi misaali ra won be. Ala xa won mali xaxili sotofe ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa xεεραε xa taruxui

Isa tefe koore ma

¹ Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a folo

² han a te loxoε koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xεera sugandixie ma, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

³ A xa paxankate xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yete masenma e be kiraya wuyaxi a a jipe na a ra. A nu fa Ala xa mangeya niini fe fala e be.

⁴ A nu e ya ma temui naxe, a naxa a fala e be, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima temui naxe, alo n na masenxi wo be ki naxe.

⁵ Yaya wo xunxa ye nan xora, kono Ala Xaxili Seniyenxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xεeraε to e malan, e naxa Isa maxorin, «Marigi, i Isirayila mangeya ragbilenma a ra yi temui ne?»

⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na nate na Baba Ala keren peti nan yi ra.

⁸ Kono, wo senbe soto ma Ala Xaxili Seniyenxi na fa wo ma temui naxe. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han dunija dande.»

⁹ A to γε na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xori, nuxui fa a noxon e ya tode ra.

¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xeme firin naxa mini e ma, sose fiixe ragoroxi e ma.

¹¹ E naxa a masen Isa foxirabiree be, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama ne alo wo a toxi siga ra ki naxe.»

Yudasi joxoxe

¹² Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelife na geya ma han Darisalamu, yaamilε keren na a ra.

¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dennaxe. Naxee nu na na: Piyeri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simon naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di.

¹⁴ E birin nu Ala maxandima janige keren na, e nun ginεe, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyae.

¹⁵ Loxo nde Piyeri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi keme mixi moxoxen jondon nu malanxi naa. A naxa a fala e be,

¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Seniyenxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali.

¹⁷ A nu na muxu tan xεεrae nan ya ma. Muxu birin nan nu xεera wali rabama.

¹⁸ E naxa boxi sara yi xeme xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa menni, a bira, a furi bula, a furingεe naxa mini a ra.

¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na boxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui «Wuli Boxi.»

²⁰ «A sebexi Yabura Dawuda kui, «A xa banxi xa balan, mixi yo naxa

sabati naa.» A man sebexi, «Xεεra gbetε xa ti a joxoxe ra.»

²¹⁻²² Awa na kui, a lanma xeme keren xa sugandi naxan nooma muxu malide seedeya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelife Yaya Isa xunxa ye xoxra temui naxe, han Isa te koore ma temui naxe.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi.

²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin boje ma fe kolon, a masen muxu be i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi.

²⁵ Na xa findi Yudasi joxoxe ra xεεraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.»

²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xεera fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili Seniyenxi gorofe danxaniyatεe ma

¹ Xe Xabe Sali to a li, Isa foxirabiree birin nu malanxi yire keren.

² Xui nde naxa mini koore ma keren na alo foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu doxoxi dennaxe.

³ E naxa se ndee to naxee maniya nenyie ra, te na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa doxo kankan xunyi ma.

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro foxirabiree birin ma, e naxa so xui gbetεe falafe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

⁵ Yuwifi diinεlae kelife pamane birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi.

⁶ Nama to yi xui me, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa foxirabiree xui mema e bari xui yati nan na.

⁷ E δε naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee wøyenma yi ki, Galilekae xa mu e birin na?»

⁸ Won fa won bari xui mefe e ra di?

⁹ Paratokaе, Medekae, Elamakaе, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi,

¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bōxi fe ma, a nun naxee keli Rōma, Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diine ya ma, Kiretikaе a nun Arabue,

¹¹ won birin na e xui mefe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuie. Na rabaxi di?»

¹² E birin δε naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore be, «Munfe yi ki?»

¹³ Κονο ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi ne yi ki.»

Piyeri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi Piyeri nun yi xεεra fu nun kerenyie naxa keli. Piyeri naxa a masen jama be a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon,

¹⁵ yi mixie mu siisixi xe de alo wo a μαροχunxi ki naxe, barima γεεσεγε na a ra yi ki.»

¹⁶ «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

¹⁷ <Ala naxe, n fama n Xaxili taxunde mixi birin na λoxoe donxoe.

Wo xa di xemeε nun wo xa di ginεε

wøyenma ne n tan Ala xili ra.

Wo xa segetalae to tima ne fee ra, wo xa forie fan xiyeε sa.

¹⁸ Na waxati,

n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xemeε

nun n ma konyi ginεε ma.

E wøyenma ne n tan Ala xili ra.

¹⁹ N kaabanakoeε rabama ne koore ma,

n tōnxumae masenma ne bōxi fari,

naxee findima wuli, te, nun tuuri ra.

²⁰ Soge dimima ne, kike gbeelima ne alo wuli

beenun Marigi xa λoxoe xa a li, na dariye λoxoe xungbe.

²¹ Mixi yo naxan Marigi xili maxandima, na kanyi kisima ne.»

²² «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa Nasaretika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoeε, fe magaaxuxie, nun tōnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon.

²³ Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xemeε faxe, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alo Ala nu a janigexi ki naxe.

²⁴ Κονο na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxe luuti ba a ma, barima faxe mu nu nōma kankande a ma.»

²⁵ «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.

<N Marigi toma temui birin n ya i. A to na n seeti ma, n mu nōma birade.

²⁶ Na nan a toxi n bōne na seewe kui,

n δε fan a xa fe masenma jεlexinyi ra.

N fate fan malabuma ne bōnesa kui,

²⁷ barima i mu n nii bepinma aligiyaма,

i mu i xa seniyeentoe luma gaburi kui, a xa bōro.

²⁸ I bara a niya n xa kisi kira kolon. I seewe fima ne n ma i yire.»

²⁹ Piyeri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo be. A faxe ne, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to.

³⁰ Namijōnme to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a be. Ala naxa a kalī a Dawuda

xa mamadi nde dɔxɔma ne a xa mange kibanyi.

³¹ Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama ne kelide faxe ma. Ala mu neemuma a ma aligiyama, a fate mu boroma gaburi kui.

³² Ala nan Isa rakelixi faxe ma. Won birin findixi seede ra na fe ma.

³³ A to rate Ala yirefanyi ma, a naxa Ala Xaxili Seniyeñxi soto Baba Ala ra, alɔ Ala laayidi tongoxi ki naxe. A man bara Ala Xaxili Seniyeñxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mefe yi ki.»

³⁴ «Dawuda mu texi koore ma, kɔnɔ a tan nan a fala, <Marigi naxa a fala n Marigi be, Dɔxɔ n yirefanyi ma,

³⁵ han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»»

³⁶ «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kɔnɔ wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

³⁷ Yi masenyi naxa jama boje tooro ki fanyi ra. E naxa a fala Piyeri nun xεera booree be, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?»

³⁸ Piyeri naxa a fala e be, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xɔɔra Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Seniyeñxi soto.

³⁹ Ala bara yi laayidi tongo wo be, wo xa die be, nun mixi birin be a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.»

⁴⁰ Piyeri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo meeni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

⁴¹ Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔɔra. Na lɔxɔe mixi wulu saxan jɔndɔn naxa sa Isa foxirabiree xun ma.

⁴² E nu e tunnabexima xεerae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e

tunnabexi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma.

⁴³ Gaaxui naxa e birin suxu. Xεerae naxa kaabanako nun tɔnxuma gbegebe raba.

⁴⁴ Danxaniyatɔee birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se soto, na bara findi e birin gbe ra.

⁴⁵ E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui.

⁴⁶ Lɔxɔ yo lɔxɔ e nu e malanma horɔmɔbanxi kui, e nu donse don e xɔnyɛ seewe nun bojesa kui.

⁴⁷ E nu Ala matɔxɔma. E naxa rafañ birin ma. Lɔxɔ yo lɔxɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔe jama konti xun ma.

3

Namate rayalanfe

¹ Lɔxɔ nde Piyeri nun Yaya nu tefe horɔmɔbanxi kui, sali temui geesege.

² Horɔmɔbanxi naade ra naxan xili «Naade Tofanyi», xeme nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari lɔxɔe. E nu a dɔxɔma na lɔxɔe birin alako a xa nu kɔbiri makula mixie ma naxee soma horɔmɔbanxi kui.

³ A to Piyeri nun Yaya to so ra horɔmɔbanxi kui, a naxa kɔbiri makula e ma.

⁴ Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a be, «Muxu mato.»

⁵ Xeme naxa e mato, a jɔxɔ naxa lu a ma e na kɔbiri nan fife a ma.

⁶ Piyeri fa a fala a be, «Gbeti mu na n yi, xεema mu na n yi, kɔnɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasaretika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i jere!»

⁷ A naxa a suxu a yirefanyi belexe ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankonyie naxa senbe soto keren na.

⁸ Na ikɔrexi ra, a naxa keli, a naxa so a jerefefe. A naxa so Piyeri nun Yaya foxɔ ra horɔmɔbanxi

kui. A ηερεμα, a tuganma, a Ala tantuma.

⁹ Birin naxa a to, a a ηερεμα, a Ala matoxoma.

¹⁰ E naxa a kolon a tan nan nu doxoma hoxomobanxi «Naade Tofanyi» de ra kule matide. Birin naxa kaaba, e terenna yi fe ra naxan bara raba a be.

¹¹ A fan naxa bira Piyeri nun Yaya foxo ra. Nama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa buntunyi ra.

¹² Piyeri to na to, a naxa jama maxorin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alo muxu yi xeme raperexi muxu yete senbe nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra?»

¹³ Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariye fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mee a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabepinfe.

¹⁴ Wo bara Ala xa seniye toxe nun a xa tinxintoe yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabepin wo be.

¹⁵ Wo bara Marakisima faxes, Ala naxa a rakeli faxes ma. Muxu na na fe seede ra.

¹⁶ Yi xeme naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara senbe soto danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xori.»

¹⁷ «Yakosi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangee.

¹⁸ Kono Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa woyenyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijonmee de ra, a falafe a xa Mixi Sugandixi fama ne toorode.

¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari,

²⁰ alako Marigi xa fa bojesa waxati ra, a man xa Isa xee, a bara naxan sugandi wo be.

²¹ Kono Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu kooore ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alo Ala a masen ki naxe a xa namijonme seniye xie kere ra kafi a xonnakuye ra.»

²² «Annabi Munsu naxa a fala, «Wo Marigi Ala namijonme nde xema ne wo ma alo n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo be, wo xa a suxu.

²³ Naxan yo mu na namijonme xui suxu, na kanyi bama ne Ala xa jama ya ma, a faxes.»

²⁴ «Namijonme naxee birin bara woyen kabi Annabi Samuweli xa temui, e birin bara yi loxoe xa fe fala.

²⁵ Saate die nun namijonme die nan na wo ra. Ala bara saate tongo won babae be. A a fala ne Iburahima be, «Duniya birin fama heeri soto de i bonsoe nan saabui ra.»

²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxes ma, a a xee wo tan nan singe ma, a xa duba wo be, a xa kankan nagbilen fe kobie foxo ra.»

4

Piyeri nun Yaya makiitife

¹ Yaya nun Piyeri to nu woyenma mixie be, serexedubee, hoxomobanxi soori yarerati, nun Sadusenie naxa fa.

² E boje naxa te barima Piyeri nun Yaya nu jama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama ne rake-lide alo Isa rakelixi ki naxe.

³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima koe nu bara so.

⁴ Kono mixi wuyaxi naxee na woyenyi me, e naxa a suxu. Danxaniyatoe xun naxa masa,

han xemæe konti naxa wulu suuli jɔndɔn li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifɪ yareratɪe, forie, nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa e malan Darisalamu,

⁶ a nun Anani sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na sɛrɛxɛdubɛ kuntigi bɔnsɔɛ.

⁷ E naxa Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxɔrin, «Wo nɔxi yi rayalande di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e bɛ muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra,

⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxɔrin yi namate xa fe fanyi sɔtɔe ma, a yalanxi ki naxɛ.

¹⁰ Wo tan nun Isirayilakæe birin xa a kolon yi xemɛ yalanxi Isa Nasaretika, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxɛ ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi.

¹¹ Isa maniyaxi <gɛmɛ nan na naxan tide gbo dangi gɛmɛ birin na, kɔnɔ wo tan banxitie bara mɛɛ na gɛmɛ ra.>

¹² Kisi mu sɔtɔma ndende ra fo a tan, barima xili gbɛtɛ yo mu na dunija, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, barima xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa fɔxɔ ra a nu na dunija ma temui naxɛ.

¹⁴ Kɔnɔ xemɛ to nu tixi e sɛɛti ma, a yalanxi, e mu nɔ sese falade.

¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xemɛ yaamari e xa mini Yuwifɪ kiitise ya ma. E nu fa wɔyɛn e bore tagi.

¹⁶ E naxa e bore maxɔrin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukæe birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu nɔma na matandide.

¹⁷ Kɔnɔ alako yi fe naxa yensen yɛ mixie ra, won xa e ratɔn a

xɔrɔxɔe ra, e naxa wɔyɛn Isa xili ra sɔnɔn.»

¹⁸ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xemɛ xili. E naxa wɔyɛn e bɛ a xɔrɔxɔe ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sɔnɔn.

¹⁹ Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan fɔxɔ ra ba, ka Ala?

²⁰ Muxu mu nɔma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan mɛ.»

²¹ E man naxa xaapɛ e ma, kɔnɔ jama birin to nu Ala matɔxɔma fe ma naxan bara raba, e mu nɔ lande a ma a lanma e xa e jaxankata ki naxɛ. E naxa e rabɛjin.

²² Yi xemɛ naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi jɛ tongo naani ra.

Togondiyatɔe Ala maxandife

²³ E to e bɛjin, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e bɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie naxan fala e bɛ.

²⁴ E to na mɛ, e birin naxa e xui ite Ala ma janige keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun bɔxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunija,

²⁵ i tan nan a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, i xa konyi Dawuda dɛ ra, muxu baba,

<Munfe ra sie bɔjɛ texi fufafu?

Munfe ra jamae matandi tife?

²⁶ Dunija mangɛe bara keli, xunmatie bara ti Marigi nun a xa Mixi Sugandixi kanke.»>

²⁷ «Nɔndi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xɔjɛɛ, a nun Isirayila bɔnsɔɛɛ bara ti i xa konyi seniyenxi Isa kanke, i naxan sugandixi,

²⁸ alako e xa fe birin naba i singe nu bara nate tongo a nu lan naxan xa raba.

²⁹ Yakɔsi, Marigi, i xa a mato e xaapɛxi ki naxɛ. Senbɛ fi i xa

konyie ma, alako e xa nɔ i xa wɔyenyi masende limaniya ra.

³⁰ I belexe itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoe n un tonxumae xa raba i xa konyi seniye nxi Isa xili ra.»

³¹ E to ge Ala maxandide, e nu malanxi dennaxe, na naxa seren. Ala Xaxili Seniye nxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa wɔyenyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatɔe xa lanyi

³² Danxaniyatɔe ɲama birin boɲe ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, kɔnɔ se birin naxa findi birin gbe ra.

³³ Xεεραε naxa Marigi Isa xa marakeli masen mixie be senbe ra. Ala naxa hinne e ra a fanyi ra.

³⁴ Setare yo mu nu na e ya ma, barima xee nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima ne.

³⁵ e nu a sare dentegɛ xεεραε be. Nee nu fa a itaxun kankan hayi bere ma.

³⁶ Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xεεραε nu a xili falama ne Baranabasi, na nan falaxi «mixi ralimaniya».

³⁷ A naxa xe mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kobiri ra, a a dentegɛ xεεραε be.

5

Ananiyasi nun Safira

¹ Xeme nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa gine Safira, nee fan naxa e xa xe mati.

² Ananiyasi nun a xa gine naxa lan a ma e xa xe sare nde ragata e yete be. Ananiyasi naxa kobiri donxɔe xanin, a a dentegɛ xεεραε be.

³ Piyeri naxa a fala a be, «Ananiyasi, munfe ra Sentane i madaxuxi han i bara wule fala Ala Xaxili Seniye nxi be yi xe sare nde noxunfe ra?

⁴ Beenun i xa yi xe mati, i gbe xa mu nu na xe ra? I kobiri naxan sotoxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mooli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa be, i wule falaxi Ala nan be.»

⁵ Ananiyasi to na wɔyenyi me, a naxa bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe me, e naxa gaaxu.

⁶ Segetalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

⁷ Waxati saxan to dangi, a xa gine naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi.

⁸ Piyeri naxa a fala a be, «A fala n be, xa wo xe matixi yi xasabi nan na, wo naxan dentegɛxi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kobiri nan na.»

⁹ Awa, Piyeri naxa a fala a be, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa moiri ragataxi, e tan nan tixi naade ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

¹⁰ A naxa bira xεεra bun ma keren na, a faxa. Segetalae to so, e naxa a li a fan bara faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa moiri fe ma.

¹¹ Gaaxui xungbe naxa danxaniyatɔe ɲama birin suxu, a nun naxee birin yi fe me.

Tɔnxumae nun kaabanakoe

¹² Kaabanako wuyaxi nun tonxumae nu rabama ɲama tagi xεεραε saabui ra. Togondiyatɔe birin nu e malanma Sulemani xa buntunyi ra.

¹³ Mixi gbete yo mu nu suusama sunbude e ra, kɔnɔ mixie nu e binyama a fanyi ra.

¹⁴ Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xeme e nun ginee, e konti xun nu masama temui birin.

¹⁵ Na fee ma, mixie nu fama ne furemae ra sade nun dagie ma kira xɔn, alako Piyeri ne dangima temui naxe, a niini xa ti e ma.

¹⁶ Nama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun jinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xεεραε makankanfe

¹⁷ Na temui serexedube kuntigi, a nun naxee nu na a foxo ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa nate tongo tōne ma.

¹⁸ E naxa xεεραε suxu, e e woli geeli.

¹⁹ Kōno Marigi xa maleke naxa fa kōe ra, a naxa geeli naade rabi, a fa e ramini. A naxa a fala e be,

²⁰ «Wo siga, wo sa ti hōromobanxi kui, wo Ala xa kira nēene xa fe birin tagi raba pama be.»

²¹ E to na me, e naxa so hōromobanxi kui subaxe ma, e kawandi ti folo.

Serexedube kuntigi nun naxee nu na a foxo ra, e to fa, e naxa Yuwifi kiitissae nun Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xεεραε tongode geeli kui.

²² Sorie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dentegē sa.

²³ E naxe, «Muxu bara geeli li a balanxi a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kōno muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a kui.»

²⁴ Hōromobanxi sōorie xa mange nun serexedube kuntigie to na fe me, e de naxa ixara. E nu fa e bore maxorin, «Munfe yi ra?»

²⁵ Mixi nde naxa fa a fala e be, «Wo fa a mato, wo xeme naxee sa geeli, e na hōromobanxi kui e mixie xaranfe.»

²⁶ Awa, sōori xunmati nun a xa sōorie naxa siga, e sa fa xεεραε ra. Kōno e mu e senbe ramini e ma, barima e nu gaaxuxi pama fa e magōofe geme ra.

²⁷ E to bara e xanin Yuwifi kiitissae yire, serexedube kuntigi naxa e maxorin,

²⁸ «Muxu bara wo ratōn a xōrōxōe ra, wo naxa xaranyi raba yi xeme xili ra, kōno wo bara wo xa xaranyi ralatan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxe safe muxu tan nan xun!»

²⁹ Piyeri nun xεεραε naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dangife mixie xui ra.

³⁰ Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faxa, wo naxan banban wuri ma.

³¹ Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa findi Mangē nun Marakisima ra, alako Isirayila xa no tuubide, e xa yunubi xa xafari.

³² Muxu nun Ala Xaxili Seniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Seniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

³³ E to yi masenyi me, e naxa xōno han e naxa wa xεεραε faxafe.

³⁴ Kōno Fariseni nde naxan xili Gamaliyeli, seriye karamōxo kuntigi naxan nu rafan pama birin ma, na naxa keli Yuwifi kiitissae tagi. A naxa yaamari fi e xa xεεραε ramini sinden.

³⁵ Awa, a naxa a fala kiitissae be, «Isirayilakae, wo mēeni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra.

³⁶ Waxati dangixi xeme nde naxan xili Tudasi naxa a yete igbo. Mixi keme naani nan nu biraxi a foxo ra, kōno a to faxa e birin naxa yensen ye. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudas Galileka naxa mini xili sebe temui. A naxa mixi wuyaxi bendun a ma, kōno a fan naxa faxa, a foxirabiree birin naxa yensen ye.

³⁸ Yakosi n a falama wo be, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e foxo ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sōoneyama.

³⁹ Kōno, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu noma a xun nakanade. Wo wo jere ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xεεραε xili, e e bōnbo. E naxa e ratōn woyenfe ra Isa xili ra, e fa e rabējin.

⁴¹ Xεεραε to mini Yuwifi kiitissae tagi, e naxa jēlexin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa tōro Isa xili xa fe ra.

⁴² Λοχο yo λοχο, e nu kawandi tima hōromōbanxi kui, e man mixie xaranma e xōnyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma nε temui birin.

6

Xεερα malima solofere

¹ Na temui, Isa fōxirabireε konti xun to nu masama, Yuwifie naxee Gireki xui falama, e naxa e mawa Yuwifie xōn naxee Eburu xui falama, barima λοχο yo λοχο donse itaxunma temui naxe, e nu nεemuma nε kaape ginεε ma naxee Gireki xui falama.

² Xεερα fu nun firinyi naxa Isa fōxirabireε malan, e naxa a fala e bε, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra.

³ Na nan a ra, n ngaxakerenyie, wo xεmε solofere sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili Seniyenxi na naxee bε. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra,

⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyen sugandi, xεmε naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Seniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyōkika naxan soxi Yuwifie xa diine ya ma.

⁶ E naxa e dentεge xεεραε bε. Xεεραε naxa e bεlexe sa e xunyii ma, e naxa Ala maxandi e bε.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen ye. Isa fōxirabireε xun nu masama a gbege ra Darisalamu. Serexedube wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyen suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tōnxumae nun kaabanako xungbee rabama nama tagi.

⁹ Sirenikaε nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xōreya mixi xa salide», a nun Yuwifie naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sōnxo Etiyen ma.

¹⁰ Kōno e mu nō Etiyen xa wōyenyi ra, barima Ala Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xεmε ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui mε a wōyenyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.»

¹² E naxa nama, forie, nun seriye karamōxoe kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifie kiitisae yire.

¹³ E naxa tōnpegelae ramini, naxee a fala, «Yi xεmε mu bama wōyenyi naxaxie falafe hōromōbanxi nun Ala xa seriye xa fe ra.

¹⁴ Muxu bara a xui mε, a a falama Isa Nasaretika fama yi hōromōbanxi kanade, a man naamunyii masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.»

¹⁵ Yuwifie kiitisae birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e bε alo maleke.

7

Etiyen xa masenyi

¹ Serexedube kuntigi naxa Etiyen maxōrin, «Naxan falaxi i xun ma, nōndi na a ra?»

² Etiyen naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariye kanyi mini nε won baba Ibrahim ma a nu na Mesopotamiya bōxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani.

³ Ala naxa a fala a bε, «Keli i xa bōxi nun i xabile xun, siga bōxi ma n dennaxe masenma i bε.»

⁴ Awa, a naxa mini Kalidi bōxi ra, a sa sabati Xarani. Menni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi bōxi ma wo sabatixi dennaxe yi ki to.

⁵ A mu lingira yo fi a ma yi bōxi kui hali santide. Kōno a naxa

laayidi tongo a be, a fama yi boxi fide a tan nun a bonsoe nan ma, hali a faza xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, <I bonsoe sabatima boxi gbete nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e naxankata je keme naani bun.>

⁷ Ala man naxa a fala, <N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.>»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saate fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufu toone, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira boxi ma.

¹⁰ Kono Ala naxa lu a foxo ra. A naxa a ramini a xa kontofili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira boxi ma a nun Kanaan boxi. Won babae mu nu baloe soto, toore naxa gbo.

¹² Yaxuba naxa a me a mengi na Misira boxi ma. A naxa won babae xee naa a singe.

¹³ E xa sige firin nde, Yusufu naxa a yete masen a fafaxakerenyie be, Misira mange fan naxa Yusufu xabile rakolon.

¹⁴ Awa, Yusufu naxa e xee a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E konti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli.

¹⁵ Yaxuba naxa goro Misira, a faza dennaxe a nun won babae.

¹⁶ E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan sara kobiri ra Xamori xa die ma.»

¹⁷ «Ala xa laayidi rakamali waxati to makore, laayidi naxan

tongoxi Iburahima be, won ma nama xun naxa masa Misira boxi ma.

¹⁸ Kono na xanbi mange gbete naxa ti naxan mu nu Yusufu xa fe kolon.

¹⁹ Na mange naxa won ma nama yanfa. A naxa won benbae naxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyoree wole, alako e xa faza.

²⁰ Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike sahan a rabalofe a baba xa banxi kui.

²¹ Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mange xa di gine fa a tongo, a naxa a ramo alo a xa di.

²² Annabi Munsa naxa kolon soto Misira xa fe birin ma. A woyen ki nun a jere ki naxa senbe soto.»

²³ «A to je tongo naani soto, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a boore Isirayilakae yire matode.

²⁴ A to Misiraka to a fe jaaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a ngaxakerenyi xa gere so, a naxa Misiraka faza.

²⁵ A naxa a mapoxun a a ngaxakerenyie a kolonma ne Ala xoreya fima e ma a saabui nan na, kono e mu kolon soto na ma.

²⁶ Na kuye iba, Annabi Munsa naxa Isirayilaka firin to, e na gerefefe. A naxa kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e be, <Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra wo fe jaaxi niyama wo bore ra?>

²⁷ Kono naxan nu fe jaaxi rabafe a ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa radin ye, a a fala a be, <Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma?>

²⁸ I waxi n faxafe ne alo i Misiraka faxaxi ki naxe xoro?>

²⁹ Annabi Munsa to na woyenyi me, a naxa a gi. A naxa sabati Madiyan boxi ma, a naxa di firin bari menni.»

³⁰ «Ne tongo naani dangi xanbi, maleke naxa mini a ma te xora

naxan nu sansi bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya fari.

³¹ Annabi Munsa to na fe to, a naxa kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbe, a naxa Marigi xui me.

³² <I babae Marigi Ala nan n na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.> Annabi Munsa naxa seren, a naxa gaaxu a igbefe ma.

³³ Marigi naxa a fala a be, <Sankiri ba i sanyi, barima i tixi dennaxe, boxi seniyenxi na a ra.

³⁴ N bara n ma jama xa toore to Misira, n bara e kutun xui me. N bara goro n xa xoreya fi e ma. Yakosi, n xa i xee Misira.>

³⁵ Ala Annabi Munsa xee ne, e a fala naxan be, <Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma.> Maleke naxan minixi a ma te xora a naxa a masen a be a xa findi mange nun marakisima ra.>

³⁶ «Annabi Munsa nan Isirayilakae ramini Misira boxi ra. Ne tongo naani bun ma, a naxa tonxumae nun kaabanakoe raba Misira, Xulunyumi Baa, nun gbengberenyi ma.

³⁷ Annabi Munsa tan naxa a fala Isirayila be, <Ala namijonme raminima wo ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alo n tan.>

³⁸ Won benbae jama e to nu malanxi gbengberenyi ma, maleke naxa woyen Annabi Munsa be Sinayi geya fari. A seriye naxan mexi, a naxa na radangi won ma.>

³⁹ «Kono won benbae mu tin a xa yaamari suxude. E naxa a matandi, e e boje ti Misira ra.

⁴⁰ E naxa a fala Haruna be, <Alae yailan won be, naxee perema won ya ra, barima yi Munsa naxan won naminixi Misira, won mu a kolon se naxan a sotoxi.>

⁴¹ E naxa kuye yailan ninge misaali ra, e fa serexe ba a be. E naxa jexelin na ra, e naxan yailanxi e belexe ra.>

⁴² «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa e rabolo, e xa tunbuie

batu, alo a sebexi namijonme xa Kitaabui kui ki naxe.

<Isirayila bonsoe, wo serexe ba n tan nan be je tongo naani bun ma gbengberenyi ma?

⁴³ Wo bara Moloko kuye batu, wo bara Remefan tunbui kuye batu,

wo kuye naxee yailanxi wo belexe ra.

Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilon xanbi ra.>

⁴⁴ «Ala xa horomolingira, a xa seedejoxoya sebeli na dennaxe, na nu na won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala nu bara a misaali masen Annabi Munsa be, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki.

⁴⁵ Won benbae to horomolingira soto, e naxa a xanin boxi ma Ala si gbete keri dennaxe, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.>

⁴⁶ «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxorin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala be.

⁴⁷ Kono Sulemani nan fa na lingira ti Ala be.

⁴⁸ Kono Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namijonme na nan masenxi,

⁴⁹ <Wo Marigi naxe, koore, n ma kibanyi, boxi, n santide.

Wo banxi mundun tima n be?

Wo yire mundun findima n ma malabude ra?

⁵⁰ N tan xa mu na birin yailanxi?>

⁵¹ «Wo xaxili nun wo tuli xoxoxo, wo sondonyi mu fan. Wo Ala Xaxili Seniyenxi matandima temui birin alo wo benbae a raba ki naxe.

⁵² Wo benbae namijonmee birin jaxankata ne. E namijonmee faxa ne, naxee nu Ala xa Tinxintoe xa fafe falama. Yakosi wo bara na fan faxa.

⁵³ Wo tan naxee bara Ala xa seriye soto malekee saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

Etiyen xa faxe

⁵⁴ E to yi masenyi με, e naxa xονο han e nu e jinyie raxin.

⁵⁵ Κονο Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Etiyen ma. Etiyen to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariye to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma.

⁵⁶ A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.»

⁵⁷ Nama naxa σονχοε rate, e naxa e tuli δεσε. E birin naxa bagan a ma.

⁵⁸ E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magονο han a naxa faxa. Seedee naxa e xa donmae sa segetala nde san ma, naxan xili Solu.

⁵⁹ E nu na a magονοφε temui naxe, Etiyen naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasene.»

⁶⁰ Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A γε na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Solu fan nu na Etiyen faxafe kui.

8

Danxaniyatose xa tōore

¹ Na λοχοε, naxankate xungbe naxa Darisalamu danxaniyatose nama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya βοχι ma fo xεεραε, nee nan gbansan lu naa.

² Xeme tinxinxie naxa Etiyen nagata. E naxa wa a xa faxe ma.

³ Κονο Solu tan naxa danxaniyatose nama tōoro. A nu soma banxie kui, a nu danxaniyatose xeme nun ginεe ramini, a nu fa e sa geeli.

⁴ Danxaniyatose to yensen ye, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

⁵ Filipu to goro Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae be.

⁶ Nama to Filipu xa kaabanakoe to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra.

⁷ Ninneε naxa gbilen furemae φοχο ra, e nu fa gbelegebele. Mabenyi nun namate wuyaxi naxa yalan.

⁸ Naakae naxa σεεωα a fanyi ra.

⁹ Xeme nde nu na na taa kui naxan xili Simon. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yete igbo.

¹⁰ E birin, dimedie nun forie, a xui ramexi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xeme Ala senbe na a ra, won naxan xili falama Senbe Xungbe.»

¹¹ E nu bara bira a φοχο ra kabi a xonnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra.

¹² Κονο e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangeya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xeme nun ginεe naxa e xunxa ye xōora.

¹³ Simon yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xōora. A naxa bira Filipu φοχο ra. A naxa kaaba a xa tonxumae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ Xεεραε, naxee nu na Darisalamu, e to a me Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyeri nun Yaya xee naa.

¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili Seniyenxi soto,

¹⁶ barima Ala Xaxili Seniyenxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xōora Isa xili xa fe ra.

¹⁷ Awa, Piyeri nun Yaya naxa e belexe sa e ma, e naxa Ala Xaxili Seniyenxi soto.

¹⁸ Simon to a to Ala Xaxili Seniyenxi nu sōtoma xεεραε belexe nan saabui ra, a naxa kobiri masen e be, a fa a fala,

¹⁹ «Wo yi senbe fi n fan ma, alako n na n belexe sa naxan ma, a xa Ala Xaxili Seniyenxi soto.»

²⁰ Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kobiri xun xa rakana,

barima i a mapoxunxi ne Ala xa ki sotoma kobiri nan na.

²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiixexi Ala be.

²² Gbilen yi fe jaaxi foxo ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa dije i ma i xa yi mapoxunyi xa fe ra, xa a sa tinma.

²³ N a toxi ne yi ki, i na fe jaaxi gbegbe kui. I bara findi Sentane xa konyi ra.»

²⁴ Simon naxa a yaabi, «Wo yete xa Marigi maxandi n be alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.»

²⁵ E to γε seedejoxoya bade Marigi xa masenyi ra, Piyeri nun Yaya naxa gbilen Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xoxora

²⁶ Marigi xa maleke naxa a fala Filipu be, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbengberen kira xon, naxan goroma Gasa, kelifa Darisalamu.»

²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. Xeme nan nu a ra naxan mu nu noma gine fe rabade. A findixi Kandasi, Etiyopi mange gine xunmati nan na. A tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide ne Darisalamu.

²⁸ A na gbilenfe a xonyi, a doxoxi a xa mapereese kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen Filipu be, «Siga, i i makore na mapereese ra.»

³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui me, a nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxorin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?»

³¹ A naxa a yaabi, «N noma na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n be?» A naxa a fala Filipu be a xa doxo a seeti ma.

³² A nu na yi sebeli nan xaranfe Kitaabui kui:
«E a xaninxi temui naxe a xa faxa

a naxa lu alo yexee naxan xaninma faxade.

A mu a xui yo ramini, alo yexee naxan tima a xabe maxabama ya ra.

³³ A xa marayaagi kui, e naxa a makiiti seriyee xanbi. Nde noma a xa taruxui falade? A xa simaya bara jon boxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Yandi, a masen n be, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yete ba, ka mixi gbete?»

³⁵ Awa, Filipu naxa a folo na sebeli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira xon, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye xoxora?»

³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i boje birin na, i noma na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.»

³⁸ A naxa mapereese rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye xoxora.

³⁹ E to te ye xoxora, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to sonon. A naxa siga seewe kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dennaxe.

9

Solu xunxafe ye xoxora

¹ Na temui birin, Solu nu konkoxi Marigi foxirabiree ma, a xa e faxa. A naxa siga serexedube kuntigi xon

² keedi maxorinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira foxo ra, xeme nun ginee, a xa fa e xirixi ra Darisalamu.

³ A na makorefe Damasi ra, yanbe naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin.

4 A naxa bira bōxi ma, a naxa xui nde με, «Solu, Solu, i na n jaxankatafe munfe ra?»

5 Solu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan jaxankatafe.

6 Keli, so taa kui, e fama a falade i be a lanma i xa naxan naba.»

7 Xεμεε naxee nu a fōxo ra, nee de naxa bobo a ra gaaxui be. E nu xui mema, kōno e mu nu mixi yo toma.

8 Solu naxa keli bōxi ma, a ya rabixi, kōno a ya mu se toma. E naxa a belexe suxu, e a mati Damasi.

9 A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min.

10 Isa fōxirabire nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.»

11 Marigi naxa a fala a be, «Keli, siga kira ra naxan xili «Kira Tinxinx», i xa xεme fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili Solu Tariseka. A na Ala maxandife.

12 A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a belexe safe a ma alako a man xa se to.»

13 Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xεme xa fe me mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi seniyenxie ra Darisalamu.

14 Serexedube kuntigie bara nōe so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

15 Kōno Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xεme sugandi xεera ra, a xa n xili masen si birin be, e xa mangee be, a nun Isirayila die birin be.

16 N a masenma ne a be, a fama tōrōde ki naxe n xili xa fe ra.»

17 Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so, a naxa a belexe sa Solu ma. A naxa a fala a be, «N ngaxakerenyi Solu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xεexi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyenxi soto.»

18 Se nde naxa ba a ya ma keren na alo xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye xōora.

19 Na xanbi a naxa a dege, a fa senbe soto.

Solu kawandi rabafe Damasi

Solu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa fōxirabiree.

20 A naxa bōnbō kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma.

21 Naxee birin a xui με, e de naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xεme xa mu nu mixie jaxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xe be, a xa e xanin e xirixi ra serexedube kuntigie xon?»

22 Solu naxa senbe soto. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

23 Temui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Solu faxa.

24 Solu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode de kantama kōe nun yanyi alako e xa a faxa.

25 Kōno kōe nde ra, Isa fōxirabiree naxa a ragoro tete fari ma saga kui.

Solu sigafe Darisalamu

26 Solu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa fōxirabiree ra, kōno e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa fōxirabire nan yati a ra.

27 Awa, Baranabasi naxa a xanin xεerae xon. A naxa a tagi raba e be Solu Marigi toxi ki naxe, a man a xui mexi kira ra ki naxe. A naxa a masen e be Solu bara kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui.

28 E birin naxa dōxo yire keren Darisalamu. Solu nu Marigi xili kawandima senbe ra.

29 E nun Yuwifie fan naxa woyen e nu xōrōxo, Yuwifie naxee Gireki xui falama, kōno nee nu katafe e xa Solu faxa.

30 A ngaxakerenyi Isayankae to na fe με, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise.

31 Danxaniyatōe jama naxa lu bōpēsa kui Yudaya, Galile, nun Samari bōxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e jere Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

32 Piyeri to nu bōxi ijerema, a naxa goro seniyentōe yire Lida.

33 A naxa xeme namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi je solomasaxan.

34 Piyeri naxa a fala a be, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i xa sade yailan.» A naxa keli keren na.

35 Lidakae nun Sarōnka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

36 Gine nde nu na Yafa Isa foxirabiree ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dorakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama, a nu tooromixie ki.

37 Na temui, fure naxa a suxu, a naxa faxa. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi deki firin nde.

38 Isa foxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a me a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xeme firin xee Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa e xonyi mafuren.

39 Piyeri naxa keli, e nun na xeme naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi kon na. Kaape ginee naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun sosee masen a be Dorakasi naxee yailan a nu na e ya ma temui naxe.

40 Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli.

41 Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniyentōe nun kaape ginee xili. A naxa a pipe dentege e be.

42 Yafakae birin naxa na fe me. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma.

43 Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simōn garange xonyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xōra

1 Xeme nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Soori keme xunmati nan nu a ra Itali soori gali ya ma.

2 Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbegbe ra, a man nu Ala maxandima temui birin.

3 Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xonyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.»

4 Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Marigi, munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a be, «Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be.

5 Yakosi, i xa mixi ndee xee Yafa e xa fa Simōn na, naxan xili falama Piyeri.

6 A yigiyaxi Simōn garange xonyi baa de ra.»

7 Maleke to ge woyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa soori diinela, naxan nu walima a be.

8 A naxa yi fe birin yaba e be, a fa e xee Yafa.

9 Na kuye iba yanyi tagi nondon, e nu na kira xon ma temui naxe, e makore taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi.

10 Na temui kaame naxa a suxu, a nu wama a degefe. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to.

11 A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro bōxi alo dugi, a xirixi a tunxun naanie ma.

12 Subee, bubusee, nun xoni birin nu na na dugi kui.

13 Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.»

14 Κονο Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyantare.»

15 Xui naxa woyen a be a firin nde, «Ala bara se naxan naseniyen i naxa a fala a seniyantare.»

16 Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma.

17 Piyeri to nu a mapoxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xεεραε nu bara Simon xonyi maxorin. E naxa ti naade ra.

18 E naxa maxorinyi ti xa Simon yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri.

19 Piyeri nu a mapoxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a be, «Xeme saxan na i maxorinfe.

20 Keli, i xa goro, wo birin xa siga. Keli, i xa siike, barima n tan nan e xεxi.»

21 Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xeme be, «N tan nan yi ki wo naxan fenfe. Wo faxi munfe ma?»

22 E naxa dentege sa, «Koroneliyo, soori mixi keme xunmati, nan muxu xεxi. Xeme tinxixi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniyanxi bara a masen a be a xa i rafa a xonyi alako a xa i xa masenyi rame.»

23 Awa, Piyeri naxa e yigiya. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatε ndee fan naxa e mati.

24 Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamefe dennaxe. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan.

25 Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yete magoro a be.

26 Κονο Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.»

27 E naxa so banxi e woyenma e bore ra. Piyeri naxa mixi gbegebe malanxi li naa.

28 A naxa a fala e be, «Wo a kolon tonyi doxoxi Yuwifie ma e nun si gbete bonsε naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xonyi. Κονο Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo mapoxun seniyantare ra.

29 Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?»

30 Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare temui. Xeme nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama.

31 A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be.

32 Awa, mixie xεε Yafa, e xa fa Simon Piyeri ra be. A yigiyaxi Simon garange xa banxi kui, baa de ra.»

33 N naxa mixie xεε keren na. Muxu bara jεlexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakosi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

34 Awa, woyenyi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakosi n bara a kolon nondi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be.

35 A wama mixi birin xon, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.

36 Ala bara xibaaru fany masen Isirayila jama be. A bara a masen e be a bεesa sotoma dunija Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

37 Wo a kolon naxan nabaxi folofe Galile boxi ma, doxofe Yuda birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xora.

38 Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniyanxi nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin

nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a foxo ra.»

³⁹ «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa boxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa.

⁴⁰ Kono Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan loxoε, dunija xa a to.

⁴¹ A mu tin a makenende birin be, kono a naxa a yete masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma.

⁴² Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma.

⁴³ Namijonme birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

⁴⁴ Piyeri to nu woyenma, naxee birin nu yi masenyi ramefe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma.

⁴⁵ Danxaniyatεe sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniyenxi gorofe sunnataree fan ma,

⁴⁶ barima e naxa e xui me e na Ala matoxofe xui gbeteε ra.

⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxorinyi ti, «Mixi nde noma tondide yi mixie xa xunxa ye xora? E fan bara Ala Xaxili Seniyenxi soto alo won fan a sotoxi ki naxe.»

⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xora Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xonyi na saxanyi.

11

Piyeri xunmafalafe

¹ Xεεραε nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a me a si gbeteε fan bara tin Ala xa masenyi ra.

² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifi danxaniyatεee naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xonyi,

³ wo birin bara wo dege!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e be a dangixi ki naxe.

⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife temui naxe, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire.

⁶ N naxa a igbe a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee, bubusee, nun xoni birin to a kui.

⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.»

⁸ Kono n naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.»

⁹ Xui naxa woyen n be a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.»

¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na temui mixi saxan, naxee nu xεεxi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naade ra.

¹² Ala Xaxili naxa a masen n be a muxu birin xa siga, a hali n mu siike. Yi xeme senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xonyi,

¹³ a naxa a yaba muxu be a maleke toxi a xa banxi kui ki naxe. Maleke naxa a masen a be, «Mixi xee Yafa, a xa fa Simon na, e naxan xili falama Piyeri.

¹⁴ A fama masenyi tide i be, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.»

¹⁵ «N to so woyenfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alo a goro won ma ki naxe a folε.

¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xora, kono Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.»

¹⁷ Ala to bara e ki alo a won xixi ki naxe, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na me, e naxa dundu, e naxa Ala matoxo, «Ala bara tuubi

ragiri si gbetεε fan βε, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Solu sigafe Antiyoki

¹⁹ Isa foxirabire naxee yensen Etiyen faxa xanbi jaxankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyoki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifie nan βε.

²⁰ Kono Sipirikae nun Sirenikae naxee nu na e ya ma, e to siga Antiyoki, e naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen Girekikae fan βε.

²¹ Marigi xonye nu na e ma. Mixi gbegbe naxa danxaniya, e naxa tuubi Marigi ma.

²² Darisalamu danxaniyatεe jama to na fe mε, e naxa Baranabasi xεε Antiyoki.

²³ A to so naa, a naxa jalexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danxaniya Marigi ma.

²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Nama gbegbe naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Solu fende.

²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyoki. E nun danxaniyatεee nan nu e malanma naa jε keren birin bun ma. E naxa mixi gbegbe xaran. Isa foxirabire naxee nu na Antiyoki, nee nan singe «Isayanka» xili soto.

²⁷ Na temui, namijnome ndee naxa goro Antiyoki, kelife Darisalamu.

²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde dunjina birin ma. Na fe raba mange Kilodi xa waxati ne.

²⁹ Isa foxirabiree naxa lan a ma e xa Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan noma naxan na.

³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Solu yi ra katarabi kuntigie ma.

12

Tōore man xεεrae life

¹ Na temui mange Herode naxa so danxaniyatεe jama mixi ndee tōorofe.

² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa santidegema ra.

³ A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a man naxa Piyeri suxu Taami Lebinitare Sali.

⁴ A to a suxu, a naxa a sa geeli kui. A naxa soori naani naani tongo xunde naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode nu waxi Piyeri xa makiiti jama ya xori Sayamaleke Dangi Sali na ba a ra.

⁵ Piyeri nu na geeli kui, kono danxaniyatεe jama nu na Ala maxandife a βε.

⁶ Kεε ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife soori firin tagi, yoloxonyi balanxi a ma. Soori gbetεe fan nu geeli naade kantafe.

⁷ Marigi xa maleke nde naxa mini a ma terenna ra. Yanbe naxa geeli kui iyalan. Maleke naxa Piyeri seeti mabonbo, a xa xunu, a fa a fala a βε, «Keli, i xulun!» Yoloxonyie naxa yolon a belexe ra keren na.

⁸ Maleke naxa a fala a βε, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, maleke man naxa a fala a βε, «Donma felen i ma, bira n foxo ra.»

⁹ Piyeri naxa mini, a bira maleke foxo ra, kono a mu a kolon xa na fe findixi nondi nan na. A nu bara a mapoxun, temunde a findixi laamatunyi nan na.

¹⁰ E to bara dangi soorie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan de rabixi taa ma, na naxa rabi a yete ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xon ma, maleke naxa keli Piyeri xun.

¹¹ Piyeri to xaxili soto na fe ma, a naxa a fala, «Yakosi, n bara a kolon Marigi nan a xa maleke xεεxi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifie belexe.»

¹² A to kolon soto yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xonyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife.

¹³ A to naade konkon, konyi gine nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade rabide.

¹⁴ A to Piyeri xui me, a naxa pelexin han a naxa nεemu naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree be Piyeri na naade ra.

¹⁵ E naxa a fala a be, «I bara daxu.» Konon a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.»

¹⁶ Na temui birin Piyeri nu na naade konkonfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma.

¹⁷ Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e be Marigi a raminixi geeli kui ki naxe. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbete.

¹⁸ Kuye to iba, soorie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe.

¹⁹ Herode naxa a fen, konon a mu a to. A naxa soorie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi menni.

Herode xa faxe

²⁰ Tirekae nun Sidonkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na temui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa woyen. E to bara Bilasitu masoto, mange xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa boxi xaxili nu tixi Herode xa boxi baloe nan na.

²¹ Malan loxoe, Herode nu maxirixi a xa mange sosee kui, a naxa masenyi ti nama be, a doxoxi mange kibanyi kui.

²² Mixie naxa sonxoe rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.»

²³ Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala

matoxo. Kulie naxa a don, a naxa faxa.

²⁴ Na waxati mixi gbegbe naxa Ala xa woyenyi rame, danx-aniyatose konti xun naxa masa.

²⁵ Baranabasi nun Solu to ge xεera ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Solu sugandife

¹ Namijonme nun karamoxoe nu na Antiyoeki danxaniyatose nama tagi: Baranabasi, Simeyon naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahen, nun Solu. Manahen nun mange Herode nan xuru yire keren.

² E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa a fala e be, «Wo Baranabasi nun Solu ti n be e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.»

³ Awa, e to ge sunde, nun Ala maxandide, e naxa e belexe sa Baranabasi nun Solu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bepin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi to Baranabasi nun Solu xee, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁵ E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra.

⁶ E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li naa, Yuwifi naxan nu a yete findixi namijonme wule fale ra, naxan nu xili Bari Yesu xa di.

⁷ A nu na mange Serigu Polu seeti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun Solu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramefe.

⁸ Konon na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi.

A nu katafe νε alako a xa mange xa ba danxaniya kira xον ma.

⁹ Awa Solu, naxan man xili Polu, Ala Xaxili Seniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra,

¹⁰ a naxa a fala a be, «Kalabante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxinxi dalinfe?»

¹¹ Awa yakosi, Marigi bara a belexe sa i ma. I fama νε donxude. Waxati nde bun ma, i mu soge toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma.

¹² Awa, mange Serigu Polu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa seriye ma.

E sigafe Pisidiya boxi ma

¹³ Polu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga Periga naxan na Panfiliya boxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gbilen Darisalamu.

¹⁴ Menni e naxa ti kira xον. E naxa so Antiyoki naxan na Pisidiya boxi ma. E to so salide kui malabu loxoe, e naxa e magoro.

¹⁵ Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xεεra ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra jama be, wo a fala.»

¹⁶ Polu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati.

¹⁷ Isirayila jama Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira boxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a senbe ra.

¹⁸ A naxa e rabalo je tongo naani jondon gbengberenyi ma.

¹⁹ A to si solofere halaki Kanaan boxi ma, a naxa na boxie fi Isirayilakae ma.

²⁰ Ne keme naani je tongo suuli bun ma, a naxa mangee ti e xun ma han Annabi Samuweli xa temui.

²¹ Awa, e to wa mange belebele xον ma, Ala naxa Kisu xa di, Solu, naxan fatan Bunyamin bonsoe ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangeya naxa bu je tongo naani.

²² A to Solu ba mangeya ra, a naxa Dawuda findi mange ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kepa rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalima.»

²³ «Ala Isirayila Rakisima ramixi Dawuda bonsoe nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, alo a laayidi tongoxi ki naxe.

²⁴ Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xora.

²⁵ A xa wali rajon temui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan mapoxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binye mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.»

²⁶ «N ngaxakerenyie, Iburahima bonsoe xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan ma.

²⁷ Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui soto namijonmee xa masenyi ma, naxan xaranma malabu loxoe birin. Konjo e naxa na masenyi yati rakamali Isa tojengefe ra.

²⁸ Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa.

²⁹ Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sebexi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui.

³⁰ Konjo Ala naxa a rakeli faxe ma.

³¹ Mixi gbegbe naxee Isa mati kelife Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakosi e bara findi a xa seedee ra jama tagi.»

³² «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma νε wo be, Ala laayidi naxan tongo won benbae be.

³³ Ala bara a rakamali won tan be, e xa die. A bara Isa rakeli faxe

ma alo a sebexi Yabura sora firin nde kui ki naxe. A naxe, <N ma di nan i ra. N bara findi i baba ra to.>

³⁴ A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa boro. A na nan masenxi yi ki, <Laayidi seniyenxie, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.>

³⁵ Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A naxe, <I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.>

³⁶ Dawuda to ge Ala sago rabade a xa waxati, a faxa ne, a a benbae li gaburi kui, a man boro naa.

³⁷ Kono Ala mixi naxan nakelixa faxe ma, na tan mu boro.>

³⁸ <N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo be, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra.>

³⁹ Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa seriyε mu no wo rakiside naxee ma.

⁴⁰ Na kui, wo wo meeni naxan falaxi namiponmee xa Kitaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe,

⁴¹ <Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo de xa ixara, wo bara loe, barima n fama kewali rabade wo xa loxoe nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo be.>>

⁴² Solu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu loxoe naxan man fama kore.

⁴³ Awa, pama to yensen, Yuwifi wuyaxi nun mixi naxee nu soxi Yuwifi xa diine kui, nee naxa bira Polu nun Baranabasi foxo ra. Polu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui.

⁴⁴ Na malabu loxoe xungbilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede.

⁴⁵ Yuwifie to pama to, tcone naxa e suxu. E naxa ti Polu kanke, e nu a xa woyenyi matandi, e nu a konbi.

⁴⁶ Polu nun Baranabasi naxa a fala e be pama tagi, <A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe be, kono wo bara tondi a ra. Na kui, wo yete bara a fala a mu

daxa wo xa kisi soto. Yakosi muxu muxu ya rafindima si gbete nan ma,

⁴⁷ alo Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe, <N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie be, kisi xaninfe ra han dunija danyi.>>

⁴⁸ Mixi naxee mu findixi Yuwifi ra, nee to na me, e naxa seewa. E naxa e Marigi xa woyenyi matoxo. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

⁴⁹ Marigi xa masenyi naxa yensen bori birin kui.

⁵⁰ Kono Yuwifie naxa gine hagigee, naxee nu soxi Yuwifie xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee bope rate. E naxa tcone doxo Polu nun Baranabasi ma han e naxa e keru e xa bori ma.

⁵¹ Polu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon.

⁵² Isa foxirabiree naxa seewa, e man nu fa Ala Xaxili Seniyenxi soto.

14

E sigafe Ikoniyon

¹ Polu nun Baranabasi naxa so Yuwifie xa salide kui Ikoniyon. E naxa woyen a fanyi ra han Yuwifie nun Girekika gbege naxa danxaniya.

² Kono Yuwifie naxee mu danxaniya, nee naxa Girekikae kui iso, alako e bope xa te danxaniyatoe xili ma.

³ Polu nun Baranabasi naxa temui xonkuye raba Ikoniyon, e nu woyen lanlanteya kui. Marigi naxa tonxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi be, a xa hinne xa fe ra.

⁴ Taakae naxa itaxun doxo firin. Ndee naxa lu Yuwifie xa seeti, ndee fan naxa lu xεεrae xa seeti.

⁵ Girekikae nun Yuwifie nun e xa manglee naxa lan e xa fe paaxi

dɔxɔ e ma, e man xa e magɔno han e xa faxa.

⁶ Pɔlu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taae kui, Lisitire nun Deribe, a nun na rabilinyi.

⁷ E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

⁸ Mixi nde nu dɔxoxi Lisitire, namate nan nu a ra, a bari na ki ne lanyuru kui. A mu nu nɔma a jereɗe hali keren.

⁹ A nu a tuli matima Pɔlu xa masenyi nan na. Pɔlu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma.

¹⁰ A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a jereɗe.»

¹¹ Nama to na to, Pɔlu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alaɛ bara e falin mixie, e goro won tagi.»

¹² E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pɔlu fan Heremesi, barima a tan nan nu wɔyenna.

¹³ Seyusi xa serexedube, naxan xa salide nu na taa sode de ra, na naxa fa tuuraa nun fugee ra naadeɗe biri ra. A tan nun pama naxa wa serexe bafe e be.

¹⁴ Xeeræe Baranabasi nun Pɔlu to na kolon, e naxa e xa sosee ibɔɔ, e man fa gbelegebele pama ra.

¹⁵ E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe mooli rabama? Mixi nan muxu ra, alo wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo be. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira foxɔ ra, naxan koore nun boxi, baa nun se birin daa.»

¹⁶ Temui dangixi Ala a lu ne si birin xa bira e yete kan xa kirae foxɔ ra.

¹⁷ Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tunde ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a temui alako wo xa balo, wo man xa seewa wo boje kui.»

¹⁸ Pɔlu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa serexe ba e be.

¹⁹ Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyoki nun Ikoniyon. E naxa pama kui iso han e naxa Pɔlu magɔno a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan be a bara ge faxade.

²⁰ Kono Isa foxirabiree to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyoki Siriya boxi ma

²¹ Kuye to iba, Pɔlu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to ge kawandi tide taa kui, mixi gbege naxa findi Isa foxirabiree ra. Na xanbi e naxa gbilen Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyoki.

²² E nu Isa foxirabiree rali-maniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangeya niini bun ma fo won xa tooro.»

²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatɔe pama keren keren ma be. E to ge salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma.

²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya.

²⁵ E naxa kawandi ti Periga, e naxa goro Ataleya.

²⁶ E to keli menni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyoki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dennaxe. E nu bara ge na wali birin nabade.

²⁷ E to so, e naxa danxaniyatɔe pama malan. E naxa fe birin dentege sa e be Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naade rabixi si gbeteɗe be ki naxe.

²⁸ E nun Isa foxirabiree naxa bu e bore ra.

15

Darisalamu malanyi

¹ Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa foxirabiree be, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa

xa naamunyi ki ma, wo mu noma kaside.»

² Polu nun Baranabasi naxa woyenyi xoxoxe fala e be. E naxa nate tongo Polu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xεεραε nun kuntigie maxorinde yi fe ma.

³ Danxaniyatoe nama naxa e xee. E dangixi Fenisiya nun Samari ra temui naxe, e naxa a masen mennikae be, mixi naxee kelixi si gbete ma, nee danxaniyaxi ki naxe. Yi masenyi naxa Isa foxirabiree rapelixin.

⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatoe nama nun xεεραε, nun kuntigie naxa e rasene. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e be.

⁵ Awa, Fariseni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma ne si gbete mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa seriye foxo ra.

⁶ Xεεραε nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato.

⁷ E to na fe isoxoxo sonxo, Piyeri naxa keli, a a fala e be, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi temui xonkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbete mixie xa xibaaru fanyi me n de ra, e xa danxaniya.

⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e be, a a Xaxili Seniyenxi fi e ma alo won tan.

⁹ A mu mixi yo rafisa a boore be e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi raseniyen danxaniya ra.

¹⁰ Yakosi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote doxofe Isa foxirabiree xun, won benbae nun won tan mu naxan noma.

¹¹ Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alo e tan fan.»

¹² Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Polu nun Baranabasi ra. Polu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree be Ala

kaabanakoe nun tonxumae naxee birin naba e saabui ra si gbete tagi.

¹³ E to ge woyende, Yaki naxa woyenyi tongo, a naxe,

¹⁴ «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simon bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxe sie ya ma, a xili sama naxee xun ma.

¹⁵ Namijonmee birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sebexi,

¹⁶ «Na xanbi n fama ne Dawuda xa banxi biraxi rakelide. N na yire kanaxie rafalama ne, n na rakelima ne,

¹⁷ alako mixi naxee luxi e xa no Marigi fende,

si gbete naxee birin findima n gbe ra,

¹⁸ Marigi xa masenyi nan na ki, naxan yi fe kolon kabi a folo, naxan yi fe birin nagirima.»

¹⁹ «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xoxoxe ra si gbete be naxee wama birafe Ala foxo ra.

²⁰ Konox won xa bataaxe sebe e ma, e naxa see don naxee baxi serexe ra kuyee be. E man xa ba yene ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min.

²¹ Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa seriye xaranma salidee kui malabu loxoxe.»

²² Awa, xεεραε nun kuntigie nun danxaniyatoe nama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xee Antiyoki, naxee Polu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xeme binyee ngaxakerenyie ya ma.

²³ E naxa bataaxe keren so e yi ra naxan sebexi, «Xεεραε nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbete ya ma, naxee na Antiyoki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xeebu.

²⁴ Muxu bara a me a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu jungui saxi naxee ma, a nee

bara wo rakontofili e xa woyenyi ra. E bara wo boŋe ifu.»

²⁵ «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xeeræe xee wo ma, sa Pɔlu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie,

²⁶ naxee bara mee e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

²⁷ Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xee, naxee yi fee tagi rabama wo be.

²⁸ Ala Xaxili Seniyenxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbete doxo wo xun fo naxan daxa.

²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yene fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin foxo ra. Wo salamu.»

³⁰ Awa, e to bara e jungu jama ma, e naxa siga Antiyoki, e naxa sa bataaxe so danxaniyatœe jama yi ra.

³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa jalexin, e naxa limaniya.

³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namijonmæe ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya woyen wuyaxi ra.

³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e bepin boŋesa kui gbilenfe e xæmae ma.

³⁴ Kono Silasi tan naxa lu naa.

³⁵ Pɔlu nun Baranabasi naxa lu Antiyoki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Pɔlu nun Baranabasi fatanfæ

³⁶ Loxoe ndee to dangi, Pɔlu naxa a fala Baranabasi be, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dennaxe, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatœe na ki naxe naa.»

³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki.

³⁸ Kono Pɔlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e foxo ra e xa wali kui.

³⁹ Na lantareya naxa xoxoxo han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinne ra, Pɔlu naxa Silasi tongo, e naxa siga

⁴¹ Siriya nun Silisi boxie ma, e danxaniyatœe jamae ralimaniya.

16

Timote birafe Pɔlu nun Silasi foxo ra

¹ Pɔlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa foxirabire nde nu na, a xili Timote. Yuwif giŋe danxaniyatœe nde xa di nan nu a ra. A baba Girekika nan nu a ra.

² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama.

³ Pɔlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifæ xa fe ra naxee nu na menni, barima birin nu a kolon a baba Girekika na a ra.

⁴ E naxa xeeræe nun Isa foxirabiree kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa nate masen danxaniyatœe be na taee kui, e xa a rabatu.

⁵ Danxaniyatœe jamae xa danxaniya senbe xun nu masama, danxaniyatœe konti fan xun nu masa loxo yo loxo.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

⁶ Ala Xaxili Seniyenxi to mu tin e xa kawandi ti Asi boxi ma, e naxa Firigiya nun Galati boxi igiri.

⁷ E to makore Misi boxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kono Isa Xaxili mu tin e xa siga naa.

⁸ Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi.

⁹ Kœe ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa

a maxandi, «Fa Masedon bɔxi ma, i xa fa muxu mali.»

¹⁰ Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawan-dife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔɔra

¹¹ Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli.

¹² Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakae xa mangeya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

¹³ Malabu lɔxɔe, muxu naxa siga taa fari ma xure de ra, muxu dennaxe maɔɔxun salide ra. Muxu to dɔxɔ, muxu naxa wɔyen ginεe ra naxee nu malanxi naa.

¹⁴ Ginε nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, gare dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a bɔɔe rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma.

¹⁵ A to a xunxa ye xɔɔra, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

¹⁶ Muxu to nu sigama salide, konyi ginε nde naxa fa muxu ya ra. Ninne kanyi nan nu a ra, jinne naxan xili Tine, naxan se matoma. Na ginε nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma.

¹⁷ A naxa so birafe muxu fɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu sɔnxɔe rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔn ma.»

¹⁸ A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to xɔnɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala jinne be, «N bara

i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi ginε fɔxɔ ra.» Ninne naxa gbilen a fɔxɔ ra keren na.

¹⁹ Na konyi ginε kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisae yire.

²⁰ E naxa e dentεge kiitisae be, e naxe, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe.

²¹ Yuwifi nan e ra naxee naamunyi xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Rɔmakae.»

²² Nama fan naxa keli e ra, nun kiitisae. E naxa e makoyen, e naxa yaamari fi e xa e bɔnbɔ luxusinyi ra.

²³ E to γε e bɔnbɔde, e naxa e woli geeli kui. E naxa kɔsibili yamari a xa e kanta a fanyi ra.

²⁴ Na kɔsibili to na yaamari sɔto, a naxa Pɔlu nun Silasi sa geeli kui, a yɔlonxɔnyie sa e ma.

²⁵ Kɔe tagi to a li, Pɔlu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matɔxɔfe beeti ra. Geelimanie nu e xui mexi.

²⁶ Bɔxi naxa sereen keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na temui kerenyi kui, naade birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yɔlonxɔnyie naxa mabolon.

²⁷ Kɔsibili naxa xunu. A to geeli naade to e rabixi, a naxa a xa santidegema bendun a tεe a xa a yete faxa, a ɔxɔ a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kɔnɔ Pɔlu naxa sɔnxɔ a xui itexi ra, «I naxa fe xɔne niya i yete ra, muxu birin na be.»

²⁹ Awa, kɔsibili to tε maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Pɔlu nun Silasi bun ma, a sereenma.

³⁰ A naxa e ramini, a e maxɔrin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?»

³¹ Pɔlu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.»

³² E naxa Marigi xa woyenyi masen a be a nun a xa mixie.

³³ A naxa e xanin a xun ma keren na kɔɛ kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xɔɔra, a tan nun a xa mixi birin.

³⁴ A naxa e yigiya a xa banxi kui, a man fa donse fi e ma. A naxa nɛlexin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisaɛ naxa sɔɔrie xɛɛ e xa sa a fala kɔsibili bɛ a xa na mixie rabolo.

³⁶ Kɔsibili naxa a fala Pɔlu bɛ, «Kiitisaɛ bara xɛɛra ti a wo xa rabeɣin. Awa, yakɔsi wo mini, wo xa siga bɔɣesa kui.»

³⁷ Kɔnɔ Pɔlu naxa a fala sɔɔrie bɛ, «Muxu tan naxee findixi Rɔmakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakɔsi e wama muxu raminife gundo ra? Na mu lanma feo! E yetɛ yati nan fama muxu raholode.»

³⁸ Sɔɔrie naxa yi wɔyenyie ragbilen kiitisaɛ ma. E to a mɛ a Rɔmakae nan e ra, e naxa gaaxu.

³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.

⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xɔnyi. E to bara gɛ e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17

E sigafe Tesaloniki

¹ Pɔlu nun Silasi to dangi Anfipoli nun Apoloniya ra, e naxa so Tesaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dennaxe.

² Pɔlu naxa so naa alɔ a darixi naxan na. Malabu lɔxɔɛ xi saɣan bun ma, e nun Pɔlu naxa Kitaabui xa fe fala.

³ A nu a tagi raba e bɛ a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔrɔ ki naxe, a man xa keli faxɛ ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo bɛ yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.»

⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra. Girekika gbeɣe fan naxee nu

gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun gine hagige gbeɣe.

⁵ Kɔnɔ Yuwifi tɔɔnɛxi ndee naxa mixi jaaxi ndee tongo e xa pama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xɔnyi Pɔlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisaɛ xɔn ma.

⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabɛndun na taa kiitisaɛ yire. E nu sɔnxɔɛ rate, e naxe, «Yi mixie naxee dunija ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiya.

⁷ E birin Rɔmaka mange xa wɔyenyi nan gbesen bama, e man a falama a mange gbete nde na naxan xili Isa.»

⁸ E naxa pama nun kiitisaɛ bɔɣe rate na wɔyenyie ra.

⁹ Beenun e xa Yason nun a booree beɣin, fo e to kobiri ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kɔɛ ra, e ngaxakerenyie naxa Pɔlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui.

¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tesalonikikae ra. E jan gbata nɛ na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lɔxɔ yo lɔxɔ alako e xa a kolon e naxan falama e bɛ xa nɔndi yati nan a ra.

¹² Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girekika gine gorobone wuyaxi, nun xeme wuyaxi.

¹³ Kɔnɔ Yuwifie Tesalonikikae to a kolon a Pɔlu na Ala xa wɔyenyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa pama ya iso.

¹⁴ Awa, danxaniyatɔɛ naxa Pɔlu tongo keren na, e naxa siga a ra baa fe ma, kɔnɔ Silasi nun Timote naxa lu Beere taa.

¹⁵ Naxee Pɔlu mati, e naxa siga a ra han Aten. Na xanbi e naxa gbilen e pungui ra Silasi nun Timote xɔn ma, e xa Pɔlu li sinnanyi ma Aten.

Pɔlu kawandi tife Aten

16 Pɔlu nu Silasi nun Timote mamefe Aten. A bɔɓɛ naxa mapaaxu a ra na taa xa kuyee xa fe ra.

17 Na kui, a naxa de masara e nun Yuwifera, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wɔyɛn mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui lɔxɔ yo lɔxɔ.

18 Epikuri nun Sitoysi karamɔxɔe naxa so wɔyɛnfe Pɔlu ra, e nu a fala, «Yi wɔyɛnla munse falafe?» Ndee to Pɔlu xui me a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxe, «A luxi ne alo a ala gbeteɛ nan ma fee falama.»

19 Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxɔrin, «Yi lɔnni neene i naxan masenma, muxu nɔma a kolonde di?»

20 Barima muxu fe neene nan mefe yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.»

21 Atenkae nun xɔɓɛ naxee sabatixi Aten, e nu darixi e tuli matife ra wɔyɛn neene ra naxee masenma.

22 Pɔlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atenkae, n bara a to diinelae yati yati nan wo ra.

23 N bara see to wo naxee batuma. N man bara serexebade nde to, a sebexi naxan ma, «Ala naxan mu kolonxi!» Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nan ma fe masenfe wo be.

24 Ala naxan dunja daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun bɔxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi belexe naxan nafalaxi.

25 A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xɔn ma. A tan nan baloe nun jɛngi nun se birin fima mixi ma.

26 A tan nan a niya mixi birin xa mini benba keren fate. A naxa e rasabati bɔxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa,

27 alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won

na.
28 Wo xa lɔnnilae yati fan bara a fala, «Won baloxi a tan ne, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan ne. A bɔnsɔe nan won na.»

29 Awa xa won kelixi a bɔnsɔe ne, a mu lanma won xa a mapɔxun a Ala maniyaxi xεema, gbeti, xa na mu gemε nan na, mixi belexe naxan solixi e xaxili ra.

30 Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kɔnɔ yakɔsi a bara a fala mixi birin be, yire birin, e xa tuubi,

31 barima a bara lɔxɔe keren sugandi, a fama dunja maki-itide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi rakeli faxamixie ya ma.»

32 E to yi fe me, fa a fala mixi kelima faxe ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra lɔxɔe gbete.»

33 Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma.

34 Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, alo Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun gine nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbete ra.

18

E sigafe Korinti

1 Na xanbi, Pɔlu naxa keli Aten, a naxa siga Korinti.

2 A naxa Yuwifera keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa gine Pirusila, barima Kilodi nu bara Yuwifera birin yaamari e xa mini Roma. Pɔlu naxa kafu e ma,

3 barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e nu wali naa.

4 Pɔlu nu wɔyɛnma salide kui malabu lɔxɔe birin. A nu Yuwifera nun Girekikae radanxaniya.

5 Silasi nun Timote to so, keli Masedon, Pɔlu naxa a yete fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu

a fala Yuwifíe be a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

⁶ Kɔnɔ Yuwifíe to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tɔnxuma ra, a naxa a fala e be, «Xa wo lɔe, wo tan nan foxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakɔsi n sigama ne si gbete ma.»

⁷ A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fe ma.

⁸ Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔɔra.

⁹ Marigi naxa a fala Pɔlu be laamatunyi ra kɔe kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyen! I naxa dundu,

¹⁰ barima n na i foxɔ ra. Mixi yo belexe mu i lima a xa fe jaaxi raba i ra, barima mixi gbege na n be yi taa kui.»

¹¹ Pɔlu naxa lu naa je keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

¹² Galiyon to nu na Akayi mange ra, Yuwifíe naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e naxa a xanin kiitise yire.

¹³ E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbete naxan mu seriye ki ra.»

¹⁴ Pɔlu to wɔyen folo, Galiyon naxa a fala Yuwifíe be, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima ne wo ra nu,

¹⁵ kɔnɔ xa a sa li boore matandi na a ra wɔyenyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa seriye ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.»

¹⁶ Na kui, a naxa e kerí kiiti banxi kui.

¹⁷ Nama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bonbo kiiti banxi tande ma, kɔnɔ Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyoki

¹⁸ Pɔlu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala be.

¹⁹ E to so Efese, Pɔlu naxa a jereboore lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifíe naxa sumun.

²⁰ E naxa a mayandi a xa bu naa,

²¹ kɔnɔ na mu a xunyi suxu. A naxa a jundu e ma. A naxe, «Fo n xa sa sali Darisalamu ne. Xa Ala tin, n man fama wo xɔnyi.»

²² Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efese, a siga Sesare. A to ge danxaniyatɔe nama xeebude, a naxa goro Antiyoki.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

²³ Pɔlu to bara saxanyi radangi Antiyoki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya boxi birin isa, a nu Isa foxirabiree ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifíe nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efese li. A nu fata wɔyende, a Kitaabui fan kolon.

²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kɔnɔ a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xɔɔra.

²⁶ A naxa so wɔyenge a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui me, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a be a ki ma.

²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxe sebe Isa foxirabiree ma a e xa a rasene. A xa sigɛ naxa findi fe fanyi ra danxaniyatɔe be Akayi boxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra.

²⁸ Apolosi naxa Yuwifíe matandi senbe ra kene ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

19

Polu sigafe Efese

¹ Apolosi nu na Korinti. Polu to bara γε Asi fuge biri isade, a naxa fa Efese. A to naralan Isa foxirabire ndee ra,

² a naxa e maxorin, «Wo bara Ala Xaxili Seniyenxi soto wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu jan mu nu na me sinden xa Ala Xaxili Seniyenxi na na.»

³ A naxa e maxorin, «Wo wo xunxa ye xorra munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xorra alo Yaya a masenxi ki naxe.»

⁴ Awa, Polu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xorra ne tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie be, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.»

⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xorra Marigi Isa xili ra.

⁶ Polu to a belexe sa e ma, Ala Xaxili Seniyenxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbete falafe, e man nu Ala xa masenyi fala.

⁷ E birin nalanxi, xeme fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Polu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e be Ala xa mangeya niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie no naxee tuli nu matixi a ra.

⁹ Kono ndee xaxili nu xoxoxo, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bexu pama ya i. Polu naxa mini e ya ma, a naxa Isa foxirabiree tongo a xun, alako a xa e xaran loxo yo loxo Tiranusi xa xarande kui.

¹⁰ Na naxa siga han pe firin. Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi rame na nan kui.

¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Polu belexe ra

¹² han e nu dugi nun xunxurie sa furemae ma, Polu nu bara din naxee ra. Fure nu ba ne e ma, jinne nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifie ndee naxee jinne raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide jinne kanyie be. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Polu naxan xa fe kawandima.»

¹⁴ Seba, Yuwifie serexedube kuntigi nde, xa di solofere nan nu na fe rabama.

¹⁵ Jinne naxa e yaabi, «N Isa nun Polu kolon, kono n mu wo tan kolon feo!»

¹⁶ Na jinne kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bonbo han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxonoxi ra.

¹⁷ Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Efese, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariye naxa mate.

¹⁸ Danxaniyatse wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe paaxi birin fala kene ma.

¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xori. E naxa bukie sare konti, kobiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra.

²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki ne senbe ra.

Girinbanyi birafe Efese

²¹ Yi fee to dangi, Polu naxa nate tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a xa Masedon nun Akayi boxi ibolon. A naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Roma fan li.»

²² A naxa a malima firin xee Masedon, Timote nun Erasito, kono a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na temui sonxoe xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma.

²⁴ Xabui nde, naxan xili Deme-tiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi yailanma gbeti ra. Na xabui moolie nu kobiri gbege sotoma na wali kui.

²⁵ A naxa a walibooree malan, a a fala e be, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui.

²⁶ Wo bara a to, wo bara a me, yi Polu bara mixi gbege madaxu

Asi bɔxi birin ma, Efese gbansan xa mu a ra. A naxe a alae naxee rafalaxi mixie belexe ra, a ala mu e ra.

²⁷ Na kui won ma wali fama ne xili jaaxi sɔtode. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama ne. Nde bama ne Aritemi xa binye ra Asi bɔxi nun dunjɔna ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xɔnɔ, e naxa so sɔnxɔe ratefe, «Efesekae xa ala Aritemi nan gbo.»

²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, Pɔlu jereboore Masedonkae, xanin malande xungbe kui.

³⁰ Pɔlu naxa wa sigafe naa, kɔnɔ Isa fɔxirabiree mu tin.

³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xɛera ti Pɔlu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire.

³² Ndee nu sɔnxɔma e gbe ki ma. Booree fan sɔnxɔma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun yare a xa wɔyen. A naxa jama masabari a belexe ra alako a xa masenyi ti.

³⁴ Kɔnɔ, e to a kolon a Yuwifi nan a ra, e birin nalanxi naxa sɔnxɔe rate lɛeri firin bun ma. E naxe, «Efesekae xa ala Aritemi nan gbo.»

³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa jama masabari, a naxa a fala, «Efesekae, dunjɔna birin a kolon a Efese taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniye, naxan goroxi keli koore ma.

³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.

³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kɔnɔ e mu Aritemi muja, e mu a konbi.

³⁸ Xa Demetiri nun a walibooree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisae be kiiti lɔxɔe.

³⁹ Xa wo wama fe gbete nan xɔn, na fan ya ibama won ma malan

lɔxɔe.

⁴⁰ E nɔma won suxude won ma bɔpete ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu na won be yi malanyi rabafe ma.» A to ge, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun Gireki bɔxie ma

¹ Sɔnxɔe to bara jɔn, Pɔlu naxa Isa fɔxirabiree malan e rasife ma. A to a jungu e ma, a naxa siga Masedon.

² A naxa na bɔxi isa, a nu Isa fɔxirabiree rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Gireki bɔxi ma.

³ A to lu naa kike saxan, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kɔnɔ Yuwifie nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa nate tongo a xa gbilen Masedon kira ra.

⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tesalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae.

⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mame Tiroyasi.

⁶ Taami Lebinitare Sali lɔxɔe dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

Pɔlu Eyutiki rakelife faxe ma

⁷ Sande lɔxɔe muxu naxa malan taami igirafe ra. Pɔlu naxa kawandi ti Isa fɔxirabiree be han kɔe tagi. A lan ne a xa siga kuye na iba.

⁸ Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dennaxe.

⁹ Segetala nde naxan xili Eyutiki nu dɔxɔxi wunderi ra. Pɔlu xa kawandi xɔn to kuya, xi xɔli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bɔxi ma kelife banxi deki saxan nde. E naxa a li, a bara faxa.

10 Pōlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e βε, «Wo naxa kōntōfili, barima a mu faxaxi.»

11 Pōlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wōyen han gεεσεγε. Na gεεσεγε, a naxa siga.

12 Danxaniyatōεε naxa σεγεταλα xanin a jipe ra bōpesa kui.

Pōlu a pungufe Efesekae ma

13 Muxu naxa kunkui bela rakeli sigafe ra Asosi Pōlu ya ra alo muxu lanxi a ma ki naxe. A naxa wa sigafe a sanyi ra.

14 A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitileni.

15 Keli mēni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lōxōε kuye iba, muxu naxa Mileto li.

16 Pōlu nu bara nate tongo a xa dangi Efese mabiri alako a naxa bu Asi bōxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu Xε Xabe Sali lōxōε xa a sa sooneyama a βε.

17 Pōlu to Mileto li, a naxa xεεra ti a Efese danxaniyatōε jama kuntigie xa fa.

18 E to fa a yire, a naxa a fala e βε, «Wo a kolon n jεrεxi wo tagi ki naxe. Kabi n so Asi,

19 n Marigi xa wali raba yete magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tōoro Yuwifie xa wali jaaxi saabui ra.

20 Wo a kolon a n mu wo munafan se yo noxun wo ma. N bara kawandi ti wo βε kene ma nun wo xa banxie kui.

21 N nu a falama nε Yuwifie nun Girekikae βε e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

22 «Yakōsi Ala Xaxili Seniyenxi wama nε n xa siga Darisalamu, kōnō n mu a kolon naxan sigama n sotōde naa.

23 Taa birin kui Ala Xaxili Seniyenxi bara n nakolon a geeli nun tōore fama nε n lide naa.

24 Kōnō n nii tide yo mu na n βε. N xa n ma xεεraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seederōxōya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyira.»

25 «Yakōsi n a kolon wo mu n yatagi toma sonon, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangeya niini xa fe ra.

26 Na na a ra, n a falama wo βε to, wo xa kote yo mu na n xun,

27 barima n bara Ala sago birin masen wo βε, n mu sese noxun wo ma.

28 Awa, wo xa mēni wo yete ma a nun danxaniyatōε birin, Ala Xaxili Seniyenxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa mēni Marigi xa danxaniyatōε jama ma, a naxan sotōxi a yete wuli ra. Wo xa e kanta alo xurusee demadonyi gōore kantama ki naxe.

29 N na kolon, n na siga, mixi jaaxie fama nε sode wo tagi, alo wula baree soma gōore ya ma ki naxe.

30 Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi jaaxi ti alako e xa Isa foxirabireε bendun e ma.

31 Wo xa wo mēni. Wo xa ratu yi jε saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kōε nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»

32 «Awa yakōsi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan noma senbe nun ke fanyi fide seniyentōε birin ma.

33 N mu nu wama wo xa kōbiri xa xōn, xa na mu a ra wo xa xεεma, wo xa sosee.

34 Wo yete yati a kolon a n wali yi belexee nan na alako n xa balo n nun n jεrebooree.

35 N bara a masen wo βε mōoli birin na, a won lan nε won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa wōyenyi ma, a naxe, «Jεlexinyi na ki nan kui, dangife a sotofe ra.»

³⁶ A to γε wøyende, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi.

³⁷ E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Pölu xonyi ma, e a masunbu.

³⁸ E sunnun ne barima a bara a fala e mu noma a tode sönön. E naxa a mati han kunkui de ra.

21

Polu sigafe Darisalamu

¹ Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara.

² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igrife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui.

³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra koola ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro.

⁴ Muxu naxa Isa foxirabiree ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e xonyi. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Isa foxirabiree ma, e xa a fala Pölu be a naxa te Darisalamu.

⁵ Kono xi solofere kamali loxo, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginxe nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa de ra Ala maxandife ra.

⁶ Nungui to jon, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xonyi.

⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xeebu menni, muxu naxa feepen naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xonyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma.

⁹ A xa di gine naani nu na naxee mu nu doxo xeme taa. E nu namjonme wali rabama.

¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namjonme naxan xili

Agabu, naxa fa muxu xonyi kelife Yudaya.

¹¹ A naxa Pölu xa beleti tongo, a naxa a yete kan sanyie nun a belexee xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xeme naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xirima yi mooli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbete ra.»

¹² Muxu to na me, muxu nun naakae naxa Pölu maxandi a naxa te Darisalamu.

¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n boje manaaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.»

¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»

¹⁵ Na loxo to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu.

¹⁶ Isa foxirabiree ndee Sesarekae naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xonyi, naxan findixi Isa foxirabiree ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Polu Yaki xeebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa foxirabiree naxa muxu rasene jalexinyi ra.

¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pölu naxa siga Yaki xonyi. Danxaniyatoe jama kuntigi birin naxa e malan naa.

¹⁹ A to ge e xeebude, Pölu naxa a xa wali dentege sa Ala naxan nabaxi si gbete tagi a saabui ra.

²⁰ E to na me, e naxa Ala matoxo. E naxe, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya, kono e man e tunnahexixi birafe Annabi Munsa xa seriyee foxo ra.

²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbete ya ma, a e xa gbilen Annabi Munsa xa seriyee foxo ra, a e naxa

e xa die sunna, a e naxa bira Yuwifie xa naamunye fɔxɔ ra.»

22 «Won na ma di? Siike yo mu na, pama a kolonma ne a i bara fa.

23 Na na a ra, muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be.

24 I xa kafu e ma, wo birin xa wo yete raseniye, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriye nan fɔxɔ ra.

25 Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatɔee naxee keli si gbete ma, e naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yete fan naba.»

26 Awa na kuye iba, Pɔlu naxa na mixie tongo, e naxa e yete raseniye. Na xanbi a naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a xa a masen, maraseniye ni rakamalima lɔxɔe naxan ma, a nun serexe naxan bama kankan be.

Pɔlu safe geeli kui

27 Na xi solofere rapɔnyi, Yuwifie Asikae to Pɔlu to hɔrɔmɔbanxi kui, e naxa pama birin ya iso, e man naxa Pɔlu suxu.

28 E nu sɔnxɔe rate, «Isirayilakae, wo muxu mali! Na xeme nan yi ki naxan kawandi jaaxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriye, nun yi hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. A man bara Girekikae raso hɔrɔmɔbanxi kui. Na bara yi yire seniye nxi findi yire seniye nxi ra.»

29 E na fala ne barima e nu bara Pɔlu nun Tirofimo Efeseka to e boore fɔxɔ ra taa kui. E naxa a mapɔxun a Pɔlu a raso ne hɔrɔmɔbanxi kui.

30 Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pɔlu suxu, e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa naadee ragali keren na.

31 E nu wama Pɔlu faxafe ne. Sɔori mange naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi.

32 Sɔori mange naxa sɔorie nun e xa xunmatie tongo, e siga Pɔlu fɔxɔ ra keren na. Nama to sɔorie to, e naxa ba Pɔlu bonbofe.

33 Awa, sɔori mange naxa yaamari fi e xa a xiri yɔlonxonyi firin na. A naxa maxɔrinyi ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi.

34 Nama seeti nde sɔnxɔma e gbe ki, boore fan sɔnxɔma e gbe ki. A to mu no fe fixe sɔtɔde e ra sɔnxɔe xa fe ra, a naxa a fala e xa Pɔlu xanin sɔori banxi kui.

35 Pɔlu to ti banxi de ra, sɔorie naxa a tongo pama xa jaaxui ma,

36 barima mixi gali nan nu biraxi e fɔxɔ ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Pɔlu a yete xun mafalafe

37 E wama a rasofe sɔori banxi kui temui naxe, Pɔlu naxa sɔori mange maxɔrin, «I nɔma n sago sade n xa fe nde fala i be?» Sɔori mange naxa a yaabi, «I Gireki xui mema?»

38 I tan xa mu na Misiraka ra, naxan mixie ya iso yi dɔnxɔe ra, a naxa suute wulu naani xanin wula kui?»

39 Pɔlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi bɔxi ma. N sago sa n xa wɔyen yi gali be.»

40 Sɔori mange to a sago sa, Pɔlu tixi banxi tede de ra, a naxa mixie masabari a belexe ra. Kuye naxa bolon yen! Pɔlu naxa wɔyen Eburu xui.

22

1 «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yete kan xun mafala.»

2 E to a me a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pɔlu naxa a fala,

3 «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise ne, Silisi bɔxi ma, kɔnɔ n mɔxi be ne. Gamaliyeli naxa n xaran alako n xa bira won babae

xa seriye fɔxɔ ra. Ala xa fe nu n bɔɲe suxuma alo a wo fan suxuma ki naxɛ to.

⁴ N mixie tɔɔɔɔ nɛ han n naxa e faxa, naxee nu biraxi Isa xa kira fɔxɔ ra. N naxa ginɛe nun xɛmɛe suxu, n naxa e sa geeli kui.

⁵ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun diine forie birin na n seedeɛ ra. E naxa kɛɛdie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danxaniyatɔɛe to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e jaxankata.»

⁶ «N to makɔre Damasi ra yanyi tagi, yanbɛ xungbe naxa goro n ma kelife koore ma.

⁷ N naxa bira bɔxi. N naxa xui mɛ naxan nu a falama n bɛ, <Solɔ, Solu, munfe ra i n jaxankatama?»

⁸ N naxa a yaabi, <Nde i ra, Marigi?» A naxa n yaabi, <Isa Nasaretika nan n na, i naxan jaxankatafe.»

⁹ Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa yanbɛ to, kɔnɔ naxan nu wɔyɛnfe, e mu na tan xui mɛ. Awa, n naxa a fala,

¹⁰ <N xa munse raba, Marigi?» Marigi naxa a fala n bɛ, <Keli, i siga Damasi. Menni a fama falade i bɛ i lan i xa naxan naba.»

¹¹ N mu nu se toma na yanbɛ xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa n belexɛ rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xɛmɛ nde naxan xili Ananiyasi, mixi tinxinxi na a ra Ala xa seriye ki ma, naxan nafanxi Damasi Yuwifie ma,

¹³ a naxa fa n yire. A naxa a fala, <N ngaxakerenyi Solu, to ti.> N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to.

¹⁴ A naxa a fala, <Won babæe Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tinxintɔɛ to, nun i xa a wɔyɛnyi mɛ a tan yati dɛ ra,

¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mexi.

¹⁶ Yakɔsi, i munse mamefe? Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa

yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.»

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hɔrɔmɔbanxi kui, n naxa laa-matunyi to.

¹⁸ Marigi naxa a fala n bɛ, <I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu tinma i xa seedeɛ ra n ma fe ra.»

¹⁹ N naxa a fala, <Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatɔɛe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bɔnbɔ.

²⁰ E to nu i xa seede Etiyen faxama, n tan yati nu na, n nu jɛlexinxi na ra. N tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.»

²¹ Awa, Marigi naxa a fala n bɛ, <Siga, n i xɛɛma yire makuye si gbɛtɛɛ ma.»

²² E naxa e tuli mati a xa masenyi birin na, han a yi wɔyɛnyi falaxi tɛmɛi naxɛ. E fa gbelegbele, «Wo yi xɛmɛ faxa. A mu lan a xa balo.»

²³ E naxa sɔnxɔɛ rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i.

²⁴ Sɔɔri mangɛ naxa a fala a e xa Polu raso sɔɔri banxi kui, e man xa a bɔnbɔ luxusinyi ra alako e xa a kolon jama sɔnxɔma fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a bɔnbɔ, Polu naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati maxɔrin naxan nu tixi naa, «Seriye na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Romaka bɔnbɔ luxusinyi ra hali a mu makiitixi?»

²⁶ Sɔɔri kɛmɛ xunmati to na mɛ, a naxa sa sɔɔri mangɛ rakolon. A naxɛ, «Yi xɛmɛ Romaka lasiri na a ra. Won na ma di?»

²⁷ Sɔɔri mangɛ naxa fa, a naxa Polu maxɔrin, «A fala n bɛ xa Romaka na i ra?» Polu naxa a yaabi, «Iyo xɛ.»

²⁸ Sɔɔri mangɛ man naxa a fala, «N tan naafuli gbɛgbɛ nan baxi, n fa findi Romaka lasiri ra.» Polu naxa a fala a bɛ, «N tan barixi lasiriya nan kui nɛ.»

29 Kabi na raba, naxee nu wama a bɔnbɔfe alako a xa wɔyen, e birin naxa e magbilen. Sɔɔri mange yete naxa gaaxu a kolonfe ra Pɔlu Rɔmaka na a ra, a naxan xiri yɔlonxɔnyi ra.

Yuwife Pɔlu makiitife

30 Na kuye iba, sɔɔri mange to wa a kolonfe a fiixe ra Yuwife Pɔlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifii kiitisae birin xa malan. A naxa Pɔlu ragoro, a ti e tagi.

23

1 Pɔlu naxa a ya ti Yuwifii kiitisae ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n bɔɛ fiixe nan na Ala ya xɔri»

2 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fe ma, e xa a de ragarin.

3 Awa, Pɔlu naxa a fala a be, «Ala nan fama i tan bɔnbɔde. I luxi ne alo banxi naxan fari fiixe kɔnɔ a kui nɔxɔxi. I bara wa n makiitife kiiti seriye ra, kɔnɔ i to yaamari fixi e xa n bɔnbɔ, i bara seriye matandi.»

4 Naxee nu na a fe ma, e naxa a fala a be, «I Ala xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nan kombima yi ki!»

5 Pɔlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi na a ra, barima a sebexi, «I naxa wɔyen kobi fala nama mange be.»»

6 Pɔlu to a kolon Sadusenie nun Farisenie nu na Yuwifii kiitisae xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Fariseni nan n na. N baba fan Fariseni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxe ma kiiti lɔxɔe.»

7 A to na fala, boore matandi naxa lu Farisenie nun Sadusenie tagi. Nama naxa itaxun.

8 Sadusenie tan be, mixi mu kelima faxe ma. E man mu laxi malekee nun jinne xaxa fe ra.

Kɔnɔ Farisenie tan la nee birin xa fe ra.

9 Sɔnxɔe xungbe naxa mini. Seriye karamɔxɔ ndee Farisenie tagi e naxa wɔyen xɔrɔxɔe fala. E naxe, «Muxu mu fefe jaaxi yo rakɔsixi yi xeme ma. Temunde jinne nde, xa na mu a ra maleke nde, nan wɔyenxi a ra.»

10 Sɔnxɔe to nu sigama gbo ra, sɔɔri mange naxa gaaxu e fa Pɔlu faxafe. A naxa sɔɔrie ragoro e xa Pɔlu tongo e tagi, e xa a xanin sɔɔri banxi kui.

11 Na kɔe ra, Marigi naxa mini Pɔlu ma. A naxa a fala a be, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Rɔma alo i a rabaxi Darisalamu ki naxe.»

E lanyi xirife Pɔlu faxafe ra

12 Kuye to iba, Yuwife naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dege, e naxa e min sinden, a fo e xa Pɔlu faxa.

13 Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra.

14 E naxa a masen sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie be, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pɔlu faxa.»

15 Awa, yakɔsi, wo tan nun Yuwifii kiitisae xa mange mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

16 Pɔlu maagine xa di naxa na yanfe kolon. A naxa siga sɔɔri banxi kui, a naxa na birin masen Pɔlu be.

17 Pɔlu naxa sɔɔri mixi keme xunmati nde xili, a naxe, «Yi segetala xanin sɔɔri mange xɔn ma, alako a xa fe nde fala a be.»

18 Sɔɔri keme xunmati naxa segetala tongo, a naxa a xanin sɔɔri mange xɔn ma. A naxe, «Pɔlu, geelimani nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi segetala ra i xɔn ma, a xa fe nde masen i be.»

19 Sɔɔri mange naxa segetala tongo, e naxa e mamini. Mange

naxe, «I wama munse falafe n be?»

²⁰ A naxa a yaabi, «Yuwife bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Põlu xanin Yuwifii kiitisaæ yire, alako e man xa maxorinyi nde ti a ma.

²¹ I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfe xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Põlu faxa temui naxe. Yakosi e bara ge e yailande, e fa i sago nan mamefe.»

²² Soori mange naxa segetala rabolo, a naxa tonyi doxo a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a be, a naxa na fala mixi yo be.

E Põlu xeeffe Mange Felisi xon

²³ A naxa soori mixi keme xun-mati firin xili, a naxa a fala e be, «Wo soori keme firin yailan, soori soe ragie tongo solofere, nun xali woli keme firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to koæ ra.

²⁴ Wo xa soe nde yailan Põlu be, alako a xa mange Felisi li heeri kui.»

²⁵ Soori mange naxa yi fe sebe bataaxe ra.

²⁶ «N tan Kilodi Lisiya, i tan Mange Felisi mafanxi, n bara i xeebu.

²⁷ Yi xeme Yuwife nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Romaka na a ra, n nun soorie naxa fa, muxu naxa a ba e yi.

²⁸ N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisaæ yire.

²⁹ N naxa a li e a kalamuxi e xa seriye xa fe nan ma, konõ a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui.

³⁰ N to bara a me a Yuwife bara gali malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e yete kan xa sa a kalamu i xon a xa fe ra. Wo salamu.»

³¹ Soorie naxa Põlu tongo alo e yamarixi ki naxe. E naxa a xanin koæ ra han Antipatiri.

³² Na kuye iba, soorie naxa gbilen soori banxi. Soe ragie naxa Põlu tongo.

³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxe nun Põlu so mange yi ra.

³⁴ Mange to ge bataaxe xarande, a naxa Põlu maxorin a keli dennaxe. A to bara a me a Silisika na a ra, a naxa a fala,

³⁵ «N fama ne i makiitide i toogelae na fa temui naxe.» A naxa yaamari fi e xa Põlu xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

24

Felisi kiiti safe Põlu xa fe ra

¹ Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi serexedube kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Põlu kalamu mange xon ma.

² E to Põlu xili, Teritulo naxa so a toogefefe yi masenyi ra.

«Felisi mange fanyi, yi boxi birin doxoxi bojesa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra.

³ I bara muxu raseewa heeri xungbe ra.

⁴ N mu wama i rabufe, konõ n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti.

⁵ Muxu bara a to yi xeme mixi paaxi na a ra. A Yuwife tagi isoma naxee na dunija birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa nama xunyi ra.

⁶ A man naxa wa hõromõbanxi maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu naxa wa a makiitife muxu xa seriye ki ma,

⁷ konõ soori mange Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi senbe xungbe ra.

⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xon ma. Xa i fan Põlu maxorin, i fama a kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.»

⁹ Yuwife naxa tin na masenyi ra, e fan naxa a fala a na na ki ne.

10 Mange naxa Pōlu yaamari a fan xa wōyen. Pōlu naxa a masen a be, «N a kolon, yi bōxi makiitima nan i ra kabi jε wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalama nε i be lanlanteya kui.

11 Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide.

12 E mu nu muxu nun mixi li sonxō ra hōrōmōbanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sonxōe ratelyi taa kui, n mu gali kui isoxi.

13 E mu nōma sese masende, e n kalamuma naxan ma.

14 N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma alō Isa xa kira a masenxi ki naxε, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan sεbexi Tawureta Munsu nun namijōnmεe xa Kitaabui kui, n la na birin na.

15 N laxi Ala xa masenyi ra naxan masenxi a tinxintōe nun tinxintare birin fama nε kelide faxε ma. Yuwifie fan laxi na ra.

16 Na nan a toxi n nan n yete karaxanma alako n xa n ma simaya radangi bōjε fiixε kui Ala nun mixie tagi.

17 N mu nu na be jε wuyaxi bun ma, kōnō yakōsi n faxi harige nde ra n bōnsōe be. N fan faxi serεxe bade Ala be.

18 E n lixi na temui nε hōrōmōbanxi kui, n seniyenxi, gali mu na n fōxō ra, sonxōe yo fan mu keli n saabui ra.

19 Kōnō Yuwifi nde naxee keli Asi bōxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yete masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra.

20 Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe paaxi naxan xun, n to siga Yuwifi kiitisae yire.

21 N wōyenyi naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima nε to barima n laxi a ra Ala fama nε mixi faxaxie rakelide.»

22 Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxε, «Mange Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.»

23 A naxa sōori mixi keme xunmati yamari a xa Pōlu kanta, a naxa a tōōrō, a man naxa a xa mixi yo ratōn fe fanyi rabafe ra a be.

24 Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa gine Dirusila, naxan na Yuwifi ra, e naxa fa. Felisi naxa Pōlu xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pōlu naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma,

25 kōnō a xa masenyi to nu binyaxi tinxinyi ma, nun yete xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxε, «Siga sinden. N na n yete masōto temui naxε, n man i xilima.»

26 A man nu waxi nε Pōlu xa kōbiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma temui birin, e xa sa e bore to.

27 Nε firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Porusu Fesitu. Felisi to wa a yete mafanfe Yuwifie be, a naxa Pōlu lu geeli kui.

25

Fesitu Pōlu makiitife

1 Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu.

2 Serεxεdubε kuntigi nun Yuwifi kuntigie naxa Pōlu kalamu Fesitu be.

3 E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama nε e xa a faxa kira ra.

4 Fesitu naxa e yaabi, «Pōlu makantaxi Sesare. A gbege mu luxi n tan fan xa siga naa.

5 Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pōlu kalamu naa xa a bara sa fe paaxi nde raba.»

6 Fesitu mu se sa xi solo-masaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dōxō a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pōlu ra.

7 A to fa, Yuwifie naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa tōōjεge gbege sa a xun, e mu nu nōma naxan masende nōndi ra.

⁸ Põlu naxa so a yete xun-mafalafe, a nu a fala, «N mu fe jaaxi yo rabaxi Yuwifie xa seriye ra, xa na mu hõromõbanxi ra, xa na mu a ra Rõma mange ra.»

⁹ Fesitu to wa a yete mafanfẽ Yuwifie xõn, a naxa Põlu maxõrin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xõri?»

¹⁰ Põlu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dennaxe yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi ra.

¹¹ Xa n bara fe jaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kõnõ xa e naxan falama wule na a ra, a mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mange xungbe xa sa n makiiti Rõma.»

¹² Fesitu to wõyẽn a rasimae ra, a naxa a fala Põlu bẽ, «I bara wa sigafe mange xungbe xõn. Awa, i sigama nẽ.»

Polu masenfẽ Agiripa nun Berinisi bẽ

¹³ Xi nde to dangi, mange Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xẽebude.

¹⁴ E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Põlu xa fe fala mange Agiripa bẽ. A naxe, «Felisi bara geelimani nde lu be.

¹⁵ N nu na Darisalamu temui naxe, serexedube kuntigie nun Yuwifie forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa.

¹⁶ N naxa e yaabi a Rõmakæe xa seriye mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusæ bẽ kiitisa ya xõri.

¹⁷ Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dõxõ n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xeme ra.

¹⁸ Kalamusæ to e dentegẽ, e mu fe jaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee mapõxunxi.

¹⁹ E nu xõrõxõma e xa diine nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxe a bara faxa, kõnõ Põlu naxe a baloxi.

²⁰ Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxõrin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa.

²¹ Kõnõ Põlu naxa wa a xa fe xanife mange xungbe xõn ma. Na temui n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasanbama mange xungbe ma temui naxe.»

²² Agiripa naxa a fala Fesitu bẽ, «N fan wama n tuli matife na xeme ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui mema.»

²³ Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Põlu ra.

²⁴ Fesitu naxa a fala, «Mange Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xeme to Yuwifie naxan birin kalamuxi n xõn Darisalamu nun be. E naxe a a xa faxa.

²⁵ N tan bẽ, a mu fefe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kõnõ a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mange xungbe xõnyi Rõma. Awa, n fan bara tin na ra.

²⁶ N mu fe xõri yo sõtõxi naxan sebema mange xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mange Agiripa, alako won na ge a maxõrinde n xa a kolon a lanma n xa naxan sebẽ.

²⁷ N mu nõma geelimani rasanbade mange ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

26

Polu a yete xun mafalafe

¹ Agiripa naxa a fala Põlu bẽ, «I xa i yete xun mafala.» Põlu to a belexe ite, a naxa a yete rafiixe yi masenyi ra.

² «Mange Agiripa, to n jẽlexinxi n ma fe rafiixefe ra Yuwifie n kalamuxi naxan ma.

³ I e xa diine nun e xa seriye kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na.

4 Kabi n dimedi temui, n nu na Darisalamu n bɔnsɔe ya ma. Yuwifii birin n jere ki kolon

5 a rakuya. E man a kolon Fariseni nan nu n na diinela tagi naxee xa fe maxɔrɔxɔ. E nɔma na seedejɔxɔya bade.

6 Yakɔsi, e n nakiitife barima n laxi Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae be,

7 muxu bɔnsɔe fu nun firinyi naxan mamefe. E Ala batuma temui birin, kɛe nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mange, Yuwifii n kalamuxi na nan ma.

8 Wo nɔma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

9 «N tan kata ne kira mɔoli birin na n xa Isa Nasaretika xili kana.

10 N na nan naba Darisalamu. Serexedube kuntigie naxa tin n xa seniyentɔe wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa.

11 N nu sigama salide banxie kui alako n xa e tɔɔrɔ, e xa gbilen e xa danxaniya foxɔ ra. N ma xɔne kui, n nu e tɔɔrɔ hali taa gbetɛe kui.»

12 «Serexedube kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma.

13 Mange, yanyi tagi n naxa yanbe to kira xɔn ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbe nu dangi soge ra.

14 Muxu naxa bira bɔxi ma. N naxa xui nde me naxan nu a falama n be Eburu xui, <Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n paxankatama? Na fe xɔrɔxɔma ne i be.>

15 N naxa a yaabi, <Marigi, nde i ra?> Marigi naxa n yaabi, <Isa nan n na, i naxan paxankatafe.

16 Keli, ti i sanyie xun na. N minixi ne i ma alako n xa i findi walike nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tode.

17 N i ratangama ne Yuwifii ma nun si gbetɛe ma, n i xɛema naxee ma, alako i xa e yae rabi,

18 e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentane xa nɔe bun, e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima ne, e man

fama ne ke sɔtɔde seniyentɔe ya ma naxee danxaniyaxi n ma.»

19 «Na kui, mange Agiripa, n mu tondi na xɛeraya ra naxan keli koore ma.

20 N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yudaya, nun si gbetɛe tagi. N naxa a masen e be e xa tuubi, e xa danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi raba naxan e xa togondiya masenma.»

21 «Yuwifii naxa n suxu hɔrɔmɔbanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma.

22 Kɔnɔ, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabui ra han to. N naxa na seedejɔxɔya ba dimee nun forie birin be. N mu fefe gbetɛ falaxi fo namijɔnmee nun Annabi Munsa nu naxee falama a e fama ne rabade.

23 E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi tɔɔrɔma ne, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifii nun si gbetɛe kawandima kisi ra.»

24 A to nu wɔyenfe a yete rafiixefe ra, Fesitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pɔlu, i daxui! I xa fe gbege kolonyi bara i findi daxui ra.»

25 Pɔlu naxa a yaabi, «Fesitu mafanxi, daxui mu na n na. N nɔndi nun lonni nan masenfe.

26 Mange Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan be, barima a jan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.»

27 Pɔlu naxa a fala Agiripa be, «Mange Agiripa, i laxi namijɔnmee ra? I la e ra, n na kolon.»

28 Agiripa naxa a fala Pɔlu be, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!»

29 Pɔlu naxa a yaabi, «A fa findi yakɔsi ra, xa na mu temui gbetɛ, n Marigi maxandima ne alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramefe be to, wo fan xa lu alɔ n tan, ba yi yɔlonxɔnyi ra naxan na n ma.»

³⁰ Mange Agiripa, mange Fesitu, Berinisi, nun naxee birin nu dɔxɔxi e seeti ma, e naxa keli.

³¹ E to nu sigama, e naxa a fala e bore be, «Yi xeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.»

³² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «Yi xeme nu lan a xa bejin, kɔnɔ a bara maxandi ti Mange Xungbe xa a makiiti.»

27

Polu sigafe Roma

¹ E to nate tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Polu nun geelimanu ndee so soori mixi keme xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mange xungbe xa soorie ya ma.

² Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tesaloniki Masedon bɔxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi seeti ma.

³ Na kuye iba, muxu naxa kilon Sidon. Yuliyusi, naxan nu a jɔxɔ saxi Polu xon ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xonyi biyaasi fande fende.

⁴ Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu be.

⁵ Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi bɔxi ma.

⁶ Menni, soori mixi keme xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.

⁷ Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tɔɔroma jereɗe. Kata nun kata muxu fa Sinidi li kɔnɔ foye mu tin muxu xa kilon naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kireti suri laabe ra, Salemon seeti ma.

⁸ Naa ijerefe nu xɔxɔxɔ. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fe ma.

⁹ Muxu naxa bu naa. Nere man nu xɔxɔxɔ barima sunyi temui nu bara dangi.

¹⁰ Na na a ra, Polu naxa a fala, «N biyaasibooree, n bara a kolon won ma jere fama ne xɔxɔxɔde. Kotee, kunkui, nun mixie fama ne tɔɔɔde.»

¹¹ Soori keme xunmati naxa a tuli mati kepini nun kunkui kanyi xa woyenyi ra, a tondi Polu xa marasi ra.

¹² Mixi gbegebe naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dennaxe, menni mu nu fan jeme radangide ra. Feniki, Kireti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegode biri ma. E naxa wa e xa jeme radangi naa.

¹³ Foye di nde naxa mini keli kɔɔla ma. E naxa a marɔxun a biyaasi bara fan. E naxa hanga bendun, e kunkui radangi Kireti suri fe ma.

¹⁴ Kɔnɔ na temui foye xungbe, naxan xili Yurakilon, a naxa fa keli suri ma.

¹⁵ Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu nɔma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra.

¹⁶ Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tɔɔɔ kunkui lanma masɔtofe ra.

¹⁷ E to ge a ratede, e naxa luuti mafilin kunkui ma. E to nu gaaxuxi dɔxɔfe ra Sirite benki ma, e naxa bela ragoro, foye nu fa siga muxu ra.

¹⁸ Foye naxa muxu bonbo a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma.

¹⁹ Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma.

²⁰ Xi wuyaxi naxa dangi, soge mu na, tunbuie mu na, foye senbe nu gboma nan tui. Muxu mu nu laxi muxu kisife ra sɔnɔn.

²¹ Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa Polu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e be, «N booree, xa wo wo tuli mati n na

nu, won mu kelima Kireti nu, won mu yi kasare nun losi sɔtoma nu.

²² Kɔnɔ yakɔsi, n wo rasima nɛ, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama.

²³ N Marigi Ala, n walima naxan bɛ, a xa malekɛ nde bara mini n ma yi kɔɛ ra.

²⁴ A naxa a fala n bɛ, <Pɔlu, i naxa gaaxu, fo i xa ti nɛ mange xungbe ya i. Ala bara tin i biyaa-siboore birin natangade.>

²⁵ Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxi Ala xa masenyi ra.

²⁶ Won fama suri nde lide.»

²⁷ Kɔɛ fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na kɔɛ tagi kunkui rapɛrɛ naxa sozi a muxu bara makɔrɛ bɔxi nde ra.

²⁸ E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya mɔxɔpɛn sɔtɔ. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli sɔtɔ.

²⁹ E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbata kuye ibafe ra.

³⁰ Kɔnɔ kunkui rapɛrɛɛ nu wama kelife kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alo e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra.

³¹ Pɔlu naxa a fala sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nun sɔɔrie bɛ, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu nɔma kiside.»

³² Awa, sɔɔrie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabɛpin a xa siga.

³³ Beenun kuye xa iba, Pɔlu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e bɛ, «A xi fu nun naani nan to wo mame tife, wo mu tinxi wo dɛgedɛ.

³⁴ N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate bɛ. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsexe keren mu lɔɛma.»

³⁵ A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya

xɔri, a taami igira, a naxa a don fɔlɔ.

³⁶ Na temui e birin naxa limaniya, e fan naxa so taami donfe.

³⁷ Muxu mixi kɛmɛ firin mixi tongo solofere a nun senni nan nu na kunkui kui.

³⁸ E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelevu.

³⁹ Kuye to iba, e mu a kolon e na dennaxe, kɔnɔ e naxa bɔxi nde to. E naxa nate tongo e xa kata kunkui rasigade naa.

⁴⁰ E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa fɛya luutie fan bolon. E naxa yare bela rate, e xa e xun sa xare ma.

⁴¹ Kɔnɔ e naxa bɛnki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, mɔɔnyɔ naxa a xɔrɛ kana sɛnbɛ ra.

⁴² Sɔɔrie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi.

⁴³ Kɔnɔ sɔɔrie kɛmɛ xunmati, naxan nu wama Pɔlu rakisife, a naxa e ratɔn. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade, e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masɔtɔ.

⁴⁴ Booree xa gbaku xebenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masɔtɔ heeri kui.

28

Pɔlu Malita suri life

¹ Muxu to xare masɔtɔ, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita.

² Malitakae naxa sɛɛwa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan tɛ xungbe fɛ ma, e nu naxan xuruxi, barima tunɛ nu fafe nun xinbeli gbege ra.

³ Pɔlu to bolee matongo safe tɛ i, bɔximase naxa mini na tɛ wuyenyi xa fe ra, a naxa a belexɛ xin.

⁴ Malitakae to bɔximase to, a bara a belexɛ xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore bɛ, «Nɔndi ra, niba nan yi mixi ra, barima

haake mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.»

⁵ Pɔlu naxa bɔximase ralisani te, sese mu a to.

⁶ Na mixie nu mamɛ tife nɛ a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kɔnɔ sese mu a to. E to mamɛ ti, e naxa e xa maɲɔxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

⁷ Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xɔnyi xi saxan bun ma.

⁸ Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxe nu na a ma. Pɔlu to a makɔre a ra, a naxa a belexe sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan.

⁹ Na xanbi, suri furema gbeteɛ naxa fa, Pɔlu naxa e fan nayalan.

¹⁰ E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fande fi muxu ma.

Pɔlu Sigafe Rɔma

¹¹ Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara ɲeme radangi suri ma. Tɔnxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra.

¹² Muxu to so kilɔn Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan.

¹³ Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa de ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin ɲere raba han Pusoli.

¹⁴ Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xɔnyi. Na temui muxu siga nɛ han Rɔma.

¹⁵ Muxu ngaxakerenyi Rɔmakæe, naxee muxu xa fe mɛ, e naxa fa muxu ralande, keli Rɔma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Pɔlu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

¹⁶ Muxu to so Rɔma, sɔɔri mixi kemɛ xunmati naxa geelimanie so mange yi ra, kɔnɔ a naxa Pɔlu lu a kerenyi ma, a nun sɔɔri keren naxan a kantama.

¹⁷ Xi saxan to dangi, Pɔlu naxa Yuwifi kuntigie xili. E to malan, a naxa yi wɔyenyi ti e be, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunyi ra, Yuwifie bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Rɔmakæe yi ra.

¹⁸ E to ge n maxɔrinde, e nu wama n nabolofe nɛ, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma.

¹⁹ Kɔnɔ Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mange xungbe xa kiiti maxandi, kɔnɔ n mu wa n bɔnsɔɛ nan kalamufe.

²⁰ Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa wɔyɛn wo ra, barima Isirayilakæe xaxili tixi xɛera naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yɔlɔnxɔnyi saxi n ma.»

²¹ E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxe yo sɔtɔxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe ɲaaxi falade i xa fe ra.

²² Kɔnɔ, muxu wama a kolonfe nɛ i naxan maɲɔxunxi, barima muxu a kolon e yi diine xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Pɔlu naxa lɔxɔɛ keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xɔnyi, Pɔlu naxa Ala xa mangɛya seedeɲɔxɔya ba. A naxa Isa xa fe masen e be Tawureta Munsa nun namɲɔnɔmɛe xa Kitaabui saabui ra keli gɛesege han nunmare.

²⁴ Ndee naxa la a ra, kɔnɔ booree mu danxaniya.

²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Pɔlu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Seniyɛnxi a fala nɛ wo benbae be nɔndi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxe,

²⁶ <Siga yi mixie xɔn ma, i xa a fala e be:

“Wo a mema wo tulie ra, kɔnɔ wo mu a fahaamuma.

Wo a toma wo yae ra, kɔnɔ wo mu a igbema.”

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xɔɔxɔ.

E bara e tulie deɛɛ.

E bara e yae raxi,

alako e naxa a to e yae ra,
 e naxa a mε e tulie ra,
 e naxa a fahaamu e xaxili ra.
 Xa na mu a ra e e sondonyi
 mafindima nε,
 alako Ala xa e rayalan.»»

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa
 kisi bara rasanba si gbetεε ma. E
 fama e tuli matide a ra.»

²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga
 xοrοxοε kui e booree tagi.

³⁰ Pοlu naxa lu banxi nde kui
 nε firin, a nu a sare fi. Naxee
 birin nu fama a tode, a nu e birin
 nasεnεma.

³¹ A nu Ala xa mangeya niini xa
 fe nan kawandima a nun Marigi
 Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi.
 A naxa na birin naba limaniya ra,
 mixi yo mu a tοοrο.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Roma danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa fe fɔlo Isirayila bɔxi ne, kɔnɔ a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mɛxi Isɔ xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbege naxa danxaniya Isa ma na mixi mɔɔlie saabui ra. Annabi Pɔlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sooneya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma bɔxi birin ma naxee nu na Roma xa mangeya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxe sebe Isayankae ma naxee nu na Roma mangataa. A nu wama sigafe e xɛɛbude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxe findixi yi Kitaabui nan na. Pɔlu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe Romakae ra yi sebeli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixe mixie be naxee nu Yuwifie xa diine kolon, a nun mixi naxee mu gexi a kolonde. Na masenyi foloma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitɔe nan na naxan lanma a xa paxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinela yo, diinetare yo, e birin na yunubi xa nɔe nan bun ma.

Na nan a toxi, Pɔlu a masenma won be a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi soto. Mixi mu noma a yete rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan noma na rabade a be. Yi Kitaabui na

tagi rabama a fanyi ra. A naxe a Isa xa serexe nan gbansan noma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pɔlu masenyi gbete tima naxan danxaniyatɔe ɲere ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Seniyenxi ragoroma ne a bɔɲe ma, a fa bira Alatala waxonfe fɔxo ra. Na kanyi gbilenma ne fe ɲaaxi fɔxo ra, a ti kira fanyi xon, a findi misaali ra birin be. Ala na fɔlo Isirayila bonsɔe ne, kɔnɔ a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade soto Alatala xonyi. Am-ina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Roma danxaniyatɔe
ɲama ma**

*Pɔlu, Isa xa Xibaaru Fanyi
kawandila*

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa xɛera ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyi rayensen ye.

² Temui dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyi laayidi a xa namijɔnmee xui ra Kitaabui seniyenxi kui.

³ Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bonsɔe kui a adama ki ma.

⁴ Xaxili Seniyenxi fan bara a masen senbe ra a Ala xa Di na a ra. A na masen a xa marakeli nan saabui ra faxe ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnexi muxu ra muxu xa findi xɛerae ra a xili xa fe ra, alako si

birin xa danxaniya a ma, e xa bira a ƒoxo ra.

⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi.

⁷ N yi sebefe wo tan Romakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa seniyentoe ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bojesa fi wo ma.

⁸ A ƒole ra, n nan n Marigi Ala tantuma ne wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din dunija birin na.

⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi rayensenma, a tan a kolon a n na nondi nan falafe wo be. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo be temui birin.

¹⁰ N man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa no sigade wo xonyi fa.

¹¹ Barima wo to xoli na n ma ki fanyi, alako n xa no wo senbe sode Ala xa ki ndee ra.

¹² A xoli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa senbe soto won bore ra.

¹³ N ngaxakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara nate tongo n xa siga wo xonyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alo n a toxi ki naxe jamanε gbetee tagi, kono han to a mu sooneya n be.

¹⁴ Fo n xa woyen mixi birin be, taa idoxoe nun daaxa idoxoe, xaran mixie nun xarantaree.

¹⁵ Na na a ra a xoli n ma ki fanyi n xa xibaaru fanyi kawandi wo tan Romakae fan be.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyi masende mixi yo be, barima a tan nan saabui a niyama Ala danxaniyatoe birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifε nan singe ma, a fa fi si gbetee fan ma.

¹⁷ Yi xibaaru fanyi bara a makenen a tinxinyi naxan kelima Ala ma a sotoma danxaniya nan tun saabui ra, alo a sebexi Kittaabui kui ki naxe:
«Mixi tinxixi kisima danxaniya nan saabui ra.»

Adamadie tondife Ala xa nondi ra

¹⁸ Ala xa xone goroma keli koore tinxintaree nun kaafirie xili ma. Yi mixie nondi noxunma e xa tinxintareya saabui ra.

¹⁹ Anun mixi noma naxan kolonde Ala xa fe kui, a fiixexi e be ƒen, barima Ala bara a makenen e be.

²⁰ Kabi dunija daa temui, Ala naxan mu toma, a naxa a yete masen. Adamadi birin noma a kolonde a Ala na na yati, naxan senbe mu danma, barima yi bara makenen e be a fiixe ra a xa wali ƒoxi saabui ra. Na kui, tinxintaree mu noma sese falade naxan kiiti fanma e be,

²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara tondi a tantude, e tondi a binyade a xa mangeya kui. E xaxili bara bira fe fufafu ƒoxo ra, e boje bara lu dimi kui.

²² E e yete matoxoma e xa xaxilimaya ra, kono e bara findi daxuie ra.

²³ E bara tondi Ala batude naxan na na abadan, e kuye masolixie batu naxee misaalixi adamadi ra naxan faxama, a nun naxee misaalixi xoni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa yunubi fee kui, e boje kenenyi ma. Na kui, e naxa fe mayaagixie raba e bore ra.

²⁵ E naxa Ala xa nondi masara wule ra, e man fa daali batu, beenun e xa Daali Mange nan batu, a tan naxan lan a xa batu abadan. Amina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira e waxonfe mayaagixie ƒoxo ra. E xa ginee naxa e nun xeme xa kafuroxoya masara gine firin xa kafuroxoya ra.

²⁷ Xεmεε fan naxa μεε ginεε xa kafuηoχoγa ra, e fa bira e boore xεmεε kafuηoχoγa foxo ra. E naxa fe mayaagixie raba e bore ra, e e xa wali kobi sare soto naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e rabolo e yete kan xaxili kobie yi, e nu fee raba naxee mu radaxa.

²⁹ E boηe rafexi tinxintareya mooli birin na: wali kobi rabafe, wasatareya, paaxuna. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya mu ηonma e tagi.

³⁰ Naafixie, mixi mafalee, Ala yaxuie, konbitie, yete igboee nun de igboee nan e ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu kolon, e ηan mu e barimixie danxunma.

³¹ Xaxilitare, dugutege yanfe, kinikinitare, nun hinnetare nan na e ra.

³² Ala xa seriye a masenxi ne, a naxee na fee rabama, faxe nan daxaxi e be. Hali e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati rabama, e man mixi ralimaniyama naxee fan na fe mooli rabama.

2

Ala xa kiiti

¹ Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diηe yo mu na i be, i findi mixi yo ra. I ne i boore yuge makiitima, i na i yete nan safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge makiitima, wo birin wali kobi keren nan xun ma.

² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin a na yi mixi moolie xa wali kobie sare fi.

³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a man fa li wo birin na wali kobi keren nan xun ma, i ηoxo a ma a i fama tangade Ala xa kiiti ma?

⁴ Ka i yoxi ne Ala ma ba, a xa fanyi nun a xa diηe nun a xa boηe bexi to gboxi? I mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma i be alako i xa tuubi?

⁵ Koηo i to i tuli xoxoxoxi, i tondi tuubide, i na Ala xa xone nan nagbofe i yete xili ma kiiti sa loxo, Ala xa kiiti tinxinxi makenenma temui naxe.

⁶ Ala kankan xa wali sare fima ne.

⁷ Naxee e tun nabexi wali fanyi rabafe ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra, Ala kisi fima ne e ma.

⁸ Koηo naxee e yete kenenfe tun nabama, e tondi nondi nun tinxinyi ra, e bira fe kobi foxo ra, Ala xa xone nun gbaloe nan tun nagataxi e be.

⁹ Naxankate nun boηekane nan luma adamadi birin be naxee fe kobi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa doxo si gbete ra.

¹⁰ Koηo xunnakeli, binye, nun boηesa luma mixi birin be naxee fe fanyi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa doxo si gbete ra,

¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a boore be.

¹² Yunubitoe naxee birin mu Ala xa seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e bonoma ne, koηo e mu makiitima na seriye ra. Yunubitoe naxee seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na seriye ra.

¹³ Naxee e tuli matima Ala xa seriye ra, nee xa mu findixi tinxintoe ra Ala ya i. Naxee Ala xa seriye rabatuma, nee nan findima tinxintoe ra.

¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa seriye so si gbete yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Koηo e na Ala xa seriye rabatu temui naxe e yete ηanige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa seriye soto.

¹⁵ E bara a masen a Ala xa seriye sebexi e boηe ma. Won a kolon a nondi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi ηanige mu fan,» xa na mu, «Yi ηanige nan fan.»

¹⁶ A rabama na ki ne, Ala ne kiiti sama loxo naxe a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru

fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwife nun Munsa xa seriye

¹⁷ Kɔnɔ i tan naxe a Yuwifi nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa Seriye nan na. I a maɔɔxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yete igboma.

¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa seriye xaranxi.

¹⁹ I laxi a ra a i tan nan findixi dɔnxuie rapɛrɛma ra, a i tan nan findixi tɛ radɛɛ ra mixie bɛ naxee na dimi kui.

²⁰ I laxi a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimɛɛ karamɔɔɛ ra, barima lonni nun nɔndi birin na i yi ra i to diine seriye kolonxi.

²¹ I tan naxan boore xaranma, i mu i yete xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama muɔɛ tife ra, i muɔɛ tima!

²² I tan naxan a falama a mixie naxa yɛnɛ raba, i yɛnɛ rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see muɔɛnama!

²³ I tan naxan i yete igboma i to Ala xa seriye kolonxi, i na Ala yelebufe nɛ na ki, i na a xa seriye matandife!

²⁴ Na na a ra, a sebexi Kitaabui kui, «Si gbeteɛ Ala bɛxuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

²⁵ Sunne tide na na nɛ xa i sa Ala xa seriye rabatuxi. Kɔnɔ xa i sa a xa seriye matandima, i xa sunne bara findi i bɛ sunnatareya ra.

²⁶ Na kui, xa a sa li sunnatara sa pɛrɛ Ala xa seriye ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a bɛ sunne xa ra?

²⁷ Naxee mu sunnaxi e fate bɛndɛ ma, kɔnɔ e Ala xa seriye rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa seriye sebexi na i yi, kɔnɔ i Ala xa seriye matandima.

²⁸ I naxan masenma kɛnɛ ma mixie ya i, na xa mu i findixi Yuwifi ra. Tɔnxuma naxan toma

i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati.

²⁹ Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma bɔɔɛ nan ma. Sunne yete yete fan, sunne na a ra naxan sɔtoma bɔɔɛ ma, Xaxili Seniyenxi saabui ra. A mu kelima diine seriye sebexi xa ma. Sunne na mixi naxan bɔɔɛ ma, a xa matɔɔɛ mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3

¹ Tide mundun fa na findife Yuwifi ra? Sunne tide na na yire?

² Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fɔle ra, Ala a xa masenyi taxu Yuwifi nan na.

³ Kɔnɔ xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na nɔma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra?

⁴ Astɔfulahi. Adamadi birin findixi wule fale nan na, kɔnɔ a xa kolon a Ala nɔndi kanyi mu nɔma wule falade. A sebexi Kitaabui kui:

«Na kui, i xa wɔyɛnyi findima nɔndi nan na.

Kiiti luma i tan nan bɛ tɛmɛi birin.»

⁵ Kɔnɔ xa won ma tinxintareya fa a masenma nɛ mixie bɛ a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na xɔnɔ won ma, won xa a fala a mu tinxin? (N wɔyɛnfe nɛ alɔ mixie wɔyɛnma ki naxe.)

⁶ Astɔfulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunija makiitima di?

⁷ Nde nɔma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nɔndi makenɛnma dunija bɛ alako Ala xa tantui sɔto, munfe ra a fa n findima yunubitɔɛ ra?»

⁸ Won pan xa a fala, «Won xa fe ɔaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanɛɛ na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kɔnɔ Ala na e makiiti, e fan e sare sɔtoma nɛ.

Adamadi xa tinxintareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwife tinxin dangi si gbeteɛ ra? Ade, na mu a

ra feo, barima alɔ won ɲan bara a to, Yuwifie ba, si gbeteɛ ba, birin na yunubi nan xa nɔɛ bun ma.

¹⁰ A seɓexi:

«Mixi yo mu tinxin,
hali mixi keren.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,
mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi ɓɛɲin,
e birin xun bara rakana.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi
rabama,

hali mixi keren, a mu na.

¹³ E dɛ findixi gaburi dɛ ibixi nan
na,

e nɛnyi findixi mixi mayen-
den se nan na.

Ɔɔximase xɔnɛ nan minima e dɛ
kiri ra,

¹⁴ danke nun wɔyɛn xɔnɛ nan
e dɛ rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli raminife ra,

¹⁶ e dangi dɛdɛ, e kanari nun
nimise nan luma e xanbi ra.

¹⁷ E mu ɓɔɲesa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui
kolon.»

¹⁹ Won a kolon Ala xa seriye
naxan birin masenxi, a a masenxi
mixie nan ɓɛ naxee na a xa seriye
nɔɛ bun ma, alako dɛ birin xa
balan, seriye xa birin suxu Ala ya
i.

²⁰ Na kui, adamadi yo mu find-
ima tinxintɔɛ ra Ala ya i seriye
rabatufe saabui ra, barima seriye
tan yunubi nan tun makenɛnma,
adamadi xa a kolon a yunubitɔɛ
na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

*naxan sɔtɔma danxaniya
saabui ra*

²¹ Kɔnɔ yakɔsi, tinxinyi bara
makenɛn naxan mu kelima seriye
rabatufe ma. A kelima Ala yetɛ
nan ma, alɔ a seɓexi seriye nun
namijɔnmɛɛ xa Kitaabuie kui ki
naxɛ.

²² Yi tinxinyi naxan kelima
Ala ma a sɔtɔma danxaniya nan
saabui ra, birin a sɔtɔ naxee danx-
aniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa

ma. Ala mu mixi yo rafisaxi a
boore ɓɛ,

²³ barima birin findixi
yunubitɔɛ nan na, birin bara gan
Ala xa nɔɛ ra,

²⁴ birin tinxinyi sɔtɔma Ala xa
hinne nan tun saabui ra. Ala
adama kima yi tinxinyi ra won
xunsarama Isa nan saabui ra, a xa
Mixi Sugandixi.

²⁵ Ala a tan nan findi serɛɛɛ ra,
a wuli raminixi nɛ alako naxee
na danxaniya a ma, e xa yunubie
xa xafari. Yi a masenxi nɛ a Ala
tinxin, barima a xa diɲɛ kui, a nu
bara adamadie xa yunubie lu na e
mu makiiti, e naxee rabaxi waxati
dangixi.

²⁶ Kɔnɔ yi waxati Ala bara a xa
tinxinyi masen alako birin xa a
kolon a a tinxin, e man xa a kolon
a a tan nan tinxinyi fima mixi ma
naxan danxaniyaxi Isa ma.

²⁷ Na kui, mixi fa a yetɛ ig-
boma munse xa fe ra? Fefe!
Munfe ra? Mixi nɔma a yetɛ
matɔxɔde a to diine seriye ra-
batuxi? Ade, barima tinxinyi
sɔtɔma danxaniya nan tun saabui
ra.

²⁸ Won a kolon a danxaniya nan
mixi matinxinma Ala ya i, seriye
xa kewalie xa mu a ra.

²⁹ Ka Ala findixi Yuwifie
gbansan nan Marigi Ala ra? Si
gbeteɛ fan Marigi Ala xa mu a ra?
Iyo, si gbeteɛ fan Marigi Ala nan
yati a ra,

³⁰ barima Ala keren peti na a ra.
A tan nan mixi sunnaxie matinx-
inma a ya i danxaniya saabui ra,
a man tinxinyi fima sunnataree
fan ma na danxaniya kerɛnyi nan
saabui ra.

³¹ Won fa na ma di? Won xa
a fala a Ala xa seriye tide mu
na won to danxaniyaxi Isa ma?
Astɔfulahi! Won ɲan bara Ala xa
seriye tide ramini.

4

*Ibrahim findife tinxintɔɛ ra
Ala ya i danxaniya saabui ra*

¹ Won xa misaali tongo Iburahima ma, won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi xa fe ra?

² Xa a sa li nu Iburahima findi tinxintɔɛ ra a xa wali nan saabui ra, a nu noma a yete matɔxɔde, kɔnɔ Ala tan ya i mu a ra.

³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra? «Iburahima naxa danxaniya Ala ma, Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.»

⁴ Walike na a sare soto, na mu findima a be ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra a lanma a xa naxan soto.

⁵ Kɔnɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma naxan mixi kobi findima tinxintɔɛ ra, Ala na kanyi xa danxaniya findima a be tinxinyi nan na.

⁶ Dawuda fan a masen ne a heeri na mixi be Ala bara naxan findi tinxintɔɛ ra a ya i, bafe a xa walie ra:

⁷ «Heeri na mixie be,

Ala bara dije naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

⁸ Heeri na mixi be,

Ala mu naxan xa yunubi rabaxi maxɔrinma.»

⁹ Na kui, yi heeri naxan ma fe falaxi, mixi sunnaxie gbansan nan a sɔtɔma, ka mixi sunnataree fan noma a sɔtode? Won jan bara a fala a Iburahima to danxaniya Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi ra a be.

¹⁰ Na rabaxi a be mun temui? A to nu sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala na rabaxi a be temui naxe, Iburahima mu nu sunnaxi.

¹¹ Na xanbi, a naxa sunna alako a xa findi tɔnxuma ra naxan a masenma a Ala bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a be beenun a xa sunna. Na kui, a naxa findi danxaniyatɔɛ birin benba ra naxee mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya findi tinxinyi ra e be.

¹² A tan nan findixi mixi sunnaxie fan benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunne ra, kɔnɔ

naxee man jɛrema danxaniya kui alo won benba Iburahima jɛre ki naxe beenun a xa sunna.

¹³ Ala laayidi tongo ne Iburahima nun a bɔnsɔɛ be, a e fama dunija sɔtode ke ra. Kɔnɔ na laayidi mu keli a xa diine seriye rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a naxan soto danxaniya saabui ra.

¹⁴ Xa a sa li nu seriye rabatufe nan a niyama mixie xa findi ketongoe ra, danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi fan bara kana na temui.

¹⁵ Barima seriye fama Ala xa xɔne nan na, kɔnɔ seriye mu na dennaxe, seriye matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sɔtoma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Iburahima xa die birin be, birin xa a soto. A mu findima seriye rabatumae gbansan xa gbe ra, kɔnɔ birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alo Iburahima. A bara findi won birin benba ra

¹⁷ alo a sebexi ki naxe, «N bara i findi si gbege benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Iburahima to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alo a falaxi a be ki naxe, «I bɔnsɔɛ wuyama yi ki ne.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a be a na fe fama ne rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbege benba ra.

¹⁹ Iburahima nu bara simaya jɛ keme jɔndon soto, a xa simaya nu bara xurun, a xa gine Sara fan mu nu noma di baride sɔnɔn. Kɔnɔ hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Iburahima xa danxaniya ra.

²⁰ A mu siike Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya jan naxa senbe soto, a nu Ala batu.

²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala noma a xa laayidi rakamalide.

²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.»

²³ Kono Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be,» na mu sebe Ibrahima gbansan xa be.

²⁴ A sebexi won tan nan fan yati be, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma. Ala won fan ma danxaniya findima ne tinxinyi ra won be.

²⁵ Won Marigi faxa won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxe ma, alako won xa findi tinxintoe ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

¹ Na kui won to bara findi tinxintoe ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bopesa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won seewaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nore ra.

³ Dangi na fan na, won man seewama won ma toore kui, barima won a kolon a toore duluxotoya nan naminima.

⁴ Won ma tunnabexi fan a niyama ne won xa yuge fanyi soto naxan Ala kenenma. Na yuge mooli fan a niyama ne won xa won xaxili ti Ala ra.

⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xebe won bopse kui a Xaxili Seniyenxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won senbe yo mu nu na temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa yunubitoe be.

⁷ A xoxoxo ki fanyi mixi dipefe a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kono

temunde, mixi nde fan noma limumaniyade a xa faxamixi fanyi nde be.

⁸ Kono Ala a xa xanunteya masenxi won be yi nan na: Won nu findixi yunubitoe ra temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa dipse a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintoe ra Ala ya i Isa xa serexe saabui ra, won xa a kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma.

¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxuie ra temui naxe, a xa Di xa faxe saabui naxa won tagi yailan, yakosi won nun Ala tagi to bara yailan, won a kolon a won nakisima ne a xa Di xa kisi saabui ra.

¹¹ Na man fari, won seewaxi ne Ala ra a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxe ra,

Isa fafe kisi ra

¹² Na kui, yunubi naxa so dunija mixi keren saabui ra. Faxe fan naxa so dunija yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba.

¹³ Yunubi nu na dunija ma be-nun Ala xa a xa seriye fi Annabi Munsa ma, kono xa seriye mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma.

¹⁴ Kono faxe tan nu na dunija ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alo won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe.

¹⁵ Kono Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi keren mu a ra. Iyo, adamadi gbege faxaxi yi mixi keren xa yunubi nan saabui ra, kono Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara

mixi gbegbe rakisi a xa hinne saabui ra.

¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e foxi tagi ikuya. Mixi keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kɔnɔ Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi gbegbe xa yunubi raba xanbi ne, a fa fεere ra mixi matinxinma ki naxe Ala ya i.

¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya faxe xa nɔ dunija ra, kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wali foxi dangi na ra pon! Adamadie naxee bara Ala xa hinne sɔtɔ naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi a won kixi naxan na, nee nɔe sɔtɔma kisi kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa a niya adamadie birin xa lu yunubi xa gbaloe bun ma, kɔnɔ mixi keren xa wali tinxinxi nan man tinxinyi nun kisi fima adamadie birin ma.

¹⁹ Alo mixi keren to Ala xa yaamari matandi, adamadi birin naxa findi yunubitɔee ra na mixi kerenyi saabui ra, adamadi gbegbe man findima tinxintɔee ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Seriyε fi ne yunubi xa gbo. Kɔnɔ yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki fanyi dangi na ra!

²¹ Na kui, yunubi xa nɔe findixi faxe nan na, kɔnɔ Ala xa hinne xa nɔe findima tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan. Na birin nabama won Marigi Isa nan saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

Konyiya naxan mixi xaninma faxe ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

¹ Won fa munse falama fa? Won man xa nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne xun xa masa?

² Astɔfulahi! Won bara won kobe so yunubi ra alo faxamixi a kobe soma dunija ra ki naxe. Won man fa nɔma jεrede yunubi kui di?

³ Won tan birin naxee bara won xunxa ye xɔɔra, won nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won xunxafe ye xɔɔra na bara misaali Isa xa faxe ra?

⁴ Won xunxafe ye xɔɔra saabui ra, won nun Marigi Isa bara faxe, won man bara sa gaburi a sεeti ma. Yi rabaxi ne alako won fan xa dunijeigiri neene tongo, alo Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxe Baba Ala senbe makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara findi keren na won won xunxaxi ye xɔɔra temui naxe a xa faxe ma misaali ra, won man fama ne rakelide faxe ma alo a tan.

⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori bara banban wuri magalanbuxi ma a nun Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa masara naxan nu yunubi rabama, won naxa findi yunubi xa konyie ra sɔnɔn.

⁷ Barima xa mixi bara faxe, a kanyi bara gbilen yunubi rabafe foxɔ ra.

⁸ Yakɔsi, xa won bara faxe won nun Ala xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a won kisima ne won nun a tan,

⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi to bara rakeli faxe ma na ki a mu faxama sɔnɔn. Faxε xa nɔe yo mu na a fari sɔnɔn.

¹⁰ A to faxe, yunubi mu sese nɔma a ra sɔnɔn. A to bara rakeli faxe ma, a fa kisixi Ala nan be.

¹¹ Na kui, wo xa wo yetε to faxamixi ra yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa nɔ wo nii ra sɔnɔn, alako wo naxa bira wo nii waxɔnfe kobie foxɔ ra.

13 Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yete birin sa Ala sagoe alo mixi naxee kelixi faxe ma, e kisi. Wo fate birin xa findi tinxinyi rabase nan na Ala be

14 Na kui, wo naxa a lu yunubi xa no wo ra, barima seriye xa noe mu wo fari sonon. Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

15 Won fa na ma di? Seriye xa noe to mu won fari sonon won to fa na Ala xa hinne nan kui, won xa yunubi raba yire? Astofulahi!

16 Wo mu a kolon a wo na wo yete findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi ra naxan wo xaninma faxe ma, xa na mu a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma?

17 Kono Ala tantu! Wo tan naxee nu findixi yunubi xa konyie ra, nondi to kawandi wo be, wo na nan nabatufe fa wo boje birin na.

18 Wo bara xoreya yunubi xa konyiya ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na, alako wo xa bira tinxinyi foxo ra.

19 N woyenfe ne wo be alo mixie woyenma ki naxe, alako wo xa fahaamui soto. Singe ra nu, wo nu wo yete findixi yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie nu siga xun masa ra tun. Kono yakosi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu seniyenyi kira xon.

20 Wo to nu na yunubi xa konyiya kui, tinxinyi xa noe yo mu nu na wo fari.

21 Wo nu jere ma fe kobi naxee kui, wo fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo ma? Faxe gbansan nan fama na fe moolie xanbi ra.

22 Kono yakosi, wo to bara mini yunubi xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie ra, wo seniyenyi nan sotofe yi ki naxan a niyama wo xa kisi abadan.

23 Barima yunubi sare findixi faxe nan na, kono Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatɔe xa yete sotɔe seriye yi

1 N ngaxakerenyie, wo to seriye kolon, wo mu a kolon a seriye xa noe na mixi fari han a xa simaya dande gbansan ne?

2 Na kui, gine naxan xa futi bara xiri, a na futi seriye bun ma han a xa mori xa simaya dan temui ne. Kono xa a xa mori xa simaya dan, na futi seriye fan bara dan.

3 Xa a sa li a xa mori na dunija ma, a tan fa doxo xeme gbete xon, a bara findi yenela ra. Kono xa a xa mori faxa, a fan bara fulun na futi seriye ma. Hali a doxo xeme gbete xon ma kore, yenela mu a ra.

4 N ngaxakerenyie, a na na ki ne wo fan be. Wo fan bara lu alo faxamixie seriye tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe saabui ra. Wo fa findixi gbete nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala be.

5 Barima, won to nu jere ma won yete waxonfe kobie ma, seriye nu won boje ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxonfe kobie foxo ra, nee nu won xun tixi faxe nan na.

6 Kono yakosi fa, won bara xoreya soto seriye xa konyiya ma, won lu alo faxamixie seriye tan mabiri. Na kui, won mu fa walima Ala be a kepa fori xa ma sonon, alo won to nu na seriye sebexi xa noe bun ma temui naxe. Won fa walima Ala be a kepa neene nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Seriye nun yunubi

7 Won fa na ma di? Seriye findixi yunubi nan na? Astofulahi!

Seriye nan a niya n xa yunubi kolon, barima n mu milanteya kolonma nu xa seriye xa mu a fala n be nu, «I naxa mila.»

⁸ Kono yunubi naxa fere soto yaamari ra, a milanteya mooli birin naso n boje ma, barima seriye mu na dennaxe, yunubi fan mu luma naa.

⁹ Singe ra n nu baloxi seriyetareya nan kui, kono seriye to fa, yunubi naxa balo n boje kui fa, a n findi faxamixi ra.

¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n be faxe ra,

¹¹ barima yunubi to fere soto yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, seriye seniye, yaamari fan seniye, a tinxin, a man fan.

¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxe ra n be? Astofulahi! Yunubi nan findixi faxe ra n be fe fanyi saabui ra, alako yunubi xa makenen yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a seriye kelixi Ala nan ma, kono n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi.

¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xonxi, n na nan yati rabama.

¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma ne a n bara la a ra a seriye fan.

¹⁷ Na kui, n tan yete yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan a rabafe,

¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n boje ma n yete fate bende tan kepa ma. Nate na n be n xa fe fanyi raba, kono noe mu na n be n xa a raba.

¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu

wama fe kobi naxan nabafe, n na nan yati rabama.

²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yete yati xa mu a rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma dunijeigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu noma fefe ra fo fe kobi.

²² N boje tan kui, Ala xa seriye rafan n ma,

²³ kono n fe gbete nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a seriye gerema naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra.

²⁴ N jaxankataxi mato! Nde noma n nakiside yi fate bende xa noe ma naxan na n xaninfe faxe ma?

²⁵ Tantui xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa seriye xa konyi ra, kono n fate bende tan ma, n findixi seriye xa konyi nan na naxan n natutunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutarepa

¹ Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sonon naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i,

² barima Ala Xaxili Seniye naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxe xa seriye xa noe bun ma Marigi Isa saabui ra.

³ Diine seriye mu no naxan na, barima mixi waxonfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi senbe xun nakana a to a xa Di xee yunubitoe fate bende maniye ra a xa findi yunubi serexe ra.

⁴ Na rabaxi ne, alako seriye tinxinyi naxan masenxi, a xa

nɔ rakamalide won be, won tan naxee mu jɛrefe adama waxɔnfe kobi ma, won tan naxee na jɛrefe Ala Xaxili Seniyenxi ma.

⁵ Naxee jɛrema adama waxɔnfe ma, e xaxili rafexi adama waxɔnfe nan na. Kɔnɔ naxee jɛrema Ala Xaxili Seniyenxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Seniyenxi waxɔnfe nan na.

⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxe nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Seniyenxi xa fe ma, e kisi nun bɔjɛsa nan sɔtɔma.

⁷ Naxee e xaxili luxi e yete waxɔnfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa seriye rabatuma, e jan mu nɔma a rabatude.

⁸ Naxee biraxi e yete waxɔnfe fɔxɔ ra, e xa fe mu nɔma Ala kenende.

⁹ Kɔnɔ wo tan mu na wo yete sagoe sɔnɔn. Xa Ala Xaxili Seniyenxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Seniyenxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra.

¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keren na, wo fate bende tan faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi tan wo rakisima ne barima wo bara matinxin Ala ya i.

¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a man fama ne wo fate bende rakiside a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yete fate bende xa seeti xe. A mu lan won man xa lu a sagoe sɔnɔn won man xa a waxɔnfe kobi raba.

¹³ Xa wo jɛre fate bende waxɔnfe kobie ma, wo faxama ne, kɔnɔ xa wo gbilen e fɔxɔ ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, wo kisima ne,

¹⁴ barima Ala Xaxili Seniyenxi mixi naxee birin nɛjɛrema, e tan findixi Ala xa die nan na.

¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yete Xaxili Seniyenxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa nɔ won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!»

¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nun won yete xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na.

¹⁷ Anun, won to findixi a xa die ra, won bara findi Ala xa ketongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won tɔɔɔ a xa tɔɔɔ, won man fama ne xunnakeli sɔtɔde alo a tan.

Danxaniyatɔee xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won tɔɔɔ naxan tima yi dunjɛna ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan sɔtɔde, e tagi ikuya ki fanyi! E jan mu nɔma sade e boore ma.

¹⁹ Daali birin mame tife waxati ra, Ala a xa die makenenma temui naxe,

²⁰ barima dunjɛna birin na Sentane xa nɔe bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunjɛna yete xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kɔnɔ na birin kui xaxili tide luxi birin be.

²¹ Waxati fama fade daali fulunma temui naxe kanari xa konyiya bun, a fan xɔɔɔya nun xunnakeli sɔtɔ a nun Ala xa die ra.

²² Won a kolon, a kabi a fɔle han to, daali birin na a kui iwafe ne tɔɔɔe kui, alo gine di furi na keli a ra.

²³ Kɔnɔ daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra temui naxe, a won fate nɔɔ.

²⁴ Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kɔnɔ won xaxili man tixi a ra. Kɔnɔ xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra

sonon. Mixi noma a xaxili tide fe nde ra a jan bara naxan soto?

²⁵ Kono xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamema tun nabexi nan kui.

²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi fan fama ne won malide won ma senbetareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kono Ala Xaxili Seniyenxi nan Ala maxandima won be mayandi xui ra naxan mu noma masarade woyenyi ra.

²⁷ Anun, Ala, naxan won boje ma fe kolon, a a Xaxili Seniyenxi xa maxandie kolon, barima Xaxili Seniyenxi maxandi tima seniyentoe be Ala sagoe nan ma.

²⁸ Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenyie xa munafanyi nan be, a bara naxee xili a yete sagoe ma.

²⁹ Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe folo folo, a naxa a ragiri e ma e xa findi a xa Di maniyee ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi gbege tagi.

³⁰ A bara na ragiri naxee ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintoe ra a ya i. A bara naxee findi tinxintoe ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die be

³¹ Won munse falama na kui fa? Ala to na won be, nde fa noma tide won kanke?

³² A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba serexe ra won birin be, a mu fama xe won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma?

³³ Nde noma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yete nan e findixi tinxintoe ra a ya i.

³⁴ Nde fa kiiti rakanama e ra sonon? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa, Ala naxan man nakeli faxe ma, a magoroxi Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won be.

³⁵ Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse noma na ra? Toore, ka

xoroxoe, ka jaxankate, ka kaame, ka lufe xere ra, ka fitine, ka santidegema?

³⁶ Alo a sebexi ki naxe, «Feejen, e muxu faxama i tan nan ma fe ra.

E muxu findixi yexeee nan na e naxee kon naxabama.»

³⁷ Kono na birin kui, won bara noe soto na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra.

³⁸ Barima n laxi a ra, a sese mu noma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxe ra ba, gbaloe ba, maleke ba, jinnee ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, senbema naxee kuye ma ba,

³⁹ naxan birin na duniya xun ma, naxan birin na boxi bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu noma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won be won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

¹ N xa nondi fala wo be. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Seniyenxi fan findixi seede nan na, a nondi nan a ra

² n boje sunnunxi ki fanyi, danyi mu naxan ma,

³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima ne nu, n tinxi a ra n tan yete yati xa danke soto, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barennye muxu nun naxee si keren a ra.

⁴ Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi e xa findi a xa die ra, a naxa a xa noe masen e be. Ala saatee nun laayidie tongo e tan nan be, a a xa seriye nun a batu ki fi e ma.

⁵ E tan nan bonsoe benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan bonsoe tagi a fate bende ki ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma

abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kɔnɔ a mu luxi xɛ alo Ala xa laayidi kanaxi nɛ. Barima naxee keli Isirayila bɔnsɔɛ, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra.

⁷ E to barixi Iburahima bɔnsɔɛ, na mu a falaxi xɛ de a e birin nan findixi a xa die yati ra, barima Ala a masen nɛ Iburahima bɛ, «Isiyaga nan fama findide i bɔnsɔɛ ra n naxan laayidi i bɛ.»

⁸ Yi a masenxi nɛ, a di naxee bari Iburahima bɛ a fate bɛndɛ ki ma, nɛe xa mu findixi Ala xa die ra. Kɔnɔ di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nɛe nan findi Iburahima bɔnsɔɛ ra Ala ya i.

⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima bɛ, «N gbilenma tamuna yi temui jɔndɔn, n a lima Sara bara di xɛmɛ sɔtɔ.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra.

¹¹ Kɔnɔ beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe jaaxi nde raba, Ala naxa di keren sugandi e firin tagi alako a sagoe xa raba.

¹² Yi di mu sugandi kɛwalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka bɛ, «Fori nan luma a xunya xa nɔɛ bun ma.»

¹³ Alo a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ, «N bara Yaxuba xanu, kɔnɔ n bara mɛɛ Esayi tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala mu tinxin? Astɔfulahi!

¹⁵ Ala a masen nɛ Munsa bɛ, «N hinnema mixi nan na n na wa hinnefe naxan na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.»

¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxɔnfe xa ma, xa na mu mixi xa katɛ ma. A kelima Ala xa hinne nɛ.

¹⁷ A sɛbɛxi Kitaabui kui, Ala naxa a fala Firawuna bɛ, «N i rakelixa nɛ, n mangeya fi i ma, alako n xa n sɛnbɛ masen i saabui ra, dunija birin xa n xili kolon.»

¹⁸ Na kui, a hinnema mixi ra a na wa hinnefe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxɔrɔxɔma a na wa naxan sondonyi raxɔrɔxɔfe.

¹⁹ Nde nɔma a falade n bɛ, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nɔma tondide a xa maragiri ra yire?»

²⁰ Kɔnɔ i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala matandima? Fɛɛɛ yailanxi xa a fala a yailanma bɛ, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?»

²¹ A di, fɛɛɛ yailanyi na fɛɛɛ firin yailan bɛndɛ keren na, a mu nɔma fɛɛɛ keren yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo?

²² Xa a sa li Ala wama a xa xɔnɛ nun a sɛnbɛ masenfe, a mu nɔma na rabade xɛ? Kɔnɔ a xa sabari xungbe kui, Ala dijɛxi mixie ma a xɔnɔxi naxee ma, gbaloe ragatayi naxee bɛ.

²³ A yi rabaxi nɛ alako a xa a xa nɔre makaabaxi masen a to hinnema mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a fɔlɛ, e xa nɔre sɔtɔ.

²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie gbansan mu a ra.

²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui,

«Naxee mu findixi n ma mixie ra, n e xili falama <n ma mixie.>

Naxan mu findixi n ma pama xanuxi ra,

n a xili falama <n ma pama xanuxi.>»

²⁶ «Ala man a fala e bɛ dennaxɛ, <N ma pama mu wo ra,>

a e xili falama nɛ naa, «Ala xa die, Ala naxan na na.»»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite nɛ a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,

«Hali Isirayila mixie wuya alo mɛyɛn xɔri naxan na baa dɛ,

a dɔnxɔɛ di nan tun kisima,

²⁸ barima Ala naxan masenxi,

a a rabama nɛ dunija ma,

a a rakamali kerenyi ra.»

²⁹ Annabi Esayi man a masen ne,
«Xa Ala Senbe Birin Kanyi mu
bonsɔɛ nde lu won be nu,
won luma ne nu alɔ Sodoma,
won maniyama Gomora nan na
nu.»

³⁰ Won fa na ma di? Si gbete
naxee mu nu katama e xa tinxinyi
soto Ala ya i, e tan bara fa a soto
danxaniya saabui ra,

³¹ Kɔnɔ Isirayila pama naxan nu
katama e xa seriye rabatu alako e
xa tinxinyi soto Ala ya i, e tan mu
no na seriye rabatude.

³² Munfe ra? Barima e mu bira
tinxinyi foxo ra danxaniya saabui
ra, e joxo a ma a e noma a sotoɔde
e xa kewalie saabui ra. E bara
e sanyi radin geme ra naxan xili
falama, «mixi rabira geme».

³³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki
naxe,

«Wo a mato, n bara geme doxo
Siyoni,

mixie e san nadinma naxan na,
geme naxan mixie rabirama.

Kɔnɔ naxan yo danxaniya a ma,
na kanyi mu yaagima.»

10

*Isirayila tinxinyi naxan sotoɔma
danxaniya saabui ra*

¹ N ngaxakerenyie, n boje
waxonfe birin na naxan na, Yuwif-
fie xa kisi soto. N ma Ala maxandi
nan na ki e be.

² N na e seede ra, a e senbe saxi
Ala xa fee kui, kɔnɔ na mu kelixi
lonni xa ma.

³ E to mu a kolon Ala mixi
matinxinma a ya i ki naxe, e naxa
kata e xa e yete kan matinxin. Na
kui, e mu e yete magoro Ala be a
tan xa tinxinyi fi e ma.

⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara
ge Munsa xa seriye rakamalide,
alako naxan yo na danxaniya a
ma, na kanyi xa tinxinyi soto.

⁵ Annabi Munsa to nu tinxinyi
xa fe masenfe naxan sotoɔma
seriye rabatufe ma, a yi nan
sebe Kitaabui kui, «Mixi naxan yi

seriye rabatuma a simaya sotoɔma
ne a saabui ra.»

⁶ Kɔnɔ a to nu tinxinyi xa fe
masenfe naxan sotoɔma danxaniya
saabui ra, a yi nan sebe,

«I naxa i yete maxorin,

«Nde tema koore?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi
xe keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yete maxorin,

«Nde goroma boxi bun?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi
faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?

«Ala xa masenyi makore i ra.

A na i de kiri ma,

a na i boje fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya
masenyi nan na muxu naxan
kawandife:

⁹ A i na a fala i de ra a Marigi nan
na Isa ra, i man naxa la a ra i boje
kui a Ala bara a rakeli faxamixie
tagi, i kisima ne.

¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi
ma a boje nan kui, a tinxinyi soto
Ala ya i. A na la a ra, a a falama a
de nan na, a kisi soto.

¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo
danxaniya a ma, a kanyi mu yaag-
ima.»

¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun
si gbete tagi. Marigi keren nan
na e birin be, a man mixi birin
kima ki fanyi ra naxee na a xili.

¹³ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe,
«Naxan yo na Alatala xili, na
kanyi kisima ne.»

¹⁴ Kɔnɔ na kui, e noma a xilide
di xa e mu danxaniyaxi a ma? E
fa danxaniyama a ma di xa e mu
nu a xa fe me? E fa a xa fe mema
di xa mixi yo mu e kawandima?

¹⁵ Na kawandi fan tima e be
di xa mixie mu xexi na fe ma?
A sebexi, «Xerae, naxee fama
xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki
fanyi!»

¹⁶ Kɔnɔ birin xa mu yi xibaaru
fanyi suxuxi, barima Annabi Esayi
a masen ne, «Marigi, nde laxi
muxu xa masenyi ra?»

¹⁷ Na kui, mixie danxaniyama ne e to bara Ala xa masenyi rame. E Ala xa masenyi ramema a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra.

¹⁸ Kono n xa maxorinyi ti, e mu yi masenyi ramexi xe? Iyo xe, barima Kitaabui naxe, «E xui bara mini dunija birin ma, e xa masenyi bara siga han dunija dande.»

¹⁹ N man xa maxorinyi ti, Isirayila jama mu masenyi fahaamuxi xe? Yaabi fole ra, Ala yi nan masen Annabi Munsu saabui ra, «N a niyama ne wo mixie toone naxee pan mu findixi si yati ra. N a niyama ne wo bope xa te si fahaamutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xera iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma,

«Mixie bara n to naxee mu nu n fenma.

N bara n yete masen mixie be naxee mu nu n maxorinma sese ma.»

²¹ Kono Isirayila xa fe ra, a naxe, «Keli sogetede ma han sogegode,

n belexee italaxi yi jama be, naxan n xui matandima, naxan tondima n be.»

11

Ala mu mæxi Isirayila ra

¹ Na kui, n xa maxorinyi ti, Ala mæxi ne a xa jama ra? Astofulahi! N tan yete findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, kelifé Bunyamin bõnsõe.

² Ala mu mæxi a xa jama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma?

³ A naxe, «Marigi, e bara i xa namijõnmæe faxa, e bara i xa serexebadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.»

⁴ Ala fa a yaabi di? A naxe, «N bara mixi wulu solofere ragata n yete be naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye be.»

⁵ A man na na ki ne yakosi. Ala xa jama donxõe luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra.

⁶ Kono xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kewali saabui xa mu a ra sõnõn, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a soto, kono Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a soto. A donxõee tan bope naxa balan.

⁸ A sebexi, «Ala naxa e xaxili donxu, a a niya e yae mu se to, e tulie mu fe me, han yi to loxõe.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen,

«E xa xulunyie xa findi gantanyi ra e be,

yele naxan e suxuma, geme naxan e rabirama.

Na xa findi e xa wali sare ra.

¹⁰ E ya xa rafõõõ, e xa donxu.

E xa kunkurun e xa toore bun ma waxati birin.»

¹¹ Na kui, n man xa maxorinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu nõma rakelide sõnõn? Astofulahi! Kono e xa tantanyi bara a niya si gbetee birin xa nõ kisi sõtõde, alako na kisi xõli xa Isirayilakae fan suxu.

¹² A di, xa e xa tantanyi findixi heeri xungbe nan na dunija be, a findi barake ra si gbetee fan be, e xa fe na rakamali, heeri nun barake xun mu masama xe ki fanyi?

¹³ N xa fa wõyen wo be, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xera ra wo tan si gbetee be, n seewama ne n ma wali ra, n a matõõ,

¹⁴ alako temunde na xa a niya n boore Yuwifé xa mila n ma

masenyi ma, ndee xa no kiside e ya ma.

¹⁵ Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun dunjina tagi, a di, Ala e ragbilenfe a yete ma, na mu luma xe alo mixi na rakeli faxamixie ya ma?

¹⁶ Xa sansi xori xun singe bara fi Ala ma, a donxoe birin bara findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

¹⁷ A luxi ne alo oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na.

¹⁸ Na kui, i naxa i yete igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yete igbo, i mapoxun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi.

¹⁹ Konɔ i fama ne a falade, «Wuri salonyie xabaxi ne alako n tan xa dafu e xabade ra.»

²⁰ Nɔndi na a ra. E xaba e xa danxaniyatarepa nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Konɔ i naxa i yete igbo. I jan xa gaaxu,

²¹ barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de!

²² Na kui, i joxo sa a xon ma a Ala xa fanyi gbo, konɔ a xa fe man maxoxoxo. A xa fe maxoxoxo mixie nan ma naxee bara a xa kira bejin, konɔ a xa fanyi gbo i tan be xa i luma a xa fanyi kira xon ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama ne alo a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxe.

²³ Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyatarepa bejin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala senbe gbo. A tan noma e ragbilende e lude fori.

²⁴ I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbete ma, wo nun naxan keren mu a ra. Xa Ala

bara na raba i be, a mu taganma oliwi bili fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan keren a ra.

²⁵ N ngaxakerenyie, n waxi ne wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yete mapoxun lonnilae ra. Isirayilakae boje balanxi ne sinden, han beenun si gbete danxaniyatocoe konti xa kamali.

²⁶ Na kui, Isirayila birin fama ne rakiside, alo a sebexi ki naxe:

«Mixi xunsarama fama ne keli Siyoni,

a Yaxuba bonsoe ba Ala kolontareya foxo ra.

²⁷ Saate nan na ki n naxan tongoma e be,

n na e xa yunubie xafari loxo naxe.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Konɔ Ala to e sugandi a yete be, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra,

²⁹ barima xa Ala bara a janige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo!

³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandilae nan na, konɔ yakosi wo hinne sotoxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra.

³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne soto Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na.

³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa noe bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batui

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!

A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!

A xa nate tongoxi kui mu kolonma,

a jere ki mu fahaamuma!

³⁴ Nde Marigi xa mapoxunyi kolon?

Nde noma a raside?

³⁵ Nde bara a doni,

a naxan xa doni ragbilenma a ma?

³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma, se birin baloxi a tan nan saabui ra, a se birin daaxi a yete nan be. Tantui na a be abadan! Amina.

12

Ala xa nama jere ki

¹ Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinne wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yete ba serexe ra Ala be, serexe seniye nxi naxan bama a jipe ra, naxan nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa batui xori ra.

² Wo naxa wo jere yi dunija mixie jere ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo jere ki fori masara, a boje neene nun xaxili neene fi wo ma. Na kui, wo noma ne Ala waxonfe fanyi kolonde, naxan a kenexi, naxan kamalixi.

³ Ala to hinne n na, a n findi a xa xera ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yete sa yire, wo xa fe mu dennaxande lixi. Wo naxa wo yete igbo, wo xa wo yete mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma.

⁴ Fate keren nan na kankan be, konɔ na fate salonsee wuya. Fate salonsee birin nun a gbe wali.

⁵ Won fan na na ki ne. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi ne alo fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na.

⁶ Ala won kima kie ra naxee doxo wuya. A na rabama a xa hinne bere nan ma a bara naxan janige kankan be. Xa a mixi nde kixi a xa no woyende Ala xili ra, na kanyi xa woyen Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma.

⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti.

⁸ Xa a nde kixi mixi rali-maniyafe nan na, na kanyi xa mixie rali-maniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi

yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi toromixie malima ra, a kanyi xa na raba seewe ra.

⁹ Wo xa mixie xanu boje fiixe ra. Wo xa fe kobi xon, wo xa fe fanyi suxu wo senbe birin na.

¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yete ra.

¹¹ Wo tun naxa raxonɔ, wo xa wo tunnabexi. Wo xa wakili wo boje birin na. Wo xa wali wo Marigi be.

¹² Wo xa seewa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxoto wo xa toore kui. Wo naxa tagan Ala maxandide.

¹³ Wo xa seniye nxi mali e xa toore kui. Wo xa xone rasene.

¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo jaxankatama. Wo xa duba e be, wo naxa e danka.

¹⁵ Wo xa seewa booree xa seewe, wo xa sunnun boore xa sunnuni.

¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yete igbo, yete magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yete maroxun lonnilae ra.

¹⁷ Wo naxa fe kobi joxo fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na.

¹⁸ Wo xa wo no fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi.

¹⁹ N xanuntenyie, wo naxa wo gbejoxo wo yete ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sebexi Kitaabui kui,

«Ala naxe, n tan nan wo gbejoxoma,

n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama ma.»

²⁰ A man sebexi,

«Xa kaame na i yaxui ma, i xa a ki donse ra.

Xa ye xoli na a ma, i xa a ki ye ra. Na kui a luxi ne alo i na te wolee ibaganfe a xunyi ma.»

²¹ Wo naxa tin fe kobi xa no wo ra, wo tan nan xa fe kobi no, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxonfe

¹ Birin xa a yete magoro a xa mangee be, barima mangeya birin kelima Ala nan ma, a na a ragiri naxan ma.

² Na nan a ra, mixi naxan na mange matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari matandixi. A fama ne xa na wali kobi sare sotode.

³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangee ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mange ya ra, i xa lu kira fanyi nan xon ma. Na kui, mange fama ne i matoxode,

⁴ barima mange walima Ala nan be wo xa munafanyi xa fe ra. Kono xa i fe kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima santidegema mu na mange yi fufafu xa ra. A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xone nan masenma fe kobi rabae xili ma.

⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yete magoro ne mangee be. Wo na rabama na naxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo boje nan yati wama wo xa a raba na ki.

⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma, barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari nan na.

⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan soto. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo wo magoro mixie be wo lanma wo xa wo magoro naxee be, wo mixie binya wo lan wo xa naxee binya.

⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore be, barima naxan na a boore maxanu, a bara seriye rakamali.

⁹ Ala xa yaamarie alo, «I naxa yene raba, i naxa mixi faxa, i naxa mure ti, i naxa mila,» a nun yaamari gbetee birin, nee malanxi findixi masenyi keren nan na: I xa i boore xanu alo i yete yati.

¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi niyama a ra. Na na a ra, i

boore xanufe findixi Ala xa seriye birin nabatufe nan na.

¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na waxati naxe. Xunu temui bara a li xi xoli ma, kisi bara makore won na dangi waxati ra won danxaniyaxi temui naxe.

¹² Koe bara masiga, a gbe mu luxi kuye xa iba. Won xa Sentane xa dimi walie bejin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won xa a xa geresosee tongo.

¹³ Won xa jere tinxinyi kui alo a lanma won xa jere ki naxe Ala xa naiyalanyi kui. Won naxa siga xulun paaxi, won naxa siisi, won naxa yene nun langoepa raba, won xa gere nun tone lu na.

¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bende waxonfe foxo ra.

14

¹ Wo xa danxaniyatoe rasene hali a xa danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa mapoxunyi birin xa fe ra.

² Mixi nde noma lade a ra, a donse birin radaxaxi a be, kono mixi gbete naxan xa danxaniya mu tilin, a noma lade a ra a sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a be.

³ Mixi naxan donse mooli birin donma, na mu lan a xa a boore rapaaxu naxan tondima donse nde donfe ra. Mixi naxan mu sube donma, na kanyi fan mu lan a xa a boore makiiti naxan sube donma, barima Ala na kanyi fan nasenema ne.

⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbete xa konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma ne, barima Marigi Ala noma a raxande.

⁵ Mixi nde noma lade a ra a loxoe tide gbo e boore be, kono mixi gbete tan be, loxoe birin lan. Kankan laxi naxan na, a xa la a ra a boje nan yati ma.

⁶ Naxan laxi a ra a loxoe tide gbo e boore be, na kanyi laxi a ra

Marigi nan be. Naxan donse mooli birin donma, a kanyi a rabama Marigi nan be, barima a tantui rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi naxan mu donse nde donma, na kanyi fan na rabama Marigi nan be, barima a fan tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yete ra, keli yi duniya, han laaxira.

⁸ Xa won balo, xa won faxa, na birin nabama Marigi nan be. Xa won baloxi, xa won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na,

⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faxa ne, a man keli faxe ma, alako a xa findi mixi faxaxie nun a baloxie Marigi ra.

¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiitima? Munfe ra i a rapaaxuma? Won birin mu fama tide xe Ala ya i kiiti loxo?

¹¹ A sebexi Kitaabui kui, Marigi naxe, «N xa nondi masen wo be.

Birin fama ne e xinbi sinde n be. Adamadi de birin fama a masende, a n tan nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama ne a xa wali dentegede Ala be.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiiti. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngaxakerenyi ratantan.

¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse seniyentare ra. Kono xa i xaxili bara siike donse nde xa seniyentarepa ma, na bara findi i be se seniyentare ra.

¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tooroma, i mu jerefe xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan ma fe ra.

¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo be.

¹⁷ Ala xa mangeya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun seewe fe nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi be yi mooli ra, a rafanma ne Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya senbe so.

²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nondi ki ma, donse birin daxa, kono a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma.

²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu weni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Maroxunyi yo na i be yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Seewe na mixi be naxan mu a yete ratonma a xa maroxunyi saabui ra.

²³ Kono xa mixi donse nde donma a siikexi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti kana a yete be, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a be.

15

Danxaniyatose malife

¹ Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa dije mixie be naxee xa danxaniya mu tilin. Won naxa won yete waxonfe gbansan xa fen.

² Kankan xa a boore nan xa heeri fen, naxan noma a malide a xa danxaniya xun xa masa.

³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yete waxonfe xa fen. A a fala ne alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Konbie naxee ilanxi i ra, nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sebexi Kitaabui kui waxati dangixi, e sebexi ne alako won xa fahaamui soto, won

xa won tun nabexi, won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu won be.

⁵ Ala, a tan naxan tun nabexiya nun limaniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alo a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo be ki naxe,

⁶ alako wo xa Ala matoxo xaxili nun xui keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasene alo Ala xa Mixi Sugandixi wo rasene ki naxe, alako Ala xa matoxoe soto.

⁸ N xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi wali ne Yuwifie be alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae be.

⁹ Si gbete fan Ala matoxoma a xa hinne xa fe ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Na nan a ra n i matoxoma si birin tagi,
n beeti bama ne i xili xa binye bun ma.»

¹⁰ A man sebexi,

«Si gbete, wo nun Ala xa pama xa seewa.»

¹¹ A man sebexi,

«Wo tan pamanee birin,
wo Marigi matoxo,
si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen,

«Yisayi xa di fama ne.

A findima ne mange ra si birin xun ma,

e fan e xaxili tima ne a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe seewe nun bojesa ra danxaniya kui a mooli birin na. Na kui, xaxili tide luma ne wo be temui birin, Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe saabui ra.

Polu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo boje fan, wo bara lonni soto a fanyi ra, wo fata wo bore raside.

¹⁵ Kono n to sebeli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi

xoroxoe nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnexi n na,

¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walike ra sigafe ra si gbete ma. Na kui, n serexedube wali nan nabama n to Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbete be, alako Ala Xaxili Seniyenxi xa e findi serexe seniyenxi ra naxan Ala kenenma.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n noma seewade n ma wali ra Ala be,

¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbete xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenyie nun n ma kewalie saabui ra,

¹⁹ kaabanakoe nun tonxumae xa senbe saabui ra, a nun Ala Xaxili Seniyenxi senbe saabui ra. Na kui, kelife Darisalamu han a sa doxo Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen ye.

²⁰ Na birin kui, n kataxi ne n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbete dangi foxi.

²¹ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«A xa fe singe mu nu fala naxee be,

e fama ne a kolonde.

Mixi naxee singe mu nu a xa fe me,

e fama ne a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu noxi sigade wo yire.

²³ Yakosi n ma wali bara non yi boxie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi je wuyaxi.

²⁴ A xoli n ma n xa dangi wo yire n na kira suxu sigafe ra Sipanyi boxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa jalexin wo tofe ra, a xoli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi.

²⁵ Yakosi n na sigafe Darisalamu seniyentoe malide,

²⁶ barima danxaniyatɔe jamae naxee na Masedon nun Akayi bɔxi ma, e a janige nɛ e xa e harige nde malan, e xa a rasanba Darisalamu misikiinɛe ma naxee na na seniyeɛntɔe ya ma.

²⁷ E tan nan a janigexi. Anun, a lanma e xa na nate tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbɛtɛe bɛ Ala xa fee kui, a lan nɛ e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra.

²⁸ Na kui, n na gɛ na wali ra, n yi kɔbiri so e yi danxaniyatɔe bara naxan nasanba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi bɔxi ma.

²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barakɛ nan na wo bɛ.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Seniyeɛnxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n bɛ Ala maxandi kui.

³¹ Wo Ala maxandi n bɛ a xa n natanga Yudaya danxaniyat-ree ma, a nun man, Darisalamu seniyeɛntɔe xa jɛlexin e malise ra n sigafe naxan na e xɔn.

³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima sɛwɛ kui, won nɔ won bore sɛnbɛ sode.

³³ Ala, a tan naxan bɔɛnesa fima, a xa lu wo birin sɛti ma. Amina.

16

Xɛɛbui

¹ N bara wa won ngaxakerenyi ginɛma Fowebe masenfe wo bɛ, naxan danxaniyatɔe jama malima Senxereya taa kui.

² Wo xa a rasene Isayanka ki ma, alo a lanma seniyeɛntɔe xa a raba ki naxɛ. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbege mali.

³ Wo xa Pisisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, n walibooree Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui.

⁴ E fe birin naba nɛ e xa n nii ratanga beenun e xa e yetɛ

ratanga. Bafe n tan na, si gbɛtɛe danxaniyatɔe jamae birin e tantuma na fe ma.

⁵ Wo man xa danxaniyatɔe jama xɛɛbu naxan e malanma e xɔnyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xɛɛbu n bɛ. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi bɔxi ma.

⁶ Wo xa Mariyama xɛɛbu n bɛ, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi.

⁷ Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya xɛɛbu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xɛerae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n bɛ Ala xa Mixi Sugandixi ma.

⁸ Wo xa Anpiliyatɔe xɛɛbu n bɛ, n xanuntenyi Marigi fɔxɔ ra.

⁹ Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xɛɛbu.

¹⁰ Wo xa Apelesi xɛɛbu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xɛɛbu n bɛ.

¹¹ Wo xa n boore Yuwifi Herodiyon xɛɛbu n bɛ. Wo xa Narisiso xa mixie xɛɛbu n bɛ, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa xɛɛbu n bɛ. Ginee naxee e ra, e walima Marigi bɛ. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xɛɛbu. A fan bara wali Marigi bɛ ki fanyi.

¹³ Wo Rufu xɛɛbu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xɛɛbu n bɛ, naxan bara lu n bɛ alo n fan nga.

¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremesi, Patiroba, nun Heremasi xɛɛbu n bɛ, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xɔnyi.

¹⁵ Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xɛɛbu, a nun Olimipa nun seniyeɛntɔe birin naxee na e xɔnyi.

¹⁶ Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui seniyeɛnxi ra. Ala xa

Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ pamae birin wo xɛɛbu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yete ratanga mixie ma, naxee lanyɪ kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan sɔɔ. Wo xa wo makuya e ra.

¹⁸ Na mixi mɔɔlie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa bɛ. E birama e yete furi nan fɔxɔ ra, e nu fa lonnitaree madaxu wɔyɛn jɔxunmɛɛ nun matɔxɔɛ ra.

¹⁹ Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N jɛlexinxi wo ra, kɔnɔ a xɔli n ma wo xa fahaamui sɔɔ fe fanyi ma, wo naxa wo manɔxɔ fe kobi ra.

²⁰ Ala, a tan naxan bɔjɛsa fima, a gbe mu luxi a xa Sentanɛ ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinne wo ra.

²¹ N waliboore Timote wo xɛɛbu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie.

²² N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxe seɛɛ, n fan bara wo xɛɛbu Marigi xili ra.

²³⁻²⁴ Gayu fan wo xɛɛbu, naxan findixi n tan nun danxaniyatɔɛ pama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xɛɛbu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

²⁵ Matɔxɔɛ na Ala bɛ, naxan nɔma wo senbɛ sode danxaniya kui, alɔ n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxe. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi temui xɔnnakuye,

²⁶ kɔnɔ naxan bara fa makenɛn alako si birin xa a kolon namijɔnmɛɛ xa seɛɛlie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu.

²⁷ Ala, a tan keren naxan fe birin kolon, matɔxɔɛ na a bɛ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Korinti
d anxaniyatɔe nama
ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe singe nan na danxaniyatɔe nama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbege naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e jere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe boore danxaniyatɔe ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelae tagi.

Kɔnɔ Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin noma suxude Sentane xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xɔn. A bara bataaxe sebe e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e be. Ala Xaxili Seniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔe birin be. Won noma lonni gbege sɔtode na sebeli saabui ra, naxan noma won malide Ala xa kira kolonde a fiixe ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma jere ki ra. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Korinti**

**d anxaniyatɔe nama
ma**

D anxaniyatɔe xa lanyi

¹ N tan Pɔlu, Ala naxan janigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxe sebexi wo tan nan ma,

² Ala xa danxaniyatɔe nama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi seniyentɔe ra. Muxu bara yi sebe wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun bojesa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma temui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra.

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nondi to sabatixi wo ya ma,

⁷ wo bara Ala xa ki birin soto, wo hayi mu na fe gbetɛ ma sɔnɔn, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamefe.

⁸ A senbe fima ne wo ma han dunija rapɔnyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa temui.

⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mɛɛ wo bore ra, wo xa lan xaxili nun janige keren ma.

¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n be, a lantareya na wo tagi.

¹² N bara a mɛ a nde a falama, «N tan biraxi Pɔlu nan foxo ra,»

nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxɔ ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan fɔxɔ ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan fɔxɔ ra.»

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Pɔlu nan banban wuri magalanbuxi ma wo be? Wo wo xunxaxi ye xɔɔra Pɔlu xili nan na?

¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xɔɔra wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra.

¹⁵ Na kui, mixi yo mu nɔma a falade a xunxa ye xɔɔra n xili nan na.

¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ na dɔnxɔɛ, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbete xunxa ye xɔɔra fa.

¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xɛɛ mixi xunxade ye xɔɔra. A n xɛɛxi nɛ n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lonni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma nɛ.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareja nan na mixi lɔɛxie be, kɔnɔ a findixi Ala xa senbe nan na muxu tan kisi mixie be.

¹⁹ A sebexi Kitaabui kui, «N lonnilae xa lonni xun nakanama nɛ, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.»

²⁰ Lonnila go? Seriyɛ karamɔxɔ go? To xaxilima go? Ala bara yi dunija xa lonni mafindi xaxilitareja ra.

²¹ Dunija mixie to mu nɔ Ala xa lonni kolonde e yete xa lonni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatɔɛ rakiside a xa kawandi saabui ra, dunija mixie naxan mapɔxunma xaxilitareja ra.

²² Yuwifie wama tɔnxumae tofe, Girekikae na lonni fenfe,

²³ kɔnɔ kɔnɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe nan kawandima. Yuwifie birama nɛ

barima e mu lama na ra, si gbeteɛ fan ɔxɔ a ma a daxunna na a ra.

²⁴ Kɔnɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbeteɛ ya ma, e lama nɛ a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala senbe nun Ala xa lonni nan masenma nɛ.

²⁵ Adamadie e mapɔxunxi a Ala xa lonni findixi xaxilitareja nan na, kɔnɔ a nɔndi ki ma a dangi adamadie xa lonni ra. E mapɔxunxi a Ala senbe mu gbo, kɔnɔ a senbe dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi mɔɔli mundun xilixi wo ya ma. Lonnila gbegebe mu na, adamadi ki ma. Senbemaɛ fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya.

²⁷ Kɔnɔ Ala bara dunija lonnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lonnitaree ra. Ala bara dunija senbemaɛ rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e be alo senbetaree.

²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo dunija mixie be, naxee mu xili xungbe soto, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree be.

²⁹ Na kui, mixi yo mu nɔma a yete matɔxɔde Ala ya i.

³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lonni, won ma tinxinyi, won ma marasenyenyi, nun won xunsare ra.

³¹ Na nan na ki, won xa a raba alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Xa mixi wama a yete matɔxɔfe fe nde ma, a xa a yete matɔxɔ a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lonni

¹ N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seederɔxɔya masenxi wo be wɔyenyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lonni ra.

² N nu bara nate tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a

xa faxe xa fe gbansan nan masen wo be.

³ N naxa ti wo ya i senbetareya ra. Na temui n nu na serenfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lonni ra. N mu kawandi tixi woyenyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili senbe nan na,

⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lonni saabui ra, wo xa danxaniya Ala senbe nan saabui ra.

⁶ Muxu lonni masenma mixi kamalixie be, kono lonni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangee ra. E tan xa fe xun fama ne rakanade.

⁷ Muxu Ala xa lonni nan masenma, Ala lonni naxan noxunxi kabi dunija fole, naxan findima won be nore ra.

⁸ To mangee mu nu fahaamui soto na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nore Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu.

⁹ Na fe luxi alo Kitaabui a masenxi ki naxe,
«Ala naxan yailanxi a xanun-
tenyie be,

adama ya mu a toma,

adama tuli mu a mema,

adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won be a yete Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon.

¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yete xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe mooli kolon.

¹² Won mu noma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan noma na masende won be.

¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lonni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lonni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra.

¹⁴ Kono adama naxan mu Ala Xaxili soto, a mu noma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma ne a

be alo daxuna, barima a mu noma sode a kui Ala Xaxili xanbi.

¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sotoxi, na kanyi nan noma fe birin fahaamude. A booree mu noma a makiitide na fee kui.

¹⁶ Na nan a toxi a sebexi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Kono Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan boje i.

3

Ala xa walikée

¹ N mu nu noma woyende wo be alo n nu wama a xon ma ki naxe, barima wo mu luxi alo Ala Xaxili kanyie. Wo luxi ne alo dunija mixie, naxee xa danxaniya mu gexi kamalide sinden.

² N nu bara wo xaran fe singee ra, alo dinge xije fima a xa diyore ma ki naxe. N mu wo xaran fe xoxoxe ra, barima wo mu nu noma na fahaamude. Dinge fan mu sube fima diyore ma. Han ya wo mu noma xaranyi xoxoxe kolonde, barima wo na birafe dunija fee nan foxo ra.

³ Tonne nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xe a dunija mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxonfe foxo ra?

⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Polu nan foxo ra,» mixi gbete fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan foxo ra,» na mu a masenma xe a wo luxi ne alo dunija mixie?

⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Polu ra? Muxu findixi Ala xa walikée nan tun na Ala naxee xexi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xori si, Apolosi bara ye sa a ma, kono Ala nan a niya a xa bula, a xa mo.

⁷ Mixi naxan sansi xori sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo, barima a tan nan a niya sansi xa mo.

⁸ Naxan sansi x̄ori sima, nun naxan ye sama a ma, e birin lan, e birin fama n̄e e xa wali sare s̄otode.

⁹ Muxu tan findixi Ala xa walik̄ee nan na. Wo tan luxi n̄e al̄o Ala xa x̄e, xa na mu a ra a xa banxi.

¹⁰ Ala bara a janige a xa hinne kui, n xa wali suxu a b̄e. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu al̄o banxiti. N tan nan banxi k̄orinma, boore biriki d̄ox̄o. K̄on̄o kankan xa m̄eeni a wali ki ma.

¹¹ Mixi yo mu n̄oma fe gbete findide na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari x̄ema ra, xa na mu a ra gbete, xa na mu a ra ḡeme tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra s̄exe fanyi, xa na mu a ra s̄exe fori ra. Kankan xa wali matoma n̄e.

¹³ Kiiti l̄ox̄e na wali birin maken̄ema n̄e. Na kiiti luma n̄e al̄o te naxan fama kankan xa wali maken̄ende.

¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na te imini, a fama n̄e wali sare s̄otode.

¹⁵ K̄on̄o xa a sa li a xa wali naxa gan na te ra, a t̄or̄oma n̄e. A fama n̄e kaside al̄o mixi naxan natangaxi te ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa h̄or̄om̄obanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi wo b̄oje i.

¹⁷ Xa mixi nde Ala xa h̄or̄om̄obanxi kana, Ala na kanyi fan kanama n̄e, barima a xa h̄or̄om̄obanxi seniyan. Wo tan nan findixi na h̄or̄om̄obanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yete madaxu. Xa mixi nde a yete findixi l̄onnila ra dunija ki ma, a xa a yete magoro alako a xa l̄onni yati kolon.

¹⁹ Yi dunija mixie xa l̄onni findixi dax̄u na na Ala b̄e. A sebexi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema n̄e l̄onnilae b̄e e yete xa l̄onni nan na.»

²⁰ A man sebexi, «Marigi a kolon dunija mixie xa l̄onni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na.

²² Polu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na dunija, fe naxan birin na wo xa dunijeigiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxe, na birin na na wo tan nan malife ra.

²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan b̄e, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan b̄e.

4

Ala xa kiiti

¹ Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walik̄ee nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra.

² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma.

³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbete wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yete yati makiitima.

⁴ N tan b̄e, n mu fe jaaxi yo rabaxi, k̄on̄o n yete makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n b̄e. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra.

⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe maken̄ema naxan n̄oxunxi dimi kui. A tan nan janige maken̄ema naxan na mixi b̄oje ma. Na waxati, Ala mixie mat̄ox̄oma e xa wali bere nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo b̄e n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi sebeli fahaamu, «Wo naxa yaamari sebexi matandi.» Na kui, wo naxa wo yete igbo lufe ra mixi nde xanbi ra.

⁷ Nde i findixi fişamante ra? Munse na i yi ra, i mu naxan s̄ot̄oxi Ala saabui ra? Xa wo na s̄ot̄oxi Ala nan saabui ra, munfe ra wo wo yete igboma al̄o a fatanxi wo tan nan na?

⁸ A luxi al̄o wo bara wo wax̄onfe birin s̄oto muxu xanbi, wo bara

banna, wo bara findi mang'ee ra. Xa a sa na na ki ne, na birin xa sooneya wo be, alako muxu fan xa lu wo seeti ma mang'eya kui.

⁹ A luxi n be alɔ Ala bara a ragiri muxu tan x'erae ma, muxu xa findi xanbiratie ra, alɔ mixie e naxee faxama dunija birin ya tode ra, malekee nun adamadie ya xori.

¹⁰ A luxi alɔ muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ wo tan bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu senbe bara ɲɔn, kɔnɔ wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele soto, kɔnɔ wo tan bara binye soto.

¹¹ Han ya muxu tooro ma kaame nun ye xoli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu bonboma, e bara muxu findi mixi rabepinxie ra.

¹² Muxu baloxi muxu yete xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama ne e be. Mixie na muxu jaxankata, muxu dipema ne e ma.

¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu woyen fanyi falama ne e be. Han ya muxu tide mu na dunija mixie be, muxu bara lu e be alɔ mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe ne, kɔnɔ n wama wo rasife ne alɔ n ma di maxanuxie.

¹⁵ Wo noma karamoxo gbegebotode Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ n keren peti nan findixi wo baba ra, naxan bara Inyila Isa masen wo be, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma.

¹⁶ N ma marasi nan ya wo be: Wo xa bira n ma misaali nan foxo ra.

¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xee wo yire, alako a xa wo ratu n napere ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatɔe jamae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi keren nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yete igbo wo ya ma. E ɲoxo a ma n mu sigama wo

yire,

¹⁹ kɔnɔ, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xonyi li. Na temui n fama a kolonde xa na yete igboe xa woyenyi fama findide nondi ra.

²⁰ Ala xa mang'eya mu findixi woyenyi gbansan xa ra, a findixi senbe yati nan na.

²¹ Wo wama munse xɔn? N xa siga wo xonyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dije ra?

5

Yunubi jaaxi bafe

¹ N bara a me a fe jaaxi mooli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie ya ma. A xeme nde luma a baba xa gine kolon na gine ra.

² A nu lan ne yi fe xa wo boje tooro, wo fa na kanyi ramini wo tagi, kɔnɔ wo na wo yete igbofe tun.

³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N jan bara na kanyi makiiti

⁴ Marigi Isa xili nun a senbe ra. N na wo xanbi ra.

⁵ Yi mixi mooli xa so Sentane yi ra, na fe jaaxi xun xa rakana yakosi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa loxo.

⁶ Yete igbofe mu fan. Wo mu a kolon lebini siyadi farin gbegebotema ne?

⁷ Wo lebini fori ba wo ya ma, alako wo xa lu alɔ farin neene lebini mu saxi naxe i. A nondi ki ma wo na na ki ne. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma serexe ra, naxan misaalixi yexee ra naxan kon naxabama Saya-maleke Dangi Sali.

⁸ Won xa na sali raba seniyenyi kui. Won xa fe kobi nun fe jaaxi ba won ya ma, alɔ lebini fori bama won ma banxie kui ki naxe na sali. Nondi nun boje fiixe xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lebinitare nan na.

⁹ N bara a sebe wo ma bataaxe kui, wo nun yenelae naxa lu defanbooreya kui.

¹⁰ Kɔnɔ n mu wama a falafe xe wo be a wo nun yenela birin naxee na dunjɔna, a nun milantee, mupɛtie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa de masara. Xa a sa na na ki ne, a lima na fan fo wo keli dunjɔna ma de!

¹¹ N waxi a sebefe ne wo ma, defanɔna naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yete findima wo boore danxaniyatɔe ra, kɔnɔ a fa findi yenela ra, xa na mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra mupɛti. Wo nun na mixi mɔɔli, wo naxa wo dege yati yire keren.

¹² N tan mu nɔma mixie makiitide naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, kɔnɔ a lanma won xa won boore danxaniyatɔe nan makiiti.

¹³ Naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, Ala nan nee makiitima, kɔnɔ a lanma wo tan xa «mixi jaaxi kerɔ wo tagi.»

6

Danxaniyatɔe xa kiiti

¹ Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔe tagi, wo nɔma sigade di na kalamui sade kaafirɛ xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama seniyeɛtɔe xa yire?

² Wo mu a kolon seniyeɛtɔe nan fama dunjɔna birin makiitide? Xa wo tan nan dunjɔna makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di?

³ Wo mu a kolon a won fama ne malekee yati makiitide? Na kui, won fa taganxi yi dunjɔna fee makiitide munfe ra?

⁴ Xa yi dunjɔna fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatɔe pama ya ma, na nɔma ne na kiiti sade wo be.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lɔnnila yo mu na wo ya ma naxan nɔma kiiti sade danxaniyatɔe tagi?

⁶ Kɔnɔ danxaniyatɔe e boore kalamuma kaafiri xa kiiti banxi kui.

⁷ Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu dijɛma wo bore haake ma, hali na findixi kasare nan na wo be?

⁸ Kɔnɔ wo tan harige bama wo boore danxaniyatɔe yi ra tinxintareya ra.

⁹ Wo mu a kolon a mixi jaaxi mu ariyanna sɔtɔma ke ra? Wo naxa wo yete madaxu. Langoe gine yo, kuye batui yo, yenela yo, langoe xeme yo, xeme naxan nun xeme kafuma,

¹⁰ mupɛti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɔtɔma ke ra.

¹¹ Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mɔɔli kui, kɔnɔ wo bara rafixɛ, wo bara raseniyeɛn, wo bara matinxin, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

¹² Fe birin nadaxaxi n be, kɔnɔ a birin xa mu fan n be. Fe birin nadaxaxi n be, kɔnɔ n mu tinma na fe mɔɔli nde xa nɔ n na.

¹³ Ala nan donse daaxi adama xa baloe ra, a adama daaxi ne a xa na donse don, kɔnɔ Ala na birin jɔnma ne. Ala mu adama fate daaxi a xa yeɛ raba. A adama daaxi a Marigi nan be. Marigi man meɛnima ne adama fate ma.

¹⁴ Ala naxan won Marigi rake-lixɛ faxe ma, a fama ne won tan fan nakelide faxe ma a senbe ra.

¹⁵ Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie fatuxi e bore ra ki naxe? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu.

¹⁶ Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A sebeɛxi Kitaabui kui, «Xeme nun gine findima fate keren nan na.»

17 Kɔnɔ mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

18 Wo wo gi langoeɓa ma. Yunubi gbete mu findixi haake ra mixi fate ma, kɔnɔ langoeɓa tan haake sɔtoma mixi fate nan na.

19 Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Seniyenxi xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo bɔɓe i. Wo mu findixi wo yete gbe xa ra sɔnɔn.

20 Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔrɔxɔe ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔxɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi seriyɛ

1 N wama wo xa sɛbeli yaabife. A fan xeme be a lufe a mu gine dɔxɔ,

2 kɔnɔ yene to bara gbo, a lanma xeme tan, kankan xa a gbe gine sɔto. Gine fan, kankan xa a gbe mɔri sɔto.

3 Xeme lanma a xa gine waxɔnfe raba futi ki ma. Gine fan lanma a xa a xa mɔri waxɔnfe raba futi ki ma.

4 Gine fate luma a xa mɔri xa yaamari nan bun ma, xeme fan fate luma a xa gine xa yaamari nan bun ma.

5 Wo naxa tondi wo bore be, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi temui naxe waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yete suxude, Sentane fama ne wo ratantande.

6 N xa marasi nde fi wo ma, kɔnɔ yaamari mu a ra.

7 A xoli n ma mixi birin xa lu alo n tan, kɔnɔ Ala mu mixi birin kima keɓa keren. A a ragirixi nde xa nɔ fe nde rabade, boore fan xa nɔ fe gbete rabade.

8 N xa a fala xeme be, naxee mu nu gine dɔxɔ sinden, xa na mu a ra gine naxee mu na xeme taa sinden, xa na mu a ra kaape ginɛ, xa na mu a ra xeme naxan

xa gine laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali fɔxɔ ra.

9 Kɔnɔ xa wo mu noma wo yete suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxɔnfe be.

10 N bara xeme nun a xa gine yamari, gine naxa mee a xa mɔri ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na.

11 Xa a sa li gine naxa mee a xa mɔri ra, a xa lu xemetareɓa kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mɔri xɔn ma. Xeme fan naxa mee a xa gine ra.

12 Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatɔe bara gine danxaniyatare dɔxɔ, na gine fa tin lude a yi ra, na xeme naxa mee a ra.

13 Xa na mu a ra, xa a sa li gine bara dɔxɔ xeme danxaniyatare xɔn, na xeme fa tin na gine ra, na gine naxa mee a xa mɔri ra.

14 N a falama fe naxan ma, na gine xa mɔri danxaniyatare noma seniyende a xa gine danxaniyatɔe saabui ra, xa na mu a ra na gine danxaniyatare noma seniyende a xa mɔri danxaniyatɔe saabui ra. Xa danxaniyatɔe meema a xa denbaya ra, a xa die mu seniyenma nu, kɔnɔ xa a lu a xa denbaya xun ma, e seniyenma ne.

15 Xa danxaniyatare bara mee a xa gine ra, xa na mu a ra a xa mɔri ra, a xa siga. Xeme danxaniyatɔe, xa na mu a ra gine danxaniyatɔe, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama ne won xa lu bɔɓesa kui.

16 Gine, i a kolon xa i noma a niyade i xa mɔri xa kisi? Xeme, i a kolon xa i noma a niyade i xa gine xa kisi?

17 Kankan xa jere kira xɔn ma Marigi a tixi naxan xɔn. Kankan xa wali raba Marigi be a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatɔe jama birin be.

18 Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunne ra. Xa Ala bara sunnatারে xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatারেya kui.

19 Sunnafe nun sunnatারেya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo.

20 Kankan xa lu a keɲa, alo Ala a xilixi temui naxe.

21 Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi temui naxe? I naxa kontofili. Xa i noma xoreya sotode, na fan.

22 Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri.

23 Wo xunsaraxi sare xoxoxe nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra.

24 N ngaxakerenyie, kankan xa lu a keɲa, alo Ala a xilixi temui naxe.

25 Marigi mu n yamarixi ginedimedi xa fe ra, kono n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxixi.

26 N tan be, a fisa xa ginedimedi mu doxo xeme taa sinden, barima yi waxati a xoxoxo.

27 Xa gine kanyi nan i ra, i naxa a beɲin. Xa ginetare nan i ra, i naxa gine fen.

28 Xa i gine fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginedimedi doxo xeme taa, na fan mu findima yunubi ra. Kono mixi naxee na mooli rabama, e fama toode yi duniɲigiri kui. N wama e ratangafe na toore nan ma.

29 N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo be, waxati gbegbe mu luxi sonon. Keli yakosi ma, gine na naxan yi, a xa lu alo ginetare.

30 Naxan na wafe, a xa lu alo a mu wafe. Naxan seewaxi, a xa lu alo a mu seewaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alo se mu a yi.

31 Naxan na dunja fe rawalife, a xa lu alo a tide mu na, barima yi dunja na ɲonfe ne yi ki.

32 A xoli n ma wo xa kontofili birin beɲin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan foxo ra, alako Marigi xa ɲelixin a xa wali ra.

33 Kono naxan futi xirixi, a tan nan birama dunja fee foxo ra, alako a xa gine xa ɲelixin a xa wali ra.

34 Na temui a na fe firin nan kui na ki. Gine fan, naxan mu na xeme taa, a findi ginedimedi ra, a birama Marigi xa fee nan foxo ra, alako a fate nun a xaxili xa seniyeɲ. Kono naxan doxoxi xeme taa, a tan nan birama dunja fee nan foxo ra, alako a xa moori xa ɲelixin a xa wali ra.

35 N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xoli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kontofili gbete yo naxa lu wo ma.

36 Mixi naxan bara gine fen folo, a fa a kolon a mu noma a yete suxude, a a mapoxunxi ne a a lanma a xa na gine doxo, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginefenyie xa futi xiri e nun a xa gine tagi.

37 Kono ginefenyi naxan noma a yete suxude, naxan bara nate tongo a yete ra a naxa gine doxo, na kanyi bara fe fanyi raba.

38 Na kui, naxan ginedimedi fenxi doxoma, na bara fe fanyi raba, kono naxan mu a doxoma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

39 Gine nun a xa moori luma a ra han a xa simaya danyi ne. Kono xa a xa moori faxa, a noma doxode xeme gbete xon ma. A noma doxode xeme xon a nu wa naxan yo xon, kono a xa findi Ala xa mixi nan na.

40 Kono n tan be, a xa seewe xun masama ne xa a sa lu kaape kui.

N laxi a ra a Ala Xaxili na n boɓe i.

8

Serexe donfe naxan baxi kuye be

¹ Won birin bara fahaamui soto serexe sube xa fe ma naxan baxi kuyee be. Fahaamui noɓa findide yete igboɓa ra, koɓo xanunteya nan mixie ralimaniyama.

² Mixi naxan doxo a ma a bara ge fahaamui sotoɗe, nde luxi a xa fahaamui ra.

³ Koɓo mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.

⁴ N xa fe nde masen wo be serexe sube donfe ma naxan baxi kuyee be. Won a kolon kuye yo mu na dunija naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na.

⁵ Dunija mixie fe gbege findima alae ra koore nun boxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.»

⁶ Koɓo won tan be Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan jengima naxan saabui ra.

⁷ Koɓo mixi birin mu gexi fahaamui sotoɗe na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakosi e ne serexe sube donma, e tan be a baxi kuye nan be. E xaxili to mu gexi fee fahaamude sinden, e yunubi sotoɓa na sube donfe kui.

⁸ Donse mu mixi makorema Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren.

⁹ Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xoreya naxa a niya fahaamutare xa yunubi soto.

¹⁰ Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo doxoɓi teebili ra kuyee banxi kui, na noɓa a niyade fahaamutare fan xa kuye serexe sube don.

¹¹ Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan be, a fama loɗe i tan nan ma fahaamui saabui ra.

¹² Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹³ Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara diɓe na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

¹ Lasiri xa mu na n na? Xeera xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xe? Marigi mu n xeexi wo yire xe, alako wo xa danxaniya?

² Temunde booree mu n kolon xeera ra, koɓo wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xeeraya tonxuma nan na Marigi xa fe ra.

³ N ma xunmafale nan na ki mixie be naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dege, muxu xa muxu min?

⁵ A mu daxa muxu xa gine danxaniyaxi doxo, naxan luma muxu seeti ma muxu xa jere kui, alo xeera booree a rabama ki naxe, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi?

⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra?

⁷ Soori mundun a yete rabaloma? Boxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse demadonyi mundun mu a xa xuruse xipe minma?

⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa seriyɗe fan mu na mooli masenma xe?

⁹ A sebexi Tawureta Munsa kui, «Ninge ne mengi luxutama, wo mu lan wo xa a de xiri.» Na kui, Ala wama meenife ningee nan gbansan ma,

¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na sebe won tan

nan ma fe ra. Walike walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma ne alako a xa baloe soto.

¹¹ Xa muxu bara wakili wo be alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xe muxu xa se soto wo yi ra?

¹² Xa mixi gbetee na mooli sotoma wo ra, a mu lanma xe muxu singe xa na soto? Kono muxu mu na findixi tekuru ra wo mabiri. Muxu bara dije na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matoooro.

¹³ Wo mu a kolon serexedubee fan baloma serexee nan na naxee baxi Ala xa horomobanxi be? Serexedube naxee serexe sama serexebade, e xa baloe minima na serexee nan kui.

¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

¹⁵ N tan mu na findixi tekuru ra fefe ma. N man mu yi bataaxe sebexi xe alako wo xa n ki. Kawandi tife kobiri xanbi a bara findi jalexinyi ra n be. N mu tin mixi yo xa na jalexinyi ba n yi ra, hali na findi faxe nan na n be.

¹⁶ N mu noma n yete igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n be. Naxankate na n be, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi.

¹⁷ Xa n keren nan a janigexi nu, a lanma n xa sare soto. Kono xa a mu fatanxi n yete janige xa ra, n na xeraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na.

¹⁸ Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na jalexinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu noma naxan maxorinde.

¹⁹ Hali lasiri nan n na, n nan n yete findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegebe soto Ala be.

²⁰ N nan jerema Yuwif ki nan ma Yuwif ya ma alako n xa e soto Ala be. N nan jerema Muns

xa seriye ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie soto Ala be naxee na na seriye bun ma.

²¹ Xa n na mixie ya ma naxee mu na Muns xa seriye bun ma, n fan luma e gbe ki ne, alako n xa na mixi mooli soto Ala be. N nan jerema na ki ne hali n tan to na Ala xa seriye bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma.

²² N bara jere fahaamutarepa ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan soto Ala be. N bara fe mooli birin naba, n bara jere mixi mooli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee soto Ala be.

²³ N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na neme kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama jama ya xori, mixi keren gbansan wan geenima, a sare soto? Wo fan xa jere a fanyi ra wo xa dunijeigiri kui, alako wo xa sare soto Ala ra.

²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xoxoxoe mooli birin nabama, alako e xa geeni, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sotoma naxan buma abadan.

²⁶ Na nan a toxi n luma n jere ki mato ra a fanyi ra, n mu bonboma fe fufafu ra.

²⁷ N nan n yete suxuma ne senbe ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa loe.

10

Isirayila xa misaali

¹ N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa neme a ma won babae naxan nabaxi. E naxa jere nuxui bun ma, e naxa baa igiri.

² E nun Annabi Muns, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui.

³ E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra.

⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na

fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e fɔxɔ ra.

⁵ Kɔnɔ mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gexi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.

⁶ E xa jere birin findixi misaali nan na won be, alako won naxa bira fe jaaxi fɔxɔ ra alo e a rabaxi ki naxe.

⁷ Wo naxa kuyee batu, alo ndee a raba ki naxe e tagi. A sebexi Kitaabui kui, «Nama naxa dɔxɔ e dgedede, e naxa e min, e fa keli yene rabade.»

⁸ Won naxa bira yene fɔxɔ ra alo ndee a raba ki naxe e ya ma. Na kui, mixi wulu mɔxɔɔren mixi wulu saxan naxa sɔntɔ lɔxɔe keren kui.

⁹ Won naxa Marigi mato alo ndee a mato ki naxe e ya ma, bɔximasee naxee faxa.

¹⁰ Wo naxa wo mawa, alo ndee e mawa ki naxe e ya ma, sayamaleke fa e faxa.

¹¹ Na fe mooli e lixi ne, a xa findi misaali ra won tan mixie be naxee na waxati donxɔe. A birin sebexi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa meeni a yete ma alako a naxa bira.

¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu noma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan noma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala feere nde fima ne wo ma, alako wo xa nɔ minide a kui, wo xa nɔ a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra.

¹⁵ N na woyenfe xaxilimae nan be, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra.

¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra?

¹⁷ Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee serexe sube donma, e mu lama xe na wali ra naxan nabama serexebade?

¹⁹ N wama munse masenfe na kui? Serexe sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astofulah.

²⁰ N xa a fala wo be, kuye batuie serexe bama jinnee nan be, e mu a bama Ala xa be. N tan mu tinma wo nun jinnee xa lu fe keren.

²¹ Wo mu noma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min jinnee xili fan na. Wo mu noma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don jinnee xili ra.

²² Wo wama Marigi raxɔnɔfe ne, naxan mu wama a firin nde xɔn? Wo jɔxɔ a ma won senbe dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, kɔnɔ a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kɔnɔ a birin mu findima munafanyi ra.

²⁴ Mixi naxa a yete kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen.

²⁵ Wo noma sube mooli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra,

²⁶ barima «Alatala nan gbe na bɔxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatare nde wo xili wo xa wo dege yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mooli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra.

²⁸ Kɔnɔ xa a sa li mixi nde fa a fala wo be, «Yi donse baxi serexe nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a be a xaxili ki ma.

²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan be i xaxili ki ma, kɔnɔ a mu lanma i naxan nabama i xa yeteralu kui, i

boore xa na maṛoxun i be yunubi ra.

³⁰ A mu lanma mixi xa fe jaaxi maṛoxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

³¹ Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa maṛoxoɔe soṭo.

³² Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifii yo, Ala xa danxaniyatɔe yo.

³³ N fan jereɓa na ki ne, alako n ma fe birin xa rafaɓ mixi birin ma. N mu na n yete xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegebe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatɔe xa malanyi raba ki

¹ Wo xa bira n ma misaali foɓo ra, alo n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali foɓo ra ki naxe.

² N bara wo maṛoxo barima wo ratuma n ma fe ma temui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

³ A xoli n ma wo xa a kolon xeme birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, gine birin na xeme xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma.

⁴ Xeme naxan birin salima, xa na mu a ra a woyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a Marigi yeibu.

⁵ Gine naxan birin salima, xa na mu a ra a woyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mange yeibu. A luxii ne alo a xunyi bara bi.

⁶ Gine naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Gine xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunxexe maxabafe, a lanma ne a xa a xunyi makoto.

⁷ Xeme tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi

Ala misaali nun a noɓe nan na, koɓo gine tan findixi xeme xa noɓe nan na.

⁸ Xeme xa mu minixi gine i. Gine nan minixi xeme i.

⁹ Xeme xa mu daaxi gine xa fe ra. Gine nan daaxi xeme xa fe ra.

¹⁰ Na nan a toxi gine lanma a xa a xunyi makoto malekee xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tonxuma nan na a a na xeme xa yaamari nan bun ma.

¹¹ Koɓo Marigi xa fe kui, gine hayi na xeme ma, xeme fan hayi na gine ma.

¹² Gine minixi xeme i ki naxe, xeme fan barima gine nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma.

¹³ Wo xa na kiiti sa wo yete ra. A daxa gine xa sali a xunyi mu makotoxi?

¹⁴ Wo daa ki yete yati a masenxi wo be a xeme xunxexe na kuya a findixi yaagi nan na a be,

¹⁵ koɓo gine tan xunxexe na kuya, na findixi a be noɓe nan na. Xunxexe kuye fixi gine ma a xunyi makotose nan na.

¹⁶ Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatɔe jamae birama na seriye nan foɓo ra.

¹⁷ Koɓo fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyi kui, n mu noɓa naxan maṛoxode. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe jaaxi ra wo be.

¹⁸ A foɓe, n bara a me a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxe. N laxi a ra nondi nde na na kui.

¹⁹ Lantareya na mini wo tagi, na noɓa ne a masende nondi na naxee be wo ya ma.

²⁰ Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa seɓexe tonxuma xa ra,

²¹ barima ndee e degema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, koɓo e booree tan luma kaame ra.

²² Banxie mu na wo yi ra wo wo degema a nun wo wo minma dennaxe? Munfe ra wo yoma Ala

xa danxaniyatɔe nama ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse fala wo be? N xa wo matɔxo? N mu wo matɔxoma na xa fe ra.

²³ Marigi naxan masenxi n be, n bara na dentegɛ wo be. E Marigi Isa yanfa kɔe naxan na, a naxa taami tongo,

²⁴ a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a fɔxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.»

²⁵ E to ge e degede, Isa man naxa tonbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra.

²⁶ Temui yo temui, wo ne na taami donma, wo ne na minse minma, wo luma Marigi xa faxe nan masen na han a gbilen waxati.»

²⁷ Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na minse min binyetarena kui, a bara yunubi soto Marigi fate nun a wuli ra.

²⁸ Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato,

²⁹ barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nan a ra, a bara kiiti jaaxi soto.

³⁰ Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee jan bara bele.

³¹ Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiiti jaaxi soto.

³² Marigi won makiitima ne, alako a xa won matinxin, won naxa kiiti jaaxi soto alo dunija mixie.

³³ N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxe Marigi xa serexe tonxuma donde.

³⁴ Xa kaame na mixi ma, a xa a dege a xonyi, alako a naxa findi kiiti jaaxi ra wo xa malanyi kui.

N na fa, n fama na fe gbetee yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatɔee malife

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma wo xa fahaamui soto fee ra Ala Xaxili Seniyenxi wo kima naxee ra.

² Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie fɔxo ra.

³ Na na a ra, n xa a fala wo be, mixi naxan woyenma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu noma a falade, «Isa dankaxi.» Mixi yo fan mu noma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili Seniyenxi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki doxoɛ wuya, kono a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na.

⁵ Ala xa wali doxoɛ wuya, kono a birin fatanxi Marigi keren nan na.

⁶ Ala xa fe rabaxi doxoɛ wuya, kono a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa no na fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be nama xa munafanyi xa fe ra.

⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxili-maya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra,

⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa no mixi rayalande,

¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa woyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa fe nun Sentane xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa no xui gbetee falade, a ndee kima na xui madangife ra.

¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mooli birin nabama. A kankan kima alo a a panigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, kono e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadoxoɛi e bore ra, e findi

keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki ne.

¹³ Won tan danxaniyatɔe birin bara Ala Xaxili kerenyi soto. Won birin bara findi fate keren na. Yuwifi yo, Gireki yo, konyi yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili keren nan saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonse keren gbansan xa ra, e wuya.

¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi belexe ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁶ Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe mɛma di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mɛma di?

¹⁸ Ala bara salonse birin doxo mixi fate ma, alo a wama a xon ma ki naxe.

¹⁹ Xa na birin findi salonse keren na, fate fa findima a ra di?

²⁰ Salonsee wuya, konɔ fate gundi keren na a ra.

²¹ I ya mu noma a falade i belexe be, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu noma a falade i sanyi be, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu noma rabade feo! Hali fate salonse naxee senbe mu gbo, fate hayi na e ma.

²³ Won won fate salonse naxee mapoxunxi a e tide xurun, won mɛenixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonse naxee suturaxi, won mɛenixi nee ma dangi booree ra.

²⁴ Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa menni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonse naxee mapoxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi booree ra.

²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore be. A wama ne won xa mɛeni e birin ma.

²⁶ Xa a sa li salonse keren tooro, salonse booree fan tooroma ne.

Xa a sa li salonse keren bara tide soto, salonse birin seewama ne na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na.

²⁸ A folɛ, Ala bara ndee ti Isa xa xɛerae ra danxaniyatɔe nama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namijonmɛe ra. A saxan nde, a bara ndee ti karamoxoe ra. A man bara a niya ndee xa no kaabanako rabade, ndee xa no e booree malide ki gbete. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa no xui gbete falade.

²⁹ Nee birin findixi xɛerae nan na? Nee birin findixi namijonmɛe nan na? Nee birin findixi karamoxoe nan na? Nee birin noma kaabanako rabade?

³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin noma xui gbete falade? Nee birin noma na xue madangide e booree be?

³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakosi n xa kira fisamante masen wo be.

13

Xanunteya

¹ Hali n noma adamae nun malekee xui falade, xa xanunteya mu na n boje kui, n xui luma ne alo paani nun tolonyi bonbo xui.

² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin fahaamu, xa xanunteya mu na n boje kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbo han n fa no geya tongode a tide, xa xanunteya mu na n boje kui, n tide yo mu na.

³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faza te xora Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n boje kui, na mu findima geeni yo ra n be.

⁴ Xanunteya a niyama ne mixi xa findi mixi dijexi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yete matoxoma, a mu a yete igboma,

⁵ a mu xurutarepa rabama, a mu a yete xa geeni fenma, a mu xonoma. Gbesenxonneya mu luma a bope kui,

⁶ a mu jlexinma wule ra, a jlexinma nondi nan na.

⁷ Xanunteya na naxan be, a dijema fe birin ma, a mu tege fefe, a a xaxili tima fe fanyi ra temui birin, a tunnabexi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu jonma abadan. Woyenfe Ala xili ra a jonma ne, xui gbete falafe danma ne, kolonyi fan jonma ne.

⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gema namijonme masenyi birin falade,

¹⁰ konɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare jonma ne.

¹¹ N dimedi temui, n ma woyenyi yo, n ma mapoxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimedipa nan na. Konɔ n to mo, n bara dimedi fee lu na.

¹² To won mu fee igbema a fanyi ra. A luxi alo won na won yete matofe kike ma naxan mu igbema a fanyi ra. Konɔ waxati na fafe, won fee igbema ne a fanyi ra, a luma ne alo won nun na fee na ti yire keren. To n mu fe birin kolon, konɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alo Ala n kolonxi ki naxe.

¹³ Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Konɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui gbete falafe nun woyenfe Ala xili ra

¹ Xanunteya xa lu wo bope kui. Wo kata wo xa Ala xa kie soto a Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Woyenfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen.

² Mixi naxan xui gbete falama, a mu woyenfe adama xa be, a woyenma Ala nan be, barima adamadi mu na xui mooli mema. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama.

³ Mixi naxan woyenma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadie be naxan noma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma.

⁴ Konɔ mixi naxan woyenma xui gbete ra, a a yete gbansan nan malima. Naxan woyenma Ala xili ra, a danxaniyatɔe nama nan malima.

⁵ A xoli n ma wo birin xa xui gbete fala, konɔ n wama naxan xon dangife na ra, wo xa no woyende Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbete falafe ra, fo na xui gbete xa madangi danxaniyatɔe nama be, alako e xa danxaniya xa sabati.

⁶ Yakosi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbete falafe ra wo mu naxee mema, na wo malima di? Konɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo be, na nan findima munafanyi ra wo be.

⁷ Hali xule nun kora, se naxee mu jengima, xa e sigi sa xui mu fiixe, mixi mu noma a kolonde.

⁸ Xa sara xui mu fiixe, soori gali mu noma a kolonde gere waxati bara a li.

⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui soto na ma di? Wo woyenma fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na dunjina, konɔ e birin masenyi nde nan tima.

¹¹ Xa mixi woyen n be xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xope ra muxu bore be.

¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo

ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ pama rasabatima.

¹³ Naxan xui gbɛtɛ falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree bɛ.

¹⁴ Xa n salima xui gbɛtɛ ra, n bɔɛ salima, kɔnɔ n salima fahaamutareja nan kui.

¹⁵ A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n bɔɛ ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa bɛɛti ba n bɔɛ ra, n man xa bɛɛti ba fahaamui ra.

¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i bɔɛ ra, mixi naxan doxoxi i seeti ma, a mu nɔma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma.

¹⁷ I tantu fanyi rasigama Ala nan ma, kɔnɔ boore xa danxaniya mu nɔma sabatide na saabui ra.

¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui gbɛtɛ falama dangife wo birin na,

¹⁹ kɔnɔ mixi wɔyɛn suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wɔyɛn wulu ra, naxee falaxi xui gbɛtɛ danxaniyatɔɛ pama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alo dimɛdie, wo xa wali nɛ alo kuntigie. Fe naaxi ma, wo xa lu alo diyɔrɛ gbeeli. Kɔnɔ xaxili ma, wo xa lu alo mixi mɔxi.

²¹ A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Marigi naxa a masen, <N fama wɔyɛnde yi pama bɛ xui gbɛtɛ ra naxan fatanxi xɔɛ ra, kɔnɔ hali n wɔyɛn na ki, e mu n xui suxuma.»

²² Na nan a toxi, xui gbɛtɛ falafe findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɛ nan bɛ, danxaniyatɔɛ xa mu a ra. Kɔnɔ wɔyɛnfe Ala xili ra, na nan findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɛ bɛ, danxaniyatɔɛ xa mu a ra.

²³ Xa a sa li danxaniyatɔɛ pama birin na yire keren xui gbɛtɛ falafe ra, danxaniyatɔɛ ndee na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxee wama wo xa fe ramefe, e mu a falama xɛ a wo bara daxu?

²⁴ Kɔnɔ xa wo birin na wɔyɛnfe Ala xili ra, danxaniyatɔɛ ndee na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxan wama wo xa fe ramefe, a a yetɛ kolonma nɛ yunubitɔɛ ra, a wo xa masenyi kolon nɔndi ra,

²⁵ a gundo birin makenɛn. Na kui, a a yetɛ igoro bɔxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa bɛɛti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa wɔyɛn xui gbɛtɛ ra, ndee xa na xui gbɛtɛ madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatɔɛ pama xa sabati.

²⁷ Xa mixie xui gbɛtɛ falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Kankan xa wɔyɛn a wɔyɛn tɛmui, kankan xa mixi soto naxan na xui madangima booree bɛ.

²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa wɔyɛnyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie wɔyɛnma Ala xili ra, e fan naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra.

³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili ra, boore na wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, naxan na wɔyɛnfe a lanma a xa dundu sinden.

³¹ Kankan nɔma wɔyɛnde Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya soto.

³² Namijɔnme tan, a masenyi tima a janige nan na.

³³ Ala mu wama xurutareja xɔn, a wama nɛ fe birin xa raba a raba ki ma bɔɛsa kui.

Seniyɛntɔɛ pama birin bara lan a ma,

³⁴ a ginɛe xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa wɔyɛn, e xa lu magore kui alo Ala xa seriye a masenxi ki naxɛ.

³⁵ Xa e wama maxɔrinyi tife, e xa e xa mɔri maxɔrin banxi,

barima a mu daxa gine xa woyen malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan be?

³⁷ Xa mixi nde a maɔɔxun a namijɔnmɛ na a ra, xa mixi nde a maɔɔxun a Ala bara a ki, a xa n ma sebeli kolon Marigi xa yaamari ra.

³⁸ Xa a mu na kolon nɔndi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, woyenfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tonyi doxo xui gbete falafe ra,

⁴⁰ kɔno wo xa na raba a raba ki ma seriye ra.

15

Marakeli

¹ N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo be, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan foxo ra.

² Xa wo lu na foxo ra alo n a masenxi wo be ki naxe, wo fama ne kisode na saabui ra. Xa wo mu lu na foxo ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo be.

³ N nu bara masenyi hagige ti wo be, n naxan soto. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa won ma yunubie xafari fe ra, alo a nu sebexi ki naxe.

⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxe ma a xi saxan nde, alo a nu sebexi ki naxe.

⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xera fu nun firinyie ma.

⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatɔe keme suuli ma temui keren. Han ya na danxaniyatɔe gbege baloxi, kono ndee bara laaxira.

⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xera birin ma.

⁸ A donxɔe ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xera ra, a booree sugandixi temui naxe.

⁹ N tide mu nu gbo alo xera booree. Xera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatɔe pama jaxankata.

¹⁰ Kono n bara findi Isa xa xera ra Ala xa hinne saabui ra. Na hinne mu findixi fe fufafu ra n be. N bara wali dangife xera birin na, kono n tan mu a ra. Ala xa hinne nan walixi n be n ma duniɔeigiri kui.

¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo be. Wo bara ge danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxe ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxe ma?

¹³ Xa mixi mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na.

¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule false ra Ala be, barima muxu bara seedeɔɔxoya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma. Kono xa nɔndi na a ra mixie mu kelima faxe ma nu, Ala fan mu a rakelima nu.

¹⁶ Xa mixie mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma,

¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatɔe laaxiraxie fan bara lɔe.

¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi duniɔeigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kono n xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi nan kelixi faxe ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma.

²¹ Faxe to so duniɔa adama saabui ra, marakeli fan soxi

adama nde nan saabui ra.

²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra.

²³ Κοῖνο kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxe, a xa mixie fan kelima ne.

²⁴ A na mangeya ragbilen Baba Ala ma, a na ge node mangeya nun senbe birin na, dunija jɔnma ne na waxati.

²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mange ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma.

²⁶ A yaxui δῶνχοε a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na.

²⁷ Ala nan na birin saxi a xa yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a xa yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xōra faxamixie be? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xōra e be?

³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xῶροχοε kui temui birin?

³¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a nōndi ki ma, λῶχο yo λῶχο n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seewaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra.

³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaapexie gere Efese? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min, barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Nereboore kobie nan yuge fanyi masarama.

³⁴ Wo xa σοῦβε suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo be, na bara findi yaagi ra wo be.

³⁵ Nde noma a yete maxorinde, a naxe, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mōoli mundun luma e ma?»

³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xori mu noma findide sansi ra, fo a faxa sinden?

³⁷ Sansi xori naxan sima boxi, a nun a soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi xori tan, a xori gbansan na a ra, temunde maale xeta, xa na mu a ra sansi xori gbete.

³⁸ Ala sansi xori birin findima sansi ra alo a wama a xon ma ki naxe. Sansi xori mōoli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keren. Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki gbete. Xoni fate nun yexe fate fan na e xati ma.

⁴⁰ Se naxee na boxi ma, a nun se gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne.

⁴¹ Soge yanbama ki naxe, a nun kike yanbama ki naxe, a nun tunbuie yanbama ki naxe, e birin keren mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na dunija temui naxe, a fate noma kanade, κοῖνο a na keli faxe ma, a fate mu noma kanade sonon.

⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxe, a bōroma ne, a senbe jɔn, κοῖνο a kelima faxe ma senbe nun nore nan na.

⁴⁴ Mixi na ragata a fate na dunija ki nan ma, κοῖνο a kelima a laaxira ki nan ma. Dunija fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a sebexi, «Adama singe findixi nimase nan na.» Adama δῶνχοε findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima.

⁴⁶ Adama singe findixi dunija mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama dunija ma daaxi xanbi ra.

⁴⁷ Adama singe fatanxi dunija bende fupi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na.

⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bende ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alo na Adama naxan kelixi koore.

⁴⁹ Won to maniya won benba Adama ra dunija, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

⁵⁰ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be, dunija fate mu noma Ala xa ariyanna soto de ke ra. Ni-masee fate mu noma ariyanna soto de ke ra. E fate boroma ne, konɔ fate boroxi mu noma sode ariyanna.

⁵¹ N xa gundo fala wo be. Won birin mu faxama, konɔ won birin masarama ne

⁵² mafuren mafuren sara donxoe xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima ne faxe ma fate neenee ra e ma naxee mu boroma sonon. Won fama ne masarade.

⁵³ Naxan lan a xa borɔ, na mu boroma sonon. Naxan lan a xa faha, na mu faxama sonon.

⁵⁴ Fate boroxi na findi fate borotare ra, fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi sebeli fama kamalide na temui ne:

«Wo bara xunnakeli soto faxe ma.

⁵⁵ Faxe xa xunnakeli na minden?

Faxe xa toore na minden?»

⁵⁶ Yunubi findixi toore nan na naxan bara mixi faha. Yaamari findixi yunubi xa senbe nan na.

⁵⁷ Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁵⁸ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi be temui birin, barima wo a kolon a wo naxan nabama a be fe fufafu xa mu a ra.

danxaniyatɔe pamae yamarixi ki naxe.

² Kankan xa kobiri nde sa a xati ma a harige bere ra sande loxoɔe birin, alako kobiri xa ge malande beenun n fa temui.

³ N na fa, n bataaxe soma mixie yi ra wo naxee sugandima kobiri xaninfe ra Darisalamu.

⁴ Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

⁵ N na dangi Masedon boxi ra, alo n wama a xon ma ki naxe, n fama ne wo yire.

⁶ Temunde n saxanyi raba wo xonyi, xa na mu a ra n jeme radangi naa, alako wo xa no n malide n ma biyaasi kui.

⁷ Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xoli n ma n xa lu wo yire dondoronti.

⁸ Konɔ n xa lu be Efese han Xe Xabe Sali xa ba a ra,

⁹ barima n ma wali na sooneyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n be.

¹⁰ Xa Timote fa wo yire, wo a rasene alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan be alo n tan.

¹¹ Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li borjesa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamefe.

¹² Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatɔe ndee. A singe a mu nu tinxi, konɔ yakosi a bara nate tongo a xa siga a na feere soto temui naxe.

¹³ Wo xa wo yete mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo senbe so.

¹⁴ Wo xa fe birin naba xanunteya ra.

¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa denbaya nan singe danxaniya Akayi boxi ma. E bara wali seniyyentɔee be ki fanyi ra.

16

Pɔlu xa jungui

¹ Wo xa kobiri malan seniyyentɔee be, alo n Galati boxi

¹⁶ Wo xa lu na mixi mooli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

¹⁷ N bara jalexin Sitefana, Fortunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi.

¹⁸ E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e be.

¹⁹ Danxaniyatōe pama naxee na Asi boxi ma e bara wo xeebu. Akila, Pirisila, nun danxaniyatōe pama naxan e malanma e xonyi, e fan bara wo xeebu Marigi xili ra.

²⁰ Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xeebu. Wo xa wo bore xeebu danxaniyatōee xa xanunteya kui.

²¹ N tan Pōlu bara yi xeebui sebe n yete belexe ra.

²² Naxankate xa lu mixi be naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa.

²³ Marigi Isa xa hinne wo ra.

²⁴ N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Korinti
danxaniyatɔe pama
ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde nan na danxaniyatɔe pama be, naxan nu na Korinti taa kui Girɛki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbege naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e jere ki mu nu gexi fande. Ndee nu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe danxaniyatɔe booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe singe sebe e ma.

Korintikae to na bataaxe singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie fɔxɔ ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yete findi xɛera fisamantee ra, kɔnɔ yete igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe firin nde sebe Korinti danxaniyatɔe pama ma.

Yi bataaxe a masenxi ne a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra. A naxa fe gbege masen danxaniyatɔe be, alako na wule falee naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra sɔnɔn.

Bafe na ra, yi bataaxe marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan fɔlɔ Darisalamukae be. Danxaniyatɔe ndee nu na tɔɔre kui kaame xa fe ra Isirayila bɔxi ma. Na kui, danxaniyatɔe pama naxee nu na

yire gbetɛe, e naxa kɔbiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na fɔlɔ, kɔnɔ Pɔlu e rasima yi bataaxe ra e xa na wali rajɔn.

Yi bataaxe findixi Kitaabui nan na naxan seriye fanyi masenma to danxaniyatɔe be. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xɛerae ra naxee nɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔnɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa xɛerae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi fɔxɔ ra. Ala xa won natanga na saabui jaaxi mɔoli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔe booree malife ra e xa tɔɔre kui. Ala xa xanunteya mɔoli xa lu won bɔje kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxɔnki. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Korinti
danxaniyatɔe pama
ma**

Danxaniyatɔe xa limaniya

¹ N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xɛera ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xɛebu, wo tan Ala xa danxaniyatɔe naxee na Korinti, a nun seniye tɔe birin naxee na Akayi.

² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun bɔjesa fi wo ma.

³ Tantui na Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui.

⁴ Ala won nalimaniyama won ma tɔɔre kui, alako won fan xa nɔ tɔɔrɔmixi gbetɛe ralimaniyade na ki.

⁵ Won ma tɔɔre xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki

naxe, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki ne.

⁶ Muxu na tɔɔɔfe alako wo tan xa limaniya nun kisi soto. Muxu xa limaniya a niyama ne wo fan xa limaniya soto alako wo fan xa no wo xa tɔɔɔre ra. Won birin na tɔɔɔfe ki keren.

⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sooneyama ne, barima wo limaniya soto ma wo xa tɔɔɔre nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu jaxankate naxan soto Asi. A nu gbo dangi muxu senbe ra, muxu fa a mapoxun muxu na faxafe ne.

⁹ Na mapoxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yete ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima.

¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxe jaaxi ma. A man fama na rabade muxu be. Muxu bara la a ra a man fama ne muxu ratangade.

¹¹ Wo fan noma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegebe na Ala maxandi muxu be, mixi gbegebe fama ne Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu seewaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu boje kui a muxu bara jere dunija kui wo ya ma seniyenyi nun boje fiixe kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu jerexi na ki ne wo ya ma dangife yire birin na. Na jere mooli mu kelixi adamadi xa lonni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma.

¹³ Muxu mu sese sebe wo ma wo mu noma naxan tode nun a kolonde a fiixe ra. A xoli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra.

¹⁴ Wo jan bara nde kolon, kono wo xa fahaamui fama ne kamalide a kolonfe ra a won birin binye soto ma ne won Marigi Isa fa temui won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne soto.

¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon temui naxe, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon temui naxe. Na ki wo noma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya.

¹⁷ Wo joxo a ma nate tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan woyen frin falama?

¹⁸ N bara a fala wo be Ala tinxixi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui.

¹⁹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo be, a fan mu a yete matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo be, na birin findixi nondi nan na.

²⁰ Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nore xa fe ra.

²¹ Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi,

²² a fa a xa tonxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yete Xaxili raso won boje i naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

²³ Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi tɔɔɔre ra wo be.

²⁴ Muxu mu wama danxaniyatose yamarife, kono muxu wama kafufe ne wo ma alako wo xa seewa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Polu xa biyaasie

¹ Na kui, n nu bara nate tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui.

² Xa n bara wo tan tɔɔɔɔ, nde noma n naseewade sonon? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa noma na ra?

³ N nu bara na bataaxe sebe alako wo jere ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra

n be. A lanma wo xa findi sɛwɛ nan na n be. N a kolon naxan na findi sɛwɛ ra n be, a findima ne sɛwɛ ra wo fan be.

⁴ N to na bataaxe sebe wo ma, n boɲe nu n tɔɔɔxi, n yaye nu minima. N mu na sebexi xe alako n xa wo tɔɔɔ. N a sebexi ne alako wo xa a kolon n wo xanuxi ne yati.

⁵ N xa a fala wo be, mixi naxan findixi yi tɔɔɔrɛ saabui ra, a mu n tan xa tɔɔɔxi. A wo tan nan tɔɔɔxi, xa na mu a ra a bara ndee tɔɔɔ wo ya ma.

⁶ Mixi gbegebe wo ya ma e jan bara na kanyi jaxankata. Na bara wasake.

⁷ Wo diɲe a ma, wo xa a rali-maniya, alako na tɔɔɔrɛ naxa gbo ye, a fa no a ra.

⁸ Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a be.

⁹ N bara na bataaxe sebe wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude.

¹⁰ Xa wo bara diɲe mixi nde ma, n fan bara diɲe na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara diɲe na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xori

¹¹ alako Sentane naxa no won na. Won bara a wali ki kolon.

¹² N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sooneya raba n be.

¹³ Kɔno n boɲe mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa jungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala be, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alo labunde xiri fanyi. Ala won tan nan xeexi alako yire birin xa rakolon na masenyi ra.

¹⁵ Won luxi ne alo labunde xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi.

¹⁶ Won findixi mixi xiri jaaxi nan na kisitaree be naxee na yahannama kira xon ma. Won findixi mixi xiri joxunme nan na kisi

mixie be naxee na ariyanna kira xon ma. Kɔno adamadi mundun noma na wali mooli rabade?

¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kobiri xa fe ra alo kawanditi ndee. Muxu kawandi tima boɲe fiixe nan na Ala ya xori naxan muxu xeexi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

3

Ala xa walikɛe

¹ A lanma muxu man xa muxu yete xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxe nan ma naxee muxu xunmafalama wo be? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxe nan ma naxee muxu xunmafalama mixi gbetee be? Ade.

² Wo naxan nabama wo xa dunijeigiri kui a luxi ne alo bataaxe naxan muxu xunmafalama mixi birin be. Na masenyi ragataxi muxu boɲe kui, alo masenyi sebexi bataaxe kui ki naxe alako mixi birin xa a kolon.

³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxe nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxe xa sebe wo boɲe ma. A mu sebexi dube xa ra, a sebexi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sebexi geme walaxe xa ma, a sebexi wo boɲe nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu be Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁵ Won mu fata fefe ra won yete senbe ra. Won ma fate fatanxi Ala nan na.

⁶ Ala nan a niyaxi won xa no a xa saate neene kawandide. Na saate mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sebexi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sebexie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sebe geme walaxee ma, Annabi Munsa yatagi naxa noɔo han Isirayilakae mu no e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa findixi faxe nan na mixie be, e xa noɔe nu gbo. Kɔno nde nu luma ba ra na noɔe ra.

4

⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali nɔrɔma dangife na nɔrɛ singe ra naxan fatanxi na yaamari sebexie ra.

⁹ Na yaamarie sebexi geme walaxee nan ma, naxee nu nɔrɔxi, kɔnɔ e findi faxe nan na mixie be. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi sɔtɔ, na nɔrɛ gbo na nɔrɛ singe be.

¹⁰ Naxan singe nu nɔrɔxi, a xa nɔrɛ bara ɲɔn nɔrɛ fisamante seeti ma.

¹¹ Na fe singe nu nɔrɔxi, kɔnɔ a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma ne abadan. Na nɔrɛ gbo na nɔrɛ singe be pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya sɔtɔ a fanyi ra.

¹³ Won mu luxi alo Annabi Munsu naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nɔrɛ ra, naxan nu luma ba ra.

¹⁴ Kɔnɔ e xaxili xɔrɔxɔ. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saate fori xaranma temui naxe. A luxi ne alo na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsu yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbema. Na fahaamutareɲa mu nɔma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹⁵ Han to e luxi alo na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui sɔtɔ e bɔɲe kui, e Tawureta Munsu xaranma temui naxe.

¹⁶ Kɔnɔ mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi ne alo na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui sɔtɔ.

¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili Seniyanxi nan na. Marigi Xaxili nan xɔreya fima mixi ma.

¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nɔrɛ naxan yanbama won ma, won fama ne na nɔrɛ masende mixi gbetee be. Won Marigi Xaxili won masarama ne a misaali ra, won ma nɔrɛ xun nu masa.

Kawandila wali ki

¹ Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra.

² Muxu wali ki mu nɔxunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nɔndi nan masenma mixi birin be, alako e xa la muxu ra Ala ya i.

³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixe mixi birin be, fo kisitaree,

⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie marigi bara a r-giri e xaxili naxa fahaamui sɔtɔ xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nɔrɔxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yete kan xa fe xa kawandima. Muxu xa kawandi a masenma ne a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra.

⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nɔrɛ masen muxu be a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ Kɔnɔ na nɔrɛ hagige saxi muxu bɔɲe ma, bɔɲe naxan senbe xurun alo feɲe, alako mixie xa a kolon na senbe xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ Kɔntɔfli bara muxu xeten, kɔnɔ muxu mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu, kɔnɔ limaniya mu baxi muxu yi ra.

⁹ Muxu bara ɲaxankate sɔtɔ, kɔnɔ Ala mu muxu raboloxi. Fe xɔrɔxɔe bara muxu rabira, kɔnɔ a mu nɔxi muxu ra.

¹⁰ Muxu xa tɔɔre muxu xa dunijeigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa wuri magalanbuxi ma. Muxu na tɔɔre sɔtɔxi ne alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu na tɔɔrɔfe Isa xa fe nan na muxu xa dunijeigiri kui, alako

Isa xa xunnakeli fan xa makenen muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan xon ma, alako wo tan xa kisi soto.

¹³ A sebexi Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa woyen.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu woyenxi na nan ma.

¹⁴ Muxu na rabaxi ne, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi faxe ma, a fama ne muxu fan nakelide faxe ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire.

¹⁵ Muxu tinxi na toore birin na wo xa fe ra. Muxu tooroma ne alako mixi gbege xa Ala xa hinne kolon, e fa tantui nun matoxe rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu boje na fanfe loxo yo loxo,

¹⁷ barima muxu xa toore xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe raminife muxu be, xunnakeli naxan maniye mu na, naxan mu jonma abadan.

¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kono fe naxan mu toma na tan buma ne abadan.

5

Ariyanna kira

¹ Won a kolon, won fate luxi ne alo bage, won nii sabatixi dennaxe. Na bage na kana, won banxi gbete sotoma ne ariyanna, won luma dennaxe abadan. Ala nan na banxi yailanxi won be, adamadi mu naxan tixi.

² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xoli na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna.

³ Na banxi neene misaalixi donma nan na. Won wama donma neene ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra.

⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima

won mu wama donma xa ba won ma. Won wama ne donma neene xa ragoro won ma, alako kisi xa no faxe ra.

⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yete Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra.

⁷ Won ma jere kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden.

⁸ Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi xonyi.

⁹ Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara keli won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na.

¹⁰ Won na rabama ne barima Ala xa Mixi Sugandixi fama ne won birin makiitide, alako kankan xa a sare soto a xa fe fanyie nun a xa fe jaaxie ma, a naxee rabaxi a xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu jere ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu jere ki kolon wo boje kui.

¹² Muxu mu wama gbilenfe muxu xunmafalafe ra wo be. Muxu wama ne tun wo xa jalexin muxu xa fe ra, alako wo xa no mixie yaabide naxee e yete igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e boje kui.

¹³ Xa muxu bara so fe ndee kui naxan luxi alo daxuna dunija mixie be, muxu na rabaxi Ala nan be. Kono xa muxu bara jere xaxili fanyi bere ra, muxu na rabaxi wo tan nan be.

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon mixi keren bara faxa adama birin be. Na kui, mixi birin bara faxa.

¹⁵ A bara faxamixi birin be, alako naxee pipe a ra e xa e yete

waxonfe lu na, e xa wali Isa be naxan faxa e be, naxan man keli faxe ma e be.

¹⁶ Na nan a toxi, kelife yakosi, won mu mixi toma alo dunija mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma ne alo dunija mixie a toxi ki naxe, konɔ yakosi won mu a kolonxi na ki sonon.

¹⁷ Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe keren kui, a findima mixi neene nan na. A xa fe fori bara masara fe neene ra.

¹⁸ Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yete ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma.

¹⁹ Ala bara dunija ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a dije adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gbilen a ma.

²⁰ Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae ra. A luxi ne alo Ala na kawandi tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma.

²¹ Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tode ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikɛe xa marasi

¹ Muxu tan, Ala xa walikɛe, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne soto fu ra.

² Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba suxu n ma hinne waxati, n bara wo mali wo xa kisi loxoɛ.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi loxoɛ ra wo be.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan noma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi.

⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sotofe ra Ala xa

walikɛ lanma a xa naxan naba. Muxu bara tun nabexiya raba jaxankate, setareja, nun kontofili kui.

⁵ E bara muxu bonbo, e muxu raso geeli kui, e gali boje rate muxu xili ma. Muxu bara wali xoxoxoɛ raba, muxu mu xi, muxu bara kaame.

⁶ Muxu bara muxu tun nabexi seniyenyi, fahaamui, dije, fe fanyi, xaxili seniyenxi, nun xanunteya fiixe kui.

⁷ Muxu mu ba nondi falafe, muxu fe birin nabama Ala senbe saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexe firin na.

⁸ Muxu walima binye nun yelubui sotoɛ nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kane soto. Ndee bara muxu findi wule false ra, konɔ muxu nondi gbansan nan falama.

⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra alo e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira xon ma, konɔ muxu mu faxaxi. Muxu bara jaxankata, konɔ muxu mu faxaxi.

¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, konɔ sewe na muxu boje kui. Setaree nan muxu ra, konɔ ban-naya na muxu yi ra. Misikiinee nan muxu ra, konɔ fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo noxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma.

¹² Muxu boje mu balanxi wo ma, konɔ wo tan bara wo boje balan muxu mabiri.

¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyataree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi noma lude yire keren?

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentane lanma fe keren ma? Danxaniyatɛe nun danxaniyatare lanma munse ma?

16 Kuye toma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui? Won tan na findixi Ala Nijɛ xa hɔrɔmɔbanxi ra. Ala yati a fala nɛ, «N jɛrɛma nɛ wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima nɛ n ma jama ra.»

17 Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyyentare ra, alako n xa wo rasɛnɛ.»

18 Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

7

Pɔlu xa xanunteya Korintikae be

1 N xanuntenyie, Ala to na laayidi mɔɔlie tongo won be, won fate nun won bɔjɛ xa lu seniyyenyi kui. Won ma seniyyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

2 Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe jaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali.

3 N mu wama kiiti jaaxi safe wo ma. N jan bara a fala wo be xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo be, hali na findima faxɛ nan na.

4 Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara jɛlexin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n be. Hali n na tɔɔre kui, wo bara a niya n ma seewe xa kamali.

5 Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui sɔtɔ, muxu tɔɔre mɔɔli birin nan li naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu bɔjɛ ma.

6 Kɔnɔ Ala, naxan mixi limaniyyatere ralimaniyyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra.

7 A fafe gbansan xa mu a ra. Wo mɛɛnixi a ma ki naxe, na fan bara findi limaniya ra muxu be. A bara a fala muxu be n xoli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo be. A bara wo xa marafanyi xa

fe fala muxu be n tan mabiri. Na bara n naseewa a fanyi ra.

8 N a kolon n ma bataaxe bara wo rasunnun, kɔnɔ a mu jaaxu n be. Hali n to mu nu wama n ma bataaxe xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi xɔn mu kuya fa.

9 Yakosi n bara jɛlexin na xa fe ra. N mu jɛlexin wo xa sunnunyi xa ra, kɔnɔ n jɛlexinxi nɛ barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

10 Ala mixie rasunnunma nɛ alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mɔɔli mu findima mɔnɛ ra, kɔnɔ sunnunyi naxan fatanxi dunija ra, na findima faxɛ nan na.

11 Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo xa wo yetɛ xunmafala, wo xa xɔnɔ fe jaaxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu senbe ra, wo xa fe jaaxi makiiti. Wo bara a masen wo bɔjɛ fiixe ra fe dangixi kui.

12 N to bataaxe sebe wo ma, n mu a sebexi na fe jaaxi rabae xa fe xa ra, n mu a sebe na mixi xa fe ra naxan bara fe jaaxi sɔtɔ. N a sebe nɛ alako muxu xa marafanyi naxan na wo be a xa mini kenɛ ma Ala be.

13 Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara jɛlexin Tito xa seewe xa fe ra, wo naxan bɔjɛ ralimaniyyaxi a fanyi ra.

14 N nu bara fe fanyi fala a be wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo be, a birin findixi nɔndi nan na. Muxu naxan falaxi Tito be wo xa fe ra, na fan birin findixi nɔndi nan na.

15 Wo xa marafanyi a be, a xun bara masa, barima wo to a rasene, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to.

16 N bara jɛlexin na lanlanteya ra naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

8

Danxaniyatɔe nɔma xa mali

¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be Ala hinnexi Masedon danxaniyatɔe nɔmae ra ki naxe.

² Hali e to nu na naxankate xɔrɔxɔe kui, e xa sɛwɛ xungbe nun e xa setareɲa xɔrɔxɔe a niyaxi nɛ e xa ki ti a fanyi ra.

³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki alo e nu nɔma naxan na, e man dangi na ra.

⁴ E naxa muxu mayandi e yete panige ra, a e fan xa seniyeɲɔe mali alo booree a rabama ki naxe.

⁵ Na bara dangi muxu waxɔnfe ra. A singe e naxa e yete fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e yete fi muxu ma alo Ala nu wama a xɔn ma ki naxe.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo be a naxan foloxi.

⁷ Wo bara xunnakeli sɔto fe birin kui, alo wo xa danxaniya, wo xa masenyie, wo xa lonni, wo xa tunnabexi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli sɔto yi wali fanyi fan xa fe ra.

⁸ N mu wo yamarife xɛ. N wama a kolonfe nɛ xa wo xa xanunteya fiixe alo booree gbe fiixexi ki naxe.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinnexi won na ki naxe. Fe birin nu na a yi ra, kɔnɔ a naxa diɲɛ na birin ma wo tan be, alako wo xa banna a xa setareɲa saabui ra.

¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo be. Yaala wo tan nan singe na nate tongo, wo tan nan singe kɔbiri malan folo.

¹¹ Yakɔsi fa, wo xa na rapɔn, alako wo panige fanyi xa kamali wo xa fɛɛɛɛ bɛɛɛ ra.

¹² Xa wo mixie kima panige fanyi ra, wo e mali wo nɔma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na fɛɛɛɛ mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa tɔrɔ alako booree xa se sɔto. Wo birin xa lan.

¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi nɔma nɛ e malide e xa setareɲa kui. Waxati gbete, e tan fan harige fanyi nɔma nɛ wo fan malide wo xa setareɲa kui. Na kui, wo birin bara lan,

¹⁵ alo a sɛbexi Kitaabui kui ki naxe, «Naxan a gbeɲɛ malanxi, a mu dangi a i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi nɛ.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito bɔɲɛ kui, alo muxu tan.

¹⁷ A bara muxu xa marasi suxu. A man bara nate tongo a yete ra ɲɛlexinyi kui, a xa siga wo yire.

¹⁸ Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xɛɛfe a matide, danxaniyatɔe nɔma naxan birin matɔxɔma a xa kawandi xa fe ra.

¹⁹ Danxaniyatɔe nɔmae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde. Muxu na birin nabama nɛ alako Ala xa matɔxɔe sɔto, a nun man muxu xa panige fanyi xa raba.

²⁰ Muxu mu wama mixi yo xa fe ɲaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kɔbiri ya rafanyi rawalima ki naxe.

²¹ Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xɔri.

²² Muxu na won ngaxakerenyi gbete fan xɛɛfe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a bɔɲɛ ma senbe ra. Yakɔsi, nde bara sa na senbe fari, barima a man bara la wo tan na.

²³ N waliboore Tito findixi n tan nan ma xɛɛra ra wo be. A mati-mae findixi danxaniyatɔe nɔmae nan ma xɛɛrae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binye xa fe ra.

²⁴ Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie be alako danxaniyatɔe nɔma birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nɔndi na a ra.

9

Danxaniyatɔɛ mixi malima ki naxɛ

¹ Hali n mu bataaxɛ sɛbɛ wo ma sɛniyɛntɔɛ malife xa fe ra.

² N jan bara wo janige fanyi kolon. N bara wo matɔxɔ Masedonkae bɛ, a falafe ra wo tan Akayikae rɛdixi na kɔbiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na natɛ suxu sɛnbɛ ra, e fan bara wa sofe na kui.

³ Yakɔsi n na n ngaxakerenyie xɛefe wo yire, alako n matɔxɔɛ naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kɔbiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alo n wo xa fe fala e bɛ ki naxɛ.

⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi raka-malixi lima naa, na findima yaagi nan na n bɛ, a findima yaagi belebele nan na wo fan bɛ.

⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xɛɛ wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na ki wo nɔma na rabade wo waxonki, alako a naxa findi fe xɔrɔxɔɛ ra wo bɛ.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xɔri xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sɔtɔma. Naxan sansi xɔri gbegbe rawalima, a fan sansi gbegbe sɔtɔma nɛ.

⁷ Kankan xa mixi ki a yetɛ janige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimisɛ kui. Naxan mixi kima sɛɛwɛ kui, na nan nafan Ala ma.

⁸ Ala nɔma barakɛ mɔɔli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima nɛ, e man dangi a ra, alako wo xa nɔ wali fanyi mɔɔli birin nabade.

⁹ A sɛbɛxi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»

¹⁰ Ala naxan sansi xɔri fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma fɛɛrɛ rawuyama nɛ, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya.

¹¹ Ala wo kima fɛɛrɛ gbegbe nan na, alako wo fan xa mixie

ki a fanyi ra. Mixie fama nɛ Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra.

¹² Wo naxan fima sɛniyɛntɔɛ ma, a e hayi lima nɛ, a man findi tantui gbegbe ra Ala bɛ.

¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma nɛ, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma nɛ wo xa mali xa fe ra, wo hinnɛxi e ra naxan na, a nun mixi birin.

¹⁴ E fama nɛ Ala maxandide wo bɛ xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinne wo ra a fanyi ra.

¹⁵ Ala tantu a xa hinne xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Pɔlu wɔyɛn ki

¹ N tan Pɔlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa dipɛ nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxɛ a n sɛnbɛ mu gbo n na wo ya ma tɛmui naxɛ, fo n na makuya wo ra, n fa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala wo bɛ.

² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wɔyɛnyi xa xɔrɔxɔ n fa tɛmui wo yire. Ndee pɔxɔ a ma muxu na jɛrɛfe adama ki nan tun ma. N wɔyɛnma a xɔrɔxɔɛ ra na mixie nan bɛ.

³ Adamadi nan muxu ra, kɔnɔ muxu mu gere soma adama ki xa ma.

⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxɛe nɔma Sentanɛ sɛnbɛɛ kanade. Muxu mapɔxunyi birin xun nakanama nɛ

⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yetɛ igboɔna kui. Mapɔxunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma.

⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama nɛ na kanyi paxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi

Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki ne.

⁸ N mu yaagima woyenyi xungbe falafe ra wo be Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali senbe sotoḁe. A mu n xexi wo xun nakanade xe.

⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan noma wo magaaxude n ma sebeli ra, alo wo a maṁoxunxi ki naxe.

¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxee senbe gbo, e xoxoxo, konḁ a gundi yati na fa, a senbe mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.»

¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxee kui, muxu fama ne na birin nakamalide muxu fa temui.

¹² Muxu mu suusama muxu yete misaalide yete igboe ra. Muxu mu wama muxu yete maniyafe e ra. E na e yete igbo e yete xa maṁoxunyi ra, e bara ge e xa lonnitareṁa masende.

¹³ Muxu mu wama muxu yete xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie be muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo be.

¹⁴ A mu luxi alo muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra.

¹⁵ Muxu mu matoxoe fenma han a dangi a i mixi gbetee xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xon, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma.

¹⁶ Na ki muxu noma ne Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbetee naxee dangi wo ra. Muxu mu matoxoe fenma mixi gbetee xa wali foxie ra.

¹⁷ Xa mixi wa a yete matoxofe, Marigi wali naxan nabaxi a xa dunipeigiri kui, a xa a yete matoxo Marigi xa fe ne i.

¹⁸ Barima yete matoxoe xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yete naxan matoxoma.

11

Polu xa wali

¹ Wo xa wo haake to n be, alo wo jan na a rabafe ki naxe, n xa n ma daxupa nde fala wo be.

² Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde xon. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alo gine naxan fixi xeme ma a dimedi.

³ Konḁ n gaaxuxi ne mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan foxo ra boṁe fiixe ra. Na kui, wo luma ne alo Neene Mahawa boximase naxan madaxu yunubi xa fe ra.

⁴ N a falama na fe nan ma, wo wo tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma wo be ki gbetee, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbetee suxude, bafe Ala Xaxili Seniyenxi ra wo naxan sotoxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

⁵ Konḁ n a kolon n mu xurun na mixie be, naxee e yete findixi wo be xera fisamantee ra.

⁶ Hali n woyen ki mu tofan a gbe ra, konḁ n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo be a fanyi ra.

⁷ N to n yete magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo be sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo be?

⁸ N bara danxaniyatoe jama gbetee makula, alako n xa no walide wo be sare xanbi. N mu n ma kontofili doxoxi mixi yo xun ma wo ya ma.

⁹ Masedon danxaniyatoe nan fa n malide n ma toore kui. N na birin naba ne alako n naxa findi kote ra wo be. Han ya na xaxili na n yi ra.

¹⁰ N xa nondi fala wo be Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo be sare xanbi ki naxe, n man walima na ki ne Akayi boxi birin

ma, barima na findixi xunnakeli nan na n be.

¹¹ Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan be xanunteya xa ra? Ala a kolon.

¹² N naxan nabaxi, n man gbilenma ne na raba ra, alako mixi yo naxa no e misaalide muxu ra. Ndee wama na binye nan xon.

¹³ Na mixie e yete findixi wo be xera fisamantee ra, konɔ wule false nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae ra.

¹⁴ Konɔ na mu findima de ixare ra, barima hali Sentane a mixi madaxuma, a a yete kan misaali maleke noroxi ra.

¹⁵ Sentane xa walikee fan birama na misaali nan foxo ra, e fa e yete masen walike tinxinxie ra. E fama ne e sare sotoɔde.

¹⁶ Wo xa wo haake to n be, n fan xa n yete matoxo dondoronti, konɔ wo naxa a mapoxun daxuna ra de! Hali wo a mapoxun daxui na n na, wo xa dije alako n xa n gbe fala wo be.

¹⁷ Na kui, n mu woyenma Marigi waxonki ma. N woyenma daxui ki nan ma naxan wama a yete matoxofe.

¹⁸ Mixi ghegbe to so yete igboja kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matoxo.

¹⁹ Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilitaree ra temui birin.

²⁰ Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a jaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo de ragarin.

²¹ N bara a fala wo be yaagi ra, muxu tan mu na senbe mooli masenxi wo be. Konɔ e suusaxi e yete kan matoxoe naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitarepa ra n be.

²² Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan na. Iburahima bonsoe nan e ra? N tan fan Iburahima bonsoe nan n na.

²³ Ala xa Mixi Sugandixi xa walikee nan e ra? Wo wo haake to n be de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bonboe soto dangife e ra, n bara makore faxe de ra dangife e ra.

²⁴ Sanmaya suuli Yuwifie n bonboma sebere ya tongo saxan nun solomanaani ra.

²⁵ Sanmaya saxan e n bonboma gbengbeta ra. Sanmaya keren e bara n magono gemee ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun koe keren nadangi ye xora baa ma.

²⁶ N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara tooɔo xure igirife ra, n bara tooɔo muɔetie xa fe ra, n yete kan bonsoe mixie bara n tooɔo, kaafirie fan nu bara n tooɔo. N bara tooɔo taae, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatoe wule false fan bara n tooɔo.

²⁷ N bara tooɔo wali xorochoe xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe soto, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose soto jeme ra.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, loxo yo loxo n kontofilima danxaniyatoe pamae xa fe ra.

²⁹ Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatoe na yunubi fe raba, a n sondonyi tooɔoma ne alo te na sa a ma.

³⁰ Iyo, xa a lanma n xa n yete matoxo fe nde ra, n nan n yete matoxoma n ma senbetareya nan na.

³¹ Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matoxoma abadan, a a kolon n mu wule falama.

³² Damasi gomina, naxan nu na Mange Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naadee balan alako a xa n suxu,

³³ konɔ danxaniyatoe naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

12

Pɔlu xa matɔxɔe

¹ N lanma n xa nde sa na matɔxɔe fari? Na yusi mu na, kɔnɔ n man xa laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma.

² Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na je fu nun naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon.

³ Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe keren nan kolon,

⁴ na xeme xaninxi ne ariyanna. Menni a naxa fee me, naxee mu daxa adama xa e masen a boore be.

⁵ N bara na xeme matɔxo. N tan nan lanxi na xeme ma, kɔnɔ n mu wama n yete matɔxofe. N nan n ma senbetareya gbansan nan matɔxoma.

⁶ Kɔnɔ xa n bara wa n yete matɔxofe, na mu findima xaxilitareja ra, barima n naxan birin falama a findixi nɔndi nan na. N mu na birin falama xe, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma.

⁷ Na laamatunyie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa tɔɔre nde dɔxo n ma, naxan fatanxi Sentane xa maleke ra, alako n naxa n yete igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra.

⁸ N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a xa na tɔɔre ba n ma,

⁹ kɔnɔ a naxa a masen n be, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matɔxoma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n be.

¹⁰ Na nan a toxi senbetareya rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe xɔɔxɔe ra, hali na findi jaxankate nun tɔɔre ra n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe

ra, na birin nafan n ma, barima n a kolon n senbe sɔtoma n ma senbetareya nan kui.

¹¹ Wo bara a niya n xa wɔyen alo daxui. A nu lanma ne wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xera fisamantee ya i.

¹² N bara n ma xeraya foxie masen wo be, n to tɔnxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxɔɔe xungbe kui.

¹³ Fe keren gbansan nan na, n mu naxan nabaxi wo ra alo n a raba danxaniyatɔe jama gbete ra ki naxe. N mu tin findide kote ra wo tan be. Xa na mu rafan wo ma, wo xa dije.

¹⁴ N redixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xɔnyi. N mu findima kote ra wo be de, barima n mu wama wo harige xɔn ma. N wama wo tan yati nan xɔn ma. A mu lanma die xa fere fen e barimixie be. A lanma barimixie nan xa fere fen e xa die be.

¹⁵ N tan bara tin fere fende wo be. N bara tin n yete fide wo be. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan be?

¹⁶ Awa yire, kɔnɔ n mu findixi kote ra wo be. Nde a falama a kɔɔta mixi nan n na, a n bara wo masɔɔ kɔɔta wali ra.

¹⁷ Kɔnɔ n xa wo maxorin, n bara wo rawali n ma xerae saabui ra?

¹⁸ N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbete xee naxan a matima. Tito wo rawali ne? N nun Tito mu jere xaxili keren xa fari? A mu n tan xa foxi raba?

¹⁹ N xanuntenyie, kabi temui xɔnnakuye wo jɔxo a ma muxu na muxu yete nan xunmafalafe, kɔnɔ muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo be Ala ya xɔri alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kɔnɔ n bara gaaxu n wo jere ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Temunde n fan jere ki

mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, tɔɔɛ, xɔnnanteya, boore matandi, wɔyɛn jaaxi, naafixiya, yete igboja, nun jaxasi.

²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nɛ n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee fɔxɔ ra, alɔ seniyantarepa, yɛɛ, nun lan-goepa.

13

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

¹ N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.»

² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔnyi, n naxa a fala wo bɛ, «N na fa, n mu dijɛma mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyɛnyi ma mixie bɛ, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbɛtɛɛ.

³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyɛnfɛ n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a sɛnbɛ mu xurun wo bɛ. A sɛnbɛ gbo wo ya ma.

⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa sɛnbɛtareya kui, kɔɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma sɛnbɛ ra. Muxu tan fan, muxu sɛnbɛ mu gbo, kɔɔ muxu fama nɛ lude a sɛɛti ma wo malife ra Ala sɛnbɛ saabui ra.

⁵ Wo xa wo yete mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo bɔɔɛ i? Kɔɔ xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo bɔɔɛ i de!

⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi.

⁷ Muxu Ala maxandima wo bɛ alako wo naxa fe jaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi

kui alako muxu xa xili fanyi soto. Muxu wama na nan xɔn wo tan bɛ, alako wo xa lu kira fanyi xɔn, hali mixi nde kiiti jaaxi dɔxɔma muxu ma.

⁸ Muxu tan mu nɔma nɔndi matandide, fo muxu xa bira a fɔxɔ ra.

⁹ Xa muxu sɛnbɛ xurun, kɔɔ wo gbe naxa gbo, muxu bara jɛlɛxin. Muxu Ala maxandima nɛ alako wo xa danxaniya xa kamali.

¹⁰ N na bataaxɛ sɛbɛfɛ wo ma yire makuye barima n mu wama fe xɔɔxɔɛ falafe wo bɛ wo ya xɔri. Marigi bara n xɛɛ a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɛ ra, Ala, xanunteya nun bɔɔɛsa kanyi xa lu wo sɛɛti ma, wo xa sɛɛwa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔɔɛsa kui.

¹² Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui seniyanxi ra. Seniyantɔɛ birin bara wo xɛɛbu.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Seniyanxi xa lu wo bɔɔɛ i.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Galati danxaniyatɔɛ
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma, naxee nu sabatixi Galati bɔxi ma. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa danxaniya Isa ma. Na birin sɛbɛxi Isa xa Xɛrae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fɔlɔ Isirayila bɔxi ma, danxaniyatɔɛ singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isirayila xili ba, bɔnsɔɛ keren nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namijɔnmɛe naxan xa fe masɛn e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa seriye tongoxi alo diine nɛene, barima e a toxi ki naxe, Isa xa seriye bara Yuwifie xa diine raka-mali, alo Ala nu bara a masen ki naxe. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diine seriye rabeɲin naxan nu sɛbɛxi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa seriye sa seriye boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xɔrɔxɔɛ ra na kawandi nu tima temui naxe Yuwifie nan gbansan bɛ, kɔnɔ Isa xa xɛrae to na masenyi kawandi si gbeteɛ bɛ, fe ndee naxa mini. Si gbeteɛ tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunye xa sa Isa xa seriye fari, barima Isa xa seriye nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbete Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gexi kisi sɔtɔde. Pɔlu to na xaxili mɛ, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sɔtoma

Isa xa sɛrɛɛ saabui nan na, mixi hayi mu na sunne ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunne mu fan. A a fala ne sunne, xa na mu a ra yaamari gbete, a mu nɔma mixi rakiside. Isa xa sɛrɛɛ nan gbansan nɔma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbeteɛ Isayankae tagi, a nɔma xaxili gbegbe fide won fan ma. Diine fee na na, a lanma won xa naxee raba, kɔnɔ e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won nɔma naxee rabade, kɔnɔ a mu lanma won xa e findi tekuru ra kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xɔrɔxɔ, kɔnɔ Ala xa Kitaabuie nɔma lonni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Pɔlu xa Kitaabui Galati danxaniyatɔɛ bɛ, a man danxaniyatɔɛ ɲere ki masenma won bɛ. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Seniyenxi, naxan sabatixi danxaniyatɔɛ bɔɲe kui, na nan a rapɛɛma Ala xa kira xɔn ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentane fe birin nabama ne alako a xa a rapɛɛ kira gbete xɔn ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Galati danxaniyatɔɛ
ɲama ma**

Xɛɛbui

¹⁻² N tan Pɔlu nun n ngaxak-erenye, muxu bara danxaniyatɔɛ ɲamae xɛebu naxee na Galati bɔxi ma. Mixi yo mu n xɛxi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixi faxe ma, e tan nan n xɛxi.

³ Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

⁴ Isa a yete baxi serexe ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati jaaxi ma, alo won Baba Ala wama a xon ma ki naxe.

⁵ Tantui na Ala be abadan. Am-ina.

Galatikae gbilenfe Ala xa kira foxo ra

⁶ N de bara ixara wo to gbilenfe wo xilima foxo ra yi ikorexi ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinne saabui ra. Wo na birafe masenyi gbete nan foxo ra,

⁷ naxan mu findixi masenyi fanyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi mafindi.

⁸ Konɔ xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa maleke nde naxa masenyi ti wo be, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na na kanyi be.

⁹ N xa gbilen na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo be, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na na kanyi be.

Pɔlu xa xeraa

¹⁰ Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo joxo a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra.

¹¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a n xibaaru fanyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra.

¹² N mu a soto mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n be.

¹³ Wo bara a me a singe n nu biraxi Yuwifie xa diine foxo ra senbe ra ki naxe. N nu Ala xa danxaniyatɔe namae paxankatama ne a jaaxi ra alako n xa e sonto.

¹⁴ N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diine kui, a dangi n

booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naamunyie foxo ra senbe nan na.

¹⁵ Konɔ Ala nu bara n sugandi kafi n bari temui. A naxa n xili a xa hinne ra,

¹⁶ a fa a xa Di masen n be, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbete tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra,

¹⁷ n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xerae ra n tan be. N naxa siga keren na Arabu boxi ma. Na dangi xanbi n naxa gbilen Damasi taa kui.

¹⁸ Ne saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyeri kolon. N naxa lu a xonyi xi fu nun suuli.

¹⁹ N mu Isa xa xera gbete to na temui, fo Isa xunya Yaki.

²⁰ N xa a fala wo be Ala ya xori, n naxan sebefe wo ma, wule yo mu na a kui.

²¹ Na jere dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi boxi ma.

²² Isayanka namae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na temui,

²³ konɔ e nu bara a me a mixi naxan nu e toɔroma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, konɔ yakosi a na a kawandife.»

²⁴ Na kui, e naxa Ala matoxo n ma fe ra.

2

Pɔlu nun Isa xa xerae

¹ Ne fu nun naani to dangi kelife na biyaasi singe ma, n man naxa gbilen Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n foxo ra.

² Ala nu bara a masen n be n xa siga naa alako n xa dentegɛ sa e be n xibaaru fanyi naxan ibama si gbete tagi. N mu na dentegɛ sa e birin xa be, fo danxaniyatɔe kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.

³ Kɔnɔ hali Tito Girekika naxan nu na n fɔxɔ ra, e mu a karaxan a xa sunna.

⁴ Mixi sunnafe nu bara findi jɔxɔnsɔsɔɛ ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatɔɛ ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xɔrɛya nan nabɛnfe, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gbilen konyiya kui.

⁵ Kɔnɔ muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa nɔndi kira xɔn ma.

⁶ N mu n xaxili tixi mixie ra jama biraxi naxee fɔxɔ ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore bɛ. E tan mu sese sa n ma masenyi fari.

⁷ E naxa a to Ala nan na xɛɛraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyɪ iba si gbɛtɛe bɛ, alɔ Piyeri a rabama Yuwifɛ bɛ ki naxɛ.

⁸ Ala naxan Piyeri xɛɛ a xa wali rabade Yuwifɛ tagi, a tan nan n fan xɛɛ a xa wali rabade si gbɛtɛe tagi.

⁹ Yaki, Piyeri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatɔɛ tagi, e naxa n nun Baranabasi rasɛnɛ a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinnɛxi n na ki naxɛ. E naxa lan a ma a muxu xa xɛɛraya raba si gbɛtɛe tagi, e tan fan xa a raba Yuwifɛ tagi.

¹⁰ E man naxa muxu mayandi muxu xa setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na ki n nu wama naxan nabafe a fanyɪ ra.

Yuwifɛ nun si gbɛtɛe

¹¹ Piyeri to fa Antiɔki, n naxa a matandi, barima a nu bara tantan.

¹² Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a yire, a nu a dɛgema a nun si gbɛtɛe. Kɔnɔ e to a xɔnyi li, a naxa gbilen mixie fɔxɔ ra naxee findixi si gbɛtɛe ra. A nu bara gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu laxi a ra a danxaniyatɔɛ lanxi nɛ e xa sunna.

¹³ Yuwifɛ gbɛtɛe naxa bira a xa filankafuijɔna fɔxɔ ra, han e naxa Baranabasi fan natantan.

¹⁴ N to e xa tinxintɛya to, naxan mu lanxi Ala xa nɔndi ma, n naxa a fala Piyeri bɛ e birin ya xɔri, «Hali i to findixi Yuwifɛ ra, i na jɛrɛfe si gbɛtɛe xa naamunyi ki nan ma, naxan mu findi Yuwifɛ xa naamunyi ra. Munfe ra i a falama si gbɛtɛe bɛ e xa jɛrɛ Yuwifɛ jɛrɛ ki ma?»

¹⁵ Won tan naxee barixi Yuwifɛya kui, naxee mu findixi yunubitɔɛ ra si gbɛtɛe tagi,

¹⁶ won a kolon mixi yo mu nɔma Ala xa seriye birin nabatude, a fa lu a mu tantan na xa a findi tinxintɔɛ ra. A findima tinxintɔɛ ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, alako won xa tinxin na danxaniya saabui ra. Won mu nɔma Ala xa seriye birin natinmɛde, han won xa findi tinxintɔɛ ra. Mixi yo mu nɔma Ala xa seriye birin natinmɛde, han a fa findi tinxintɔɛ ra.

¹⁷ Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa Mixi Sugandixi ma? Astɔfulahi.

¹⁸ N mu lama a ra sɔnɔn n nɔma Ala xa yaamari birin natinmɛde, han n xa findi tinxintɔɛ ra. Xa a sa li n bara gbilen na xaxili ma, na mu findi Ala xa seriye ra.

¹⁹ N to a to n mu nɔma Ala xa seriye birin natinmɛde, n naxa na xaxili lu na, alako n ma jɛrɛ ki fanyɪ xa findi tantui ra Ala bɛ.

²⁰ Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxɛ wuri magalanbuxi ma, n waxɔnfe fan bara faxa na ki. Yakɔsi n mu birama n waxɔnfe fɔxɔ ra. Ala xa Mixi Sugandixi nan n ma dunijɛigiri rapɛrɛma. N n ma dunijɛigiri rapɛrɛma danxaniya nan saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di ma naxan

a yete baxi serexe ra n be a xa xanunteya xa fe ra.

²¹ N mu tinma Ala xa hinne rabolode. Xa a sa li n noma Ala xa yaamarie ratinmede han n xa findi tinxintoe ra, a lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe tide yo mu na won ma kisi xa fe ra.

3

Danxaniyatoe findixi Iburahima xa die nan na

¹ Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo madaxuxi? A masenxi ne wo be a fiixe ra a Ala xa Mixi Sugandixi banban ne wuri magalanbuxi ma.

² Wo a fala n be munse a niyaxi wo xa Ala Xaxili Seniyenxi soto. Wo a sotoxi Ala xa seriye ratinmefe nan saabui ra, ka wo a sotoxi ne barima wo danxaniyaxi Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

³ Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili nu tixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na, kono yakosi wo laxi wo yete kan senbe nan na. Munfe ra?

⁴ Wo bara tooro Ala Xaxili sotofe ra, yakosi munfe ra wo wama na bepinfe? Na bara findi fe fufafu ra wo be?

⁵ Ala a Xaxili Seniyenxi fima wo ma, a man kaabanakoe rabama wo tagi. A wo kima ne, barima wo bara a xa seriye rabatu, ka a wo kima ne barima wo bara danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

⁶ Wo xa Iburahima xa fe mato. A to danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi soto Ala mabiri.

⁷ Na nan na ki, mixi naxan danxaniya Ala ma, na bara findi Iburahima xa di ra.

⁸ Kitaabui na nan yati fala be-nun a xa raba, a falafe ra Ala fama si gbetee ratinxinde e xa danxaniya saabui ra. A naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a to a fala Iburahima be, «Si birin fama ne duba sotoe i tan saabui ra.»

⁹ Na kui, danxaniyatoe birin duba soto ma ne alo Iburahima danxaniyatoe.

¹⁰ Mixi naxan katama Ala xa yaamarie ratinmede alako a xa kisi soto, na findixi mixi dankaxi nan na, barima a sebexi Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari birin nabama, naxee sebexi Ala xa seriye Kitaabui kui, a dankaxi.»

¹¹ Mixi yo mu noma Ala xa yaamarie birin nabatude, na xa a findi tinxintoe ra. A sebexi Kitaabui kui, «Tinxintoe kisima a xa danxaniya nan saabui ra.»

¹² A man sebexi, «Mixi naxan Ala xa yaamarie birin nabatuma, a kisima nee nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra. Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu noma a xaxili tide yaamarie ratinmefe ra.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara danke ma, won naxan soto barima won mu a xa yaamari birin natinmexi. A won xunsara ne, a to won ma danke tongo a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a faxes ki nan ma, barima a sebexi Kitaabui kui, «Danke na mixi be naxan gbakuma wuri ma.»

¹⁴ A bara won xunsara alako Ala heeri naxan fixi Iburahima ma, a xa dangi si gbetee ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na kui, won ma danxaniya saabui ra, won noma Ala Xaxili Seniyenxi sotoe naxan laayidixi won be.

Ala xa saate nun ibunadama xa wali

¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa misaali nde masen wo be. Mixi mu noma saate masarade, xa na mu a ra a kanade, saate naxan tongoxi ibunadama xa seriye ki ma. Annabi Iburahima xa saate luma na ki ne.

¹⁶ Ala naxa laayidi ndee tongo Iburahima nun a xa di be. Kitaabui mu a falama «die,» woyenyi naxan wama a falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama «a nun a xa di.» Woyenyi na a ra naxan wama a falafe «mixi

keren.» Na mixi keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

¹⁷ N wama naxan falafe wo be, a Ala xa seriye, naxan sebexi je keme naani je tongo saxon dangi xanbi Ala xa saatetongoe Iburahima be, na seriye mu noma na laayidi singe kanade.

¹⁸ Xa won kisi sotoma ke ra, barima won Ala xa yaamarie ratinmema, won mu a sotoma sonon Ala xa laayidi saabui ra. Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a yete xa hinne xa fe ra.

¹⁹ Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya a xa yaamarie xa sebe Kitaabui kui? A a xa yaamarie sebe ne yunubie xa fe ra, beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekee naxa fa na seriye ra, e na so saabui nde yi ra.

²⁰ Saabui tan luma mixi firin nan tagi, konon Ala tan, keren nan a ra.

²¹ Ala xa seriye nun Ala xa laayidie e boore matandima? Ade de! Xa won nu noma kisi sotode Ala xa yaamarie rabatui nan na nu, na nu noma ne won findide tinxintoe ra.

²² Konon Ala xa Kitaabui a masenxi ne won be a dunija mixi birin Ala xa yaamarie matandima, e findi yunubitoe ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie be, naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, e noma na sotode.

²³ Beenun mixi xa no kisi sotode danxaniya saabui ra, won nu na katafe Ala xa yaamarie ratinmede, alako won xa kisi, konon won mu no.

²⁴ Na kui, seriye bara won xuru han beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako won xa tinxinyi soto danxaniya saabui ra.

²⁵ Konon danxaniya to bara fa, won mu na seriye xa xurui bun ma sonon,

²⁶ barima wo birin bara findi Ala xa die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

²⁷ Wo tan naxee bara wo xunxa ye xora Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra.

²⁸ Yuwifi nun Gireki, konyi nun xore, xeme nun gine, wo birin keren Ala xa Mixi Sugandixi Isa i.

²⁹ Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi Sugandixi gbe ra, wo bara findi Iburahima xa die nun ketongoe ra alo Ala a laayidixi ki naxe.

4

Konyi nun di

¹ N wama naxan falafe, ke tongoma, a dimedi temui, hali a baba ke to findixi a gbe ra, a luxi alo konyi naxan mu gexi a yete sotode.

² A luma yatigie nun karamoxoe xa yaamari nan bun ma, han a baba na tin temui naxe a xa a yete soto.

³ Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolon, won nu luxi ne alo dimedie. Won nu na dunija fe kobie xa konyiya nan bun ma.

⁴ Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xee dunija ma gine nde saabui ra. A naxa bari Ala xa seriye bun ma,

⁵ alako a xa mixie xunsara naxee nu na Ala xa seriye xa kiiti bun ma. A naxa won xunsara alako won xa findi Ala xa die ra.

⁶ Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa Di Xaxili raso wo boje i, xaxili naxan xili tima, «n Ba.»

⁷ Na nan a ra wo bara mini konyiya kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi a ketongoe ra.

⁸ Singe wo mu nu Ala kolon. Dunija fe kobie nan nu findixi wo marigi ra, a fa li nee nun Ala tagi ikuya.

⁹ Yakosi wo bara Ala kolon. Ala bara wo fan kolon. Munse fa a niyaxi sonon wo man gbilenma na dunija fee ma naxee senbe nun

tide mu gbo? Wo man wama lufe e xa konyiya bun ma?

¹⁰ Wo man bara bira yaamarie fɔxɔ ra, naxee a falama lɔxɔɛ ndee nun kike ndee tide gbo e boore bɛ. Wo waxati ndee nun jɛ ndee rafisa e boore bɛ.

¹¹ N gaaxu nɛ wo naxa n ma xaranyi rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

¹² N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi, wo lu alo n tan, barima n fan luxi nɛ alo wo tan. Wo mu fe kobi yo raba n na.

¹³ Wo a kolon a n ma fure nan a niya, a singe singe n xa wo kawandi Isa xa masenyi fanyi ra.

¹⁴ Na nu xɔrɔxɔ wo bɛ, kɔnɔ n ma fe mu wo bɔjɛ rapaaxu wo ma, wo mu wo makuya n na. Wo n nasɛnɛ nɛ alo Ala xa malekɛ nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

¹⁵ Wo xa na sɛwɛ fori na minden? Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo nu nɔma tinde wo yae yati bade n bɛ.

¹⁶ N nɔndi falafe wo bɛ, na bara a niya n xa findi wo yaxui ra?

¹⁷ Na mixie wama wo xa bira e fɔxɔ ra, kɔnɔ na mu findima fe fanyi ra wo bɛ. E wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan mabiri.

¹⁸ Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu paaxu. Wo xa na mɔɔli raba temui birin, hali n mu na wo yire.

¹⁹ N ma die, n man na tɔɔrɔfe wo bɛ alo gine xa tɔɔre ditinyi ra, han Ala xa Mixi Sugandixi jɛrɛ ki sabatima wo i temui naxɛ.

²⁰ A xɔli n ma won birin xa lu yire keren, alako won xa won bore fahaamu, barima yakɔsi n bara hanmɛ wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

²¹ Wo tan naxee wama kisi sɔɔfɛ Ala xa yaamarie ratinmefe saabui ra, wo mu a kolon Ala xa seriye naxan falaxi?

²² A sebexi Kitaabui kui a di firin nan nu na Iburahima yi ra. Konyi

gine naxa keren bari a bɛ, xɔrɛ gine fan naxa di gbete bari a bɛ.

²³ A naxan sɔɔ konyi gine saabui ra, na barixi nɛ alo ibunadama birin barixi ki naxɛ, kɔnɔ a naxan sɔɔ xɔrɛ gine saabui ra, a barixi laayidi nan kui.

²⁴ Na gine firinyi misaalixi saate firin nan na. Saate naxan xirixi Sinayi geya fari nan a niyama mixi xa lu konyiya kui. Hagara misaalixi na saate nan na,

²⁵ naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu bɔxi ma. A misaalixi Darisalamu fan na, naxan na konyiya kui a nun a xa die.

²⁶ Kɔnɔ Darisalamu naxan na ariyanna, xɔrɛ taa nan a ra. Won nga nan na ki.

²⁷ A sebexi Kitaabui kui, «I tan naxan mu di barima, i xa jɛlexin.

I tan naxan mu di bari tɔɔre kolon,

i xui ramini, a ite jɛlexinyi kui, barima gine naxan xa xɛmɛ bara mɛɛ a ra, a xa di wuyama nɛ, dangi xɛmɛ taa idɔxɔɛ ra.»

²⁸ Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi laayidi die ra alo Isiyaga.

²⁹ Na waxati, di naxan barixi ibunadama ki ma, a naxa di boore tɔɔrɔ, naxan barixi Ala Xaxili senbe saabui ra. Han ya a na na ki nɛ.

³⁰ Munse sebexi Kitaabui kui? A sebexi, «I xa konyi gine nun a xa di keri, barima konyi gine xa di nun xɔrɛ gine xa di mu kɛ itaxunma.»

³¹ N ngaxakerenyie, na nan a ra won mu findixi konyi gine xa die xa ra. Won findixi xɔrɛ gine xa die nan na.

5

Danxaniyatɔɛ xa xɔreya

¹ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara, alako won xa xɔreya sɔɔ. Na kui, wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya nde yo xa dɔxɔ wo fari sɔnɔn.

² N tan Pɔlu, n xa nɔndi fala wo be, xa wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi Sugandixi xa wali tide yo mu na wo be sɔnɔn.

³ N man xa a fala wo be, xeme naxan tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa yaamari birin natinme.

⁴ Wo tan naxee wama tinxinyi sɔtɔfe yaamarie ratinmefe saabui ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala mu hinnema wo ra sɔnɔn.

⁵ Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi sɔtɔ won xaxili tima naxan na.

⁶ Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxɔ ra, sunne nun sunnatareya tide yo mu na a be. Fe keren nan tide gbo: Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi xanu.

⁷ Wo nu na jɛrefe a fanyi ra. Pe, nde a niyaxi wo xa nɔndi rabolo?

⁸ Naxan wo bendunxi na ki, na mu findixi Ala ra naxan wo xili.

⁹ Lɛbini dondoronti nɔma farin gbegbe ratede.

¹⁰ N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu tinma na xaxili mɔoli ra. Na kanyi fama ne a sare sɔtɔde.

¹¹ N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n na kawandi tife mixie xa sunna, munfe ra Yuwifie luma n paxankata ra? Xa a sa li nu n na kawandi mɔoli tima, Isa xa serexe wuri magalanbuxi ma, a mu findima wɔyen xɔrɔxɔe ra mixie be nu.

¹² N wama ne naxee na wo ya isofe, hali e mu a dan sunne fe gbansan ma. E xa e xemeya birin ba na.

Danxaniyatɛ jɛre ki

¹³ N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa lu xɔreya kui, kɔnɔ wo naxa na xɔreya mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali xanunteya kui.

¹⁴ Ala xa seriye birin na yi yaamari kerenyi nan kui: Wo xa wo boore adamadi xanu alo wo yete.

¹⁵ Xa wo luma wo bore tɔrɔ ra, wo nu wo bore paxankata, wo a niya dɔyin, xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun nakanama ne.

¹⁶ N wama naxan falafe wo be, wo xa a lu Ala Xaxili xa wo rapere. Wo naxa bira wo yete waxɔnfe jaaxie fɔxɔ ra.

¹⁷ Adama waxɔnfe jaaxi nun Ala Xaxili seniyeŋxi, a keren mu a ra. Na firinyi na e bore gerefe, alako wo naxa wo waxɔnfe raba.

¹⁸ Xa Ala Xaxili na wo raperefe, wo xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmexie ra sɔnɔn.

¹⁹ Yunubitɔe waxɔnfee nan ya: langoepa, seniyeŋtarepa, sɔn kobi,

²⁰ kuye batufe, duureya, xɔnnanteya, lantareya, tɔne, bɔje tefe, geeni fenfe i yete be, sɔnxɔfe, boore rafisafe a boore be,

²¹ milanteya, siisife, xulunyi jaaxie, nun na maniyee. N man xa a fala wo be, mixi naxee jɛrema na ki, e mu ariyanna sɔtɔma ke ra muku.

²² Kɔnɔ Ala Xaxili Seniyeŋxi xa kewalie nan ya: xanunteya, seewe, bɔjesa, dije, yarawase, fanyi, lanlanteya,

²³ bɔje bexiya, nun yete suxui. Tɔnyi yo mu na na fe mɔolie ma.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxirabiree bara yunubitɔe waxɔnfe rabepin a nun fe jaaxi birin.

²⁵ Won to kisi sɔtɔ Ala Xaxili Seniyeŋxi saabui ra, won xa bira a fɔxɔ ra.

²⁶ Won naxa won yete igbo, won naxa won bore raxɔnɔ, won naxa mila won bore ma.

6

Danxaniyatɔee xa mali

¹ N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi nde suxu yunubi kui, wo tan naxee xa danxaniya tilinxi, wo xa a mafuruku alako a xa gbilen Ala ma. Kɔnɔ wo xa wo jɛngi sa wo

yetε xɔn ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui.

² Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa seriye nan natinmema.

³ Xa mixi a yetε igboma, a na a yetε madaxufe.

⁴ Kankan xa a yetε jεrε ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore jεrε ki mato, a fa a fala, «N fan boore bε.» Na kui, a xa a yetε keren gbansan mato,

⁵ alako kankan xa a yetε xa kote xanin.

⁶ Mixi naxan xaranyi sɔtɔma Ala xa masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamɔxɔ ki fe fanyi mɔɔli birin na.

⁷ Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu nɔma Ala madaxude. Kankan fama a yetε xa wali sare sɔtɔde nε.

⁸ Mixi naxan birama a yetε waxɔnfe jaaxi fɔxɔ ra, a fama nε sɔntɔde na xaxili kobi xa fe ra. Kɔnɔ mixi naxan birama Ala Xaxili waxɔnfe fɔxɔ ra, a fama kiside Ala Xaxili nan saabui ra.

⁹ Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa won mu tagan, won fama nε sare fanyi sɔtɔde a waxati.

¹⁰ Xa won nɔma fe fanyi nde rabade, won xa a raba mixi birin bε. A gbengbenyi won xa a raba won ngaxakerenyi danxaniyatɔεε bε dangife mixi birin na.

Nungui

¹¹ Wo yi seбели mato, a xɔri xungbo, barima n na a sebefe n yetε belexε nan na.

¹² Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa sunna, e wama nε jaama xa e matɔxɔ. E na na rabafe nε alako e naxa jaaxankate sɔtɔ kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi Sugandixi xa serεxe masenma.

¹³ Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari birin natinmema, kɔnɔ e wama wo tan xa sunna, alako e xa xili fanyi sɔtɔ na xa fe ra.

¹⁴ Kɔnɔ n tan, n wama xili fanyi sɔtɔfe won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa serεxe nan ma fe ra, naxan bara a niya n jεrε ki nun dunija jεrε ki, e tagi xa ikuya.

¹⁵ Sunne nun sunnatareya tide yo mu na na. Findife mixi neene ra, na nan tide gbo.

¹⁶ Ala xa bɔjesa nun hinne fi mixi birin ma naxee birama na seriye fɔxɔ ra, a nun a xa jama Isirayila.

¹⁷ A dɔnxɔε ra, mixi yo naxa n tɔɔrɔ, barima Isa xa tɔɔrε fɔxi na n fate ma.

¹⁸ N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne wo xaxili ra. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Efese danxaniyatɔe
pama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛera Pɔlu naxan sebe danxaniyatɔe pama ma naxee nu sabatixi Efese taa kui nun a rabilinyi. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu ne na taa kui han ɲe firin. Fe naxee dangi Efese na waxati bun ma, e seɓɓi Isa xa Xɛera xa Taruxui kui, Sora 19.

Pɔlu yi Kitaabui sebe temui naxe, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Ala a to Efese danxaniyatɔe ralimaniya, a lonni fi e ma, yi Kitaabui noma fe gbege masende won fan be. A Ala sago makenenma won be a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa ɲo kisi sɔtɔde Isa xa sɛrɛɛ saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won be a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie noma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinne nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won be a danxaniyatɔe pama tide gbo Ala be. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e foxo ra loxo naxe. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatɔe xa ɲere naxee ma. A man bara fɛere fi e ma e xa ɲo tide Sentane kanke alo geresoe tima a gerefa kanke ki naxe.

Yi Kitaabui xa masenyi senbe gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili

ragoro won ma naxan lonni fima, naxan fee makenenma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa senbe fi won ma won xa lonni soto a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lonni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Efese danxaniyatɔe
pama ma**

Xɛebui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra. N bara wo tan Efese seniyentɔee xɛebu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatɔe.

² Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne nun boɲesa fi wo ma.

Ala matɔxɔe

³ Tantui nan Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra. Isa saabui ra, a bara barake birin nagoro won ma, naxan mooli mu kelima yi dunija ma, naxan mooli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xon.

⁴ Beenun dunija geme singe jan xa doxo, Ala nu bara won sugandi Isa saabui ra alako won xa seniyen, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui,

⁵ a naxa janige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma.

⁶ Na birin nabaxi ne alako won xa a xa hinne xungbe matɔxɔ, a naxan masenxi won be a xanuntenyi Isa saabui ra.

⁷ A tan Isa bara won xunsare fi a yete wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinne makaabaxi nan kui,

⁸ a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lonni nun fahaamui ra.

⁹ A bara a sago gundo makenen won be, a to wa a xon a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

¹⁰ waxati kamali temui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na boxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra.

¹¹ Won fan findixi ketongoe ra a tan nan saabui ra, alo Ala a janige tongoxi ki naxe, naxan fe birin nagirima a yete sagoe nun a xa nate ma.

¹² Na birin nabaxi ne alako won tan naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili ti Ala xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala Nore Kanyi matoxo.

¹³ Wo fan to nondi masenyi rame Isa xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui ra, Ala naxa wo matonxuma a Xaxili Seniyenxi ra alo a laayidi ki naxe.

¹⁴ A bara a Xaxili Seniyenxi fi won ma won ke fole ra. A fama won ke donxoe birin fide won ma a na fa a xa mixie foxo ra temui naxe. Yi birin nabaxi ne alako Ala Nore Kanyi xa matoxoe soto.

Polu xa Ala maxandi Efesekae be

¹⁵ Na kui, kafi n a me wo danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, wo man seniyeentoe birin xanuxi ki naxe,

¹⁶ danyi yo mu na n ma tantui ma wo xa fe ra n ne Ala maxandima wo be.

¹⁷ N ma maxandi sigama Baba Ala Nore Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan fahaamui fima, naxan fee makenenma, alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa.

¹⁸ N a maxandima wo boje xa fe to a fiixe ra alako wo xa kolon soto a ma a Ala bara wo xili, fe xa lu wo be wo wo xaxili tima naxan na, alako wo xa kolon soto Ala xa

ke makaabaxi ma naxan findixi a xa seniyeentoe birin gbe ra,

¹⁹ alako wo man xa kolon soto Ala xa senbe xungbe ma naxan na won tan danxaniyatoe be. Yi senbe findixi Ala xa senbe magaxuxi nan na,

²⁰ a naxan namini a to a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a a magoro a yirefanyi ma ariyanna.

²¹ Ala bara mangeya fi a ma naxan dangi mangeya, noe, nun senbe birin na. A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin na naxan falama yi dunja ma a nun aligiya.

²² Ala bara fe birin sa a xa yaamari bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra danxaniyatoe pama be.

²³ Danxaniyatoe pama fan luxi ne alo Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe birin nakamalima a mooli birin na, a xa fe kamalixi birin na danxaniyatoe pama tagi.

2

Kisi sotoma Ala xa hinne nan saabui ra

¹ Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na wo xa fe kobie nun wo xa yunubie xa fe ra

² wo nu jere ma naxee ma. Wo nu biraxi yi dunja fe kobie nan foxo ra. Wo nu biraxi Sentane nan foxo ra, jinnee xa mange naxan na kuye ma. Wo nu biraxi a xaxili nan foxo ra naxan na walife Ala yaxuie tagi.

³ Singe, won birin nu jere ma na mooli nan na, won bira won fate waxonfe nun won yete xaxili foxo ra. Na kui, a nu lanma won xa Ala xa xone nan tun soto alo booree.

⁴ Kono Ala xa kinikini gbo. A won xanuxi xanunteya tilinxi nan na.

⁵ Na kui, hali faxamixie nan to nu won na won ma fe kobi rabaxie xa fe ra, Ala naxa won nakeli na faxe ma, won nun a xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra.

⁶ Ala to bara won nakeli faxe ma won nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won naso ariyanna, a won dɔxɔ a fe ma.

⁷ A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra, alako birin xa a xa hinne makaabaxi to waxati birin naxan sa fama.

⁸ Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra, wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma.

⁹ A mu kelima mixi xa wali fanyie xa ma. Na kui, mixi yo mu noma a yete matɔxode.

¹⁰ Ala xa wali foxi nan na won na. Yakosi, a bara won daa a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya i won xa nu pɛre e ma.

Danxaniyatɔɛ nama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa serexe saabui ra

¹¹ Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu wo ra bari keɲa ma. Naxee xili falama «sunnamixie», e wo fan xili falama «sunnataree». Wo xa a kolon a sunne findixi adama xa wali nan na, naxan nabama mixi fate ra.

¹² Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xɔɲee nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi nun saate yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra dunɲa ma.

¹³ Kɔnɔ yakosi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra.

¹⁴ A tan nan lanyi rasoxi won tagi, nama firin xa findi keren na. A to a yete fate ba serexe ra, a bara yaxuya tete rabira naxan nu tixi won tagi.

¹⁵ A bara Yuwifie xa seriyɛ, e xa yaamarie, nun e xa tonyie senbe

kana. A bara na pama firin tongo, a lanyi xiri e tagi, a e findi pama nɛɛɛɛ keren na a xa yaamari bun ma.

¹⁶ A xa faxe saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyi nun boɲesa lu e tan nun Ala tagi.

¹⁷ A to fa, a naxa wo kawandi lanyi nun boɲesa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makɔɛ, a naxa nee kawandi lanyi nun boɲesa ra.

¹⁸ A tan nan naade rabixi won firin birin be, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Seniyenxi kerenyi saabui ra.

¹⁹ Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakosi wo fan bara findi seniyeɲɔɛ ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma.

²⁰ Wo bara lu alo banxi tixi naxan bunyi findi xɛɛrae nun namijɔnmɛe ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi gɛmɛ hagigɛ ra naxan tide gbo a birin be.

²¹ Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔrɔmɔɔbanxi seniyeɲxi ra Marigi be.

²² Isa bara a niya wo fan xa nu malan alo banxi biriki dɔxoma a boore ra ki naxɛ. Ala na wo tife alo banxi a Xaxili sabatima dennaxɛ.

3

Ala xa gundo makenɛnfe

¹ Na nan a toxi, n Ala maxandima wo be, n tan Pɔlu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa be wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra.

² N laxi a ra, wo bara a mɛ Ala naxa a xa hinne taxu n na n xa a masen wo be.

³ N jan bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n be naxan singe nu noxunxi.

⁴ Wo na n ma sebeli xaran, wo noma ne a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra.

⁵ Yi gundo mu nu makenenxi a singe ra nu adamadie be ala a fa makenenxi Ala xa xera seniyeñxie nun namijonmee be ki naxe to Ala Xaxili Seniyeñxi saabui ra.

⁶ A bara makenen fa, a si gbeteë nun Isirayilakae bara findi jama keren na. E bara findi ke keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi be, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.

⁷ Ala to hinñxi n na a senbe birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walike ra.

⁸ Hali n to xurunxi dangi seniyeñtøe birin na, Ala bara hinne n na. A xa hinne findixi n be yi nan na: N tan xa si birin kawandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra,

⁹ n xa Ala gundo makenen adamadie birin be, naxan nu noxunxi Ala Daali Mange yi ra. Kafi fe fole fole yi gundo nu noxunxi Ala yi,

¹⁰ konø yakosi, a sago na a ra danxaniyatøe jama xa a xa lonni birin makenen mangæe nun nolae be naxee na kuye ma.

¹¹ Yi birin findixi Ala xa nate nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹² A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won noma won makorede Ala ra limaniya kui, siike xanbi.

¹³ Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma tøre kui wo xa fe ra, barima a findima wo be xunnakeli nan na.

¹⁴ Na nan a toxi, n nan n xinbi sinma Baba Ala ya i,

¹⁵ bonsoe birin fatanxi naxan na, naxee na kooore nun boxi.

¹⁶ N a maxandima a xa wo mali a xa nore makaabaxi saabui ra, a xa wo boje senbe so a Xaxili saabui ra.

¹⁷ N a maxandima a xa Mixi Sugandixi xa sabati wo boje i danxaniya saabui ra, wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa xanunteya suxu ala wuri bili sanke boxi suxuxi ki naxe.

¹⁸ N a maxandima a xa senbe fi wo ma, alako wo nun seniyeñtøe birin xa no Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a kuyeya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo mabiri.

¹⁹ Wo xa kolon so to a ma Ala xa Mixi Sugandixi wo xanuxi ki naxe, xanunteya naxan mu noma fahaamude a gboya xa fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe kamalixi birin na.

²⁰ Matoxøe na Ala be naxan noma fe birin na a senbe saabui ra a naxan fixi wo ma, naxan noma fe birin na, dangi won ma maxandi nun mapoxunyi ra

²¹ Matoxøe na a tan nan be danxaniyatøe jama nun a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra waxati birin, abadan. Amina.

4

Danxaniyatøe jere ki:

Nerefe lanyi kui

¹ Na kui, n tan naxan bara findi geelimani ra Marigi xa fe ra, n bara wo mayandi wo jere ki xa a masen a Ala nan yati wo xilixi.

² Wo xa jere yete magore nun boje bexi kui, wo nu dije wo bore be, wo ti wo bore san na xanunteya kui.

³ Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa kana wo tagi, Ala Xaxili Seniyeñxi naxan fixi wo ma bojesa ra.

⁴ Won findixi fate keren nan na. Ala Xaxili Seniyeñxi keren nan a ra. Ala wo fan xilixi ne wo xa wo xaxili ti fe keren nan na.

5 Marigi keren, danxaniya keren, nun xunxa keren nan na won be.

6 Ala keren nan na won be naxan findixi birin Baba ra, naxan na birin xun ma, naxan walima birin saabui ra, naxan na birin i.

7 Kɔnɔ hinne fixi kankan ma won ya ma alo Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki naxe.

8 Na nan a toxi a sebexi,
«A to te koore,

a naxa a yaxuie suxu,
a naxa adamadie ki.»

9 A to sebexi, «A bara te,» na nan na ki a bara goro han boxi ma sinden, beenun a man xa te.

10 Naxan goro, na nan man texi koore birin xun ma, alako a xa fe birin nakamali.

11 A adamadie ki naxan na, a findi yi nan na: ndee xa findi xerae ra, ndee xa findi namijonmee ra, ndee xa findi xibaaru fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danxaniyatɔee xunmatie nun karamɔxɔe ra.

12 A won kixi ne na birin na alako won xa seniyeɔɔe mali e xa fata Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔe jama rapereɔe yare.

13 Won xa bira na foxɔ ra han won birin xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya nun Ala xa Di kolonfe ma, han won birin xa kamali alo Ala xa Mixi Sugandixi kamalixi ki naxe.

14 Na temui won mu luma sonon alo diyɔree. Won mu lintanma sonon alo wuri naxan saxi ye fari, mɔronyi nun foye naxan tutunma, e a xanin yire birin. Na kui, mixie mu noma won natantande sonon e xa wule kawandi ra, e xa kɔota, nun e xa yanfanteya ra.

15 Won xa nondi nan fala xanunteya kui. Fe birin kui, won xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi danxaniyatɔe jama xunyi ra. Won xa mo na danxaniya kui.

16 Xunyi nan fate salonse birin naperema. Kankan xirixi a boore

ra, kankan a xa wali rabama, alako fate birin xa mo, a xa senbe soto xanunteya kui.

Nerefe lahale neene ma, tinxinyi nun seniyyeni kui

17 Na kui, n yi nan falama wo be, n man xa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa jere sonon alo danxaniyataree jere ma ki naxe. E xaxilie birama fe fufafu nan tun foxɔ ra.

18 E xaxilie ifoxoxi. E xa fe kolontareya nun e xa sondon xoxoxoya bara a niya e xa gan Ala xa kisi ra.

19 E mu yaagima fefe ma sonon. E bara e yete rabolo langoepa xili ma. E mu wasama fe kobi mooli birin nabafe ra.

20 Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi mu wo tixi na kira xa xon!

21 Wo a xa fe mexi ne, wo man bara xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nondi na lsa nan yi.

22 Wo tinkanxi ne wo xa wo yi ba wo jere ki fori ra, naxan wo xun nakanama wo waxonfe kobi saabui ra.

23 Wo boje nun wo xaxili xa mafindi boje neene nun xaxili neene ra.

24 Wo xa wo lahale fori masara a neene ra. Wo luma ne alo wo bara findi mixi neene ra Ala naxan daaxi a xa jere a xa tinxinyi nun seniyyeni yati kui.

25 Na kui, won xa wule lu, won xa nondi nan fala won bore be, barima won findixi fate keren salonyie nan na.

26 Xa wo xonɔ, wo naxa yunubi raba. Wo naxa a lu soge xa dula xone na wo boje kui,

27 alako wo naxa santide lu Ibulisa be.

28 Mupeti xa mupe lu. A xa wali tinxinyi kui alako a xa munafanyi soto a naxan fima setaree ma.

29 Wo naxa a lu woyen kobi yo xa mini wo de i. Wo xa woyen fanyi nan fala naxan noma mixi malide a hayi ki ma, alako wo xa woyenyi xa findi hinne ra e be.

³⁰ Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi tɔɔɔ, Ala wo matɔnxumaxi naxan na han a fama won fɔxɔ ra lɔxɔ naxe.

³¹ Wo xa wo yi ba yi fe mɔɔli birin na: xɔnɛ, bɔɔɔɛ, ɲaaxɔɲa, ɲɔxɔnsɔɔɛ, konbi, a nun fe kobi mɔɔli birin.

³² Wo xa marafanyi nun bɔɔɛ fanyi masen wo bore bɛ. Wo xa diɲɛ wo bore ma alɔ Ala diɲɛxi wo fan ma ki naxe a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

5

Nerefe naiyalanyi kui

¹ Na kui, wo to bara findi Ala xa di xanuxie ra, wo xa a fɔxi nan naba.

² Wo xa ɲere xanunteya kui alɔ Ala xa Mixi Sugandixi won xanuxi ki naxe, a a yete fi won ma fe ra, a findi won ma serexe ra naxan labunde xiri rafan Ala ma.

³ Kɔnɔ langoɛɲa, mile, nun seniyentareɲa mɔɔli yo naxa lu wo yi ra. E xa fe ɲan naxa fala wo tagi, barima na mu lan seniyentɔɛɛ ya ma.

⁴ Wɔyenyi masuturatate, daxɔɲa wɔyenyi, wɔyɛn ɲaaxi, e sese naxa me wo tagi. Na mu lan. Wo xa nu tantu wɔyenyi nan fala wo bore tagi.

⁵ Wo xa a kolon a fanyi ra, a langoɛ, seniyentare, a nun milante (naxan maniya kuye batui ra), e sese mu findixi ke tongoma ra Ala nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya niini bun ma.

⁶ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu wɔyenyi fufafu ra. Yi yunubi mɔɔlie xa fe ra, Ala xa xɔnɛ goroma nɛ mixie ma naxee mu a xui suxuma.

⁷ Na kui, wo naxa gbaku e ra.

⁸ Singe, dimi nan nu wo ra, kɔnɔ yakɔsi, wo bara findi naiyalanyi ra Marigi saabui ra. Wo xa wo ɲere alɔ a lan naiyalanyi xa die xa e ɲere ki naxe.

⁹ Naiyalanyi xa wali toma fe fanyi birin, tinxinyi birin, nun nɔndi birin kui.

¹⁰ Wo xa kata wo xa kolon soto fee ma naxee Ala kenɛnxi.

¹¹ Wo naxa wo gbe raso dimi xa wali kobi ya ma feo! Wo xa na fe mɔɔli ramini kene ma.

¹² Barima na mixi mɔɔlie fe naxee rabama nɔxunyi kui, hali a ifalafe yete mayaagi.

¹³ Kɔnɔ naiyalanyi fe naxan birin makenɛnma, a toma nɛ ya ra.

¹⁴ Fe naxan birin toma ya ra, a fan bara findi naiyalanyi ra. A falaxi na nan ma,

«I tan naxan xife, xunu.

Keli faxamixie ya ma,

Ala xa Mixi Sugandixi xa yanbe xa ti i ma.»

¹⁵ Na kui, wo mɛɛni wo ɲere ki ma. Wo naxa wo ɲere alɔ xaxilitaree. Wo xa wo ɲere nɛ alɔ xaxilimae.

¹⁶ Wo mɛɛni yi temui ma, barima yi temui mu fan.

¹⁷ Na na a ra, a mu lan wo xa wo ɲere alɔ xaxilitare. Wo xa kolon soto Marigi waxɔnfe ma.

¹⁸ Weni naxa wo rasiisi, barima xaxilitareɲa nan na ki. Wo xa kamali Ala Xaxili Seniyenxi nan na.

¹⁹ Wo xa wɔyɛn wo bore be suuki nun bɛɛti ra. Wo xa suukie nun bɛɛtie ba Marigi bɛ naxee kelima wo bɔɔɛ yati yati ma.

²⁰ Wo xa tantui rasiga Baba Ala ma fe birin xa fe ra, temui birin. Wo xa na raba Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xili saabui ra.

Nerefe yete magore kui

²¹ Wo xa wo yete magoro wo bore bɛ Ala xa Mixi Sugandixi xa yaragaaxui kui.

²² Ginɛɛ, wo xa wo yete magoro wo xa mɔrie bɛ, alɔ wo wo yete magoroma Marigi bɛ ki naxe.

²³ Xeme findixi a xa ginɛ xunyi nan na, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi danxaniyatɔɛ pama xunyi

ra ki naxe. Danxaniyatøe jama fan findixi a fate nan na, a bara naxan nakisi.

²⁴ Danxaniyatøe jama a yete magoroma Ala xa Mixi Sugandixi be ki naxe, ginøe fan lanma e xa e yete magoro e xa mørie be na ki ne fe birin kui.

²⁵ Xemeøe, wo xa wo xa ginøe xanu alo Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatøe jama xanuxi ki naxe. A a yete fi danxaniyatøe jama xa fe ra

²⁶ alako a xa a raseniyeñ, a xa a rafixøe ye ra masenyi saabui ra,

²⁷ a xa a dentege a yete be nõre kui. Na kui, danxaniyatøe jama luma ne alo dugi tofanyi, xosi yo mu na naxan ma, naxan mu matorõnoxi. A xa seniyeñ, tantanyi yo naxa lu a ma.

²⁸ Xemeøe lanma e xa e xa ginøe xanu na mooli nan na. E xa e xanu alo e e yete fate xanuxi ki naxe. Naxan a xa gine xanuma, a a yete nan xanuxi.

²⁹ Mixi yo mu na naxan a yete fate xonma, barima mixi birin a yete rabaloma, a meeni a yete fate ma. Ala xa Mixi Sugandixi fan meenima danxaniyatøe jama ma na ki ne,

³⁰ barima won findixi a fate salonyie nan na.

³¹ «Na kui, xeme fama ne kelide a baba nun a nga xun ma, a a maso a xa gine ra, e findi fate keren na.»

³² Gundo belebele nan na ki, konõ n na Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatøe jama nan ma fe falafe.

³³ Konõ kankan xa a xa gine xanu alo a yete yati. Gine fan lanma a xa a xa møri binya.

² Yaamari singe nan ya, barake laayidixi naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba binya,

³ alako fee xa soñeya i be, i xa simaya soõo dunija bende fuñi fari.»

⁴ Babae, wo fan naxa wo xa die raxonõ. Wo xa e xuru, wo e rasi alo Marigi wama a xon ma ki naxe.

⁵ Konyie, wo xa wo marigie sago raba, naxee na wo xun ma yi dunija ma. Wo xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e sago raba wo nii ra, alo wo Ala xa Mixi Sugandixi sago rabama ki naxe.

⁶ Wo naxa a raba e ya tode gbansan xa ra, alo naxee katama e yete rafande mixi ma. Wo xa a raba ne alo Ala xa Mixi Sugandixi xa konyie naxee Ala sago rabama e boñe birin na.

⁷ Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali e be alo wo na walife e tan gbansan nan ma fe ra. Wo xa wali ne alo wo na walife Marigi nan be,

⁸ barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xore ra, Marigi a sare fima ne.

⁹ Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki ne wo xa konyie be. Wo xa ba xaapfe e ma, barima wo a kolon Marigi keren nan na wo birin be koore ma, naxan mu mixi yo rafisa a boore be.

Ala geresose naxee fima danxaniyatøe ma

¹⁰ A donxøe ra, wo xa wo senbe so Marigi saabui ra nun a xa senbe magaaxuxi saabui ra.

¹¹ Wo xa Ala xa geresose birin tongo, alako wo xa nõ tide Ibulisa xa koõta birin kanke.

¹² Barima won mu na ibunadama xa gerefe. Mangøe, nõlae, yi dunija senbema jaaxie, jinne naxee na kuye ma, gere na won nun nee nan birin tagi.

¹³ Na nan a ra, wo xa Ala xa geresose birin tongo alako na

6

¹ Die, wo xa wo nga nun wo baba binya Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe tinxinxi ra.

lɔxɔɛ kobi na a li, wo xa nɔ tide.
Na gere raɔnyɔi xa wo li wo tixi.

¹⁴ Na kui, wo xa ti nɛ. Wo wo
tagi ixiri nɔndi ra. Wo tinxinyi
findi wo kanke makantase ra.

¹⁵ Wakilife xibaaru fanyi
masende naxan bɔɓesa fima mixi
ma, wo xa na findi sankiri ra wo
sanyie bɛ.

¹⁶ Safe na birin xun ma, wo
xa danxaniya suxu wo yi ra alɔ
wure lefa. Na nan nɔma Sentanɛ
xa tanbɛ radɛxɛxie ratide, a e
raxuben.

¹⁷ Wo man xa kisi suxu naxan
findixi wo xun makantase ra.
Wo Ala Xaxili Seniyenxi xa san-
tidɛgɛma fan suxu naxan findixi
Ala xa masenyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi tɛmui
birin a Xaxili Seniyenxi saabui ra,
duba nun maxandi mɔɔli birin na.
Na kui, wo naxa yanfa. Wo xa
wo tun nabɛxi nɛ Ala maxandife
ra seniyentɔɛ birin bɛ.

¹⁹ Wo xa Ala maxandi n fan
bɛ, alako n na n dɛ ibi, Ala xa
n mali a xa xibaaru fanyi gundo
makenɛnde birin bɛ limaniya ra.

²⁰ N findixi Ala xa santigi nan
na yɔlɔnxɔnyɔi bara balan naxan
ma na xibaaru fanyi xa fe ra. Wo
xa Ala maxandi n bɛ alako n xa a
masen limaniya ra alɔ n lan n xa
a masen ki naxɛ.

Wɔyɛn dɔnxɔɛ

²¹ Tikike n ma fe nun n ma wali
xa fe birin masenma nɛ wo bɛ.
Won ngaxakerenyi xanuxi nan a
ra danxaniya kui. Tunnabɛxila
nan a ra Marigi xa wali kui.

²² N a xɛɛxi wo ma na nan ma,
alako a xa muxu xa fe tagi raba wo
bɛ, a man xa wo bɔɓɛ ralimaniya.

²³ Baba Ala nun a xa Mixi
Sugandixi Marigi Isa xa bɔɓesa,
xanunteya, nun danxaniya fi
ngaxakerenyie ma.

²⁴ Ala xa hinne fi birin ma Ma-
rigi Isa xa xanunteya mu jɔnma
mixi naxee bɛ.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Filipi danxaniyatɔɛ
pama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xɛera Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe Pɔlu nu bara kawandi ti menni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e Pɔlu mali a xa wali kui yire gbete. Na taruxui sɛbexi Isa xa Xɛerae xa Taruxui kui, sora 16.

Pɔlu to balan geeli Rɔma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataaxee sɛbɛ danxaniyatɔɛ pama ndee ma. Pɔlu naxa bataaxe keren sɛbɛ Filipi danxaniyatɔɛe ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nɔma a niyade mixi gbete xa bira Isa fɔxo ra. Pɔlu naxa e ratu a e mu nɔma e yete rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yete baxi sɛrɛxe ra dunja birin be.

To Isayankae man nɔma li-maniya sɔtɔde yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun sɛnɛ fima mixie ma e na e boɔɛ rabi a bɛ. Ala xa won mali alako won xa sɛwe kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Filipi danxaniyatɔɛ
pama ma

Xɛebui

¹ N tan Pɔlu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa

xa konyie ra, muxu bara wo xɛebu, Ala xa Mixi Sugandixi xa seniyentɔɛ naxee na Filipi, a nun wo xa yareratie nun wo malimae.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun boɔɛsa fi wo ma.

³ Temui birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma nɛ.

⁴ N Ala maxandima wo bɛ sɛwe ra temui birin,

⁵ barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a fole han yakosi.

⁶ N a kolon, Ala, naxan wali fanyi fɔloxi wo tagi, a fama nɛ a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa loxoɛ.

⁷ A lan nɛ yi xaxili xa lu n bɛ barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnema nɛ won birin na.

⁸ Ala a kolon n wo xanuxi alo a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxee.

⁹ N Ala maxandima nɛ wo bɛ alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxi ra,

¹⁰ alako wo xa nɔ a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo boɔɛ xa fiixe, marakɔɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa loxoɛ.

¹¹ Na loxoɛ Isa fama nɛ wo matinxinde alako Ala xa matɔxo, a sɛnɛ xa kolon.

Pɔlu nun kawanditie

¹² N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔɔre naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasooneya,

¹³ barima mange xa sɔɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma.

¹⁴ N ngaxakerenyie bara li-maniya Marigi xa fe ma n ma paxankate saabui ra. Yakosi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima sɛnɛ ra.

¹⁵ Nɔndi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife mile nun tɔɔne nan ma, kono ndee

fan na kawandi tife boɓɓe fanyi nan na.

¹⁶ Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na.

¹⁷ Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yete igboɓa nan na. E boɓɓe mu fiixe. E ɗoɗo a ma a e noɗa n ma geeli jaxankate xun masade e xa kawandi ra.

¹⁸ Fefe mu a ra. Xa e boɓɓe fiixe, xa e boɓɓe mu fiixe, e na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masenfe. Yi findima seewe nan na n be to nun tina,

¹⁹ barima n a kolon fe naxee bara n li, e findima kisi nan na n be wo xa Ala maxandi saabui ra nun a xa Mixi Sugandixi Isa Xaxili xa mali saabui ra.

²⁰ N a kolon n fe birin nabama alako n naxa yaagi fefe ra. N xa limaniya yakosi alo temui dangixi alako Ala xa Mixi Sugandixi xa matɔɔɔe soto n ma simaya xa na mu n ma faxe saabui ra.

²¹ N ma dunjɛgiri kui, n birama ne Ala xa Mixi Sugandixi foɗo ra. N ma faxe findima fe fanyi nan na n be,

²² koɗo xa n lu dunjɛ, n noɗa ne wali gbegebe rabade Ala be. Awa, n munse rabama? N mu a kolon.

²³ Na fe na n bendunfe yire firin. A xoli n ma n xa keli be, n xa siga Ala xa Mixi Sugandixi yire. Na fan dangi fe birin na.

²⁴ Koɗo a lanma n xa lu dunjɛ wo tan ma fe ra.

²⁵ N bara a kolon n luma ne wo ya ma alako wo xa siga yare, wo man xa seewa danxaniya kui.

²⁶ N na gbilen wo yire, wo xa matɔɔɔe Ala xa Mixi Sugandixi Isa be, na xun fama masade n ma fe ra.

²⁷ Wo jere ki xa lan Ala xa Mixi Sugandixi xa Xibaaru Fanyi ma tun, alako xa n na wo ya ma ba, xa n mu na ba, n noɗa a kolonde xaxili keren nan na wo be, wo birin walife danxaniya keren nan

na, danxaniya naxan fatanxi Ala xa Xibaaru Fanyi ra.

²⁸ Wo naxa gaaxu wo gerefae ya ra. Wo xa limaniya findixi tonxuma nan na e be e lofe ra, wo fan xa a kolon wo kisima ne.

²⁹ Na kisi kelixi Ala nan ma, barima a bara hinne wo ra doɗo firin: Wo danxaniyafe Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nun wo man toɗoɗe a be,

³⁰ alo wo n fan to toɗoɗo ra ki naxe. Alo wo man bara a me ki naxe, han ya n na na toɗoɗe nan kui.

2

Isa xa misaali

¹ Ala xa Mixi Sugandixi to madundui nde fima wo ma, a xa xanunteya to limaniya nde fima wo ma, lanyi to na wo nun Ala Xaxili Seniyenxi tagi, xanunteya nun kinikini nde to na wo yi ra,

² wo xa n ma jɛlexinyi raka-mali. Wo lu lanyi kui. Xaxili keren, xanunteya keren, nun jere ki keren nan xa lu wo tagi.

³ Wo naxa fefe raba toɗoɗe kui. Wo naxa wo yete rafisa wo booree be. Wo nde ba wo xa fe ra, wo a sa wo boore gbe xun yete magore kui.

⁴ Wo naxa wo yete xa munafanyi fen. Wo wo booree nan ma munafanyi fen.

⁵ Wo yuge xa lu alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

⁶ Kabi abadan, a nu na Ala keɗa ne,

koɗo a mu tin a xa a yete tide sa Ala ilanyi.

⁷ A naxa diɗe a yete birin ma, a tin lude konyi keɗa ma, a bari dunjɛ ma alo adamadi, mixie fan naxa a kolon adamadi ra.

⁸ A naxa a yete magoro, a xa Ala sago raba, han a naxa tin faxe ra wuri mag-alanbuxi ma.

⁹ Na nan a toxi Ala naxa a binya, a a xili gbo dangi xili birin na,

¹⁰ alako naxee na koore,
naxee na bɔxi,
naxee na bɔxi bun ma,
e na Isa xili mɛ temui naxɛ,
e birin xa e xinbi sin a bun,
¹¹ e xa a fala,
«Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na
Marigi ra.»
Na xa findi matɔxɔɛ ra Baba Ala
bɛ.

¹² N xanuntenyie, wo bara n xui
suxu n nu na wo tagi temui naxɛ.
Yakɔsi fan, wo xa Ala xa yaamarie
rabatu n xanbi dangife a singe ra.
Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa
wakili wo xa kisi xa fe ra.

¹³ Ala nan fe ragirima wo ma
alako wo janige xa lan a gbe ma,
wo xa a waxɔnfe raba.

¹⁴ Wo nɛ fefe rabama wo naxa
wo yaxaseri masa, wo naxa sonxo,

¹⁵ alako nɔndi nun seniyyeni xa
lu wo bɛ, wo tan Ala xa die naxee
yanbama alɔ tɛ dɛxɛ yi dunija
mixi jaaxi tinxintaree ya ma,

¹⁶ wo nɛ kisi masenyi tima
temui naxɛ. Na kui, n matɔxɔɛ
sɔtɔma Ala xa Mixi Sugandixi fa
lɔxɔɛ, barima n mu dunija igirixi
tɔɔɛ kui fufafu ra.

¹⁷ Hali n faxa wo bɛ, n ma
dunijɛigiri fama findide wo bɛ
sɛɛɛɛ nan na naxan sama wo xa
danxaniya sɛɛɛɛ xun ma. Na n
naseɛwama nɛ.

¹⁸ Wo fan xa sɛɛwa, won birin
xa sɛɛwa.

Timote nun Epaforodite

¹⁹ N bara n xaxili ti Marigi Isa ra
a xa n mali alako n xa Timote xɛɛ
wo ma, alako a xa n nalimaniya
wo xa xibaaru ra.

²⁰ Mixi yo mu na n yi ra, wo xa
fe rafan naxan ma alɔ a tan.

²¹ Birin wama e yetɛ kan xa
geeni nan xɔn ma, e mu na Ala
xa Mixi Sugandixi Isa xa geeni xa
fenfe.

²² Wo a kolon Timote bara
a tunnaɓɛxi tɔɔɛɛ kui Ala xa
Xibaaru Fanyi xa fe ra. Kabi a
naxa wali folo n sɛɛti ma temui

naxɛ, a bara lu alɔ di naxan bi-
rama a baba fɔxɔ ra.

²³ Na kui, a xɔli n ma n xa a
xɛɛ wo yire, n ma fe makenɛnma
temui naxɛ.

²⁴ N a kolon a gbe mu luxi, Ala
xa a ragiri n xa fa wo yire.

²⁵ Kɔnɔ n ma maɔxunyi ma, fo
n xa n ngaxakerenyi Epaforodite
xɛɛ wo yire. A bara n mali ki fanyi
ra Ala xa fe geremaso kui, alɔ wo
a xɛɛxi n ma fe naxan ma.

²⁶ Wo to xɔli bara a suxu ki
fanyi. A bara kɔntofili barima wo
bara a xa fure fe mɛ.

²⁷ A fura nɛ a jaaxi ra. A gbe mu
nu luxi a xa faxa, kɔnɔ Ala naxa
kinikini a ma. Ala naxa kinikini
n fan ma, alako na sunnunyi naxa
sa n ma tɔɔɛɛ xun.

²⁸ Na na a ra n bara gbata
a xɛɛfe ra wo ma alako wo xa
jɛlɛxin a tofe ra, n fan bɔjɛɛ ndedi
xa sa.

²⁹ Wo xa a rasɛnɛ Marigi xili ra
sɛɛwɛ kui. Wo xa yi mixi mɔɔli
binya,

³⁰ barima a mu tondi fefe yo ra
Ala xa Mixi Sugandixi xa wali kui,
hali a findi a bɛ faxɛ ra. A bara n
mali wo tan mu nu nɔma n malide
naxee ra.

3

Kisi sɔtɔfe

¹ Yakɔsi, n ngaxakerenyie, wo
xa sɛɛwa wo Marigi ra. N mu
taganma gbilende fee tagi rabade
wo bɛ, n naxee seɓɛxi wo ma
temui dangixi, alako na xa wo
ratanga.

² Wo xa wo yetɛ ratanga mixi
jaaxie ma, wali kobi rabae naxee
wama fine rawalife tun mixi sun-
nafe ma.

³ Won tan nan na mixi sunnaxie
ra a nɔndi ki ma, won tan naxee
Ala batuma a Xaxili Seniyyenxi
saabui ra, naxee sɛɛwama Isa Ala
xa Mixi Sugandixi xa fe ra, naxee
mu e xaxili tima e yetɛ ra.

⁴ Xa n wa, n fan nɔma n xaxili
tide n yetɛ ra. Xa mixi nde a
maɔxunxi nɛ a a nɔma a xaxili

tide a yete ra, n dangi na kanyi ra pon!

⁵ N sunnaxi a xi solomasaxan loxoɛ ne, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi Bunyamin bɔnsɔɛ, Eburu yati yati nan lanxi n ma n bari ki ma.

⁶ N nu biraxi Ala xa seriye foxo ra a Fariseni ki ne, n nu fa Isa xa danxaniyatɔɛɛ paxankata. Marakɔɔsi jaaxi yo mu nu na n ma.

⁷ Kɔno yakɔsi, n to bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin maɔoxunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na n be sonon.

⁸ Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee birin be. Ala xa Mixi Sugandixi sɔtofe dangi na fe birin na, n bara naxee lu a xa fe ra. Na fee bara lu n be alo fee fufafu alako n xa Isa xa munafanyi soto.

⁹ N xa lu a tan nan ma fe, barima n yete senbe mu noma n findide mixi tinxinxi ra. N mu noma Ala xa seriye birin nabatude. Kɔno xa n bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan noma ne n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma danxaniya saabui ra.

¹⁰ Na kui, n wama naxan xon, n xa Isa kolon. N xa a xa marakeli senbe kolon, n man xa tooro alo a tooroxi ki naxe. N wama lufe ne alo Isa nu na ki naxe a faxa temui,

¹¹ alako n fan xa keli faxe ma.

¹² N a kolon n mu nu ge na birin sɔtode sinden, n ma fe mu gexi kamalide. Kɔno n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe naxan ma, n fan xa a xa fe suxu.

¹³ N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gexi a suxude sinden, kɔno n fe keren nan nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama yare nan tun ma.

¹⁴ N birama ne n ma wali foxo ra, alako n xa sare soto Koore Mange Ala won xilixi naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹⁵ Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na maɔoxunyi

nan xa lu won birin yi ra. Kɔno xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fiixede na kanyi be.

¹⁶ Won xa siga yare alo won darixi a ra ki naxe.

¹⁷ N ngaxakerenyie, wo xa n foxi raba. Mixi naxee jere ki luxi alo muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo be.

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa serexe ra wuri magalanbuxi ma. N jan bara na fala wo be sanya wuyaxi, kɔno yakɔsi n a masenma ne wo be n yaye ra.

¹⁹ E bara loe. E yete waxonfe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi duniya gbansan nan foxo ra.

²⁰ Kɔno won tan xonyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima dennaxe fafe ra won foxo ra. Won na na nan mamefe.

²¹ A fama ne won fate makinikinixie masarade, e xa lu nore kui alo a gbe. A na rabama a senbe nan na, naxan dangi senbe birin nalanxi ra.

4

Marasi donxoɛɛ

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma n xa siga wo xebude. N bara jexexin wo xa fe ra, naxan bara a niya n xa binye soto. N xanuntenyie, wo bira Marigi foxo ra alo wo darixi a ra ki naxe.

² Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui.

³ N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Kilementi fan bara n mali, alo n walibooree naxee xilie sebexi kisi buki kui.

⁴ Wo seewa Marigi ra temui birin. N man xa a fala wo be, wo xa seewa.

⁵ Wo xa bɔɲɛ bexi xa makenɛn birin bɛ. Marigi mu buma fafe ra sɔnɔn.

⁶ Wo naxa kɔntɔfli fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu.

⁷ Na kui, Ala bɔɲɛsa nun xaxilisa fima nɛ wo ma naxan mɔɔli mu toma yi duniɲa fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

⁸ Dɔnxɔɛ ra, wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn ma: fe naxan yo findi nɔndi ra, naxan yo findi sɔɔbɛ ra, naxan yo tinxin, naxan yo seniyeɛn, naxan yo fan, naxan yo findi seriye ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn binyɛ nun tantui na naxee kui.

⁹ N naxan masenxi wo bɛ, wo naxan toxi n ma misaali kui, wo bira na fɔxɔ ra. Na kui, Bɔɲɛsa Mange luma nɛ wo seeti ma.

Xɛɛbui

¹⁰ N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo ɲɔxɔ sa n xɔn. Singe wo nu bara wa n malife, kɔnɔ Ala mu a ragiri.

¹¹ N mu yi falaxi xɛ barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra.

¹² Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbege na n yi ra, a birin fan. Xa kaame n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n tɔɔrɔxi, n bara seɛwa a birin na.

¹³ N nɔma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan senbɛ fima n ma.

¹⁴ Kɔnɔ wo fan fe fanyi nan nabaxi n bɛ n malife ra n ma tɔɔrɛ kui.

¹⁵ Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon bɔxi Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatɔɛ ɲama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan.

¹⁶ Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tesaloniki temui naxɛ.

¹⁷ N mu na sese fenfe n yetɛ bɛ. A xɔli n ma wo tan nan xa fe fanyi sɔtɔ a kui.

¹⁸ N hayi na naxan birin ma, n bara a sɔtɔ. Wo naxan nasanbaxi n ma Epaforodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na serɛxɛ bara rafan Ala ma, a a kɛnɛn.

¹⁹ N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Fɛɛɛ birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

²⁰ Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma nɛ han duniɲa rapɔnyi.

²¹ Wo xa Isa xa seniyeɛntɔɛ birin xɛɛbu.

²² Seniyeɛntɔɛ birin naxee na n seeti ma, a gbengbenyi naxee walife Mange Sesare xɔnyi, e bara wo xɛɛbu.

²³ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xɛera Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Kɔlɔsi taa kui. Pɔlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e bɛ, kɔnɔ a e kolon Rɔma nɛ, a nu na geeli dennaxe. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi nde fi Pɔlu ma Kɔlɔsikae bɛ, a nun Isayankae birin bɛ naxee nu sa fama lude dunɲa bende fupɲi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nɔma lonni gbegbe sɔtɔde Isa xa fe ma a nun Isayankae ɲere ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa sɛɛwe sɔtɔ dunɲa ma, won man xa sɛɛwe sɔtɔ aligiyama. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ
Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ
ɲama ma**

Xɛebui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa xɛera ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxe sɛbɛfe

² wo tan ma, Kɔlɔsikae seniyentɔɛ. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatɔɛ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae tantufe

³ Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo bɛ temui birin.

⁴ Muxu yi nan mɛxi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa seniyentɔɛ birin xanu.

⁵ Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin mɛ Ala xa nɔndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra.

⁶ Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra dunɲa birin bɛ. A man bara findi geeni ra wo bɛ wo Ala xa hinne yati kolonxi temui naxe.

⁷ Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epafirasi nan wo xaranxi na nɔndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walike tinxinxi ra wo bɛ.

⁸ A bara a masen muxu bɛ a wo mixi xanuma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe

⁹ Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife nɛ wo bɛ temui birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra.

¹⁰ Wo xa wo ɲere alo won Marigi wama a xɔn ma ki naxe. Wo xa fe fanyi mɔoli birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra.

¹¹ Wo xa senbe sɔtɔ a xa senbe magaaxuxi saabui ra, alako wo xa wo tun nabexi, wo man xa diɲɛ,

¹² wo man xa Baba Ala tantu sɛɛwe kui. A bara a ragiri wo xa nɔ seniyentɔɛ ke sɔtɔde naiyalanyi kui.

¹³ A bara won namini Sentane xa nɔɛ bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangɛya niini bun ma.

¹⁴ Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁵ Ala mu toma, kɔnɔ a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra.

¹⁶ A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na

bɔxi ma, naxan toma, naxan mu toma, mangɛɛ, yaamaritɔɛɛ, nɔlae, senbɛmae. Na birin daaxi a saabui nan na, na birin daaxi a yete nan be.

¹⁷ Beenun se keren xa daa, a tan nu na. A birin na na a tan nan saabui ra.

¹⁸ Danxaniyatɔɛ pama xunyi na a tan nan na. Na luma nɛ alɔ a fate yati yati. A tan nan na fe birin foɛ ra. A tan nan singe rakeli faxe ma, alako a xa findi dunija fisamante ra.

¹⁹ A naxa rafan Ala ma a xa Isa rakamali Ala xa fe birin na.

²⁰ A man bara tin fe birin masode a ra a xa Di xa faxe saabui ra. Bɔɲesa xa lu Ala nun dunija birin tagi, naxan na koore nun bɔxi ma. Na lanyi bara lu e tagi Ala xa Di wuli saabui ra, naxan banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Singe ra, wo tan nun Ala, wo tagi nu ikuya. A yaxuie yati yati nan nu na wo ra, barima wo nu fe paaxie maɲɔxunma, wo man nu e rabama.

²² Kɔnɔ yakɔsi, lanyi bara lu wo tagi Ala xa Di xa faxe saabui ra, alako wo xa seniyeɲ, wo xa ti Ala ya i, tantanyi nun marakɔɔsi yo mu na wo ma sɔnɔn.

²³ Kɔnɔ a lanma nɛ wo xa danxaniya xa sabati, a xa senbe soto, alako wo naxa makuya fe fanyi ra naxan nagataxi wo be Ala xa xibaaru fanyi saabui ra. Na xibaaru fanyi wo naxan mexi, a masenxi nɛ dunija birin be. N tan yati walima na nan ma.

Pɔlu xa wali

²⁴ Yakɔsi, n bara ɲɛlexin n tɔɔɔfofe ma wo xa fe ra. N yete yati fama Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tɔɔɔɛ rakamalide danxaniyatɔɛ pama xa fe ra, naxan luxi alɔ a fate.

²⁵ N bara findi danxaniyatɔɛɛ pama xa walike ra. Ala bara n xɛɛ n xa a xa masenyi birin tagi raba wo be.

²⁶ Na gundo nu nɔxunxi nɛ mixi birin ma, kabi tɛmui xɔnnakuye. Kɔnɔ yakɔsi, Ala bara na masen a fiixe ra a xa seniyeɲɔɛ birin be.

²⁷ A waxi nɛ na gundo xa masen e be si birin tagi, e xa a xa nɔɔɛ tofanyi to. Na gundo nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi na wo i, a tan nan nɔxi a niyade wo xa a xa nɔɔɛ soto.

²⁸ Muxu Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe masenma adamadi birin be. Muxu e birin xaranma nɛ lonni ra, alako mixi birin xa kamali Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

²⁹ Na nan a toxi, n na walife Isa senbe ra, naxan n malima a fanyi ra.

2

¹ Wo xa a kolon n na gere masofe wo be, n na gere masofe Layodiseyakae nun danxaniyatɔɛ birin be, naxee n kolon kɔnɔ e mu n toxi sinden.

² N na gere maso kui alako wo bɔɲɛ xa limaniya, wo xa boni wo bore ra xanunteya kui, wo man xa xaxili fanyi soto. Na kui, wo nɔma nɛ Ala xa gundo kolonde. Na gundo findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

³ Lonni fanyi nun fe kolonyi nɔxunxi Isa nan ma fe kui.

⁴ N na falaxi nɛ, alako mixi yo naxa nɔ wo madaxude wɔyenyi tofanyie ra.

⁵ N makuya wo ra, kɔnɔ n bɔɲɛ na wo sɛti ma. N bara ɲɛlexin, barima wo na ɲɛɛɛɛ a fanyi ra wo xa danxaniya kui. Wo mu Ala xa Mixi Sugandixi bɛɲinma fefe ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe a firin nde

⁶ Wo to bara tin wo Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi, wo lan nɛ wo xa bira a foɲɔ ra.

⁷ Isa xa lu wo be alɔ sanke na sansi be ki naxɛ. A xa lu wo be alɔ fanye, banxi tima naxan fari. Wo xa danxaniya xa sabati alɔ muxu

wo xaranxi ki naxe. Wo xa Ala tantu temui birin.

⁸ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu woyenyi joxunme ra. Na wulee findixi adamadi xa majoxunyi nan na. Na fatanxi dunija fe nan na. A mu kelixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ma feo!

Isa Marakisima

⁹ Ala xa fe kepa birin na Isa yi ra.

¹⁰ Wo fan bara kamali Isa saabui ra, naxan findixi mange ra. Mangeya birin nun senbe mooli birin na a bun ma.

¹¹ Isa bara wo sunna, kono a mu a rabaxi a adama ki xa ma. A mu sese ba wo fate ma. A wo sunna ki naxe, a wo sondonyi nan kui ixaxi.

¹² Wo bara wo xunxa ye xora. Na bara maniya alo wo nun Isa bara ragata gaburi keren kui. Na xanbi wo fan bara keli ye xora alo Isa kelixi gaburi kui ki naxe. Na birin nabaxi ne barima wo bara la Ala senbe ra, naxan Isa rakelixi faxe ma.

¹³ Wo nu luxi ne alo faxamixie, wo xa yunubie xa fe ra nun wo xa sunnatareya xa fe ra, kono Ala bara wo rakisi Isa saabui ra. A bara dije won ma yunubi birin ma.

¹⁴ Kalamui naxan nu sebexi won xili ma, naxan nu noma won ma fe kanade, a bara na ba na a mabanbanfe wuri magalanbuxi ma.

¹⁵ Na kui, Ala bara no mangeya nun senbe mooli birin na dunija birin ya xori, naxee fatanxi Sentane ra, a naxa xunnakeli soto na wuri magalanbuxi saabui ra.

Xaranyi naxan findixi wule ra

¹⁶ Awa, wo naxa tin mixi yo xa kiiti jaaxi sa wo ma wo xa donse nun minse xa fe ra, sali xungbee xa fe ra, kike neene sali xa fe ra, xa na mu malabu loxe xa fe ra.

¹⁷ Na birin findixi fe fanyi tonxuma nan na. A nu wama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan

masenfe won be, naxan findixi nondi yati ra.

¹⁸ Wo naxa tin mixi yo xa wo xa xunnakeli ba wo yi ra. Mixi ndee katama ne na rabade. A luma alo e e yete nan magoroma, kono wule na a ra. A luma alo e tan nun malekee Ala nan batuma, kono na fan wule nan a ra. E birama laamatunyie foxo ra, kono e e yete igboma fe fufafu ma.

¹⁹ E mu fatuxi Isa ma, naxan na xunyi ra. Fate xunyi salonse birin najerema. Kankan xirixi e boore ra, Ala senbe fima e birin ma alo a wama a xon ma ki naxe.

²⁰ Xa wo bara fatan dunija fee ma Isa saabui ra, munfe ra wo wo yete luma dunija fee xa yaamari bun ma?

²¹ Na yaamari naxe, «A mu lan wo xa yi tongo! A mu lan wo xa yi don! Wo man mu lan wo xa a masuxu!»

²² Na fe birin fama jonde. Na seriye mooli fatanxi adamadi nan na.

²³ Na fe mooli maniya lonni ra, barima batui, yete magore, nun fate toorofo na a kui, kono e tide yo mu na, barima e mu noma yunubi fee bade mixi boje ma.

3

Ala xa kira

¹ Xa nondi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nake-lixixi faxe ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dennaxe.

² Wo xa ariyanna fe fen, dunija fe mu a ra.

³ Barima wo bara faxesa, wo xa simaya fa noxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui.

⁴ Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa nore nan kui.

⁵ Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabepin: yene fe, langoe fe, fe seniyentare,

korintepa naxan maniyaxi kuye batufe ra.

⁶ Ala xonoma ne na fe mooli ma, nun naxee e rabama.

⁷ Singe ra nu, wo yati nu jere ma na ki ne.

⁸ Kono yakosi, wo xa yi fe birin bejin: bojete, geresofe, fe paaxi, mixi xili kanafe, nun konbi.

⁹ Wo naxa wule fala wo bore be. Wo bara na jere ki fori bejin,

¹⁰ alako wo xa jere ki neene suxu, naxan lanma Ala jere ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alo mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi neene ragoro a ma.

¹¹ Na kui, Gireki nun Yuwifi e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatore e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.

¹² Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi seniyentoe ra, Ala xanuntenyie. Wo lan ne wo xa kinikini mixi ma, wo boje xa fan, wo xa wo yete magoro, wo boje xa bexi, wo xa dije.

¹³ Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinne wo bore ra. Xa mixi nde bara fe paaxi raba a bore ra, na kanyi xa dije alo Ala xa Mixi Sugandixi dipexi wo ma ki naxe.

¹⁴ Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyi fanyi ra.

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyi naxan xon won be, won boje xa bira na lanyi foxo ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyi xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.

¹⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo boje kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lonni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun beeti ra naxan fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi ra. Wo xa Ala tantu na beetie ra, e xa keli wo boje yati yati nan kui.

¹⁷ Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na

birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya seriyε

¹⁸ Ginεe, wo xa lu wo xa morie xa yaamari bun ma, alo Marigi wama a xon ma ki naxe.

¹⁹ Xemeε, wo xa wo xa ginεe xanu, wo naxa paaxu e ra.

²⁰ Dimedie, wo xa wo barimixie xui ratinme fe birin kui, barima na rafan Marigi ma.

²¹ Barimixie, wo naxa wo xa die boje rapaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi.

²² Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinme. Wo naxa wali e ya tode xa gbansan na, alako wo xa rafan mixie ma. Wo xa wali e be wo boje fiixexi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra.

²³ Wo fe naxan birin nabama, wo xa a raba wo boje fiixexi nan na, alo wo a rabama Marigi be ki naxe. Wo mu a rabama mixie xa be.

²⁴ Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma ne wo ma, naxan findima wo ke ra. Wo na walife Ala xa Mixi Sugandixi nan be, wo Marigi yati yati.

²⁵ Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare ragbilenma ne a ma. Mixi birin a gbe sotoma ne, Ala mu mixi yo rafisa a boore be.

4

¹ Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi donxε

² Wo xa Ala maxandi temui birin. Wo xa wo yete mato, wo xa Ala tantu.

³ Wo Ala maxandi muxu fan be. Ala xa sooneya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin be. N saxi geeli na fe nan ma.

⁴ Wo Ala maxandi n be alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fiixe fɔɛn, alɔ a lanma n xa a raba ki naxe.

⁵ Wo xa wo jere xaxilimaya ra danxaniyatarae ya tode ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati.

⁶ Wo xa masenyi fanyi ti mixie be, naxan fan. Kuri so temui, fɔxe sama ne bande, alako a xa jɔxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide wɔyenyi ra naxan fan.

Xɛɛbui dɔnxɔɛ

⁷ N ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo be.

⁸ N a xɛɛxi ne wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo be, a man xa wo ralimaniya.

⁹ N man bara n ngaxakerenyi tinxixi, n xanuntenyi Onesimo Kolosika xɛɛ a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dentegɛ sade wo be.

¹⁰ Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xɛɛbu. Baranabasi dɛɛxɔ Maraki fan wo xɛɛbu. Wo bara marasi sɔtɔ Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xɔnyi, wo xa a rasene a fanyi ra.

¹¹ Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xɛɛbu. Yuwifi danxaniyatɔɛ nama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangeya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.

¹² Epafirasi, naxan findixi wo xɔnyika ra, a wo xɛɛbu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike nan a ra. A Ala maxandima wo be temui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxɔnfe kolon, wo man xa a raba.

¹³ A wali gbegbe rabama wo be, wo tan danxaniyatɔɛ naxee na Kolosi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra.

¹⁴ Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xɛɛbu, a nun Demasi.

¹⁵ Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatɔɛɛ xɛɛbu, nun Nimifa, a nun danxaniyatɔɛ nama naxan e malanma a xa banxi kui.

¹⁶ Wo na ge yi bataaxe xarande wo xɔnyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatɔɛɛ fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxe xaran n naxan nasanbaxi Layodiseyakaɛ ma.

¹⁷ Wo xa a fala Arikipe be, «Fɛnten i xa wali ma, Marigi naxan soxi i yi ra alako i xa na raba a fanyi ra.»

¹⁸ Xɛɛbui nan yi ki, n tan Pɔlu naxan seɛɛxi wo ma n yete beɛɛɛ ra. Wo xa ratu a ma n na geeli nan kui yi ki. Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Tesaloniki
danxaniyatɔe pama
ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe singe nan na Ala xa xɛera Pɔlu nun a walibooree naxan sebe danxaniyatɔe pama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki.

Beenun e xa yi bataaxe sebe, Pɔlu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tesaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe foxo ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xɛɛxi dunjpa rakiside. Kɔno Pɔlu nun Silifanu mu no bude Tesaloniki taa kui, e gi kɔe nan na barima mixi kobi ndee nu bara pama boje rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xɛerae xa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Pɔlu nun Silifanu to Aten li, e naxa kontɔfli Tesaloniki danxaniyatɔe be barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatixi. Na kui, e naxa Timote xɛe alako a xa Tesaloniki danxaniyatɔe janige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dentege sa Pɔlu nun Silifanu be. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi e ma Tesalonikikae be, e naxa yi bataaxe sebe.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tesaloniki danxaniyatɔe be, a lonni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan be. A a masenma won be a Ala won xilixi ne won xa won jere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareja foxo ra. A man a masenma a wali tide gbo

danxaniyatɔe be. A lanma won xa balo won yilɛnɛnɛ nan na. Yi Kitaabui man limaniya fima won ma barima a a masenma won be a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama ne a xa danxaniyatɔe foxo ra, e jipe nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xonyi e sa luma dennaxe abadan.

Tesaloniki danxaniyatɔe findixi misaali nan na won be barima hali e to jaxankate gbege soto, e xan ne danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tun nabexi Ala xa kira fanyi xon ma. Ala xa won natanga seniyentareja ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen loxo. Ala xa won mali ariyanna kira xon ma. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Tesaloniki
danxaniyatɔe pama
ma**

Xɛebui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatɔe pama ma naxee na Tesaloniki.

Ala xa hinne nun bojesa fi wo ma.

Ala tantufe Tesalonikikae xa fe ra

² Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo be. Temui birin

³ muxu wo xa fe falama won Baba Ala be. Muxu a tantuma ne wo xa wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma ne barima wo wo tun nabexixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

⁴ N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi.

⁵ Muxu to xibaaru fanyi masen wo be, a mu findi muxu de woyenyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Seniyenxi naxa senbe fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu jere ma ki naxe wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma temui naxe.

⁶ Wo bara findi muxu nun Marigi foxi rabae ra. Hali wo to jaxankate gbege soto, wo Ala xa masenyi saxu ne jalexinyi ra, jalexinyi naxan fatan Ala Xaxili Seniyenxi ra.

⁷ Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatse birin be naxee na Masedon nun Akayi.

⁸ Ala xa masenyi bara rayensen ye wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxe. Na kui, muxu mu sese falama sonon na xa fe ra.

⁹ Na mixi naxee bara wo xa fe me, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasene ki naxe, wo man gbilen kuyee foxo ra ki naxe, wo fa bira Ala Nije foxo ra naxan findixi nondi ra.

¹⁰ E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamexi ki naxe kelife kooe ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxe ma, Isa naxan won natangama xone ma naxan na fafe.

2

Polu nun Tesaloniki danxaniyatse nama

¹ N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra.

² Wo a kolon, muxu nu bara jaxankate nun toore soto Filipi. Kono muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu limaniya alako muxu xa wo kawandi Ala xa xibaaru fanyi ra, hali geremasoe gbege to nu naa.

³ Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi janige

seniyentare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra.

⁴ Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu woyenma xe de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu woyenma ne alako muxu xa Ala nan kenen naxan won sondonyie matoma.

⁵ Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu deinoxunyi woyenyi yo falaxi wo be. Muxu mu kawandi tixi xe alako muxu xa se nde soto.

⁶ Muxu hayi mu na mixie xa matoxoe ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbetee ra.

⁷ Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae to na muxu ra, muxu nu noma muxu xa fe kote doxode wo xun ma, kono muxu mu tin. Muxu naxa meeni wo ma, alo dinge meenima a xa die ma ki naxe.

⁸ Muxu wo xanuxi ne han muxu naxa muxu yete yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara xoxoxo muxu ma ki fanyi.

⁹ N ngaxakerenyie, wo xa wo maroxun muxu xa wali nun muxu xa toore ma. Muxu wakili ne koe nun yanyi alako muxu xa kontofili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo be temui naxe.

¹⁰ Muxu jerexi seniyenyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakorosi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala.

¹¹ Wo a kolon yati, a muxu na wo birin be, alo babe nun a xa die na ki naxe.

¹² Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo jere ki xa Ala kenen, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangeya niini bun ma, wo xa a xa noe kolon.

¹³ Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama temui birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a saxuxi xe alo

mixi woyen xui. Wo a kolon ne a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan senbe na walife wo tan danxaniyatosee ya ma.

¹⁴ N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatosee pamae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya boxi ma. Wo baribooree wo tōōō ki naxe, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatosee pamae tōōō na ki ne.

¹⁵ E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namipōnmee faxa, e muxu fan paxankata. E xa fe mu Ala kenexi. E to muxu tōōōōma muxu xa kawandi wali kui, e paaxuma mixi birin na.

¹⁶ E mu wama muxu xa si gbetee kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kōōō Ala xa xōōōe bara e suxu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tode ra waxati nde bun, kōōō muxu bōōōe tan mu makuyaxi wo ra. Wo xōli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to.

¹⁸ Muxu nu bara wa gbilenfe wo yire. N tan Pōlu wa ne n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kōōō Sentane nan muxu matōōōō.

¹⁹ Marigi Isa gbilen lōxōē, muxu pōxō tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu pēlexinma nde xa fe ra? Muxu matōxōē sōōōma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra?

²⁰ Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa seewe ra.

3

Pōlu Timote xeefe Tesaloniki

¹ Na kui, muxu bōōōe to mu nōxi sade, muxu bara a janige muxu tan xa lu Aten,

² muxu xa won ngaxakerenyi Timote xee wo ma. Muxu waliboore na a ra Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra.

Muxu a xēēxi ne alako a xa wo senbe so, a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui,

³ alako wo xa paxankate naxa wo hanme. Wo fan yati a kolon, na paxankate nan nagirixi won ma.

⁴ Hali muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu nu a falama ne wo be, a mixie fama won paxankatade. Wo bara a to fa, na nan fa rabaxi.

⁵ Na nan a ra, n bōōōe to mu nu saxi sōōōō, n naxa Timote xee naa alako a xa a kolon wo xa danxaniya na ki naxe. N nu gaaxuxi ne wo be Sentane mixi ratantanyi fa wo ratantafe, muxu xa wali fa findi wali fufafu ra.

⁶ Kōōō Timote to baxi gbilende muxu yire keli wo xōnyi, a bara xibaaru fanyi fala muxu be wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya xa fe ra. A naxe, a wo ratuxi muxu xa fe ra seewe kui, a muxu to xōli na wo ma, alō wo fan to xōli to na muxu fan ma.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to na tōōōe nun paxankate kui, muxu bara ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Yakōsi muxu bōōōe bara sa sōōōō, barima muxu bara a kolon a wo xa danxaniya xanxi Marigi.

⁹ Muxu mu a kolon sōōōō muxu nōma Ala tantude ki naxe wo xa fe ra. Danyi yo mu na muxu xa seewe ma wo xa fe ra Ala xa fe ra.

¹⁰ Kōē nun yanyi muxu na a maxandife muxu nii birin na, muxu xa nō wo tode, alako naxan luxi wo xa danxaniya ra, muxu xa na rakamali.

¹¹ Ala yete yati, won Baba, a nun won Marigi Isa xa kira bōōō muxu be alako muxu xa wo yire masōō.

¹² Xanunteya naxan na wo be wo doro tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa na xun masa ki fanyi ra, alō muxu fan wo xanuxi ki naxe.

¹³ Ala xa wo sondonyie senbe so alako won Marigi Isa na gbilen

lɔxɔ naxɛ a nun a xa seniyentɔɛ ra, wo xa nɔ tide won Baba Ala ya i seniyenyi nun tinxinyi kui.

4

Nerefe seniyenyi kui

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo tinkan wo lan wo xa wo jere ki naxɛ Ala waxɔnyi ma. Han ya wo na na nan xun ma. Yakɔsi, muxu wo maxandima, muxu wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu na xun masa.

² Wo a kolon yati muxu wo xaranxi naxan na Marigi Isa xili ra.

³ Ala sago na a ra wo xa seniyen. Wo naxa langoɛna raba.

⁴ Kankan xa a yetɛ suxu seniyenyi nun tinxinyi kui.

⁵ Wo naxa bira langoɛna fɔxɔ ra, alɔ Ala kolontaree a rabama ki naxɛ.

⁶ Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxakerenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima Marigi na fe mɔoli birin makiitima nɛ. Muxu bara na fala wo bɛ, muxu man gbilen nɛ a fala ra wo bɛ.

⁷ Ala won xilixi nɛ won xa won jere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareɛna fɔxɔ ra.

⁸ Na kui, mixi naxan tondima yi fee rabatude, a mu tondixi ibunadama xa bɛ, a tondixi Ala nan bɛ naxan a Xaxili Seniyenxi fixi wo ma.

⁹ Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie xanufe ma, barima Ala nan bara wo tinkan wo xa wo bore xanu.

¹⁰ Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie ra naxee na Masedon bɔxi birin kui. Kɔnɔ muxu a falama nɛ wo bɛ, n ngaxakerenyie, wo man xa nu na xun masa.

¹¹ Wo xa fe birin naba alako wo xa lu bɔɛsa kui. Wo xa mɛɛni wo yetɛ ma. Wo xa nu wali wo bɛlɛxɛ ra alɔ muxu a masen wo bɛ ki naxɛ.

¹² Na kui, wo jere ki findima a fanyi nan na danxaniyataree tagi,

wo man mu wo xa fe kote dɔxɔma mixi gbete yo xun ma.

Danxaniyatɔɛe xa taa masare

¹³ N ngaxakerenyie, muxu mu wama wo xa lu fahaamutareɛna kui mixie xa fe ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa sunnun alɔ mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra.

¹⁴ Won laxi a ra a Isa bara faxa, a man fa keli faxe ma. Na kui, won man laxi a ra a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa.

¹⁵ Marigi xa masenyi nan ya, muxu naxan falama wo bɛ: Won tan naxee jipe a ra, Marigi fa temui naxee lima dunɛna ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie bɛ.

¹⁶ Marigi yetɛ yati nan fama gorode keli koore ma. Yaamari fima nɛ xui itexi ra. Malekɛ kuntigi fama nɛ a xui itede. Ala xa sara xui minima nɛ. Isa xa danxaniyatɔɛe naxee bara faxa, nɛ nan singe kelima.

¹⁷ Na dangi xanbi, won tan naxee jipe luxi dunɛna, won fan tema nɛ, won nɛe li nuxui kui, won birin sa naralan Marigi yire kuye ma. Won luma nɛ Marigi seɛti ma sɔnɔn abadan.

¹⁸ Na kui, wo xa wo bore rali-maniya na masenyi ra.

5

Marigi fa lɔxɔɛ

¹ N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala wo bɛ waxati nun lɔxɔɛe xa fe ra yi fee sa rabama temui naxɛ.

² Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi xa lɔxɔɛ fama nɛ alɔ muɛti fama kɔɛ ra ki naxɛ.

³ Mixie nɛ lanyi nun bɔɛsa xa fe falama temui naxɛ, gbaloe dusuma e xun ma na temui nɛ, alɔ furugine difuri na keli a ra. E mu tangama a ma muku.

⁴ Kɔnɔ wo tan, ngaxakerenyie, wo mu na dimi xa kui. Na lɔxɔɛ

mu lanma a xa wo terenna alo mupeti.

⁵ Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi die nan na. Kɔɛ nun dimi die xa mu won na.

⁶ Na kui, won naxa xi alo booree. Won xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa.

⁷ Naxee xima, e xima kɔɛ nan na. Naxee siisima, e siisima kɔɛ nan na.

⁸ Won tan naxee findixi yanyi mixie ra, won xa mɛɛni won yete ma. Won xa danxaniya nun xanunteya rasabati, won xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma ne won be alo kanke makantase nun xun makantase tide luma geresoe be ki naxe.

⁹ Ala mu a ragirixi won ma, a xa xone xa won li. A a ragirixi ne won tan xa kisi nan soto Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁰ naxan faxa won ma fe ra. Na nan a toxi, xa muxu pipɛ nan a ra, xa muxu faxaxi nan a ra, muxu fama ne sabatide a i.

¹¹ Na kui, wo xa wo bore rali-maniya, wo xa wo bore senbe so alo wo darixi a raba ra ki naxe.

Marasi nun xɛɛbui donxɔɔ

¹² N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo xa mixie binya naxee na walife wo tagi, wo rasife nun wo rapɛɛɛfe ra Marigi xa fe kui.

¹³ Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya kui e xa wali xa fe ra.

Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatɔɔ pama tagi.

¹⁴ N ngaxakerenyie, muxu man bara wo maxandi, wo xa tun-naxonɛɛ rasi, wo xa limaniyata-ree ralimaniya, wo xa senbetaree mali, wo dipɛ mixi birin be.

¹⁵ Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa fe kobi pɔxɔ fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi nan tun naba wo bore be, a nun mixi birin be.

¹⁶ Wo xa sɛɛwa temui birin.

¹⁷ Wo xa Ala maxandi waxati birin.

¹⁸ Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na findixi Ala sago nan na wo be, wo tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁹ Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi xolon nagoro.

²⁰ Wo naxa wo tuli xɔɔxɔ namijonmɛɛ xa masenyie ma,

²¹ konɔ wo xa fe birin mato a fanyi ra.

Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.

²² Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra pon!

²³ Ala xa wo raseniyeɛn a ki nun a kɛpa ma, a tan Ala naxan bɔpɛsa fima. Ala xa wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga, marakɔɔsi yo naxa lu wo ma won Marigi Isa fa temui.

²⁴ Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra, a fama ne a rabade.

²⁵ N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi muxu be.

²⁶ Wo xa ngaxakerenyie birin xɛɛbu sunbui seniyenxi ra.

²⁷ N bara wo yamari Marigi xili ra wo xa yi bataaxe xaran ngaxakerenyie birin be.

²⁸ Ala xa hinne fi wo ma won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Tesaloniki
danxaniyatɔe pama
ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe firin nde nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan sebe danxaniyatɔe pama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki. Fe naxee nu dangife Tesaloniki Pɔlu bataaxe singe sebe temui, nee to mu nu gexi ya ibade, Pɔlu naxa gbilen bataaxe firin nde sebe ra.

Mixi kobi naxee nu na Tesaloniki danxaniyatɔe paxankatafe, e mu nu paxankate itixi. Na kui, Pɔlu naxa gbilen danxaniyatɔe pama ralimaniya ra a xa yi bataaxe firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tun nabexi danxaniya kira xɔn ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nɔndi fɔxɔ ra alɔ Pɔlu e kawandi ki naxe. Pɔlu nu bara a me, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yete baloe sɔto. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xɔrɔxɔe ra e xa ba na ma, e naxa e xa kɔntɔfilɔ dɔxɔ mixi gbete yo xun ma. Pɔlu man nu bara a me a Tesaloniki danxaniyatɔe nu bara xibaaru sɔto mixi nde ra, a Marigi fa lɔxɔe pan nu bara a li. Na kui, a naxa nɔndi makenen e be na fe ma, a Marigi xa lɔxɔe mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Seniyenxi naxan fi Pɔlu ma Tesaloniki danxaniyatɔe nun danxaniyatɔe birin be. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati

won boje kui. Ala xa senbe fi won ma, won ma wali nun woyenyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xɔn, won xa won jere Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tun nabexiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan danxaniya kui. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pɔlu naxan
sebe
Tesaloniki
danxaniyatɔe pama
ma**

Xɛɛbui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔe pama ma naxee na Tesaloniki.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bojesa fi wo ma.

Ala duniya birin makiitife tinxinyi kui

³ N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Muxu xa tantui lanxi barima wo xa danxaniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore be.

⁴ Na kui, muxu wo matɔxɔma Ala xa danxaniyatɔe pamae be wo xa tun nabexiya nun danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa paxankate nun tɔɔre birin kui.

⁵ Na bara Ala xa kiiti tinxinxin masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangeya niini bun ma, wo tɔɔrofe naxan xa fe ra.

⁶ Ala tinxin. Mixi naxee wo paxankatama, a e sare fima paxankate nan na.

⁷ Wo tan naxee bara paxankata, a malabui fima ne won birin ma Marigi Isa a nun a xa maleke

senbemaē fama temui naxe kelife koore ma.

⁸ E nun te wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima paxankate nan na.

⁹ Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama ne a yete ra nun a senbe noroxi ra

¹⁰ a na fa temui naxe. Na loxe a xa seniyentoe nun a mantonyie birin a toma ne, e kaaba, e a matoxo. Wo fan luma ne nee ya ma, barima wo danxaniya ne muxu xa seederoxoya na.

¹¹ Na kui, muxu Ala maxandima wo be temui birin, alako won Marigi Ala xa wo lu alo a mixi naxan xilixi na daxa ki naxe. Muxu man a maxandima a xa wo xa janige fanyi birin nakamali a nun wo xa wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a senbe nan saabui ra.

¹² Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matoxoe soto wo saabui ra, wo fan xa matoxoe soto Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne saabui nan na.

2

Xeme seriyetare

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo bope naxa mini wo to fee mema won Marigi Isa fa loxe xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxe.

² Xa mixi nde a fala wo be a Marigi xa loxe jan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi woyen wo be alo namijonme na a ra, xa na mu a kawandi ti wo be, xa na mu a fa bataaxe ra alo a fatanxi muxu tan nan na.

³ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na loxe mu a lima fo adamadi gbegbe mee Ala ra sinden, a nun, Seriyetare Xungbe, a naxa makenen, gbaloe ragataxi naxan be.

⁴ A fama ne a yete itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima ne na kanke. Na kui, a fama ne doxode Ala xa horomobanxi kui, a a yete findi ala ra.

⁵ N to yi fee fala wo be n nu na wo yire temui naxe, wo neemuxi ne?

⁶ Yakosi wo a kolon naxan makankanxi Seriyetare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li.

⁷ Seriyetareya jan na walife noxunyi kui. A luma na ki ne han naxan a makankanxi a a bama naa temui naxe.

⁸ Na temui, Seriyetare Xungbe makenenma ne. Marigi na fa temui naxe, a yi xeme halakima ne a de foye ra, a xa fa nore a sontoma ne.

⁹ Yi Seriyetare Xungbe minima Sentane senbe nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tonxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nondi ra.

¹⁰ A fama ne mixi kisitaree mayendende fe jaaxi mooli birin na, barima nondi mu rafan nee ma. Na na a ra e mu kisima.

¹¹ Na kui, Ala e xaxili ifuma ne senbe ra, alako e xa la wule ra.

¹² A rabama na ki ne alako mixi birin xa gbaloe soto naxee mu danxaniyaxi nondi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyatoe be

¹³ Kono n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Marigi wo xanuxi ne. Kabi fe folo folo, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisima a Xaxili Seniyenxi xa wali nan saabui ra naxan wo raseniyenma, a nun wo xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nondi ma.

¹⁴ A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli soto naxan kelima

Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa.

¹⁵ Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxe saabui ra, wo xa na suxu gben.

¹⁶ Won Marigi Isa yete yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnema won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan,

¹⁷ e xa wo sondonyie rali-maniya. E man xa senbe fi wo ma, wo xa wali nun woyenyi birin xa findi a fanyi ra.

3

Ala maxandife

¹ N ngaxakerenyie, a donxoe ra, wo Ala maxandi muxu be alako Marigi xa masenyi xa yensen ye mafuren na, a man xa binya yire birin alo a binyaxi wo xonyi ki naxe.

² Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi jaaxie belexe, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi.

³ Kono Ala na a xui xanbi ra. A senbe fima ne wo ma, a wo ratanga Sentane ma.

⁴ Muxu laxi a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari naxee fixi wo ma, wo e rabatuma ne alo wo jan na rabafe ki naxe.

⁵ Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xon alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabexi alo Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxe.

Tunnaxonee rasife

⁶ N ngaxakerenyie, muxu bara wo yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danxaniyatosee ra naxee findixi tunnaxonee ra. Na kui, e mu perefe muxu xa masenyi ma muxu fa naxan na wo xon.

⁷ Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu foxi raba ki naxe. Muxu to nu na wo ya ma muxu mu findi tunnaxonee xa ra,

⁸ muxu man mu mixi yo xa bande don a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili ne koe nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa findi kote ra wo sese be.

⁹ Muxu nu noma muxu xa kontofili sade wo ya i, kono muxu mu tin na ra alako muxu xa findi misaali ra wo be, wo fan xa muxu foxi raba.

¹⁰ Muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu yi yaamari nan fi wo ma: «Naxan yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi ki bande.»

¹¹ Muxu bara a me a mixi ndee wo ya ma e bara e yete findi tunnaxonee ra. E mu wali yo suxuma bafe naaxiya ra.

¹² Muxu bara na mixie yamari, muxu e rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa xili ra, e xa wali bopesa kui alako e xa no e yete balode.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe fanyi rabafe ma.

¹⁴ Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu naxan sebexi yi bataaxe kui, defanyi naxa lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi.

¹⁵ Wo naxa a findi wo yaxui ra de, kono wo xa a rasi alo wo ngaxakerenyi.

Xeebui donxoe

¹⁶ N bara Marigi maxandi naxan findixi bopesa kanyi ra, a tan yete yati xa bopesa fi wo ma temui birin nun a mooli birin na. Marigi xa lu wo birin seeti ma.

¹⁷ N tan Polu nan yi xeebui sebefe n yete belexe ra. N ma bataaxe birin matonxumaxi yi ki ne. N belexe foxi nan ya.

¹⁸ Won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a xa hinne xa lu wo birin be.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ Timote ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Pɔlu to Lisitire li, a naxa danxaniyatɔɛ nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi Pɔlu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamɔxɔ fɔxɔ ra yire birin, alako a xa danxaniya xa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi Pɔlu naxa la a ra, a a xɛɛ a xa sa wali nde raba a yetɛ ra. Ala nu bara na masen Pɔlu bɛ namijɔnɔmɛ xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efesɛ danxaniyatɔɛ pama malide, Annabi Pɔlu naxa bataaxe sɛbɛ a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, Pɔlu naxa marasi gɛgɛbe fi Timote ma alako a xa masenyi hagige ti Efesɛkae bɛ Ala xa sɛriyɛ xa fe ra. Mixi jaaxi ndee nu na menni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. Pɔlu naxa e xa fe birin makenɛn Timote bɛ, alako a xa nɔndi masen e bɛ sɛnbɛ ra. Pɔlu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatɔɛ pama jɛrɛ ki xa fe ra.

Sɛriyɛ gɛgɛbe na yi Kitaabui kui naxee nɔma to danxaniyatɔɛɛ fan malide. Annabi Pɔlu nu wama Timote nun Efesɛkae malife alako e xa lu Ala xa kira xɔn ma. Won fan na menni nɛ. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lɔnni fanyi ra won bɛ won naxan naba-tuma won ma dunjɛigiri kui. Won ma danxaniyatɔɛ pamae xa lu alɔ Ala nu a masenxi Timote

bɛ ki naxɛ Annabi Pɔlu saabui ra. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ Timote ma**

Timote xa xɛɛraya

¹ Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili tima naxan na, e n tan Pɔlu tixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra nan na.

² N na yi bataaxe sɛbɛfe Timote nan ma, naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔjɛsa fi i ma, e xa kinikini i ma.

³ N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi i xa lu Efesɛ alako i xa mixi ndee yamari e naxa xaranyi gɛbɛtɛɛ masen mixie bɛ,

⁴ e naxa kiinie madɔxɔ, e man naxa bu e benbae xilie matengefe ra. Na fe mɔɔli wɔyenyi rawuyama nɛ, a mu Ala xa wali rasigama yare ma danxaniya kui.

⁵ N na yaamari fi nɛ alako xanunteya xa gbo, xanunteya naxan fatanxi bɔjɛ sɛniyenxi ra, a nun janige tinxinxi, nun danxaniya fiixɛ ra.

⁶ Mixi ndee bara gbilen danxaniya fɔxɔ ra, e fa lɔɛ, na wɔyenyi fufafu saabui ra.

⁷ E wama findife sɛriyɛ karamɔxɔɛ nan na, kɔnɔ e wɔyenna fahaamutareja nan kui. E mu soxi fee kui e naxee masenma sɛnbɛ ra.

⁸ Won a kolon Ala xa sɛriyɛ fan, xa a rawalima a sɛriyɛ ki ma.

⁹ Won man a kolon Ala mu a xa sɛriyɛ fixi tinxintɔɛɛ xa fe xa ra. A a fixi tinxintaree nan ma fe ra, a nun Ala matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitɔɛɛ, diinetaree, Ala maberelae nan ma fe ra. A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba nun e nɛgae faxama. Faxatie,

¹⁰ yene¹lae, xeme naxee nun xeme² kafuma, mixi suxuie, wule falee, mixi naxee kali tima wule xun, a nun mixi birin naxee Ala xa seriye matandima, a a fixi nee nan ma fe ra.

¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi xa seriye lanxi a xa xibaaru fanyi nɔɔxi nan ma, a naxan taxuxi n na.

¹² N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa Mixi Sugandixi naxan bara senbe fi n ma, a bara la n na han a naxa n naso a xa wali kui.

¹³ Singe n nu a rasotoma ne, n a tooro, n a konbi. Kono a naxa kinikini n ma, barima a a kolon n nu na birin nabama kolontareya nun danxaniyatareja nan kui.

¹⁴ Marigi xa hinne bara gbo ye. A danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹⁵ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi Sugandixi Isa faxi dunija ma yunubitoe nan nakiside. N tan Polu nu findixi yunubitoe nan na naxan dangi mixi birin na,

¹⁶ kono Ala naxa kinikini n ma hali n findixi yunubitoe ra naxan dangi birin na, alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa dije gbegbe xa findi misaali ra mixie be naxee danxaniyama a ma alako e xa kisi soto naxan mu ponma abadan.

¹⁷ Mange Ala Kerenyi, naxan mu faxama, naxan mu toma, binye nun nore xa lu a be abadan. Am-ina.

¹⁸ N ma di Timote, n bara yi marasi fi i ma, naxan lanxi na namiponme masenyie ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na masenyi rakamali, i xa gere fanyi so

¹⁹ danxaniya nun janige tinx-^{inxi} ra. Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa kana.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na na mixie nan ya ma. N nee soxi ne Sentane yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa Ala rasoto.

2

Sali seriye

¹ N ma marasi singe na yi nan na: Wo xa Ala makula, wo xa Ala maxandi, wo xa mixie xa kontofili masen Ala be, wo xa Ala tantu mixi birin xa fe ra.

² Wo xa na raba mangee nun yarerati birin be, alako won xa lu bopesa kui, won ma dunipeigiri xa raxara, won xa lu Ala xa kira xon ma, won xa xili fanyi soto.

³ Na nan fan, na nan lanxi won Nakisima Ala waxonfe ma.

⁴ Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa nɔndi kolon.

⁵ Ala keren na a ra. Xarisa fan keren nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na, naxan findi adamadi ra,

⁶ a fa a yete fi xunsare ra mixi birin be. Na nu findixi seederoxoya nan na Ala nu wama a xon ma temui naxe.

⁷ A n tan nan tixi kawandila, xera, nun karamoxo ra si gbetee be danxaniya nun nɔndi xa fe ra. N na na nɔndi nan falafe, wule mu a ra.

⁸ Na nan a toxi, a xoli n ma adamadie xa e belexe seniye²xie itala Ala maxandi kui yire birin xone nun sonxo mu naxan na.

⁹ N man wama ne gin²ee xa dugie nan so naxee e suturama. E naxa e yete raxunma xunxexe denbexi ra, xema ra, geme tofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra, naxee sare xoxoxo.

¹⁰ A lanma e xa e yete raxunma kewali fanyi nan na, naxan lanma gin²ee ma naxee birama Ala foxo ra.

¹¹ Gin²ee xa nu fe xaran sabari nun magore kui.

¹² N mu a luma gin²ee xa xeme² xaran, xa na mu a ra e xa e yamari. Gin²ee xa lu sabari kui,

¹³ barima Adama nan singe daa, beenun Mahawa xa daa.

¹⁴ Adama xa mu madaxu. Gine nan madaxu, a fa findi yunubitoe ra.

15 Kono Ala gine rakisima a xa di bari nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya, nun seniyenyi kui, alo a lanma ki naxe.

3

Danxaniyatɔɛ namae xa yareratione

1 Nondi nan ya: Mixi naxan wama findife danxaniyatɔɛ nama xunmati ra, a wama wali fanyi xon.

2 A lanma danxaniyatɔɛ nama xunmati xa findi mixi ra mixie mu noma fe naaxi nde yo falade naxan xun ma. A xa a li a gine keren gbansan nan doxo, a findi taxasi mixi ra, naxan a yete xaninma xaxilimaya ra, binye na naxan ma, naxan fata xone masuxude, naxan fata mixi xarande.

3 A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu lanma a xa mawolen. A lanma ne a xa findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan boje xinbeli, naxan mu mila.

4 A xa fata a yete xa denbaya rapere, a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui kui,

5 barima xa mixi mu fata a yete xa denbaya rapere, a fa meenima Ala xa danxaniyatɔɛ nama ma di?

6 A naxa findi danxaniyatɔɛ neene ra de, alako a naxa a yete igbo, a fa naxankate soto alo Ibulisa a sotoxi ki naxe.

7 A man xa findi xili fanyi kanyi nan na danxaniyatere tagi, alako mixie naxa yo a ma, a naxa suxu Ibulisa xa gantanyi ra.

8 Mixi naxee findixi danxaniyatɔɛ nama malie ra, e fan xa findi xili fanyi kanyie nan na. E xa e makuya filankafuina ra, e naxa siisi, e naxa bira kobiri foxo ra yaagitareya kui.

9 E xa Ala xa danxaniya masenyi ragata e xaxili fanyi kui.

10 E xa mato sinden. Xa e tinxin, e noma findide danxaniyatɔɛ nama malie ra.

11 Ginee fan xa findi xili fanyi kanyie ra. E naxa findi naafixie ra, e xa findi taxasi mixi ra, e xa tinxin fe birin kui.

12 Danxaniyatɔɛ nama malie xa gine keren gbansan nan doxo, e xa e xa die nun e xa foxo rapere a fanyi ra.

13 Mixi naxee danxaniyatɔɛ nama malima a fanyi ra, e binye nun limaniya nan soto ma e xa danxaniya kui Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

14 N na yi bataaxe sebefe ne i ma, hali n to laxi a ra a gbe mu luxi n xa i yire li.

15 Xa a sa li n naxa dugundi, i xa Ala xa mixie jere ki fanyi kolon. Ala naxan na na, a xa mixie lanxi a xa danxaniyatɔɛ nama nan ma, naxan na nondi xa kinki ra.

16 Fo won xa a kolon ne a Ala jere ki senbe gbo. A gundo makenenxi nan ya:

Ala xa Mixi Sugandixi masenxi adama fate nan na, a xaxili nan tinxin. A mini ne malekee ma, a kawandixi namanee nan tagi. Duniya danxaniyaxi a tan nan ma, a texi nore nan kui.

4

Nondi kanafe

1 Ala Xaxili a masenma ne won be a fiixe ra, a ndee fama ne danxaniya rabolode waxati donxo, e fa bira jinne wule falee nun e xa xaranyie foxo ra.

2 Wule fale filankafuie mixie madaxuma. E xaxili balanxi gben.

3 E tonyi doxoma futi xirife ra, a nun donse ndee donfe ra, Ala naxee daaxi alako danxaniyatɔɛe nun nondi falee xa e don tantui ra.

4 Ala se naxan birin daaxi, a fan. A mu raharamuxi mixie be naxee a donma tantui ra,

5 barima Ala xa masenyi nun Ala maxandi na rasenyenma.

⁶ Xa i na nɔndi masen i ngax-akerenyie bɛ, i bara findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike fanyira, naxan i baloma danxaniya masenyi nun xaranyi fanyira, i birama naxan fɔxɔ ra.

⁷ I naxa fe fufafu madɔxɔ kiini ra danxaniya mu naxan kui. I xa Ala fe suku sɔɔbɛ ra.

⁸ Mixie mɛɛnife e fate ma, na tide mu gbo alo e na e xaxili yaka ba. Na xaxili yaka ba nan fama findide mixie bɛ munafanyira dunija nun aligiyama.

⁹ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na:

¹⁰ Won walima tun nabexi nan na, barima won xaxili tixi Ala Nijɛ ra, naxan findixi adamadi birin Nakisima ra, a gbengbenyi danxaniyatɔɛ.

¹¹ Na nan na ki, i xa na yaamari birin masen mixie bɛ, i xa e xaran na seriyɛe ra.

¹² Mixi yo naxa yo i xa fonikeya ma. I naxan nabama, i xa findi misaali ra danxaniyatɔɛe bɛ a lanma e xa wɔyɛn ki naxɛ, e xa jɛrɛ ki naxɛ, e xa e bore xanu ki naxɛ, e xa danxaniya nun e xa seniyenyi xa lu ki naxɛ.

¹³ Han n sa fama tɛmɛi naxɛ, i xa Kitaabui xaran mixie bɛ, i xa e ralimaniya, i xa e xaran.

¹⁴ I naxa wali bɛjɛn naxan soxi i yi ra, masenyi tixi Ala xili ra i xa fe ra naxan ma, forie to e bɛlɛxɛ sa i xunyi ma.

¹⁵ I xa na rabatu senbɛ ra, alako mixi birin xa i jɛrɛ ki to i sigama yare ki naxɛ.

¹⁶ Mɛɛni i yetɛ ma, nun na xaranyi ma i naxan tima tun nabexi ra. Xa i na raba i kisima nɛ, i tan nun naxɛe i xui ramema.

5

Danxaniyatɔɛ jɛrɛ ki

¹ I naxa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala forie bɛ. I xa e ralimaniya alo i baba. I xa xɛmɛ fonikee ralimaniya alo i xunya xɛmɛmae.

² I xa jɛlɛxɛforie ralimaniya alo i nga. I xa fonike ginɛmae ralimaniya alo i maaginɛe seniyenyi kui.

³ I xa kaajɛ ginɛe binya, naxee na e kerenyi ma.

⁴ Xa kaajɛ ginɛe xa die na na, xa na mu a ra a xa mamadie, e tan xa Ala waxɔnfe matinkan e xa denbaya bɛ. Die barimixie naxan nabaxi e bɛ, e xa na sare ragbilen e ma. Ala wama na nan xɔn.

⁵ Kaajɛ ginɛe yati yati, naxan luxi a keren, a a xaxili tima Ala nan na. A salima, a Ala maxandima tɛmɛi birin.

⁶ Kɔnɔ kaajɛ ginɛe naxan birama a yetɛ waxɔnfe fɔxɔ ra, a tan bara faxa hali a jɛjɛ to a ra.

⁷ I xa yi yaamarie masen mixie bɛ, alako e xa lu tinxinyi kui.

⁸ Mixi naxan mu mɛɛnima a xa mixie ma, a gbengbenyi a xa denbaya ma, na kanyi bara danxaniya bɛjɛn. A jaaxu dangife kaafirira.

⁹ Kaajɛ ginɛe naxan xili lanma a xa seɛɛ kaajɛ ginɛe xilie ya ma, a lanma a xa simaya xa dangi jɛ tongo senni ra. A xa a li a nu dɔxɔxi xɛmɛ keren gbansan nan xɔn ma,

¹⁰ a nun man a kolonxi tinxintɔɛ ra a xa wali fanyie xa fe ra, alo di xurufe, xɔjɛ rasɛnɛfe, seniyɛntɔɛe sanyi maxafe, tɔɔrɔmixie malife, a nun birafe fe fanyira mɔɔli birin fɔxɔ ra.

¹¹ Kɔnɔ kaajɛ ginɛe naxee findixi sungbutunyie ra, e xili naxa seɛɛ, barima xa a sa li e waxɔnfee e ragbilenma nɛ Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, e fa dɔxɔ xɛmɛ taa,

¹² na tɛmɛi e bara yunubi sɔto, barima e bara e xa laayidi singe kana.

¹³ Bafe na ra, e man findima tun naxɔnɛe nan na, e nu fa lu e majɛrɛ ra naafixiya rabade, e mixi mafalama, e fe fala naxan mu lanma a xa fala.

¹⁴ Na kui, a xoli n ma kaajɛ ginɛe sungbutunyie xa dɔxɔ xɛmɛ taa, e

fa die bari, e mæeni e xa denbaya ma, alako won yaxuie naxa nɔ fe jaaxi falade e xun ma.

¹⁵ Ndee jan bara e kobe raso, e bira Sentane fɔxɔ ra.

¹⁶ Xa danxaniyatɔe gine bara kaape gine ndee sɔtɔ a xa mixie ya ma, a xa a yigiya alako a naxa findi kote ra danxaniyatɔe jama be. Na kui, danxaniyatɔe jama nɔma ne kaape ginɛ malide naxee na e kerenyi ma.

¹⁷ Danxaniyatɔe jama xa forie, naxee fee rapereɛma a fanyi ra, e xa binye xungbe sɔtɔ, a gbengbenyi naxee kawandi nun xaranyi tima.

¹⁸ A sebexi Kitaabui kui, «Ninge ne mengi turuxunma, wo mu lan wo xa a de xiri.» A man sebexi, «Walike xa a wali sare sɔtɔ.»

¹⁹ I naxa kalamui rame danxaniyatɔe jama xa fori nde xa fe ra, xa seede firin, xa na mu a ra saxan, mu na fe toxi.

²⁰ Naxee bara yunubi raba, i xa i yaxaseri masa e xa fe ra, birin ya xɔri, alako booree fan xa gaaxu.

²¹ N bara yi yaamarie fi i ma, Ala, a xa Mixi Sugandixi Isa, nun maleke sugandixie ya xɔri. I xa yi yaamarie rabatu tinxinyi kui. I naxa mixi yo rafisa a boore be.

²² I naxa gbata mixie sugandide, i fa i belexe sa e ma, xa na mu a ra i fan luma ne e xa yunubie kui. I xa lu seniyyeni kui.

²³ I naxa ye gbansan xa min. I xa weni nde min seri ra i furi xa fe ra, barima i luma fura ra.

²⁴ Mixi ndee xa yunubie makenenxi beenun e xa makiitide li, kɔnɔ boore gbɛe mu toma fo yare.

²⁵ Wali fanyi fan makenenma na ki ne, wali jaaxi mu nɔxunma.

6

Ala xa seriye danxaniyatɔeɛe be

¹ Danxaniyatɔe naxee na konyiya kui, e xa e marigie binya,

alako binye yo naxa ba Ala xili ra, a nun a xa seriye ra.

² Konyi naxee marigi findixi danxaniyatɔeɛe ra, na konyie naxa yo e marigi ma, a falafe ra a e ngaxakerenyie nan e ra. A lanma e xa e xa yaamari rabatu a fanyi ra dangife a singe ra, barima e na walife e ngaxakerenyi xanuxie nan be.

I xa mixie xaran yi yaamarie ra.

³ Xa a sa li mixi nde xaranyi gbete nan tima, a mu bira won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi tinxinxɔ fɔxɔ ra, nun xaranyi naxan findixi Ala gbe ra,

⁴ na kanyi bara a yete igbo, a mu sese kolon. A xaxili mu fan. A xa woyenyi gbo, sɔnxɔe rafan a ma. Na findima tɔɔne, lantareya, tɔɔnege, siike,

⁵ tinxintaree xa sɔnxɔ sɔnxɔe, nun nɔndi kolontareya. E diine rawalima kɔbiri fe nan na.

⁶ Diine nan findima geeni ra mixie be, naxee e wasasoma e sɔtɔe.

⁷ Won faxi dunjɔna ma won belexee igeli nan na, won man sigama na ki ne.

⁸ Xa baloe nun sose na won yi ra, won xa won wasaso na ra.

⁹ Kɔnɔ mixi naxan wama bannafe, na kanyi tantanma ne, a suxu gantanyi ra, a fa mila a waxɔnfe jaaxie ma. Na waxɔnfe jaaxie nan mixie xun nakanama, e fa lɔe.

¹⁰ Kɔbiri xɔli findixi fe kobi birin sanke nan na. Ndee to mila kɔbiri ma, e naxa danxaniya bejin, e fa tɔɔrɔ a jaaxi ra.

¹¹ Kɔnɔ i tan naxan findixi Ala xa mixi ra, i xa gbilen na fe mɔɔlie fɔxɔ ra. I xa bira tinxinyi, Ala fe, danxaniya, xanunteya, dije, nun bɔne bexiya fɔxɔ ra.

¹² Danxaniya gere fanyi so. Kisi suxu, i xilixi naxan ma, i seedejɔxɔya tixi naxan ma fe ra seede wuyaxi ya xɔri.

¹³ N bara i yamari Ala ya x̄ori, naxan nimase birin nabaloma, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya x̄ori, naxan bara seedeḡox̄oya fanyi ti Ponsi Pilati be,

¹⁴ i xa Ala xa seriye rabatu tinxinyi seniyenxi ra han won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi fa temui.

¹⁵ Ala nan fama Isa raminide a wama a x̄on ma waxati naxe.

Tantui Kanyi,

Mange Senbema,

firin mu kafuxi naxan ma,

Mange xa Mange,

Marigie Marigi Ala,

¹⁶ naxan keren mu faxe kolon,

naxan x̄onyi na naiyalanyi ra,

adamadie mu naxan toxi,

adama mu noma naxan tode.

Binye nun senbe na a be abadan.

Amina.

¹⁷ I xa to bannamixie yamari a e naxa e yete igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli ra, barima naafuli mu buma. E xa e xaxili ti Ala nan na, naxan won kima se birin na alako won xa seewa.

¹⁸ E xa fe fanyi raba. E xa kewali fanyi nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra.

¹⁹ Na birin kui e harige sotoma ne yare naxan findima kisi yati yati ra e be.

²⁰ Timote, i xa meeni fe ma naxan taxuxi i ra. I xa woyenyi fufafu nun wule matanga.

²¹ Mixi ndee na falama a lonni, kono lonni mu a ra. Na bara a niya e xa e kobe so danxaniya ra.

Ala xa hinne wo ra.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pōlu naxan
sebe Timote ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Pōlu to nu na geeli kui Rōma, a naxa bataaxe nde fan sebe a malima Timote ma. A pan nu bara keren sebe a ma nu, kōno a man naxa a firin nde sebe, alako a xa gbilen seriye ndee ma. Annabi Pōlu nu bara tōro a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fe ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxe kui, barima Timote nu luxi ne alo Pōlu xa di.

Annabi Pōlu naxa seriye fala Timote be na bataaxe singe kui naxan nu noma a malide danxaniyatōe jama xa wali kui. Yi bataaxe kui, a luxi alo Pōlu wama Timote ralimaniyafe a yete xa danxaniya xa fe ra. Pōlu a yete xa tōrre nun a p̄ere ki masenma a be, alako e xa findi misaali ra Timote be.

Annabi Pōlu xa bataaxe firin nde kui, a Timote ratuma Timote danxaniyaxi ki naxe, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxe. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote be alako a xa findi Ala xa walike ra a xa dunipeigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote be, a tide man nu gbo mixie be a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan sebexi Kitaabui kui a findixi lonni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na foxo ra, e xa dunipeigiri nun e xa aligiyama mu sooneyama e be.

Annabi Pōlu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati donxoe xa fee falama Timote be alako a xa kawandi ti senbe ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e ralode abadan. Ala

xa won natanga na ma. Ala xa lonni fanyi fi won fan ma alako yare xa sooneya won be. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Pōlu naxan
sebe Timote ma**

Limaniya

¹ N tan Pōlu nan yi ki, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xera ra Ala waxonki. Laayidi tongoxi won be kisi xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan na.

² N na yi bataaxe sebefe Timote nan ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne, kinikini, nun bojesa fi i ma.

³ N bara Ala tantu, n naxan batuma panige fixe ra alo n benbae a rabaxi ki naxe. N Ala maxandima ne i be koe nun yanyi ra,

⁴ barima n nan n natuxi i yaye nan ma. N man nu wama i tofe han, alako n xa seewa a fanyi ra.

⁵ N man n natuxi i xa danxaniya nan ma, filankafuina mu na naxan kui, naxan nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na ki ne.

⁶ Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala senbe rawali, a naxan fixi i ma n to n belexe sa i xunyi ma.

⁷ Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi senbe, xanunteya, nun yete suxui ra.

⁸ I naxa yaagi won Marigi xa seedejoxoya bade. I man naxa yaagi n na, n tan naxan na geeli kui won Marigi xa fe ra. A lanma won birin xa tōro Isa xa xibaaru fanyi xa fe ra Ala senbe saabui ra.

⁹ A tan nan won nakisixi, a tan nan won xilixi a xa seniyyeni ma. A mu na rabaxi won ma kewali saabui xa ra, a na panigexi a yete

nan na. A hinnexi won na a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi dunjpa fole.

¹⁰ Yakosi won bara na hinne to won Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi Sugandixi. A bara faxe senbe kana, a kisi fe ramini a xa xibaaru fanyi saabui ra, alako adama naxa faja sɔnɔn.

¹¹ Ala n findixi kawandila, xɛera, nun karamɔɔ nan na na xibaaru fanyi xa fe ra.

¹² N na tɔɔɔfe na wali nan xa fe ra, kɔnɔ n mu yaagima na ra, barima n a kolon n danxaniyaxi naxan ma. N bara la a ra a nɔma n ma kisi ragatade han na lɔxɔɛ.

¹³ N nɔndi naxan masenxi i be, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan fɔxɔ ra danxaniya nun xanunteya ra, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xɔn ma ki naxɛ.

¹⁴ Ala naxan taxuxi i ra, i xa mɛeni na ma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan sabatixi won i.

¹⁵ I a kolon Asikae birin bara n nabolɔ, alɔ Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nalimaniya ra. A mu yaagi n na n to na geeli kui.

¹⁷ A to fa Rɔma, a naxa n fen han a naxa n to.

¹⁸ Marigi xa kinikini a ma na kiiti lɔxɔɛ. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxɛ Efese.

2

Tɔɔɔɛ

¹ N ma di, i xa i senbe so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinne xa fe ra.

² I naxan mɛxi n na seede gbegbe ya xɔri, i xa na masenyi taxu i dugutege ra, naxee fan nɔma mixi gbetɛe raxarande na ra.

³ Won birin xa wakili tɔɔɔe kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa sɔɔri fanyie nan won na.

⁴ Sɔɔri naxan na gere kui, a mu birama dunjpa fe fɔxɔ ra, a

birama a xa mange waxɔnfe nan fɔxɔ ra.

⁵ Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a seriye ki ma, a mu geenima.

⁶ Mixi naxan xɛ rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee sɔto.

⁷ I jɔxɔ sa n ma masenyi birin xɔn ma, Marigi fahaamui fima ne i ma na fee ma.

⁸ I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan kelixi faxe ma, naxan fatanxi Dawuda bɔnsɔɛ ra, alɔ Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxɛ, n naxan kawandife.

⁹ Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na tɔɔɔfe geeli kui alɔ fe kobi rabama, kɔnɔ Ala xa masenyi tan mu balanxi.

¹⁰ Na nan a ra n tɔɔɔe mɔoli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi sɔto Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nɔre kui abadan.

¹¹ Masenyi hagige nan ya:

Xa won nun Isa bara faja, won nun Isa man kelima ne faxe ma.

¹² Xa won tun nabexi, won luma ne Isa xa mangeya kui. Xa won na a rabolo, a fan won naboloma ne.

¹³ Xa won mu lu won xui xanbi ra, a tan luma ne a xui xanbi ra, barima a mu nɔma a yete rabolode.

¹⁴ I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na wɔyenyi mɔoli tide yo mu na. A a ramɛmae nan xun nakanama tun.

¹⁵ I xa i yete masen Ala be, alɔ mixi naxan wali fɔxi mu mayaagi, a fata nɔndi masende mixie be a masen ki ma.

¹⁶ Wɔyɛn jaaxi fufafu lu na, barima naxee na mɔoli falama, e xa kaafirija xun nan tun masama.

¹⁷ E xa wɔyenyi gboma ne alɔ fure jaaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma.

18 E bara makuya nɔndi ra, e fa a fala mixie pan bara keli faxe ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na wɔyenyi mɔoli ra.

19 Kɔnɔ Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi: «Adamadi naxan Marigi xili falama, a xa tinxintareya rabɛjin.»

20 Se sase mɔoli gɛgɛbe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xɛɛma nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bɛndɛ. Nde binyɛ wali rabama, nde fan binyɛtare wali rabama.

21 Mixi naxan a yetɛ rasenyɛnma, a luma nɛ alɔ wali binyɛ rabama se sase naxan kui. A to seniyɛn, a marigi nɔma a rawalide wali fanyi birin kui.

22 Fonike waxɔnfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima bɔɛ seniyɛnxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun bɔɛsa fen.

23 Wɔyenyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na mɔoli findima gere nan na.

24 A mu lanma Marigi xa walikɛ xa sɔnxɔ. A lanma a xa findi mixi dijɛxi ra naxan fata mixi xarande, a man wakili tɔɔɛ ra.

25 A lanma a xa matandilae matinxin wɔyenyi jɔxunme ra, alako Ala xa a niya e xa tuubi, e xa nɔndi kolon,

26 e xa xaxili sɔtɔ, e xa e ba Ibulisa xa gantanyi ra. Ibulisa bara e suxu gantanyi ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

3

Waxati dɔnxɔɛ

1 I xa a kolon, fe xɔrɔxɔɛɛ fama nɛ dunija lide waxati dɔnxɔɛ,

2 barima adamadie birama e yetɛ waxɔnfe nan fɔxɔ ra, kɔbiri rafanma nɛ e ma, e yetɛ igboma, e lama e yetɛ ra, e Ala rasɔtɔma,

e e barimae matandima, e finsiri-waliya rabama, e mu Ala xa fe binyama,

3 e mu kinikinima, e mu dijɛma, e mixi mafalama, e xurutareja rabama, e e boore tɔɔrɔma, e mixi fanyi xɔnma,

4 e mixi yanfama, e bogonma fee ma, e bɔɛ gbo, e waxɔnfe rafan e ma dangi Ala xa fe ra.

5 A luxi nɛ alɔ e diine nan nabatuma, kɔnɔ e bara e kobe raso a senɛ ra. I xa i makuya na mixi mɔolie ra.

6 E soma denbayae kui, e fa gine senɛtaree mabendun, naxee findixi yunubitɔɛ ra, naxee birama fe jaaxi mɔoli birin fɔxɔ ra.

7 Na gine mɔoli xaranma tɛmɛi birin, kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔma nɔndi ma.

8 Na mixi naxee soma denbayae kui, e luma nɛ alɔ Yannesɛi nun Yanberɛsi naxee Annabi Munsa matandi. Na mixie nɔndi fan matandima nɛ, e xaxili bara kana. E xa danxaniya xɔn mu kuyama.

9 Kɔnɔ e mu sigama yare sɔnɔn, barima mixi birin fama nɛ e xa daxɔja kolonde, alɔ Yannesɛi nun Yanberɛsi xa fe nu kolonxi ki naxɛ.

10 Kɔnɔ i tan, i bara n ma xaranyi kolon, n jɛɛ ki, n panige, n ma danxaniya, n ma dije, n ma xanunteya, n ma tunnabɛxi,

11 n ma paxankate, a nun n ma tɔɔɛ. Tɔɔɛ mɔoli mundun na, n mu naxan sɔtɔ Antiyɔki, Ikoniyon, nun Lisitire? Naxankate mundun mu n lixi naa? Marigi bara n nakisi na birin kui.

12 Nɔndi na a ra a mixi naxan birin wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seriye fɔxɔ ra, a na kanyi tɔɔɛ sɔtɔma nɛ.

13 Kɔnɔ mixi jaaxie nun filankafuie xa fe kɔbie xun nan tun luma masa ra, e fa booree madaxu, e e yetɛ madaxu.

14 I xa i xiri seriye ra i naxan xaranxi, i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na sɔtɔxi naxan na.

¹⁵ Kabi i dimedi temui, i Kittaabui seniyeŋxie kolon, naxee noma lonni fide i ma. Na lonni findima kisi nan na mixie be, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁶ Kitaabui seniyeŋxi birin fanxanxi Ala nan na. A fan xaranyi ra, a fan yaabi ra, a fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe ra,

¹⁷ alako Ala xa mixi xa no wali fanyu birin nabade.

4

Kawandi tife

¹ N bara i yamari Ala ya xori, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xori, naxan fama mixi niŋee nun mixi faxaxie maki-itide, naxan fama a xa mangeya niini raminide,

² i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa wakili temui birin, i xa mixie matinxin, i xa mixie xa yunubie masen e be, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin naba diŋe kui.

³ Waxati na fafe mixie mu tinma xaranyi tinxixi ra temui naxe. E karamoxo wuyaxi fenma ne, naxee masenyi mooli nde tima naxan nafan e tuli ma.

⁴ E gbilenma ne nondi foxo ra, e fa e tuli mati kiinie ra.

⁵ Kono i tan, i xa i yete mataxasi fe birin kui, i xa i tunnabexi toore kui, i xa Ala xa xibaaru fanyu rayensen, i xa i xa wali rakamali.

⁶ N tan jan bara findi serexe ra Ala be. A gbe mu luxi n xa taa masara.

⁷ N bara n ma gere fanyu so, n bara n ma pere rajon, n bara lu danxaniya kui.

⁸ Xunnakeli sare ragataxi n be, naxan findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxixi naxan fima n ma na loxo. N keren xa mu a ra, a na fima mixi birin nan ma, a fafe rafan naxee ma.

⁹ I xa kata fafe ra n yire mafuren mafuren,

¹⁰ barima Demasi bara n nabepin dunija fe xa fe ra, a siga Tesaloniki. Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga Dalamatiya.

¹¹ Luki gbansan nan na n seeti ma. I xa fa Maraki ra, barima a noma n malide n ma wali kui a fanyu ra.

¹² N bara Tikike xee Efese.

¹³ I ne fama, i xa fa na xinbeli donma ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xonyi, a nun n ma bukije. Na sebeli naxee tixi xuruse kiri ma, e tide gbo dangi birin na, i xa fa e fan na.

¹⁴ Alesandire xabui bara fe jaaxi gbegebe raba n na. Marigi fama a sare ragbilende a ma.

¹⁵ I xa i yete ratanga a ma, barima a muxu xa kawandi matandi ne a jaaxi ra.

¹⁶ N to n yete xunmafala kiiti banxi kui a singe, n malima yo mu nu na. Birin n nabolon ne. Ala xa diŋe e ma e fe naxan nabaxi.

¹⁷ Ala nan n malixi, a senbe so n yi ra, alako n xa kawandi ti a fanyu ra si birin be. Ala naxa n natanga yete magaaxuxi ma.

¹⁸ Marigi man fama n natangade mixie xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa so a xa mangeya niini bun ma ariyanna. Matoxoe na Ala be abadan.

¹⁹ Pisisila nun Akila xeebu n be, a nun Onesiforo xa denbaya.

²⁰ Erasito bara lu Korinti. N bara Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu yalanxi.

²¹ I xa kata fafe ra beenun peme xa so. Ewubulo, Pudon, Linosi, Kelodiya, nun won ngaxakerenyi birin bara i xeebu.

²² Marigi xa sabati i boŋe i, Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Pōlu naxan sebe Tito ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xεera Pōlu naxan sebe danxaniyatōe nde ma naxan nu xili Tito. Girekika nan nu a ra naxan nu kafuxi Pōlu ma Ala xa wali kui.

Pōlu yi bataaxe sebe a ma temui naxe, Tito nu na Kireti. Kireti findixi suri nan na naxan na Miditerane baa tagi. Pōlu nun Tito nu bara siga Kireti kawanditide, Pōlu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatōe pamae mali e xa senbe soto. Pōlu yi bataaxe sebe ne Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kireti danxaniyatōee rasi, a e rali-maniya, a nondi makenen e be.

Yi Kitaabui fe gbegbe masenma won be danxaniya nun danxaniyatōe pama xa fe ra. A a masenma a won sese mu noma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi soto ma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama ne fa alako won pere ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won boje kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pōlu naxan sebe Tito ma

Xεebu

¹ N tan Pōlu nan yi ki, Ala xa konyi nun a xa Mixi Sugandixi Isa xa xεera. N na walife alako Ala xa pama sugandixi xa danxaniya,

e man xa nondi kolon naxan e rapere ma Ala xa fe kui.

² Yi danxaniya nun yi nondi a niyama ne mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala, naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan yi abadan kisi laayidi won be beenun dunija xa daa.

³ Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru fanyi makenen kawandi saabui ra, naxan bara taxu n na Ala won Nakisima xa yaamari ma.

⁴ N bara i tan Tito xεebu, naxan bara findi n ma di yati yati ra won ma danxaniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinne nun bojesa fi i ma.

Tito xa wali Kireti danxaniyatōe pamae tagi

⁵ N bara i lu Kireti alako i xa fee yailan naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie sugandi taee birin kui, e xa findi na danxaniyatōe pamae xa kuntigie ra. Alo n i yamari ki naxe,

⁶ danxaniyatōe pama kuntigi lanma ne a xa findi tinxintōe ra xili fanyi na naxan xun, gine keren kanyi, naxan xa die danxaniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante xurutaree ra.

⁷ Fo yi xunmatie xa findi xeme tinxinxie nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e ra. E naxa findi mixie ra naxee e yete igboma, naxee boje tema mafuren, naxee siisima, naxee mawolen, naxee biraxi geeni tinxintare foxo ra.

⁸ Fo e xa findi xeme ra naxee fata xone rasene, fe fanyi rafan naxee ma, naxee e yete xaninma xaxilimaya ra, naxee tinxin, naxee seniye, naxee noxi e yete ra.

⁹ Fo nondi masenyi xa lu e yi ra alo e xaranxi a ra ki naxe. Na nan a toma e fan noma kawanditide a nondi ki ma, e man no na nondi matandie ra.

¹⁰ Na matanditi mooli gbegbe na na, a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E de wuya, mixi yanfafa rafan e ma.

¹¹ Fo won xa e de balan. E bara denbaya ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan na naxee mu daxa. E na birin nabama e yete xa geenii tinxintareya nan ma fe ra.

¹² E xa namipɔnmɛ nde nan yati a fala, «Kiretikae wule nun e furi nan tun kolon. E tunnaxɔnɔ, e man jaaxu alɔ bɔximase.»

¹³ Nɔndi nan yati na a ra. N na a falafe na nan ma, i xa wɔyɛn e ma a xɔrɔxɔɛ ra alako e xa danxaniya a fiixe ra,

¹⁴ e xa ba Yuwifi xa kuye taalie danxunfe. E xa ba mixie xa yaamarie danxunfe naxee bara mɛɛ nɔndi ra.

¹⁵ Se birin seniyeɛn seniyeɛntɔɛɛ be, kɔnɔ sese mu seniyeɛn seniyeɛntaree nun danxaniyataree tan be. E xaxili nun e sondonyi birin bara manɔxɔ.

¹⁶ E Ala kolonfe falama e de ra, kɔnɔ e xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E xa fefe mu fan. Seriyɛ matandie nan e ra, naxee mu nɔma wali fanyi yo rabade.

2

Danxaniyatɔɛɛ xaranfe nɔndi ra naxan jɛrɛ ki masenma e be

¹ Kɔnɔ i tan xa nu danxaniyatɔɛɛ xaran nɔndi masenyi nan na.

² I xa a masen xɛmɔxie be e xa taxasi, e xa jɛrɛ a binyamixi ki ma, e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa bira nɔndi nan fɔxɔ ra e xa danxaniya kui, xanunteya kui, a nun tunnabɛxiya kui.

³ Na kui, i man xa a masen gine mɔxie be, e xa jɛrɛ seniyeɛnyi kui, e naxa findi mixi mafaleɛ ra, e naxa siisi. E xa nu marasi fanyi fi

⁴ sungbutunyie ma alako e xa e xa mɔrie nun e xa die xanu.

⁵ E man xa e rasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa seniyeɛn, e xa banxi walie suxu, e yuge xa fan, e xa e yete magoro e xa mɔrie be, alako Ala xa masenyi naxa bɛxu.

⁶ I man xa segetalae fan nasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra

⁷ fe birin kui. I tan yete xa findi misaali ra e be i xa wali fanyie saabui ra. I xa kawandi xa findi nɔndi nun sɔɔbe ra.

⁸ I xa masenyi xa tinxin, alako i matandimae xa yaagi, barima e mu fefe kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.

⁹ I xa a masen konyie be, e xa e yete magoro e marigie be fe birin kui. E xa e rapɛlexin, e naxa e matandi,

¹⁰ e naxa sese muɲa, e xa a masen a e marigie nɔma lade e ra ki fanyi. Na konyi mɔoli binye fima ne won Nakisima Ala xa masenyi ma fe birin kui.

¹¹ A lanma won xa jɛrɛ yi mɔoli ra barima Ala xa hinne bara makenɛn, naxan nɔma findide kisi ra mixi birin be.

¹² A xa hinne won xaranma alako won xa gbilen tinxintareya nun dunija fee fɔxɔ ra, won xa won yete xanin xaxilimaya ra, won xa won ma dunijeigiri rapɛrɛ tinxinyi nun Ala yara-gaaxui kui.

¹³ Won to na yi dunija ma, won na fe fanyi nan mamefe won xaxili tixi naxan na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa nɔrɛ nan mamefe, won Nakisima Marigi Ala.

¹⁴ A tan nan a yete fi won be, alako a xa won xunsara won ma yunubie xa fe ra, a xa jama nde raseniyeɛn e xa findi a yete gbe ra, naxee senbe soxi wali fanyie rabafe ma.

¹⁵ I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa mixie ralimaniya. I xa e rasi. I xa nɔndi makenɛn e be i senbe birin na. Mixi yo naxa yo i ma.

3

Isayanka jɛrɛ ki

¹ I xa e ratu, e xa e yete magoro mangɛɛ nun mangasanyi be, e xa e xa yaamarie suxu. E xa gbata wali fanyi mɔoli birin nabafe ra,

² e naxa mixi yo mafala, e naxa gere so, e xa marafanyi nun bɔɛ fanyi masen birin bɛ.

³ A singe won fan nu daxupa nan nabama. Yaamari matandimae nan nu won na. Won nu bara lɔɛ kira xɔn. Won nu bara bira won yete waxɔnfe fɔxɔ ra a nun duniɲa fe mɔɔli birin fɔxɔ ra, han na nu bara won findi konyie ra. Won nu won ma duniɲa xaninma ɲaaxupa, tɔɔne, gbesɛnxɔnnanteya, nun maraɲaaxupa nan kui. Won fan mu nu rafa mixie ma.

⁴ Kɔnɔ won Nakisima Ala to a xa bɔɛ fanyi nun a xa xanunteya makenen, a naxa kisi fi won ma.

⁵ A mu won nakisixi won ma wali fanyie xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini nan ma, won xunxafe ye xɔɔra a nun a Xaxili Seniyenxi saabui ra. Na bara a niya won xa bari a nɛɛnɛ ra, won ma duniɲeigiri birin xa masara.

⁶ Ala bara won ki! A bara a Xaxili Seniyenxi ragoro won ma won Nakisima Isa saabui ra.

⁷ Na kui, won ma yunubie to bara xafari a xa hinne saabui ra, won bara nɔ findide ketongoe ra, won bara won xaxili ti abadan kisi ra.

⁸ Nɔndi masenxi nan na ki. A xɔli n ma i xa na fee masen a fanyi ra, alako naxee bara danxaniya Ala ma, e xa fe birin naba alako e xa bira fe fanyi raba fɔxɔ ra. Na fee findixi fe hagige fanyie nan na mixi birin bɛ.

⁹ Kɔnɔ i naxa i gbe raso mixie xa wɔyɛn fufafu ya ma. E naxan falama benbae xa fe ra, e xa gbesɛnxɔnnɛya, e xa gere wɔyɛnyi Ala xa sɛriyɛ xa fe ra, e sese tide mu na.

¹⁰ Naxan yo mixie tagi isoma, i xa a rasi keren, i xa a rasi firin. Xa na birin kui a mu i xui mɛ, i xa a rabolo,

¹¹ barima i a kolon a na mixi mɔɔli mu fan. A bara a yete danka a xa tinxintareya ra.

Masenyi dɔnxɔɛ

¹² N na Aritema xa na mu Tikike xɛɛ i ma, i xa fe birin naba alako i xa n li Nikopoli, barima n bara a ɲanige n xa ɲɛmɛ radangi naa.

¹³ Fe birin naba alako i xa sɛriyɛ karamɔxɔ Senasi nun Apolosi mali e xa biyaasi kui. E mali, e hayi na se naxan birin ma, e xa a sɔfɔ.

¹⁴ A lanma danxaniyatɔɛ naxee na won ma kɔnti ma, e xa e matinkan tun nabɛxi ra wali fanyie ma, alako e xa mixie hayi xɔɔxɔɛɛ fan, e naxa fa lu na ki fufafu.

¹⁵ Naxee na n fe ma be, e birin i xɛɛbu. I xa won xanuntenyie danxaniyatɔɛɛ birin xɛɛbu muxu bɛ.

Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ Filemon ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛera Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Filemon. Kɔlɔsika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya Pɔlu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxe sɛbɛ Filemon ma temui naxe, Pɔlu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaninya kui, a naxa yi bataaxe sɛbɛ Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kɔnɔ na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun Pɔlu xa nar-alan, Onesimo xa danxaniya Pɔlu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara sɔnɔn, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon xɔnyi. Kɔnɔ na waxati seriye ki ma, Filemon nu nɔma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, Pɔlu naxa yi bataaxe sɛbɛ, Onesimo xa gbilen a ra Filemon xɔn ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxe. A naxa a masen Filemon bɛ, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alɔ a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxe, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra.

Yi Kitaabui a masenma won bɛ, a ngaxakerenya naxan kelima danxaniya ma, a sɛnbɛ gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatɔɛ kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gɛxi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenya xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan
sɛbɛ Filemon ma

Pɔlu xa bataaxe Filemon ma Onesimo xa fe ra

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi bɛ. Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan yi bataaxe sɛbɛfe, katarabi Filemon ma muxu xanuntenyi nun muxu waliboore,

² a nun Apiya muxu maagine, a nun Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere xa fe ra, a nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e malanma i tan Filemon xɔnyi.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi, won Marigi Isa xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

⁴ Temui birin, n nɛ n Marigi Ala maxandima i bɛ, n a tantuma nɛ i xa fe ra,

⁵ barima n bara a mɛ i danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, i man sɛniyantɔɛ birin xanuxi ki naxe.

⁶ N Ala maxandife i bɛ alako ngaxakerenya naxan kelima i xa danxaniya ma, a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa nɔ fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ N ngaxakerenyi Filemon, i xa xanunteya bara n naseɛwa ki fanyi, a man bara limaniya fi n ma, barima sɛniyantɔɛ bɔɲɛ fan bara sɛɛwa i saabui ra.

⁸ Na kui, hali n to nɔma i yamaride Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i lanma i xa naxan naba, n mu na rabama.

⁹ N i mayandima won ma xanunteya nan ma fe ra. N tan Pɔlu nan wɔyɛnfe i bɛ yi ki, xɛmɔxi naxan na geeli Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe ra.

¹⁰ N i mayandife n ma di Onesimo nan ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma geelimaninya kui.

¹¹ Singe, a tide yo mu nu na i be, kono yakosi, a tide bara gbo i be ki fanyi, alo a gboxi n fan be ki naxe.

¹² Hali a to rafan n ma alo n ya firinyi, n na a ragbilenfe i ma.

¹³ N bara wa a xon a xa lu n yi ra, alako a xa n mali i tan joxoe ra n ma geelimaniya kui, n bara naxan soto Ala xa xibaaru fanyi xa fe ra.

¹⁴ Kono n mu waxi fefe rabafe n mu i maxorin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima ne i panige nan ma, beenun n tan xa i yamari.

¹⁵ Temunde, Onesimo bara ba i yi ra waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen i ma abadan.

¹⁶ I tan be yakosi, a tide bara dangi konyi ra. A bara findi i ngaxakerenyi yete yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, kono a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa mixija nun a xa danxaniya xa fe ra.

¹⁷ Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenyi ra, i xa a fan nasene alo n tan yete nan faxi i ma.

¹⁸ Xa a fefe paaxi niyaxi i ra, xa i xa doni yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe ra.

¹⁹ N tan Polu nan yi sebefe n yete belexe ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma ne i ma. Kono hali n mu i ratu, i danxaniyaxi n tan nan saabui ra.

²⁰ N ngaxakerenyi, i fan xa yi fe raba n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan xa n boje raseewa, Marigi xa fe ra.

²¹ N to yi sebefe, n a kolon i mu tondima n waxonfe rabade, i jan nde sama ne a xun.

²² Fe keren luxi: I xa nu n yigiyade yailan, barima n laxi a ra, n fama ne gbilende wo yire wo xa Ala maxandi saabui ra.

²³ Epafirasi i xebu, muxu nun naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra.

²⁴ N walibooree Maraki, Arisitaraki, Demasi, nun Luki, e fan i xebu.

²⁵ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi dunɔna sa daa, Alatala na a xa seriye masenfe adamadie bɛ. Namɔnɔnmɛ xungbee naxa Ala xui mɛ, e fa na dentɛge sa mixie bɛ. Ibrahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidirasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa seriye xa kolon, a xa sɛbɛ Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra dunɔna birin bɛ.

Isa fatanxi Eburu bɔnsɔɛ nan na alɔ namɔnɔnmɛ dangixie. A naxa na seriye birin natinmɛ alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxe. Kɔnɔ Ala nu bara masenyi nɛɛnɛ nde so Isa yi ra, Eburu bɔnsɔɛ mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa seriye singe matandixi de, a a rakamalixi nɛ.

Singe ra Ala nu bara saate xiri a tan nun adamadie tagi, kɔnɔ yunubi keren gbansan nu nɔma na saate kanade, mixi fa lɔɛ. Isa to fa dunɔna ma, Alatala naxa saate nɛɛnɛ xiri a tan nun adamadie tagi, naxan nɔma yunubie xafaride, mixi fa nɔ kisode.

Singe ra Ala nu bara sɛrɛxɛdubɛɛ ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi mixie xa saabui ra. Kɔnɔ e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba alɔ booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa dunɔna ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi dunɔna saabui fanyie ra. Yunubi yo mu nu na a ma. Faxɛ mu nu nɔma a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa dunɔna yamari sa

keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dennaxe.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie bɛ a e xa xurusee ba sɛrɛxɛ ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie bɔɔɛ raxara dɔndoronti, kɔnɔ a mu nɔ e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa dunɔna ma, Alatala naxa a yamari a xa a yetɛ ba sɛrɛxɛ ra dunɔna bɛ. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi sɔtɔ naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi nɛ a Ala Isa xɛɛxi nɛ alako a xa a xa seriye rakamali, a findi kisi ra bɔnsɔɛ birin bɛ. Xibaaru fanyie nan na ki. Ala xa na raso won bɔɔɛ kui, won xa fahaamui sɔtɔ na ma, a a findixi kisi nan na won bɛ. Amina.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ

Ala xa xɛɛra

¹ Temui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae bɛ namɔnɔnmɛɛ saabui ra. A na raba nɛ sanmaya wuyaxi, a na raba nɛ ki wuyaxi ra.

² Kɔnɔ yakɔsi, naxan findixi waxati dɔnxɔɛ ra, Ala a xa masenyi ti won bɛ a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi dunɔna ke tongoma ra, a dunɔna daa a xa Di nan saabui ra.

³ Yi Di findixi Ala xa nɔrɛ to-fanyie nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A dunɔna bun tima a xa masenyi sɛnbɛma nan na. A to gɛ yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala Nɔrɛ Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

⁴ Na kui, a tide dangi malekɛɛ ra, a xili fisamante nan sɔtɔ.

⁵ Ala mu a masenxi malekɛ yo bɛ,

«N ma di nan i ra,
to n bara findi i Baba ra.»

A mu a masenxi malekɛ yo bɛ,
«N tan findima a Baba ra,
a tan findima n ma di ra.»

6 Ala to a xa Di fisamante ramini dunija, a naxa a fala,

«Ala xa malekee xa a batu.»

7 A a masenxi malekee xa fe ra,
«Ala xa malekee luma ne alo foye,
a xa walikkee luma ne alo te.»

8 Kono a a masenxi ne a xa Di xa fe ra,
«Ala, i xa mange kibanyi buma ne abadan.

Tinxinyi nan findixi i xa mangeya tonxuma ra.

9 Tinxinyi nan nafan i ma.

Naaxuna mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi seewe kui.

I findixi fisamante nan na dangife i booree ra.»

10 A man a masenxi ne,
«Marigi, i bara dunija ti a fole ra,
i tan nan koore daaxi.

11 Koore nun boxi fama kanade,
kono i tan buma ne abadan.
E forima ne alo dugi.

12 I koore nun boxi mafindima ne alo donma mafindima ki naxe.
E fama ne masarade alo sose masarama ki naxe.

Kono i tan mu masarama,
i xa fe mu jonma abadan.»

13 Ala mu a masenxi maleke yo be,
«I xa doko n yirefanyi ma,
han n xa ge i yaxuie ragorode i sanyi bun ma.»

14 Malekee tan findixi Ala xa walikkee nan na, fate mu na naxee be, a naxee xema kisi ketongoe malide.

2

Ala xa serexe

1 Won xa won jengi sa na masenyi xon ma a fanyi ra, won naxan mexi, alako won naxa kira bepin.

2 Ala xa masenyi senbe nu gbo, a nu bara naxan so malekee yi ra. Adamadi naxee na matandi, e naxa sare xoxoxe soto. Xa nee sa sare xoxoxe soto,

3 won tan go? Xa won kisi xungbe rabolo, won ma fe fa luma di? Won Marigi yati nan singe a

masenxi won be, mixi naxee a xui mexi e fan bara findi na seedee ra.

4 Ala bara e xa seedejoxoya fari isa tonxumae ra, fe magaaxuxie, kaabanako mooli birin, nun bupae ra Xaxili Seniyenxi naxee fixi e ma a waxonki.

5 Ala mu mangeya fima malekee ma tina e xa dunija yamari, muxu dunija naxan xa fe falafe wo be yi ki.

6 Yi seedejoxoya sebexi Kittaabui kui:

«Munse lanxi adama ma,
i to i mapoxunma a xa fe ma?
Munse lanxi adama xa di ma,
i to i jengi sama a xa fe xon ma?

7 I bara a ragoro malekee bun ma waxati dondoronti kui.

I bara dariye nun binye fi a ma,
8 i bara se birin lu a sanyi bun ma.»

Na kui, Ala to se birin sa a xa mangeya bun ma, sese mu na a mu naxan yamarima. Kono won mu se birin toma a xa mangeya bun ma sinden.

9 Won munse toma? Ala naxa Isa ragoro malekee bun ma waxati dondoronti kui, kono Isa xa faxe naxa findi xunnakeli nun binye ra a be. Na kui, Ala naxa hinne won na, a Isa faxa adamadi birin joxoxe ra.

10 Ala nan se birin daaxi, se birin na a tan nan be. A man wama adamadi gbegbe xa so a xa noxe kui. Na kui, a nu lanma a xa e Rakisima xa fe rakamali toore ra.

11 Naxan adamadi raseniyenma, nun naxee raseniyenxi, e birin fatanxi Baba keren nan na. Na kui, a mu yaagi e xilide a ngaxakerenyie.

12 A naxa a masen, «N i xili masenma ne n ngaxakerenyie be, n i matoxoma ne nama tagi.»

13 A man naxa a masen, «N nan n ma lanlanteya sama Ala nan ma.» A man naxa a masen, «N na be, muxu nun die Ala naxee fixi n ma.»

14 Na die to findi fate nun fase ra, Isa fan naxa a yete misaali

e ra, alako a xa nɔ Ibulisa xun nakanade a yete xa faxe saabui ra. Faxe senbe nu na Ibulisa nan yi ra.

¹⁵ Isa naxa a yete misaali a ngaxakerenyie ra alako a xa e ratanga faxe xa gaaxui ma e xa duniyeigiri kui, naxan luxi alo konyiya.

¹⁶ A na birin naba Iburahima bonsɔe nan malife ra, a mu a raba malekee xa be.

¹⁷ Na nan a toxi a naxa a yete maniya a ngaxakerenyie ra, alako a xa nɔ serexedube kuntigi wali rabade kinikini nun tinxinyi ra Ala be, a fa findi pama xa yunubie xafarima ra.

¹⁸ Isa fata mixie malide e xa maratantanyi kui, barima a fan maratantanyi nun tɔɔre kolon ne.

3

Isa nun Annabi Munsu

¹ Na kui, n ngaxakerenyi seniye xie, wo tan naxee xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa ti Isa ra, Ala xa xera nun a xa serexedube kuntigi, won danxaniyaxi naxan ma.

² A tinxin ne Ala be, naxan nu bara a ti na wali ra, alo Annabi Munsu fan a rabaxi ki naxe Ala xa banxi kui.

³ Isa xa binye dangi Munsu gbe ra, alo banxiti xa binye dangixi a xa banxi ra ki naxe.

⁴ Banxi birin tixi mixi nde nan saabui ra, kɔnɔ Ala nan duniya birin daaxi.

⁵ Annabi Munsu findixi konyi dugutege nan na Ala xa banxi kui, alako a xa seedeɔɔɔya ba masenyi xa fe ra naxan fama tide.

⁶ Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi Ala xa Di dugutege nan na, naxan Ala xa banxi yamarima. Won tan fan findixi na banxi nan na, xa won lama Isa ra, xa won won xaxili tima a ra, na nan findixi won ma matɔɔe ra.

⁷ Na na a ra, wo xa wo jengi sa Ala Xaxili Seniye xie xa masenyi xɔn ma. A sebexi, «Xa wo bara a xui rame to,

⁸ wo naxa wo kobe raso a ra, alo wo a rabaxi ki naxe gbengberenyi ma.

Na temui a nu wo matofe ne, kɔnɔ wo naxa a matandi.

⁹ Menni wo benbae bara kata e xa n mato.

E naxa n ma wali to je tongo naani bun ma.

¹⁰ Na kui, n naxa xɔnɔ na waxati mixie ma.

N naxa a fala, «E bɔje makuya n na temui birin, e mu n ma seriye kolon.»

¹¹ Na na a ra n naxa n kali xɔne kui,

«E mu soma n ma malabui kui feo!»

¹² N ngaxakerenyie, wo xa meeni wo yete ma a fanyi ra alako wo bɔje naxa lu jaaxuna nun danxaniyatareja kui, wo fa gbilen Ala fɔxɔ ra, Ala naxan na na.

¹³ Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa wo bore ralimaniya. Wo xa gbilen na ma lɔxɔe birin alako yunubi naxa fa wo nɔ, wo bɔje fa balan Ala mabiri.

¹⁴ Xa won sa won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra alo won a fɔlɔxi ki naxe, lanyi bara lu won nun Isa tagi.

¹⁵ A sebexi Kitaabui kui, «Xa wo bara a xui rame to, wo naxa wo kobe raso a ra, alo wo a rabaxi ki naxe wo to a matandi.»

¹⁶ Nde Ala matandi, e to ge a xui rame de? Mixie xa mu a ra naxee mini Misira bɔxi ra Annabi Munsu saabui ra?

¹⁷ Ala xɔnɔ ne ndee ma je tongo naani bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubi rabaxi, e fa sɔnto gbengberenyi ma?

¹⁸ Ala a kali nde be a e mu soma a xa malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a matandixi?

¹⁹ Na kui, won bara a fahaamu a e xa danxaniyatareja nan a niya e mu so.

4

Malabui danxaniyatɔee be

¹ Ala xa laayidi, a naxan tongo won be sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa fe birin naba alako sofe na malabude kui a naxa kana wo be.

² Won bara na xibaaru fanyi me alo booree a mexi ki naxe, kono a mu sese fanxi e ma e xa danxaniyatarepa xa fe ra.

³ Kono won tan naxee bara la a ra, won fama ne sode na malabude kui. A sebexi na xa fe ra, «N to xono e ma, n naxa n kali, e mu soma n ma malabude.»

Kono Ala xa wali bara jon kabi dunipa folo,

⁴ barima a sebexi Kitaabui kui na loxo solofere nde xa fe ra,

«Loxo solofere nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu.»

⁵ A man sebexi Kitaabui kui, «E mu soma n ma malabude.»

⁶ Ala nu bara a janige mixi ndee xa so a xa malabude kui, kono na mixi singe naxee na xibaaru mexi, e mu so e xa danxaniyatarepa xa fe ra.

⁷ Na nan a toxi Ala bara loxo gbete sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe to bara dangi a xonnakuye ra, Ala man naxa a masen Dawuda saabui ra,

«Xa wo bara a xui rame to, wo naxa wo kobe raso a ra.»

⁸ Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e ma nu, Ala man mu nu loxo gbete xa fe falama nu.

⁹ Han ya malabui luxi Ala xa pama be e mu naxan sotoxi sinden.

¹⁰ Naxan soma Ala xa malabui kui, a a malabuma ne a xa wali birin ma, alo Ala malabuxi a xa wali kui ki naxe.

¹¹ Won xa fe birin naba sofe ra na malabui kui, alako mixi yo naxa bira tantanyi kui alo Isirayilakae a rabaxi ki naxe.

¹² Ala xa masenyi senbe gbo, a walima mixi bope ma. A xaapen dangife santidegema de firinyi ra. A soma won bope nun won sondonyi nan kui, a so won soora nun

won nadoxodee xon. A won sondonyi waxonfe nun mapoxunyi birin makiiti.

¹³ Nimase yo mu noma a noxunde Ala ma. Ala fe birin toma ne, fe birin dentegge fama sade a tan nan be.

¹⁴ Isa, won ma serexedube kuntigi xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to so ariyanna kui, won fan xa bira won ma danxaniya foxo ra won bara naxan makenen.

¹⁵ Won ma serexedube kuntigi won ma senbetareya kolon, a kinikinixi won ma na nan ma. Sentane naxa kata a ratantande mooli birin na alo won tan, kono a mu a no.

¹⁶ Na na a ra, won xa won maso a xa hinne kibanyi ra lanlanteya ra, alako won xa kinikini nun hinne soto a temui.

5

Isa won ma serexedube kuntigi

¹ Serexedube kuntigi birin tongoxi adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali ra adamadie be, alako a xa hadiya nun serexe mooli birin ba yunubie xa fe ra.

² A mixie xa fe kolon naxee na dimi kui, e loxi, barima a fan na e ya ma, a tantanma.

³ A xa senbetareya a niyama ne a xa serexe ba a yete xa yunubie be, a nun pama xa yunubie xa fe ra.

⁴ Mixi mu noma yi binye sode a yete ra, fo Ala a xili alo a Haruna xili ki naxe.

⁵ Ala xa Mixi Sugandixi fan mu serexedube kuntigi binye soto a yete xa ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra,

«To i bara findi n ma di ra. N tan fan bara findi i Baba ra.»

⁶ A man sebexi Kitaabui kui, «I bara findi serexedube ra abadan,

Melekisedeki mooli.»

⁷ Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a xa dunipeigiri kui, a bara a makula, a na wafe. A na raba ne

barima a a kolon a Ala nan nu noma a ratangade faxe ma. Ala bara a xa duba suxu, barima a nu bara tin lufe a xa yaamari bun ma.

⁸ Isa findixi Ala xa Di nan na, kono na kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu hali na findixi toore nan na a be.

⁹ Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui ra a mantonyie birin xa abadan kisi soto.

¹⁰ Ala naxa a ti serexedube kuntigi ra Melekisedeki daaxi.

¹¹ Fe gbege na na kui muxu wama naxan masenfe wo be, kono na tagi rabafe xorocho, barima wo mu soma fee kui mafurenyi ra.

¹² A nu lanma wo xa findi karamochi ra yi waxati, kono han yakosi wo hayi na karamochi nde ma naxan wo xaranma Ala xa masenyi singee ra. Wo mu fata fe tilinxi fahaamude sinden, alo diyore naxan mu fata sube donde, fo a xa xijne min sinden.

¹³ Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi singee ma, a mu gexi tinxinyi kolonde, a mu moxi a xa danxaniya kui. A luxi alo diyore naxan xijne gbansan minma.

¹⁴ Kono mixi naxan moxi a xa danxaniya kui, naxan bara ge tinxinyi nun tinxintareya tagi raba kolonde, a noma ne xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alo xemochi naxan baloma sube fanyira.

6

Ala xa seriye tilinxi

¹ Na nan a toxi won lanma won xa siga yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi kui. Won xa dangi na masenyi singee ra, won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi singee nan ya: wali naaxi bepinfe naxan mixi xaninma yahannama,

² danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye xora, belexe safe mixie ma, kelife faxe ma, nun Ala xa kiiti doncho.

³ Xa Ala tin, won xa siga yare ma won ma xaranyi kui.

⁴ Mixi naxan bara ge Ala xa naiyalanyi tode, naxan bara Ala xa ki nemunnemun, Ala Xaxili Seniyenxi bara lu naxan be,

⁵ naxan bara a kolon a Ala xa masenyi fan, naxan bara Ala senbe kolon naxan fama rawalide waxati naxan sa fama,

⁶ xa a sa li na mixi mooli bara danxaniya bepin, a mu noma tubide sonon. A luxi alo a man bara Ala xa Di mabanban wuri magalanbuxi ma, a fa a rayaagi nama ya xori.

⁷ Boxi naxan bara tune ye soto a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi be, Ala baraka ragoroma ne a ma.

⁸ Kono boxi naxan tunbe nun nooge tun naminima, na boxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a rajonyi a fa gan.

⁹ Muxu xanuntenyie, hali muxu xa woyenyi xorocho, muxu bara la a ra wo na kira fanyi nan xon, naxan findi kisi kira ra.

¹⁰ Ala tinxin, a mu neemuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi seniyentoe be. Han ya wo na na wali nan kui.

¹¹ Muxu wama ne wo xa wo tunnabexi na birin kui han a rajonyi, alako wo xa fe soto wo wo xaxili tixi naxan na.

¹² Wo naxa wo tunnaxono. Wo xa bira danxaniyatoe xa misaali foxo ra, naxee ke sotoma Ala naxan laayidixi e be. E na sotoma e xa danxaniya nun e xa tunnabexi nan saabui ra.

¹³ Ala to laayidi tongo Ibrahim be, a mu no a kalide fe nde ra naxan gbo a be. Na na a ra, a naxa a kali a yete ra,

¹⁴ a falafe ra,
«N baraka sama ne i xa fe. I bonsoe wuyama ne.»

¹⁵ Ibrahim to ge mame tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a be.

¹⁶ Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a be. Na marakali senbe fima ne a xa woyenyi ma, alako mixi naxa no na matandide.

17 Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee be, e xa a kolon Ala xa nate mu masarama.

18 Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa no limaniya xungbe sotode. Wule yo mu na na fe firinyi kui. Won bara fe birin naboló a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra.

19 Mixi xaxili tife Ala ra, a luma ne alo hanga naxan banbanxi ye bun ra. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki ne naxan na a xa horomolingira kui dugi gbakuxi xanbi ra,

20 Isa soxi dennaxe won ya ra, a xa findi won ma serexedube kuntigi ra abadan, alo Melekisedeki.

7

Serexedube Melekisedeki

1 Melekisedeki nan nu na Salamu mange ra, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa serexedube nan na. Iburahima to ge mange ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a be.

2 Iburahima naxa farile fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mange tinxinxi.» A man nu findixi Salamu mange nan na, naxan xili fasarima yi ki «bɔɔnesa mange.»

3 A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya foloxi temui naxe, a nun a pon temui, na fan mu kolon. Na kui, a luxi ne alo Ala xa Di, naxan findixi serexedube ra abadan.

4 Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxe. Hali won baba Iburahima, a naxan soto a wasaso se ra, a naxa na farile fi a ma.

5 Ala xa seriye a falama pama xa farile so Lewi bɔnsɔe yi ra, naxan findixi serexedube ra. Na pama fan kelixi Iburahima bɔnsɔe ne, e findi Lewi ngaxakerenyie nan na.

6 Kɔno Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bɔnsɔe xa taruxui kui, Iburahima naxa farile

so a yi ra. Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi be.

7 Birin a kolon mixi naxan dubama a boore be, a tide gbo na kanyi be.

8 Lewi xa mixi naxee farile rasuxuma, e faxama ne, kɔno Melekisedeki tan mu faxaxi.

9 Na kui, a luxi ne alo Lewi, naxan luma farile rasuxu ra, a nu bara farile fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra,

10 barima Lewi bɔnsɔe nu na a benba Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra temui naxe.

11 Xa a sa li fe birin nu noma kamalide Lewi bɔnsɔe xa serexedubeɔna saabui ra nu, pama Ala xa seriye sotoxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa serexedubeɔna ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bɔnsɔe ra.

12 Serexedubeɔna na masara, yaamari fan xa masara.

13 Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bɔnsɔe ne serexedube mu na bɔnsɔe naxe.

14 Birin a kolon a won Marigi kelixi Yuda bɔnsɔe ne. Annabi Munsu mu yaamari yo fi na bɔnsɔe mixie ma e xa serexedube wali raba.

15 Muxu naxan masenxi, a fiixe, barima serexedube gbete bara mini, naxan maniya Melekisedeki ra,

16 naxan mu findixi serexedube ra a bɔnsɔe xa fe ra. Na kanyi findixi serexedube ra, barima faxe mu no a ra.

17 Yi seedeɔoxɔya bara raba a xa fe ra,

«I findixi serexedube nan na abadan, Melekisedeki daaxi.»

18 Yaamari singe bara ba na a xa senbetareya xa fe ra, a mu nu noma a xa wali rabade.

19 Na yaamari mu no fefe raka-malide, kɔno fe neene bara mini won xaxili tima naxan na, naxan noma won malide won makorede Ala ra.

20 Na fe neene mu tixi marakali xanbi.

²¹ Serexedube singee bara wali suxu marakali xanbi, kono Isa nan findixi serexedube ra yi marakali ra Ala naxan masenxi,

«Marigi bara a kali, a mu a xa nate masarama:

I tan nan findixi serexedube ra abadan.»

²² Na kui, Ala bara saate tongo won be Isa saabui ra, naxan fan boore be.

²³ Na xanbi, serexedube singee nu wuya, barima e to faxa, mixi gbetee nu tima e joxoe ra.

²⁴ Kono Isa tan mu faxama, a buma ne abadan. A xa serexedube na mu radangima mixi gbetee ma.

²⁵ Na nan a toxi a noma mixi rakiside naxan a makorema Ala ra a tan saabui ra. A jipe to a ra, a noma findide e xa saabui fanyi ra Ala yire abadan.

²⁶ Won hayi na na serexedube kuntigi mooli nan ma naxan seniye, yunubi mu na naxan ma, naxan mu fe jaaxi yo kolon, naxan mu luma yunubitoe ya ma, naxan xa fe itexi dangife kooe ra.

²⁷ Isa mu luma alo boore serexedube kuntigie, naxee lanma e xa serexe ba loxo yo loxo e xa yunubie xa fe ra, a nun jama xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yete ba serexe ra kerenyi ra.

²⁸ Yaamari singe nu mixi senbetaree nan tima serexedube kuntigie ra, kono na marakali neene naxan faxi na yaamari singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti serexedube kuntigi ra, naxan bara ge kamalide abadan.

8

Ala xa saate neene

¹ Masenyi xunyi nan ya: Won ma serexedube kuntigi magoroxi Ala Xili Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

² A walima Ala xa horomolingira yati yati nan kui, Marigi naxan

tixi, adamadie belexe foxi mu naxan na.

³ Serexedube kuntigi birin lanma a xa serexe mooli birin ba Ala be. Na kui a nu lanma se nde xa lu yi serexedube fan yi ra a naxan bama serexe ra.

⁴ Xa won ma serexedube kuntigi nu na dunija nu, a mu nu findima serexedube ra nu, barima Ala xa yaamari pan bara mixi gbetee ti na serexe wali ra.

⁵ Na mixie Ala batuma horomolingira nan kui, naxan misaalixi horomolingira ra naxan na ariyanna. Na nan a toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari horomolingira tife ra, a falafe ra,

«A mato a fanyi ra, i xa horomolingira ti alo a masenxi i be geya fari ki naxe.»

⁶ Kono yakosi Ala xa Mixi Sugandixi bara wali soto naxan tide gbo boore serexedubee xa wali be tife ra Ala nun adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi saate naxan na, na fan saate fori be. A xa saate mabanbanxi laayidie nan na, naxee fan dangi laayidi forie ra.

⁷ Xa na saate singe nu noma a xa wali rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu.

⁸ Ala naxa yi marakorosi raba jama ra,

«Marigi xa masenyi nan ya:

Waxati na fafe,

n saate neene tongoma Isirayila nun Yudaya jama be temui naxe.

⁹ Na mu luma alo na saate singe n naxan tongo e benbae be, n e ramini Misira boxi ra temui naxe.

E to n ma saate bejin,

n fan naxa e bejin.

Marigi xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Saate nan ya n naxan tongoma

Isirayila jama be,

na waxati dangi xanbi.

Marigi xa masenyi nan ya:

N nan n ma seriye rasoma ne e xaxili kui,

n a sebe e sondonyi ma.

N findima e Marigi Ala nan na,
e fan findi n ma jama ra.

¹¹ Mixi yo mu a boore
matinkanma,
mixi yo mu a falama a ngaxak-
erenyi be,

⟨I xa Ala kolon,⟩

barima na waxati e birin n
kolonma ne,
kelife mixi xuri ma han mixi
xungbe.

¹² N dijema ne e xa tinxintareya
ma,
n e xa yunubie xafarima ne.»

¹³ A to yi saate xili fala saate
neene, a bara boore findi saate
fori ra. Saate fori tan lanma a xa
ba na, a tide mu na sonon.

9

Ala xa Mixi Sugandixi xa serexe

¹ Saate singe bun ma, yaamari
ndee nu na batui xa fe ra, nun Ala
xa horomolingira xa fe ra, naxan
nu na dunija.

² Na horomolingira to ti, yire
nde nu na naxan nu xili yire
seniyenxi. Lanpui nu na a kui, a
nun teebili serexe taami nu saxi
naxan ma.

³ Yire seniyenxi firin nde nu na
dugi gbakuxi xanbi ra, naxan nu
seniyen dangife boore ra.

⁴ Surayi ganse xema daaxi nun
saate kankira nu na na yire kui.
Xema nu saxi saate kankira birin
ma. Tonbili xema daaxi mana
nu ragataxi naxan kui, Haruna xa
xuli naxan fuga, a nun walaxee,
saate sebexi naxee ma, e birin nu
na na saate kankira kui.

⁵ Ala xa maleke noroxi masolixi
firinyi nu tixi saate kankira fari, e
yunubi xafari yire makoto. A mu
lanma won xa so na woyenyi birin
kui yakosi.

⁶ Na yire to ge yailande na ki,
serexedubee nu luma so ra na yire
seniyenxi singe nan kui, e e xa
wali raba naa.

⁷ Konon serexedube kuntigi nan
gbansan nu noma sode na yire
seniyenxi firin nde kui. Ne yo ne
a nu soma naa sanmaya keren,
a wuli xanin a xa yunubie nun
jama xa yunubie xa fe ra e naxan
naba a kolontareya ma.

⁸ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nu
wama a masenfe ne a yire naxan
nu seniyen dangife yire birin na,
a menni mu nu rabixi mixie be na
horomolingira singe xa waxati.

⁹ Na birin findixi misaali nan na
yi waxati mixie be. A a masenma
a na serexe birin mu noma batu-
lae xaxili rasenyende.

¹⁰ Na yaamari singee, donse,
minse, nun sali ye xa fe ra, e nu
fixi mixie ma e xa yunubie nan
xa fe ra, han waxati neene fama
temui naxe.

¹¹ Ala xa Mixi Sugandixi to
findi won ma serexedube kuntigi
ra, a bara fa heeri ra, a naxan
soto won be. A bara so Ala xa
horomolingira fanyi kui, adamadi
mu naxan yailanxi yi bende fuji
fari.

¹² Konon a mu so si kontonyi nun
ninge wuli xa ra, a so na yire
seniyenxi fisamante kui a yete
wuli nan na. A so ne kerenyi ra,
barima na nu findixi xunsare nan
na adamadi be naxan mu jonma
abadan.

¹³ Xa si kontonyi nun tura wuli,
a nun te xube naxan fatanxi ninge
serexe ra a sa mixi seniyentaree
ma, xa na fe mooli noma mixi
rasenyende nu,

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi wuli
mu dangima xe na ra? A naxa a
yete ba serexe kamalixi ra Ala be,
Ala Xaxili Seniyenxi xa yaamari
bun ma, alako a xa won xaxili
raseniyen wali paaxie ma, naxee
won faxama. A na raba ne won
be alako won xa Ala Nijne batu.

¹⁵ Na kui, a bara findi saabui ra
yi saate neene xa fe ra, mixi xilixie
xa ke soto naxan buma abadan,
alo a laayidixi e be ki naxe. A

faxa na nan ma, a findi xunsare ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saate fori xa waxati bun ma.

¹⁶ Saate naxan findi ke fe ra, na mu kamalima sinden, fo saate tongoma faxa.

¹⁷ Ke mu noma sotode beenun saatetongoe xa faxa. A mu sotoma saatetongoe baloxi temui naxe.

¹⁸ Na nan a toxi na saate singe mu tongoma wuli xanbi.

¹⁹ Annabi Munsa to Ala xa seriye masen jama be, a naxa ningee nun si kontonyie wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan Kitaabui nun jama ma se nde ra naxan yailanxi hisopi burexe nun yexee xabe gbeeli ra, a fa a fala, a naxe,

²⁰ «Wuli nan ya naxan saate xirima wo nun Ala tagi.»

²¹ Annabi Munsa man naxa wuli kasan horomolingira ma, a nun horomolingira yirabase birin ma.

²² A seriye ki ma, fayida se birin naseniyenma wuli nan na. Yunubi mu xafarima wuli ifili xanbi.

²³ A nu lanma se naxee misaalixi fee ra ariyanna kui, e xa raseniyen serexee ra. Ariyanna xa maraseniyenyi rabama serexee nan na naxee fan booree be.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi horomolingira xa kui adamadie naxan yailanxi, naxan misaalixi horomolingira ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati nan kui, alako a xa won ma dentegε sa Ala be.

²⁵ A mu soxi naa sanya wuyaxi, alo serexedube kuntigi naxan soma Ala xa horomolingira kui je yo je wuli nde ra, naxan mu findixi a gbe ra.

²⁶ Xa a nu na ki ne nu, Ala xa Mixi Sugandixi nu lanma ne a xa tɔɔɔ sanmaya wuyaxi kabi dunija fole ra. Kɔɔ na mu a ra. Yakɔsi yi waxati donxɔε, a naxa mini sanmaya keren, alako a xa yunubi xa fe kana a yete serexε

saabui ra.

²⁷ Adamadie faxama ne sanya keren, e fa makiiti.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa sanmaya keren, alako a xa yunubi ba mixi gbege ma. A man fama ne a firin nde, kɔɔ na waxati a mu fama yunubie xa fe xa ra, a fama mixie nan be naxee xaxili tixi kisi ra.

10

Isa xa serexe

¹ Annabi Munsa xa seriye misaalixi fe fanyi nan na naxan fama fade. A findixi misaali gbansan nan na. Na nan a toxi a Annabi Munsa xa seriye mu noma Ala batulae raseniyende kerenyi ra, na serexee saabui ra naxee bama je yo je.

² Xa a sa li a nu noma e raseniyende nu, mixie mu nu luma serexee ba ra temui birin, barima serexε keren gbansan nu noma e xa yunubi birin xafaride kerenyi ra, na yunubi xa fe mapɔxunyi yati mu luma e xunyi.

³ Kɔɔ je yo je na serexee findima maratuse nan na mixie be a yunubie na e ma.

⁴ Tura nun si kontonyi wuli mu noma yunubie bade.

⁵ Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi to so dunija, a naxa a masen Ala be,

«I mu wama serexε xɔn.

I mu wama hadiya xɔn.

I bara fate yailan n be.

⁶ I mu wama serexε gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexε yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

⁷ N naxa a masen, «N bara fa.

A sebexi n ma fe ra Kitaabui kui,

Ala, n na fafe i sago rabade.»

⁸ Singe a naxa a masen,

«I mu wama serexε yo xɔn ma.

E mu rafan i ma.

I mu wama hadiya yo xɔn ma.

I mu wama serexε gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexe yunubi xafari daaxi fan xon ma.»

A nu bara na fala hali na yaamari to nu toma a xa seriye kui.

⁹ Na dangi xanbi, a bara a masen, «Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.»

Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin nde xa ti.

¹⁰ Na janige nan a niyaxi won naseniyenxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fate saabui ra, naxan baxi serexe ra kerenyi ra.

¹¹ Serexedube birin e xa wali rabama loxo yo loxo. E luma serexee ba ra naxee mu noma yunubie xafaride.

¹² Kono Isa tan, a to ge serexe keren bade yunubie xa fe ra, a naxa a magoro Ala yirefanyi ma, a luma dennaxe abadan.

¹³ A na a mamefe a xa ti a yaxuie ma,

¹⁴ barima a bara mixie rakamali kerenyi ra, a naxee raseniyenxi a xa serexe kerenyi saabui ra.

¹⁵ Ala Xaxili Seniyenxi na tagi rabama won be yi masenyi ra. A singe, a naxa a masen,

¹⁶ «Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila bonsoe be:

Na waxati na dangi,

n nan n ma seriye luma ne e boje ma,

n na sebema ne e sondonyi ma.»

¹⁷ A man naxa a masen,

«N mu ratuma e xa yunubie

nun e xa wali kobie ma sonon.»

¹⁸ Yunubi na ge xafaride temui naxe, serexe mu bama na yunubi xa fe ra sonon.

¹⁹ N ngaxakerenyie, na kui won bara limaniya soto sofe ra na yire seniyenxi fisamante kui Isa wuli saabui ra.

²⁰ Isa bara na kisi kira neene rabi won be, alako won xa dangi na dugi ra naxan gbakuxi hromolingira kui a fate saabui ra.

²¹ Won ma serexedube kuntigi to tixi Ala xa banxi xunyi ra,

²² won xa won makore Ala ra boje fiixe nun danxaniya ra. Na danxaniya won nalimaniyama ne, barima won boje raseniyenxi won ma yunubie ma, won fate fan maxaxi ye tinse ra.

²³ Won xa won xaxili ti Ala ra tun nabexi kui, barima naxan laayidi tongoxi won be, a mu noma na kanade.

²⁴ Won xa meeni won bore ma, alako won xa won bore rali-maniya won xa lu xanunteya nun wali fanyi kui.

²⁵ Won naxa won ma malanyie rabolo de, alo ndee na a rabafe ki naxe. A lanma won xa won bore ralimaniya. Won to a kolon Ala xa loxoe na fafe, won naxa tagan na ma.

²⁶ Xa a sa li, won Ala xa nondi kolon, kono won man nu fa lu yunubi raba ra won janige ra, serexe gbete mu na sonon naxan noma won ma yunubie xafaride,

²⁷ fo gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra, naxan findima te mankane ra a matandilae be.

²⁸ Xa mixi nde Annabi Munsu xa seriye matandi, e a faxama ne kinikinitareja kui, seede firin xa na mu a ra saxan xa seederoxoya saabui ra.

²⁹ Kono naxankate dangima na tan na mixie be, naxee Ala xa Di maboronma e sanyi ra, e a xa saate wuli rasoto naxan e raseniyenxi, e Ala Xaxili rasotoma naxan hinnexi e ra.

³⁰ Won yi masenyi kanyi kolon, «N tan nan mixi gbejoxoma, n tan nan e sare fima e ma.» A man sebexi, «Marigi fama ne a xa nama makiitide.»

³¹ Ala Nije xa naxankate magaxu.

³² Wo xa ratu na loxoe singee ma. Wo to naiyalanyi to, wo naxa wo tun nabexi gere xoroxoe kui naxan findixi toore ra wo be.

³³ E naxa wo konbi, e naxa wo naxankata nama ya xori. Wo fan naxa lu mixie seeti ma, naxee bara na toore mooli soto.

³⁴ Wo naxa kinikini geelimanie ma, wo naxa tin a ra seewe kui e xa wo harige ba wo yi ra, barima wo a kolon harige nde na wo be naxan dangi na boore ra pon, a bu abadan.

³⁵ Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi naxan na, barima na sare gbo.

³⁶ Wo hayi na tun nabexi ma, alako wo xa Ala sago rakamali, wo fa fe soto a naxan laayidixi wo be.

³⁷ A sebexi,
«A gbe mu luxi sonon.

Naxan lanma a xa fa, a fama ne, a mu dugundima.

³⁸ N ma tinxintoe kisima ne danxaniya saabui ra.

Kono xa a sa li a man naxa gbilen xanbi,
n mu jlexinma a xa fe ra.»

³⁹ Won mu findixi fe rabejinyie xa ra, naxee xa fe xun nakanama. Won tan findixi danxaniyatoe nan na, naxee kisima.

11

Danxaniya

¹ Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma a ya ra, a a kolon nondi nan a ra.

² Won benbae xili fanyi soto na nan ma.

³ Danxaniya saabui ra, won a kolon a Ala nan dunija daaxi a xa masenyi ra. Se naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan mu toma.

⁴ Danxaniya saabui ra, Habila naxa serexe ba Ala be naxan nu fan dangife Kabila gbe ra. Ala naxa na serexe suxu, a Habila findi tinxintoe ra a xa danxaniya saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a naxan nabaxi danxaniya ra na findima ne masenyi ra won be.

⁵ Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te koore ma, a mu faha. Mixi yo mu no a tode, barima Ala nu bara a rate koore ma. Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a Enoki rafa a ma.

⁶ Mixi mu noma rafande Ala ma danxaniya xanbi. Mixi naxan a

makorema Ala ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima naxee a fenma.

⁷ Danxaniya saabui ra, Nuha naxa kunkui banban alako a xa denbaya xa kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a be beenun a xa dunija li. Nuha nu gaaxu Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti bara kana dunija be. Nuha naxa tinxinyi soto ke ra a xa danxaniya saabui ra.

⁸ Danxaniya saabui ra, Ibrahima naxa Ala xui ratinme sigafe ra boxi ma a mu dennaxan kolon, alako a xa menni soto ke ra.

⁹ Danxaniya saabui ra, Ibrahima naxa sabati na boxi ma, Ala nu bara naxan laayidi a be. A naxa lu menni alo xoje a xa kiri banxie kui, alo Isiyaga nun Yaxuba, naxee findixi na ketongoe ra.

¹⁰ A nu na a mamefe a xa taa senbema soto, Ala taa naxan koorinxi, a a ti.

¹¹ Danxaniya saabui ra, Sara dibaritare fan naxa no di baride jlexeforija kui, barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi kanama.

¹² Na nan a to, xeme keren saabui ra, xemoxi naxan mu nu noma di sotoe sonon, na naxa bomsoe xungbe soto, «naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi ra naxee na koore ma, a nun meyenye xasabi ra naxan na baa de ra. E konti mu noma kolonde.»

¹³ Yi mixie bara faha e xa danxaniya kui, e mu fee soto naxee nu laayidixi e be. E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu kanama. E nu a kolon a e findixi «xojee nan na dunija bende fupi fari.»

¹⁴ Mixi naxee na fe moolie falama, e a masenfe ne a e na taa gbete fenfe e sabatima dennaxe.

¹⁵ Xa e kelide xoli nu bara e suxu nu, e nu noma gbilende naa.

¹⁶ Kono e nu taa gbete fenma naxan fan e kelide be, taa naxan na ariyanna. Na kui, Ala mu

yaagixi e ra, e xa a xili e Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan e be.

17 Danxaniya saabui ra, Iburahima mu tondi Isiyaga bade serexe ra, Ala nu a matoma temui naxe. A mu tondi a xa di kerenyi bade serexe ra, di naxan nu laayidixi a be,

18 Ala nu bara a fala naxan ma fe ra,

«Isiyaga nan findima i bonsoe ra, i xili luma naxan xun ma.»

19 Iburahima nu a kolon a Ala senbe gbo, hali Isiyaga faxesa, a nu noma na rakelide faxesa ma. Fayida na nan naba misaali ra, barima Ala a xa di ragbilen ne a ma.

20 Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa duba Yaxuba nun Esayu be e xa simaya xa fe ra.

21 Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa duba Yusufu xa die be, a nu luxi dondoronti a xa faxesa. A naxa Ala batu, a yi masuxuxi a xa xuli ra.

22 Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa masenyi ti a xa saya makore, a lanma e xa naxan naba a fure ra Isirayilakae minima Misira boxi ra temui naxe.

23 Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a barimae naxa a noxun kike saxan bun ma a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mange xa yaamari ya ra.

24 Danxaniya saabui ra, Munsa to mo, a naxa tondi findide Firawuna xa di gine xa di ra.

25 A naxa wa a xon ma, a xa toore soto Ala xa nama ya ma, dine a xa jlexin yunubi ra waxati dunkedi bun ma.

26 A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi xa magore nan fan dangi Misira naafuli ra. A nu sare matoma a fama naxan sode yare.

27 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa keli Misira boxi ma, a mu gaaxu Firawuna xa xone ya ra. A naxa a tunnabexi, barima a nu

gaaxuxi Ala nan ya ra, naxan mu toma.

28 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa Sayamaleke Dangi Sali raba, a wuli kasan naade ma, alako sayamaleke naxa Isirayilakae xa di singee faxesa.

29 Danxaniya saabui ra, Isirayilakae naxa Xulunyumi baa igiri a xaraxi ra. Misirakae to bira e foxo ra, e naxa madula ye xora.

30 Danxaniya saabui ra, Yeriko tete naxa bira a yete ra, Isirayilakae to ge a rabilinde xi solofere bun ma.

31 Danxaniya saabui ra, langoe gine Raxabi naxa kisi kaafirie ya ma, barima a nu bara Isirayilaka yire rabenyie yigiya a fanyi ra.

32 N munse sama na fari sonon? Waxati mu luma n be n xa Gedeyon, Baraki, Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun namijonmee xa fee fala.

33 Danxaniya saabui ra, e naxa no mangataae ra, e naxa jere tinxinyi kui, e naxa fe laayidixi soto, e naxa no yete xaape ra,

34 e naxa ratanga te xungbe nun santidegema ma, e xa senbetareya naxa findi senbe ra, e naxa senbe soto gere kui, e fa soori galie kerii.

35 Gine ndee naxa e ngaxakerenyi faxaxie to, naxee rake-lixii faxesa ma. Mixi ndee naxa jaxankata, e tondi minide na toore kui, alako e xa marakeli fanyi soto.

36 Mixi ndee naxa bonbo, e mayele soto, e lu geeli kui, e xirixi yolonxonnyi ra.

37 Mixi ndee naxa magono, e naxa tooro, e naxa a ibolon, e naxa faxesa santidegema ra. Ndee naxa lintan, yexee nun si kiri ragoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e jaxankataxi, e halakixi,

38 e nu fa lintan gbengberenyi ma, geyae longori ra, fonmee nun yilie kui. A mu nu lanma dunija mixie xa na binye soto na danxaniyatooe xa lu e ya ma.

³⁹ Na mixi naxan birin xili fanyi soto e xa danxaniya saabui ra, e mu fee soto naxee nu laayidixi e be.

⁴⁰ Ala mu tin e xa fe xa kamali won xanbi. A bara fe fanyi nanige won be naxan dangi fe singe ra.

12

Tunnabexi

¹ Na danxaniyatɔe gali, naxee bara e xa danxaniya masen dunjɔna be, e man xa findi misaali ra won be. Won xa fe birin nun yunubi birin nabolɔ naxan won tɔɔrɔma won ma jere kui. Won xa won gi tunnabexi ra kira xɔn ma Ala naxan saxi won ya ra.

² Won xa won ya ti Isa ra, naxan danxaniya kira rabixi won be, naxan fama won ma danxaniya rakamalide. Isa tin ne wuri magalanbuxi xa tɔɔre ra, alako a xa seewa yare. A mu gaaxu na yaagi ra. Na kui, a xa faxe dangi xanbi, a naxa a magoro Ala xa kibanyi yirefanyi ma.

³ Wo xa ratu a xa misaali ma, a tɔɔrɔxi ki naxe yunubitɔe saabui ra, alako wo naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra.

⁴ Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo wuli xa mini.

⁵ Wo tan, Ala xa die, wo bara neemu Ala xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan na, a falafe ra, «N ma di, i naxa yo Marigi xa marakɔɔsi ma, limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma temui naxe.

⁶ Marigi a xanuntenyi nan xuruma. A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e naxankata.»

⁷ Wo xa tin na ra, barima Ala na wo xurufe ne alo a xa die. Di mundun na, naxan baba mu a xuruma?

⁸ Xa Ala mu wo xuruma, alo di birin xuruma ki naxe, a luxi ne alo wo mu findixi a xa die ra, a lima a halale mu wo ra.

⁹ Won babae won xuruma dunjɔna, won fan e binya. A mu lanma won xa tin a ra, Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won xuru alako won xa kisi?

¹⁰ Won babae nu won xuruma waxati di nan bun ma e yete xaxili ra, kɔnɔ Ala tan won xuruma won ma munafanyi yati nan ma fe ra, alako won xa lu Ala xa seniyenyi kui.

¹¹ Na xurui xɔrɔxɔ, a mu mixi rasɛɛwama a fole, kɔnɔ a dɔnɔɔe ra, a fɔxi tinxinxɔ raminima ne yare bɔjesa kui.

¹² Na na a ra, wo xa wo senbe so, wo tan naxee belexee taganxi, naxee xinbi tɔɔrɔxi.

¹³ Wo xa wo jere kira tinxinxɔ xɔn ma, alako mabenye naxa telexun, e xa yalan.

¹⁴ Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo xa lu seniyenyi kui, xa na mu a ra wo mu Marigi toma.

¹⁵ Wo xa meeni wo bore ma, alako mixi yo naxa mini Ala xa hinne kui. Wo naxa lu xɔnɔ ra wo bore ma, na fa mixi gbegebe tɔɔro wo ya ma.

¹⁶ Wo meeni de! Wo naxa yene raba. Wo naxa seriye kana alo Esayu, naxan a xa forijɔna tide masaraxi bande lenge keren xa fe ra.

¹⁷ Wo a kolon a to nu waxi a baba xa duba a be, a xa forijɔna ke soto, a baba naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye ra, kɔnɔ a baba mu tin na ra.

¹⁸ Wo mu wo makore na yire ra wo xa wo belexe din a ra alo Isirayillakae fe naxan to gbengberenyi ma. Te nun nuxui fɔɔre nu na geya fari dennaxe, foye xungbe nu bonbo a ra.

¹⁹ Wo mu sara xui nun Ala xui magaaxui mexi. Isirayillakae to na me, e naxa Munsa mayandi alako e naxa na xui me sonon.

²⁰ E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra, «Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi fama ne magɔnode, a faxa.»

21 Na fe nu magaaxu han Annabi Munsa naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara seren.»

22 Kɔnɔ wo tan bara wo maso Siyoni geya yire ra, Ala Nijɛ xa taa naxan na ariyanna, Darisalamu naxan na koore ma, malekɛ wulu wulu malanxi dennaxɛ sɛwɛ kui.

23 Ala xa pama fan na na, naxee xili sɛbɛxi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa di singee nan na. Dunija Makiitima Ala na menni nɛ, a nun tinxintɔɛ nii naxee xa fe bara kamali.

24 Isa fan na naa, naxan bara findi saabui ra saate nɛnɛ raka-malife ra, naxan wuli bara findi sɛrɛxɛ ra. Na fan dangi Habila gbe sɛrɛxɛ ra.

25 Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra. Mixi naxee tixi dunija bende fupɪ fari, e to tondi na masenyi ra, e naxa paxankatɛ sɔto. Yakɔsi, won munse sɔtɔma sɔnɔn xa a sa li won tondima masenyi ra, naxan fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore ma?

26 Singe Ala xui naxa bɔxi raserɛn, kɔnɔ yakɔsi a bara laayidi tongo, «N man bɔxi raserɛnma nɛ, kɔnɔ yi biyaasi n koore fan nasɛrɛnma nɛ.»

27 A to a fala, «n man,» na nu wama a masenfe nɛ a se daaxi birin nasɛrɛnma nɛ, a fa kana. Fe naxan mu raserɛnma, na nan luma, a mu kana.

28 Won fama lude mangeya niini naxan bun ma, na tan mu serɛnma, na mu kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won xa a batu yaragaaxui nun binyɛ ra a wama naxan xɔn,

29 barima won Marigi Ala luxi nɛ alo tɛ naxan se birin ganma.

13

Marasi danxaniyatɔɛɛ bɛ

1 Wo xa wo tunnabɛxi wo bore maxanufe ra ngaxakerenya kui.

2 Wo xa xɔnɛ rasɛnɛ a fanyi ra. Mixi ndee xɔnɛ yigiyama nɛ, a fa

sa li e mu a kolon xa malekɛ na a ra.

3 Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie ma naxee paxankataxi. Wo xa fe fanyi raba e bɛ alo wo birin na fate bende keren nan kui.

4 Wo birin xa futi binya. Yɛnɛ nun langoɛna naxa lu wo ya ma, barima Ala fama nɛ na seniyantɛraja makiitide.

5 Wo naxa a lu kɔbiri xa fe mile xa wo rapɛrɛ. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa so nɛ. Ala yati naxa a masen, «N mu i rabɛpinma, n mu i raboloma.»

6 Na nan a toxi won nɔma a falade limaniya ra, «N Marigi n demɛnma, n mu gaaxuma. Adama tan nɔma munse rabade n na kɔrɛ?»

7 Wo xa ratu wo xa yarɛratie ma, naxee bara Ala xa masenyi masen wo bɛ. Wo xa e jɛrɛ ki mato, e xa danxaniya xa findi misaali ra wo bɛ.

8 Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu masarama. A nu na ki naxɛ xoro, a man na na ki nɛ to, a man luma na ki nɛ abadan, na birin kɛna keren.

9 Wo naxa bira xaranyi mɔɔli gbetɛɛ fɔxɔ ra. Wo bɔnɛ xa sɛnbɛ so Ala xa hinne saabui ra. Yaa-marie, donse raharamuxie xa fe ra, nɛ mu nɔma wo malide.

10 Hɔrɔmɔlingira walikɛɛ mu nɔma sɛrɛxɛ donde naxan baxi won tan bɛ.

11 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xuruse wuli bama nɛ sɛrɛxɛ ra hɔrɔmɔlingira kui yunubie xa fe ra, kɔnɔ na xuruse fate tan ganma nɛ taa fari ma.

12 Na nan a toxi, Isa fan to wa pama rasɛniyenfe a yetɛ wuli saabui ra, a naxa paxankata taa fari ma.

13 Won fan xa bira a fɔxɔ ra na yaagi kui taa fari ma,

14 barima won na taa naxan kui, a mu buma. Won taa nan fenfe naxan fama fade.

15 Won xa tantui fi Ala ma sɛrɛxɛ ra tɛmɛi birin Isa saabui ra. Na sɛrɛxɛ findima won ma

masenyi nan na naxan a xili matɔxɔma.

¹⁶ Wo man naxa neemu fe fanyie rabade mixie be. Wo xa wo booree ki, barima na fe moolie findima serexee nan na naxee rafanxi Ala ma.

¹⁷ Wo xa wo xa yareratie xui ratinme, wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na meenife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala foxo ra, xa na mu a ra na dentege sa fama ne e toorode. Wo xa fe birin naba alako e xa no na dentege sade seewe kui boje mawa xanbi, barima na nan findima wo xa munafanyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi muxu be, barima muxu a kolon muxu xaxili fiixe, muxu wama perefe fe fanyi mooli birin nan kui.

¹⁹ Wo man xa Ala maxandi muxu be, alako n xa no gbilende wo yire mafuren mafuren.

²⁰ Ala naxan bojesa fima mixi ma, Ala naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma, Isa naxan meenima a xa mixie ma a xa saate wuli saabui ra, saate naxan mu kanama abadan,

²¹ Ala xa feere birin fi wo ma alako wo xa no a sago rabade. Ala xa fe lu won boje ma naxan nafan a ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matoxoe na a be abadan. Amina.

²² N ngaxakerenyie, wo xa wo haake to n be yi masenyi xa fe ra, barima n mu woyenyi xonkuyaxi a gbe ra.

²³ Wo xa a kolon won ngaxakerenyi Timote bara a yete soto. Xa a mu bu fade, muxu birin fama ne wo yire.

²⁴ Wo xa wo xa yareratie nun seniyentoe birin xeebu muxu be. Italikae naxee na be, e fan bara wo xeebu.

²⁵ Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi Yaki naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Annabi Yaki naxan sebe Yuwifi danxaniyatöee ma naxee nu yensenxi jamanee kui. Na waxati, fee nu xoroxoxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e jaxankatama. Ala Xaxili Seniyenxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sebe, a xa findi limaniya ra danxaniyatöee be, e xa e tunnabexi Ala xa nondi kira xon.

Yi Kitaabui marasi gbegbe nan fima danxaniyatöe birin ma. A a masenma ne won be a Ala xa fe falafe, a nun a xa seriye rabatufe, e sese keren mu a ra. Danxaniya mu findima nondi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie foxo ra a xa dunijegiri kui. Yi Kitaabui naxe a danxaniya nun kewali fanyi nan jere ma kira keren xon ma. E mu noma fa-tande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa jere ki naxe won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore be. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won de suxu, woyen kobi naxa mini won de i. Won xa won tunnabexi töore kui, won man naxa won yete igbo. Won naxa won xaxili ti yi dunija ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi seriye suxu a suxu ki ma. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Yaki naxan
sebe**

*Tunnabexiya, danxaniya, nun
Ala xa seriye rabatufe*

¹ N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xeebu, wo tan Isirayila bonsoe fu nun firinyi naxee yensenxi jamanee ma.

² N ngaxakerenyie, wo xa seewa töore mööli birin kui,

³ barima wo a kolon a wo töore naxan sotoma danxaniya kui, a wo duluxotoma ne.

⁴ Wo xa duluxoto han a rajonyi alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

⁵ Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sotoma ne, barima Ala mixi birin kima a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma.

⁶ Kono fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siike, barima mixi siikexi luma ne alo moronyi, foye naxan bonboma, a a matutun.

⁷ Na kanyi naxa a maroxun a a se nde sotoma Ala ra,

⁸ barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xon.

⁹ Danxaniyatöe setare xa seewa barima Ala bara a xa fe ite.

¹⁰ Kono banna tan xa seewa Ala to bara a xa fe magoro, barima a xa fe jonma ne alo sansi fuge tofanyi.

¹¹ Soge xone na te, sansi lisima ne han a fuge bira, a xa tofanyi jon. A na na ki ne banna fan be. A na a xa walie kui temui naxe, a birima na leeri ne.

¹² Nelexinyi na mixi be naxan a tunnabexima töore kui, barima xa a bara ge na töore raxande, Ala kisi xunnakeli fima ne a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenyie be.

¹³ Mixi ne wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe jaaxi foxo ra, a man mu adama yo ratantanma fe jaaxi ra.

¹⁴ Adama yete waxonfe jaaxi nan a ratantanma. Na nan a mabendunma han a a rabira.

¹⁵ Adama waxonfe jaaxi xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxe nan na.

¹⁶ N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra.

¹⁷ Ki hagige birin fatanxi Daali Mange nan na naxan na koore, naxan soqe, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan.

¹⁸ A yete sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nondi masenyi saabui ra, a won findi a xa die ra, alako won xa binye soto dangife a xa daalise birin na.

¹⁹ N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi woyenyi me: Wo birin xa wo tuli mati wo bore ra, wo naxa gbata woyenyi ra, wo boje naxa te mafuren na,

²⁰ barima adamadi xa xone mu a tutunma Ala xa tinxinyi ma.

²¹ Na na a ra, wo xa tondi fe jaaxi nun fe kobi mooli birin nabade. Wo xa wo yete magoro, wo xa nondi suxu naxan bara masen wo be, barima na nan noma wo rakiside.

²² Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo a rame gbansan konɔ wo mu a raba, wo bara wo yete madaxu.

²³ Xa mixi nde Ala xa masenyi rame, konɔ a mu bira a foxo ra, a luma ne alo mixi naxan a yatagi matoma kike ma,

²⁴ a fa siga, a nɛɛmu a yatagi ma a na ki naxe.

²⁵ Konɔ mixi naxan Ala xa seriye kamalixi matoma a fanyi ra, a a tunnabexi, a mu nɛɛmu seriye ma konɔ a a rabatu, na kanyi barakama ne. Ala xa seriye xoreya fima ne adamadie ma.

²⁶ Mixi yo a yete mapoxun diinela ra, konɔ a mu a de noxi, na kanyi na a yete madaxufe ne. A xa diine tide yo mu na.

²⁷ Diine fiixe naxan nafan Baba Ala ma, a tan nan ya: won xa meeni kiridie nun kaape ginɛe ma e xa toore kui, dunija fe man naxa wo madaxu.

2

Mixi rafisafe a boore be

¹ N ngaxakerenyie, wo naxa mixie rafisa e boore be, barima wo danxaniyaxi won Marigi Isa Nore Kanyi nan ma, Ala xa Mixi Sugandixi.

² Wo xa wo mapoxun yi ma: Mixi nde naxa fa wo malanxi dennaxe, xurunde xɛɛma daaxi na a belexe ra, dugi tofanyi ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi fori tojaaxi ragoroxi a ma.

³ Xa wo dugi tofanyi kanyi xɛɛbu a fanyi ra, wo fa a fala a be, «I magorode fanyi nan yi ki,» konɔ wo fa a fala setare tan be, «Ti menni,» xa na mu a ra, «Doxo boxi, n bun ma be,»

⁴ wo mu mixi rafisaxi a boore be xe na ki? Wo mu jɛɛɛxi mapoxun kobi xa ra na ki?

⁵ N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee findixi setaree ra dunija ki ma, alako e xa findi bannamixie ra danxaniya ki ma. Ala bara e sugandi alako e xa findi ketongoe ra a xa mangeya kui. Na nan laayidixi mixie be naxee Ala xanuxi.

⁶ Konɔ wo tan, wo bara setaree mabere. Bannamixie xa mu wo tooroma, e wo xanin kiitisa xon ma?

⁷ E tan xa mu wo Marigi xili fanyi rasotoma?

⁸ Wo xa Mange Alatala xa seriye nan nabatu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «I xa i boore xanu alo i yete kan gundi.» Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi foxo ra.

⁹ Konɔ xa wo mixi ndee rafisa e boore be, wo bara yunubi raba. Seriye nan wo makiitima, barima wo bara findi seriye matandilae ra.

10 Xa mixi seriye birin nabatu kono a yire keren matandi, na kanyi bara seriye birin matandi,

11 barima naxan a falaxi, «I naxa yene raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxe ti.» Hali i mu yene raba, kono xa i faxe ti, i findixi Ala xa seriye matandila nan na.

12 Na kui, wo xa woyen, wo man xa wo pere alo naxee fama makiitide seriye ra naxan xoreya fima mixi ma.

13 Kiiti loxoe, Ala mu kinikinima mixi ma naxan mu kinikini a boore adama ma. Kinikini senbe gbo kiiti be.

Danxaniya nun a kewali

14 N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa mixi a fala a a danxaniyaxi, kono a mu kewali fanyi rabama. Yi danxaniya mooli noma mixi rakiside?

15 Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra, loxoe keren baloe mu na a yi ra,

16 mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a be, «Siga, i naxa kontofili, i xa dugi nde ragoro i ma, i xa i dege,» kono a fa lu a mu a xa kontofili ba, na kanyi xa woyenyi tide yo mu na.

17 Danxaniya na na ki ne. Xa a mu mixi tutunma wali fanyie rabafe ma, a tide yo mu na.

18 Kono mixi nde noma a falade, «I tan, danxaniya kanyi nan i ra, kono n tan fe fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa danxaniya masen n be wali fanyi xanbi. N tan n ma danxaniya masenma i be n ma kewali fanyi nan saabui ra.

19 I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na fan ki fanyi, kono hali jinnne laxi na ra, e seren gaaxui ra.

20 I tan xaxilitare, i mu a kolon danxaniya naxan mu kewali fanyi raminima, a tide yo mu na?

21 Munfe a niya won baba Iburahima naxa findi tinxintoe ra Ala ya i? A mu fatan a xa kewalie xa

ma, a to a xa di Isiyaga fi Ala ma serexebade fari?

22 I bara a to, danxaniya nu walife ne a nun a xa kewali. Kewali nan danxaniya rakamalima.

23 Na kui, a naxa raba alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Iburahima naxa la Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be.» Iburahima xili naxa fala «Ala xanuntenyi».

24 Wo bara a to, adamadi xa kewali findima tinxinyi nan na a be, a xa danxaniya gbansan xa mu a ra.

25 Langoe gine Raxabi fan xa kewali xa mu findi tinxinyi ra a be, a to xerae rasene a xonyi, a kira masen e be e e gima naxan na?

26 Mixi nii na siga, a fate faxama ne. Na kui, xa kewali fanyi mu na, danxaniya fan jonma ne.

3

Adama woyen ki

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

1 N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi wuyaxi xa findi karamoxo ra wo ya ma, barima karamoxoe fama makiitide ne a xoroxoe ra dangi mixi gbete ra.

2 Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa mixi nde mu tantanma a xa woyenyi kui, a mu tantanma dede. Na kanyi noma a yete birin suxude tinxinyi kui.

3 Mixi na wa soe xa a waxonfe raba, a karafoe nan nasoma a de i. Na nan noma a fate birin naperede.

4 Kunkui fan na na ki ne. Hali kunkui belebele, foye xungbe naxan tutunma, mixi a rapere ma feya xurudi nan na, a a ragi a na wa sigafe dennaxe.

5 Nenyi fan xurun, kono a fe igboma.

Wo a mato, te dondoronti di noma wondi belebele gande.

⁶ Tε nan na nenyi fan na, naxan findixi dunija fe kobi ra. Fate birin nɔxɔma fe jaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi nenyi nɔma te sode a xa dunijɛigiri birin na, barima te nan na nenyi ra, te naxan kelima yahannama.

⁷ Adamadi nɔma daalise mɔɔli birin xurude. Sube xaapɛe, xɔnie, bubusee, nun baa ma yexɛe, adamadi bara e birin xuru,

⁸ Kɔnɔ mixi yo mu nɔma adamadi nenyi xurude. Xɔne na a ra naxan ma lintanyi mu danma, naxan xa kasarɛ mu jɔnma.

⁹ Won won Baba, won Marigi, batuma nenyi kerenyi naxan na, won man adamadi dankama a tan nan na, Ala naxan daaxi a yete misaali ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, dubɛ nun danke minife de keren na, a mu fan.

¹¹ Ye xɔne nun ye bexi nɔma minide dulonyi keren na?

¹² N ngaxakerenyie, xɔrɛ bili nɔma tugi bogi raminide? Mangoe bili nɔma xɔrɛ bogi raminide? Fɔxɛ ye minima dulonyi naxan na, ye bexi mu minima menni ra.

¹³ Nde findixi fahaamula nun xaxilima ra wo ya ma? A xa na masen a jɛrɛ ki fanyi nun a xa kɛwalie ra, a naxee rabama bɔjɛ bexi kui, naxan fatanxi fahaamui ra.

¹⁴ Xa tɔɔne jaaxi nun mile na wo bɔjɛ kui, wo naxa wo yete igbo na fee kui, wo naxa nɔndi masara wule ra.

¹⁵ Na xaxili mɔɔli mu kelixi koore xɛ. A kelixi dunija nɛ, Ala kolontareya, nun Ibulisa ma.

¹⁶ Tɔɔne nun mile na dennaxɛ, ya isoe nun fe kobi mɔɔli birin toma na nɛ.

¹⁷ Kɔnɔ fahaamui naxan kelixi koore ma, a seniyen, a mixi bɔjɛ sama, a dijɛma, a kinikinima, a kɛwali fanyi raminima, a mu mixi rafisama a boore bɛ, a mu filankafuina rabama.

¹⁸ Maale bogi minima a garansanma bɛ ki naxɛ, tinxinyi fan minima mixi bɛ na ki nɛ naxan birama lanyi nun bɔjɛsa fɔxɔ ra.

4

Waxɔnfe nun yete igboja

¹ Wo sɔnxɔma, wo gerema. Na rakelima mun ma? A mu kelima wo waxɔnfe kobie xa ma naxee e boore gerema wo bɔjɛ kui?

² Wo wama se nde xɔn, kɔnɔ wo mu a sɔtɔma. Wo faxɛ tima, wo mila wo boore xa se ma, kɔnɔ wo mu nɔma wo waxɔnfe sɔtɔde. Wo sɔnxɔma, wo gerema, kɔnɔ na birin, wo mu sese sɔtɔma barima wo mu Ala maxandima.

³ Wo na Ala maxandi fan, wo man mu sese sɔtɔma, barima wo xa maxandi mu fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan yo sɔtɔ wo xa a rawali wo waxɔnfe kobie kui.

⁴ Wo tan danxaniyataree, wo mu a kolon naxan dunija maxanuma na bara Ala findi a yaxui ra? Dunija xanuntenyi findixi mixi nan na naxan Ala xɔnxi.

⁵ Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi kolon? Ala wama nɛ won xaxili, a bara naxan fi won ma, a xa bira a tan keren nan fɔxɔ ra.

⁶ Kɔnɔ na birin kui, Ala xa hinne gbo dangi fe birin na. Kitaabui a masenma,

«Ala mu tinma yete igboe ra, kɔnɔ a hinnema yete magore ra.»

⁷ Na kui, wo xa wo yete magoro Ala bɛ. Wo tondi Ibulisa bɛ, a fan a gima nɛ wo ya ra.

⁸ Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma nɛ wo ra. Yunubitɔɛe, wo wo yete raseniyen. Filankafuie, wo wo bɔjɛ rafiixe.

⁹ Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa yeke xa findi wo bɛ wa ra, wo xa seewe xa findi sunnunyi ra.

¹⁰ Wo wo magoro Marigi bɛ, a fan wo xa fe itema nɛ.

¹¹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra. Mixi

naxan fe kobi falama a ngaxakerenyi xa fe ra, a a yete rafisa a be, na kanyi bara Ala xa seriye matandi. A a yete rafisaxi Ala xa seriye nan be na ki. Xa i bara na raba, i mu na Ala xa seriye rabatufe xe, i na a matandife ne.

¹² Seriyesa keren peti na a ra, kiitisa fan keren peti na a ra. A tan nan noma mixi rakiside, a tan nan noma mixi ralode. Kono i tan, nde na i ra, i to i yete findixi i boore makiitima ra?

¹³ Wo wo tuli mati, wo tan naxee a falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama ne taa nde, muxu pe keren ti na yuleya raba kui, muxu geeni soto.»

¹⁴ Wo na fe mooli falama kono wo pan mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo xa dunijeigiri findixi munse ra? Wo luxi ne alɔ wuyenga naxan toma dondoronti, a fa loe.

¹⁵ A lanma ne wo xa yi nan fala, «Xa Ala tin, muxu tina toma ne, muxu yi nun yi raba.»

¹⁶ Kono yete igboe nan na wo ra. Na mu fan.

¹⁷ Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma a xa naxan naba kono a mu a rabama, na bara findi na kanyi be yunubi ra.

5

Bannaya kobi

Tunnabexiya toore kui

Ala maxandife danxaniya ra

¹ Yakosi wo wo tuli mati, wo tan banna. Wo xa wo wa xui ite, barima gbaloe nan fafe wo ma.

² Wo xa bannaya xun bara rakana, wo xa dugie bara boro.

³ Wo xa xema nun gbeti bara xorixori. Na findima seede nan na wo xili ma, a a niya wo fate xa gan te ra. Wo bara naafuli malan yi waxati, kono waxati donxoe na a ra.

⁴ Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi wo xa xe xabae sare fide.

Wo xa walikee wa xui bara Ala, Daali Mange, tuli li.

⁵ Wo xa dunijeigiri kui, wo mu tonyi doxoxi wo waxonfe sese ma. Wo wo yete nan tun nalugama. Wo fa luxi ne alɔ xuruse turaxi a kon naxaba loxoe ma.

⁶ Wo bara kiiti jaaxi sa tinxintoe ma naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxa.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa dije han Marigi fa loxoe. Wo xa a raba alɔ xesa a rabama ki naxe. A dije han tunebire, naxan a niyama sansi xa mo, a bogi.

⁸ Wo fan xa dije. Wo xa limaniya, barima Marigi fa loxoe bara makore.

⁹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be. A gbe mu luxi kiitisa xa fa.

¹⁰ N ngaxakerenyie, wo xa lu alɔ namijonme naxee kawandi ti Marigi xili ra, e e tunnabexi toore kui.

¹¹ Won a kolon barake na mixi be naxan a tunnabexima toore kui. Wo bara a me Ayuba a tunnabexi ki naxe. Wo man bara a to Marigi naxan nabaxi a be a xa toore dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a xa kinikini gbo.

¹² N ngaxakerenyie, naxan dangi fe birin na, wo naxa wo kali koore ra, wo naxa wo kali boxi ra, wo naxa wo kali sese ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi nondi ra. Wo na «ade» fala, a xa findi nondi ra. Xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be.

¹³ Mixi na wo ya ma naxan tooroxi? A kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma naxan jalexinxi? A kanyi xa Ala tantu beeti ra.

¹⁴ Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A kanyi xa danxaniyatoe jama kuntigie xili, e xa Ala maxandi a be, e xa ture nde maso a ma Marigi xili ra.

¹⁵ Ala maxandi naxan fatanxi danxaniya ra, a furema ray-

alanma ne. Marigi furema rake-
lima ne. Xa a bara yunubi raba,
Marigi a xafarima ne.

¹⁶ Na kui, wo xa wo xa yunubie
fala wo bore be, wo xa Ala
maxandi wo bore be, alako wo
xa yalan. Tinxintoe Ala maxandi
naxan tima, na Ala maxandi xa
wali senbe gbo.

¹⁷ Eliya nu findixi adamadi nan
na alo won tan. A to Ala maxandi
a boje birin na alako tune naxa
fa, Ala naxa a xa dube suxu. Tune
mu fa boxi je saxan kike senni.

¹⁸ Na dangi xanbi, Eliya man
naxa Ala maxandi tune man xa
fa. Koore naxa tune bejin, boxi
sansie naxa bogie ramini.

¹⁹ N ngaxakerenyie, xa mixi nde
wo ya ma a bara nondi kira bejin,
kono mixi gbete fa a ti kira fanyi
xon ma,

²⁰ wo xa a kolon, mixi naxan
yunubitoe bama a xa yunubi fe
ma, a bara a niya yunubitoe xa
kisi, a xa yunubi birin bara xafari.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Piyeri naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa xεera Piyeri nan yi Kitaabui sebe Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Roma mangeya bun ma. Na waxati Roma nu bara no pamane gbegebe ra. Roma na pamane neene masoto, a mu tondima na pamane xa a gbe diine rabatu, konɔ a nu wama ne na pamane xa Roma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa seriye xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Roma mangasanyi naxa e jaxankata a jaaxi ra.

Piyeri yi Kitaabui seboxi ne, alako a xa Isayankae ralimaniya naxee nu na na toore mooli kui. A naxa a fala e be a toore naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu jaaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxe masen e be misaali ra, alako e xa a kolon Alatala na e seeti ma e xa toore kui, a man fama ne e rakelide faxe ma. Na birin noma findide limaniya ra Isayanka birin be naxee tooroma e xa danxaniya xa fe ra.

Piyeri fe gbegebe masenma danxaniyatooe be e jere ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa seniyenyi foxo ra. Xa won findixi Ala foxirabiree nan na, a lanma won xa jere a xa kira xon ma. Ala xa won mali na kui. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Piyeri naxan
sebe**

Xεebui

¹ N tan Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xεera, n bara wo xεebu yi sebeli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi jamanee ma alo Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xonee ra dennaxe.

² Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya alo a nu wama a xon ma ki naxe. A Xaxili bara wo raseniyen, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratinme, wo man xa seniyen a wuli saabui ra. Ala xa hinne nun bojesa xa gbo wo yi ra.

Ala xa kisi

³ Tantui na Ala be, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a a niya won xa bari a neene ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakeli faxe ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won be yare.

⁴ Na kisi findixi ke seniyenxi nan na naxan mu jonma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won be ariyanna kui.

⁵ Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makantama ne a senbe ra, alako wo xa kisi soto, a fama naxan naminide wo ma waxati donxoe.

⁶ Na kui, seewe na wo be, hali wo to na toore mooli birin kui yi saxanyi.

⁷ Na fe xoxoxoe a niyama ne fe jaaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xεema nan na naxan gbi bama te ra. Wo xa danxaniya tide gbo xεema be. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matoxoma ne, a wo xun nakelima ne, a wo binyama ne wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Seewe xungbe naxan tagi mu noma rabade, a bara gbo ye wo yi,

⁹ barima wo bara kisi soto, wo xa danxaniya nu wama naxan xon.

Namijonmee xa masenyi

¹⁰ Namijonmee yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sotoxi Ala xa hinne saabui ra.

¹¹ E nu wama na kisi fa temui nun a fa ki kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan a fee masen e be. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa toore nun a xa xunnakeli masen e be beenun nee xa raba.

¹² Ala a masen ne namijonmee be, a e mu nu na xera ibafe e xa waxati mixie xa be. E nu na a ibafe wo tan nan be. E xera naxan ibaxi, mixi gbetee bara na xibaaru fanyi ti wo be Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan kelixi koore ma. Hali malekee yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyatse xa seniyenyi

¹³ Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo joxo sa wo yete xon ma, wo xa wo xaxili birin ti Ala xa hinne ra, a naxan fima wo ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa loxo.

¹⁴ Wo naxa bira wo waxonfe naaxi foxo ra alo wo nu a rabama ki naxe beenun wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui rabatu.

¹⁵ Wo jere ki xa seniyen alo Ala naxan wo xilixi a seniyenxi ki naxe.

¹⁶ A sebexi Kitaabui kui, «Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.»

¹⁷ Wo ne Ala maxandima, wo a falama a be a wo Baba, Ala naxan mixi birin makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na kui, waxati donxo naxan luxi wo be yi dunija bende fupi fari, wo a masen wo jere ki ma a wo a binyaxi.

¹⁸ Wo xun mu saraxi se ra naxan kanama alo xema nun gbeti. Ala bara wo ratanga wo babae jere ki kobi ma.

¹⁹ Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi wuli nan na, naxan baxi serexe ra, alo yexee fanyi lanyuru yo mu na naxan ma.

²⁰ Ala nu bara a sugandi beenun dunija xa daa, konjo a naxa a masen dunija be yi waxati donxo wo tan nan xa fe ra.

²¹ Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan saabui ra, Ala naxan nakeli faxe ma, a fa a xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa wo xaxili ti a ra.

²² Wo to bira nondi foxo ra, wo bara seniyen, xanunteya fiixe bara lu wo boje ma wo ngaxakere nyie be. Na na a ra wo xa wo bore xanu wo boje birin na.

²³ Wo bara bari a neene ra Ala xa masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi sansi xori nan na, naxan mu kanama abadan. A mu kanama alo sansi xori boore naxan sama boxi ma.

²⁴ Ibunadama misaalixi sansi nan na. A xa noxe luxi alo sansi fugaxi. Sansi tan lisima ne, a fuge fa bira,

²⁵ konjo Marigi xa masenyi tan buma abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru fanyi ra naxan ibaxi wo be.

2

Ala xa Nama

¹ Wo xa fe naaxi, wule, filankafuija, milanteya, nun xili kane bepin.

² Wo xa bira Ala xa masenyi foxo ra alo diyore wama xije xon ki naxe. Na noma a niyade wo xa kisi xa sabati,

³ barima wo bara Ala xa hinne kolon.

⁴ Wo wo makore Isa ra naxan misaalixi geme kende ra banxi tima naxan fari. Adamadie bara mee a ra, konjo Ala tan na geme nan sugandixi barima a rafa na ma ki fanyi ra.

⁵ Wo fan misaalixi geme kendee nan na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo bara findi

serexedube seniyenxie ra alako wo xa wo bɔɔɛ ba serexe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala ma.

⁶ A sebexi Kitaabui kui, «N bara gɛmɛ nde sugandi, naxan tide gbo.

N a dɔxoma Siyoni nɛ, a findi tuxui gɛmɛ nan na.

Naxan lama a ra, na kanyi mu yaagima.»

⁷ Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee lama a ra a na gɛmɛ sugandixi tide gbo, xunnakeli na wo bɛ. Kɔnɔ yi masenyi sebexi danxaniyataree nan bɛ,

«Banxitiɛ mɛɛ gɛmɛ naxan na, na nan findixi gɛmɛ kendɛ ra banxi tuxui ma.»

⁸ A man masenxi, «Mixie e sanyi radinma na gɛmɛ ra, e fa bira.»

E birama nɛ barima e mu tinma Ala xa masenyi ratinmɛde. Ala bara na ragiri e ma.

⁹ Kɔnɔ Ala wo bɔɔsɔɛ nan sugandixi, a xa findi mange xa serexedubɛe ra. A wo si rasenyien, a wo xunsara. A naxa wo ramini dimi kui, wo xa lu a xa nɔrɛ bun ma. A na birin naba nɛ alako wo xa a matɔxɔ dunjɔna ma.

¹⁰ Singe wo mu nu findixi si ra, kɔnɔ yakɔsi wo bara findi Ala xa ɲama ra. Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, kɔnɔ yakɔsi a xa kinikini bara kamali wo bɛ.

¹¹ N xanuntenyie, wo xa li-maniya. Wo naxa bira dunjɔna fee fɔxɔ ra, barima nee wo bama Ala xa kira nan xɔn ma. Bekae mu na wo ra. Wo xɔnyi mu na yi dunjɔna bende fupɔ fari xa ra.

¹² Wo xa dunjɔna mixie xa tɔɲɛge xun nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako e fan xa Ala matɔxɔ lɔxɔɛ dɔnxɔɛ ma.

Mangasanyi

¹³ Wo wo yetɛ magoro dunjɔna mange birin bɛ Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e tan nan yi, a findi mange xungbe ra,

¹⁴ a findi mange xa xɛrae ra, alɔ gomina. E fe kobi rabae maki-itima, e fe fanyi rabae matɔxɔ.

¹⁵ Ala wama nɛ wo xa xaxilitaree dɛ balan wo xa wali fanyi saabui ra.

¹⁶ Wo xa ɲɛrɛ alɔ mixi naxee bara xɔrɛya sɔtɔ, kɔnɔ na xɔrɛya naxa a niya wo xa lu fe ɲaaxi kui. Wo xa findi Ala xa konyie ra.

¹⁷ Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya ra. Wo xa mange xungbe binya.

Isa xa tɔɔrɛ misaali

¹⁸ Konyie, wo xa wo yetɛ magoro wo marigie bɛ binye kui, hali e findi mixi xa fe maxɔrɔxɔi ra. Wo naxa mixi fanyie xa gbansan xui ratinmɛ,

¹⁹ barima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i tɔɔrɔ tinxintareya ra Ala xa fe ra.

²⁰ Xa wo tɔɔrɛ nde sɔtɔ wo xa wali kobi xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kɔnɔ xa wo tɔɔrɛ nde sɔtɔ wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala na kolonma nɛ wo bɛ.

²¹ Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan tɔɔrɔ nɛ wo bɛ, na fa findi misaali ra wo bɛ wo birama naxan fɔxɔ ra.

²² «A mu yunubi raba, a mu wule fala.»

²³ E to a konbi, a mu a gbɛɲɔxɔ. E to a tɔɔrɔ, a mu wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala. A naxa kiiti so kiitisa tinxinxi yi ra.

²⁴ A naxa faxa wuri magalanbuxi ma won ma yunubie xa fe ra, alako won xa fe ɲaaxi lu na, won xa ɲɛrɛ tinxinyi kui. A xa fie nan wo rayalanxi.

²⁵ Wo nu luxi nɛ alɔ xuruse rabɛɲinxie, kɔnɔ yakɔsi wo bara gbilen wo kantama ma, naxan a ɲɔxɔ saxi wo nii xɔn ma.

3

Futi xiri

¹ Wo tan ginɛɛ, wo fan xa wo yetɛ magoro wo xa mɔrie bɛ,

alako wo xa mōri danxaniyataree xa nō danxaniyade wo tan e xa ginēe wali ki saabui ra, hali wo mu sese fala e bē,

² e xa wo xa maraseniye nyi nun yaragaaxui gbansan to.

³ Ginēe, wo naxa kata wo yete rayabude xunmasee ra, alo xun denbē, tulirasoe xēema daaxi, xa na mu dugi tofanyie.

⁴ Ginēe xa tofanyi xa findi bōje fanyi nan na. Tofanyi nan na ki naxan mu kanama. Na nan tide gbo Ala bē.

⁵ Singe ra ginēe seniye xie nu na ki nē. E xaxili nu tixi Ala ra, e e yete magoroxi e xa mōrie bē,

⁶ alo Sara naxan nu Iburahima xui rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo findixi a tan nan bōnsōe ra, xa wo fe fanyi raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya iso.

⁷ Wo tan fan, xēmēe, wo nun wo xa ginēe, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore fahaamu. Xēmēe xa a kolon a a senbē gbo a xa ginēe bē. Xēmēe xa ginēe binya barima wo birin nan ke keren tongoma, naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa fonisireya kui. Wo xa wo xa ginēe binya, alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

⁸ Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man xa wo yete magoro wo bore bē.

⁹ Wo naxa fe jaaxi joxo fe jaaxi ra, wo naxa konbi joxo konbi ra. Wo lan nē wo xa duba wo bore bē, barima wo xilixi na nan ma, alako wo xa dubē soto ke ra. A sebexi Kitaabui kui,

¹⁰ «Naxan wama simaya joxunme xon ma, heeri gbo naxan kui, na kanyi naxa fe kobi fala, wule naxa mini a dē kui.

¹¹ A xa gbilen fe jaaxi foxo ra. A jere ki xa fan.

A xa bira bōjesa foxo ra tun nabexi kui,

¹² barima Marigi ya tixi tinxintōe nan na,

a tuli matixi e xa maxandi ra.

Kōno, a a kobe rasoxi nē fe kobi rabae tan na.»

Kawandi tife

¹³ Nde nōma wo tōrōde xa fe fanyi rabafe bara wo bōje suxu?

¹⁴ Hali wo tōrō tinxinyi xa fe ra, wo heeri nan sōtōma. Wo naxa gaaxu fe ya ra duniya mixie gaaxuma naxan ya ra, wo bōje naxa ifu.

¹⁵ Kōno wo xa Ala xa Mixi Sugandixi findi wo Marigi ra wo bōje kui. Wo xa fata a xa fe tagi rabade mixie bē wo laxi wo xa kisi ra fe naxan ma,

¹⁶ kōno wo xa na masenyi ti dōyindōyin binye kui. Wo xa na raba bōje fiixe ra alako wo yaxui naxee wo tōjnegema Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi kui.

¹⁷ Xa Ala a ragirima, a fisa i xa tōrō fe fanyi xa fe ra, dine i xa tōrō fe jaaxi xa fe ra.

¹⁸ Isa tinxintōe fan faxa nē kerenyi ra tinxintaree xa yunubie xa fe ra, alako a xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa, kōno Ala Xaxili naxa a nii ragbilen a ma.

¹⁹ Ala Xaxili siga nē kawandi tide mixie bē naxee nu na geeli kui laaxira, naxee singe nu bara tondi Ala xui ratinmede.

²⁰ Ala nu na e mamefe Annabi Nuha nu kunkui banbanma temui naxē. Mixi solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui ye ma.

²¹ Na fe bara findi misaali ra danxaniyatōe xunxa fe ra, naxan mixi rakisima yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli saabui ra. Na xunxafe ye xōra, a mu nōxōe bama mixi fate, kōno a findima nate tongoe nan na Ala mabiri.

²² Isa bara te Ala yirefanyi ma ariyanna. Malekēe, jinnee, nun

senbemaē birin na a xa yaamari bun ma.

4

Keɓa masarafe

¹ Isa xa tɔɔre duniɓa bende fuɓi fari, a xa findi misaali ra wo be, naxan a niyama wo xa li-maniya. Danxaniyatɔe naxan fate ɓaxankatama, na bara yunubi fe lu na.

² Na kui, a bara duniɓa waxɔnfe lu na, a xa bira Ala waxɔnfe fɔxɔ ra a xa simaya kui naxan luxi.

³ Wo temui naxan nabaxi duniɓa waxɔnfe fɔxɔ ra, na bara wasake. Wo bara bu duniɓa fe kobi kui alɔ yene rabafe, siisife, xulunyi ɓaaxi, beere minfe, nun kuye batufe, naxan findixi fe ɓaaxi ra.

⁴ Duniɓa mixie de bara ixara, barima wo mu birama e fɔxɔ ra sonon na duniɓa fee rabade. Na kui, e wo xili kanama,

⁵ konɔ e dentegɛ sama ne kiitisa be, naxan fama mixi baloxie nun faxamixie makiitide.

⁶ Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa iba faxamixie fan be, alako Ala xa e nii rakisi, hali mixie to bara ge e fate tan makiitide.

Wo bore malife

⁷ Lɔxɔ donxɔe bara makɔre. Wo xa wo xaxili raxara, wo xa wo yete suxu, alako wo xa nɔ Ala maxandide.

⁸ A gbengbenyi wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima xanunteya yunubi gbegebe nan makotoma.

⁹ Wo xa wo bore rasene boɓe fanyi ra, hali wo mu a findi woyen xunxuri ra.

¹⁰ Ala hinnexi wo ra ki naxe, wo fan xa hinne wo bore ra na ki ne, alako wo xa findi Ala xa walike fanyie ra, naxee a xa hinne itaxunna.

¹¹ Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore malife, a xa

na raba Ala senbe ra, alako Ala xa matɔxɔe soto a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matɔxɔe nun senbe na a be abadan. Amina.

Isayankae xa tɔɔre

¹² N xanuntenyie, na ɓaxankate naxa wo terenna, wo naxan tofe. Fe neene mu a ra.

¹³ Tɔɔrofe alɔ Ala xa Mixi Sugandixi tɔɔro ki naxe, na xa findi seewe ra wo be, alako wo man xa ɓellexin a xa nɔre masen lɔxɔe.

¹⁴ Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi xili xa fe ra, heeri na wo be, barima Ala Xaxili nɔroxi na wo ma.

¹⁵ Wo naxa ɓaxankate soto nii bafe ma, muɓe tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na mu a ra naafixiya ma.

¹⁶ Konɔ xa wo ɓaxankate soto barima Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo xa Ala matɔxɔ Isayanka xili xa fe ra.

¹⁷ ɓaxankate waxati bara wa folɔfe Ala xa pama ma. Xa a folɔ won tan ma, a rapɔnma danxaniyataree ma di?

¹⁸ «Xa tinxintɔe kisife xɔroxo, Ala kolontare nun yunubitɔe tan luma di?»

¹⁹ Mixi naxee ɓaxankatama, barima e na Ala waxɔnfe rabafe, e xa e xaxili ti e Daali Mange ra naxan xa lanlanteya mu kanama.

5

Marasie

¹ Danxaniyatɔe kuntigie, n bara wo ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alɔ wo tan. N seedeɓoxɔya bama Isa xa tɔɔre xa fe ra. Isa na fa a xa nɔre masende duniɓa be, n fan a sɔtoma ne.

² Wo xa wo pengi sa Ala xa pama xɔn ma naxan na wo xa kantari bun ma, alɔ xuruse kante mɛenima a xa goore ma ki naxe. Wo xa danxaniyatɔe danxun wo ɓanige ra alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxe. Wo naxa na raba alɔ e na wo karaxan. Wo naxa a raba

kɔbiri geeni xa fe ra, wo xa a raba wo bɔɛ birin na.

³ Wo naxa danxaniyatɔɛɛ yamari a xɔɔxɔɛ ra, naxee bara taxu wo ra. Wo xa findi misaali ra e bɛ.

⁴ Xuruse kantama xungbe na fa, a wo binyama nɔɛ ra naxan mu masarama.

⁵ Fonikee, wo fan xa wo yete magoro forie bɛ. Wo xa wo yete magoro wo bore bɛ, barima a sebexi,

«Ala yete igboe gerema nɛ, kɔnɔ a hinnema yete magoree ra.»

⁶ Wo xa wo yete magoro Ala senbe bun ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.

⁷ Wo xa wo xa kɔntɔfili birin so a yi ra, barima a jɛngi sama wo xɔn ma.

⁸ Wo wo jɔxɔ sa wo yete xɔn ma. Wo naxa yanfa. Wo yaxui Ibulisa na fe birin nabafe alako a xa wo xa fe kana. A luxi alɔ yete naxan mixi fenfe a xa a don.

⁹ Wo ti a kanke i wo sɔbatixi ra wo xa danxaniya kui. Wo a kolon a Sentanɛ danxaniyatɔɛ birin tɔɔɔɔfe na ki nɛ dunɔna kui.

¹⁰ Wo na gɛ tɔɔɔɔde dondoronti, Ala hinnente fama wo xa fe yailande, a wo ralimaniya, a senbe so wo yi naxan mu kanama. Ala wo xilixi nɛ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa nɔɛ bun ma abadan.

¹¹ Senbe na Ala nan bɛ abadan. Amina.

Nungui

¹² N bara yi bataaxɛ sebe wo ma, n ngaxakerenyi duluxɔtɔxi Silasi saabui ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa seedɛjɔxɔya ba a wo na Ala xa hinne yati nan bun ma.

¹³ Isayanka naxee na Babilɔn, Ala naxee sugandixi alɔ wo tan, nee bara wo xɛɛbu, a nun n ma di Maraki.

¹⁴ Wo wo bore xɛɛbu xanunteya sunbui ra. Ala xa wo bɔɛ sa, wo tan naxee na Isa fɔxɔ ra.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Piyeri naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa xεera Piyeri naxa yi Kitaabui firin nde sebe danxaniyatεe ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xon ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nondi yati yati ra. Piyeri seedejoxoya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa dunijeigiri kui, a nun a naxan kolonxi namijonmee xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nondi ki ma.

Piyeri to ge na masende, a man naxa a fala danxaniyatεe be a mixie noma minide naxee e yete xili falama namijonme, xa na mu a ra karamoxo, konox wule falee nan e ra. Na mixi mooli na na. Won noma e kolonde e xa wali nun e xa woyenyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e jere ki mu lanxi Ala xa Kitaabui xa seriyε ma, wule falee nan e ra.

A rajonyi Piyeri a falama Isayankae be e xa e tun nabexi, barima Isa fama ne gbilende dunija ma e foxo ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu fa alo a laayidixi ki naxe. Piyeri naxa a tagi raba e be a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbegebe xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti donxoe sade.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lonni nan na won be.

Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Piyeri naxan
sebe**

Xεebui

¹ N tan, Simon Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xεera, n bara yi bataaxe sebe wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren soto won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra.

² Ala xa hinne nun bojesa gbegebe fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae jere ki

³ Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nore nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a senbe ra, won hayi na naxan ma jerefe ra a waxonki.

⁴ Ala xa nore nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi soto naxan maniye mu na, a falafe ra a won xa won gi fe jaaxie ma dunija ma, naxee fatanxi mixi waxonfe kobi ra, won fa lu Ala xa nore kui.

⁵ Na kui, wo xa kate birin naba jere ki fanyi xa sa wo xa danxaniya xun ma, Ala kolonfe xa sa wo jere ki fanyi xun ma,

⁶ wo xa yete suxui xa sa Ala kolonfe xun ma, wo xa tun nabexi xa sa wo xa yete suxui xun ma, wo xa Ala yaragaaxui xa sa wo xa tun nabexi xun ma,

⁷ ngaxakerenya xa sa wo xa Ala yaragaaxui xun ma, xanunteya fan xa sa wo xa ngaxakerenya xun ma.

⁸ Xa na fe mooli xun luma masa ra wo be, na a niyama ne wo xa no walide Marigi Isa be, Ala xa Mixi

Sugandixi, na man a niya wo xa nɔ a kolonde a fanyi ra.

⁹ Kɔnɔ xa na mu a ra, wo bara nɛɛmu Ala wo xa yunubi dangixie xafarixi ki naxe. Na kui, wo bara lu alo donxui naxan mu se igbema a fanyi ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, Ala bara wo xili, a bara wo sugandi. Wo kate birin naba alako wo xa danxaniya xa sabati. Xa wo na raba, wo mu birama abadan.

¹¹ Na kui, Ala wo rasenema nɛ a fanyi ra a xa Mixi Sugandixi Isa xa mangeya niini bun ma, naxan findixi won Marigi nun won Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

¹² N mu taganma wo ratufe ra na fe ma, hali wo to nɔndi kolon, a man sabatixi wo boɲe i.

¹³ Fanni n na dunija, a lanma n xa nu wo ratu na fee ra,

¹⁴ barima won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi bara a masen n be n mu buma dunija ma sɔnɔn.

¹⁵ Kɔnɔ n kate birin nabama nɛ, alako n na keli wo xun ma loxo naxe, wo xa nɔ ratude na fee ma temui birin.

¹⁶ Muxu to won Marigi Isa senbe nun a fa ki masen wo be, a mu findixi kiini madɔxoxi xa ra. Muxu naxan masen wo be Isa xa nɔre xa fe ra, a findixi nɔndi yati yati nan na, muxu naxan toxi muxu ya ra.

¹⁷ Baba Ala Nɔre Xungbe Kanyi bara a binya, a xunnakeli fi a ma yi masenyi ra, «N ma Di xanuxi nan yi ki, n sɛɛwaxi naxan na.»

¹⁸ Muxu na xui mɛ nɛ, naxan keli koore ma, muxu to nu na a sɛeti ma geya seniyeɲxi fari.

¹⁹ Muxu a kolon namijonmɛe xa masenyie findixi nɔndi yati nan na. Wo lan wo xa wo joxɔ sa na xɔn ma a fanyi ra, alo mixi a joxɔ sama lanpui xa yanbe xɔn ma ki naxe kɔɛ ra han subaxe. Wo na na masenyi fahaamu wo boɲe kui, na luma nɛ alo looloe

xa naiyalanyi naxan makenenma subaxe ma.

²⁰ Wo xa a kolon a fanyi ra a namijonmɛe yo xa sebeli mu fatanxi a yete ra.

²¹ Namijonmɛe xa masenyi mu fatanxi adamadi janige xa ra, a fatanxi Ala Xaxili yati nan na, naxan na masen namijonmɛe be.

2

Karamoxo kobie

¹ Mixi ndee nu na Isirayila pama ya ma, naxee nu a falama e yete be, a namijonmɛe, kɔnɔ wule faleɛ nan nu nee ra. Karamoxo wule faleɛ fama lude wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi ralɔɛma. Na kui, na wule faleɛ bara e Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe bara e xun nakana.

² Mixi gbege birama nɛ e foxo ra e xa fe jaaxi kui. Ala xa nɔndi maberema nɛ e tan xa fe ra.

³ E wo madaxuma wulee ra e xa milanteya xa fe ra, kɔnɔ kiiti dɔxoxi e ya ra a rakuya. E xa xunnakanɛ mu kanama.

⁴ Malekee to yunubi raba, Ala mu diɲe e ma de! A naxa e woli yahannama, a yolɔnɔnyie sa e ma na dimi kui beenun kiiti loxoɛ xa a li.

⁵ Ala mu diɲe dunija ma Annabi Nuha xa waxati, a kaafirie sɔnto nɛ banbaranyi ra. Kɔnɔ a naxa Nuha rakisi, naxan nu tinxinyi kawandima, a nun a xa mixi solofere.

⁶ Ala Sodoma nun Gomora ratɔn nɛ, a e birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobie be.

⁷ Kɔnɔ a naxa Loti ratanga na gbaloe ma. Loti findixi tinxintɔɛ nan na, naxan boɲe nu bara rapaaxu a ma na mixi jaaxie xa wali kobie xa fe ra.

⁸ Yi mixi tinxinxi nu sabatixi e tagi, a boɲe rapaaxuxi a ma temui birin e xa jaaxujɔn xa fe ra.

⁹ Na nan a masenxi, a won Marigi fata mixi fanyi fulunde fe

xoroxoe kui, a man fata tinxintaree ragatade han kiiti loxoe na fa temui naxee.

¹⁰ A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan na naxee biraxi e waxonfe jaaxi tun foxo ra, e fa Marigi xa mangeya matandi.

Nee e yete igboma. E suusa ariyannakae rasotode.

¹¹ Hali malekee, naxee senbe gbo e be, nee mu suusa adamadie rasotode Marigi ya xori.

¹² Na xurutaree luxi alo wula sube naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxes. E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E xa fe rajonma ne alo na wula sube naxee xaxili mu na.

¹³ E tinxintareya sare nan sotoma. E jlexinma wanduya rabafe ra yanyi xare ra. E luma ne wo xa xulunye ya ma alo noxoe na sa se seniyenxi ma. E jlexinma ne wo ratantanfe ra.

¹⁴ E yene rabama temui birin. E mu taganma yunubi rabade. E mixie madaxuma naxee xa danxaniya mu sabatixi. Milanteya na e boje kui. E birin dankaxi.

¹⁵ E bara kira tinxinxi bejin, e fa bira Beyori xa di Balami xa kira foxo ra, naxan nu wama wali tinxintare sare xon ma.

¹⁶ Ala naxa a xa yunubi masen a be a xa sofale saabui ra naxan woyen adamadi xui ra, a fa Annabi Balami xa daxuja iti.

¹⁷ Na mixie luxi ne alo tiglie ye mu na naxee kui. E luxi ne alo nuxuie, turunnaade naxee tutunma. Dimi nan doxoxi e ya ra.

¹⁸ E woyen xungbe nan falama naxan tide yo mu na, e e yete igboma, e mixie madaxuma fe seniyentaree ra, mixi naxee baxi bade yunubitoe ya ma.

¹⁹ E xoreya laayidi mixie be, konoe e yete kan findixi dunija xa konyie ra, barima e mu nomma e yete bade e waxonfe jaaxie yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi naxan birin luma a waxonfe jaaxi

xa noe bun ma, a bara findi a waxonfe jaaxi xa konyi ra.

²⁰ Xa mixi bara ba dunija fe kobie ya ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe saabui ra, won Nakisima nun won Marigi, e man gbilen na fee ma, han nee man no e ra, awa e xa toore dangima a singe ra.

²¹ E lufe e mu tinxinyi kira kolon, na fisa e be, dine e xa na kira kolon, e fa e kobe so seriye seniyenxi ra, naxan nu bara fi e ma.

²² Yi taali e xa fe masenma a fanyi ra: «Bare bara a xa boxunyi don. Xose maxaxi, a man bara a yete manoxo.»

3

Isa gbilenfe dunija ma

¹ N xanuntenyie, n ma bataaxe firin nde nan yi ki, n naxan sebe wo ma. N bara wa xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxee saabui ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo naxan sotoxi temui dangixi.

² N man bara wa wo ratufe namijonme seniyenxi singee xa masenyi ma, a nun won Marigi nun won Nakisima xa yaamari ma, a xa xerae naxan nadangixi wo ma.

³ Konoe a gbengbenyi, wo xa a kolon a mixie fama ne dunija rajonyi, naxee yoma mixie ma, e bira e yete waxonfe foxo ra.

⁴ E a falama ne, «Isa bara a xa laayidi kana, barima han ya a mu gbilen dunija ma alo a a fala ki naxee. Kafi won benbae faxes, dunija luxi alo a folo.»

⁵ Na mixie bara neme a Ala koore nun boxi daaxi a xa masenyi nan na. A folo ra, Ala xa masenyi nan a ragiri boxi xa maba ye xora.

⁶ Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye xa din dunija ma Annabi Nuha xa waxati.

⁷ Na masenyi kerenyi man fama ne a ragiride koore nun boxi

xa gan kiiti loxoε, tinxintaree
naxankatama temui naxe.

⁸ Kono, n xanuntenyie, wo naxa
neemu fe keren ma: Won Marigi
tan be, loxoε keren luxi ne alo je
wulu keren, je wulu keren fan
luxi ne alo loxoε keren.

⁹ Marigi mu dugundima a xa
laayidi rakamalide, alo mixi ndee
a mapoxunma ki naxe. A xa
dije gbo wo mabiri, barima a mu
wama mixi keren xa loε. A wama
ne dunija mixi birin xa tuubi.

¹⁰ Marigi fa loxoε findima
terenna nan na mixie be. Na loxoε
koore loema ne xui magaaxuxi ra,
dunija birin ganma ne, adamadie
xa wali nan tun luma Ala ya i.

¹¹ Wo to a kolon dunija jonma
na ki ne, a lanma wo xa jere Ala
waxonyi ra seniyenyi kui.

¹² Wo mame tima ki naxe, a xa
a niya na loxoε xa fa sinnanyi ma.
Na loxoε koore nun boxi ganma
ne te ra, e fa xunu.

¹³ Won koore neene nun boxi
neene nan mamefe, tinxinyi saba-
tima dennaxe, alo a laayidixi won
be ki naxe.

¹⁴ N xanuntenyie, wo xa kate
birin naba na mame ti kui, alako
na loxoε xa wo li bopesa kui, a
naxa wo li fe jaaxi kui.

¹⁵ Wo xa a kolon a won Marigi
xa dije findixi kisi nan na wo be,
alo won xanuntenyi Polu fan a
sebexi wo ma ki naxe. Ala yati
nan na lonni fixi a ma.

¹⁶ A na nan masenma a xa
bataaxe birin kui. A xa sebeli
ndee fahaamu xono. Xaxilita-
ree, naxee xa danxaniya mu
raxaraxi, e na sebelie mafindima
e waxonki. E na mooli rabama
Kitaabui gbetee ra, kono na fe
fama e ralode.

¹⁷ N xanuntenyie, wo to bara na
birin kolon, wo xa wo joxo sa wo
yete xon ma, alako kaafrie naxa
wo ba wo xa danxaniya sabatixi
kui.

¹⁸ Wo xa senbe soto won Marigi
nun won Nakisima Isa xa hinne

nun a kolonfe saabui ra. Tantui
na Ala xa Mixi Sugandixi Isa be
abadan. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Yaya naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya naxan yi bataaxe sebe, a nu na Isa xa xera fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sebe, a man naxa bataaxe saxan sebe danxaniyatosee be, alako e xa Ala xa lonni nun limaniya soto. A donxoe ra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sebe naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sebe Isayankae nan ma naxee nu na jaxankate sotofe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxe singe sebe ne Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi dunija a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xexxi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, konɔ Ala naxa a ragiri a xa findi xeme ra dunija bende fupi fari, alako a xa no a yete bade serexe ra ibunadama be.

Isa xa serexe tide gbo adama be, barima na gbansan noma a niyade adamadie xa kisi soto. Mixi naxan bara kisi soto Isa wuli saabui ra, a a kolon a boje kui a a kisixi abadan. Siike yo mu luma a yi ra sonon, barima a a kolon Ala fama ne a xa laayidi rakamalide.

Na serexe man findima misaali ra danxaniyatosee be. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu alo Ala won xanuxi ki naxe. Ala wama a foxirabiree xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, konɔ a mu a boore

ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule fale ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama be. Na noma a niyade a xa ariyanna soto yare, a man xa dunijeigiri fanyi soto be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi soto, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Yaya naxan
sebe**

Kisi Masenyi

¹ Kisi masenyi,
naxan nu na kabi a fole,
muxu tuli naxan mexi,
muxu ya naxan toxi,
muxu belexe naxan masuxuxi,
muxu bara na seede ba.

² Naxan na kisi ra, na bara a yete masen.

Muxu bara a to,
muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,
naxan mu jonma abadan,
naxan nu na Baba Ala fe ma,
beenun a xa a yete masen muxu be.

³ Muxu naxan toxi,
muxu naxan mexi,
muxu wo fan kawandife na nan na,

alako won birin xa lu lanyi kui,
won nun Baba Ala nun a xa Di Isa,
a xa Mixi Sugandixi.

⁴ Muxu yi fe sebefe ne wo ma,
alako muxu xa seewe xa kamali.

⁵ Muxu naxan mexi Isa ra, muxu xa na dentege sa wo be. Ala findixi naiyalanyi nan na. Dimi yo mu na a i.

⁶ Xa won a fala won nun Ala na a ra, konɔ won jere ma dimi kui, won bara wule fala, won mu jerefe nondi kira xon ma.

⁷ Konɔ, xa won jere ma naiyalanyi kui Ala xa kira xon, won nun danxaniyatosee nan luma lanyi kui. Ala xa Di Isa wuli nan

won naseniyenma yunubi birin ma.

⁸ Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara won yete madaxu, nɔndi yo mu na won be.

⁹ Xa won na won ti won ma yunubie ra, Ala e xafarima ne, a won naseniyen won ma tinxintareya ma. Ala tinxin, won nɔma won xaxili tide a ra.

¹⁰ Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara Ala findi wule fale ra, a xa masenyi mu na won boɓe kui.

2

Won xunmafalama

¹ N ma die, n bara na birin sebe wo ma, alako wo naxa yunubi raba, koɔo xa a sa li mixi nde naxa bira na kui, Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama won xunmafalade Baba Ala be. Isa tinxin.

² A tan nan findixi serexe ra won ma yunubie xafarife ra. A mu won ma yunubie gbansan xafarixi, a na nan nabaxi dunija mixi birin be.

³ Xa won sa Ala xa yaamarie rabatu, na nan a masenma a won Ala kolon.

⁴ Xa mixi nde a fala, «N tan Ala kolon», koɔo a mu a xa yaamarie rabatuma, wule fale nan a ra, nɔndi mu na a be.

⁵ Koɔo mixi naxan Ala xui suxuma, Ala xa xanunteya bara ge kamalide na kanyi be. Na kui, won nɔma a kolonde won na Ala foxo ra.

⁶ Naxan yo a falama a nun Ala nan a ra, a lanma a xa a jere Isa xa kira xɔn.

⁷ N xanuntenyie, n yaamari naxan masenma wo be, fe neene mu a ra. Wo a kolon kabi a folɛ. Yaamari fori nan a ra, wo naxan singe me nu.

⁸ Koɔo i man na mato n yaamari neene nan sebefɛ wo ma. Nɔndi nan a ra naxan makenenxi Isa jere ki kui a nun wo tan fan jere ki kui, barima dimi na jɔnfe,

Ala xa naiyalanyi laxixe bara mini folo.

⁹ Naxan a falama a a na Ala xa naiyalanyi kui, koɔo a a ngaxakerenyi xɔnxi, na kanyi man na dimi nan kui.

¹⁰ Naxan a ngaxakerenyi xanuma, na kanyi sabatixi Ala xa naiyalanyi nan kui, fefe mu na naxan a rabirama.

¹¹ Koɔo naxan a ngaxakerenyi xɔnma, na kanyi na dimi nan kui. A jere ma dimi nan kui, a mu a sigade yati toma, barima dimi bara a ya donxu.

¹² N ma die, n xa a masen wo be yi sebɛli ra:

Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui ra.

¹³ Forie, n xa a masen wo be yi sebɛli ra:

Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi a folɛ.

Fonikee, n xa a masen wo be yi sebɛli ra: Wo bara no Sentane ra.

¹⁴ N ma die, n bara na masen wo be yi sebɛli ra,

barima wo bara Baba Ala kolon. Forie, n bara na masen wo be yi sebɛli ra,

barima wo a kolon naxan na na kabi a folɛ.

Fonikee, n bara na masen wo be yi sebɛli ra:

barima wo senbe gbo.

Ala xa masenyi sabatixi wo boɓe kui.

Wo bara noe soto Sentane xun ma.

¹⁵ Wo naxa dunija fe xanu, xa na mu a ra wo mu nɔma Baba Ala xanude.

¹⁶ Naxan findixi dunija fe ra, alo ibunadama waxɔnfe kobi, mile, nun yete igboja naxan kelixi see sotofe ma, na sese mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi dunija nan ma.

¹⁷ Dunija nun a waxɔnfe jɔnma ne, koɔo naxee Ala waxɔnfe rabama, e kisima ne abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

18 N ma die, won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi ki. Wo bara a mɛ, a Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a yaxui gbegbe bara fa. Won a kolon na nan ma a won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi ki.

19 Na mixie kelixi won tan nan xun ma, kɔnɔ won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu. Kɔnɔ e to mu tin lude won ya ma, e bara a masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.

20 Ala xa Seniyentɔɛ bara wo sugandi, a Xaxili Seniyenxi fi wo ma. Na nan a toxi wo birin nɔndi kolonxi.

21 N mu yi bataaxe sɛbɛxi wo ma wo xa nɔndi kolontareya xa ma. N a sɛbɛxi wo xa nɔndi kolonyi xa fe nan ma, wule yo mu na naxan kui.

22 Wule fale na nde ra? Naxan a falama a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa Di ra.

23 Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan na.

24 Wo masenyi naxan mɛ a fɔlɛ, wo xa na ragata wo bɔɲɛ ma. Xa a na na ki nɛ, a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun Baba Ala i.

25 Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi laayidi tongo won be, kisi naxan mu ɲonma abadan.

26 N bara yi bataaxe sɛbɛ wo ma mixi ndee nan ma fe ra naxee wama wo madaxufe.

27 Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo bɔɲɛ i. Wo hayi mu na karamɔxɔ gbete ma. Ala Xaxili nan wo matinkanma nɔndi birin na. Wule yo mu na a xa masenyi kui. Wo xa bira a fɔxɔ ra tun.

28 N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako a na gbilen tɛmui naxe yaagi yo naxa won makuya a ra. Won xa la a ra tɛmui birin.

29 Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon fan a tinxintɔɛ birin fatanxi a tan nan na.

3

Ala xa die

1 Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi nɛ han a won xili «a xa die». Won findixi a xa die yati yati nan na. Dunɲa mu nɔma won kolonde na ra, barima e mu Ala kolon.

2 N xanuntenyie, yakɔsi Ala xa die nan won na. A mu masenxi sinden won luma ki naxe, kɔnɔ won a kolon, a Isa na fa, won masarama nɛ, won fa lu alɔ a tan, barima won a toma nɛ a na ki naxe yati.

3 Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yete raseniyenma, alɔ Isa seniyenxi ki naxe.

4 Mixi naxan yunubi rabama, a findixi seriye matandila nan na, barima yunubi, seriye matandi nan a ra.

5 Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan ma.

6 Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu luma yunubi raba ra sɔnɔn. Naxan luma yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxi, a man mu a kolon.

7 N ma die, mixi yo naxa wo madaxu. Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alɔ Marigi tinxinxi ki naxe.

8 Yunubitɔɛ tan fatanxi Ibulisa nan na, barima Ibulisa nan yunubi raba kabi dunɲa fɔlɛ. Ala xa Di fa nɛ alako a xa Ibulisa xa wali kana.

9 Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde fɔlɔ a bɔɲɛ kui. A mu nɔma lude yunubi kui, barima a fatanxi Ala nan na.

10 Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi rasama yi ki nɛ: Naxan mu tinxin, Ala xa di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

11 Masenyi nan ya wo naxan mɛxi kabi a fɔlɛ: Won xa won bore xanu.

4

12 Won naxa lu aɔ Kabila, naxan fatan Sentane ra, a fa a xunya yati faxa. A na raba munfe ra? A na raba ne barima a jere ki mu nu gexi tinxinde aɔ a xunya jere ki.

13 N ngaxakerenyie, wo naxa wo majin dunija xa xonnanteya xa fe ra wo mabiri.

14 Xanunteya naxan luma won boje kui won boore adamadie be, a a masenma a won bara faxe kira lu na, won ti kisi kira xon ma. Xanunteyatare tan tixi faxe kira nan xon ma.

15 Mixi naxan a boore adamadi xonma, na kanyi luxi ne aɔ faxeti. Wo a kolon a kisi mu na faxeti be.

16 Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra, naxan tinxi a nii fide won be. Won fan lan ne won xa tin na rabade won boore adamadie be.

17 Se kanyi naxan a boje balanma tɔɔromixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya kolon.

18 N ma die, won ma xanunteya naxa findi woyenyi tun na, a xa findi maraba nan na, xa na mu a ra nɔndi yo mu na a kui.

19 Na kui, won noma a kolonde a nɔndi na won yi, won boje fa sa Ala mabiri.

20 Hali won boje sa won makiiti, Ala gbo won boje be, a fe birin kolon.

21 N xanuntenyie, xa won boje mu won makiiti, won bara xaxilisa soto Ala ya i.

22 Ala won ma duba birin suxuma ne, barima won birama a xa seriye nun a waxonfe nan foxo ra.

23 A xa seriye nan ya: Won xa danxaniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa. Won man xa won bore xanu, aɔ Ala won yamarixi ki naxe.

24 Mixi naxan Ala xa seriye rabatuma, na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma Ala Xaxili Seniyenxi nan ma, Ala naxan fixi won ma.

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentane Xaxili

1 N xanuntenyie, wo naxa la xaxili birin na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule false bara gbo dunija naxee e yete findixi namijonmee ra.

2 Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara fa dunija ma a adama ki ma, wo noma ne a kolonde a na kanyi tan xaxili fatanxi Ala nan na.

3 Kono mixi naxan birin mu laxi Isa ra, na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo bara naxan ma fe me, a a na fafe dunija ma. N xa a fala wo be, a jan bara fa.

4 N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra. Wo bara no na namijonme wule false ra, barima Ala Xaxili naxan na wo foxo ra, na senbe gbo Sentane xaxili be naxan na dunija mixie foxo ra.

5 E tan dunija nan gbe e ra. Na nan a ra e woyenma dunija ki ma, dunija fa e xui suxu.

6 Kono won tan, Ala nan gbe won na. Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma. Ala kolontaree tan mu won xui suxuma. Nɔndi xaxili nun wule xaxili tagi rasama na ki ne.

Xanunteya fatanma Ala nan na

7 N xanuntenyie, won xa won bore xanu,

barima xanunteya fatanxi Ala nan na.

Mixi naxan a boore adamadi xanuma,

na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.

8 Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma,

na kanyi mu Ala kolon,

barima Ala, xanunteya nan a ra.

9 Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma:

Ala naxa a xa Di kerenyi xee dunija,

alako won xa kisi a tan saabui ra.

¹⁰ Xanunteya yati yati nan ya:

Won tan xa mu Ala xanuxi,

a tan nan won xanuxi,

a fa a xa Di kerenyi xεε

a xa findi won ma yunubi xafari
serεxe ra.

¹¹ N xanuntenyie, Ala to bara won xanu na ki, won fan lan ne won xa won bore xanu.

¹² Mixi yo mu na naxan Ala toxi, kɔnɔ xa won won bore xanu, Ala luma ne won i. A xa xanunteya kamalima ne won i.

¹³ Won a kolon won nun Ala na a ra, barima a bara a Xaxili fi won ma.

¹⁴ Muxu tan bara a to, muxu bara findi seede ra, a Baba Ala a xa Di xεε ne dunija ma adamadie rakiside.

¹⁵ Mixi naxan a falama a Isa findixi Ala xa Di nan na, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁶ Won bara Ala xa xanunteya kolon, won bara la a ra. Ala findixi xanunteya nan na. Mixi naxan jεrεma xanunteya kui, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁷ Na kui, xanunteya bara kamali won tagi, alako gaaxui naxa lu won yi ra kiitisa lɔxɔε, barima won birama Isa xa misaali fɔxɔ ra yi dunija bende fuji fari.

¹⁸ Gaaxui mu luma xanuntenyie tagi xa e xa xanunteya bara kamali. Mixi gaaxuma jaxankate nan xa fe ra, kɔnɔ xanunteya kamalixi kanyi mu gaaxuma.

¹⁹ Won nɔma mixi xanude, barima Ala singe nan bara won xanu.

²⁰ Mixi naxan a falama a Ala xanuxi, kɔnɔ a luma mixi xɔn na, na kanyi bara findi wule fale ra. Mixi naxan mu fata a boore adamadi xanude a naxan toma, na mu nɔma Ala xanude a mu naxan toxi.

²¹ Ala won yamarixi yi nan na: Naxan Ala xanuxi, a xa nu a boore adamadi fan xanu.

5

Danxaniyafe Ala xa Di ma

¹ Mixi naxan lama a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, na kanyi bara findi Ala xa di ra. Naxan babe nde xanuma, a na babe xa di fan xanuma ne.

² Won na Ala xanu, won fa a xa yaamari birin nabatu, na nan a masenma a won Ala xa die fan xanuma.

³ Ala xanufe a niyama won xa a xa yaamarie fan nabatu. Na mu findima kote xɔrɔxɔε ra,

⁴ barima Ala xa die nɔma dunija birin na e xa danxaniya saabui ra.

⁵ Nde xunnakeli sɔtɔma dunija xun na, xa danxaniyatɔε mu a ra, naxan lama a ra a Ala xa Di nan Isa ra?

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa ye nun wuli ra. A mu faxi ye gbansan xa ra, a faxi ye nun wuli nan na. Ala Xaxili nan na seede baxi, barima Ala Xaxili nondi nan a ra.

⁷ Seede saxan nan na:

⁸ Ala Xaxili Seniyenxi, ye, nun wuli. Na saxanyi birin seedejɔxɔya keren nan bama.

⁹ Won tinma mixie xa seedejɔxɔya ra, kɔnɔ Ala xa seedejɔxɔya dangi na birin na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra.

¹⁰ Mixi naxan lama Ala xa seedejɔxɔya ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma, kɔnɔ mixi naxan mu lama Ala ra, na kanyi bara Ala findi wule fale ra, barima a mu laxi Ala xa seedejɔxɔya ra, a naxan baxi a xa Di xa fe ra.

¹¹ Na seedejɔxɔya a masenma a Ala kisi fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi mu jɔnma abadan.

¹² Mixi naxan birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi bara kisi, kɔnɔ mixi naxan mu birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi mu kisima.

¹³ N bara yi fe birin sebe wo ma, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo xa a kolon a wo

bara kisi soto, naxan mu jɔnma abadan.

¹⁴ Won ma lanlanteya na a ma ki naxe, won bara a kolon a won ma duba birin suxuma ne naxan findixi a waxonfe ra.

¹⁵ Won to a kolon a won ma maxandi birin mema, won man a kolon a Ala won ma duba birin suxuma ne.

¹⁶ Mixi naxan a boore nde toma yunubi raba ra, yunubi naxan mu mixi bonoma abadan, a xa Ala maxandi a be. Ala a rakisima ne xa yunubi na a ra naxan mu mixi bonoma abadan. Yunubi nde na naxan mixi bonoma abadan. N mu a fala wo xa Ala maxandi na mooli xa fe ra.

¹⁷ Seriyɛ matandife birin findixi yunubi nan na, konɔ yunubi birin xa mu mixi bonoma.

¹⁸ Won a kolon mixi naxan findixi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala xa Di, a a kantama. Sentane mu noma a ra.

¹⁹ Won a kolon a Ala xa die nan won na, konɔ dunjɔna mixi donxɔɛ birin na Sentane sago nan bun ma.

²⁰ Won man a kolon a Ala xa Di bara fa. A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won xa Ala Nɔndi Kanyi kolon. Won nun Ala Nɔndi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala Nɔndi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma abadan.

²¹ N ma die, wo wo yete ratanga kuyee ma.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Yaya naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya naxa yi bataaxe firin nde sebe danxaniyatɔe pama nde ma, nɔndi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi dunɔna adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyatɔee be a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mɔoli tima.

Yi bataaxe a masenma danxaniyatɔe birin be a xanunteya findixi Ala kolonmae xa tɔnxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won bɔɔe ma. Amina.

**Ala xa masenyi firin
nde
Annabi Yaya naxan
sebe**

Nɔndi

¹ N tan wo xa kuntigi bara wo xeebu, wo tan naxee findixi danxaniyatɔe pama sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara nɔndi kolon. Wo rafan n tan nun nɔndi kolonyi birin ma,

² barima nɔndi luma won bɔɔe ma abadan.

³ Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi, e xa hinne won na, e xa kinikini won ma, e xa bɔɔesa fi won ma nɔndi nun xanunteya kui.

⁴ N bara seewa ki fanyi, barima ndee na wo ya ma naxee jerefe Baba Ala xa nɔndi kira xɔn ma a xa seriye ki ma.

⁵ Danxaniyatɔe fanyie, n bara wo mayandi, won xa won bore xanu. N na naxan sebefe yi ki, yaamari neene mu a ra. Won bara na seriye kolon kabi a fole.

⁶ Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa seriye fɔxɔ ra. Wo lan ne wo xa Ala xa yaamarie rabatu, alo wo a mexi ki naxe kabi a fole.

⁷ Mixi gbege wama wo madaxufe, a falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu faxi dunɔna adama ki ma. Na mixi madaxui mɔoli findixi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na.

⁸ Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo xa sare kamalixi sɔto.

⁹ Mixi naxan fe gbete suxuma, a mu bira Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi fɔxɔ ra, na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a fɔxɔ ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon.

¹⁰ Xa karamɔxɔ nde sa fa wo yire yi xaranyi xanbi, wo naxa a rasene, wo naxa a xeebu,

¹¹ xa na mu a ra wo fan bara lu a xa wali jaaxi kui.

¹² N wama fe gbege falafe wo be, kɔnɔ n mu wama na rabafe sebeli ra, fo won xa lu yire keren, won xa de masara, alako won ma seewe xa kamali.

¹³ Wo boore danxaniyatɔee bara wo xeebu.

**Ala xa masenyi
saxan nde
Annabi Yaya naxan
sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya nan yi bataaxe saxan nde sebe danxaniyatɔe nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matɔxo barima a nu jɛrema nɔndi nan kui, a tondi ne na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karamɔxo fanyie to siga Gayu xɔnyi, a naxa e rasene xanunteya ra. Na fe naxa rafaɲ Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na mɔoli raba ra, a bara nɔndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatɔe ya ma naxee mu nu wama na mɔoli rabafe.

Ala xa won mali alako won boje naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

**Ala xa masenyi
saxan nde
Annabi Yaya naxan
sebe**

Nɔndi kolonyie

¹ N tan danxaniyatɔe jama xa kuntigi, n bara i xeebu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nɔndi xa fe ra.

² N xanuntenyi, Ala xa fe birin sooneya i be. I fate xa lu yalanyi kui alo i xa danxaniya yalanxi ki naxe.

³ Won boore danxaniyatɔe ndee to fa n yire, e naxa a fala n be i jɛrema nɔndi kui. N naxa seewa ki fanyi ra.

⁴ Seewe yo mu dangima na mɔoli ra, a kolonfe ra a n ma die na nɔndi kira nan xon ma.

⁵ N xanuntenyi, i meenima xɔje danxaniyatɔe ma hali wo mu wo bore kolon.

⁶ Ndee bara i xa xanunteya xa fe dentegɛ sa danxaniyatɔe jama be. Danxaniyatɔe naxan yo dangima i xɔnyi, i xa e mali e xa biyaasi kui, alo Ala wama a xon ma ki naxe.

⁷ E na Ala xa wali nan kui, danxaniyataree tan mu e kima.

⁸ Won lan won xa kafu na mixi mɔoli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nɔndi xa fe ra.

⁹ N bara bataaxe nde sebe danxaniyatɔe jama ma, kono Diyoterefi mu tinxi muxu rasenede barima a wama findife xunyi ra.

¹⁰ N na fa wo yire, n dentegɛ sama ne wo be a xa kewali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatɔe yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tɔnyi doxoɲa nee fan ma, a e keri danxaniyatɔe ya ma.

¹¹ N xanuntenyi, i fe jaaxi naxan toma, i naxa bira na mɔoli foxo ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan foxo ra. Fe fanyi rabae na Ala nan be, kono fe jaaxi rabae tan mu Ala kolon.

¹² Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nɔndi yati a yete kan seede baxi. Hali muxu tan muxu noma a xa fe seede bade. I a kolon muxu mu wule falama.

¹³ N wama fe gbege falafe i be, kono n mu wama na rabafe sebeli ra.

¹⁴ A gbe mu luxi won xa lu yire keren, won xa sumun.

¹⁵ Ala xa bojesa fi i ma. Muxu booree bara i xeebu. I fan xa won xanuntenyi xeebu muxu be keren keren.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sebe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yude nan yi bataaxe sebe Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin be naxee wama birafe Ala xa seriye foxo ra. Na danxaniyatoe pama, Annabi Yude yi bataaxe sebexi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxonki ra. Na mixi jaaxie jere ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae be, ndee fa bira e xa wule masenyi foxo ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa woyenyi xoroxoe fala e be na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatoe rasi a fanyi ra, e naxa lu seniarenteja kui. A naxa a masen e be a fiixe ra, a na mixi mooli yahannama nan sotoma. Temui dangixi mixi gbege naxee nu na Ala xa kira xon ma, e mee ne Ala xa seriye ra, na naxa findi jaxankate xungbe ra e be. Annabi Yude mu tinxu na mooli xa raba na danxaniyatoe ra.

Won fan xa nu na marasi rame. Mixi gbege na duniya naxee Ala xili falama, konɔ e mu Ala xa seriye rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma, won xa a mato xa a findixi nondi nan na, xa na mu a ra xa Sentane xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinela wule falee ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sebe

¹ N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na

yi bataaxe sebefe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makantaxi.

² Ala xa kinikini, bojesa, nun xanunteya gbo wo yi.

³ N xanuntenyie, n bara wa bataaxe sebefe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan jan bara ge masende kerenyi ra seniarentoe be.

⁴ Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa jaxankate jan bara sebe a rakuya. Kaafirie nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinne mafindima, alako e xa lu fe jaaxie kui, e xa e kobe raso won Karamoxo kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to ge Isirayila pama raminide Misira boxi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyatarae sonto.

⁶ Maleke ndee fan to e yete lu binyetareja kui, e e xonyi bejin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han kiiti xungbe sa loxo.

⁷ Sodoma nun Gomora, a nun e rabilinyi, e to e yete rafi fe jaaxie ma, e nun e boore nu kafu mooli nde ra naxan mu lanma adamadie tagi, Ala naxa e findi misaali ra, a e raso te xocora naxan mu xubenma abadan.

⁸ Konɔ na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatunyi ndee toma naxee a niya e xa seniarenteja raba, e Marigi xa yaamari matandi, e malekee konbi.

⁹ Maleke mange Minkayilu to woyen Ibulisa be Annabi Munsa fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa woyenyi yaabide konbi ra. A a fala ne gbansan, «Ala xa i makiiti.»

¹⁰ Konɔ na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yete ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase.

¹¹ Naxankate na e be. E bara bira Kabila xa miṣaali fɔxɔ ra. E bara bira kobiri fɔxɔ ra alɔ Balami, e fa lɔe. E bara matandi ti alɔ Kora, e xun fa rakana.

¹² Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manɔxɔ. E e dege ma wo ya ma, e mɛɛnima e yete nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alɔ nuxuie, foye naxee rapere ma, kɔnɔ e mu fama tunɛ ra. E luxi alɔ sansi naxee mu bogi raminima e bogi temui. E to tala, e bara faxa sanmaya firin.

¹³ E luxi alɔ baa mɔrɔnyie naxee xunfe raminima. Na xunfe misaalixi na mixie xa fe paaxie nan na. E luxi alɔ tunbui naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi kui abadan.

¹⁴ Enoki, Adama tolobite solofere nde, naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe ra, «Marigi na fafe, a nun a xa seniyentɔe wulu wulu,

¹⁵ alako a xa adamadi birin makiiti. Kaafirie xa makiiti e xa fe paaxi rabaxie ma. Kaafirie xa makiiti e xa konbie xa fe ra, e naxan falama Marigi xun ma.»

¹⁶ Na mixi mɔɔlie luma ne sɔnxɔ ra, e mu pɛlexinma, e birama e yete waxɔnfe nan tun fɔxɔ ra, e de igbo, e mixi madaxuma wɔyenyi nɔxunme ra alako e xa se soto.

¹⁷ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa ratu won Marigi Isa xa xɛerae xa masenyie ma.

¹⁸ E nu bara a fala wo be, «Waxati dɔnxɔe, mixie fama ne yode Ala ma, e bira e waxɔnfe tinxintaree fɔxɔ ra.»

¹⁹ Na mixi mɔɔlie na wo tagi. E wo xa lanyi kanama ne. E birama e yete xaxili nan fɔxɔ ra. Ala Xaxili Seniyenxi mu na e boje i.

²⁰ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa wo xa danxaniya seniyenxi rasabati. Wo xa Ala maxandi a Xaxili Seniyenxi saabui ra.

²¹ Wo xa lu Ala xa xanunteya bun ma, alako wo Marigi Isa, Ala

xa Mixi Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo rakisi.

²² Wo xa kinikini mixie ma naxee siikexi,

²³ wo xa e ratanga te ma. Wo man xa kinikini booree fan ma gaaxui kui, kɔnɔ wo xa mɛɛni wo yete ma e ya ma, alako wo fan naxa fa wo yete findi seniyentaree ra.

²⁴ Ala tantu, naxan nɔma won nakiside won ma yunubi birin ma, naxan nɔma won masende seniyenyi nun sɛewɛ ra a xa nɔre kui.

²⁵ Ala tantu, naxan firin nde mu na, naxan bara won nakisi a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Nɔre, xunnakeli, senbe, nun nɔe na a be beenun duniya xa folo, yakosi, nun waxati naxan sa fama abadan. Amina.

Ala xa Waxayay Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi Kitaabui sebe waxati xoro xoe bun ma. Mangasanyi jaaxi nu na Isayankae jaxankatafe temui naxe, Ala naxa e yaabi yi masenyi ra naxan noma findide madundui xungbe ra danxaniyatoe be naxee na tooro fe Sentane saabui ra.

Isa yi Kitaabui foloma bataaxe solofere nan na danxaniyatoe jama ndee be. A a masenma a a e xa wali birin kolon, naxan fanxi, a nun naxan mu fanxi. Na findixi seriye nan na adamadie be. Ala fe birin kolon. A lanma won xa a kolon a won ma fe yo mu noxunxi Ala ma. A mu neemuma won ma wali yo ma. Na masenyi mooli nan noma won madundude xa won na tooro fe Ala xa fe ra, kono a man noma won magaaxude xa won na fe jaaxi nde kui.

A firin nde, yi Kitaabui a masenma ne won be a Ala fe kolon naxan fama rabade dunja ma. Ala Sentane xa wali kolon, a mixi madaxuma ki naxe. Sentane joxo a ma a a noma node Ala senbe ra. Wule nan na ki. Yi Kitaabui xa masenyi xungbe findima Ala xa xunnakeli nan na. Sentane fama ne Ala nun danxaniyatoe gere, a fa mixi seniye xie tooro de a gbege ra. Kono a rajonyi, Ala fama ne Sentane nun a foxirabiree birin xa fe xun nakanade, a e woli yahannama te nun soda xora, e luma dennaxe abadan. A fa a xa jama tongo, a e raso ariyanna kui, dennaxan xili falama «Darisalamu Neene.» Menni, adamadi kisi kolonma ne naxan maniye mu na. Faxe mu na, toore mu na. Heeri nan tun na menni Alatala seeti ma.

Yi Kitaabui xaranfe ndedi xoro xoe, barima sebeli na a ra

naxan taali woeyeni rawalima a gbege ra. Misaali gbege na a kui naxee a niyama a fahaamu xa xono. A mu lanma mixi xa kankan misaali nde ma naxan xoro xoe. Won xa na birin xaran, alako won xa masenyi xungbe to naxan minima yi Kitaabui kui. Na mu xoro xoe alo misaali xunxuri nde naxee rawalima yi Kitaabui kui.

Ala xa lonni fi won ma yi xaranyi kui. Amina.

Ala xa Waxayay

Isa xa masenyi folo

¹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa laamatunyi nan ya, Ala naxan fixi a ma. A xa maleke naxa na rasanba a xa konyi Yaya ma, alako Ala xa konyi di birin xa a kolon fe naxan fama rabade yi waxati.

² Yaya findixi seede nan na Ala xa masenyi xa fe ra a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seede joxoya xa fe ra. A naxan to, a naxa na birin masen.

³ Heeri na a xaran mixi be, a nun naxee e tuli matima yi masenyi ra naxan tixi Ala xili ra, e man fa yi sebeli ratinme, barima waxati bara makore.

⁴ N tan Yaya, n bara yi sebeli ti Isa xa danxaniyatoe jama doro solofere ma, naxee na Asi boxi ma. Ala xa hinne nun bojesa fi wo ma, Ala naxan na xoro, to, a nun tina. Xaxili solofere naxee na a xa mange kibanyi ya i, nee fan bara hinne wo ra,

⁵ a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi seede tinxixi ra, naxan singe keli mixi faxaxie tagi, naxan dangi boxi mange birin na. Matoxoe na Isa nan be, naxan won xanuxi, naxan won nakisixi won ma yunubie ma a wuli saabui ra.

⁶ A bara won naso Ala xa mangeya niini bun ma, a bara won findi serexedubee ra a Baba

Ala be. Nore nun senbe na a be abadan! Amina.

⁷ Wo wo ya rate koore ma, a na fafe nuxuie kui. Adamadi birin a toma ne, hali naxee a masoxo. Dunija si birin fama sunnunde a xa fe ra. Iyo, a na na ki ne. Amina!

⁸ Marigi Ala xa masenyi nan ya: «N tan nan na a fole ra, n tan nan na a rajonyi ra, n tan naxan na xoro, to, nun tina, Senbe Birin Kanyi.»

⁹ N tan Yaya, wo ngaxakerenyi, won birin na toorofe, won birin na Ala xa mangeya niini nan bun ma, won birin tunnabexixi Isa xa fe i. N nu na Patimosi suri nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa seedejoxoya xa fe ra.

¹⁰ Ala xa loxoε, Ala Xaxili Seniyenxi to n suxu, n naxa xui nde me n xanbi ra. A senbe gbo alo sara xui.

¹¹ A naxa a masen n be, «I naxan toxi, a sebe Kitaabui kui, i xa a rasanba danxaniyatoe pama doxo solofere ma, naxee na Efese, Simirina, Peregamo, Tiyatire, Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»

¹² N naxa n mafindi alako n xa a to naxan woyenxi n na. N to n mafindi, n naxa lanpui xexema daaxi solofere to.

¹³ N naxa adamadi maniye to na lanpuie tagi, donma kuye ragoroxi a ma, beleti xexema daaxi balanxi a kanke ra.

¹⁴ A xunyi nun a xunsexe nu fiixe alo yexee xabe fiixe, xa na mu a ra balabalanyi. A yae nu yanbama alo te.

¹⁵ A sanyie nu gbeelixa alo wure gbeeli raxunuxi, a xui nu gbo alo baa moronyi xui.

¹⁶ Tunbui solofere nu na a yirefanyi belexe, santidegema de firin daaxi xepenxi nu na a de i, a yatagi mayanbama alo soge xone.

¹⁷ N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu alo mixi faxaxi. A naxa

a yirefanyi belexe sa n ma, a fa a fala, «Hali i mu gaaxu. N tan nan na a fole nun a rajonyi ra.

¹⁸ N jipe na a ra. N nu bara faxa, kono yakosi n jipe na a ra abadan. Faxe nun aligiyama saabi kanyi na n tan nan na.

¹⁹ I xa fe nan sebe i naxan toxi, naxan na rabafe, a nun naxan fama rabade.

²⁰ Yi tunbui solofere i naxee toxi n yirefanyi belexe kui, e misaalixi Isa xa danxaniyatoe pama doxo solofere xa malekee nan na. Yi lanpui xexema daaxi solofere, e misaalixi Isa xa danxaniyatoe pama doxo solofere nan na.»

2

Bataaxe danxaniyatoe jamae be

¹ A sebe Efese danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra tunbui solofere suxuxi naxan yirefanyi belexe kui, naxan jere ma lanpui xexema daaxi solofere tagi:

² «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali kolon, n wo xa tunnabexi kolon. N a kolon mixi paaxie mu rafan wo ma. N a kolon wo bara mixie makiiti naxee e yete findixi Ala xa xerae ra, han wo fan fa e kolon wule falee ra.

³ Wo bara wo tunnabexi, wo bara tooro n xili xa fe ra, kono limaniya mu baxi wo yi ra.»

⁴ «Kono fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi a fanyi ra yakosi alo wo nu n xanuxi ki naxe singe ra.

⁵ Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxe beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi, wo man xa wali suxu alo wo nu a rabama singe ra ki naxe. Xa wo mu tuubi n fama ne wo xonyi, n fa wo xa lanpui bade a yire.»

⁶ «Kono wo bara fe nde raba naxan fan. Wo bara Nikolasi xa jama xa fe xon, alo n fan a xonxi ki naxe.»

7 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be. Naxan na geeni, n na nan luma a xa simaya wuri bogi don, naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»

8 A seɓe Simirina danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, Isa naxan na a foɓe nun a raɓɓɓɓi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli faxe ma:

9 «N wo xa jaxankate nun setareja kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N Yuwifie xa tɔɔɓeɓe kolon wo mabiri. E a falama e yete be a Yuwifie, a fa li Yuwifie mu e ra. E findixi Sentane xa mixie nan na.

10 Wo naxa gaaxu jaxankate ya ra, wo fama naxan sɔtɔde. Ibulisa a niyama ne wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo mato. Wo fama ne jaxankatade xi fu bun ma. Kɔnɔ wo xa lu danxaniya kui han wo faxe loxɔe. Na temui n kisi fima ne wo ma wo sare ra.»

11 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be. Naxan na geeni, a mu faxe firin nde kolonma.»

12 A seɓe Peregamo danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, santidegema de firin xepɛnxi kanyi:

13 «N a kolon wo xa taa findixi Sentane senbe yire nan na, kɔnɔ wo xirixi n xili ra, wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati ma, n dugutege seede Antipasi faxa temui naxee wo xɔnyi Sentane yire, wo mu n ma kira rabepin.»

14 «Kɔnɔ fe ndee na na naxee mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa mixi ndee birama Balami xa misaali nan foxɔ ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa gantanyi te Isirayilakae be, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be, e xa yene fan naba.

15 Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi xa jama xa xaranyi foxɔ ra.

16 Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra n fama ne gere tide na mixie be n ma santidegema ra, naxan na n de i.»

17 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔe jamae be. N «mana» donse noxunxi fima ne geeni mixi ma, a nun geme fiixe, xili neene seɓexi naxan ma. Mixi yo mu na xili kolon, bafe na geme kanyi ra.»

18 A seɓe Tiyatire danxaniyatɔe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama alo te, a sanyie luxi alo wure gbeeli rax-unuxi:

19 «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali fanyi, wo xa tunnabexi, a nun wo naxan birin nabaxi a donxɔe ra naxan gbo dangi wo xa wali singee ra.»

20 «Kɔnɔ fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara a lu Yesabela, gine naxan a yete findixi namijonme ra, a xa xaranyi ti naxan n ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi raba, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be.

21 N bara dije alako a xa tuubi, kɔnɔ a mu tinxi a yuge jaaxi masarade.

22 Na na a ra, n a rasoma ne jaxankate kui, a tan nun a yene raba booree, xa e mu tuubi.

23 N fama ne a xa die fan faxade. Na kui, danxaniyatɔe jama birin a kolonma ne a n tan nan mixi boje nun a sondonyi matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma.»

24 «Kɔnɔ wo tan, Tiyatireka mixi donxɔe naxee mu na yi fe kui, naxee mu soxi Sentane xa gundo kui, n mu kote gbete doxoma wo xun ma kore.»

²⁵ Wo naxan sotoxi, wo na suxu gben, han n fama temui naxe.

²⁶ Naxan na geeni, naxan n ma wali suxuma han a rajonyi, n mangeya fima na kanyi nan ma, a xa sie yamari.

²⁷ «A e yamarima sawuri wure daaxi nan na, a e kanama ne alo feje ibooma ki naxe»,

²⁸ alo n senbe sotoxi ki naxe n Baba Ala ra. N man subaxa looloe fima ne na kanyi ma.»

²⁹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

3

Bataaxe danxaniyatoe jama gbetee be

¹ A sebe Saradesi danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofere yamarima, tunbui solofere suxuxi naxan yi ra:

«N wo xa wali kolon. Mixi naxo a ma a wo piye na a ra, kono wo bara faxa.

² Wo naxa yanfa, wo xa wo bore ralimaniya, naxee na faxe kira xon, barima nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala be.

³ Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan masotoxi, wo naxan mexi. Wo xa a ragata wo boje kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo jengi sa yi xon, n fama ne waxati nde kui wo mu naxan kolon, na fa findi terenna ra wo be alo mujeti fa temui.

⁴ Kono mixi ndee na Saradesi naxee mu naxoxi fe paaxi ra. Nee fama ne jerede n seeti ma, donma fiixe ragoroxi e ma, barima na nan findixi e xa wali sare ra.»

⁵ «Naxan na geeni, donma fiixe ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya buki kui, n a xa fe falama ne n Baba Ala be a xa malekee ya xori.

⁶ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa

masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

⁷ A sebe Filadelifiya danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Seniyentoe nondi fale ra, Dawuda xa saabi na naxan yi ra, naxan naade rabima mixi mu no a balande, naxan naade balanma mixi mu no a rabide:

⁸ «N wo xa wali kolon. N a kolon wo senbe mu gbo, kono wo bara n ma masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui, n bara naade nde rabi wo ya ra, mixi mu noma naxan balande.

⁹ N fama ne mixie sade wo belexe naxee a falama e yete be a Yuwifie, kono e findixi Sentane xa jama nan na. E na wule nan falafe. N fama ne e ra, e xa e magoro wo be, e xa a kolon wo rafan n ma.

¹⁰ Wo to n ma masenyi rabatu tunnabexi kui, n fan wo ratangama ne na waxati xoxoxe ma naxan fama dunija lide, a fa dunija mixi birin mato.

¹¹ A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo xa danxaniya bejin, alako mixi yo naxa wo sare fanyi ba wo yi ra.»

¹² «Naxan na geeni, n a findima n Marigi Ala xa hoxomobanxi kinki ra, a xa lu menni abadan. N nan n Marigi Ala xili nun n Marigi Ala xa taa xili sebema ne a ma. Na taa findixi Darisalamu neene nan na, Ala naxan nagoroma kelife koore ma. N nan n xili neene fan sebema ne a ma.

¹³ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

¹⁴ A sebe Layodiseya danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan findixi Ala sago raka-mali ra, a xa seede laxixe, Ala xa daalie daaxi naxan saabui ra:

¹⁵ «N wo xa wali kolon. Wo mu xinbeli, wo mu wolen. A xoli n ma

wo xa nate tongo, wo xa xinbeli, xa na mu a ra wo xa wolen.

¹⁶ Wo to fa luxi a tagi, wo mu wolen, wo mu xinbeli, n wo raboloma ne.

¹⁷ Wo bara a fala, <Bannamixie nan muxu ra, muxu hayi mu na fefe ma.> Wo mu a kolon a wo findixi tōōmoxie nan na, a nun misikiinee, setaree, donxuie, nun mixi mageli.

¹⁸ N marasi naxan fima wo ma, wo xa xema fanyi sara n ma, xema naxan gbi baxi te ra, alako wo xa findi bannamixie yati ra. Wo xa donma fiixe sara n ma, wo xa na ragoro wo ma, alako wo xa ba tixi wo mageli ra, yaagi xa ba wo ma. Wo man xa ya seri sara n ma, alako wo xa fe igbe.

¹⁹ N nan n xanutenyie nan xuruma, n e matinxin. Wo xa wakili, wo xa tuubi.

²⁰ N tixi naade ra, n na a konkonfe. Xa mixi nde n xui me, a naade rabi n be, n soma ne a xonyi, muxu fa muxu dege yire keren.»

²¹ «Naxan na geeni, a luma n seeti ma n ma kibanyi kui, alo n tan fan to geeni, n fa n magoro n Baba Ala seeti ma a xa kibanyi kui.

²² Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

4

Ala xa kibanyi ariyanna

¹ Na birin to dangi, n naxa ariyanna naade rabixi to koore ma. N man naxa xui nde me, n nu bara naxan singe me. A senbe nu gbo alo sara. A naxa a masen n be, «I xa te bebiri, n xa fe masen i be naxan fama rabade.»

² Ala Xaxili Seniyenxi naxa n suxu keren na. N naxa kibanyi nde to ariyanna, mange magoroxi a kui.

³ A nore nu yanbama alo geme tofanyi mayilenxie, senkui tofanyi nu na a xa kibanyi rabilinyi.

⁴ Kibanyi mōxōnen nun naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, fori mōxōnen nun naani magoroxi e kui. Donma fiixe nu ragoroxi e ma, mange katanyi xema daaxi nu saxi e xun na.

⁵ Seyamakonyi nun galanyi xuie nu minima kibanyi kui. Lanpui solofere nu dexema kibanyi ya i. Nee misaalixi Ala Xaxili kamalixi nan na.

⁶ Baa tinse fan nu na kibanyi ya i.

Nimase naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, yae nu na e yatagi nun e kobe ma.

⁷ Nimase singe nu maniyaxi yete nan na, a firin nde nu maniyaxi ningeyore nan na, a saxan nde nu maniyaxi adamadi nan na, a naani nde nu maniyaxi xaruma nan na, naxan jere ma koore ma.

⁸ Na nimase naani birin, gabutenyi senni nu na e ma. Yae fan nu na e be yire birin, e gabutenyie fari nun e bun ma. Koe nun yanyi e nu luma a fala ra,

«Marigi Ala seniyeen,

Marigi Ala seniyeen,

Marigi Ala seniyeen.

A findixi Senbe Kanyi nan na naxan na xoro, to, nun tina.»

⁹ Na nimase naani nu fa Mange matoxo, e mange binya naxan magoroxi kibanyi kui, e mange tantu, naxan jipe a ra abadan,

¹⁰ na fori mōxōnen nun naani, e felenma boxi ma Mange ya i, naxan magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan jipe a ra abadan. E nu e xa mange katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san na, e nu fa a fala,

¹¹ «Muxu Marigi Ala, matoxoe, binye, nun senbe na i tan nan be, barima i tan nan se birin daaxi, i tan nan na birin panigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

5

Buki nde rabife

¹ Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa kibanyi kui, buki nde nu na a xonye, sebeli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi a balanse solofere ra.

² N naxa maleke senbema nde to, a a falama a xui itexi ra, «Nde noma yi buki rabide, nde noma a balansee bade a ma?»

³ Nimase yo mu nu na koore ma, boxi ma, xa na mu a ra boxi bun ma, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato.

⁴ Na kui, n naxa wa a gbegebe ra, barima nimase yo mu nu na, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato.

⁵ Fori nde naxa a fala n be, «I naxa wa, Yuda bonsoe xa yete, naxan findixi Dawuda bonsoe ra, a bara geeni. A tan nan noma na buki nun a balanse solofere rabide.»

⁶ Na temui n naxa Yexeyore to a tixi kibanyi nun na nimase naani nun na forie tagi. Na Yexeyore nu luxi ne alo a kon naxabaxi. Feri solofere nun ya solofere nu na a be, naxee misaalixi Ala Xaxili Seniyenxi kamalixi ra, naxan nu bara xee duniya yire birin ma.

⁷ Yexeyore naxa a maso Ala ra, naxan nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu Ala yirefanyi xonye.

⁸ A to buki masoto, na nimase naani nun na fori moxoren nun naani, e naxa suyidi Yexeyore be. Kora nu na e birin yi ra, a nun surayi sase xema daaxi naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi seniyeentoe xa Ala maxandie ra.

⁹ E naxa beeti neene nde ba, e nu a fala,

«I tan nan daxa yi buki tongode, i tan nan daxa a balanse rabide, barima i bara i yete ba serexe ra, i bara adamadie xunsara Ala be i wuli saabui ra, adamadi naxee kelixi bonsoe birin,

naxee xui birin falama, naxee fatanxi jamanε nun si birin na.

¹⁰ I bara na adamadie findi serexedubee ra muxu Marigi Ala be.

I bara e raso Ala xa mangeya niini bun ma.

E fama ne duniya yamaride.»

¹¹ Na temui n naxa maleke wulu wulu wuyaxi to, n naxa e xui me Ala xa kibanyi, na forie, nun na nimasee rabilinyi.

¹² E naxa a fala e xui itexi ra, «Yexeyore naxan baxi serexe ra, a daxa a xa senbe, bannaya, lonni, noe, binye, matoxoe, nun tantui soto.»

¹³ Nimase naxan birin na koore ma, boxi fari, boxi bun ma, baa ma, a nun daalise birin, n nee birin xui me ne, e nu fa a fala, «Matoxoe, binye, tantui, nun senbe na Ala be naxan magoroxi kibanyi kui, a nun Yexeyore be abadan.»

¹⁴ Na nimase naani naxa a ratin, «Amina.» Forie naxa e felen boxi ma, e Ala nun Yexeyore batu.

6

Buki balanse

¹ N naxa Yexeyore to buki balanse singe rabi ra. N naxa nimase nde xui me kelife na nimase naani tagi. A xui senbe nu gbo alo galanyi. A naxa a fala, «Fa.»

² Na dangi xanbi, n naxa soe fiixe nde to, xali suxuxi a ragima yi, mange katanyi saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a man xa sa geeni.

³ A to buki balanse firin nde rabi, n naxa nimase firin nde xui me. A naxa a fala, «Fa.»

⁴ Soe gbeeli naxa mini. E naxa a ragima yamari a xa bojesa ba duniya kui, alako adamadie xa nu e bore kon naxaba. Santidegema belebele naxa so a yi ra.

⁵ A to buki balanse saxan nde rabi, n naxa nimase saxan nde xui

mε. A naxa a fala, «Fa.» N naxa soe fɔɔrɛ to. Sikeeli nu suxuxi a ragima yi ra.

⁶ N naxa xui nde mε na nimase naani tagi, «Mengi kilo keren sare lanma lɔxɔε keren wali sare nan ma. Fundenyi maniyε kilo saxan lanma lɔxɔε keren wali sare nan ma. I naxa ture nun weni xun nakana.»

⁷ A to buki balanse naani nde rabi, n naxa na nimase naani nde xui mε. A naxa a fala, «Fa.»

⁸ N naxa soe burexe xinde daaxi to. A ragima xili nε «Faxe,» laaxira nu biraxi a fɔxɔ ra. Nɔε naxa so e yi ra dunija sɛeti keren xun ma a sɛeti naani ya ma, alako e xa mixie faxa santidegema ra, kaame ra, wuganyi ra, a nun sube xaapexie ra, naxee na wula i.

⁹ A to buki balanse suuli nde rabi, n naxa mixie nii to serexebade bun ma, mixi naxee kɔn nu bara raxaba barima e nu birama Ala xa masenyi nan fɔxɔ ra, e findi a xa seedee ra.

¹⁰ E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi seniyenxi nondi fale, i bunma han temui mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu gbe xa jɔxɔ dunija mixie ma naxee bara muxu faxa?»

¹¹ Donma kuye fiixe naxa so e birin yi ra. Mixi nde naxa a fala e be e xa mame ti sinden, han e walibooree nun e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee lanma e xa faxa alo e tan.

¹² A to buki balanse senni nde rabi, bɔxi naxa seren senbe ra, soge naxa ifɔɔrɔ alo sunnun donma fɔɔrɛ, kike naxa lu alo wuli,

¹³ tunbuie naxa bira bɔxi ma, alo foye belebele xɔre bogi rabi-rama ki naxe.

¹⁴ Koore naxa ba na, alo keedi makuntanma ki naxe a xa ragata. Geyae nun surie fan naxa keli e yire.

¹⁵ Dunija mangεe, kuntigie, sɔɔri yararatie, bannaε, senbemaε, konyie, nun lasirie, e

birin naxa e nɔxun yilie kui a nun geya gεmεe longori ra.

¹⁶ E nu fa a fala geyae nun fanyee be, «Wo bira muxu ma, wo xa muxu nɔxun Ala ma, naxan magoroxi mangε kibanyi kui, a nun Yεxεeyɔrε xa xɔne ma.»

¹⁷ E xa xɔne lɔxɔε xungbe bara a li. Nde nɔma a yetε ratangade na ma?

7

Ala xa jama

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke naani to, e tixi dunija tunxui naani ra. E nu dunija foye naani ratima, alako foye naxa mini bɔxi ma, baa ma, xa na mu sansie ma.

² N naxa maleke gbete fan to a kelife sogetede mabiri, Ala Nijε xa tɔnxuma suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui itexi ra, na maleke naanie be, naxee nu yamarixi fe xɔne rabade bɔxi nun baa ra,

³ «Wo naxa wo belexe din bɔxi nun baa nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa ge tɔxunma sade Ala xa walikeε tigi ma.

⁴ N naxa na walikeε konti xasabi mε, Ala xa tɔnxuma saxi naxee ma. E findi mixi wulu keme wulu tongo naani nun wulu naani nan na, kelife Isirayila bɔnsɔε birin ya ma.

⁵ Mixi wulu fu nun firin Yuda bɔnsɔε ya ma naxee matɔnxumaxi,

mixi wulu fu nun firin Ruben bɔnsɔε ya ma,

mixi wulu fu nun firin Gadi bɔnsɔε ya ma,

⁶ mixi wulu fu nun firin Aseri bɔnsɔε ya ma,

mixi wulu fu nun firin Nafatali bɔnsɔε ya ma,

mixi wulu fu nun firin Manasi bɔnsɔε ya ma,

⁷ mixi wulu fu nun firin Simeyɔn bɔnsɔε ya ma,

mixi wulu fu nun firin Lewi bɔnsɔε ya ma,

mixi wulu fu nun firin Isakari bɔnsɔε ya ma,

8 mixi wulu fu nun firin Sabulon
bõnsõe ya ma,

mixi wulu fu nun firin Yusufu
bõnsõe ya ma,

mixi wulu fu nun firin Bun-
yamin bõnsõe ya ma naxee
matõnxumaxi.»

9 Na dangi xanbi, n naxa pama
gbegbe to, naxan mu nu nõma
kõtide, kelife si birin, bõnsõe
birin, xabile birin, nun xui birin.
E nu tixi Ala xa kibanyi nun
Yexeyõre ya i, donma kuye fiixe
ragoroxi e ma, tugi fense suxuxi e
yi.

10 E naxa a masen e xui itexi
ra, «Kisi na muxu Marigi Ala be
naxan magoroxi kibanyi kui, nun
Yexeyõre be.»

11 Malekee nu tixi kibanyi, forie
nun nimase naanie rabilinyi, e
naxa e yatagi rafelen bõxi ma, e
Ala batu

12 yi fe fale ra, «Amina.
Matõxõe, nõre, lõnni, tantui,
binye, nõe fanyi, nun senbe na
muxu Marigi Ala nan be abadan.
Amina.»

13 Na temui fori nde naxa n
maxõrin, «Nde na na mixie ra
donma fiixe ragoroxi naxee ma? E
kelixi minden?»

14 N naxa a yaabi, «N Marigi, i
tan nan a kolon.» A naxa a masen
n be, «Mixie nan e ra, naxee kelixi
na jaxankate xungbe kui. E bara
e xa donmae xa Yexeyõre wuli ra,
na nan a toxi e xa donmae fiixexi.

15 Na nan a toxi e tixi Ala xa
kibanyi ya i, e fa a batu kõe nun
yanyi a xa hõrõmõlingira kui. E
na Ala xa niini bun ma, naxan
magoroxi kibanyi kui.

16 Kaame nun ye xõli mu e sux-
uma sõnõn, soge nun kuye fure
mu e tõõrõma sõnõn,

17 barima Yexeyõre naxan na
kibanyi seeti ma, na nan fama e
degede, a e xun ti kisi ye yire
ra. Ala fama ne e yaye birin
nafurukude.»

8

Buki balanse solofere nde rabife

1 A to buki balanse solofere nde
rabi, kuye naxa lu yen waxati tagi
jõndõn bun ma.

2 N naxa maleke solofere to,
naxee nu tixi Ala ya i, sara
solofere naxa so e yi ra.

3 Maleke gbetẽ naxa fa, a
ti serexebade fari, surayi sase
xema daaxi nu na a yi ra. E
naxa surayi gbegbe so a yi ra,
a nun seniyeõtõe birin xa Ala
maxandie ra. A naxa na surayi
gan serexebade xema daaxi ma
Ala xa kibanyi ya i.

4 Surayi tuuri naxa te Ala ya i, a
nun seniyeõtõe xa Ala maxandie,
kelife maleke belexe.

5 Maleke naxa surayi ganse
tongo, a naxa serexebade te sa
a kui, a fa a woli dunija ma.
Galanyie naxa bula, xui naxa me,
seyamakõnyie naxa mini, bõxi
naxa seren.

6 Maleke solofere, sarae nu na
naxee yi ra, nee naxa keli, e xa
sarae fe.

7 Maleke singe to a xa sara
fe, balabalanyi nun te naxa goro
dunija ma, e masunbuxi wuli
ra. Bõxi itaxunxi saxan na, na
dõxõde saxan nde naxa gan. Wuri
bilie itaxunxi saxan na, na dõxõde
saxan nde naxa gan. Nooge xinde
birin naxa gan.

8 Maleke firin nde to sara fe,
geya xungbe, te naxan ganfe, a
naxa sin baa ma. Baa itaxunxi
saxan na, na dõxõde keren naxa
findi wuli ra.

9 Baa nimasee itaxunxi saxan
na, na dõxõde saxan nde naxa
faha. Kunkue itaxunxi saxan na,
na dõxõde saxan nde fan naxa
kana.

10 Maleke saxan nde to sara
fe, tunbui dexexi belebele naxa
bira. Xuree itaxunxi saxan na, na
tunbui naxa bira na saxan nde ma
a nun dulonyie ma.

11 Na tunbui xili ne «Xõne.»
Dunija ye itaxunxi saxan na, na

dɔxode saxan nde to findi xone ra, adamadi gbege naxa faxa na ma.

¹² Maleke naani nde to sara fe, soge, kike, nun tunbui itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde naxa findi dimi ra. Nde naxa ba yanyi nun kɛ xa naiyalanyi ra.

¹³ Na temui n naxa xaruma nde xui me koore ma, a naxa a fala a xui itexi ra, «Naxankate na dunija mixie be, naxankate na e be sara fe temui, maleke saxanyie fama naxee fede.»

9

Malekee xa sara fe dɔnxɔee

¹ Maleke suuli nde to sara fe, n naxa tunbui to bira ra boxi kelife koore ma. E naxa yili tilinxi naade saabi so a yi ra.

² A naxa na yili naade rabi, tuuri gbege naxa mini a kui alo te belebele tuuri han soge naxa makoto, kuye naxa idimi.

³ Tugumie naxa mini tuuri kui, e fa goro boxi ma. E nu bara senbe soto alo tali.

⁴ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa din boxi jooge ra, nun se xinde, a nun wuri bili yo ra. A nu lanma e xa adamadie gbansan nan tɔɔɔ Ala xa tɔnxuma mu saxi naxee tigi ma.

⁵ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa adamadie faxa, e xa e tɔɔɔ tun kike suuli bun ma. E nu mixi bunma ne alo tali.

⁶ Na lɔxɔee, mixie faxe xoli mawama ne na tɔɔɔe xa fe ra, kɔnɔ e mu nɔma faxade. Faxe xoli e saxuma ne, kɔnɔ faxe a makuyama ne e ra.

⁷ Na tugumie maniyaxi soe nan na, naxee rawalima gere kui. Mange katanyi xɛema daaxi nu dusuxi e xun na, e yatagie nu luxi ne alo mixie.

⁸ E xunxɛe nu luxi ne alo ginɛe xunxɛe. E jinyie nu luxi ne alo yete jinyie.

⁹ Wure makantase nu na e kanke ma, e gabutenyie nu xui

raminima alo soori ragise xui, soe gbege naxan bendunma.

¹⁰ E xuli nu mixi bunma alo tali, na xone nu fa mixi tɔɔɔ kike suuli bun ma.

¹¹ E xa yarerati nu findixi na yili tilinxi xa maleke nan na, naxan xili nu falaxi Eburu xui «Abadon,» a nu falaxi Gireki xui «Apoliyon,» na nan na ki «Yire Kanɛ.»

¹² Naxankate singe bara dangi, firin nan luxi.

¹³ Maleke senni nde to sara fe, n naxa xui nde me kelife sɛɛɛɛbade xɛema daaxi feru tunxun naanie ma, naxan na Ala ya i.

¹⁴ Na xui naxa a fala maleke senni nde be, sara nu suxuxi naxan yi, «Na maleke naani rabɛpin, naxee xirixi Efirati xure ma.»

¹⁵ Na maleke naanie nu na waxati yati nan mamɛma, alako e xa adamadi ndee faxa. Adamadie itaxunxi saxan na, e xa na dɔxode saxan nde faxa. E naxa fulun na wali xili ma.

¹⁶ Na soe rafi gali xasabi nu dangi miliyon keme firin na. N naxa na konti me.

¹⁷ Na laamatunyi kui n naxa na soe nun e ragie to. E kanke makantase nu maɔngixi ne a gbeeli, a fɔɔɔe, nun a nerefunyi daaxi. Soe xunyi nu luxi alo yete xunyi. Te, tuuri, nun soda nu minima e de kui.

¹⁸ Dunija mixi itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde naxa faxa na gbaloe saxanyi mɔoli ra: te, tuuri, nun soda naxan nu minima e de kui.

¹⁹ Na soe senbe nu na e de nun e xuli nan kui. E xuli nu maniyaxi boximase nan na, xunyi nu na a be naxan mixi tɔɔɔma.

²⁰ Mixi naxee mu faxa na gbaloe saabui ra, e mu gbilen e xa wali kobie fɔxɔ ra. E nu jinnee nan batuma, a nun kuyee xɛema daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli daaxi, gemɛ daaxi, nun wuri daaxi, naxee mu nɔma se tode,

naxee mu noma fe mede, naxee mu noma jereede.

²¹ Na mixie mu gbilen e xa faxa tife foxo ra, e xa manduru walie, e xa fe jaaxie, nun e xa mujee xa fe foxo ra.

10

Malekee xa buki lanmadi

¹ N naxa maleke senbema gbetɛ to goro ra kelife koore nuxui kui. Senkui nu na a xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama alo soge, a sanyie nu maniyaxi te nan na.

² Buki lanmadi nu na a belexe, a rabixi. Maleke yirefanyi sanyi nu tixi baa fari, boore fan nu tixi xare ma.

³ A naxa a xui ramini senbe ra, naxan maniya yete xui ra. Galanyi solofere naxa a xui ratin.

⁴ Na galanyi solofere xui to mini, n nu wama na sebefe, konɔ xui nde naxa keli koore ma, a a fala n be, «Galanyi solofere xa masenyi noxun, i naxa a sebe.»

⁵ Maleke naxan sanyi nu tixi baa nun xare fari, a naxa a yirefanyi belexe itala koore ma,

⁶ a fa a kali Ala ra naxan jipe a ra abadan, naxan koore, boxi, nun baa daa, a nun e kui se birin. A naxa a masen a waxati mu fa dugundife sonon.

⁷ Maleke solofere nde na a xa sara fe temui naxe, Ala gundo fama ne kamalide alo a nu bara a masen a xa konyi namijonmee be ki naxe.

⁸ Na xui naxan nu bara woyen n be kelife koore ma, na man naxa a masen n be, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo naxan na maleke belexe, maleke naxan sanyi tixi baa nun xare fari.»

⁹ N naxa siga na maleke yire, n fa a maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra. A naxa a fala n be, «I xa a tongo, a don. A xone rasoma ne i furi, konɔ a joxunma ne i de kui alo kumi.»

¹⁰ N naxa na buki lanmadi tongo maleke belexe, n naxa a don. A nu

joxun n de kui alo kumi, konɔ a to n furi kui li, a naxa findi xone ra.

¹¹ Na temui a naxa a fala n be, «A lanma i man xa woyen Ala xili ra jamanee xa fe ra, sie xa fe ra, xui gbetɛ false xa fe ra, nun mange gbegbe xa fe ra.»

11

Taa seniyenxi nun seede firinyie

¹ Maleke nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa horomobanxi nun serexebade maniya, i man xa batulae konti.

² I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbetee fama menni nan tongode, e fa taa seniyenxi kana kike tongo naani nun firin bun ma.

³ N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu keren xi keme firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun donma ragoroxi e ma.

⁴ Na seede firinyie misaalixi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i.

⁵ Xa mixi nde fa wa fe jaaxi rabafe e ra, te nan minima e de kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e toorofe, na kanyi faxama na mooli nan na.

⁶ Senbe na e be koore balanfe ra, alako tune naxa fa e xa namijonme wali raba temui. Senbe na e be ye masarafe wuli ra, a nun fure jaaxi mooli wuyaxi raminife dunipa ma e wama a xon ma temui naxe.»

⁷ Na seede firinyie na ge e xa seedejoxoya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a no e ra, a e faxa.

⁸ E furee sama ne taa belebele malande, e Marigi banban wuri magalanbuxi ma dennaxe. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira.

⁹ Mixie kelima si, bõnsõe, xui, nun jamane birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

¹⁰ Mixie fama sɛɛwade dunija ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namijõnme firinyie nu bara mixie tõõõ. E se ndee fi e booree ma na sɛɛwe xa fe ra.

¹¹ Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyi ra.

¹² Na seedee naxa xui senbema nde me kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» E naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya xõri.

¹³ Na temui, bõxi naxa seren. Taa itaxunxi fu ra, na dõxõde fu nde naxa bira. Na bõxi xa serenyi naxa mixi wulu solofere faxa, mixi dõnxõe naxa kaaba, e fa Ala matõxõ, naxan na koore ma.

¹⁴ Naxankate firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

¹⁵ Maleke solofere nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «Mangeya naxan nu na dunija ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangeya buma ne abadan.»

¹⁶ Na fori mõxõnen nun naani, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen bõxi ma, e Ala batu.

¹⁷ E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Senbe Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i senbe magaaxuxi ramini, i xa mangeya xa ti dunija.

¹⁸ Namanee nu bara xõõõ, kõõõ i xa xõõõ bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima ne, i xa konyi namijõnme e sare sõtõma ne, a nun seniyentõe, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimedie nun forie.

Naxee bara dunija kana, e fan xun nakanama ne.»

¹⁹ Ala xa horomõlingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saate kankira to naxan na horomõlingira kui. Na temui seyamakõnyie, galanyi xuie, bõxi serenyi, nun balabalanyi belebele naxa mini senbe ra.

12

Gine, dimedi, nun sube magaaxuxi

¹ Tõnxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na gine nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na alo mange katanyi.

² A nu na gbelegbelefe tõõõe kui, barima a nu na di barife a tɛɛgexi naxan ma.

³ Tõnxuma gbete fan naxa mini koore ma. Sube magaaxuxi xungbe nde nu na, a gbeelixi alo te, xunyi solofere nu na a be, a nun feri fu. Mange katanyie nu na a xunyi solofere birin fari.

⁴ Tunbui itaxunxi saxan na, a xuli naxa din na dõxõde saxan nde ra, a e woli bõxi ma.

Sube magaaxuxi naxa keli, a fa ti gine ya i naxan nu na di barife, alako a xa na diyõõõ don.

⁵ Gine naxa di xeme bari, naxan fama si birin yamaride a xõõõõõ ra. Gine to di bari, na di naxa te Ala yire, a xa mange kibanyi na dennaxe.

⁶ Gine naxa a gi, a siga yire nde gbengberenyi ma Ala nu bara naxan yaillan a be, alako a xa balo menni xi wulu keren xi keme firin nun tongo senni bun ma.

⁷ Gere naxa mini koore ma. Minkayilu nun a xa malekee naxa na sube magaaxuxi nun a xa malekee gere,

⁸ kõõõõ na sube mu nõ Minkayilu nun a xa malekee ra. Na kui, sube magaaxuxi nun a xa malekee mu nõ sabatide koore ma sõõõõ.

⁹ E naxa na sube magaaxuxi xungbe woli bõxi ma, a nun a

xa malekee. A tan nan findixi na bɔximase fori ra, naxan xili Ibulisa, xa na mu a ra Sentane. A bara dunija birin madaxu.

¹⁰ Na temui, n naxa xui itexi me koore ma, a a falama, «Yakosi, kisi temui bara a li, muxu Marigi Ala senbe nun a xa mangeya, nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya bara fa, barima naxan nu muxu ngaxak-erenyie kalamuma muxu Marigi Ala ya i kɔe nun yanyi ra, na bara bira.

¹¹ Muxu ngaxakerenyie xutu sotoxi a ma Yexeyore wuli nun e xa seedeɔɔɔya nan saabui ra. E mu kankan e xa simaya ma, e mu gaaxu faxe ya ra.

¹² Na kui, koore nun naxee sabatixi naa, e xa jɛlexin. Kɔnɔ ɔaxankate bara lu bɔxi nun baa ma, barima Ibulisa bara bira wo mabiri.

A xɔnɔxi barima a bara a kolon a temui gbegbe mu luxi a be kɔre.»

¹³ Sube magaaxuxi to a kolon, e bara a woli bɔxi ma, a naxa bira na gine fɔxɔ ra, naxan na di xeme bari.

¹⁴ Kɔnɔ xaruma gabutenyi naxa lu na gine be, alako a xa tungan sigafe ra gbengberenyi ma, a luma balo ra dennaxe waxati saxan nun a tagi bun ma. Menni a nu bara makuya na bɔximase ra.

¹⁵ Kɔnɔ bɔximase naxa xure ramini a de kui, a xa gine madula.

¹⁶ Na temui bɔxi naxa na xure ye min, sube magaaxuxi nu bara naxan namini a de kui, alako a xa na gine rakisi.

¹⁷ Sube magaaxuxi to xɔnɔ na gine ma, a naxa siga na gine bɔnsɔe dɔnɔɔe gerede, naxee Ala xa seriye rabatuma, e man la Isa xa seedeɔɔɔya ra.

¹⁸ Na sube magaaxuxi naxa ti baa de ra meyenyi fari.

13

Sube naxan texi ye xɔra

¹ Na dangi xanbi n naxa sube magaaxuxi nde to te ra ye xɔra, feri fu na a xunyi solofere ma, mange katanyie dɔxɔxi na feri fu fari. Marasoto xilie fan nu sebexi a xunyi ma.

² Na sube magaaxuxi nu maniyaxi barate nan na, a sanyie senbe nu gbo, a de nu luxi ne alo yete de. Na sube magaaxuxi naxa a senbe, a xa nɔe, nun a xa kibanyi lu sube boore yi ra.

³ Fi jaaxi to lu a xunyi keren ma, a naxa yalan. Na fi to mu a faha, dunija naxa kaaba, e birin naxa bira a fɔxɔ ra.

⁴ Dunija mixie naxa tuubi sube magaaxuxi be, barima a tan nan nu bara nɔe so sube boore yi ra. E man naxa tuubi sube boore be, e nu a fala, «Nde maniya yi sube ra, nde noma a gerede?»

⁵ Na sube naxa nɔe soto a xa yete igboe masenyi nun marasotoe fale ra. A naxa nɔe soto, a xa wali kike tongo naani nun firin bun ma.

⁶ A naxa Ala rasoto, a Ala xili kana, a Ala xa hɔrɔmolingira rasoto, a nun naxee sabatixi koore ma.

⁷ A naxa nɔe soto alako a xa seniyeɔe gere, a xa nɔ e ra. A naxa nɔe soto bɔnsɔe, si, xui, nun jamaɛ birin xun ma.

⁸ Dunija mixi birin fama tuubide a tan nan be, naxee xili mu sebexi Yexeyore kon naxabaxi xa kisi buki kui kabi dunija fole.

⁹ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati yi masenyi ra.

¹⁰ Konyiya ragirixi mixi naxan ma, a sigama ne konyiya kui. Santidegema faxe ragirixi mixi naxan ma, na kanyi fan faxama ne santidegema ra. Seniyeɔe

xa tunnabexi nun danxaniya kolonma na nan kui.

¹¹ Na dangi xanbi n man naxa sube magaaxuxi gbete to a tefe boxi bun ma, feri firin nu na a be alo yexee, a nu woyenma alo sube magaaxuxi.

¹² A nu na sube magaaxuxi singe senbe nan nawalife na ya xori, a a niya dunija mixi birin xa tuubi na sube magaaxuxi singe be, naxan xa fi jaaxi nu bara yalan.

¹³ A nu luma kaabanakoe belebele raba ra, han a te ragoro boxi ma kelife koore ma mixie ya xori.

¹⁴ A to na senbe soto, a naxa dunija mixie madaxu a xa kaabanakoe ra na sube magaaxuxi singe ya xori. A naxa a fala dunija mixie be e xa kuye yailan naxan maniya na sube magaaxuxi singe ra, naxan nu bara maxono santidegema ra, kono a mu faxa.

¹⁵ E to na kuye yailan, a naxa noe soto a xa a niya na kuye xa woyen, mixi birin xa faxa naxan mu tuubima na kuye be.

¹⁶ A naxa yaamari fi, dimedie nun forie, bannae nun setaree, lasirie nun konyie, tonxuma xa sa e birin yirefanyi belexe ma, xa na mu e tigi ma,

¹⁷ alako mixi matonxumataree naxa sare so, e naxa sare mati. Na tonxuma findixi sube xili nan na, xa na mu a ra yi konti nan findixi xili ra.

¹⁸ Lonni na naxan be, a xa na konti kolon, barima a adamadi xa fe masenma. Na konti naxan findixi xili ra a findixi keme senni, tongo senni nun senni nan na.

14

Yexeyore nun a xa mixi rak-isixie

¹ N to n ya rage, n naxa Yexeyore to a tixi Siyoni geya fari. Mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani nu na a seeti ma, Yexeyore xili nun a Baba xili sebexi e tige ma.

² N naxa xui nde me koore ma, alo xure xungbe, xa na mu a ra alo galanyi. A nu luxi ne alo mixie nan nu kora bonbofe.

³ E nu na beeti neene bafe mange kibanyi ya i, a nun na ni-mase naani nun na forie. Mixi yo mu nu noma na beeti matinkande, fo na dunija mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani naxee xun nu bara sara.

⁴ E mu nu yene rabaxi gine ra, e nu seniyen. E birama na Yexeyore foxo ra yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi, alako e xa findi Ala gbe nun Yexeyore gbe ra, alo serexe singe naxan bama Ala be xe xaba temui.

⁵ E de mu nu wule falaxi, marakorosi yo mu nu e ma.

⁶ N naxa maleke gbete to a jere ra koore ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra dunija mixie be, si, bonsoe, xui, nun jamanee birin be abadan.

⁷ A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa a matoxo, barima a xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a be, naxan koore, boxi, baa, nun dulonyie daaxi.»

⁸ Maleke firin nde nu biraxi a foxo ra, a nu fa a fala, «Babilon belebele bara bira. Babilon bara bira, naxan jamanee rasiisixi a xa fe jaaxie ra.»

⁹ Maleke saxan nde nu biraxi e foxo ra, a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde a igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li tonxuma na a tigi ma, xa na mu a belexe ma,

¹⁰ na kanyi fan Ala xa xone kolonma ne, a fa lu alo siisila naxan beere xoxoxe minxi. A fama toorode te nun soda xora, maleke seniyenxie nun Yexeyore ya xori.

¹¹ Tuuri naxan tema na te xora a mu jonma abadan. Na mixie, naxee e igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li na sube xili

tonxuma saxi e ma, na kanyie mu malabui sotoma koe nun yanyi.

¹² Seniyentoe xa tunnabexi nan na ki, naxee Ala xa seriye raba-tuma, naxee danxaniyaxi Isa ma.»

¹³ N naxa xui nde me koore ma a falafe ra, «I xa a sebe a seewe na mixie be, naxee faxama Ala xa fe kui yakosi han dunija rajonyi.» Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen, «Iyo, nondi na a ra. E lan e xa e malabu e xa wali xoroxoe ma, e xa na wali sare soto.»

¹⁴ N naxa nuxui fiixe to. Daali nde nu magoroxi a fari, naxan maniya adamadi ra. Mange katanyi xema daaxi nu saxi a xun ma, warate xепенxi nu na a belexe.

¹⁵ Maleke gbete naxa mini horomolingira kui, a a fala a be a xui itexi ra, «I xa warate rawali, xe xaba, barima na waxati bara a li, dunija xe xa xaba.

¹⁶ Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa warate rawali dunija ma, dunija xe naxa xaba.»

¹⁷ Maleke gbete naxa mini koore horomolingira kui, warate xепенxi nu na a belexe.

¹⁸ Maleke gbete, naxan nu te yamarima, a naxa keli serexebade yire, a a fala a xui itexi ra warate xепенxi kanyi be, «Warate xепенxi rawali, weni bogie xaba dunija, barima e bara mo.»

¹⁹ Na maleke naxa warate rawali, a fa dunija weni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xone e maboronma dennaxe.

²⁰ Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo keme saxan na, a xa tilinyi fan soe de suxuma.

15

Maleke solofere nun gbaloe donxoe

¹ Na dangi xanbi, n man naxa tonxuma xungbe to naxan bara n de ixara. Maleke solofere naxa

mini gbaloe donxoe solofere ra, Ala xa xone kamalima naxee ra.

² N naxa baa nde to, a luxi alo diyaman, a sunbuxi te ra. Mixi naxee nu bara no na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa konti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa korae nu na e belexe.

³ E nu Ala xa konyi Munsa xa beeti nan bama, a nun Yexeyore xa beeti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Senbe Kanyi, i xa walie senbe gbo! E makaaba! Dunija Mange, i xa kira nondi na a ra, a man tinxin.

⁴ Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matoxoma? I keren peti nan seniyen. Namane birin fama ne e magorode i be, barima i bara i xa tinxinyi makenen.»

⁵ Na to dangi, n naxa Ala xa horomolingira rabixi to koore ma, saate kankira na naxan kui.

⁶ Maleke solofere, toore donxoe solofere nu na naxee yi ra, e naxa mini horomolingira kui, serexedube dugi fiixe mayanbaxie ragoroxi e ma, beleti xema daaxi balanxi e kanke ma.

⁷ Nimase keren na nimase naani ya ma, a naxa tonbili xema daaxi solofere so na maleke solofere yi ra. Na tonbilie nu rafexi Ala xa xone nan na, Ala naxan jipe a ra abadan.

⁸ Tuuri naxa horomolingira rafe Ala xa nore nun a senbe xa fe ra. Mixi yo mu nu noma sode horomolingira kui, fo toore solofere xa wali xa kamali naxee nu na maleke soloferee yi ra.

16

Tonbili solofere

¹ N naxa xui xungbe nde me, naxan kelixi horomolingira kui, a a falama malekee be, «Wo siga, wo xa Ala xa xone tonbili soloferee ifili dunija ma.»

² Maleke singe naxa siga, a sa a xa tonbili ifili dunija ma. Na kui,

fi jaaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tɔnxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye be naxan yailanxi a misaali ra.

³ Maleke firin nde naxa a xa tɔnbili ifili baa ma. Baa naxa lu alo mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxa, naxee nu na baa ma.

⁴ Maleke saxan nde naxa a xa tɔnbili ifili xuree nun dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra.

⁵ N naxa maleke xui me, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan seniye, i bara kiiti tinxinxi sa,

⁶ barima e nu bara seniyeɗɗe nun namijɗɗe wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki ne.»

⁷ N naxa serexebade fan xui me. A naxa a fala, «Iyo, Ala Senbe Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nɗɗi nan na.»

⁸ Maleke naani nde naxa a xa tɔnbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari soto a xa adamadie gan a te ra.

⁹ Wuyenyi jaaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasoto, naxan na tɔɔre birin nasanbaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matɔxode.

¹⁰ Maleke suuli nde naxa a xa tɔnbili ifili na sube xa kibanyi ma. A xa mangeya naxa lu dimi kui, mixie naxa e nenyie xin paxankate ma,

¹¹ e fa Ala xili rasoto, naxan na koore ma, e xa tɔɔre nun e xa fie xa fe ra. E tondi gbilende e xa wali kobie foxo ra.

¹² Maleke senni nde naxa a xa tɔnbili ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa xara, alako a xa findi kira ra mangee be, naxee fama kelife sogetede.

¹³ N naxa jinne seniyeɗɗe saxan to mini ra na sube magaaxuxi de kui, na sube boore de kui, a nun na namijɗɗe wule fale de kui. Na jinne nu maniyaxi xuyee nan na.

¹⁴ Sentane xa jinne nan nu e ra, naxee tɔnxumae rabama, e

man sigama dunija mangee maxilide, alako e xa e malan, e xa gere so Ala Senbe Kanyi xa loxo xungbe ma.

¹⁵ «Wo bara a to, n fama terenna nan na, alo mujeti a gbe wali rabama ki naxe. Seewe na mixi be naxan mu xima, naxan mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a mageli ra, alako a naxa yaagi.»

¹⁶ Jinne naxa dunija mangee malan yire nde naxan xili falama Eburu xui ra «Aramagedon.»

¹⁷ Maleke solofere nde naxa a xa tɔnbili ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini horomolingira kui Ala xa kibanyi mabiri, a a masen, «A bara non.»

¹⁸ Galanyi naxa bula, xui naxa mini, seyamakonyie naxa mini, boxi naxa seren, naxan maniye mu nu raba sinden kafi dunija folɗe.

¹⁹ Na taa xungbe naxa kana alo se naxan giraxi doxo saxan. Dunija taa birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilon taa gbe ma, a weni tɔnbili fi a ma a xa Ala xa xone mankanɗe min.

²⁰ Surie nun geyae naxa loe.

²¹ Balabalanyi belebelee naxa keli koore ma, e bira mixie ma. A xori keren binya kilo tongo saxan nun naani jɗɗon. Mixie naxa Ala xili rasoto na balabalanyi xa fe ra, barima na tɔɔre nu gbo a gbe ra.

17

Babilon xa kane

¹ Na dangi xanbi, maleke keren naxan nu na na maleke tɔnbili kanyi solofere ya ma, a naxa a fala n be, «Fa be, alako n xa langoe xungbe xa kiiti masen i be, na langoe naxan doxoxi xure xungbee de ra.»

² Dunija mangee nun na langoe gine naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa bira fe jaaxie foxo ra han e naxa lu alo siisilae.

³ Na maleke naxa laamatunyi nde masen n be. N naxa gine nde to gbengberenyi ma, a doxo xi sube gbeeli fari, marasoto xilie nu sebexi naxan ma. Xunyi solofere nu na a ma, feri fu tixi a xun ma.

⁴ Na gine nu maxirixi donma gbeeli tofanyi nan na, konmagore, belexerasoe, nun xurunde tofanyie nu na a yi ra naxee yailanxi xema nun geme tofanyie ra. Pooti xema daaxi suxuxi a yi ra, fe xonxi seniyentaree nu na a kui, naxee misaalixi a xa wali jaaxi ra.

⁵ Xili nde sebexi a tigi ma gundo daaxi: «Babilon xungbe, yenelae nun fe jaaxie nga.»

⁶ N naxa na gine to, a siisixi seniyentoe wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra. N to a to, n de naxa ixara ki fanyi.

⁷ Na maleke naxa a fala n be, «Munfe ra i de ixaraxi? N fama ne yi gundo tagi rabade i be, yi gine xa fe ra nun yi sube xunyi solofere nun feri fu kanyi xa fe ra a doxo xi naxan fari.

⁸ I sube naxan to, a nu na na, kon a mu na yakosi. A fama ne tede yili tilinxi kui, a fa bono. Adamadi naxee xili mu sebexi kisi buki kui, kabi dunja fole, e kaabama ne yi sube xa fe ra, barima singe a nu na, yakosi a mu na, kon temui naxan sa fama, a man minima ne.»

⁹ Xaxilima noma yi fahaamude: Na xunyi solofere misaalixi geya solofere nan na, gine doxo xi naxee fari.

¹⁰ Nee man misaalixi mange solofere nan na. Suuli bara bira, keren na na, boore mu nu fa sinden. A na fa, a buma ne dondoronti.

¹¹ Sube naxan nu na na, kon a mu na yakosi, na misaalixi mange solomasaxan nde nan na. A fan na na na mange solofere nan ya ma naxan fama bonode.

¹² Na feri fu i naxee toxi, nee fan misaalixi mange fu nan na, naxee mu nu mangeya soto sinden. E tan

nun na sube, e fama mange noe nan soto de waxati keren bun ma.

¹³ E waxonfe birin lan. E e xa senbe nun e xa mangeya ragbilenma ne na sube ma.

¹⁴ E Yexesyore gerema ne, kon Yexesyore nan geenima, barima a tan nan findixi marigie Marigi ra, mangee xa Mange. A xa mixi sugandixie, a xa danxaniyatoe na a seeti ma.

¹⁵ A naxa a fala n be, «Na xuree i naxee toxi, na langoe gine doxo xi xure naxee de ra, e misaalixi jamanee, bonsoe, sie, nun xue nan na.

¹⁶ Na feri fu nun na sube, i naxee toxi, e na langoe gine xonma ne. E fama ne se birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e a sube don, e a donxoe woli te xora,

¹⁷ barima Ala nan a ragirixi e xa a waxonfe raba. E xa e xa mangeya ragbilen na sube ma, han Ala xa masenyi kamalima temui naxe.

¹⁸ Na gine i naxan toxi, a misaalixi dunja mangee xa mangataa xungbe nan na.»

18

Babilon birafe

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke gbete to goro ra keli koore ma. Noe xungbe nu na a yi, a xa noe naxa dunja iyalan.

² A naxa a fala a xui itexi ra, «Babilon xungbe bara bira. Babilon bara bira, a bara findi jinnee xonyi ra, jinnee seniyentaree nun xoni raharamuxie luma dennaxe.

³ A kanaxi ne barima si birin bara bira a xa fe jaaxie foxo ra. Dunja mangee bara lu a seeti ma a xa wali kobi kui. Dunja yulee fan bara banna a waxonfe saabui ra. E birin luxi ne alo siisilae.»

⁴ N naxa xui gbete me keli koore ma a falafe ra, «N ma pama, wo xa mini a ya ma, alako wo fan naxa

lu a xa yunubie kui, wo xa a xa tōore fan soto.

⁵ A xa yunubie bara gbo a gbegbe ra. Ala bara ratu a xa tinxintareya birin ma.

⁶ Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma doxo firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa na raba a tan fan na doxo firin.

⁷ A waxonfe xun to nu masaxi temui birin, wo fan xa a xa tōore xun masa na ki, a xa sunnun, barima a a fala ne a boje kui, <Mange ginε nan n na. Kaaje ginε mu na n na, n mu luma sunnunyi kui abadan.>

⁸ Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe tode loxoε keren: faxε, sunnunyi, nun kaame. A ganma ne te ra, barima Marigi Ala Senbema nan a makiitixi.»

⁹ Dunija mange birin naxee bara bira a xa fe jaaxie nun a waxonfee foxo ra, e fama ne wade. E na a to a xa taa na ganfe, e sunnunma ne.

¹⁰ E lu yire makuye barima e gaaxuxi a xa tōore ya ra. E nu fa a fala, «Naxankate na Babilon be. Naxankate na na taa xungbe senbema be. A bara makiiti leeri keren bun ma.»

¹¹ Dunija yulee wama ne a xa fe ra, e sunnunma ne, barima mixi mu na naxan e xa kotee sarama sonon,

¹² kote naxan findixi xεema ra, gbeti, gemε tofanyie, dugi gese daaxi, dugi gbeeli, wuri fanyi, sili jinyi masolixi, wuri fanyi masolixi, yoxui, wure, gemε xoxoxε,

¹³ donse joxunme, surayi mooli birin, labunde, weni, ture, farin fanyi, ningee, yexεεε, soee, soori ragisee, nun konyie.

¹⁴ «I waxonfe birin bara makuya i ra, na se fanyie bara loε i ma. I mu nee sotoma sonon.»

¹⁵ Yule naxee bannaxi a saabui ra, e fan luma ne yire makuye, barima e gaaxuxi a xa tōore ya ra. E wama ne, e lu sunnunyi kui.

¹⁶ E nu a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na a be, naxan nu wama dugi fiixe, dugi gbeeli, xεema, nun gemε tofanyie xon.»

¹⁷ A xa naafuli birin bara kana na waxati kerenyi kui. Kunkui rapereε nun mixi naxan birin kunkui wali nde rabama, e luma ne yire makuye,

¹⁸ e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe ganxi ya ra, «Yi taa, a maniyε mu na.»

¹⁹ E fama ne xube masode e xunyi ma, e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na na taa be kunkui kanyie bannaxi dennaxe. Na taa bara findi gbengberenyi ra na waxati kerenyi kui.»

²⁰ «Naxee na koore, wo xa jlexin na taa xa naxankate xa fe ra. Seniyentōεε, Ala xa xεεrae, nun namijonmεε, wo tan xa jlexin, barima Ala bara wo gberoxo.»

²¹ Na temui maleke senbema nde naxa gemε xungbe tongo naxan nu luxi alo se luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra, «Babilon taa xungbe birama ne a jaaxi ra alo yi gemε. Mixi mu a toma sonon.»

²² «I xa sigie mu mema sonon, naxee sama kōra, xule, nun sara xui ra. Wali xui mu minima i xonyi sonon, maale din xui fan mu luma i xonyi sonon.

²³ Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xonyi sonon. Futi xirimae xa jlexin xui mu mema i xonyi sonon, barima i xa yulee nu bara findi mixi xungbee ra dunija, i bara si birin natantan i xa fe jaaxie saabui ra.

²⁴ Namijonmεε nun seniyentōεε wuli bara mini i xonyi, a nun naxee kon bara raxaba boxi ma.»

19

Ala xa tantui

¹ Na to dangi, n naxa pama xungbe xui me koore ma a fala ra,

«Ala tantu. Kisi, xunnakeli, nun senbe na muxu Marigi Ala be,

² barima a xa kiiti tinxin, a findixi nondi nan na. A bara langoe gine makiiti, naxan nu bara dunija ratantan a xa fe jaaxie ra. Ala bara a xa konyie wuli gberɔɔ a ma.»

³ Nama man naxa a fala a firin nde, «Ala tantu. Babilon tuuri tema ne abadan.»

⁴ Na fori mɔxɔɔn nun naani, nun na nimase naani naxa e felɛn bɔxi, e Ala batu naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe ra, «Amina, Ala tantu.»

⁵ Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala matɔɔ, wo tan naxee gaaxu a ya ra, wo tan dimeɛ nun forie.»

⁶ N naxa nama xungbe xui me naxan senbe gbo alo xure wundu xui, xa na mu a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu, barima Ala Senbe Kanyi, won Marigi Ala bara so a xa mangeya kui.

⁷ Won xa sɛwa, won xa nelexin, won xa a binya, barima Yexɛyɔɔɛ xa futi xiri temui bara a li. A naxan dɔxɔma, a bara ge a yete yailande.

⁸ A naxan dɔxɔma a bara dugi fiixe tofanyi ragoro a ma, naxan misaalixi seniyentɔɛɛ xa kewali tinxinxie ra.»

⁹ Maleke naxa a fala n be, «I xa a sebe, Nelexinyi na mixie be naxee maxilixi Yexɛyɔɔɛ xa futi xiri malanyi.» A naxa a fala n be, «Ala xa nondi nan na ki.»

¹⁰ N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a batu, kɔɔ a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la Isa xa seederɔɔya ra. I xa Ala nan batu. Isa xa seederɔɔya findixi namijɔnme xa masenyi xɔri nan na.»

¹¹ Na dangi xanbi n naxa koore to rabi ra, soe fiixe tixi na, a ragima xili Dugutege nun Nondi

fale. A gere soma tinxinyi nan na, a kiiti sa tinxinyi kui.

¹² A yae nu luxi ne alo te, mange katanyi naxan yailanxi game tofanyi ra nu dusuxi a xun na. A xili sebexi a ma, xili mixi yo mu naxan kolon bafe a tan na.

¹³ A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili ne Ala xa Masenyi.

¹⁴ Koore sɔɔri gali nu biraxi a fɔɔ ra e xa soe fiixe fari, dugi fiixe tofanyie fan nagoroxi e ma.

¹⁵ Santidegema xɛɛnxi nu minixi a de i, alako a xa pamanɛ gere, a xa e yamari sawuri senbema ra, Ala Senbe Kanyi xa xɔne xa kamali.

¹⁶ A sebexi a xa dugi xungbe ma, a nun a tabe ma, «Mangeɛ xa Mange, marigie Marigi.»

¹⁷ N naxa maleke to, a tixi soge fari. A naxa a fala a xui itexi ra xɔni birin be naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa xunnakeli yire,

¹⁸ wo xa mangeɛ sube don, a nun sɔɔri mangeɛ sube, senbemaɛ sube, soe sube, soe ragie sube, lasiri nun konyie sube, dimeɛ nun forie sube.»

¹⁹ N naxa na sube to, a nun dunija mangeɛ nun e xa sɔɔrie. E birin nu malanxi alako e xa na soe fiixe ragima nun a xa sɔɔri gali gere.

²⁰ Soe fiixe ragima naxa na sube jaaxi suxu, a nun na namijɔnme wule fale, naxan nu bara mixie madaxu tɔnxumae ra, sube xa tɔnxuma nu saxi mixi naxee ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye batu. Na firinyie birin naxa woli te nun soda xɔra.

²¹ Santidegema naxan nu minima soe fiixe ragima de kui, a naxa booree faxes, xɔnie fa e sube don.

20

Sentane rapɔnyi

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naade saabi nun yɔlonxɔnyi belebele nu na a yi ra.

² A naxa na sube magaaxuxi suxu, na boximase fori, naxan findixi Ibulisa ra, na nan na ki Sentane. A naxa a xiri, a xa lu na ki je wulu keren bun ma.

³ A naxa a woli yili tilinxu kui, a naade balan, a tonxuma sa naade ma, alako a naxa mini sie madaxude han na je wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.

⁴ N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari soto e xa kiiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e de i Isa xa seederocoya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye be, na sube xili mu nu sebexi e tigi ma, xa na mu a ra e belexe ma. E nu bara keli faxe ma, e jipe, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi seeti ma je wulu keren bun ma.

⁵ Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxe ma sinden, fo na je wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki.

⁶ Nelexinyi nun seniyenyi na mixie be naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu noma e lide sonon. E findima ne Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa serexedubee ra, e fa yaamari ti a seeti ma je wulu keren bun ma.

⁷ Na je wulu keren na kamali temui naxe, Sentane minima ne a xa geeli kui,

⁸ a siga dunjira birin sie madaxude, alo Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma ne alo meyeniyi naxan na baa de ra.

⁹ Sie kelima ne dunjira yire birin, e fa Ala xa pama rabilin a xa taa xanuxi kui. Konon na temui te goroma ne kelife koore ma, a fa e sonto.

¹⁰ Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli te nun soda xora, na sube nun na namijonme wule fale na dennaxe. E jaxankatama ne naa koe nun yanyi ra abadan.

¹¹ Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixe to, Ala magoroxi a kui. Boxi nun koore naxa e gi a ya ra, e loe.

¹² N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimee, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra naxan nu sebexi na bukie kui.

¹³ Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kewali ma.

¹⁴ Faxe nun aligiyama naxa woli te xora, naxan findixi faxe firin nde ra.

¹⁵ Mixi naxan birin xili mu nu sebexi kisi buki kui, e naxa woli te xora.

21

Koore neene nun boxi neene

¹ N naxa koore nun boxi neene to, barima koore nun boxi singe nu bara loe, baa fan mu nu na sonon.

² N naxa taa seniyenxi to, Darisalamu neene, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala seeti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra alo gine naxan sigama a xa mori ralande a xa futi xiri loxe.

³ N naxa xui senbema nde me kelife kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa horomolingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima ne adamadie tagi, e findi a xa pama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi.

⁴ A e yaye birin bama ne. Faxe, sunnunyi, wa xui, nun toore mu luma naa sonon, barima na fe mooli naxee nu na singe ra, nee birin bara jon.»

⁵ Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yakosi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sebe, barima masenyi na a ra naxan findixi nondi ra, a mu kanama abadan.»

⁶ A naxa a fala n be, «A bara nɔn. N tan nan na fe singe nun fe dɔnxɔe ra, a fɔle nun a rapɔnyi. Ye xɔli na naxan ma, n kisi ye fima ne a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na.

⁷ Mixi naxan geenima, a ke nan na ki. N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara findi n ma di ra.

⁸ Kɔnɔ mixi gaaxuxie, danx-aniyataree, mixi jaaxie, faxetie, yenɛlae, mandurulae, kuye ba-tuie, wule false, e birin luma ne te nun soda xɔra. Na findima faxe firin nde nan na.»

⁹ Maleke nde naxan nu na na maleke solofere ya ma, tɔnbili solofere nu na naxee yi ra, mankanɛ solofere saxi e kui, a naxa fa n yire, a a fala n be, «Fa be, n xa Yexɛɛyɔre xa ginɛ masen i be, naxan xa futi fama xiride.»

¹⁰ A naxa n xaxili xanin geya xungbe itexi ma. Menni a naxa na taa seniyanxi masen n be, naxan findixi na Darisalamu ra, naxan nu bara goro kelife koore ma Ala seeti ma.

¹¹ Ala xa nɔre nu na a ma, a nu yanbama alo gɛmɛ tofanyi naxan maniyaxi diyaman na.

¹² A xa tɛtɛ nu ite, naade fu nu firin nu na a ma, maleke fu nun firin nu tixi na naadee ra e makantafe ma. Isirayila bɔnsɔe fu nu firin xili nu sebexi na naadee ma.

¹³ Naade saxan nu na sogetede mabiri, naade saxan nu na kɔɔla mabiri, naade saxan nu na yire-fanyi mabiri, naade saxan nu na sogegorode mabiri.

¹⁴ Taa tɛtɛ nu tixi na gɛmɛ safe fu nun firin nan fari, Yexɛɛyɔre xa xɛera fu nun firin xilie nu sebexi e ma.

¹⁵ Maniyase xɛema daaxi nu na na maleke yi ra, naxan nu wɔyenma n be, alako a xa nɔ taa, a naadee, nun a tɛtɛ maniyade.

¹⁶ Taa kuye, taa igboja, nun taa iteya, a birin nu lanxi kilo

wulu firin, kilo kɛmɛ firin, kilo mɔxɔɔɛn nan ma.

¹⁷ Maleke naxa tɛtɛ fan maniya adama ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan nun senni ma.

¹⁸ Tɛtɛ nu yailanxi gɛmɛ tofanyi nan na naxan maniya diyaman na. Taa tan nu yailanxi xɛema xɔri fanyi nan na naxan tinse alo ye.

¹⁹ Taa tɛtɛ nu tixi gɛmɛ xungbee nan fari. Gɛmɛ tofanyi mɔɔli birin nan nu na gɛmɛ xungbee raxunmaxi. Gɛmɛ xungbe singe raxunmaxi gɛmɛ tofanyi nde nan na naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi gɛmɛ tofanyi nde nan na naxan xili falama safiri, a saxan nde kalisedone, a naani nde emerode,

²⁰ a suuli nde sarodonixi, a senni nde sarodone, a solofere nde kirosolite, a solomasaxan nde berili, a solomanaani nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun keren nde hiyasinti, a fu nun firin nde ametisite.

²¹ Tɛtɛ naade fu nun firin nu yailanxi gɛmɛ tofanyie nan na naxee na baa ma. Naade birin findixi gɛmɛ keren nan na. Taa malande nu yailanxi xɛema xɔri fanyi nan na naxan tinse alo ye.

²² N mu Ala xa hɔrɔmɔlingira toxi taa kui, barima Marigi Ala Senbe Kanyi nun Yexɛɛyɔre nan na hɔrɔmɔbanxi ra.

²³ Na taa hayi mu nu na soge ma, xa na mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi sɔtɔ. Ala xa nɔre nan findima a xa naiyalanyi ra, Yexɛɛyɔre findima a xa lanpui nan na.

²⁴ Sie jɛrɛma a xa naiyalanyi nan kui, duniya mangɛe fama ne a binyade.

²⁵ Na taa naadee mu balanma, barima kɔe mu soma naa.

²⁶ Sie fama ne Ala binyade naa, e a matoxo.

²⁷ Se seniyantare yo mu soma naa, mixi naxan fe xɔnxi rabama nun mixi naxan wule falama, e

fan mu soma naa. Mixi naxee xili sebexi Yexexyore xa kisi buki kui, e gbansan nan soma na.

22

Ala xa kisi

¹ Na maleke naxa kisi xure masen n be. A nu tinse alo diyaman, a nu minima Ala nun Yexexyore xa kibanyi nan kui,

² a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie nu tixi a de firin na, e nu bogi kike yo kike, sanmaya fu nun firin je kui. E buraxe findixi seri nan na jamanee be.

³ Danke yo mu na sonon. Ala nun Yexexyore xa kibanyi na taa kui. Ala xa konyie a xui rabatuma,

⁴ e a yatagi to, a xili sebexi e tigi ma.

⁵ Ke mu soma naa, e hayi mu na lanpui nun soge naiyalanyi ma sonon, barima Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi ra. Ala xa konyie yaamari tima ne naa abadan.

⁶ Maleke naxa a fala n be, «Yi masenyi nondi nan a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namijonme xaxili rapere ma, a naxa a xa maleke xee alako a xa a masen a xa konyie be naxan fama rabade waxati makorexi ra.»

⁷ Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Nelexinyi na mixi be naxan yi masenyi rabatuma, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»

⁸ N tan Yaya, n bara na fe birin me, n bara na fe birin to. N to na me, n to na to, n naxa bira na maleke bun ma naxan nu bara na fee masen n be, alako n xa a batu.

⁹ Kono a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee findixi namijonmee ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi rabatuma. I xa Ala batu.»

¹⁰ Na dangi xanbi na maleke naxa a fala n be, «I naxa yi

masenyi balan tonxuma ra sinden, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makore.

¹¹ Tinxintare xa lu tinxintareya kui, seniyantare xa lu seniyantareja kui, tinxintoe xa lu tinxinyi kui, seniyantoe xa lu seniyaneni kui.»

¹² Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama ne mixi birin xa kewali sare ra.

¹³ N tan nan findixi fe singe nun fe donxoe ra, a fole nun a rajonyi ra.

¹⁴ Nelexinyi na mixi be naxee e yete seniyenma, alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa no sode na taa kui naade ra.

¹⁵ Fe naaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yenelae, faxetie, kuye batuie, nun wule fale birin wule rafan naxee ma.

¹⁶ N tan Isa, n bara n ma maleke xee seedepoxoya ra danxaniyatoe jamae ma. N tan findixi Dawuda bonsoe sanke nan na, n tan findixi Dawuda bonsoe nan na. N luma ne alo subaxe looloe.»

¹⁷ Ala Xaxili Seniyaneni nun gine naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a me, na fan xa a fala, «Fa! Ye xoli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu sarama!»

¹⁸ N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin be naxee bara yi masenyi me naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbete nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama toore sade na kanyi ma, alo toore naxan ma fe sebexi yi Kitaabui kui.

¹⁹ Xa a sa li mixi nde naxa woyenyi nde ba yi namijonme xa masenyi ra naxan sebexi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi ke bade a yi ra, a fa lu taa seniyaneni fari ma, alo a sebexi yi Kitaabui kui ki naxee.

²⁰ Yi seede naxan seedeṛoxoya
baxi, a xa masenyi nan ya, a naxe,
«Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.»
Amina. Marigi Isa, i xa fa!

²¹ Marigi Isa xa hinne birin na.

Yabura Dawuda Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi beeti kitaabui nan na. Annabi Dawuda naxa yi beeti wuyaxie sebe Ala saabui ra, a e malan kitaabui kui danxaniyatose be. A naxa beeti ndee sa kitaabui kui namiponme gbete naxee sebe alo Asafi (Yabura 50). Beetibae nu yi beetie bama Ala xa horomobanxi kui sali temui. Dawuda to beeti ndee sebe, a naxa yaamari fi beetibae ma na beeti lanma a xa ba ki naxe (Yabura 3:3, 4:1). To danxaniyatose fan noma yi beetie bade e gbe ki.

Bafe na ra, yi beetie findixi misaali xungbe nan na danxaniyatose be kabi temui xonkuye. Mixi noma rakoroside yi beetie kui a Ala wama ne mixie xa e boje xa fe masen a be. Xa kontofili nde na mixie furi kui, Ala tinma e xa na masen a be, a findi Ala maxandi ra. Xa mixie na sofe fahaamui kui Ala xa gboe xa fe ra, e noma na fan masende Ala be, a findi Ala matoxoe ra. Adamadi lanma a xa na fe mooli birin masen e Marigi Ala be. Ala wama na de masare mooli xon ma a tan nun danxaniyatose tagi.

Ala xa i mali yi xaranyi ra, a xa a niya i fan xa masenyi ti Ala be naxan na i furi kui, alako a fan xa i yaabi, wo de xa fan. Amina.

Yabura Dawuda

1

Kira firinyi

Ala xa seriye

¹ Nelexinyi na adama nan be, naxan mu birama mixi jaaxi xa marasi foxo ra, naxan mu a jere ma yunubitoe foxo ra, naxan mu a makorema mixie ra, naxee yoma Ala fe ma.

² Nelexinyi na adama nan be, Alatala xa seriye rafan naxan ma, naxan a joxo sama Alatala xa seriye xon ma koe nun yanyi.

³ Na adama maniye wuri bili ra naxan tixi xure de. A bogima a waxati. A burexe mu lisima. Na adama, fefe suxuma, a sooneyama ne a be.

⁴ Kono a mu na ki xe mixi jaaxie tan be. E tan maniye maale lagi ra foye naxan xaninma.

⁵ Mixi jaaxie bonoma ne kiiti waxati, e mu luma tinxin mixie ya ma. Lude mu na e be.

⁶ Alatala menima tinxintose ma a xa kira xon ma, kono mixi jaaxi tan xa kira findima gbaloe kira nan na.

2

Ala xa Mixi Sugandixi

Ala xa seriye

¹ Munfe ra sie boje texi fufafu?

² Dunija mangee bara keli, xunmatie bara ti Alatala nun a xa mixi sugandixi kanke.

³ Na dunija mangee naxe, «Won xa won ba e yi ra, Won xa mini e xa noe bun ma.»

⁴ Marigi naxan na koore ma, na na yelefe e ma.

⁵ A xonoma e ma, a e magaaxuma.

⁶ Ala xa masenyi nan ya, «N tan nan mange sugandi, n a doko Siyoni geya fari, n ma yire seniyanxi.»

⁷ Na mange sugandixi xa masenyi nan ya, «N xa Alatala xa nate masen wo be. Ala bara a masen n be, <To, i bara findi n ma di ra. N tan bara findi i baba ra.

8 I xa n maxandi n xa si birin fi i ma,
e xa findi ke ra i be.
Duniya birin xa findi i gbe ra.
9 I e yamarima sawuri ra,
i e kanama alo wure feye booma
ki naxe,
a kebelae yensen ye.»

10 Yakosi wo tan mangee, wo xaxili
soto.
Kuntigie, wo bira nondi foxo ra.
11 Wo Alatala batu gaaxui ra,
wo seewa a xa fe ra,
wo gaaxu a ya ra.
12 Wo wo xun sin a xa mixi
sugandixi be.
Xa na mu a ra, a wo halakima ne
wo xa duniyeigiri kui.
Ala xa xone dexema alo te nu so
fili ra.
Nelexinyi na adama nan be,
naxan kantari fenma Ala ra.

3

Dawuda nun a xa di Abisalomi

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti a nu a gima a
xa di Abisalomi ma temui naxe.
2 Alatala, n yaxuie bara wuya.
N gerefae bara gbo.
3 Mixi wuyaxi a falama,
Ala mu noma n nakiside.
Nengi rate.
4 Kono i tan Alatala, i findixi n
kantama nan na.
N ma binye nun n ma xunnakeli
fatanxi i tan nan na.
5 N nan n xui rate Ala ma,
a n yaabima keli a xa geya
seniyenxi fari.

Nengi rate.

6 N nan n sama, n xa xi,
n man xunuma xaxili sa kui,
barima Alatala nan na n
demenma ra.
7 N mu gaaxuma yi jama duniya
ya ra,
naxee mu wama n ma fe xon ma.
8 Alatala yandi, n nakisi, n Marigi
Ala.
I n yaxuie de ragarinma ne,
i mixi paaxi jinyie magirama ne.
9 Marakisima nan na Alatala ra.

I xa barake sa i xa jama xa fe.
Nengi rate.

4

Alatala keren nan noma n kantade

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be. A xa ba kora xui ra.
2 N Marigi Ala tinxixi, n na n xui
rate i ma, yandi a ratin n be.
N ma toore kui, i n boye sama.
Hinne n na, n ma dube suxu.

3 Adamadie, wo n ma binye
masarama yaagi ra han
mun temui?
Wo birama fe fufafu nun wule
foxo ra han mun temui?
4 Wo xa a kolon Alatala bara tinx-
intoe sugandi.

N nan n xui rate Alatala ma, a a
ramema ne.

5 Wo fan xa gaaxu, wo gbilen
yunubi fe foxo ra.
Wo wo yete rasi kee ra, wo xa wo
raxara.

6 Wo xa serexe ba tinxinyi kui,
wo xa wo yete taxu Alatala ra.

7 Mixi gbegbe a falama,
«Nde noma heeri masende won
be?»

Alatala, i xa noxe masen muxu be.

8 I bara n boye rafe seewe ra
dangife xe xaba temui ra.

9 N na n sa, n xima boyesa kui,
barima i tan Alatala, i keren nan
noma n kantade.

5

N soma Ala xonyi

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be xule xui ra

2 Alatala, i tuli mati n ma maxandi
ra,

i xa n ma toore kolon.

3 N Marigi Ala, i tuli mati n ma
maxandi ra,

n na i tan nan maxandife.

4 Alatala, kuye ne ibama, i n xui
ramema.

Gεεσεγε, n nan n yete ragbilenma
i ma, n i memε.

⁵ I mu ηελexinma fe kobi ra.

Fe ηaaxi mu noma makorede i
yire ra.

⁶ Yetε igboe mu tima i ya i.

I tinxintaree birin xonxi.

⁷ I wule fale rahalakima.

I faxatie nun yanfantee xonma.

⁸ Kono n tan soma i xa banxi kui
i xa fonisireya saabui nan
na.

N nan n igoroma i xa
horomobanxi seniyenxi kui
gaaxui ra.

⁹ Alatala, n yaxuie xa fe ra,

n xun ti i xa tinxinyi ra,
i xa kira yailan n ya ra.

¹⁰ Nondi mu na n yaxuie xa
masenyi sese kui.

E yuge mu fan.

E xa woyenyi mixi rafilima ne,
barima e de ipoxun.

¹¹ Ala, e ηaxankata.

E xa yanfe xa gbilen e ma.

E keru e xa fe kobi ma,

barima e bara i matandi.

¹² Kono mixi naxan birin a yete
taxuma i ra,

e birin xa seewa,
e xa ηελexinyi naxa non abadan.

I xili rafanxi mixi naxee ma, e
makanta,

e xa seewa i xa fe ra,

¹³ barima i tan Alatala, i barake
sama mixi tinxixi xa fe.

I xa hinne naxan e rabilinxi,
a bara findi e xa kantari ra.

6

Furema wa xui

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be. A xa ba kora luuti
solomasaxan xui ra.

² Alatala, i naxa n ηaxankata i xa
xone kui,

i naxa n tooro i xa boje te kui.

³ Alatala, hinne n na, n bara
halaki.

Alatala, n nayalan, n xorie na
serenfe ne yi ki.

⁴ N nii birin na serenfe toore ra.

Alatala, han temui mundun fa?

⁵ Alatala, fa n nii rakisi.

N natanga i xa fonisireya xa fe ra.

⁶ Mixi mu noma ratude i ma
gaburi kui.

Nde noma i tantude aligiyama?

⁷ N bara tooro han n senbe birin
bara non.

Koe yo koe n wama, han n ma
sade birin bunda n ya ye ra.

⁸ Sunnunyi bara n ya maforo.

N mu sese tofe n yaxuie xa gboe
xa fe ra.

⁹ Wo wo masiga n na, wo tan
tinxintaree, barima n wa
xui bara Alatala li.

¹⁰ Alatala bara n ma maxandi
me. Alatala bara n ma dube
suxu.

¹¹ N yaxuie birin yaagima ne, han
e e gi.

7

Kiitisa fanyi nan na Ala ra

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti mooli nde
Alatala be Kusi Bunyaminka xa fe
ra.

² N Marigi Alatala, i tan nan na n
kantama ra.

N natanga n yaxuie ma, n ba e yi
ra,

³ e naxa n faxa alo yete mixi
faxama ki naxe.

A na naxan suxu, na mu bama a
yi ra.

⁴ N Marigi Alatala,

xa n bara kobiri ramuruta,

⁵ xa n bara fe ηaaxi raba mixi ra,
muxu nun naxan doxoxi bojesa
kui,

xa n bara n gerefa mupa tojege
kui,

⁶ n yaxuie xa n keru, e xa n masoto,
e xa n maboron, e n faxa.

⁷ Alatala, n mali,

i boje xa te n yaxuie ma.

N demen, seriye na i tan naxan yi ra.

⁸ I xa nɔɛ xa lu ɲamae xun, e xa lu i xa yaamari bun ma.

⁹ Alatala, ɲamae makiiti.

Alatala, n ma nɔndi makenen e be n ma tinxinyi nun n ma seriye bere ra.

¹⁰ Danyi sa fe kobi rabae xa fe ma. Senbe fi mixi tinxinxie ma i tan, Ala naxan tinxin, naxan birin sondon ma fe kolon.

¹¹ Ala, n kantama na i tan nan na, naxan mixi tinxinxie rakisima.

¹² Kiitisa fanyi nan na Ala ra, naxan xɔnɔma tinxintaree ma temui birin.

¹³ Xa mixi ɲaaxie mu gbilen e yuge foxo ra,

Ala a xa santidegema raluganma ne, a a xa xali maxiri.

¹⁴ Ala na faxatise yailanma mixi ɲaaxie nan xili ma, a a xa tanbee de findi te ra.

¹⁵ Mixi ɲaaxi luma fe ɲaaxi nan tun naba ra.

A a ɲoxo sa a xɔn ma han a findi a ra.

¹⁶ A yili gema han a tilin, a fa bira a yete xa yili gexi kui.

¹⁷ A xa fe ɲaaxi nun a xa geregiri bara gbilen a ma.

¹⁸ N Alatala tantuma ne a xa tinxinyi xa fe ra.

N suuki bama ne Alatala xili ra, Ala xili xungbe kanyi.

8

Xili xungbe kanyi nan lanxi Ala ma

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.

² Muxu Marigi Alatala!

Xili xungbe kanyi nan lanxi i ma dunija bende fupi fari,

i tan naxan ma nɔre na koore ma.

³ Dimɛe nun diyɔreɛ i senbe matɔxɔma,

i i yaxuie nun i gerefae de bal-
anna na matɔxɔɛ ra.

⁴ N na koore mato,
i naxan yailanxi i belɛɛ ra, kike a
nun tunbuie,

⁵ n nan n yete maxɔrinma ne,
«Munse lanxi adama ma
i to i maɲoxunma a xa fe ma?

Munse lanxi adamadi ma
i to i ɲengi sama a xa fe xɔn ma?

⁶ I a daaxi ki naxe,
a gbe mu luxi a xa findi maleke ra.
I bara binye nun fisamanteya fi a
ma.

⁷ I bara yaamari so a yi ra i xa
daalisee birin xun ma.
I bara dunija findi a sanyi bun ma
se ra:

⁸ yeɛɛɛ, ningee, wulai subee,

⁹ xɔni naxee ɲereɛma koore ma,
yeɛɛ naxee birin ɲereɛma baa ma.

¹⁰ Muxu Marigi Alatala!

Xili Xungbe Kanyi nan lanxi i ma
dunija bende fupi fari!»

9

*Alatala kolonxi a xa tinxinyi
nan ma*

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan
xili «Di xa faxe.»

² Alatala, n i tantuma n sondonyi
birin na,
n i xa wali fanyi ixaranma mixi
birin be.

³ N seɛwama ne i xa fe ra,
i tan Alatala Xili Xungbe Kanyi,
n i matɔxɔ beeti ra.

⁴ N yaxuie gbilenma ne e kelide.
Xa e bara ti i ya i,

e sanyie mu xanma boxi,
e nii mu xanma dunija,

⁵ barima i xa tinxinyi kui,
i tan mange bara kiiti so n yi.

⁶ I bara si gbeteɛ kalamu,
i fe kobi rabae rahalakima,
i e xili ralɔɛma ne han dunija
ɲɔn.

⁷ I bara e xa taaɛ sontɔ,
na taa sontɔxie luma ne na ki han,
e xa fe neɛmu mixie ra!

⁸ Alatala xa mangeya tixi,

danyi mu na a ma.
 A xa kibanyi dɔxɔxi kiiti safe nan ma.
 9 A duniɲa makiitima tinxinyi kui, a dɔxɔxi sie xun ma tinxinyi kui.
 10 Tɔɔrɔmixie kantama nan na Alatala ra, e ratangama na a tan nan na e xa kɔntɔfilie kui.
 11 Alatala, i kolonma laxi i ra, barima i singe mu nu i fenma rabolo.
 12 Alatala dɔxɔxi a xa geya seniyenxi xun, won xa a tantu beɛtie ra. A bara fe naxee raba, won xa nee masen si birin be.
 13 Ala ratuxi wuli filixi ma, a fan na ɲɔxɔma ne. A tɔɔrɔmixie wa xui danxunxi.
 14 Alatala, kinikini n ma. I xa n mato. A mato n yaxuie na n tɔɔrɔfe ki naxe. I tan naxan n nakisima saya kira ma,
 15 alako n xa i tantu Siyoni pama tagi, n xa seewa i xa kisi ra.
 16 Sie nu gantanyi naxan texi e yaxuie be, e bara e yete sanyie suxu a ra.
 17 Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma. Tinxintaree suxuma e yete belexe foxi nan saabui ra.
 18 Matandila naxee neemuma Ala ma, e birin naɲɔnma aligiyama ne.
 19 Ala fama ratude tɔɔrɔmixi ma, a mu neemuma e ma abadan.
 20 Alatala, keli, i naxa a lu adama xa no i ra. A makiiti.
 21 Alatala, i xa e magaaxu. E xa a kolon ibunadama gbansan nan e ra.

10

*I naxa neemu setare ma
 Ala maxandi*

1 Alatala, i i makuyaxi n na munfe ra?
 I i nɔxunxi muxu ma muxu xa tɔɔre kui munfe ra?
 2 Yete igboe setaree tɔɔrɔma, a xa maɲɔxunyi kobi nɔma e ra.
 3 A a yete igboma a xa wali jaaxi xa fe ra. Alatala xɔnɔma a xa naafuli sɔto ki ma.
 4 Mixi jaaxi yete igboe naxe, «Ala mu na! A mu nɔma sese rabade n na!» A xa maɲɔxunyi birin nan ya.
 5 A xa wali birin sɔɔneyama ne. A mu gaaxuma Ala xa kiiti ya ra. A yoma a yaxuie ma.
 6 A maɲɔxunma a bɔɲe ma, «Sese mu a niyama n bira. Tɔɔre man mu n suxuma.»
 7 A de mixi dankama, a wule fala. A fe jaaxi tinxintare nan tun falama.
 8 A mixi melenma taa fari ma, a xa mixi fanyi faxa. A mu taganma fe jaaxi rabafe ra mixi fanyi ra.
 9 A setaree melenma alo yete. A e suxu a xa gantanyi ra.
 10 Na setaree luma a xa nɔe bun ma.
 11 A a falama a bɔɲe kui, «Ala mu sese toma. A ya raxixi.»
 12 Alatala keli! I naxa neemu setare ma.
 13 Munfe ra mixi jaaxi yoma Ala ma?
 Munfe ra a a falama a yete be, «Ala mu n naɲankatama?»
 14 Kɔnɔ Ala, i tɔɔre nun nimise toma. I tɔɔrɔmixie malima. Naxan mu nɔma a yete kantade, a a yete taxuma i tan na na. I tan nan na kiridi malima ra.
 15 Mixi jaaxi senbe kana!
 E naɲankata e xa fe jaaxi xa fe ra!
 E ralɔe yi duniɲa ma!
 16 Mange nan Alatala ra. Na mu kanama abadan. Kuye batui mu luma a xa bɔxi ma.

17 Alatala, i i tuli tixi mixi magoroxie ra.
I limaniya fima e ma.
I e xa maxandi suxuma.
18 I tōōromixi nun kiridi kantama, alako adamadi naxan findixi bendē ra, a naxa e magaxu.

11

Tinxinyi rafan Ala ma

Ala matōxōe

1 Dawuda xa bēeti bēetibae xa mange bē
N bara Alatala findi n yigi ra. Wo a falama n bē di,
«I i gi alō xōni naxan tuganma sigafe ra geya ma,
2 barima mixi jaaxie bara e xa xalie tongo, e xa mixi bōje fanyie faxa.»
3 Xa sēriye mu na mixie tagi sōnōn, tinxintōe fa munse rabama?
4 Alatala na a xa hōrōmōbanxi seniyenxi kui.
A xa kibanyi na ariyanna.
A adamadie matoma a fanyi ra, a xa a kolon naxan na e sondonyi kui.
5 Alatala tinxintōe nun tinxintare matoma.
Gbaloe rafan naxee ma, a nee rapaaxu.
6 A tinxintare luma tōōre mōoli birin kui.
Na luma nē alō tē wolenxi nun foye jaaxi.
7 Alatala tinxin. Tinxinyi rafan a ma.
Tinxintōe fama a yatagi tode.

12

Naaxupa bara gbo ye

Ala maxandi

1 Dawuda xa bēeti bēetibae xa mange bē. A xa ba kōra luuti solomasaxan xui ra.
2 Alatala, muxu rakisi!
Lanlanteya mu na sōnōn, nōndi falēe bara jōn adamadie tagi.
3 Kankan a boore tōōjegema,

a a yanfama wōyen jōxunme ra.
Filankafui nan e ra.
4 Alatala xa e dē balan. E dē igbo.
5 E naxē, «Muxu senbē gbo, muxu fata wōyēnde.
Nde nōma muxu ra?»

6 Alatala a masenma,
«N kelima tōōromixi nun setare xa fe ra ya.

N e ratangama mixie ma naxee e jaaxankatama.»

7 Alatala xa masenyi seniyen.

A luma alō gbeti
mixi naxan naxunuma sanya solofere
alako a gbi xa ba.

8 Alatala, i tōōromixi kantama, i muxu ratangama yi mixi mōoli ma tēmui birin.

9 Na mixi jaaxie e mapere ma yire birin,
jaaxupa bara gbo ye adamadie ya ma.

13

Han mun tēmui?

Ala maxandi

1 Dawuda xa bēeti bēetibae xa mange bē
2 Alatala, i nēemuma n ma han mun tēmui?
I i nōxunma n ma han mun tēmui?
3 N bōje tōōroma han mun tēmui?
N sondonyi jaaxankatama han mun tēmui?
N luma n yaxuie bun ma han mun tēmui?
4 N Marigi Alatala, a mato, i xa n yaabi.
Ti n fanga ra, xa na mu n faxama nē,
5 n yaxuie fa a fala, «N bara nō a ra.»
N yaxuie jēlexinma nē n ma bire ra.
6 Kōnō n tan bara la i xa hinne ra, n bōje bara jēlexin i xa kisi xa fe ra.
N bēeti bama Alatala bē a xa hinne nan ma.

14

Naaxupa

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mange bɛ

Xaxilitare a falama a bɔɛɛ kui,

«Ala mu na.»

A bɔɛɛ bara kana, a jaaxupa nan tun nabama.

Fe fanyi rabae mu na sɔnɔn.

² Alatala a ya ragorofe adamadie ma keli ariyanna,

a xa a to xa lonnila nde na na naxan Ala fenma.

³ Kɔnɔ birin bara kira bɛɛɛin, e jaaxu.

Hali fe fanyi rabama keren mu na sɔnɔn.

⁴ Marɔxunyi fanyi mu na fe kobi rabae bɛ?

E na n ma jama xa geeni nan tun donfe.

E mu Alatala xilima fefe ma.

⁵ Kɔnɔ e fama serende Ala ya ra, naxan na tinxintɔɛ ya ma.

⁶ Wo bara wa setaree waxɔnfe kanafe,

kɔnɔ e Kanta Marigi Alatala na na.

⁷ Nde fama kisi ra Isirayila bɛ kelife Siyon?

Alatala nan fama a xa jama raminide konyiya kui.

Yaxuba bɔnsɔɛ sɛɛwama nɛ, Isirayila jɛlexinma nɛ!

15*Sali mixi**Ala xa seriyɛ*

¹ Dawuda xa bɛɛti

Alatala, nde nɔma lude i xa salide kui?

Nde nɔma sabatide i xa geya seniyenxi fari?

² Mixi naxan jɛrɛma tinxinyi kira xɔn ma,

naxan fe fanyi rabama, naxan nondi falama a bɔɛɛ fiixɛ ra.

³ A mu mixi mafalama, a mu fe jaaxi rabama a boore ra, a man mu a rayaagima.

⁴ A a makuyama mixi ra naxan mu rafan Ala ma,

kɔnɔ a mixi binyama naxan gaaxuma Ala ya ra.

Hali a tɔɔrɔma, a mu a xa marakali masarama.

⁵ A mu mixi donima kɔbiri ra alako a xa geeni sɔto.

A mu kɔbiri rasuxuma a xa wule sa mixi xun ma.

Yi mixi mɔɔli mu dinkonma abadan.

16*Ala xanuntenyi**Ala matɔxɔɛ*

¹ Dawuda xa suuki

Ala, i xa n kanta!

N ma kantari na i yi ra.

² Alatala, n Marigi nan i ra.

N ma fe fanyi birin na i tan nan yi.

³ Yi bɔxi seniyentɔɛɛ rafan n ma.

Mixi xungbe nan e ra.

⁴ Kuye batuie xa tɔɔrɛ gboma nɛ.

Kɔnɔ n tan mu serɛɛ wuli daaxi bama kuyee bɛ.

N de mu e xili falama.

⁵ Sese mu na n yi ra, fo Alatala.

N waxɔnfe birin, Ala nan a ra.

N ma dunijeigiri birin na Ala yi ra.

⁶ Ala naxan soxi n yi ra na fan n bɛ,

n bara jɛlexin a ra.

⁷ N bara Alatala tantu, a marasi fima n ma.

Hali kɔɛ ra, n xaxili sɔtɔma nɛ.

⁸ Lɔxɔ yo lɔxɔ n xaxili tixi Alatala ra.

Xa a na n sɛɛti ma,

n mu birama.

⁹ N bɔɛɛ jɛlexinma nɛ,

n xaxili sɛɛwama nɛ,

n fate fan malabuma nɛ bɔɛɛsa kui,

¹⁰ barima i mu n nii rabɛɛinma aligiyama.

I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.

¹¹ I simaya kira masenma n bɛ.

Jɛlexinyi gbegbe na i yire.

Fe fanyi mu jɔnma i yire fanyi ma abadan.

17*N ma kiiti bolon*

Ala maxandi

¹ Dawuda xa Ala maxandi
Alatala, n ma maxandi rame
tinxinyi xa fe ra.

I tuli mati n wa xui ra.
I tuli mati n ma maxandi xui ra
wule mu na naxan kui.

² I xa n ma kiiti bolon,
barima naxan tinxin, i na kolon.

³ I na n boƣe mato koƣe ra,
i na n ma dunijeigiri mato yanyi
ra,

i mu tantanyi yo toma n na.
N mu tinma woƣen jaaxi xa mini
n de i.

⁴ Mixi gbetee fe jaaxi rabama,
kono n tan bara i xa yaamari suxu.
N mu birama suutee xa kirae foƣo
ra.

⁵ N birama i tan nan foƣo ra,
n mu na kira bepinma.

⁶ Ala, n i xilima ne, barima i yaabi
fima mixi ma.
Yandi, i xa i tuli mati n ma
maxandi ra.

⁷ I xa hinne muxu ra,
i tan naxan mixie rakisima e
yaxuie ma,
naxee yigiya fenma i ra.

⁸ Meeeni n ma alo i ya firinyie.
N noƣun alo toƣeyore
naxan a noƣunma a nga
gabutenyie bun ma.

⁹ Na na a toma, mixi jaaxi naxee
n nabilinxi,
e mu noma n na.

¹⁰ Yete igboe nan e ra, e de igbo.

¹¹ E bara fa n foƣo ra yakosi,
e n nabilin, e alako e xa n faza.

¹² E luxi alo yete naxan sube
fenma,
alo yete kaamexie naxee gbataxi
sube faxade.

¹³ Alatala, keli! N yaxuie gere, i xa
no e ra.
N natanga mixi jaaxie ma i xa
santidegema ra.

¹⁴ N natanga na dunija mixi
moolie ma,
naxee e masundi sotoma yi
dunijeigiri gbansan kui.
E raluga na masundi ra, i naxan
nagataxi e be.

E xa die fan xa wasa na ra,
a donƣoe xa lu e xa mamadie be!
¹⁵ Kono n tan fama ne i yatagi tode
tinxinyi saabui ra.

N na xunu, n wasama ne i yatagi
ra.

18*Ala senbe magaaxuxi**Ala matƣoe*

¹ Alatala xa konyi Dawuda xa beeti
beetibae xa mange be. A yi beeti
nan ba Alatala be a to a ratanga
Solu nun a yaxui birin ma.

² Alatala, n senbe nun n xanun-
tenyi nan i ra.

³ N nakisima Alatala luma alo
fanye, a findi n be tete ra.

N Marigi Ala luma alo geme
xungbe, n yigiyama
dennaxe.

Senbema nan a ra naxan n
nakisima,
naxan n makantama.

⁴ N xa a fala n xui itexi ra:
Ala tantu! Ala bara n nakisi n
yaxuie ma.

⁵ Saya nu bara n nabilin,
faxe nu bara gbaku n xun ma.

⁶ Laaxira nu bara makore n na,
gaburi nu bara a de rabi n ya ra.

⁷ N Alatala maxandima n ma toore
kui,

n nan n Marigi Ala xilima n xui
itexi ra.

A n xui mema a xa horomobanxi
kui,
a a tuli matima n wa xui ra.

⁸ Boxi naxa seren,
geya naxa ramaxa Ala xa xone xa
fe ra.

⁹ A xa xone naxa lu alo tuuri
naxan tema,
alo te naxan minima a de i,
alo te wole dexexi.

¹⁰ Ala naxa kuye iboo firin na, a
goro,

a sanyie tixi nuxui ifooroxi fari.

¹¹ A ti maleke xun ma,
a jere koore ma foye fari.

¹² A a noƣun dimi kui,
tune nun nuxui ifooroxie tagi.

¹³ Seyamakonyi naxa mini a ya ra
nuxuie kui.

Balabalanyi nun tɛ naxa goro.

¹⁴ Alatala xui naxa lu alo galanyi kelife koore,

Ala Xili Xungbe Kanyi naxa a xui ramini,

balabalanyi nun tɛ fan naxa goro.

¹⁵ A naxa a xa tanbee woli, a a yaxuie rayensen seyamakonyi ya ra.

¹⁶ Baa nun boxi naxa rabi Alatala xa xone ya ra.

¹⁷ Alatala naxa n suxu kelife koore ma, a n ba ye xora.

¹⁸ A naxa n natanga n yaxui senbema ma,

n xonmixi naxee senbe gbo n be.

¹⁹ E naxa n gere n ma tore kui, kono Alatala naxa n natanga.

²⁰ A naxa n namini gbaloe kui a xa xanunteya saabui ra.

²¹ Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,

a bara n mali n ma kewali seniyenxi xa fe ra.

²² N bara lu Alatala xa kira xon, n mu n Marigi Ala bejin kobija ra.

²³ N bara a xa seriye birin suxu, n mu tondixi a xa yaamarie rabatude.

²⁴ N bara tinxin a ya ra, n mu tin birade yunubi foxo ra.

²⁵ Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,

a bara n mali n ma kewali seniyenxi xa fe ra.

²⁶ I dugutegeɲa masenma dugutegeɲa kanyi be.

I tinxinyi masenma tinxintoe be.

²⁷ I seniyenyi masenma seniyentoe be,

kono i koota nde rabama mixi jaaxi ra.

²⁸ I yete magoroe rakisima ne, kono i yete igboe tan magoroma ne.

²⁹ Alatala, i tan nan naiyalanyi ra n be.

N Marigi Ala, n ba dimi kui.

³⁰ Xa won birin na a ra,

n mu gaaxuma gali xungbe gere.

N noma gere xoxoxe ra Ala xa mali saabui ra.

³¹ Ala xa kira fan.

Alatala xa masenyi tinxin.

A mixie kantama naxee yigiya fenma a ra.

³² Ala gbete mu na, fo Alatala.

Senbema mu na, fo won Marigi Ala.

³³ Ala nan senbe fima n ma, a n napeɛ seniyenyi kui.

³⁴ A n malima n xa lu alo xeli, naxan fata jereɛde yire xoxoxe.

³⁵ A bara n nafala gere kui,

a n malima xali fanyi rawalide.

³⁶ I bara n xun nakeli,

i bara n tongo i xonye i,

i bara i jengi sa n xon ma.

Na nan a niyaxi n dariye sotoxi,

³⁷ n senbe sotoxi, alako n naxa bira.

³⁸ N birama n yaxuie foxo ra han n e suxu.

N mu gbilenma e foxo ra fo n no e ra.

³⁹ N nee rabirama ne han e mu no kelide soton,

e fa lu n sanyi bun.

⁴⁰ I senbe soma n yi ra n ma gere kui.

I n yaxuie ragoroma n bun ma,

⁴¹ i a niya n xa no e ra.

N xonmixie mu woyenma soton.

⁴² E mixie xilima e xa fa e mali,

kono mixi yo mu e rakisima.

E Alatala xilima, kono a fan mu e yaabima.

⁴³ N e luxutama ne e fa lu alo xube, foye naxan xaninma.

N e boronma alo bende.

⁴⁴ I bara n natanga jama muru-taxi ma,

i fa n findi sie xunyi ra.

N mu naxan kolon na bara lu n bun ma.

⁴⁵ E n xui rabatuma,

xone woyen joxunme falama n be.

⁴⁶ E mu suusama n ya ra.

E minima e xa tete makantaxi kui
gaaxui ra.

47 Alatala senbe mu jɔnma
abadan.

Tantui na n ma Kantama be.
Tantui na n Marigi Ala Marak-
isima be.

48 Ala nan n gberɔxɔma.

Ala nan sie rabirama n ma nɔe
bun ma.

49 Ala nan n natangama n yaxuie
ma.

I tan nan n itema n yaxuie xun
ma.

I tan nan n natangama suutee ma.

50 Alatala, n i tantuma sie tagi na
birin nan ma,

n beeti bama ne i be.

51 A xunnakeli nun hinne fima ne
a xa mixi sugandixi ma,
naxan findi mange Dawuda nun a
xa die ra abadan.

19

Ala xa nɔre nun seriye

Ala matɔxɔe

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

2 Koore Ala xa nɔre masenma.
Koore walaxe Ala xa wali
masenma.

3 Yanyi lonni masenma lɔxɔ yo
lɔxɔ.

Dimi xaxili masenma kɔe yo kɔe.

4 Xui yati yati mu a ra,

wɔyenyi fan mu a ra.

Tuli mu nɔma e xui mede.

5 E fɔxi toma dunija birin ma.

E fɔxi yire makuye birin lima,
han soge sa sama kankira naxan
kui.

6 Soge minima ne alo xeme naxan
baxi gine dɔxɔde,

a fa mini a xa konkoe kui,

alo mixi xungbe naxan jɛrema a
yete xa kira xɔn.

7 A jɛre fɔlɔma sogetede, a sa jɔn
sogegorode.

Sese mu nɔma a wuyenyi bade.

8 Alatala xa seriye, seriye fanyi na
a ra.

A senbe fima mixi ma.

Alatala xa nɔndi, nɔndi yati na a
ra.

A lonnitare findima lonnila ra.

9 Alatala xa nɔe, nɔe tinxinxi na a
ra.

A mixi bɔje rapelixinma ne.

Alatala xa masenyi, masenyi tin-
sexi na a ra.

A mixi xaxili ya rabima ne.

10 Alatala xa yaragaaxui, fe
seniyenxi na a ra.

A mu jɔnma abadan.

Alatala xa yaamari, yaamari fanyi
na a ra.

A birin tinxin.

11 Ala xa yaamari, a fan xɛema be,
a fan dangi xɛema fanyi birin na.

Ala xa yaamari, a jɔxun kumi be,
a jɔxun dangi kumi fanyi birin
na.

12 I xa konyi xaxili sɔtɔma ne i xa
seriye kui.

A geeni gbegbe toma ne naa.

13 Nde nɔma a yete kan yuge
jaaxie birin kolonde?

I xa n ma yunubi nɔxunxi xafari
n mu naxan kolon.

14 I xa n ma yunubi makenenxi
makuya n na.

A naxa n suxu senbe ra.

Na temui n fama findide mixi
tinxinxi ra,

naxan mu yunubi jaaxi rabama.

15 Wɔyenyi naxan kelima n de i,
a nun wɔyenyi naxan kelima n
bɔje ma,

Ala xa na tongo n be jɛlexinyi ra.

Alatala, n kantama nan i ra, i bara
n xunsara.

20

Ala xa mange mali

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

2 Alatala xa i yaabi i xa tɔɔre kui.

Yaxuba Marigi Ala xa i ratanga.

3 Ala xa i mali kelife a xa yire
seniyenxi,

a xa i mali kelife Siyon geya fari.

4 Ala xa i xa serexe birin suxu,

a xa ꞑelexin i xa seɾeɾe gan daaxie ra.

Nengi rate.

⁵ Ala xa i waxonfe fi i ma, a xa i xa wali sooneya i be.

⁶ Won won xui itema ꞑelexinyi kui.

Won won ma tonxuma itema won Marigi Ala xili ra.

Alatala xa i xa maxandi birin nasuxu.

⁷ N a kolon a Alatala a xa mixi sugandixi rakisima ne.

A a yaabima ne a senbe ra kelife ra a xa yire seniyenxi.

⁸ Nde lama a xa soori ragise ra, nde lama a xa soee ra,

konɔ won tan laxi won Marigi Alatala xili nan na.

⁹ Soee tan birama ne, konɔ won tan tixi tun.

¹⁰ Alatala xa mange rakisi, a xa won ma maxandi suxu.

21

Mange barakatɔe

Ala matɔxɔe

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be

² Alatala, mange bara seewa i senbe ra.

A xa ꞑelexinyi gbo barima i bara a rakisi.

³ I bara a waxonfe raba, i bara a xa dube suxu.

Nengi rate.

⁴ I fama barake ra a be, i tonxuma mange daaxi doxoma a xun ma,

a yailanxi xesema ra.

⁵ A bara i maxandi a xa simaya xa fe ra.

I bara na maxandi suxu, a xa simaya xon naxa kuya han.

⁶ I to a rakisi, a xa binye naxa gbo. I naxa xunnakeli nun binye fi a ma.

⁷ I naxa a findi barakatɔe xungbe ra.

I naxa a raseewa i ya i.

⁸ Mange lama Alatala nan na.

A mu birama Ala Xili Xungbe xa hinne saabui ra.

⁹ I fama i yaxui birin suxude.

I fama node i xonmixie ra.

¹⁰ I na fa, i e jonma ne, alo te belebele wuri ganma ki naxe.

Alatala xonoma e ma han te e gan.

¹¹ I bonsoee bama ne duniya ma, i adamadie rajon.

¹² E bara wa fe jaaxi rabafe i ra.

E bara kata han, konɔ na mu findixi sooneya yo ra e be,

¹³ barima i tan nan fama e ragide i xa xali ra.

¹⁴ Alatala, i xa i senbe masen e be. Muxu wama beeti bafe i ya xori, muxu xa i matɔxɔ i senbe xa fe ra.

22

Ala, i naxa i makuya n na

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be. A xa ba alo beeti naxan xili «Subaxe xeli.»

² Ala, n Marigi Ala, i n naboloxi munfe ra?

I kisi makuya n na, i mu n wa xui rame?

³ N Marigi Ala, koe nun yanyi, n i xilima,

konɔ i mu n ma xili ratinma.

⁴ Konɔ i tan Seniyantɔe, i xa kibanyi rabilinxi Isirayila xa tantui ra.

⁵ Muxu benbae bara danxaniya i ma.

I bara e rakisi e xa danxaniya saabui ra.

⁶ E to i xili, i naxa e xoreya.

E bara danxaniya i ma.

I mu e lu yaagi kui.

⁷ Konɔ n tan bara findi mixi xuri ra alo dondoli,

alo mixi mu na n tan na.

Adamadie n nayaagima, mixie n mayelema.

⁸ Mixi naxan birin n toma, e yoma n ma.

E de petesima n ma,

e e belexesole tima n ma a jaaxi ra.

⁹ E naxe, «I ya ti Alatala ra.

A i rakisima, a i ratangama,

barima i rafan a ma!»

¹⁰ Ee Ala, i bara n namini n nga tæge,

i bara n sa a kanke ma.

¹¹ N xaxili tixi i ra kafi n bari temui.

I findixi n Marigi Ala ra kafi n baxi foye tode.

¹² I naxa i makuya n na, barima kontofili bara wuya n xun. Malila yo mu na n fe ma.

¹³ Senbæmae bara n nabilin alo Basan tuuræ.

¹⁴ E de rabixi alo yete xaape.

¹⁵ N nii na bafe n fate, n xorie na bafe e radoxodee.

N bope mu sama, limaniya bara ba n yi.

¹⁶ N senbe doloxi alo boora. N nenyi bara kankan n kon na.

I na n mafindife bendæ ra.

¹⁷ Mixi paaxi gali bara n nabilin alo baree.

E bara n belexe nun n sanyi tunba.

¹⁸ N xori birin saxi kene ma. E ya banbanxi n na.

¹⁹ E n ma dugie itaxunma e bore ma,

E n ma dugi fanyi matoma a lanma a xa lu naxan be.

²⁰ Alatala, i naxa i makuya n na!

N ma senbema nan i ra.

I xa i xulun n malide.

²¹ I xa n nii rakisi santidegema ma.

I xa n natanga na baree ma.

²² I xa n nakisi na yetee ma.

I xa n nakisi na tuuræ ferie ma.

²³ N i xili masenma ne n ma mixie be,

n i matoxoma ne nama tagi.

²⁴ Wo tan naxan gaaxuma Alatala ya ra,

wo xa a tantu.

Wo tan naxan kelixi wo benba Yaxuba bonsæ,

wo xa a matoxo.

Wo tan naxan kelima Isirayila bonsæ,

wo xa gaaxu a ya ra.

²⁵ Ala mu yoma misikiine xa toore ma.

A mu a yete noxunma a ma xe,

a a xa maxandi suxuma ne.

²⁶ Ala, n i matoxoma nama xungbe ya ma.

N fama n ma laayidi rakamalide mixie be,

naxee gaaxuma Ala ya ra.

²⁷ Mixi magoroxie fama e degede, han e wasa.

Naxee Alatala fenma, e fama a matoxode.

Ala xa simaya fi wo ma.

²⁸ Dunija birin fama ratude Alatala xa fe ma,

e man birin e ya rafindima a ma.

Si birin fama e magorode a be,

²⁹ barima birin na Alatala xa mangeya nan bun.

A si birin yamarima.

³⁰ Dunija senbæmae na ge e degede,

e birin fama e magorode Ala be.

Naxee birin findima bendæ ra,

e fama e xun sinde Ala be.

E mu noma e yete nii ratangade.

³¹ Adamadie birin fama Ala batude.

E e Marigi xa fe falama e bore be.

³² Ala fama a xa tinxinyi masende mixi birin be naxee fama baride. Ala bara na ragiri.

23

Alatala n mæenima

Ala matoxoe

Dawuda xa bæeti

¹ Alatala n mæenima

alo xuruse kante a xa xuruse mæenima ki naxe.

Se birin na n yi ra n hayi na naxan ma.

² Alatala n xaninma fe fanyi ma,

alo xuruse kante xurusee xaninma jooge fanyi ma ki naxe,

alo a e xun tima ye raxaraxi ra ki naxe.

³ A senbe fima n ma.

A n tima kira tinxinyi xon, barima Alatala nan a ra.

⁴ Hali n jere dimi kui, n mu gaaxuma,

barima i na n sæeti ma.

I n kantama, i n xun tima yire fanyi ra.

5 I donse rafalama n be n yaxuie
ya xori.

I se xiri joxunme sama n ma.

I n ma pooti rafema minse ra a
fanyi ra.

6 Heeri nun hinnenteya birama
n foxo ra n ma dunijeigiri
kui.

N luma ne Ala xa horomolingira
kui loko yo loko,

han n ma dunijeigiri jon.

24

*Nde soma Ala xa horomobanxi
kui?*

Ala xa seriye

Dawuda xa beeti

1 Alatala nan gbe na boxi nun a
isee birin na,
dunija nun adamadi birin.

2 A tan nan boxi doxoxi baee nun
xuree tagi.

3 Nde noma tede Alatala xa geya
fari?

Nde noma sode a xa horomobanxi
kui?

4 Naxan xa wali fan,
naxan boje seniye,
naxan mu birama fe fufafu foxo
ra,

naxan mu wule falama,
na kanyi nan soma Ala xa
horomobanxi kui.

5 Alatala barake sama a ma,
a rakisima Ala a sare ragbilenma
a ma.

6 Yi mixi mooli nan Ala fenma.
Yaxuba xa mixie wama Ala
kolonfe.

Nengi rate.

7 Tete naadee xa rabi,
horomobanxi naade forie
fan xa rabi.

Nore Kanyi na sofe.

8 Nde na yi Nore Kanyi ra?

Alatala senbema nan a ra, Alatala,
naxan senbe gbo gere kui.

9 Tete naadee xa rabi,
horomobanxi naade forie
fan xa rabi.

Nore Kanyi na sofe.

10 Nde na yi Nore Kanyi ra?

Mange Alatala nan Nore Kanyi ra.

25

Ala, hinne n na

Ala maxandi

Dawuda gbe

1 N xaxili tixi i tan Alatala nan na.

2 N Marigi Ala, n bara n yete taxu
i ra

alako yaagi naxa n soto,

alako n yaxuie naxa n mayele.

3 Naxan yo la i ra, na kanyi mu
yaagi sotoma,

koko yanfante tan, yaagi sotoma
ne a fanyi ra.

4 Alatala, i xa kira masen n be,
n xaran i xa kira ra.

5 N napeere i xa nondi kira xon,
i man xa n matinkan i xa kira ra,
barima i tan Ala nan n nakisima.
N xaxili tixi i ra loko birin.

6 Alatala, i maroxun i xa
marafanyi nun i xa fon-
isireya ma,

barima e na na kabi dunija fole.

7 I naxa i maroxun n ma yunubi
ma,

n naxan nabaxi n ma segetalaya
kui,

n i raxonoxi temui naxe.

Alatala, i maroxun n ma i xa
fonisireya kui,

barima i fan.

8 Alatala fan, a tinxin.

Na nan a toxi a kira masenma
yunubitoe be.

9 A tan nan mixi magoroxi
rapere ma tinxinyi kui.

A e matinkanma a xa kira ra.

10 Alatala xa fonisireya nun
tinxinyi na mixie be,

naxee a xa saate nun a xa yaamari
mabanbanma.

11 Alatala, n ma yunubie xafari i
xili xa fe ra,

barima e mu xurun.

12 Nde gaaxuma Alatala ya ra?

Alatala kira masenma na kanyi be
a lanma a xa pere naxan ma.

13 A aligiyama lima ne seewe kui.

A bonsoe fan fama sabatide yi
boxi ma.

14 Alatala a xa gundo masenma
mixie be,
naxee gaaxu a ya ra.
A a xa saate masenma ne e be.
15 N xaxili tixi Alatala ra loxo
birin
barima a tan nan n natangama fe
jaaxi ma.

16 Alatala, yandi, hinne n na,
barima tooomixi nan n na,
n malima fan mu na.
17 N boje bara tooo. N namini na
tooore kui.
18 I ya rasiga n ma sunnunyi nun
n ma jaxankate ma,
i xa dije n ma yunubi birin ma.
19 I xa a mato n yaxuie wuyaxi ki
naxe.
E n xonxi a jaaxi ra.
20 N nii makanta, i xa n natanga,
alako yaagi naxa n soto i xa niini
bun ma.
21 Seriyee nun tinxinyi xa n kanta
barima n xaxili tixi i tan na.
22 Ala, Isirayila xunsara a xa tooore
birin ma.

26

Tinxintoe jere ki

Ala maxandi

Dawuda gbe
1 Alatala, i xa n ma kiiti sa, barima
n jere ki tinxin.
N bara n yete taxu i ra, n mu
birama.
2 Alatala, n boje mato, n sondonyi
makiiti,
3 barima n laxi i xa hinne ra,
n man n jere ma i xa seriyee ma.
4 N mu luma wule falee ya ma,
n mu jere ma filankafuie tagi.
5 Fe kobi rabae mu rafan n ma,
n tan nun mixi jaaxie mu luma
yire keren.
6 Alatala, n nan n jere ki
raseniyen,
n man luma ne i xa serexebade.
7 N tantui beeti bama,
n i xa kaabanakoe masenma.
8 Alatala, i xa horomobanxi rafan
n ma, i xa noore na dennaxe.

9 I naxa n nii ba alo yunubitoe
nun faxatie.
10 E fe jaaxie rabama, e kobiri
rasuxuma tinxintareya ra.
11 Kono n tan luma tinxinyi kui.
N xun sara, i xa dije.
12 N jere ki tinxin.
N Alatala tantuma ne malanyie
kui.

27

I xaxili ti Alatala ra

Ala maxandi

Dawuda gbe
1 Alatala nan na n ma naiyalanyi
ra.
N nakisima na a ra.
N lan n xa gaaxu nde ya ra?
N ma dunijeigiri na Alatala nan
ma niini bun ma.
N lan n xa gaaxu nde ya ra?
2 N gerefae nun n yaxui naxee fe
jaaxi rabama,
e na fa n nahalakide,
e tan nan birama.
3 Hali soori gaali n nabilin,
n boje mu serenma.
Hali soori gaali fa n gereede,
n boje suusama ne.
4 N fe keren nan maxorin Alatala
ma,
n na na nan fenfe.
N wama lufe Alatala xa
horomobanxi nan kui
n ma dunijeigiri birin,
alako n xaxili xa ti Alatala xa fe
fanyi ra,
n man xa no a xa horomobanxi
matode.
5 A n natangama ne tooore ma
horomobanxi kui.
A n noxunma ne na niini bun ma.
A n natema ne geya fari.
6 A n xun nakelima ne n yaxuie ya
xori naxee n nabilinxi.
N serexe bama ne a xa
horomobanxi kui jalexinyi
ra.
N suuki ba, n beeti ba Alatala be.
7 Alatala, i tuli mati n xui ra, n na
i maxandife.
Hinne n na, i man xa n yaabi.

8 N boɲe wama i fenfe.
Alatala, n i fenma ne.
9 I naxa i kobe ti n na.
I naxa meɛ i xa konyi ra xone kui.
I tan nan na n malima ra.
N ma marakisima Ala, i naxa n
nabolo,
i naxa n nabɛɲin.
10 Xa n nga nun n ba n nabolo,
Alatala tan a makorema ne n na.

11 Alatala, i xa kira masen n be.
N xun ti kira tinxinxi ra,
alako n yaxuie naxa n suxu.
12 I naxa n nabolo n yaxuie xa e
sago raba n na,
barima e bara findi tɔɲegɛlae ra
n be.
Fe kobi rabae nan lanxi e ma.
13 N laxi a ra n Alatala xa fe fanyi
toma ne
yi dunija bendɛ fuɲi fari.

14 I xaxili ti Alatala ra.
I senbe xun xa masa, i xa li-
maniya.
I xaxili ti Alatala ra.

28

*Ala ɲengi dɔxɔxi a xa mixie xɔn
ma*

Ala maxandi
Dawuda gbe
1 Alatala, n bara i xili.
I xa senbe luma n be alo fanye.
I tuli mati n na, xa na mu a ra n
luma alo faxa mixi.
2 N na n belexe ite i be i xa yire
seniyenxi mabiri,
i xa n ma maxandi xui rame.
3 I naxa n lu alo mixi ɲaaxie nun
tinxintaree.
E e boore yanfama, e boɲe mu fan.
4 E xa wali kobi sare ragbilen e ma.
E naxan nabaxi mixie ra,
i xa na raba e fan na.
A lanma e xa na mooli soto,
5 barima e mu Alatala xa wali
kolon.
A fama e rabirade, e mu keli
sonon.
6 Alatala tantu,
a bara n ma dube suxu.
7 Alatala nan na n senbe nun n
kantama ra.

N xaxili tixi a tan nan na naxan n
malima.
N boɲe seewama ne, n fa beeti ba
a be.
8 Alatala nan a xa ɲama senbe ra,
a findi a xa mixi sugandixi kan-
tama ra.
9 I xa ɲama rakisi, i xa barake
ragoro e ma.
Meeni e ma
alo xuruse demadonyi meenima a
xa goore ma ki naxe.
I ɲengi dɔxɔ e xɔn ma abadan.

29

Alatala xui magaaxuxi

Ala matɔxɔɛ
Dawuda xa beeti
1 Malekee, wo Alatala matɔxɔ,
a xa binye nun a senbe xa fe ra.
2 Wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a batu a noɛe seniyenxi kui.
3 Alatala xui mema baa ma,
Ala Binye Kanyi xui luma alo
galanyi,
a a xui rasigama baa xungbee ma.
4 Alatala xui senbe gbo,
a magaaxu.
5 Alatala xui wuri bili xungbee
igirama,
alo naxee na Liban boxi ma.
6 Alatala Liban wuri bilie itu-
ganma alo ninge di,
a Siriyon geya ituganma alo sexe i
ninge.
7 Alatala xui te rayensenma alo
seyamakonyi.
8 Alatala xui Kadesi gbengberenyi
raserenma.
9 Alatala xui a niyama xelie nun
sie xa bari.
Nama birin e xui itema a xa
horomobanxi kui,
a a fala,
«Matɔxɔɛ na Ala be!»
10 Alatala nu na a xa kibanyi kui
dunija banbaran ye temui
naxe.
A xa mangeya mu ɲonma abadan.
11 Alatala nan senbe fima a xa
ɲama ma,
a barake nun boɲesa fima e ma.

30

Ala xa xone mu buma

Ala matoxe

¹ Dawuda xa beeti a naxan sebe
Ala xa horomobanxi xa fe ra

² N bara i matoxo Alatala,
barima i bara n nakeli.
I mu tin n yaxuie xa xunnakeli
soto n xun ma.

³ N Marigi Alatala, n to i xili,
i naxa n nayalan.

⁴ Alatala, i naxa n nii rakisi saya
ma,
i mu tin n xa goro gaburi kui.

⁵ Danxaniyatose, wo xa beeti ba
Alatala be,
wo xa a xili matoxo.

⁶ A xa xone mu buma,
kono a hinnema i ra i xa simaya
birin kui.
Nunmare, mixie wama, kono
geesege e fa jlexin.

⁷ N bopesa soto temui naxe n naxa
a fala,

«N mu noma birade.»

⁸ Alatala, temui dangixi i naxa n
senbe lu alo geya,
kono yakosi i bara i noxun n ma.
N bopse bara ifu.

⁹ Alatala, n naxa i xili, n naxa i
maxandi.

¹⁰ N naxa a fala i be,
«N ma faxe findima geeni
mundun na i be?

Xa n bara goro gaburi kui,
na noma findide matoxe ra i be?
Na noma i xa lanlanteya masende
dunija be?»

¹¹ Alatala, i tuli mati n na, i xa
kinikini n ma.
Alatala, n mali.

¹² I bara n ma nimise masara
seewe ra.

I bara n ma sunnun donma
masara jlexin donma ra.

¹³ N Marigi Alatala, na na a ra n
mu dunduma,
n tantui beeti bama ne i be
abadan.

31

Lafe Ala ra

Ala maxandi nun Ala matoxe

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

² Alatala, n bara n xaxili ti i ra.
I naxa tin n xa lu yaagi kui, i xa
kiiti fanyi sa n ma.

³ I xa i tuli mati n na, n nakisi.
I xa lu n be alo fanye,
alo yire makantaxi alako n xa kisi.

⁴ N ma senbema nun n ma kan-
tama nan i ra.
I xa n xun ti kira fanyi xon i xili
fanyi xa fe ra.

⁵ N yaxuie bara yeke itala n ya ra,
kono i fama n natangade na
ma.

⁶ N bara n xaxili ti i ra.
Alatala Nondi Marigi, i bara n
nakisi.

⁷ Kuye batui mu rafan n ma,
n tan, nan n taxuma Alatala nan
na.

⁸ N seewama ne i xa hinne xa fe
ra,
barima i bara n ma toore to,
n sondonyi na jaxankata, i na
kolon.

⁹ I mu n soxi n yaxuie yi ra, i bara
n xoreya.

¹⁰ Alatala, hinne n na,
barima n na toorofe.
N fate birin bara ba n ma.

¹¹ N ma simaya na jonfe toore kui.
N ma dunijeigiri xorocho.
N senbe bara jon n ma yunubi xa
fe ra.

N fate bara kana
¹² n yaxuie xa fe ra.
N bara yaagi n doxobooree xon
ma.

N booree, xa na mu a ra naxee n
toma taa kui,
e e gima ne n ma.

¹³ E birin bara neemu n ma alo n
jan bara faxa.
N luxi alo se loxi.

¹⁴ N bara n yaxuie xui me.
Gbaloe na n nabilinyi.
E bara lan a ma e xa n faxa.
¹⁵ Kono n tan bara n taxu i ra, i
tan n Marigi Alatala.

¹⁶ N na i sagoe.

N natanga n yaxuie ma naxee wama n paxankatafe.

¹⁷ I xa i xa konyi to, n nakisi i xa hinne ra.

¹⁸ Alatala, n na i xili, i naxa n lu yaagi kui.

Ala xa mixi jaaxie rayaagi,

Ala xa e rasabari faxe ra.

¹⁹ Ala xa e xui radundu, barima yi wule false e yete igboma, e yo tinxintoe ma.

²⁰ I xa hinne gbo, i naxan nagataxi i yaragaaxuie be, naxee i xa kantari fenma.

²¹ I bara e yigiya alako fe kobi rabae naxa e suxu.

I bara e ratanga wule false ma.

²² Alatala tantu, barima a bara hinne n na n ma toore kui.

²³ N ma gaaxui kui, n nu bara a fala,

«I bara i noxun n ma,»

kono i bara n ma maxandi suxu.

²⁴ Danxaniyatoe, wo xa Alatala xanu.

Alatala togondiyatoe rakisima ne,

kono a yete igboe paxankatama ne.

²⁵ Wo tan naxee wo xaxili tixi Alatala ra, wo wo senbe so, wo xa limaniya.

32

Ala yunubi xafarife

Ala matoxoe

Dawuda xa lonni beeti

¹ Nelexinyi na adama be naxan xa yunubi bara ba, naxan xa fe kobi bara xafari.

² Nelexinyi na adama be Alatala bara dije naxan ma fe kobi ma, a nun maifui mu na naxan xaxili ya ma.

³ Danmi n dunduxi, n mu noma minide toore kui.

N nu tooroma ne yanyi birin na.

⁴ Koe nun yanyi i xa toore na n fari.

N senbe bara kana, a bara lu alo gbengberen yire.

⁵ N bara n ma yunubi masen i be, n mu n ma yunubi noxunxi fa.

N bara a fala,

«Fo n xa n ma yunubi ya xaran Alatala be.»

I tan Alatala bara n ma yunubi ba n ma.

⁶ Mixi tinxinxi birin xa i maxandi a waxati.

Xa toore gbo alo banbaranyi, a mu sese niyama a ra.

⁷ N ma kantari lanxi i tan nan ma. I man sunnunyi bama n ma.

N i tantuma ne i xa maratange xa fe ra.

⁸ N wo xaranma ne kira ra wo lan wo xa bira naxan foxo ra.

N wo rasima ne, n nan n jengi sama ne wo xa fe xon ma.

⁹ Wo naxa lu alo soe, xa na mu a ra sofale xaxilitare, naxan mu raperema fo karafae ra.

¹⁰ Fe xone gbegbe ragataxi mixi jaaxi be,

kono naxan a xaxili tixi Alatala ra, Ala xa fonisireya na kanyi rabilinma ne.

¹¹ Mixi tinxinxie, wo seewa Alatala ra, wo man xa jalexin.

Wo Ala tantu jalexinyi kui wo xui itexi ra,

wo tan mixi tinxinxie birin.

33

Ala na woyen, a fe ragirima ne

Ala matoxoe

¹ Tinxintoe, wo xa Alatala matoxo wo xui itexi ra.

Tinxintoe lan e xa Ala matoxo.

² Wo xa Alatala tantu kora ra, wo xa beeti ba kora ra luuti fu daaxi.

³ Wo xa beeti neene ba a be, wo xa na raba maxasee ra wo xui itexi ra.

⁴ Alatala xa masenyi tinxin, a a xa wali birin nabama soobe ra.

⁵ Tinxinyi nun seriye rafaan a ma, dunija birin nafexi Alatala xa hinne ra.

6 Alatala naxa koore daa a xa woyenyi ra.

A to woyen keren fala, tunbuie naxa mini keren na.

7 A naxa baa fan malan yire keren, a xa ye ragata.

8 Bɔxi birin xa gaaxu Alatala ya ra. Dunija mixi birin xa a binya.

9 A na woyen, a fe ragirima ne.

A na yaamari fi, a rabama ne.

10 Alatala sie xa natee kanama ne. A mu e xa wali sooneyama.

11 Kɔnɔ Alatala xa fe ragirixie buma abadan.

A waxɔnfe sooneyama ne waxati birin.

12 Nelexinyi na si be naxan marigi findixi Alatala ra.

Nelexinyi na bɔnsɔe be Alatala naxan sugandixi.

13 Alatala a ya ragoroma dunija ma kelife ariyanna,

a mixi birin mato.

14 Kelife a xɔnyi, a dunija mixi birin matoma ne.

15 Naxan adamadie bɔje daaxi, a a jengi sama e xa walie xɔn.

16 Mange yo mu kisima a xa soorie saabui ra.

Soori fan mu kisima a yete senbe ra.

17 Soori jɔxɔ a ma a xa soe nɔma a rakiside,

kɔnɔ na tan mu findima kisi ra a be.

18 Alatala nan meenima mixie ma naxee gaaxuma a ya ra,

naxee e xaxili tima a xa hinne ra,

19 alako e nii naxa laaxira, alako e xa balo kaame waxati.

20 Won xaxili tixi Alatala nan na. A tan nan won malima ra,

a tan nan won kantama ra.

21 Won bɔje seewaxi a tan nan ma fe ra,

barima won bara la a xili seniyenxi ra.

22 Alatala, i xa hinne muxu ra, barima muxu xaxili tixi i tan nan na.

34

Ala yaragaaxuie sare

Ala matɔxɔe

1 Dawuda to a yete findi daxui ra Abimeleki ya i alako a xa a bejin, a naxa yi beeti sebe.

2 N Alatala tantuma waxati birin. A xa matɔxɔe mu bama n de i.

3 N Alatala matɔxɔma n bɔje kui. Tɔɔromixie fama ne na mede, e fa seewa.

4 Won birin xa Alatala binya, won xa a xili matɔxɔ.

5 N to Alatala maxandi, a naxa n yaabi,

a n ma gaaxui birin ba n yi.

6 Naxan na a ya ti Ala ra, a seewama ne, a mu yaagima.

7 Xa tɔɔromixi a xui ramini, Alatala a mema ne, a fa a rakisi a xa tɔɔre kui.

8 Alatala xa maleke Ala yaragaaxuie rabilinma ne, a e kanta.

9 Wo a mato, Alatala fan de! Nelexinyi na adama be naxan xaxili tixi a ra.

10 Seniyentɔee, wo xa gaaxu Alatala ya ra,

alako wo hayi birin xa fan.

11 Kaame yetee suxuma ne, kɔnɔ Alatala fenmae hayi birin fanma ne.

12 N ma die, wo fa, wo xa fa wo tuli mati n na.

N xa Alatala yaragaaxui masen wo be.

13 Nde wama simaya xɔnkuye xɔn?

Nde wama lufe seewe kui temui birin?

14 Xa wo wama na xɔn, woyen jaaxie naxa mini wo de i,

wo naxa wule yo fala.

15 Wo xa fe jaaxi lu na, wo xa fe fanyi raba.

Wo xa wo tunnabexi bɔjesa fenfe ra.

16 Alatala tinxintɔee toma ne, a a tuli matima e wa xui ra.

17 Alatala a kobe soma fe kobi rabae ra,

alako e xili xa neemu dunija ra.

18 Tinxintɔɛ na e mawa Alatala be, a a tuli matima ne e ra, a e ba e xa tɔɔre kui.

19 Alatala luma mixi fe ma naxan sunnunxi a boɔe ma, a mixi rakisima naxan xaxili bara ifu.

20 Tɔɔre gbegebe tinxintɔɛ lima ne, kɔnɔ Alatala a rakisima na birin ma.

21 Alatala mɛnima ne a ma, sese mu a toma.

22 Fe jaaxi nan mixi jaaxi faxama.

Tinxintɔɛ yaxuie fama jaxankatade.

23 Alatala a xa konyie xun sarama ne.

Naxan a xaxili tima Ala ra, na mu kiiti jaaxi sɔtoma.

35

Mixi jaaxi sare

Ala maxandi

Dawuda gbe

1 Alatala, i xa mixi tɔɔɔ naxan wama n tɔɔɔfe.

Naxan wama n gerefe, na kanyi gere.

2 Keli, i xa n mali i xa geresose ra.

3 I xa xali nun tanbe xa ite n yaxuie xili ma.

A fala n be, a i tan nan n ma marakisima ra.

4 Ala xa n yaxuie rayaagi, a xa e xaxili ifu,

naxee wama n faxafe. Naxee fe jaaxie maxirima n xun ma,

Ala xa e rayaagi, a xa e keru.

5 E xa lu alo maale lagi foye naxan nayensenma.

Alatala xa maleke xa e keru.

6 Ala xa e lu dimi kui,

Ala xa e xa kira masalaxun.

Alatala xa maleke xa e keru.

7 E bara yeɛ itala n ya ra, e bara yili ge n birama dennaxe,

alako e xa n faxa hali n mu fe jaaxi yo rabaxi e ra.

8 Ala xa na sare ragbilen e ma.

Ala xa e suxu yeɛ kui, Ala xa e rabira yili kui.

9 Na temui n boɔe jɛlexinma ne Alatala ra.

N seewama ne a xa marakisi xa fe ra.

10 N boɔe a falama ne,

«Alatala, i maniyɛ mu na.

Nde noma tɔɔɔmixi ratangade senbema ma?

Nde noma setare ratangade mujɛtie ma?»

11 Wule false n tɔɔɔegema,

e nu fe fala e mu naxan kolon.

12 E n ma fe fanyi sare ragbilenma fe jaaxie ra.

Mixi birin bara n nabolo.

13 Kɔnɔ e tan nu furaxi temui naxe,

n nu luma sunnun na e be,

n nu fa sunyi suxu,

n Ala maxandi e be temui birin.

14 N sunnunxi e be alo n sunnunma n boore be ki naxe,

xa na mu a ra n ngaxakerenyi be. N kinikinixi e be alo n kinikinima n nga be ki naxe.

15 Kɔnɔ tɔɔre to n tan li, e birin naxa jɛlexin.

E naxa kafu e bore ma n xili ma, e xa n jaxankata, e xa n nahalaki.

16 Mixi jaaxie nun konbitie,

e birin n ma fe xɔnxi, e nu yeɛ.

17 N Marigi, munfe ra i tinma na mɔɔli xa raba?

N nii ratanga e xa gere ma, n nii rakisi yi yetɛe ma.

18 Na kui n i tantuma ne malanyi xungbe kui,

N i matɔɔoma jama gbegebe tagi.

19 Ala xa n natanga n yaxuie ma, naxee wama yofe n ma.

Ala xa n natanga n xɔnmixie

naxee wama n konbife hali n mu fe yo rabaxi e ra.

20 E mu woyen fanyi yo falama,

e mixi fanyi madaxuma tun.

21 E n tɔɔɔegema a falafe ra, «Muxu bara a to.»

22 Alatala, i bara na birin to. I naxa dundu de.

N Marigi, i naxa i makuya n na.

23 N Marigi Ala, keli,

i xa n xun magere so,

i xa n xun mafala.

24 N Marigi Alatala, i xa n ma kiiti
sa i xa tinxinyi ra,
alako n yaxuie naxa n mayele.
25 I naxa tin e xa a fala,
«Muxu bara nɔ a ra, muxu bara a
masotɔ.»
26 Ala xa n xɔnmixie rayaagi, n
yaxuie xaxili xa ifu.
27 Ala xa n xanuntenyie rasεεwa,
naxee a falama e xui itexi ra,
«Tantui na Alatala bε naxan a xa
konyi luma bɔnɛsa kui.»
28 N i xa tinxinyi masenma nε,
n i tantuma nε temui birin.

36

*Adama xa jaaxujna nun Ala xa
hinne*

Ala matɔxɔε

1 Alatala xa konyi Dawuda xa bεsti
bεstibae xa mangε bε
2 N bara mixi jaaxi xa matandi
majɔxun n bɔnε kui.
A mu a kolon a lanma a xa gaaxu
Ala ya ra.
3 A a yetε igboma han a mu nɔma
a xa yunubi tode,
a mu nɔma a jεrε ki xɔnde.
4 A xa wɔyenyi jaaxu, a nu mixi
madaxu tun.
A mu fe fanyɔ yo kolon.
5 A fe jaaxi majɔxunma kɔε ra, a
fa kira jaaxi suxu,
barima a mu tondima fe kobi lude.
6 Alatala, i xa hinne koore lima,
i xa dugutegejna sigama han
nuxui.
7 I xa tinxinyi gbo alo geyae.
I xa kiiti tilin alo baa.
I tan nan adamadie nun subee
rakisima.
8 Ala, i xa hinne fan.
Adamadie birin yigiya sotɔma nε
i yi ra,
alo tɔxɔε yɔrεε luma e nga
gabutenyie bun ma ki naxe.
9 E wasama i xa nεme nan na,
i xa fe fanyɔ luma e bε alo ye
xinbeli.
10 I tan nan gbansan nɔma adama
rabalode.

I xa naiyalanyi bara muxu xa kira
iyalan.

11 I xa hinne i kolonmae ra,
i xa i xa tinxinyi masen tinxintɔεε
bε.
12 I xa n natanga yetε igboee ma,
i naxa a lu mixi jaaxie xa n kerɔ.
13 Tinxintaree birama nε, e mu
noma kelide sonon.

37

*Mixi jaaxi nun mixi fanyɔ ma-
sundi*

Ala xa seriye

Dawuda gbe

1 I naxa kɔntɔfli mixi jaaxie ra.
I naxa tin lude alo e tan.
2 E lisima nε mafuren alo pooge,
e faxama nε alo sansie.
3 I xa i taxu Alatala ra, i xa fe fanyɔ
rabatu.
I xa lu yi bɔxi ma, nɔndi xa findi i
xa baloe ra.
4 Alatala xa findi i waxɔnfe ra.
Na kui a i waxɔnfe ragirima nε.
5 I i xaxili ti Alatala ra, a birin taxu
a ra.
A tan nan fe ragirima.
6 Ala fama i xa nɔndi makenende
alo a soge raminima ki naxe
geεεge.
A i xa xunnakeli makenenma
alo soge naxan yanbama yanyɔ ra.
7 I bɔnε raxara Alatala ya i,
i xa mame ti, Ala na na.
I naxa mixi jaaxi tɔɔnε hali a xa
fe birin sɔɔneyaxi.
8 I naxa xɔnɔ, i i bɔnε magoro.
Na tɔɔnε lu na, a mu fee
sɔɔneyama i bε.
9 Ala fama mixi jaaxie rapɔnde,
kɔnɔ naxee e xaxili tixi Ala ra,
e fama yi bɔxi sotɔde kε ra.
10 A mu buma mixi jaaxie xa lɔε
dunijna ma.
E mu toma dεdε.
11 Naxee bɔnεε magoroxi,
e tan nan fama yi bɔxi sotɔde ke
ra, e lu bɔnɛsa kui.
12 Tinxintare tinxintɔε yanfama, a
xɔnɔ a ma.

13 Kɔnɔ Marigi yelema na mixi
jaaxi ma,
barima a a kolon a fama naxan
sɔtɔde.

14 Mixi jaaxie santidɛgɛma bama
a tɛɛ i,
e xali fan suxu,
alako e xa misikiine nun setare
tɔɔɔ,
e xa tinxintɔɛ kɔn naxaba.

15 Kɔnɔ e tan nan fama faxade e
yɛtɛ xa santidɛgɛma saabui
ra.

E xa xalie fama girade.

16 Se xuri naxan na tinxintɔɛ yi ra,
a fisa mixi jaaxie xa bannaya bɛ,
17 barima Alatala e sɛnbɛ kanama
nɛ,

a fa tinxintɔɛ mali.

18 Alatala jɛngi saxi mixi fanyi
xɔn.

E kɛ buma nɛ abadan.

19 E mu yaagima tɔɔrɛ tɛmɛi, e
lugama nɛ kaamɛ waxati.

20 Kɔnɔ mixi jaaxie faxama nɛ.
Alatala yaxuie luma nɛ alo fili,
naxan sɛxɛ lisima, a fa gan.

21 Mixi jaaxi doni tongoma nɛ,
kɔnɔ e mu a fima.

Mixi fanyi tan mixie kima a xa
fonisireya kui.

22 Alatala xa barakatɔɛɛ yi bɔxi
sɔtɔma nɛ kɛ ra,

kɔnɔ Ala naxan dankama, na
kanyi fama halakide.

23 Naxan jɛrɛ ki rafan Alatala ma,
a na kanyi malima nɛ a xa
dunijɛigiri kui.

24 Hali a sa dinkon, a mu birama,
barima a bɛlɛxɛ na Alatala yi ra.

25 Kabi n dimɛdi tɛmɛi, han n
xɛmɔxi ra,

n mu tinxintɔɛ kɛrɛn toxi Ala
naxan nabɛjinxi,
naxan xa die taami makulama.

26 Tinxintɔɛ ki tima, a mixie don-
ima.

A xa die barakɛ sɔtɔma nɛ.

27 I xa fe kobi lu na, i xa fe fanyi
raba.

Na kui i simaya xɔnkuye sɔtɔma
nɛ.

28 Seriyɛ rafan Alatala ma.

A mu a xa hinnɛntɛɛ rabɛjinma.

A e kantama nɛ abadan.

Kɔnɔ mixi jaaxie bɔnsɔɛ fama nɛ
halakide.

29 Tinxintɔɛɛ fama nɛ yi bɔxi
sɔtɔde kɛ ra, e lu be abadan.

30 Tinxintɔɛ lɔnni nan masenma,
seriyɛ nan minima a dɛ kui.

31 A Marigi Ala xa seriyɛ na a bɔrɛ
kui,

a mu birama kira xɔn.

32 Mixi jaaxi tinxintɔɛ yanfama, a
xa a faxa.

33 Kɔnɔ Alatala mu tinxintɔɛ luma
a yaxuie sagoe.

A mu tinma e xa a tɔɔrɛgɛ kiiti
tɛmɛi.

34 I xaxili ti Alatala ra, a xa kira
suxu,

alako a xa i rakeli, i xa yi bɔxi sɔtɔ
kɛ ra.

Na tɛmɛi i mixi jaaxie toma nɛ e
halakixi.

35 Tɛmɛi dangixi n bara sɛnbɛma
jaaxi nde to.

A xungbo alo wuri tofanyi.

36 Kɔnɔ n to dangi a yire a firin
nde,

n naxa a li a xa fe xuben.

N naxa a fen, kɔnɔ n mu a to.

37 I xa mixi fanyi nan mato, tinx-
intɔɛ nan igbɛ.

Na mixi mɔoli findima barakatɔɛ
nan na.

38 Kɔnɔ yunubitɔɛɛ tan fama nɛ
sɔntɔde,

e bɔnsɔɛ birin fa halaki.

39 Alatala tinxintɔɛɛ rakisima nɛ,
a findi e xa makantama ra e xa
tɔɔrɛ kui.

40 A e malima nɛ, a e ratanga.

A e ratanga mixi jaaxie ma, a e
rakisi,

barima e yigiyaxi a tan nan ma.

38

N sɛnbɛ bara kana

Ala maxandi

¹ Dawuda xa maxandi bɛɛti

2 Alatala, i naxa n naxankata i xa xone kui, i naxa n halaki i xa bojete kui.

3 I bara n maxono i xa tanbe ra, i bara n nabira.

4 Yalanyi yo mu na n be i xa xone kui.

N ma yunubi bara a niya n fate birin xa tooo.

5 N ma yunubie bara gbo n xun ma.

Na kote bara binya, n mu a noma sonon.

6 N ma fie bara gbo, e xiri bara jaaxu.

Na birin fatanxi n ma xaxilitarepa nan na.

7 N boje bara kana, xunnakeli mu na n be.

N luma feepen na sunnunyi nan kui.

8 N fate birin wolenxi, yalanyi yo mu na sonon.

9 N senbe bara kana, n fate birin bara ba n ma.

N boje toooxi tun.

10 N Marigi, i n waxonfe kolon, n ma tooe mu noxunxi i ma.

11 N boje mu saxi, n senbe bara jon.

N ya mu naiyalanyi toma sonon.

12 N xanuntenyie nun n booree bara keli n xun ma

n ma fure xa fe ra, n ngaxakerenyie bara e makuya n na.

13 Naxee wama n faxafe, e bara yele itala n ya ra.

Naxee wama n tooofe, e bara n konbi,

e n toojegema temui birin.

14 Kono n mu n tuli mati na woyenyie ra,

n mu n de rabi n xa e yaabi.

15 N luma alo tuli xori, n luma alo boboe.

16 Alatala, n xaxili tixi i tan nan na.

N Marigi Ala, i tan nan gbansan noma n yaabide.

17 N naxe, «I naxa tin n yaxuie xa yo n ma,

e xa jalexin n ma tooe xa fe ra.»

18 A gbe mu luxi n xa bira, n na tooofe temui birin.

19 N bara n ti n ma yunubi rabaxie ra,

n yangoe naxee rabaxi, na fe bara n kontofili.

20 N yaxuie tan kende, e senbe gbo. N xonmixie bara wuya, hali nondi mu na e be.

21 Naxee fe fanyi masarama fe jaaxi ra, e n toooma,

barima n tan birama fe fanyi nan foxo ra.

22 Alatala, i naxa n nabepin.

N Marigi Ala, i naxa i makuya n na.

23 N Marigi, i xa fa mafuren n malide.

N Marigi, n ma marakisima nan i ra.

39

Adama luma alo foye

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange Yedutun be

2 N bara a fala, «N fe birin nabama,

alako n naxa yunubi raba n de ra. N fe birin nabama,

alako n naxa na woyenyi mooli fala mixi jaaxie ya xori.»

3 N ma tooe xungbe kui, n naxa dundu, n mu sese fala, n naxa n sabari tun.

4 N boje nu satunna, n ma tooe naxa lu alo te dexexi.

Na bara a niya n xa yi woyenyi fala,

5 «Alatala, a masen n be n faxama temui mundun,

n ma simaya sigama han minden, alako n xa n senbe xa xurunyi kolon.

6 I bara n ma simaya radunke, a xon mu kuya sonon.

Adama luma alo foye naxan dangima.»

7 Adama luxi ne alo niini, naxan minima, a fa dangi.

A naafuli malanna, kono naxan fama a sode,

a mu na kolon.

Nengi rate.

A naafuli malanna, kono naxan fama a sode,

a mu na kolon.

8 N Marigi, n fa n xaxili tima nde ra?

I tan nan gbansan noma n malide.

9 N nakisi n ma yunubie birin ma.

I naxa n nayaagi daxuie ya xori.

10 N bara dundu, n mu sese falama,

barima i tan nan na walife.

11 I xa fure ba n ma, beenu i xa n nanon tɔɔɛ kui.

12 I mixi paxankatama a xa yunubi xa fe ra.

Naxan nafan adama ma, i na bama a yi.

Na fe luma nɛ alo kuli naxan bogise fanyi xun nakanama

beenu mixi xa a matongo.

Adamadi misaalixi foye nan na naxan dangima.

Jnengi rate.

13 Alatala, n ma dube suxu,

i xa i tuli mati n ma maxandi ra.

I xa n wa xui mɛ, barima i xa xɔɛ nan n na.

N luma alo n benbae,

n mu buma yi dunija bende fuji fari.

14 I xa i xa paxankate ragbilen n foxo ra sinden,
xa na mu a ra n faxama nɛ.

40

N mu noma dundude

Ala maxandi nun Ala matɔɔɛ

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be

2 N bara n xaxili ti Alatala ra, a bara a tuli mati n na.

3 A bara n ba boora xɔɔra, a n sanyi radiki fanye ra.

4 A bara beeti nɛnɛ sa n boɔɛ ma naxan findixi tantui ra Ala be.

Mixi gbegbe na na mɛ, e gaaxuma nɛ Ala ya ra,

e e yetɛ taxu Alatala ra.

5 Nɛlexinyi na adama nan be

naxan a xaxili tixi Alatala ra, naxan mu a kobe ratoxi yetɛ igboe ma,

naxan mu a kobe ratoxi kuye batufe ma.

6 N Marigi Alatala,

i bara i xa fe fanyi gbegbe masen muxu be.

I maniyɛ mu na.

N wama na birin tagi rabafe mixie be,

kɔnɔ i xa fe fanyi wuya han a bara dangi a i.

7 I mu wama sɛɛɛɛ tun xa xɔn ma.

I bara n tuli rabi.

I mu wama sɛɛɛɛ gan daaxi xɔn ma,

i mu wama sɛɛɛɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

8 N bara fa kitaabui makuntanxi ra naxan seɛɛxi n be.

9 N Marigi Ala, n bara tin i waxɔnfe ma.

I xa sɛriyɛ na n sondonyi kui.

10 N tinxinyi masenma jama be.

I xa a kolon Alatala, n mu fama dundude i xa fe ma.

11 N mu noma dundude i xa nɔndi ma.

N i xa fe fanyi nun i xa marakisi fe falama nɛ.

N mu i xa fonisireya nun i xa nɔndi nɔxunma jama ma.

12 I tan Alatala, i mu fama tondide n be i xa marafanyi ma.

I xa fonisireya nun i xa nɔndi n kantama nɛ temui birin.

13 Tɔɔɛ gbegbe bara n nabilin.

N ma yunubi fan bara gbo han a bara dangi a i.

E bara wuya dangife n xunseɛɛɛ ra.

Limaniya bara ba n yi ra.

14 Alatala, yandi, n natanga.

Alatala, yandi, n mali.

15 Naxee wama n nii bafe, naxee wama n ma fe jaaxi xɔn ma,

e birin xa makuya n na yaagi kui.

16 Naxee n mayelema, yaagi xa e de ixara.

17 Naxee birin biraxi i foxo ra, e xa sɛɛwa, e xa jɛlexin i xa fe ra.

Naxee wama i xa kisi xɔn ma, e xa a fala temui birin, «Tantui na Alatala be.»

18 Setare nun misikiine nan na n na,
 kono Marigi bara ratu n ma fe ma.
 I tan nan na n ma malima ra a nun
 n nakisima.
 N Marigi Alatala, i naxa dugundi!

41

Furema Ala maxandife

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
 mange be
 2 Nelexinyi na mixi be naxan
 hinnema tooromixi ra.
 Alatala a ratangama ne a xa toore
 ma.
 3 Alatala a ratangama ne, a a
 rabalo.
 A nelexinma ne dunija.
 I mu a luma a yaxuie sagoe.
 4 Alatala a malima ne a fura temui,
 a a rayalan.
 5 N a falama a be,
 «Alatala, hinne n na.
 N nayalan barima n bara yunubi
 raba i ra.»
 6 N yaxuie woyen jaaxie falama,
 e naxe,
 «A faxama mun temui?
 A xili loema mun loxo?»
 7 Naxan fama n xeebude a filanka-
 fui woyenyi falama.
 Fe jaaxi gbo a boje kui.
 A na keli n xun ma, a na mooli
 falama.
 8 N xonmixie n ma fe
 makolikolima e boore be,
 e xa n tooro.
 9 E naxe, «Fure jaaxi bara a suxu,
 a bara tagan, a mu kelima sonon.»
 10 Hali n defanboore, n nu laxi
 naxan na,
 muxu nun naxan nu muxu
 degema yire keren,
 na bara a kobe ti n na.
 11 Alatala, hinne n na, i xa n
 nakeli,
 alako n xa n yaxuie sare ragbilen
 e ma.
 12 N a kolon n nafan i ma,
 barima i mu n luma n yaxuie
 sagoe.

13 I n malima ne barima n tinxin.
 I bara tin n xa lu i seeti ma
 abadan.
 14 Tantui na Isirayila Marigi
 Alatala be abadan.
 Amina. Amina.

42

N sondonyi nimisaxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lonni beeti
 beetibae xa mange be
 2 Ala, n wama lufe i yire.
 N i fenma alo xeli ye fenma ki
 naxe.
 3 N hayi na Ala piye ma.
 N a yire lima mun temui?
 4 Yakosi n wama koe ra,
 n wama yanyi ra.
 Mixi n maxorinma,
 «I Marigi Ala na minden?»
 5 N na ratu yi fe ma, n boje
 seewama ne.
 Singe n nu jama raperema Ala xa
 horomobanxi nan kui,
 e nu beeti bafe nelexinyi kui,
 e tantui rasiga Ala ma.
 6 Munfe ra n sondonyi nimisaxi?
 Munfe ra n boje sunnunxi?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
 n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
 7 N Marigi Ala, n boje nimisaxi n
 yete kan ma fe ra.
 Na na a ra n nan n natuma i ma
 Yuruden,
 n na dennaxe yi temui,
 Xerimon nun Misari geyae na
 dennaxe.
 8 N ma toore xun nan tun masafe.
 A luma alo susui ye naxan sinma
 xure ye xun.
 9 Alatala hinnema n na yanyi ra,
 n fan beeti bama a be koe ra.
 N Ala maxandima naxan n na-
 baloma.
 10 N bara a fala Ala be,
 naxan senbe gbo alo fanye,
 «I neemuxi n ma munfe ra?
 I n luxi toore kui
 n yaxuie xa noe bun ma munfe
 ra?»
 11 N yaxuie n tooroma konbi ra
 loxo yo loxo.

E n maxorinma, «I Marigi Ala na minden?»
 12 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
 N boɲe sunnunxi munfe ra?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
 n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
 N Marigi nan na n ma marakisima ra.

43

N boɲe sunnunxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Ala, i xa n ma kiiti sa.
 I xa n xun mafala nama danxaniyatatare xon ma.
 I xa n natanga yanfantee nun wule falee ma.
 2 Ala n ma kantama na i tan nan na,
 i n nabepinxi munfe ra?
 I n luxi toore kui n yaxuie xa noe bun ma munfe ra?
 3 I xa n ma kira iyalan i xa nondi ra,
 i xa n xun ti sigafe ra i yire i xa geya seniyenxi fari.
 4 N nan n makorema ne Ala xa serexebade ra,
 Ala naxan findixi n ma seewe nun n ma jalexinyi ra.
 N beeti bama n Marigi Ala be kora ra.
 5 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
 N boɲe sunnunxi munfe ra?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
 n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

44

Muxu mu i xa saate kanama

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lonni beeti beetibae xa mange be
 2 Ala, muxu bara a me muxu benbae saabui ra,
 i wali naxan nabaxi temui dangixi.
 3 I bara sie keru be alako muxu benbae xa sabati yi boxi ma.
 4 E mu be soto e xa santidegema xa ra,
 e mu kisi soto e yete senbe xa ra.
 I tan nan senbe bara e rakisi,

i tan nan xa hinne bara findi na saabui ra.

5 Ala, i tan nan findi n ma mange ra.

Yandi, i xa Yaxuba bonsoe rakisi.

6 Muxu fama muxu yaxuie ragbilende i tan nan saabui ra, muxu fama e ragorode i xili ra.

7 N mu n xaxili tixi n ma xali xa ra,

n ma santidegema mu noma n nakiside.

8 Kono i tan nan muxu ratangama muxu yaxuie ma,

i tan nan muxu xonmixie rayaagima.

9 Muxu Ala nan matoxoma temui birin,

muxu i tan nan xili tantuma abadan.

Nengi rate.

10 Kono yakosi i bara muxu rabepin,

i bara muxu rayaagi.

I mu muxu xa soorie malima sonon.

11 I bara muxu ragi muxu yaxuie ya ra,

naxee muxu xonxi,
 nee bara muxu harige birin ba muxu yi ra.

12 I bara muxu rabepin alako e xa muxu faxa alo xurusee,

i bara muxu rayensen jamanegbetee ma.

13 I bara i xa nama mati sare xuri ra,

naxan mu findima geeni ra i be.

14 I bara muxu rayaagi muxu doxobooree xon ma.

Muxu rabilinyie yoma muxu ma.

15 I bara a niya si gbetea xa muxu mayele,

e nu e xunye lintan muxu ma.

16 N xaxili ifuxi temui birin, n bara yaagi.

17 Naxee n xonxi, nee n mayelema, e n konbima.

E wama e gbejoxofe.

18 Hali yi birin to rabaxi muxu ra, muxu mu neemuxi i ma,
 muxu mu i xa saate kanaxi.

19 Muxu bɔɔɛ mu gbilenxi i fɔxɔ ra,
muxu mu muxu makuyaxi i xa kira ra,

20 naxan a niyama i xa muxu lu wulabaree tagi,

muxu xa faxa.

21 Xa muxu sa nɛemu muxu Marigi Ala xili ma,
xa na mu a ra muxu naxa ala gbɛtɛɛ batu,

22 Ala mu a kolonma xɛ?
A mu mixi gundo birin kolon?

23 Kɔnɔ mixie na muxu faxafe alɔ xurusee.

E na rabama tɛmui birin i tan nan ma fe ra.

24 N Marigi, xunu. I xife munfe ra? Keli, i naxa mɛɛ muxu ra tɛmui birin.

25 I yatagi nɔxunma muxu ma munfe ra?
I nɛemuxi muxu xa tɔɔɛ nun yaagi ma munfe ra?

26 Muxu bira nɛ bɔxi, muxu mu nɔma kelide sɔnɔn.

27 Yandi, keli, fa muxu mali.

I xa muxu xun sara i xa hinne xa fe ra.

45

Mange xa futi

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mange bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Fuge tofanyie.» Xanunteya sigi.

2 Wɔyɛn fanyie bara n bɔɔɛ rafe.

N xa yi wali raba mange bɛ.

N nenyi luma nɛ alɔ sebeliti fanyie xa kale.

3 I tofan adamadi birin bɛ, i fata wɔyɛn nɔxunmɛ tide,

barima Ala barake sama i xa fe ma tɛmui birin.

4 I xa i xa santidegema xiri i tagi, alako i xa xunnakeli nun i xa binye xa kolon.

Sɔɔri senbema nan i ra.

5 I senbɛ gbo.

Te i xa sɔɔri ragise fari, nɔndi, magoroe, nun tinxinyi xa fe ra.

I xa fe xungbe raba.

6 I xa tanbɛɛ magaaxu.

E fama i yaxuie sondonyi sɔxɔde, sie birama nɛ i sanyie bun.

7 «Ala, i xa mange kibanyi buma nɛ abadan.

Tinxinyi nan findixi i xa mangeya tɔnxuma ra.»

8 Tinxinyi nan nafan i ma.

Naaxuiɔna mu rafan i ma fefe ma.

Na nan a toxi i Marigi Ala bara i sugandi sɛɛwɛ kui.

Fisamante nan i ra dangife i booree ra.

9 Labunde nun se xiri nɔxunmɛ na i xa dugi ma.

Xulunyi tima i xa mange banxi tofanyie kui.

Kɔrae jɛlexinyi xui raminima i bɛ.

10 Mangee xa di ginɛ luma i sɛɛti ma,

i xa gine fan na i fe ma, a maxirixi xɛɛma tofanyie ra.

11 N ma di ginɛ, i tuli mati n na.

I naxa kankan i bɔnsɔɛ ma, xa na mu a ra i xa denbaya nun i baba ma.

12 I xa i igoro mange bɛ naxan findixi i marigi ra.

I tofan, i rafan a ma ki fanyie.

13 Tirekae fama bunsee ra i bɛ, naafuli kanyie fan fanma i binyade.

14 Mange xa di gine soma banxi kui,

a maxirixi dugi tofanyie ra, xɛɛma na a ma.

15 A xa konyi ginɛ a matima mange xɔn.

Mange fan maxirixi dugi tofanyie ra.

16 Gine so tɛmui, mixi birin jɛlexinxɪ,

e xulunyi tima.

¹⁷ I xa die fama lude alo i benbae, e findi mangée ra bɔxi birin xun ma.

¹⁸ N i tan findima xili kanyi nan na abadan.

Bɔnsɔɛ birin i matɔxɔma nɛ waxati yo waxati.

46

Won mu gaaxuma

Ala matɔxɔɛ

¹ Kora xa die xa beeti beetibae xa mange be ginɛdimɛdi xui daaxi

² Ala, won kantama nan a ra. Won ma kantari na a yi ra.

A won malima won ma tɔɔrɛ birin kui.

³ Xa bɔxi sa sɛrɛn, won mu gaaxuma.

Xa geya sa bira baa ma, won mu gaaxuma.

⁴ Xa mɔrɔnyie sa xaapɛ, won mu gaaxuma.

Xa geya sa a imaxa, a sɛrɛn, won mu gaaxuma.

⁵ Xure nan a ra, naxan salonyie Ala xa taa rasɛwama.

Ala Xili Xungbe Kanyi xa hɔrɔmɔlingira seniyenxi na menni nɛ.

⁶ Ala na na taa kui, na taa mu a ramaxama, a a malima subaxɛ nefe a li.

⁷ Sie sonxɔɛ ratema, mangeyae birama nɛ.

Ala nefe a xui ramini, dunija birin xununma nɛ.

⁸ Mange Alatala na won sɛeti ma. Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi ra.

⁹ Wo fa Alatala xa wali mato, a gbaloe naxan luxi bɔxi ma.

¹⁰ A tan nan gere pɔnma dunija birin ma.

A xali girama nɛ.

A tanbe kanama nɛ, a makantase gan.

¹¹ «Wo wo raxara, wo xa a kolon Ala na n tan nan na.

N si birin yamarima.

N ma yaamari na dunija birin ma.»

¹² Alatala na won sɛeti ma, Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi ra.

47

Ala fisamante mangɛ

Ala matɔxɔɛ

¹ Kora xa die xa beeti beetibae xa mange be

² Wo tan sie birin, wo wo belexɛ bɔnbɔ,

wo sonxɔ, wo xui ite jɛlexinyi kui Ala be!

³ Alatala Xili Xungbe Kanyi magaxu.

Mange xungbe nan a ra dunija birin xun ma.

⁴ A bara sie ragoro won bun ma, e xa lu won sagoe.

⁵ A bara bɔxi fi won ma ke ra, naxan findixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa xunnakeli ra.

A won xanu.

Nengi rate.

⁶ Ala tema jɛlexin xui nan tagi, a fama sarae fe xui ma.

⁷ Wo beeti ba Ala be, wo beeti ba! Wo beeti ba won ma mange be, wo beeti ba!

⁸ Ala nan mange ra dunija birin xun ma,

wo xa lonni beeti ba.

⁹ Ala magoroxi mange kibanyi seniyenxi kui,

si birin mange nan a ra.

¹⁰ Sie xa mangée kafuma Ibu-rahima Marigi Ala xa pama ma,

barima Ala nan a ragiri mangée xa dunija kanta.

Ala na se birin xun.

48

Ala xa taa Siyon

Ala matɔxɔɛ

¹ Kora xa die xa beeti. Sigi seniyenxi.

² Alatala gbo.

A lanma won xa a matɔxɔ a xa taa kui a xa geya seniyenxi fari.

³ Ala xa geya Siyon tofan, a rafan dunija birin ma.

Na findi Mangε Xungbe xa taa nan na.

⁴ Ala a jεngi sama a xa taa makan-taxi xɔn,

a bara a yetε findi a kantama ra.

⁵ Mangεe to e malan Siyon gere xili ma,

⁶ e naxa kaaba na tofe ra.

E naxa gaaxu, e fa e gi.

⁷ E to gaaxu na ya ra,

e naxa sεren alɔ ginε naxan na di barife,

⁸ xa na mara alɔ Tarasisi xa kunkuie

foye xungbe naxee imaxama.

⁹ Won Marigi Ala kaabanako naxan nabaxi a xa taa kui,

won bara na mε, won bara na to.

Mangε Alatala na taa rakisima temui birin.

Nengi rate.

¹⁰ Ala, muxu na so i xa Hɔrɔmɔlingira kui,

muxu ratuma i xa hinne nan ma.

¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi,

i xili tantuma nε dunija yire birin.

I xa mangeya tinxin.

¹² Nama jεlexinma nε Siyon geya fari,

Yudakae sεwama nε i xa kiiti xa fe ra.

¹³ Wo xa Siyon mabilin,

wo xa a xa sɔɔri tidee kɔnti.

¹⁴ Wo xa a tete nun a yire makan-taxie mato,

alako wo xa na fala wo xa die bε.

¹⁵ Ala nan na won Marigi Ala ra abadan.

A won naperema han aligiyama.

49

Aligiyama sigafe mu kanama

Ala xa sɛriye

¹ Kora xa die xa bεeti bεetibae xa mange bε

² Wo wo tuli mati yi ra, wo tan nama birin.

Dunija nama birin, wo wo tuli mati n na.

³ Tide xuri kanyi, tide xungbe kanyi,

setare a nun se kanyi, wo birin xa wo tuli mati.

⁴ N fama wɔyenyi hagige nan falade wo bε,

n bɔje xaxili fanyi naxan mapɔxunxi.

⁵ N nan n tuli tixi taali ra,

n fama na tagi rabade wo bε kɔra xui ra.

⁶ Munfera n fa gaaxuma gbaloe lɔxɔe ya ra,

n yaxuie xa fe kobi n nabilinma temui naxe?

⁷ E laxi e xa bannaya nan na,

e nu fa e yetε matɔxɔ e harige xa gboe ra.

⁸ E mu nɔma e bore xunsarade,

E mu nɔma e xunsare fide Ala ma.

⁹ E nii xunsare xɔrɔxɔ,

e mu nɔma a fide abadan.

¹⁰ E tan mu faxama? E mu sigama aligiyama?

¹¹ Won a toma, lɔnnilae faxama,

lɔnnitaree fan faxama nε.

E fa e harige lu mixi gbetεe yi ra.

¹² Mixi naxee e xilie saxi bɔxie xun ma,

e mapɔxunxi nε e xa banxie luma nε naa abadan,

e xɔnyi mu kanama keli lanfan-mae ma,

a sa dɔxɔ lanfanma gbetεe ra.

¹³ Hali mixi xungbe, a mu buma.

A faxama nε alɔ subee.

¹⁴ Mixi naxee laxi e yetε ra, e xa kira nan ya.

E xui rafan naxee ma, nee birama nε e fɔxɔ ra.

¹⁵ E aligiyama lima nε.

Faxe e ralɔema nε.

Mixi tinxinie e maboronma nε.

E xa tofanyi kanama nε.

Aligiyama findima nε e xɔnyi ra.

¹⁶ Kɔnɔ Ala n nii xunsarama nε aligiyama,

a n xanin.

Nengi rate.

¹⁷ Mixi na findi banna ra, a harige na gbo,

i naxa gaaxu,

18 barima a mu sese xaninma
aligiya.
A harige mu birama a fɔxɔ ra.
19 A ɲɛlexinma nɛ a harige ra a xa
dunɲɛigiri kui,
barima birin a matɔxɔma na xa fe
ra,
20 kɔnɔ a fa siga aligiya
a a benbae li na,
naxee mu dunɲa toma sɔnɔn.
21 Xa banna mixi xaxili mu na,
a luxi nɛ alɔ sube naxee faxama.

50

Sɛrɛxɛ naxan nafan Ala ma

Ala xa sɛriyɛ

Asafi xa bɛɛti
1 Alatala na wɔyɛnfe.
A na dunɲa birin xilife,
keli sogetede han sogegorode.
2 Kelifɛ Siyon, Ala xa tofanyi yan-
bama.
3 Won Marigi Ala na fafe,
a mu dunduxi.
Tɛ belebele na a ya ra,
foye xungbe fan na a rabilinyi.
4 A xui tema koore ma,
a xui goroma bɔxi
kiiti sade a xa mixie bɛ.
5 «N batulae, naxee laayidi ton-
goxi n bɛ sɛrɛxɛ ra,
wo xa wo malan.»
6 Ala xa masenyi tinxixi kelima
koore nan ma,
barima kiitisa nan na Ala ra.
7 «N ma mixie, wo wo tuli mati, n
xa wɔyɛn.
Isirayila, n bara wo kalamu.
Ala nan n na, wo Marigi Ala.
8 N mu xɔnɔxi wo xa sɛrɛxɛ xa fe
ra.
Wo sɛrɛxɛ gan daaxie bama n bɛ
temui birin.
9 N mu tuura tongoma wo xɔnyi.
N mu si kontonyi fan tongoma wo
xa kule.
10 N gbe nan na sube birin na wula
i.
N gbe nan na sube birin na geyae
ma.
11 N gbe nan na xɔni birin na
koore ma.

N gbe nan na sube birin na fiili
ma.
12 Xa kaamɛ n suxuma nu, n ma
falama wo tan bɛ.
N gbe nan na dunɲa birin na.
13 N tan tuura sube donma? Ade.
N tan si kontonyi wuli minma?
Ade.
14 A lanma wo xa tantui rasiga n
ma,
na xa findi wo xa sɛrɛxɛ ra.
Wo xa wo xa laayidie rakamali n
bɛ, n tan Ala Xili Xungbe
Kanyi.
15 Wo xa n xili wo xa tɔɔrɛ kui.
N fama wo ratangade,
wo fan fama n matɔxɔde.»

16 Ala xa masenyi nan ya, mixi
ɲaaxie bɛ,
«wo na n ma yaamari nun n ma
saate durusife munfe ra?
17 N ma sɛriyɛ mu rafan wo ma.
Wo mu n ma wɔyɛnyi danxunma.
18 Wo nun mupɛtie na a ra.
Wo nun yɛnɛ rabae na a ra.
19 Fe ɲaaxi nan tun minima wo dɛ
i,
wo wule nan tun falama.
20 Wo nun naxan nga keren a ra,
wo na tɔɔɲɛgema.
21 Wo naxan nabaxi, na nan ya.
Han yakɔsi n bara n sabari.
Wo ɲɔxɔ a ma a n na wo sɛɛti ma,
kɔnɔ n fama xaɲɛde wo ma,
n fama a birin ya bade wo bɛ.
22 Wo xa yi fe mɛ,
wo tan naxee nɛɛmuxi Ala ma,
xa na mara n wo xa fe kanama nɛ.
Mixi yo mu wo ratangama.
23 Naxan tantui sɛrɛxɛ bama n bɛ,
na mixi bara n matɔxɔ.
Mixi naxan a ɲɛrɛ ki matoma a
fanyi ra,
n fama n tan Ala xa marakisi
masende a bɛ.»

51

Dawuda xa yunubi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa
mange bɛ.

2 Annabi Natan woyenfe Dawuda
be a yunubi raba Batiseba ra
temui naxe.

3 Ala, hinne n na alo i darixi a ra
ki naxe.

Dipe n ma fe jaaxi ma i xa boje
fanyi saabui ra.

4 I xa n naseniyen n ma fe kobi
birin ma.

I xa n ma yunubi xafari.

5 N bara n ma yunubi kolon.

N mu noma neemude na ma.

6 N na fe jaaxi rabaxi i keren nan
na.

N naxan nabaxi a mu rafan i ma.

I na n makiiti,
nondi luma ne i be.

7 N barixi yunubi fe nan kui,
kabi nga furi ba neene ra.

8 Kono nondi na lu mixi boje kui,
na nan nafan i ma.
Na lonni masen n be.

9 N seniyen hisopi burexe ra,
alako n xa fiixe.

N seniyen,
alako n xa fiixe fon alo xipe.

10 Nelexinyi nun seewe fi n ma,
alako n boje xa sa.

11 I kobe ti n ma yunubi ra,
i xa n ma fe kobi birin ba n ma.

12 N Marigi Ala, n boje mafindi
boje seniyenxi ra,
xaxili fanyi fi n ma.

13 I naxa n makuya i ya tode ra.
I naxa i Xaxili Seniyenxi ba n yi
ra.

14 Kisi seewe nun limaniya fi n ma
naxan n malima.

15 N i xa kira masenma ne i
matandilae be,

alako e man xa bira i foxo ra.

16 N nakisima Ala,
n bara mixi faxa.
Yandi, n xunsara,
alako n xa i xa fe fanyi masen.

17 N Marigi, na niya n be,
n xa i tantu.

18 Serexe mu rafan i ma,
xa na mu a ra n na bama ne i be
nu.

I mu wama serexe gan daaxi xon.

19 Serexe fanyi findixi yete
magoroe nan na.

Ala wama yi serexe mooli nan xon
ma.

20 I xa hinne Siyoni ra,
i xa Darisalamu tete rakeli.

21 Na temui i jlexinma ne serexe
tinxinxi

nun serexe gan daaxi ra.

Na temui tuurae nan bama serexe
ra i xa serexebade.

52

De jaaxi

Ala xa seriye

1 Dawuda xa lonni beeti beetibae
xa mange be.

2 Masenyi nan ya Dowege Edonka
xa fe ra, naxan a fala Solu be a
Dawuda na Aximeleki xonyi.

3 I i yete igboma fe kobi rabafe ra
munfe ra?

Ala xa hinne buma ne abadan.

4 I de luma alo fine naxan fe jaaxi
rabama.

Yanfante nan i ra.

5 Fe jaaxi rafan i ma dangife fe
fanyi ra.

Wule rafan i ma dangife nondi ra.
Nengi rate.

6 I woyen xui xaape, i de mu fan.

7 Na kui Ala fama i rahalakide
temui birin.

A i suxuma ne, a i keri i xa banxi
kui, a i keri dunija ma.

Nengi rate.

8 Tinxintoe naxee findima seedee
ra

e fama yelede na kanyi ma yi ki
ne,

9 «Wo na mixi mato,
naxan mu nu a xaxili tixi Ala ra.

A naxa la a xa naafuli ra,
a a yete kanta a xa yanfanteya ra.

10 Kono, n tan naxan laxi Ala xa
hinne ra,

n ma fe birin na sooneyafe
alo Oliwi wuri tofanyi naxan na
Ala xonyi.»

11 N i tantuma ne abadan i xa wali
xa fe ra.

N xaxili tixi i xili fanyi nan na i xa
danxaniyatoe tagi,
barima i fan.

53

Xaxilitare xa masenyi

Ala xa seriyε

¹ Dawuda xa lonni beeti beetibae xa mange be. A xa ba xule xui ra.

² Xaxilitare a falama a boje kui, «Ala mu na.»

E fe haramuxie rabama, e mu tinxin.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama.

³ Ala a ya ragoroma adamadie ma kelife ariyanna, a xa e mato xa xaxilima nde na na naxan Ala fenma.

⁴ Kono birin bara makuya Ala ra, e nu fe jaaxi raba.

Hali mixi keren mu na naxan fe fanyi rabama.

⁵ Tinxintaree xaxili mu na? E nu n ma nama tooro tun.

E mu Ala xilima feo.

⁶ E fama serende gaaxui ra na nan ma, barima Ala fama na mixi moolie rayensende, naxee wama wo toorofo.

⁷ Nde kelima Siyon a xa Isirayila rakisi?

Ala na a xa nama ramini konyiya kui,

Yaxuba bonsoe seewama ne, Isirayila nalexinma ne.

54

N Marigi tima n bun ma

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lonni beeti beetibae xa mange be. A xa ba kora xui ra.

² Sifikae to a fala Solu be a Dawuda a noxunxi e xonyi, Dawuda naxa yi beeti ba.

³ Ala, n nakisi i xili ra, n ma kiiti sa i senbe ra.

⁴ Ala, n ma dube suxu, i tuli mati n ma woyenyi ra.

⁵ Xone ndee bara keli n xili ma, mixi kobi naxee wama n faxafe. E mu Ala kolon fefe ma.

Nengi rate.

⁶ Ala n malima, n Marigi tima n bun ma.

⁷ A n yaxuie xa kobina sare rag-bilenma e ma.

I xa e halaki i xa dugutegena kui.

⁸ N bara a janige n xa serexe ba i be.

Alatala, n i xili tantuma ne barima i fan,

⁹ i man n nakisima n ma toore kui, n fa no n yaxuie ra.

55

Yanfantee

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lonni beeti beetibae xa mange be. A xa ba kora xui ra.

² Ala, n ma dube suxu, i naxa i noxun n ma maxandi ma.

³ I tuli mati n na, i xa n yaabi.

Xanmeri nun gaaxui bara ge n suxude

⁴ n yaxuie xa woyenyi xa fe ra, a nun mixi jaaxie xa wali kobi xa fe ra.

E wama n toorofo, e n tooregema xone kui.

⁵ N boje bara seren, n sondonyi bara gaaxu faxe ya ra.

⁶ Gaaxui nun sereniyi bara n suxu a jaaxi ra.

Na bara n natagan.

⁷ Xa gabuteniyi nan nu na n be nu alo ganbe,

n nu bara siga yigiya fende nu,

⁸ n nu n gima ne, n siga yire makuye,

n sigama wula i ne nu.

Nengi rate.

⁹ N xa n gi mafuren, alo foye xungbe.

¹⁰ N Marigi, fe kobi rabae rayensen ye.

I naxa e lu e xa lan fe kobi ma, barima kobina nun gere bara gbo taa kui.

¹¹ Koe nun yanyi ra fe kobi rabae taa rabilinma,

e xa fe jaaxi nun tinxintareya raba taa kui.

¹² E bara fe birin kana.

Gbesenxonneya nun maifui bara gbo taa kui.

13 Xa yaxui nan tun n konbima nu,
n dijema.

Xa n xonmixi nan tun kelima n xili
ma nu,
n nan n noxunma ne a ma nu.

14 Kono i tan n lanfanma nan
i ra, n xanuntenyi, n
defanboore.

15 Won de fan, won birin sigama
Ala xa horomobanxi.

16 E xa e terenna faxe ra,
e xa goro gaburi kui e jipe ra,
barima e e jere ma fe jaaxie nan
tun kui.

17 Kono n bara Ala xili.
Alatala n nakisima ne.

18 N gbelegbelema ke a nun yanyi
ra. A bara n xui me.

19 N yaxuie to wuya, a bara n
natanga na gere ma.

20 Ala naxan na a xa kibanyi kui
kabi a fole,

a a tuli matima n na, a fa n yaxuie
rabira,

Nengi rate
barima e tondixi tuubide.
E mu gaaxu Ala ya ra.

21 Yi mixie bara e bore gere, e
saate kana.

22 E de ipoxun alo xipe, kono gere
na e boje kui.

E xa woyenyi salaxun alo ture,
kono e mixi toroma alo san-
tidegema naxan baxi a tee
i.

23 I xa i xaxili ti Alatala ra, a i
malima ne.

A mu tinma tinxintoe xa bira.

24 Ala, yi geresoe nun yi yanfantee
xanin aligiyama.

I naxa e xa simaya konti rakamali.
Ala, n bara n taxu i ra.

56

N mu gaaxuma sonon

Ala maxandi nun Ala matoxoe

1 Dawuda xa suuki beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan
xili, «Ganbe na wuri makuye
fari.» A a ba Filisitakae a suxu
temui naxe Gati.

2 Ala, hinne n na barima mixie na
n gerefe.

E gere tima n be temui birin.

3 N yaxuie fejenma gere ra.

Ala Xungbe, n gerefae bara wuya.

4 N na gaaxu temui naxe, n nan n
xaxili tima i tan nan na.

5 N Ala xa masenyi matoxoma.

N mu gaaxuma sonon, barima n
bara la Ala ra.

Ibunadama gbansan noma munse
rabade n na?

6 Temui birin n yaxuie wama n
toorofo e xa woyenyi ra.

N ma fefe mu rafanxi e ma.

7 E lanxi n ma jaxankate ma,
e bira n foxo ra yire birin alako e
xa n faxes.

8 I naxa tin e xa ratanga e xa fe
jaaxie ma.

Ala, i xa xone xa e rabira.

9 I n ma dunipeigiri kolon, i n yaye
toxi.

N ma toore birin sebexi i yi ra.

10 N na i xili temui naxe, n yaxuie
gbilenma ne n foxo ra.

N a kolon n nun Ala na a ra.

11 N Ala xa woyenyi matoxoma,
n Alatala xa masenyi matoxoma.

12 N mu gaaxuma sonon, barima n
bara la Ala ra.

Ibunadama gbansan noma munse
rabade n na?

13 Ala, n xa n ma laayidi rakamali
i be, n ma tantui serexee ra,

14 barima i bara n natanga faxe
ma.

I mu tin n xa bira,

alako n xa jere i xa kira xon ma
yi bende fupi fari.

57

N bara limaniya soto

Ala maxandi

1 Dawuda xa suuki beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan
xili «I naxa halaki ti.» Dawuda
naxa yi ba a to a gi Solu ma, a sa
so fonme kui.

2 Ala, hinne n na, yandi i xa hinne
n na.

N maratange fenma i yire
alo toxeyore a fenma a nga
gabutenyi bun ma ki naxe
han fe xoxoxe xa dangi.

³ N bara Ala Xili Xungbe Kanyi
maxandi
naxan n ma fe birin sooneyama.

⁴ N xonmixie n jaxankatama
temui naxe,

Ala n nakisima ne kelife ariyanna,
Nengi rate

a hinne nun nondi ragoroma n
ma.

⁵ Yetee bara n nabilin,
n saxi e tagi, e tan naxee
adamadie faxama.

E jinyie luxi alo tanbee,
e nenyie luxi alo santidegema
naxan baxi a tee i.

⁶ Ala, i xa i xa binye masen koore
ma,

i xa a masen boxi ma.

⁷ E bara yele ti n ya ra, a gbe mu
luxi n xa so a ra.

E bara yili ge n ya ra, konɔ e tan
nan biraxi a kui.

Nengi rate.

⁸ Ala, n boɔɔe bara limaniya, n bara
limaniya soto.

N beeti bama ne, n i tantuma ne.

⁹ N boɔɔe bara keli n na,
n xa n ma korae tongo, n xa beeti
ba han subaxe.

¹⁰ Marigi, n i tantuma ne sie tagi.
N beeti bama ne i be bonsoee tagi.

¹¹ I xa hinne koore lima ne,
i xa tinxinyi tema ne han nuxuie.

¹² Ala, i xa i xa binye masen koore
ma,

i xa a masen boxi ma.

58

Adamadie sare

Ala xa seriyɛ

¹ Dawuda xa suuki beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan
xili «I naxa kasare ti».

² Wo xa woyenyi mu tinxin.
Adamadie, wo noma kiiti sade
nondi ra?

³ Ade, wo fe jaaxi rabama wo
boɔɔe kui,
wo fe jaaxi rabama yi boxi ma,

wo mixi ratantanma duniɔa ma.

⁴ Kafi e bari temui,
e findixi mixi jaaxi nan na.

Wule falee bara loe kabi e bari
loxoe.

⁵ E xa xone luxi ne alo boximase
xone,

alo boximase naxan mu boximase
suxui xui ramema.

⁶ Hali boximase suxui fanyi, a mu
noma a suxude.

⁷ Ala, i xa e jinyi kana e de i,
barima e luxi ne alo yete.

Alatala, i xa e de wanwan.

⁸ E jonna ne alo ye naxan ifilima
boxi.

E xa tanbe mu jereɔa senbe ra.

⁹ A luma alo boe naxan fate loema
lingi kui.

A luma alo di naxan baxi a nga
fate i, a mu foye to.

¹⁰ Beenun tunde xa fura yege ma-
linsinxi ra,

xa na mu a ra yege xare ra,

Ala e koma ne, a e wole a i.

¹¹ Mixi tinxinxi fama jexinde
barima a fama gbeɔoxoe
sotode.

A fama a sanyi maxade mixi jaaxi
wuli ra.

¹² Adamadie fama a falade, «Iyo,
Ala mixi tinxinxi sare fima.
Iyo, Ala kiiti sama ne duniɔa ma.»

59

Bare xaɔɔe

Ala maxandi

¹ Dawuda xa suuki beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan
xili «I naxa halaki ti». A naxa a
ba Solu to soorie xee e xa Dawuda
fafa a xa banxi kui.

² N Marigi Ala, n natanga n yaxuie
ma.

N ma fe xa te dangife n yaxuie xa
fe ra.

³ N natanga tinxintaree ma.

N nakisi faxetie ma,

⁴ barima e wama n faxafe.

Senbemaɛ na e malanfe n xili ma,
hali n mu findi fe kobi raba ra,

hali n mu yunubi yo raba Alatala ra.

⁵ Hali n mu na fe paaxi rabafe, e e gima n fɔxɔ ra, e xa n gere. Keli, i fa n mali! Yandi n ma fe mato.

⁶ Isirayila Marigi Alatala, Mange Ala, keli, i xa si danxaniyataree ratɔn. I naxa diɲe yi yanfante tinxintaree ma.

Nengi rate.

⁷ E fama kɔe ra alo bare xaapɛe e fa taa rabilin.

⁸ E de luma alo bare de xunfe minima naxan kui.

E xa wɔyenyi mixi tɔɔɔma alo santidegema.

E naxe, «Nde noma won ma wɔyenyi mede?»

⁹ Kɔnɔ Alatala, i tan nan yeleva e ma.

I si danxaniyataree birin mayelema.

¹⁰ N nan n yete ratangama e senbe ma i tan nan saabui ra.

Ala nan na n ma kantama ra.

¹¹ N Marigi Ala, naxan xa hinne gbo, i xa ti n ya ra,

i xa n yaxuie rabira.

¹² N Marigi, n ma kantama, i naxa e faxa keren na.

I xa e rabira alako n ma pama naxa nɛemu i senbe ma.

¹³ E yunubi rabama e xa wɔyenyie ra.

I xa e suxu e xa yete igboɲa kui.

E dankɛe nun wulee nan tun falama.

¹⁴ I xa e rapɔn i xa xɔne ra, alako e naxa to sɔnɔn,

alako e xa a kolon Ala nan Mange ra

Yaxuba bɔnsɔe nun dunɲa birin xun ma.

Nengi rate.

¹⁵ E fama kɔe ra alo bare xaapɛe e fa taa rabilin.

¹⁶ Baree donse fenma yire birin kɔe ra,

kɔnɔ e mu lugama.

¹⁷ N i senbe matɔxɔma beeti ra. N i xa hinne matɔxɔma geesege, barima n ma kantama nan i ra,

i n kantama n ma tɔɔre kui.

¹⁸ N ma senbema, n beeti bama i be.

N Marigi Ala nan n kantama ra, n Marigi Ala nan n hinnema n na.

60

Ala fama xunnakeli ra

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lonni suuki beetibae xa mange be. A xa ba alo beeti naxan xili «Fuge tofanyi alo Ala xa saatɛ.»

² Isirayila to Sirenikaere gere, e yi beeti ba na temui ne. E nu kelixi Mesopotamiya nun Soba bɔxi ma. Yowaba naxa Edonka wulu fu nun firin faxa fole kui fɔxɔe na dennaxe.

³ Ala, i bara muxu ralɔe, i bara nde ba muxu xa gali ra, i bara xɔnɔ muxu ma, kɔnɔ yakɔsi, i xa senbe fi muxu ma.

⁴ I bara bɔxi raserɛn,

i bara a ibɔɔ.

I xa na yailan muxu be

barima bɔxi wama kanafe.

⁵ I bara fe xɔɔxɔe dɔxɔ i xa mixie ma,

han e bara lu alo siisila.

⁶ Kɔnɔ naxee gaaxuxi i ya ra,

i bara tɔnxuma so e yi ra,

e xa nɔ e yaxuie ra.

⁷ I xa i xanuntenyie rakisi i senbe ra,

i xa muxu xa dube suxu.

⁸ Ala xa masenyi nan ya,

a naxan falaxi hɔrɔmɔbanxi seniyenxi kui,

«N Sikemi taa fima ne wo ma xunnakeli kui,

n Sukoti geya lanbanyi fan fi wo ma.

⁹ Galadi bɔxi, n gbe. Manasi bɔxi, n gbe.

Eframikaere nan findima n ma geresoe ra.

N mange dɔxɔma ne Yudaya.

¹⁰ Mowabakae findima n ma konyie nan na.

Edon findi n ma bɔxi ra.

N gere xui ratema ne Filisita.»

11 Ala, nde noma n xaninde na taa makantaxi kui?
 Nde noma n xaninde han Edon boxi ma?
 12 I tan gbansan, i tan naxan muxu raloe,
 i tan naxan mu nu na muxu xa soorie seeti ma.
 13 Muxu mali muxu yaxuie gereede.
 Adamadi xa mali, sese mu a ra,
 14 kono Ala xa mali tan fama muxu yaxui birin halakide.

61

Kelife yire makuye

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be. A xa ba kora xui ra.
 2 Ala, i tuli mati n ma maxandi ra. N ma maxandi rame.
 3 N i maxandima kelife ra boxi makuye.
 N boje mu saxi.
 N xanin geya fari naxan ite dangife n na.
 4 I findixi n be yire nan na n kantaxi dennaxe n yaxuie ya i.
 5 N wama lufe i xonyi temui birin. N wama lufe i xa kantari kui, alo xoni yore luma a nga gabutenyi bun ma ki naxe.
 6 N Marigi Ala, i bara i tuli mati n ma maxandi ra.
 I bara ke fi n ma, nun mixi birin ma naxee gaaxuxi i xili ya ra.
 7 Mange xa simaya xunmasa, alako a xa bu a gbege ra.
 8 A xa mangeya xa bu i ya i temui birin,
 I xa hinne a ra, i xa findi a dugutege ra.
 9 Iyo, n mu taganma beeti bafe ra i xili binye be,
 barima i n ma maxandi yaabima temui birin.

62

Ala xa bojesa

Ala xa seriye

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange Yedutun be
 2 N boje saxi Ala nan saabui ra, n ma kisi fatanxi a tan nan na.
 3 A luxi n be alo fanye,
 n ma marakisima nun n makantama nan a ra.
 N mu noma birade sonon.
 4 Wo dutunma mixie ma han mun temui,
 wo xa e rabira, alo banxi nun tete fori?
 5 E wule falama alako e xa mixie ba yire fanyi e nu dennaxe.
 E dube tima e de ra, kono e danke tan tima e boje ra.
 Nengi rate.
 6 N bojesa sotoma Ala nan na, barima n xaxili tixi a tan nan na.
 7 A luxi alo fanye na a ra n be,
 n ma marakisima nun n ma makantama nan a ra.
 N mu noma birade sonon.
 8 N ma kisi nun n ma binye na Ala nan yi.
 Ala n makantama nan a ra, n yigi tide nan a ra.
 9 Nama, wo xa wo taxu a ra, wo xa wo xa kontofili masen a be. A tan nan noma won malide.
 Nengi rate.
 10 Adamadie luma alo foye naxan dangima.
 Mixi xungbe findima mixi xuri ra, Xa e xa fe bara maniya, a yelevu alo foye.
 11 Wo naxa harige fen fe kobi ra, wo naxa a fen muje ra.
 Xa wo xa naafuli sa gbo, wo naxa wo xaxili ti na ra.
 12 Ala bara fe firin fala n naxee mexi.
 Keren, senbe na Ala be.
 13 A firin nde, n Marigi nan hinnente ra,
 barima a mixie sare ragbilenma e ma.

63

Ala xa hinne fan simaya be

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa beeti, a naxan ba Yudaya, a to nu gbengberenyi ma temui naxe

² Ala nan n Marigi ra.

Ala n i fenma, barima n hayi na i ma,

alo fate hayi to na ye ma gbengberenyi ma.

³ N luma i xa hɔrɔmɔbanxi kui alako n xa i senbe nun i xa binye to.

⁴ I xa hinne fan simaya be.

N bara i matɔxɔ.

⁵ N i tantuma n ma simaya birin kui,

n nan n belexee itema i mabiri.

⁶ N bɔnsɔɛ wasama ne i tantufe ra seewe kui.

⁷ N na n sa n i xa fe maɔxunma kɔɛ birin,

⁸ barima i tan nan n malima.

N seewama ne i niini bun ma.

⁹ N nii bara fatu i ma, i belexe luma ne n bun ma.

¹⁰ Naxee katama n faxade, e tan nan faxama.

¹¹ Santidegema fama ne e sɔxɔde, wulai baree fa e ibɔɔde.

¹² Mangɛ seewama ne Ala xa fe ra. Naxee e kalima Ala xili ra, nee fama ne a matɔxɔde.

Kɔnɔ wule falee deɛ balanma ne.

64*Adama xa maɔxunyi tilin**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be

² Ala, i tuli mati n wa xui ra, N natanga n yaxuie ma.

³ N nɔxun mixi jaaxie ma naxee wama n tɔɔrɔfe tinxintareya kui.

⁴ E de xaape alo santidegema, e xa woyen jaaxie luma alo tanbee.

⁵ E mu gaaxuma tinxintɔɛ ya ra, e luma a paxankata ra tun.

⁶ E de kobi, e yeɛ italama mixi ya ra.

E naxe, «Nde na kolonma?»

⁷ E yanfanteya yailanma, e a fala, «Won xa keli a yanfa xili ma. A sooneyama ne.»

Adama xa maɔxunyi tilin.

⁸ Kɔnɔ Ala na tanbee woli, e e lima ne keren na.

⁹ E bara wule fala.

Naxee e toma, e e gima ne.

¹⁰ Na gaaxui adama birin suxuma ne.

E Ala xa wali masenma, e a xa wali kolonma ne.

¹¹ Tinxintɔɛ seewama ne Alatala ra,

a fa lu a niini bun ma.

Sondon fanyi kanyi jɛlexinma ne.

65*Saabui fanyi**Ala matɔxɔɛ*

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be

² Matɔxɔɛ na i tan Ala be Siyoni geya fari.

Muxu laayidi naxan tongoxi i be, muxu na birin nakamalima ne.

³ Ala, i muxu xa maxandi birin mema ne.

Dunija birin fama ne birade i fɔxɔ ra.

⁴ Tantanyi to nɔ muxu ra, i bara muxu xa yunubi xafari.

⁵ I naxan sugandima a xa makɔre i xa salide ra,

na jɛlexinma ne barima a buma ne i xɔnyi.

Muxu bara wasa i xa fe fanyi ra, fe seniyenxi naxan kelixi i xa hɔrɔmɔlingira.

⁶ I muxu xa maxandi yaabima kaabanako nun tinxinyi ra.

Ala, i bara findi muxu rakisima ra. Dunija yire birin xaxili tixi i ra.

⁷ I bara geya daa i senbe ra

barima senbema nan i ra.

⁸ I bara baa xui radundu, mɔrɔnyi xui mu na.

I bara jama fan masabari.

⁹ Dunija birin gaaxuma ne i xa kaabanakoe ya ra.

Kelifɛ sogetede han sogegode, e birin e jɛlexin xui raminima ne i xa fe ra.

¹⁰ I bɔxi mɛɛni, a a rafe fe fanyi ra.

I xure rafema ye ra alako mixie xa baloe soto.

11 I tune ye sama bɔxi ma alako
 bɔxi xa bɔrɔxɔ sansi bɛ.
 I barake sama xɛ ma, a xa fan.
 12 Xɛ xaba tɛmɛi i fe fanyi ramin-
 ima nɛ.
 I xa sansi sase rafema nɛ, han a
 fili a ma.
 13 Gbengberenyi filie nun geyae
 fanma nɛ.
 14 Xurusee yiriwama nɛ filii ma.
 Sansi yiriwama nɛ geya bunyie.
 Na birin, Ala xa fe fanyi nan
 masenma won bɛ sɛɛwɛ
 kui.

66

Ala xa kaabanakoe magaaxu

Ala matɔxɔɛ

Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa
 mange bɛ
 1 Adamadie birin xui xa ite sɛɛwɛ
 ra Ala bɛ.
 2 Wo xa a xili binya bɛɛti ra,
 wo xa a binya matɔxɔɛ ra.
 3 Wo xa a fala Ala bɛ,
 «I xa kaabanakoe magaaxu.
 I senbɛ gbo han. Hali i yaxuie
 sɛrɛnma i ya ra.
 4 Dunija birin i batuma,
 e i binya bɛɛti ra, e i xili matɔxɔ.»

Nengi rate.

5 Wo fa Ala xa wali matode.
 A na fe raba adamadie tagi, na
 magaaxu.
 6 A baa findi xare ra,
 a mixi ragiri xure ma e sanyi
 xaraxi ra.
 Na kui, won jɛlexinma nɛ a ra.
 7 A dunija yamarima senbɛ ra
 abadan.
 A ya tixi sie ra, matandilae mu
 nɔma kelide sɔnɔn.
 Nengi rate.
 8 Sie, wo xa won Marigi Ala tantu,
 wo xa wo xui ramini a matɔxɔfe
 ra.
 9 A bara simaya fi won ma,
 a mu tin won xa bira,
 10 barima Ala won bɔjɛ kolon.
 A bara won mato alɔ mixi gbeti
 matoma ki naxe
 a a raxunu alako a gbi xa ba.
 11 I bara muxu xun ti yeɛ kui ra,

i man bara kote dɔxɔ muxu xun
 ma.
 12 I bara a lu mixie xa nɔ muxu ra,
 muxu xa tɔɔrɔ ye nun tɛ xɔɔra.
 Kɔnɔ a rapɔnyi, i bara muxu xun
 ti daxamui yire ra.
 13 N fama sɛrɛxɛ gan daaxi ra i xa
 banxi kui,
 n nan n ma laayidi rakamalima
 nɛ,
 14 n naxee fala n dɛ ra n nu tɔɔrɛ
 kui tɛmɛi naxe.
 15 N xuruse turaxie bama nɛ
 sɛrɛxɛ gan daaxi ra,
 alɔ yɛxɛɛ kontonyie, tuurae, nun
 si donbie.

Nengi rate.

16 Wo fa, wo xa wo tuli mati,
 wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra.
 N xa a masen Ala naxan nabaxi n
 bɛ.
 17 N bara a xili, n bara a matɔxɔ.
 18 Xa yanfanteya nu na n bɔjɛ kui
 nu,
 n Marigi mu nu a tuli matima n
 na.
 19 Kɔnɔ Ala bara n xui rame,
 a n ma dube suxu.
 20 Tantui na Ala bɛ naxan bara n
 ma maxandi xui mɛ,
 a man bara hinne n na.

67

*Si birin xa Ala xa marakisi
 kolon*

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa
 mange bɛ. A xa ba kɔra xui ra.
 2 Ala xa hinne won na,
 Ala xa barake ragoro won ma,
 Ala xa naiyalanyi xa yanba won
 ma,
 Nengi rate
 3 alako a xa kirae xa kolon dunija
 ma,
 alako si birin xa a xa marakisi
 kolon.
 4 Ala, sie xa i tantu, si birin xa i
 tantu.
 5 E xa bɛɛti ba jɛlexinyi kui,
 barima i sie makiitima nɔndi ra,
 i tan nan e rapɛrɛma yi dunija
 bendɛ fuji fari.
 Nengi rate.
 6 Ala, sie xa i tantu,

si birin xa i tantu.

⁷ Bɔxi bara daxamui ramini won
be,

tantui na won Marigi Ala be.

⁸ Ala xa barake sa won ma,
duniɲa birin xa gaaxu a ya ra.

68

Ala nan duniɲa mange ra

Ala matɔxɔɛ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

² Ala xa keli, a yaxuie xa yensen
ye.

Naxee a xɔnma, e xa e gi a ya ra.

³ I i yaxuie ralɔɛma ne
alo foye te tuuri ralɔɛma ki naxe.

Kaafiri lɔɛma ne Ala ya i,

alo ture xunuma te i ki naxe.

⁴ Kɔnɔ mixi tinxinxɪ jɛlexinma
ne,

e e sɛɛwe xui itema ne Ala ya i.

E tan luma na jɛlexinyi nan kui.

⁵ Won xa beeti ba Ala be, won xa
a xili matɔxɔ beeti ra.

Naxan jɛɛɛma nuxui fari, won xa
a rasene.

A xili Alatala.

Won xa won sɛɛwe xui rate a ma.

⁶ Ala, misikiine baba nan a ra.

Ala, kaape makante nan a ra.

Ala xɔnyi seniyen.

⁷ Ala denbaya fima denbayatare
ma,

Ala xɔɛɛya fima geelimanie ma, e
jɛlexinma ne.

Kɔnɔ Ala matandie luma ne
gbengberenyi ma.

⁸ Ala, i nu na i xa pama ya ra wula
i temui naxe,

⁹ bɔxi birin nu sɛɛnma ne.

Tune ye nu goroma Ala ya i,

Isirayila Marigi Ala, naxan na Siy-
oni.

¹⁰ Ala nu tune ye ragoroma bɔxi
ma,

a xa senbe fi a xa bɔxi taganxi ma.

¹¹ I bara i xa pama rasabati naa.

I bara tɔɔɔmixi mali naa.

I na birin nabaxi ne barima i fan.

¹² Marigi masenyi fanyi soma a xa
xɛɛrae yi ra.

Gali belebele nan e ra. E naxe,
¹³ «Geresoe mangee na e gife,
e na e gife wo ya ra.

Wo xa ginɛe naxee luxi banxi,
e fama yi gere naafuli itaxunde.

¹⁴ Wo fama wo malabude wo xa
xurusee fe ma.

Ala mɛɛnima ne a xa pama ma
alo a mɛɛnima ganbee ma ki naxe.

E gabutenyi luma alo gbeti nun
xɛɛma nan na e ma.»

¹⁵ Ala Xili Xungbe Kanyi bara
mangee rayensen

Salamon geya ma balabalanyi
saabui ra.

¹⁶ Basan geya, Ala naxan daaxi,
konde wuyaxi naxan be,

¹⁷ wo na Ala xa geya sugandixi
matofe tɔɔne ra munfe ra,
a bara a xa hɔɔɔmɔlingira ti
dennaxe?

Ala luma ne mɛnni temui birin.

¹⁸ Alatala xa geresoe xa gisee
wuya dangi wulu fu ra.

A xa geresoe fan dangi wulu wu-
lue ra.

Ala na e ya ma.

Sinayi geya na yire seniyenxi kui.

¹⁹ N Marigi Alatala, i bara te koore
ma.

I bara geelimanie xanin.

Adamadie bara i buɲa,

matandilae fan bara wa sofe i
xɔnyi.

²⁰ Tantui na i be lɔxɔɛ birin,

a won ma kote xaninfe lɔxɔ yo
lɔxɔ.

Won ma marakisima na Ala nan
na.

²¹ Won Marigi Alatala won nake-
lima ne faxe ma.

Won ma marakisima na Ala nan
na.

²² Ala a yaxuie xunyi kanama ne.

Naxee jɛɛɛ kira ɲaaxi xɔn ma,

a nee fan xun xɔri bɔɔma ne.

²³ Marigi naxe, «N fama ne e ra
kelife Basan,

n fa e ra kelife baa ma,

²⁴ alako wo xa fa e wuli to wo
sanlaabe ra.

Wo xa baree fan e donma ne.»

²⁵ Ala, muxu bara i to fa ra pama
ya ma.

Ala nun a xa mange sugandixi na sofe hōrōmōlingira kui.

²⁶ Bēstibae na yare, kōra bōnbōe na e fōxo ra, ginēe na maxase ramaxafe e rabilinyi.

²⁷ Wo xa Ala tantu malanyie, Isirayila xa die, wo xa Alatala tantu.

²⁸ Bunyamin nan ya, naxan barixi dōnxōe ra. A tan nan findixi e xa mange ra. Yudaya mangēe nan ya, e nun e xa mixie. Sabulon mangēe nan ya, Nafatali mangēe nan ya.

²⁹ Ala, i xa masenyi ti senbe ra. I xa i senbe masen alo tēmui dangixi.

³⁰ I xa banxi na Darisalamu. Mangēe fama i bujade naa.

³¹ I xa xaape Misira ma, naxan maniyē mali xungbe ra naxan na ye xōora.

A luma alo tuura gali, ninge yōree biraxi naxee fōxo ra. Na ninge yōree luma alo si gbeteē naxee duuti fima Misira ma. Si gbeteē naxee wama gere xōn, i xa e rayensen ye.

³² Misira xērae, a nun Kusi xērae, xa fa duuti ra Ala be.

³³ Mange naxee birin na duniya, nun a rabilinyi, wo xa bēsti ba Ala be, wo xa Alatala tantu,

³⁴ naxan jērema nuxui fari koore ma kabi a rakuya, naxan galanyi xui raminima senbe ra.

³⁵ Wo xa a kolon, Ala senbe gbo. A Isirayila yamarima a senbe ra, senbe naxan kelima koore ma.

³⁶ Ala, i na i xa hōrōmōlingira kui. Ala, i magaaxu. Isirayila Marigi Ala senbe fima ne a xa jama ma. Ala tantu!

69

N na birife

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bēsti bēstibae xa mange be. A xa ba alo bēsti naxan xili, «Fuge tofanyie.»

² Ala, n nakisi! Ye bara te han n konyi.

³ N na birife boora tilinxi kui, n sanyi mu tide yo sōtofe. N na madulafe ye xōora.

⁴ N bara i xili han n bara tagan, n xui yo mu na sōnōn, n ya bara n xōnō i fenfe ra.

⁵ N xōnmixie bara wuya dangi n xunsexe ra.

Senbēmae nan e ra naxee wama n faxafe.

E findi n yaxuie ra hali n mu fefe rabaxi e ra.

N mu fe jaaxi yo rabaxi e ra, kōnō e wama n xa sare nde fi.

⁶ Ala, i n ma tantanyi kolon, n ma yunubie mu nōxunxi i ma.

⁷ Mange Alatala, i naxa a lu danxaniyatōee xa yaagi n ma fe ra.

Isirayila Marigi Ala, i naxa a lu i fenmae xa ifu n ma fe ra.

⁸ E n konbima i tan nan ma fe ra. N bara yaagi han.

⁹ N xunyaē mu n kolon sōnōn, n bara lu n taarae be alo xōpe nde.

¹⁰ N wama i waxōnfe rabafe. I konbimae bara findi n yaxuie ra.

¹¹ N wama, n sunma. Na birin man kui, mixie n konbima.

¹² N sunnun donma ragoroma n ma, e n mayelema.

¹³ Naxee dōxōxi taa sode de ra, nee n mafalama, siisilae n mayelema sigi ra.

¹⁴ Kōnō Alatala, n bara i maxandi. Ala i xa hinne n na barima i xa hinne gbo.

¹⁵ N nakisi alako n naxa biri boora xōora, n natanga n xōnmixie ma.

¹⁶ I naxa tin n xa madula, ye naxa n nalōe,

n naxa goro aligiyama.

¹⁷ Alatala, n xui ratin,
i tan naxan fan, naxan xa hinne
gbo.

I xa kinikini n ma, i xa n mali.

¹⁸ I naxa i nɔxun i xa konyi ma.

N na tɔɔre kui, yandi n mali.

¹⁹ I xa i makɔre n na,
i xa n xunsara, i xa n nakisi n
yaxuie ma.

²⁰ I bara n ma tɔɔre nun n ma
yaagi kolon,
n yaxuie birin na i ya i.

²¹ Konbi bara n bɔɔre kana han n
bara fura.

N hayi na kinikini ma, kɔnɔ a mu
na.

N hayi na mixi madundumae ma,
kɔnɔ e mu toma.

²² E pɔsɔne sama n ma donse,
e minse xɔne soma n yi ra, ye
ɲɔxɔe ra.

²³ E xa teebili xa findi gantanyi ra
e be,
e xa naafuli xa findi yele ra naxan
e suxuma.

²⁴ E ya xa ifɔɔɔ, e xa dɔnxu.

E tagi xa e xɔnɔ han e xa bira.

²⁵ I xa xɔnɔ e ma, e xa na te kolon.

²⁶ E xa gɔɔre xa ɲɔn,
adamadie naxa lu e xɔnyi sɔnɔn,
²⁷ barima e tɔɔromixie xa tɔɔre
xun masama,

i naxee paxankata.

E mixie mayelema, i naxee halaki.

²⁸ I xa e xa yunubi birin to,
alako e naxa i xa kisi sɔto sɔnɔn.

²⁹ E xilie xa ba simaya sebeli kui,
e naxa lu tinxintɔe ya ma.

³⁰ N tan na tɔɔɔfe yi temui,

Ala, i xa n nakisi, i xa n nakeli.

³¹ N fama Ala xili matɔxɔde beeti
ra,

n fama tantui rasigade a ma.

³² Na rafan Alatala ma dangife
seɔɔe ra,

hali ninge kamalixi na a ra,

hali tuura feri kanyi na a ra,

toree na naxan be.

³³ Tɔɔromixie seɔwama ne na tofe
ra.

Naxee Ala fenma, e simaya
xɔnkuye sɔtoma ne.

³⁴ Alatala a tuli matima setaree ra,
a mu neɔmuma a xa mixie ma e
xa tɔɔre kui.

³⁵ Koore nun bɔxi xa a matɔxɔ,
baa nun yeɔeɔe xa a binya.

³⁶ Ala fama Siyoni rakiside,
a Yuda taae tima ne.

A man pama sabati naa,
naa xa findi e gbe ra.

³⁷ Na findima a xa konyie xa ma-
madie ke nan na.

Ala xanuntenyie fama ne lude
naa.

70

Ala fenmae xa seewa

Ala maxandi

¹ Dawuda xa maxandi beeti
beetibae xa mange be

² Ala, n nakisi! Alatala, fa n mali
mafuren.

³ Ala xa mixie rayaagi naxee
wama n faxafe.
Ala xa e keri, Ala xa e ya ifu, naxee
wama n tɔɔɔfe.

⁴ Ala xa e keri yaagi kui, naxee a
falama n be, «I xa tɔɔɔ!»

⁵ I fenmae xa seewa.

Naxee wama i xa kisi xɔn, e xa Ala
matɔxɔ temui birin.

⁶ Ala, n findixi misikiine nun
tɔɔromixi nan na,
fa n mali, i naxa dugundi.

71

Fori xa maxandi

Ala maxandi

¹ Alatala, n kantama na i tan nan
na,

i naxa tin n xa lu yaagi kui.

² I xa n nakisi, i xa n mali i xa
tinxinyi kui.

I tuli mati n na, i n nakisi.

³ I xa n kanta.

I bara a fala n be n xa lu i xa niini
bun ma temui birin,

alako n xa kisi.

N kantama na i tan nan na.

4 N Marigi Ala, n natanga mixi
paaxie senbe ma,
n natanga xonnante tinxintaree
ma.

5 N Marigi Alatala, n xaxili tixi i
tan nan na
kabi n dimedi temui,

6 kabi n nu na n nga teege i.

I tan nan a niya n xa bari.

N i matoxoma temui birin.

7 N findixi misaali nan na mixi
wuyaxi be,

barima n kantama senbema na i
tan nan na.

8 N i matoxoma temui birin.

9 I naxa mee n na n ma forija kui,
i naxa n nabepin n ma
senbetareya kui.

10 N yaxuie n mafalama,
e woyenma e bora ra alako e xa n
fafa.

11 E naxe, «Ala bara a rabolo,
won xa bira a foxo ra, won xa a
suxu.

Mixi yo mu noma a ratangade.»

12 Ala, i naxa i makuya n na.

N Marigi Ala, fa n mali mafuren.

13 Ala xa e rayaagi, a xa e rajon,
naxee n tojnegema.

Ala xa e rayaagi, a xa e ya ifu,
naxee wama n toorofe.

14 N xaxili tixi i ra kude i.

N luma i matoxo ra temui birin.

15 N i xa tinxinyi nun i xa kisi
tantuma loxe birin,

barima e wuya han n jan mu
noma e birin kolonde.

16 N i xa kaabanako rabaxie
matoxoma ne.

N Marigi Alatala, n fama i xa
tinxinyi gbansan masende.

17 Ala, i na n xaranfe kabi n
dimedi temui.

Han ya n i xa kaabanakoe
matoxoma.

18 Ala, i naxa n nabepin yakosi,
n bara fori, n xunsexé fan bara
fuga.

I naxa n nabepin
alako n xa i senbe masen to nun
tina mixie be.

19 Ala, i xa tinxinyi gbo alo geya.
I xa kaabanako wuya.

I maniyé na minden?

20 Hali i to bara a niya muxu xa
tooro, muxu xa halaki,
i fama muxu rakelide gaburi
tilinxi kui.

21 I xa n xun nakeli, i xa n
madundu.

22 N Marigi Ala, na kui n i tantuma
ne kora ra
i xa dugutegepa xa fe ra.

Isirayila xa Seniyentoe, n beeti
bama i be kora ra.

23 N beeti bama ne i be, n i matoxo,
barima i bara n xun sara.

24 N i xa tinxinyi matoxoma ne
temui birin,
barima naxee nu wama n toorofe,
e bara lu yaagi kui.

72

Isirayila mange

Ala maxandi

Sulemani gbe

1 Ala, i xa a niya mange xa kiiti
tinxixi sa.

I xa tinxinyi xa lu mange xa di de
i.

2 Na kui a xa i xa pama makiiti
nondi ra,
a xa tinxin tooromixie be.

3 Masenyi xa ti geyae fari, pama
boje saxi ra,

xibaarui xa yensen boxi ma,
tinxinyi nan pama ya-
marima.

4 Mange xa seriye raba tooromixie
be,

a xa setare xa die rakisi, a xa e
gerfae rayensen.

5 Mixie xa gaaxu i ya ra abadan,
danmi soge nun kike yanbama.

6 Mange xa lu alo tune naxan
birama xee ma, naxan boxi
rafanma.

7 Tinxintoe xa fe fanma na waxati
ne,
danmi kike yanbama, bojesa
gboma ne.

8 A xa mangeya gboma ne,
sa folo sogetede han a sa doxo
sogegorode ra,

a fòlò Efirati xure ma han sa dọxọ
bọxi danyi ra.

⁹ Mixi naxee na wula i, e xinbi
sinma nẹ a bun ma,
a yaxuie lu a sanyi bun ma.

¹⁰ Tarasisi mangẹe nun Suri
mangẹe fama nẹ buṣṣae ra.

Seeba nun Seba mangẹe fan duuti
fima nẹ a ma.

¹¹ Mangẹe birin e xinbi sinma nẹ a
bun ma,

sie birin lu a xa yaamari bun ma.

¹² Na kui setaree fama nẹ a xilide
marakisima.

A misikiine senbetare malima nẹ.

¹³ A kinikinima nẹ senbetaree nun
setaree ma,

a tọrọmixie rakisi.

¹⁴ A e xọreyama nẹ maifui nun fe
kobie ma,

barima e findixi a xanuntenyie
nan na.

¹⁵ A xa mangeya xa bu!

A Seeba bọxi xa xẹma sọtoma nẹ.

Mixie xa Ala maxandi a bẹ temui
birin,

e naxa tagan dubade a bẹ.

¹⁶ Ala donse yiriwama nẹ bọxi kui.

Geyae rafema nẹ sansie ra,
e bogie lu alọ sansi bogi naxee na
Liban.

Mixie gboma nẹ taa kui alọ bọxi
sexẹ.

¹⁷ Mangẹe Ala xili gbo abadan!

Dan mu na a xili ma soge bun ma.

Si birin barake sọtoma nẹ a saabui
ra,

e fa a matọxọ.

¹⁸ Isirayila Marigi Alatala tantu.

A keren nan kaabanakoe rabama.

¹⁹ A xili xungbe xa tantu abadan.

Dunija birin xa a xa binye kolon.
Amina! Amina!

²⁰ Yisayi xa di Dawuda xa
maxandie raponyi nan na ki.

73

Naaxupa sare

Ala maxandi

¹ Asafi xa beeti

Nondi hagige nan ya: Ala fan
Isirayila bẹ,

a fan mixie bẹ naxee sondonyi
seniyenxi.

² A gbe mu nu luxi n tan yati xa
ba kira ma,

n sanyie xa bira kira gbete fọxọ ra.

³ N nu yete igboe tọnema,
n to a to mixi jaaxie findixi naa-
fuli kanyie ra.

⁴ Sese mu e ifuma han e xa faxe,
e fate yalanxi tun.

⁵ E mu adamadie xa tọore kolon,
e mu paxankataxi alọ booree.

⁶ Yete igboja findixi xunmase nan
na e bẹ,

e mixi tọrọma lọxọ yo lọxọ.

⁷ E e ya tima se birin na,
e waxonfe bara dangi a i.

⁸ E yoma mixi ma,

e fe jaaxi janigema yete igboja
kui.

⁹ E Ala fe maberema, e de
mu dikima sese falafe ra
dunija ma.

¹⁰ Na nan a ra, Ala xa pama a xun
tima e ra,

e la e xa wọyenyie ra.

¹¹ E naxẹ, «Ala tan won jere ki
kolonma di?

Fahaamui mundun na a bẹ?»

¹² Mixi jaaxie na na ki nẹ.

E bọje saxi naafuli yiriwafe kui.

¹³ N jọxọ a ma, «N nan n bọje
raseniyenxi nẹ fu.

N gbilenfe fe kobie fọxọ ra, na mu
fanxi n bẹ.

¹⁴ N paxankataxi temui birin,
lọxọ yo lọxọ nde sama n ma kote
xun.»

¹⁵ Xa n sa na mọoli fala nu,
n bara yanfanteya raba i xa die ra
nu.

¹⁶ Awa, n naxa fahaamui fen yi fe
ma.

Na nu xọrọxọ n bẹ,

¹⁷ han n so lọxọe Ala xa
horomolingira kui,

n fa a maṛoxun fe naxan fe kobi
rabae lima.

18 I e tima kira salaxunxi nan xon
ma,

i fa e xun nakana.

19 E xa fe ṛonma kerenyi nan na,
fe magaaxuxi e xaninma ne.

20 Marigi, alo xiye dangima ki
naxe mixi xunu temui,
i na keli, e fan xa fe bama i ya i na
ki ne.

21 N boṛe to nu maṛaaxuma,
a nu luxi ne n be alo tanbe nan n
soxoma.

22 Daxui nan nu n na, n mu nu sese
fahaamuxi.

N nu luxi ne alo xuruse xaxilitare
i ya i.

23 Kono han ya n na i seeti ma,
n yirefanyi belexe suxuxi i yi ra.

24 I n naperema i xa marasi ra,
i man n nasenema ne i xa noṛe
kui.

25 Nde gbete na n yi ra koore ma?
Ba i tan na, sese gbete xoli mu n
ma yi dunja ma.

26 N fate nun n xaxili taganma ne,
kono Ala n boṛe sama ne abadan.

27 Naxee e makuyama i ra, bono
mixi nan e ra.

I mixie de balanma, naxee birin i
finsiriwalima.

28 Kono n ma heeri findixi n ma-
sofe nan na Ala ra.

N bara Marigi Alatala sugandi n
xun taxude ra,

alako n xa i xa wali fanyie birin
masen dunja be.

74

*Ala xa hōromōlingira kanaxi xa
fe*

Ala maxandi

Asafi xa lonni beeti

1 Ala, munfe ra i muxu rabepinxi
kerenyi ra?

Munfe ra i xa xone turuma i
xa pama xili ma i naxan
nabalofe?

2 I xa ratu i xa pama ma i naxan
xun saraxi,
i ke fima naxan ma,

i sabatixi naxan ya ma Siyon geya
ma.

3 I xa a yire mato a yaxuie naxan
kanaxi,

i xa i xa hōromōbanxi to e naxan
kasaraxi.

4 I yaxuie bara e xui ite i xa
naralan banxi kui,
e bara e xa felekie rate naa.

5 E nu luxi alo beera kanyi naxee
fotonyi segema.

6 E bara hōromōlingira xunmasee
kana beera nun deremae
ra,

7 e naa gan te ra.

E bara na yire mabere i xili
sabatixi dennaxe.

8 E nu a falama ne e boṛe ma,
«Won xa e sonto!»

E bara Ala xa batudee birin gan.

9 I xa kaabanakoe mu toma,
namijonmee fan mu na muxu ya
ma kore.

Muxu mu a kolon yi fe buma han
temui mundun.

10 Ee Ala, yaxui mayele tima han
temui mundun?

Danyi mu na e xa konbie ma?

11 Munfe ra i mu i senbe magaax-
uxi masen e be?

I xa keli, i xa e sonto!

12 Kabi temui xonkuye, Ala nan na
n ma mange ra,

a tan naxan findixi xunnakeli
saabui ra dunja ma.

13 I tan nan baa iboo i senbe ra,
i daalise magaaxuxie xunyie ibu-
tuxun naa.

14 I tan nan e xunyie ibutuxun,
i e fi donse ra wulai subee ma.

15 I tan nan dulonyie nun xuree
raboo,

i tan nan dabonyie raxori,
naxee mu darixi xori ra.

16 Yanyi nun koe findixi i gbe nan
na,

kike nun soḡe, i tan nan e daaxi.

17 I tan nan boxie naaninyie birin
saxi.

I tan nan sogofure nun neme daa.

18 I xa ratu a ma a muxu yaxuie na
i tan Alatala nan maberefe,

nama xaxilitare na i xili bexufe!
 19 Yandi, i naxa i xa nama xanuxi
 rabolo
 alo ganbe di raboloma sege yi ra
 ki naxe.
 I naxa neemu i xa misikiinse ma.
 20 I xa i joxo sa i xa saate ma,
 barima fe kobie bara gbo yi boxi
 ma
 han a bara dangi a i.
 21 I naxa tcoromixie lu e xa yaagi
 kui.
 Misikiinse nun setaree xa i xili
 matoxo.
 22 Ala, i xa keli i xili xunmafalafe
 ra.
 I xa ratu xaxilitare xa mabere ma.
 23 I naxa neemu i yaxuie xa
 woyenyie ma,
 i naxa neemu i gerefae xa sonxoe
 ma naxan ma jonma.

75

Ala xa kiiti

Ala matoxoe

1 Asafi xa beeti beetibae mange
 be. A xa ba alo beeti naxan xili
 «I naxa kasare ti.»
 2 Muxu Marigi Ala, muxu bara i
 matoxo.
 Matoxoe na i be, i tan naxan na
 muxu seeti ma,
 i tan naxan xa kaabanakoe falama
 yire birin.
 3 I naxe, «N ma waxati sugandixi
 na a li,
 n tan nan kiiti sama tinxinyi ra.
 4 Dunija nun a xa mixie fama
 xunude,
 konon tan nan a kinkie senbe
 soma.
 5 N a falama yete igboe nun mixi
 kobie be,
 <Wo naxa wo yete igbo, wo naxa
 wo xunyi ite.
 6 Wo naxa wo xunyi ite koore ma,
 wo ba yete igbona woyenyi falafe
 ra.»
 7 Wo xa a kolon xunnakeli mu
 kelima sogetede,
 a mu kelima sogegorode, a mu
 kelima gbengberenyi ma.

8 Ala nan kiiti sama, a mixi nde xa
 fe ragoro, a mixi nde xa fe
 ite.
 9 Tonbili nde na Alatala xonye,
 weni xaape rafalaxi na naxan kui.
 A na soma dunija mixi jaaxie
 nan yi, e a min han a jon.
 10 N na masenyi tima temui birin,
 n Yaxuba Marigi Ala matoxoma
 beeti ra.
 11 «N mixi jaaxie xa yete igbona
 xun nakanama ne,
 n tinxintoe xun nakeli.»

76

Ala xa xunnakeli

Ala matoxoe

1 Asafi xa beeti beetibae xa mange
 be. A xa ba kora xui ra.
 2 Ala kolonxi Yudaya boxi ma, a
 xili gbo Isirayila.
 3 A xonyi na Salamu, a xa banxi na
 Siyon.
 4 A geresosee alo xalie, wure lefae,
 nun santidegema kana
 menni ne.
 5 I xa nore gbo alo koyinma,
 naxan gbilen kelife geyae ma,
 subee wuya dennaxe.
 6 I bara no senbema ra, naxee mu
 xunuma sonon,
 naxee mu no gere tide i kanke.
 7 I tan Yaxuba Marigi Ala to keli e
 xili ma,
 e xa soe ragie nun e xa soe naxa
 halaki.
 8 I magaaxu! I xa xone kui, nde
 suusama i ya ra?
 9 I to kiiti sa koore ma, dunija
 naxa sabari gaaxui kui.
 10 I xa kiiti naxa tcoromixie rakisi.
 11 I xa xone ibunadama mabiri
 findixi i matoxoe nan na.
 I xa bonete luxi ne alo beleti i i tagi
 ixirima naxan na gere kui.
 12 Wo xa wo xa daakan nakamali
 wo Marigi Alatala be,
 wo xa fa serexee ra a xon ma,
 wo tan naxee birin a rabilinxi.

13 A tan nan jengi bama
senbɛmae fate i,
a magaaxu dunija mangɛɛ bɛ.

77

*Ala xa maratange mu
masarama*

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mange
Yedutun bɛ

2 N nan n xui ratefe Ala nan ma.
A a tuli matima nɛ n xui ra.

3 ԼՈՒՅՈՒ ԽՐՈՒՅՈՒՆԵ na fa n ma, n nan
n Marigi xilima nɛ.

ԿՕԵ ra, n nan n belexe itala a
bɛ, ԿՕՆՕ n mu madundui
sɔtoma.

4 N nan n natu Ala ma, n wa n
bɔjɛ ma.

N nan n mapɔxun a ma, limaniya
ba n yi.

5 I mu tinma n xa xi.

N xaxili ifuxi, jan n mu nɔma
wɔyɛnde.

6 N nan n mapɔxunma waxati
dangixie ma.

7 N nan n natuma nee ma n ma
bɛɛtie saabui ra.

N nan n yɛɛ maxɔrin,

8 «N Marigi mɛɛma nɛ ibunadama
ra abadan?

A mu hinnema mixie ra sɔnɔn?

9 Danyi na a xa fanyi ma?

A tondima a xa laayidie kamalide?

10 A bara nɛɛmu a xa hinne ma?

A xa xɔnɛ bara nɔ a xa kinikini ra?

11 N ma tɔɔrɛ kui a luma n bɛ
alɔ Ala Xili Xungbe Kanyi na
masarafe.»

12 A lanma n xa ratu Alatala xa
walie ma,

a xa kaabanakoe a naxee rabaxi
temui dangixi.

13 N nan n xaxili rasigama nɛ i xa
kɛwali birin ma,
n nan n mapɔxunma nɛ i xa walie
ma.

14 Ala, i xa kira seniye n.

Ala gbete mu na, i maniye mu na!

15 I tan Ala nan kaabanakoe
rabama,

i fe magaaxuxie masen jamanɛɛ
tagi.

16 I i xa jama xun saraxi i senbɛ
nan na,

Yaxuba nun Yusufu xa mamadie.

17 Ala, baa xungbe to i to,
a dulonyi naxa sɛrɛn.

18 Nuxuie naxa ye gbegbe ragoro,
galanyi naxa bula koore ma,
seyamakɔnyie naxa lu alɔ tanbɛ
wolixie.

19 I xa sarinyi xui naxa bula,
seyamakɔnyie naxa dunija iyalan,
bɔxi naxa a imaxa, a sɛrɛn.

20 I naxa kira rabɔɔ baa ma,
i dangi ye xungbe tagi, ԿՕՆՕ i ԲՈՒՄ
mu tɔ.

21 I naxa i xa jama rapɛrɛ alɔ
xuruse gɔɔrɛ

Annabi Munsu nun Haruna
saabui ra.

78

Ala nun Isirayila

Ala matɔxɔɛ

1 Asafi xa lonni bɛɛti

N ma jama, wo wo tuli mati n ma
xaranyi ra,

wo wo, tuli mati n ma masenyi ra.

2 N misaali nde falama wo bɛ,
n fe dangixie madɔxɔ,

3 muxu fe naxee mɛ, muxu fe
naxee kolon,
muxu babae saabui ra.

4 Muxu mu nee nɔxunma e
bɔnsɔɛɛ ma,

muxu Alatala xa matɔxɔɛ falama
nɛ e xanbiratie bɛ,

muxu a senbɛ nun a xa kaa-
banakoe masenma nɛ e bɛ.

5 Ala bara yaamarie masen Yax-
uba bɛ,

a sɛriye sa Isirayila bɔxi kui,
a won benbae yamari e xa na
masen e xa die bɛ,

6 alako di naxee fama tina, nee xa
nɔ a kolonde,

e fan xa a masen e gbe die bɛ e
fama naxee baride.

7 Na kui e fama e xa lanlanteya
sade Ala ma,

e mu nɛɛmuma a xa wali xungbee
 ma,
 e e ꞑɔɔ sama nɛ a xa yaamarie
 xɔn ma.
 8 E mu luma alo e benbae,
 naxee tuli xɔɔɔɔ,
 naxee findi matandilae ra,
 naxee tun mu rabexi,
 naxee xaxili mu tixi Ala keren na.
 9 Eframikae xali kanyie naxa e
 kobe so gere ra,
 10 e mu Ala xa saate rakamali,
 e mu bira a xa seriye ɔɔɔ ra.
 11 E naxa nɛɛmu a xa wali maga-
 axuxie ra,
 a nun a xa kaabanakoe ra a naxee
 masen e bɛ.
 12 A kaabanako raba nɛ e benbae
 ya xɔri Misira, Sowan fiili
 ma.
 13 A naxa baa ibɔɔ, a e ragiri,
 a ye rati alo bilixi.
 14 A naxa e rapɛɛ nuxui saabui ra
 yanyi ra,
 a naxa e rapɛɛ tɛ yanbɛ ra kɔɛ ra.
 15 A naxa fanye ibɔɔ gbengberenyi
 ma,
 a ye gbegbe ramini na kui alo
 dabonyi.
 16 A naxa ye ramini gemɛ longori
 ra, a lu alo xure.
 17 Kɔnɔ e mu gbilen e xa yunubi
 rabafe ɔɔɔ ra,
 e fa Ala matandi gbengberenyi
 ma.
 18 E naxa Ala mato donsee
 maxɔrinfe ra.
 19 E naxa Ala mabere a falafe ra,
 «Ala nɔma won nabalode yi
 gbengberenyi kui?
 20 A bara ye ramini fanye kui,
 kɔnɔ a nɔma taami fan fide e
 ma?»
 21 Ala to na mɛ, a naxa xɔnɔ ki
 fanyi ra,
 a fa tɛ radɛɛ Yaxuba xa pama xili
 ma,
 a fa xɔnɔ Isirayila pama ma,
 22 barima e mu nu laxi Ala ra,
 e mu e xaxili tixi a xa kisi ra.
 23 Na kui Ala naxa yaamari fi
 koore naadɛɛ xa rabi,

24 «mana» xa goro e ma baloe ra,
 naxan findi koore taami ra.
 25 Birin naxa na senbɛmae xa
 taami don, e fa wasa na ra.
 26 Ala naxa foye rafa keli sogetede
 biri,
 a foye rafa a senbɛ ra keli yire-
 fanyi ma,
 27 naxan a niya xɔnie xa goro e ma
 a gbegbe ra alo xube nun baa dɛ
 mɛyɛnyi.
 28 A naxa e gbegbe rayolon e
 yonkinde tagi,
 e xa kiri banxie rabilinyi ma.
 29 E naxa na don han e wasa.
 Ala nu bara e hayi li.
 30 Kɔnɔ hali e to nu bara donse
 sɔɔ,
 a mu bu
 31 Ala xa xɔnɛ man naxa goro e
 ma,
 a Isirayila senbɛmae nun e fonike
 faxa.
 32 Hali na birin to raba, pama mu
 tin gbilende e xa yunubie
 ɔɔɔ ra.
 E mu la Ala xa kaabanakoe ra.
 33 Na kui a naxa e lu e xa fuyante
 kui,
 han e xa fe naxa rapɔn gaaxui kui.
 34 Fo faxe na dutun e ma,
 e fa so Ala fenfe,
 e e yetɛ ragbilen a ma,
 35 e e ratu a Ala nan e senbɛ ra,
 a Ala Xili Xungbe Kanyi nan e
 rakisima ra.
 36 Kɔnɔ e nu wama a madaxufe e
 xa wɔyɛnyie nan na,
 e wule fala a bɛ e dɛ ra.
 37 A xa fe mu nu na e bɔnɛ ma,
 e mu nu birama a xa saate ɔɔɔ ra.
 38 Kɔnɔ Ala to findi hinnente ra,
 a naxa e xa yunubie xafari, a e
 paxankatafe lu naa.
 A naxa diɛ e ma sanya wuyaxi,
 a mu tin a xa xɔnɛ birin xa mini.
 39 A nu a kolon a bende nan tun
 lanxi e ma,
 e ɲengi na dan, a mu gbilen sɔnɔn.
 40 Sanmaya yeri e murutama a ma
 gbengberenyi ma,

sanmaya yeri e a raxónoma na yire maxare ma?

41 E nu luma Ala mato ra, e nu ti Isirayila xa Seniyentõe kanke.

42 E mu e ratu a senbe ma. E nœemu a ma a e rakisi e gerefae ma temui naxe.

43 E nœemu a xa tœnxumae ma a naxee masen Misira bœxi ma.

E nœemu a xa kaabanakoe ma a naxee raba Sowan fiili ma.

44 A naxa e xa Nili xure nun a salonyie findi wuli ra han e mu nœ na ye minde.

45 A naxa xœerie radin e ma e halakife ra.

A naxa lanxansarimae malan menni e kasarafe ra.

46 A naxa tugumie radin e xa xœe ma,

katoe naxa xœ bogi don gbiki.

47 A naxa e xa wœni sansie kana balabalanyi ra,

a naxa e xa sikomoro bilie tuxun-san tunœ xinbeli ra.

48 Balabalanyi naxa e xa xurusee faxa,

galanyi naxa e xa gœœe sœntœ.

49 A naxa a xa xœne xœœœœ ramini e ma,

a bœpe naxa te e ma, han a naxa maleke kasaratie ragoro e xili ma.

50 A naxa a xa xœne fulun e ma, a mu e nii ratanga faxe ma, a fe xœœœœœ radin e ma.

51 A naxa Misira di singe birin faxa,

e Hami bœnsœœ fonike birin faxa.

52 Na nan a ra a naxa a xa pama ramini alo yœœœ gœœœ,

a naxa e rapœre alo xurusee gbengberenyi ma.

53 A naxa e xanin bœpœsa kui gaaxui yo mu e sœtœ,

kœnœ a naxa e yaxuie madula baa ma.

54 Na ki, a naxa e xanin a xa bœxi seniyenxi ma,

a xa geya a naxan sœtœ a senbe ra.

55 A naxa bœnsœœœ keri e ya ra,

a fa na bœxie itaxun Isirayila bœnsœœœ ma ke ra, a menni findi e sabatide ra.

56 Kœnœ e man naxa geregiri Ala Xili Xungbe Kanyi ma,

e tondi a xa yaamarie rabatude.

57 E naxa e makuya Ala ra, e findi yanfante ra alo e benbae a rabaxi ki naxe,

e lu alo xali kanaxi.

58 E naxa a raxœnœ e xa kuye batudee ra,

e a ratœne e xa wuri masolixie ra.

59 Ala to na fe mœ, a naxa xœnœ ki fanyi, a Isirayila rabolo.

60 A naxa a xa lingira rabœpin Silo, a nu naxan tixi mixie tagi.

61 A naxa a xa saate kankira lu yaxui sagœe,

e kankan a xa nœre xa tœnxuma ma.

62 A to xœnœ a xa pama Isirayila ma,

a naxa a niya e xa sœntœ santidegema ra.

63 E xa fonikee naxa gan te ra, e xa ginœdimœdie mu matœœœ sœtœ,

64 e xa sœrœœdubœœ naxa faxa santidegema ra,

e xa kaape ginœe fan mu wa.

65 Marigi naxa keli alo mixi naxan kelixi xi xœli ma, alo sœœri naxan nœma a xa siisi ra.

66 A naxa a yaxuie bœnbœ, a e lu yaagi kui naxan mu pœnma.

67 A naxa Yusufu bœnsœœ rabœpin, a tondi Efirami bœnsœœ sugandide.

68 A naxa Yuda bœnsœœ sugandi, a nun Siyon geya naxan nu rafanxi a ma.

69 A naxa a xa hœœœlingira ti alo yire itexi,

alo a dunjina tixi ki naxe, a xa bu xœnkuye ra.

70 A naxa a xa konyi Dawuda sugandi, a a tongo gœœœ ya mœ,

71 a nu mœenife yœœœ ma dennaxe,

alako a xa mœeni Ala xa pama ma,

naxan findixi Yaxuba bõnsõe Isirayila ra.

⁷² Dawuda naxa mæeni e ma a bõnẽ fiixe ra,
a e masuxu xaxilimaya ra.

79

Ala gbejõxõfe

Ala maxandi

¹ Asafi xa bæeti
Ala, sie bara so i xa bõxi kui,
e i xa hõrõmõlingira findi yire
seniyentare ra,

e Darisalamu kana.

² E bara i xa konyie furee findi
xõnie xa baloe ra,
e bara i xanuntenyie so wulai
sube yi ra.

³ E bara e sõntõ Darisalamu rabilinyi, e mu ragata.

⁴ Si naxee na muxu rabilinyi e
muxu konbima,
e yoma muxu ma.

⁵ Alatala, i xõnõma nẽ muxu ma
abadan?

I xa tõnõ danma mun tẽmui?

⁶ I xa xõnõ jamanẽe ma naxee mu
i kolon,
i xa xõnõ mangeyae ma naxee mu
i batuma,

⁷ barima e bara Isirayila xun
nakana,
e bara a xa lingira rabira.

⁸ I naxa ratu muxu xa yunubi
dangixie ma.

I xa hinne muxu ra mafuren,
barima senbẽ yo mu na muxu bẽ
sõnõn.

⁹ Kafu muxu ma, muxu rakisima
Ala,

i xili xa nõre xa fe ra.
I xa muxu rakisi,
i xa muxu xa yunubie xafari i xili
xa fe ra.

¹⁰ Munfe ra jamanẽe a falama,
«E Marigi Ala na minden?»

E xa a kolon i fama i xa konyie
wuli gbejõxõde muxu ya
xõri.

¹¹ I xa i tuli mati geelimanie wa
xui ra,

i senbẽ xa nee rakisi naxee xa
kiitisaẽ wama e faxafe.

¹² N Marigi, i xa sare dõxõ solofere
ragbilen na sie ma,

naxee bara i bexu.

¹³ Na kui, muxu tan i xa jama fan
fama nẽ i batude,

muxu tan i xa xurusee fama nẽ i
xa matõxõẽ masende muxu
bõnsõe bẽ abadan.

80

Ala mæenife a xa sansie ma

Ala maxandi

¹ Asafi xa bæeti bæetibae xa mange
bẽ. A xa ba alõ bæeti naxan xili
«Fuge tofanyie alõ Ala xa saatẽ.»

² Isirayila kantama, i i tuli mati n
na,

i tan naxan Yusufu bõnsõe
rajõrema alõ xuruse gõõrẽ.

I xa i xa nõre masen,
i tan naxan magoroxi malekẽ ma-
solixie tagi.

³ I senbẽ ramini Efirami, Bun-
yamin, nun Manasi bõnsõe
ya i,

i xa muxu rakisi.

⁴ Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinne muxu ra alako muxu xa
kisi sõtõ.

⁵ Mange Ala, i tondima i xa jama
xa maxandi suxude

i xa xõnõ xa fe ra han mun tẽmui?

⁶ I e rabaloma e yaye ra,
i e yaye fima e ma minse ra han
mun tẽmui?

⁷ I bara lantareya raso muxu nun
muxu dõxõbooree tagi,
e yoma muxu ma.

⁸ Mange Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinne muxu ra alako muxu xa
kisi sõtõ.

⁹ I weni bili nde tala nẽ Misira
naxan findixi i xa jama ra.

I naxa sie ndee keru yire nde, i fa
a tañ si naa.

¹⁰ I to na yire yailan a bẽ,
a naxa a sankee masõron, a bõxi
rafe.

¹¹ Geyae naxa lu a xa niini bun
ma,

a salonyie nu xungbo alo sediri wurie.
 12 A salonyie nu kuya ra han e baa nun xure de li.
 13 Kɔnɔ i tan bara a xa tete kana, dangi mixie fa a bogi ba.
 14 Wulai xɔsee naa yegelenma, buurunyi subee fan baloma a bogie ra. Munfe ra?
 15 Mange Ala yandi, i xa gbilen fa ra,
 i ya ragoro muxu ma keli koore, i muxu mato, kinikini na weni bili ma,
 16 i naxan si i yete be i belexe ra.
 17 Yakɔsi a bara gan, a sege i xa xɔne saabui ra.
 18 I belexe xa lu Adama xa Di ma, naxan na i yirefanyi ma, i naxan xun nakelixi.
 19 Muxu mu muxu makuyama i ra sɔnɔn.
 I xa kisi fi muxu ma alako muxu man xa i batu.
 20 Mange Ala, i xa muxu ragbilen, i xa hinne muxu ra alako muxu xa kisi sɔto.

81

Tuli matife Ala ma

Ala maxandi

1 Asafi xa beeti beetibae xa mange be. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.
 2 Wo xa seewa xui rate Ala ma, naxan findixi won senbe ra. Wo wo xui rasiga Yaxuba Marigi Ala ma.
 3 Wo xa beeti ba maxase nun kora xui ra.
 4 Wo xa feri fe kike neene te temui, won ma sali lɔxɔe na a ra.
 5 Na findixi Ala xa seriye nan na Isirayila be,
 Yaxuba Marigi Ala xa yaamari na a ra.
 6 Yaamari na a ra Ala naxan so Yusufu bɔnsɔe yi ra,
 a to mini Misira bɔxi xili ma.
 N naxa xui nde me n mu naxan kolon, a naxe,
 7 «N bara kote ba e xun ma, n bara debe binye ba e belexe.

8 Wo to n xili wo xa jaxankate kui, n naxa wo rakisi, n naxa wo yaabi kelife sesarinyi yire,
 n naxa wo mato Meriba ye yire.
 9 N ma jama Isirayila, wo wo tuli mati n ma marasi ra.
 10 Wo naxa Ala gbete batu, wo naxa wo xinbi sin Ala gbete ma.
 11 N tan nan na wo Marigi Ala ra, naxan wo ramini Misira bɔxi ra. Wo wo de rabi a belebele ra, n a rafema ne.»
 12 «Kɔnɔ n ma jama mu a tuli matixi n na, Isirayila mu n xui ratinme.
 13 Na kui n naxa e lu e xa bɔje xɔrɔxɔya kui,
 e xa jere e yete xaxili ma.
 14 Xa a sa li nu n ma jama naxa a tuli mati n na,
 xa Isirayila sa tin n ma kira ra nu,
 15 n fama ne a yaxui birin nayaagide keren na,
 n e ragoro temui birin.
 16 Alatala yaxuie fama gaaxude a ya ra, e halaki abadan.
 17 Kɔnɔ n wo tan baloma ne donse fanyi ra,
 n kumi raminima ne game kui wo be.»

82

Ala xa kiiti a xa senbema be

Ala matɔxɔe

1 Asafi xa beeti
 Ala tixi a xa malanyi ya ra,
 a kiiti safe koore senbema ya ma.
 2 «Wo kiiti sama kobina ra han mun temui?
 Wo nondi fima mixi paaxie ma munfe ra?
 3 Wo xa misikiinse nun kiridie xa kiiti sa seriye ki ma.
 Wo xa setaree nun fuxarilae ratanga kiiti paaxi ma.
 4 Wo xa setaree nun tɔrɔmixie rakisi.
 Wo xa e ba mixi kobie belexe i.»
 5 Kɔnɔ e mu fahaamui sɔto na fefe ma.

E e ɲeɾema dimi nan kui tun.
 Dunija sanbunyi birin serenma.
 6 N a fala ne, «Kooɾe senbema
 nan wo ra,
 Ala Xili Xungbe Kanyi xa die nan
 wo birin na,
 7 kɔnɔ wo faxama ne alo
 adamadie,
 wo birama ne alo dunija
 mangɛe.»
 8 I tan Ala, keli, i xa dunija
 makiiti,
 barima i tan nan gbe na sie birin
 na.

83

Isirayila yaxuie

Ala maxandi

1 Asafi xa beɛti
 2 Ee Ala, i naxa i sabari!
 Ala, i naxa lu dundui kui,
 3 barima i yaxuie mu e raxaraxi,
 i xɔnmae bara e xunye ikeli.
 4 E na yanfe xɔrɔxɔe maxirife i xa
 ɲama xili ma,
 e na e boore boɲe ratefe i xanun-
 tenyie xili ma.
 5 E naxe, «Won xa e xili ɲɔn sie ya
 ma,
 alako birin xa neemu Isirayila xili
 ma.»
 6 E bara lan e boore ma i xili ma.
 7 Edonkae, Sumayila bɔnsɔe,
 Mowabakae, Hagarikae,
 8 Gebalakae, Amonikae, Amalekikae,
 Filisitakae, Tirekae,
 9 nun Asiriyakae birin bara kafu
 Loti bɔnsɔe ma.
 10 I xa e bɔnbɔ alo i a raba
 Madiyankae ra ki naxe.
 I xa e bɔnbɔ alo i a raba mange
 Yabini na ki naxe,
 a nun a xa sɔɔri mange Sisera ra
 ki naxe Kison xure yire.
 11 E sɔnto ne Endori,
 e fure naxa lu boxi ma, e mu
 ragata.
 12 I xa fe xɔrɔxɔe raba e xa
 kuntigie ra,
 alo i raba Orebi nun Seebi ra ki
 naxe.

E xa yareratie xa lu alo Seba nun
 Salamuna, naxee a fala,
 13 «Won xa Ala xa ɲama xa boxi
 findi won gbe ra.»
 14 N Marigi Ala, i xa na mixie lu alo
 sexɛ, foye naxan xaninma.
 15 I xa e xun nakana alo te fɔtɔnyi
 ganma ki naxe geyae fari.
 16 I xa bira e fɔxɔ ra xɔne kui alo
 turunnaade magaaxuxi.
 17 Marigi, i xa e rayaagi alako e xa
 gbilen i ma.
 18 Yaagi nun gaaxui xa lu e boɲe
 ma,
 i xa e bɔnsɔe raɲɔn abadan.
 19 E xa a kolon a i tan nan xili
 Alatala,
 a Ala Xili Xungbe Kanyi na i tan
 nan na dunija xun na.

84

Sigafe ra salide xungbe

Ala matɔxɔe

1 Kora xa die xa beɛti beɛtibae xa
 mangɛ be. A xa ba maxase luuti
 daaxi xui ra.
 2 Mangɛ Alatala, i xa lingira tofan!
 3 N wama sofe i xa tete kui n boɲe
 birin na.
 Na waxɔnyi minima n de i i tan
 Ala nan be, i tan naxan ɲiɲe
 a ra.
 4 Hali xɔni xunxurie alo turunna
 nun debelinyi
 e tee sama i xa serexebade seɛti
 ma e xa die luma dennaxe.
 I tan Alatala Senbema, n ma
 Mangɛ nun n Marigi,
 5 seewe na mixie be, naxee
 sabatixi i xa banxi kui.
 E luma i matɔxɔ ra dennaxe
 abadan.
 Nengi rate.
 6 Seewe na mixie be naxee senbe
 lanxi i tan Ala ma,
 naxee kira suxuxi sigafe ra salide
 xungbe.
 7 E Baka gulunba igirima temui
 naxe,
 e ye dulonyie to ne, tune ye
 gbege bara naa rafe.
 8 E keli yire fanyi nde, e siga yire
 fanyi gbete.

E na birin to ne kira xon sigafe ra
Ala yire
e e yete masen a be dennaxe.

⁹ N Marigi Alatala Senbema, n ma
dube suxu!
Yaxuba Marigi Ala, i n ma
maxandi rame.

Nengi rate.

¹⁰ Ala, hinne i xa mixi sugandixi
ra
naxan findixi muxu xa wure lefa
ra.

¹¹ Xi keren nadangife i xa banxi
kui,
na joxun dangife xi wulu wulu ra
yire gbete.

N lufe i xa banxi de ra, na fan lufe
ra tinxintaree xonyi,

¹² barima Ala Xungbe findixi won
ma kantari nan na,
a hinne nun binye fima ne won
ma.

A mu tondima tinxintaree kide
heeri ra.

¹³ Marigi Senbema, heeri na mixi
be naxan a yete taxuma i ra.

85

Ala xa hinne

Ala maxandi

¹ Kora xa die xa beeti beetibae xa
mange be

² Marigi, i xanunteya masenma i
xa jama be,
i Yaxuba bonsoe xun nakelima.

³ I dijema i xa jama xa fe jaaxie
ma,

i a xa yunubie birin xafarima.
Nengi rate.

⁴ I i xa xone ragbilenma a foxo ra,
i dijema a ma.

⁵ Ala, i man xa muxu rakisi, i man
xa hinne muxu ra.

⁶ I xonoma ne muxu ma abadan?
Na xone mu bama muxu xa yi
waxati kui?

⁷ I mu noma dijede mu ma,
i xa jama xa kisi, e xa seewa?

⁸ Alatala, i xa dugutegeja masen
muxu be, i xa muxu rakisi.

⁹ N nan n tuli matima ne n Marigi
Ala xa masenyi ra,
barima a bonesa nan fima a xa
jama tinxinxi ma.

Ala xa e mali gbilenfe ra e xa
daxuja ma.

¹⁰ A kisi yati yati nan fima mixie
ma naxee gaaxuma a ya ra,
alako a xa nore xa sabati won ma
boxi kui.

¹¹ Dugutegeja nun nondi na yire
keren.

Tinxinyi nun bonesa jereba kira
keren xon.

¹² Nondi kelima lanbanyi ma,
tinxinyi kelima koore ma.

¹³ Alatala heri fima ne won ma,
alako won ma boxi xa daxamui
ramini.

¹⁴ Tinxinyi jereba a ya ra,
a findi sanyi foxi ra kira xon ma.

86

N hayi na Ala ma

Ala maxandi

¹ Dawuda xa Ala maxandi
Marigi, i i tuli mati n na, i xa n
yaabi.

Misikiine fuxarixi na n na.

² I xa n makanta, i dugutege na n
na.

N Marigi Ala, i xa i xa konyi di
rakisi naxan a taxuxi i ra.

³ Kinikini n ma, n Marigi, barima
n i xilima loxoe birin.

⁴ I xa seewe fi i xa konyi di ma,
n xaxili tixi i tan nan na, n Marigi.

⁵ I tan Marigi, i fan, i kinikini,
i xa dugutegeja gbo mixie be
naxee birin i xilima.

⁶ Marigi, i xa i tuli mati n ma
maxandi ra, i xa n ma dube
suxu.

⁷ N i xilima n ma toore kui, barima
i n natinma.

⁸ N Marigi, i maniyee mu na alae
tagi,

i xa kaabanakoe dangi wali birin
na.

⁹ I si naxee daa dunija ma, nee
fama ne e xinbi sinde i bun
ma,

e i xili matoxo,
 10 barima i gbo, i man kaabanakoe
 rabama.
 I tan keren peti na nan Ala ra.
 11 N Marigi, i xa i xa kira masen n
 be,
 n xa n jere i xa nondi kui.
 Bɔɔɔ fanyi fi n ma, alako n xa
 gaaxu i xili ya ra.
 12 N i matoxoma n bɔɔɔ fiixe birin
 na, n Marigi Ala.
 N i xili matoxoma ne abadan,
 13 barima i xa hinne tilin.
 I bara n nii ratanga faxe ma.

14 Ee Ala, yete igboe ndee bara keli
 n xili ma,
 gbalotɔɔe wama n faxafe.
 E mu i kolon feo.
 15 Kono n Marigi, i tan nan findixi
 Ala ra,
 naxan kinikinima, naxan
 hinnema ibunadama ra,
 naxan bɔɔɔ mu tema mafuren,
 naxan mu taganma dugutegeɔna
 nun xanunteya ma.
 16 I xa i ya rafindi n ma, i xa hinne
 n na.
 I xa senbe fi i xa konyi di ma,
 i xa i xa konyi gine xa di rakisi.
 17 Tonxuma nde ramini n be seede
 ra,
 alako naxee n xonxi, e xa a to, e
 xa yaagi,
 i xa mali nun i xa madundui xa fe
 ra.

87

Barife Siyoni

Ala matoxɔe

1 Kora xa die xa beeti
 Alatala xa taa tixi geya seniyeɔɔie
 fari.
 2 Siyoni naade rafan Marigi ma,
 dangi Yaxuba xa lingira birin na.
 3 Mixie Ala xa taa matoxoma a
 fanyi ra
 Nengi rate.
 4 «N xa a fala Raxabi nun Babilon
 n kolonma,
 a nun Filisita, Tire, nun Kusi.
 5 A falaxi Siyonikae xa fe ra,

«E to barixi naa, Marigi Ala e
 makantama ne.»
 6 Alatala bara a sebe sie xa buki
 kui,
 «Yi tan barixi naa.»
 Nengi rate.
 7 Beetibae a falama e xui itexi ra,
 «N ma saabui birin na i tan ne.»

88

Saya kira

Ala maxandi

1 Kora xa die xa beeti beetibae
 xa mange be. A xa ba xule ra.
 Heman Esiraka xa lonni beeti.
 2 Marigi, n nakisima Ala,
 n i xilima yanyi nun koɔe ra.
 3 I xa n ma maxandi suxu,
 i xa n ma dube tongo.
 4 N bara tɔɔɔ n ma dunijeigiri
 kui,
 yakosi n bara makore saya ra.
 5 N na mixie ya ma naxee na saya
 kira xon ma.
 N senbe yo mu na sonon.
 6 A luxi ne alo n jan saxi furee tagi
 gaburi kui,
 i mu ratuxi naxee xa fe ma sonon,
 naxee bara makuya i xa hinne ra.
 7 I bara n na so yili tilinxi kui dimi
 xɔɔra.
 8 I xa xone bara dutun n ma,
 a n makoto alo baa mɔɔɔnyi mixi
 makotoma ki naxe.
 Nengi rate.
 9 I bara n defanbooree makuya n
 na,
 i bara e bɔɔɔe rapaaxu e ma.
 N luma banxi kui,
 n mu minima fefe ma.
 10 N Marigi, n i xilima loxo yo loxo
 yaye ra,
 n na n belexee tixi i be.
 11 I kaabanakoe rabama mixi fax-
 axie nan be?
 E noma kelide, e i matoxo?
 12 I xa dugutegeɔna xa fe falama
 gaburi kui?
 I xa xanunteya masenma naa?
 13 I xa kaabanako toma aligiyama?
 I xa tinxinyi kolonma yire
 dennaxe xa fe bara neemu
 mixi ra?

14 N Marigi, n tan i xilima,
geesege yo geesege n i
maxandima.

15 Marigi, i tondima n be munfe
ra?

I i kobe soma n na munfe ra?

16 N na tōre kui kabi n dimedi
temui.

N gaaxuxi, xaxilisa birin bara ba
n yi ra.

17 I xa xōne senbe bara dangi a i,
i xa fe magaaxuxie bara nō n na.

18 E n nabilinxi alo banbaranyi,
e dusu n xun na.

19 I bara n xanuntenyie birin
makuya n na,
n dōxōboore bara keli n xun ma.

89

Ala xa saate

Ala matōxōe

1 Etani Esiraka xa lonni beeti

2 N beeti bama n Marigi xa
dugutegeḡa xa fe ra.

N na masenma ne bōnsōe birin be,
a falafe ra,

3 «I xa dugutegeḡa mabanbanxi
koore ma abadan.

I xa hinne mu kanama.»

4 «N bara saate xiri n nun n ma
mixi sugandixi ra,

n bara yi kere tongo n ma konyi di
Dawuda be.

5 «N i bōnsōe rasabatima ne
abadan,

n i xa kibanyi ti temui birin.»

Nengi rate.

6 N Marigi, naxee na koore ma e i
matōxōma,

malekēe i tantuma i xa
dugutegeḡa xa fe ra.

7 Nde na koore ma naxan
maniyama Marigi Ala ra?

Nde luxi alo Marigi Ala malekēe
ya ma?

8 Ala magaaxu a xa seniyeḡōe xa
malanyi,

e birin e magoro a be.

9 Marigi Ala, nde senbe gbo alo i
tan Mange Ala?

I xa dugutegeḡa na yire birin.

10 I tan nan baa yamarima,

i a mōronyie raxara.

11 I tan nan nō Misira ra, i a sōntō.
I i yaxuie rayensen i senbe ra.

12 I tan nan gbe koore ra, i tan nan
gbe bōxi ra.

I tan nan dunḡa birin daa.

13 Se naxan na kōola ma, se naxan
na yirefanyi ma,

i tan nan a birin daaxi.

Taboro nun Xerimon geyae i xili
matōxōma.

14 I senbe gbo.

15 Tinxinyi nun nōndi nan na i xa
kibanyi sanbunyi ra,

xanunteya nun dugutegeḡa fan
tixi i ya ra.

16 Marigi, seewe na pama be
naxan i xili matōxōma,
e e jereḡa i xa naiyalanyi nan
ma.

17 E seewama i xili xa fe ra, e
xun nakelima i xa tinxinyi
saabui ra.

18 I tan nan findixi e xa naiyalanyi
nun e senbe ra.

Muxu senbe gbo i xa hinne xa fe
ra.

19 Muxu Marigi nan na muxu kan-
tama nun muxu xa mange
ra,

Isirayila xa Seniyeḡōe na a ra.

20 I wōyen ne i xa pama be laa-
matunyi ra, a falafe ra,

«N bara senbe fi geresoe nde ma,
n naxan xun nakelixi pama
tagi.

21 N bara n ma konyi Dawuda to,
n ture seniyeḡxi surusuru a xunyi
ma sugandi ra.

22 N na n belexe rasoma a bun ma,
n senbe fima ne a ma a fanyi ra.

23 A yaxui mu a terennama,
tinxintare mu a tōrōma.

24 N a yaxuie ibutuxunna ne,
n a xōnmae bōnbōma ne.

25 N xanunteya nun n ma
dugutegeḡa luma ne a ma,
a senbe gboma n xili nan saabui
ra.

26 Baee nun xuree birin sama ne a
xa mangeya bun ma.

27 A a falama ne n be,

«N Baba nan i ra, n Marigi Ala, n ma marakisima.»

28 N a findima ne n ma di singe ra, naxan xungbo dunija mangɛ birin bɛ.

29 N na n ma dugutegeɲa maban-banma ne a be, muxu saate naxan xirixi, a mu kanama abadan.

30 N a bɔnsɔɛ rasabatima ne, n a xa mangɛ kibanyi maban-banma ne fanni koore na.

31 A xa die na n ma seriyɛ rabolo, e mu e jɛrɛ n ma yaamari bun ma,

32 e n xui matandi, e mu n waxɔnfe suxu,

33 n e bɔnbɔma luxusinyi nan na, n e jaxankatama fure jaaxie ra.

34 Kɔnɔ n mu n ma dugutegeɲa bama a ma.

N mu n xui yanfama,

35 n mu n ma saate kanama,

n man mu n xui masarama.

36 N na n kalixi n ma seniyyenyi ra, n mu Annabi Dawuda yanfama.

37 A bɔnsɔɛ kisima ne abadan, a xa kibanyi luma ne n ya i alo soge,

38 a rasabatima ne alo kike, naxan findima seederɔxɔya ra abadan.»

Nengi rate.

39 Kɔnɔ i tan bara i xa mixi sugandixi makuya i ra, i bara mɛɛ a ra, i xɔnɔ a ma.

40 I bara i xa saate kana i xa konyi bɛ,

i a ba a xa kibanyi kui.

41 I bara a xa tɛtɛ bɔɔ, i bara a makantade kana.

42 Mixi naxee dangima, e harige bama naa.

A dɔxɔbooree yoma a ma.

43 I bara a yaxuie senbe so, han e bara seewa.

44 I mu a xa santidegema wali rasɔɔneya,

i mu a malixi gere kui.

45 I bara a xa fe raxuben, i bara a xa kibanyi woli bɔxi.

46 I bara nde ba a xa fonikeya ra, i yaagi dusu a xun na.

Nengi rate.

47 Alatala, i i nɔxunma n ma han mun temui?

I xa xɔnɛ dexema alo tɛ han mun lɔxɔɛ?

48 I xa ratu a ma n ma simaya dunke ki naxɛ.

I ibunadama daaxi fuyan nan na?

49 Nde baloxi naxan mu faxama?

Nde nɔma a yetɛ bade saya kira xɔn ma?

50 N Marigi, i xa dugutegeɲa singe na minden,

i i kali naxan na Dawuda bɛ i xa tinxinyi kui?

51 N Marigi, i xa i jɔxɔ sa i xa konyie xa yaagi xɔn ma.

I xa na kote to mixi wuyaxie naxan dɔxɔ n xun ma.

52 N Marigi, i xa i ratu a ma i yaxuie n maberema ki naxɛ,

n tan i xa mixi sugandixi.

53 Tantui na Marigi bɛ abadan. Amina. Amina.

90

Adama birin faxama ne

Ala maxandi

1 Ala xa mixi Munsa xa Ala maxandi

N Marigi, i tan findixi muxu kantama nan na abadan.

2 Beenun geyae nun dunija xa daa,

i tan nan nu na Ala ra abadan.

3 I ibunadama ragbilenma bende i.

I na nan fala, «Adamadi xa gbilen bende.»

4 Ne wulu keren luxi ne i bɛ alo lɔxɔ keren naxan bara dangi, alo waxati keren naxan bara dangi kɔɛ kui.

5 I a niya adamadi mu keli a xa xixɔli ma.

A luxi alo jooge naxan minima a yetɛ ra.

6 A keli subaxe ma, a fuga, nunmare temui a jan bara lisi, a xara.

7 I xa xɔnɛ muxu jɔnma nɛ, a muxu magaaxu.

8 I muxu xa yunubi birin kolon, hali muxu xa fe jaaxi naxee findixi gundo ra.

9 Muxu xa simaya birin luma i xa xɔnɛ bun ma.

Muxu xa dunijɛigiri xa bui birin, jɛngi rate keren.

10 Muxu xa simaya buma jɛ tongo solofere,

jɛ tongo solomasaxan xa a sɔɔneya,

kɔnɔ na birin findixi tɔɔrɛ nun jaxankate nan na.

Simaya dangima nɛ mafuren mafuren, a muxu lu dimi kui.

11 Nde i xa xɔnɛ sɛnbɛ kolon?

Nde gaaxuma na ya ra?

12 A muxu ratu simaya rapɔnyima,

alako muxu xa xaxili sɔtɔ muxu xa dunijɛigiri kui.

13 N Marigi, i xa i ya rafindi muxu ma

I xa xɔnɛ buma han mun temui?

Kinikini i xa konyi die ma.

14 Kuye na iba, i xa muxu rawasa i xa dugutegeɓa ra,

alako muxu xa sɛɛwa muxu xa simaya birin kui.

15 I tɔɔrɛ xasabi naxan doxo muxu ma,

i yaagi xasabi naxan sa muxu ma, i man xa muxu rasɛɛwa na xasabi ra.

16 I xa i xa kaabanakoe masen muxu bɛ, i xa konyie.

I xa nɔrɛ xa mini muxu xa die ma.

17 Muxu Marigi Ala xa tofanyi xa lu muxu ya i.

A xa muxu xa wali sɔɔneya, a xa baraka sa muxu xa wali ma!

91

Gaaxutareɓa

Ala matɔxɔɛ

1 Naxan luma Ala Xili Xungbe Kanyi xa kantari bun ma,

a a malabuma nɛ Ala xa kante kui.

2 N na a masenma Alatala bɛ,

«I tan nan na n ma kantari nun n makantade ra,

i tan n Marigi Ala, n laxi naxan na.»

3 A tan nan i ratangama gantanyie ma naxee tema i bɛ,

a i ratanga wuganyi ma.

4 A i makantama nɛ

alɔ tɔxɔɛ a xa die makantama ki naxɛ a gabutenyi bun ma.

A xa dugutegeɓa luma nɛ alɔ sɔɔri xa wure lefa.

5 I mu gaaxuma gbaloe ra kɔɛ ra,

i mu gaaxuma xalie ra yanyi ra,

6 i mu gaaxuma wuganyi ra dimi kui,

i mu gaaxuma fure jaaxi ra soge bun ma.

7 Mixi wulu nɔma nɛ birade i kɔɔla ma,

mixi wulu fu nɔma birade i yirefanyi ma, kɔnɔ sese mu i toma.

8 I na birin toma nɛ i ya i,

i findi seede ra tinxintare xa jaxankate ma,

9 barima i bara la i Marigi ra, a bara findi i xa kantari ra.

Ala Xili Xungbe kanyi findixi i xa makantade nan na.

10 Sese mu i lima,

wuganyi yo mu soma i xɔnyi,

11 barima a a xa malekee yamarima e xa i makanta yire birin.

12 E i tongoma nɛ e belexee kui,

alako i naxa i sanyi radin game ra.

13 I nɔma yetee nun boximasee ra, i sɛnbɛ dangi baratɛe nun biidae ra.

14 Alatala xa masenyi nan ya:

«A to laxi n na, n a rakisima nɛ.

N a makantama nɛ barima a n xili kolon.

15 A na n xili, n a yaabima nɛ.

Tɔɔrɛ na a li, n luma nɛ a sɛeti ma. N a rakisima nɛ, n a xun nakeli.

16 N simaya xɔnkuye fima nɛ a ma, n na n ma kisi masen a bɛ.»

92

Simaya kamalixi

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛeti naxan bama malabui loxɔɛ

2 Marigi batufe fe fanyi na a ra.
Ala Xili Xungbe Kanyi, a lanma i
xili xa matɔxɔ beeti ra.

3 Kuye iba, a lanma i xa xanunteya
xa matɔxɔ,
kɔɛ kui, muxu xa i tantu i xa
dugutɛgepa xa fe ra.

4 Matɔxɔɛ xa ba kɔra luuti fu
daaxi xui ra nun adamadi
xui ra.

5 Marigi, n jɛɛxinma i xa kaa-
banakoe ra,
n nan n sɛwe xui itema i xa wali
xa fe ra.

6 Marigi, i naxan nabama, a
makaaba, i xaxili tilin.

7 Xaxilitare mu sese kolonma na
kui,

a mu fahaamui sɔtoma i xa fe ma.

8 Ala kolontaree luma alɔ sansi
naxan bulama fiili ma, a fuga,
kɔnɔ na dangi xanbi, a jɔn
abadan.

9 Kɔnɔ i tan Marigi, matɔxɔɛ na i
be temui birin.

10 N Marigi, i yaxuie halakima nɛ,
i fe kobi rabae birin nayensen ye.

11 I senbe fima nɛ n ma alɔ sɛxɛ
ninge,
i ture fanyi sa n ma.

12 N yae a toma n gerefæ xun
goroma ki naxɛ,
n tuli e gi xui mɛ.

13 Tinxintɔɛ xa fe fanma nɛ alɔ
tugi bili,
e xa fe te alɔ sɛdiri wuri bili naxee
na Liban.

14 E sabatixi Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui,
e xa fe fanma nɛ won Marigi Ala
ya i.

15 Hali e forixi e xunɛɛɛ fiixɛxi,
senbe na e be fe fanyi rabafe ra,

16 alako e xa a masen,
«Alatala tinxin, n tixi a xa sɛriye
nan fari,
tinxintareya yo mu na a ma.»

93

Mangɛ Ala

Ala matɔxɔɛ

1 Marigi Alatala nan na mangɛ ra.
Xunnakeli na a yi, a senbe gbo.

A xa duniɲa xanxi, a mu sɛrenma.

2 I xa mangɛya fɔɛ mu na, a dan
mu na.

I tan nan na Ala ra abadan.

3 Marigi, baa mɔrɔnyi rawun-
duma alɔ galanyi,
galanyi naxan goroma, a bula.

4 I senbe gbo na xui be,

i xa xunnakeli dangi baa
mɔrɔnyie ra.

Marigi senbe gbo koore ma.

5 I xa sɛriye xanxi, sɛniyɛntɔɛ nan
lanxi i ma abadan.

94

Ala xa jaxankatɛ

Ala xa sɛriye

1 N Marigi Ala naxan a
gbɛpɔxɔma,

i xa i makenen i xa nɔrɛ kui.

2 I tan naxan duniɲa kiiti sama, i
xa keli,

i xa yetɛ igboe xa walie ragbilen e
ma.

3 N Marigi, a lanma mixi ko-
bie xun xa rakeli han mun
temui?

4 A lanma mixi jaaxie xa e yetɛ
matɔxɔ tun e xa yetɛ igboja
kui?

5 Alatala, e i xa pama tɔrɔma, e i
xa mixie halakima.

6 E kaape ginɛe nun xɔrɛ faxama,
e kiridie nii bama.

7 E nu fa a fala, «Alatala mu yi fee
toma,

Yaxuba Marigi Ala mu yi
rakɔrɔsima.»

8 Wo tan xaxilitaree, naxee luma
jama tagi,

wo xaxili sɔtoma mun temui?

9 Naxan tuli daaxi, na luma a mu
fe mɛ?

Naxan ya daaxi, na luma a mu se
to?

10 Naxan jamanɛɛ xuruma, na
mu e jaxankatama?

A tan nan xaxili fima ibunadama
ma.

11 Alatala a kolon a adamadie xa
marɔxunye na nɛ fufafu.

12 Alatala, Sɛwɛ na mixi bɛ i
naxan matinxinma,
i naxan matinxinma i xa sɛriyɛ ra,
13 alako a xaxili xa sa tɔɔrɛ lɔxɔɛɛ,
han mixi ɲaaxie e gbe ɲaxankate
sɔtɔma tɛmɔi naxɛ.

14 Alatala mu a xa ɲama
raboloma,
a mu a xa mixie rabɛɲinma.

15 Kiiti tinxinxi fama nɛ sade,
tinxintɔɛɛ bɔɲɛ birama nɛ na fɔxɔ
ra.

16 Nde n xun mafalama mixi
ɲaaxie xɔn ma?

Nde tima n bɛ mixi kobie xili ma?
17 Xa n Marigi mu findi n malima
ra nu,

n ma fe danma nɛ gaburi kui nu.

18 N Marigi, n na maɲɔxun
a n sanyi mu tima sɔnɔn,
i xa dugutɛgɛɲa n dɛmɛnma.

19 N ma kɔntɔfilie na wuya,
i e bama n ma, i fa n nasɛɛwa.

20 I nɔma tinde mangɛya tinx-
intare ra,

naxan yaamari tima fe kobi ra?

21 E kafuma e bore ma tinxintɔɛ
faxafe ra,
e mixi tɔɔrɛgɛ kiiti kui.

22 Kɔnɔ Marigi nan na n kantama
ra,

a luma alo fanye n sabatima
naxan fari.

23 A e xa wali kobie ragbilenma nɛ
e ma,

a e xun nakana e xa ɲaaxɔɲa ra.
Muxu Marigi Ala e sɔntɔma nɛ.

95

Mangɛ Ala matofɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Won xa bɛɛti ba Marigi bɛ sɛwɛ
ra,

won xa won xui ite won nakisima
sɛnbɛma bɛ.

2 Won xa a matɔxɔ,
won xa a matɔxɔɛ ba a bɛ bɛɛtie
ra,

3 barima Alatala, Ala xungbe na a
ra,

naxan findixi mangɛ xungbe ra
sɛnbɛmae birin xun ma.

4 Yire tilinxi na a bɛlɛxɛ.

Geya xuntagie findixi a gbe nan
na,

5 alo baa nun bɔxi a naxɛɛ daaxi
a bɛlɛxɛ ra.

6 Wo fa, won xa suyidi, won xa
won igoro,

won xa won xinbi sin Alatala ya i
naxan won daa,

7 barima a tan nan won Marigi Ala
ra.

Won findixi a xa ɲama nan na a
naxan dɛmadonma,

alo xuruse dɛmadonyi mɛɛnima
gɔɔrɛ ma ki naxɛ.

Wo xa a xui mɛ to.

8 Wo naxa wo bɔɲɛɛ raxɔrɔxɔ alo
naxan nabaxi Meriba,
alo naxan nabaxi Masa gbeng-
berenyi ma tɛmɔi dangixi.

9 Wo benbae n mato nɛ na lɔxɔɛ,
hali e to nu bara n wali fɔxi to.

10 Na bɔnsɔɛ xa fe naxa rapaaxu n
ma ɲɛ tongo naani bun ma.

N naxa a fala, «Nama xurutare
nan yi ki,

naxan mu n waxɔnfe kolon.»

11 Na kui n naxa n kali n ma xɔnɛ
kui,

«E mu soma n ma malabude kui
fefe ma!»

96

Kiitisa na fafɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Wo bɛɛti nɛɛnɛ nde ba Alatala
bɛ!

Dunɲa birin xa bɛɛti ba Alatala
bɛ!

2 Wo bɛɛti ba Marigi bɛ, wo a xili
matɔxɔ.

Wo xa a xa kisi masen mixie bɛ
tɛmɔi birin.

3 Wo xa a xa nɔrɛ fala si birin bɛ,
wo a xa kaabanakoe masen ɲama
birin tagi.

4 Marigi Ala gbo, a lanma won xa
a matɔxɔ,

naxan dangi sɛnbɛmae birin na.

5 Sie birama ala naxɛɛ fɔxɔ ra,
e findixi kuyɛɛ fufafu gbansan
nan na,

kɔnɔ Alatala nan koore daa.

6 Nɔrɛ nun naiyalanyi kelima a tan nan ma, senbɛ nun naiyalanyi luma nɛ a xa hɔrɔmɔbanxi kui.

7 Bɔnsɔɛ birin, wo xa tantui rasiga Alatala ma, wo Alatala matɔxɔ a xunnakeli nun a xa senbɛ xa fe ra.

8 Wo xa a xili binya alɔ a lanma wo xa a raba ki naxɛ.

Wo xa fa hadiya ra, wo xa a raso a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui.

9 Wo xa suyidi Marigi bɛ a xa nɔrɛ ya i.

Dunija birin xa sɛrɛn a ya ra.

10 Wo xa a fala si birin bɛ, «Alatala nan na Mange ra.

Dunija xanxi, a mu a imaxama.

Ala pamae makiitima tinxinyi ra.

11 Koore xa sɛɛwa, bɔxi xa jɛlɛxin. Baa nun a kui isee xa wundu sɛɛwɛ ra.

12 Xɛɛ nun e xa bogi see xui xa ite, wondi wuri bilie xa e sɛɛwa xui ite

13 Alatala ya ra naxan fafe.

A fafe dunija makiitide.

A dunija makiitima tinxinyi nan na,

a pamae makiiti nɔndi ra.»

97

Mangɛ Ala magaaxu

Ala matɔxɔɛ

1 Alatala nan na mangɛ ra.

Dunija xa jɛlɛxin, surie xa sɛɛwa.

2 Nuxui nun kuye ifɔrɔxi a rabilinma.

A xa kibanyi dɔxɔxi tinxinyi nun nɔndi fari.

3 Tɛ tixi a ya ra, a a yaxuie birin ganma a rabilinyi.

4 A dunija iyalanma a xa seya-makɔnyie ra,

dunija mixie na a to, e sɛrɛnma nɛ.

5 Geyae xunuma dunija Marigi Alatala ya ra alɔ kumi dole.

6 Koore a xa tinxinyi masenma, si birin a xa nɔrɛ toma.

7 Kuye batue fama nɛ yaagide a ya ra,

senbɛmae e felema nɛ a bun ma.

8 Siyonikae na a xui mɛ, e sɛɛwama nɛ,

Yudayakae jɛlɛxinma nɛ i tan Alatala xa kiiti ra,

9 barima i tan Marigi xun nakelixa senbɛmae birin bɛ.

10 Alatala xanuntenyi xa fe jaaxi xɔn.

Alatala a batulae makantama nɛ, a e ba mixi kobie bɛlɛxɛ.

11 Naiyalanyi na tinxintɔɛɛ nan bɛ,

sɛɛwɛ na mixie bɛ naxɛɛ bɔjɛ fiixɛ.

12 Tinxintɔɛɛ, wo sɛɛwa Marigi ra, wo xa tantui rasiga a xili seniyanxi ma.

98

Bɛɛti nɛɛnɛ bama Alatala bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛɛti

Wo bɛɛti nɛɛnɛ ba Alatala bɛ, barima a bara kaabanakoe raba, a bɛlɛxɛ senbɛma bara xunnakeli sɔtɔ a bɛ.

2 Marigi bara a xa kisi masen, a bara a xa tinxinyi sa kɛnɛ ma pamanɛɛ ya i.

3 A mu nɛɛmu a xa dugutɛgɛna nun a xa xanunteya ma Isir-ayila bɔnsɔɛ mabiri.

Dunija birin bara won Marigi Ala xa kisi to.

4 Dunija birin xa Alatala matɔxɔ, e xa bɛɛti ba sɛɛwɛ kui.

5 Wo xa Alatala matɔxɔ kɔra xui nun bɛɛti ra,

6 wo xa sarae fe sɛɛwɛ ra wo Mangɛ Alatala ya i.

7 Baa nun dunija xa e xui ramini,

8 xuree xa e bɛlɛxɛɛ bɔnbɔ, geyae xa e xui ite sɛɛwɛ ra

9 Alatala ya ra,

barima a fafe dunija makiitide.

A dunija makiitima tinxinyi nan na,

a pamae makiitima nɔndi ra.

99

Mangɛ Alatala seniyeɛn

Ala matɔxɔɛ

- 1 Ala dɔxɔxi a xa kibanyi kui kerubimi malekɛɛ tagi.
A xa pama tixi gaaxui kui, bɔxi na sɛrenfe.
- 2 Alatala gbo Siyoni, a tixi sie birin xun ma.
- 3 E xa i xili xungbe magaaxuxi matɔxɔ a xa seniyeɛni xa fe ra.
- 4 Mangɛ sɛnbɛ xa matɔxɔ, tinxinyi rafan a ma, a kiiti sama nɔndi ra Yaxuba xa bɔxi ma.
- 5 Wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo wo magoro a bun ma a xa seniyeɛni xa fe ra.
- 6 Munsa nun Haruna nu na a xa sɛrɛxɛdubɛɛ ya ma, Annabi Samuweli nu na mixie ya ma naxee a maxandima.
E to a xili, a naxa e yaabi.
- 7 A to sɛriye nun yaamari masen e be nuxui kui, e naxa a xui suxu.
- 8 Muxu Marigi Alatala, i bara e xa maxandi suxu.
I to Isirayila paxankata e xa yunubi xa fe ra, i man bara dije e ma.
- 9 Wo xa wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo xa wo xinbi sin a xa geya seniyeɛni fari, barima won Marigi Alatala seniyeɛn!

100

Tantui beɛti

Ala matɔxɔɛ

- 1 Tantui beɛti
Dunija birin xa Alatala matɔxɔ!
- 2 Wo xa Alatala batu sɛwɛ kui.
Wo xa fa a ya i wo sɛwɛ xui itexi ra.
- 3 Wo xa a kolon Alatala nan wo Marigi Ala ra.

A tan nan won daaxi, won findixi a gbe nan na.

Won findixi a xa pama nan na, naxan luxi alo a xa xuruse goɔrɛ a naxan demadonma.

4 Wo so a xa naadɛɛ ra a tantufe ra,

wo so a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a matɔxɔfe ra!

Wo tantui rasiga a ma, wo a xili matɔxɔ,

5 barima Alatala fan, a xa xanunteya buma nɛ abadan, a xa dugutegeɛna mu pɔnma dunija bɛndɛ fupɛ fari ma.

101

Dawuda xa natɛɛ

Ala matɔxɔɛ

- 1 Dawuda xa beɛti
N dugutegeɛna nun tinxinyi matɔxɔma nɛ.
N beɛti bama i tan nan be Alatala.
- 2 N fe birin nabama lufe ra tinxintɔɛ xa kira xɔn.
I fama n yire mun temui?
N na n pɛrɛma nɛ n bɔɔrɛ fiixexi ra n ma mixie tagi.
- 3 N mu n ya tima fe tinxintare ra, n mu tinma yanfante xa kira ra, n nun e tan mu lanma fe yo ma.
- 4 N tan nun mixi paxaxi tagi kuya, n mu wama yunubi xɔn.
- 5 N mixi dɛ balanma nɛ naxan a boore mafalama.
N mu tinma yetɛ matɔxɔɛ nun yetɛ igboɔna ra.
- 6 N na n pɔxɔ sama nɛ yi bɔxi dugutegeɛ xɔn ma, alako e xa lu n sɛɛti ma.
N wama tinxintɔɛɛ nan xɔn ma, e xa n mali.
- 7 Yanfantee mu luma n ma mixie ya ma,
wule false mu tima n ya i.
- 8 Geɛsege birin n mixi kobie sontoma nɛ,
alako na mixi mɔoli naxa lu Alatala xa taa kui.

102

Furema xa maxandi

Ala maxandi nun Ala matoxoε

¹ Tɔɔromixi naxan Alatala maxandife a xa tɔɔre kui.

² Alatala, i xa n ma maxandi suxu, i xa i tuli mati n wa xui ra.

³ I naxa i kobe so n na n ma tɔɔre kui.

I xa n ma maxandi suxu mafuren.

⁴ N ma simaya na lɔefe alɔ tuuri lɔema kuye ma ki naxe,

n xɔrie na ɲɔnfe alɔ yege ganma te ra ki naxe,

⁵ n bɔɲe na lisife alɔ sexe naxan na fili ma.

N mu donse donma sɔnɔn.

⁶ N na wa n xui itexi ra, n xɔrie birin makenenma ne.

⁷ N bara lu alɔ xundi naxan toma wula i,

alɔ koofole naxan na banxi tonbolonyi kui.

⁸ N mu nɔma xide.

N kiroxi alɔ xɔni naxan na kerenyi ma banxi fari.

⁹ N yaxuie yoma n ma lɔxɔε birin, e n xili rawalima danke wɔyenyi ra.

¹⁰ N de rafexi tɔxube ra alɔ donse, n yaye silɔnma n ma minse xun ma

¹¹ i xa bɔɲete nun i xa xɔne xa fe ra.

I bara n kerɔ pon!

¹² N ma simaya bara lu alɔ niini naxan lɔema dimi kui,

alɔ sexe naxan lisima fili ma.

¹³ Kɔnɔ i tan Alatala luma ne i xa kibanyi kui abadan,

i xili mu lɔema dunɲa ma.

¹⁴ I fama ne kelide i xa kinikini Siyoni ma,

barima a lanxi i xa hinne a ra yi waxati sugandixi ma.

¹⁵ A gemεε nun a bɔxi rafan i xa konyi die ma.

¹⁶ Sie birin fama gaaxude Alatala xili ya ra,

mangεε birin fama e xinbi sinde i xa nɔre ya ra.

¹⁷ Alatala man fama ne Siyoni tide, a a yete masen a xa nɔre kui.

¹⁸ A a ya rafindima ne misikiine xa maxandi ma,

a mu yo a xa dube ma.

¹⁹ Na xa sebe bɔnsɔεε be naxee fama,

alako mixi naxee mu daaxi sinden e xa Alatala matoxo,

²⁰ barima a a ya ragoroma won ma kelife a xa yire seniye nxi itexi.

Alatala bɔxi matoma kelife koore ma,

²¹ alako a xa geelimanie wa xui rame,

a xa mixie ratanga naxee na faxe xa kira ma,

²² alako e xa Alatala xili masen Siyoni taa kui,

e xa a matoxo beeti ra Darisalamu,

²³ sie na e malan temui naxe Alatala batufe ra.

²⁴ A bara n ma senbe ba n yi ra n ma dunɲeigiri kui,

a bara n ma simaya radunke.

²⁵ N naxa a fala a be, «N Marigi Ala,

i naxa n nii ba n ma simaya tagi ra,

i tan naxan buma abadan,

²⁶ I tan nan dunɲa daa,

i tan nan koore itala i xɔnye ra.

²⁷ E tan ɲɔnma ne, kɔnɔ i tan buma ne abadan,

e birin forima ne alɔ sose, kɔnɔ i tan e masarama ne alɔ donma.

I e masarama ne, alɔ donma naxan nagoroma, a wɔle.

²⁸ Kɔnɔ i tan mu masarama, i mu ɲɔnma abadan.

²⁹ I xa konyie xa die fama ne sabatide be,

e bɔnsɔε fa bu xaxilisa kui i ya i.»

103

Ala xa marafanyi

Ala matoxoε

¹ Dawuda xa beeti

N xa Alatala tantu n nii birin na, n xa a xili seniye nxi matoxo.

² N xa Alatala tantu n nii birin na, n naxa neemu a xa hinne ma.

3 A tan nan dijɛma i xa yunubie
 ma,
 a i xa furee rayalan,
 4 a i ratanga faxe ma,
 a i rabilin a xa xanunteya nun a
 xa kinikini ra.
 5 A hinnema i ra i xa dunijeigiri
 kui,
 alako i man xa senbe soto i xa
 forija kui alo sege.
 6 Alatala jɛɛma tinxinyi kui,
 a kiiti tinxixi sama tooromixie
 be.
 7 A bara a xa kira masen Annabi
 Munsu be,
 a a xa kaabanakoe masen Isiray-
 ilakae be.
 8 Alatala kinikinima mixie ma, a
 hinne e ra,
 a mu xonoma e ma mafuren ma-
 furen,
 a xa xanunteya gbo.
 9 A mu mixie tooroma temui birin,
 a xa xonnanteya mu buma.
 10 A mu won jaxankatama won
 ma yunubi rabaxi ki ma,
 a mu won ma yunubi sare rag-
 bilenma won ma.
 11 Koore itexi boxi xun ma ki naxe,
 a xa xanunteya fan gboxi na ki ne
 a yaragaaxuie be.
 12 Sogetede makuyaxi sogegode
 ra ki naxe,
 a won ma yunubie fan makuyaxi
 won na na ki ne.
 13 Babae kinikinima e xa die ma ki
 naxe,
 Alatala fan kinikinima a yara-
 gaaxuie ma na ki ne,
 14 barima a a kolon won yailanxi
 se naxan na,
 a ratuxi a ma a bende nan won na.
 15 Adamadie xa simaya maniya
 sansi ra naxan fugama filli
 ma,
 16 konɔ foye na bonbo a ra, a
 xarama ne, a loe.
 17 Konɔ Alatala a yaragaaxuie
 xanuma ne abadan,
 a xa tinxinyi birama ne e bonsoe
 foxo ra,
 18 naxee a xa saatɛ binyama,
 e a xa seriye rabatu.

19 Alatala bara a xa kibanyi doxo
 koore ma,
 a dunija birin yamari.
 20 Wo tan malekee, wo xa Alatala
 tantu,
 wo tan naxee senbe gbo, wo tan
 naxee a rabatuma.
 21 Wo tan senbema naxee na koore
 ma,
 wo xa Alatala tantu,
 wo tan naxee a waxonfe rabama.
 22 Wo tan birin naxee daaxi,
 wo xa Alatala tantu yire birin a xa
 mangeya bun ma.
 N xa Alatala tantu n nii birin na.

104

Alatala xa daalisee

Ala matoxoe

1 N xa Alatala tantu n nii birin na.
 N Marigi Alatala, i senbe gbo, nore
 nun yanbe na i ma,
 2 a luxi alo naiyalanyi yati findixi
 i xa guba nan na.
 I koore italaxi alo dugi xungbe i
 sabatixi naxan bun ma,
 3 i xa konkoe tixi nuxuie fari ye
 ragataxi dennaxe.
 I nuxuie findi i xa jere se ra,
 i i jere foye fari.
 4 I foye xɛema i xa masenyi ra,
 i te rasanbama i xa wali rabafe ra.
 5 Ala dunija tixi ne alo banxi tixi
 ki naxe,
 a mu a mamaxama feo.
 6 A baa dusu ne a xun ma alo dugi,
 a geyae xuntagi makoto.
 7 I to xaape ye ma, a a gi i xa
 galanyi xui ma,
 8 geyae nun gulunbae fa lu yire i
 nu wa dennaxe xon.
 9 I naaninyi saxi ye be a mu
 tuganma naxan xun ma,
 alako a naxa gbilen din na xare
 ma.
 10 I dulonyie findi xuree ra,
 naxee susuma geya longorie ra,
 11 a ye xoli ba burunyi subee birin
 ma,

a ye xoli ba wulai sofalee ma.
 12 Xonie sabatixi nee fe ma,
 e e xui raminima wuri salonyie
 kɔn na burexɛɛ longori ra.
 13 I geyae bundama ye ra keli
 koore ma,
 boxi wasama i xa wali ra.
 14 I jooge raminima xurusee be,
 i sansie rabulama adamadie be,
 e baloe sɔtoma naxee ra.
 15 I weni fima mixie ma, naxan e
 bɔɔɛ rafanma e ma,
 i ture raminima e be, naxan e kiri
 ratofanma,
 i e baloma donse ra, naxan senbe
 fima e ma.
 16 Liban wuri bilie, Marigi naxee
 sixi,
 e bara ye sɔtɔ a fanyi ra,
 17 xonie e tɛɛ sama e kɔn na.
 Gbongboe e tɛɛ sama sipire wuri
 bilie kɔn na,
 18 wulai sie xima geyae fari,
 sagalee luma gɛmɛ longorie ra.
 19 I kike yailanxi sali waxatie
 kolonfe nan na.
 Soge a dula tɛmɔi kolon.
 20 I dimi rafama kɔɛ ra, burun
 subee jɛrɛma tɛmɔi naxɛ.
 21 Yɛtɛɛ na e xui ramini donse
 fenfe ra, Ala e kima baloe
 ra.
 22 Soge nɛfɛ mini, e gbilen e xa
 fɔnmɛɛ ra.
 23 Mixie tan mini, e sa fɛɛɔɔɔn
 walide.
 24 Alatala, i xa daalisee wuya.
 I e birin daaxi xaxilimaya nan na.
 Boxi rafexi i xa daalisee ra,
 25 baa fan nafexi i xa daalisee ra,
 ndee xurun, ndee xungbo, e wuya.
 26 Kunkui xungbee jɛrɛma menni
 fari,
 peremɔi jɛrɛma baa bun ma
 jɛlɛxinyi ra.
 27 Yi daalise birin e xaxili tixi i tan
 nan na e baloe xa fe ra.
 28 I na e ki, e a sɔtoma nɛ i saabui
 ra, e wasa.
 29 I na e kuma, e gaaxuma nɛ.

I na e jɛngi ba, e faxama nɛ, e
 gbilen bendɛ.
 30 I na i jɛngi raso e fate, e man
 balo,
 boxi man fa fan.
 31 Alatala xa nɔrɛ xa bu abadan!
 Alatala xa sɛɛwa a xa daalie ra!
 32 A na boxi mato, a sɛrɛnma nɛ,
 a na din geyae ra, e ganma nɛ.
 33 N Alatala matɔxɔma nɛ fanni n
 baloxi,
 n bɛɛti bama nɛ n Marigi Ala be
 fanni n na dunija ma.
 34 N ma dube xa rafan a ma.
 N sɛɛwama nɛ Alatala xa fe ra.
 35 Kɔnɔ yunubitɔɛɛ tan xa lɔɛ
 dunija ma.
 Mixi jɛaxie naxa lu naa sɔnɔn!
 N bara Alatala matɔxɔ n nii birin
 na. Wo Alatala tantu!

105

Isirayila xa xɔrɛya

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala xili matɔxɔ,
 wo a xa kaabanakoe masen
 namae tagi.
 2 Wo bɛɛti ba a be a xa kaa-
 banakoeɛ xa fe ra.
 3 Wo xa sɛɛwa a xili seniyanxi xa
 fe ra,
 mixi naxee Alatala fenma, e xa
 jɛlɛxin.
 4 Wo xa Alatala xa senbe fen,
 wo xa kata lude a ya i tɛmɔi birin.
 5 Wo xa ratu a xa kaabanakoe ma,
 wo naxa nɛɛmu a xa kiiti ma,
 6 wo tan Ala xa konyi Iburahima
 bɔnsɔɛ,
 wo tan Yaxuba xa die a naxee
 sugandi.
 7 A tan nan won Marigi Alatala ra,
 a kiiti sama dunija birin ma.
 8 Alatala a ratuma a xa saate ma
 tɛmɔi birin,
 a mu nɛɛmuma a xa laayidi ma
 abadan,
 9 a naxan tongoxi Iburahima nun
 Isiyaga be marakali ra.
 10 A bara na nate tongo Yaxuba be,
 a bara na saate xiri Isirayila ra,

11 a masenfe ra, «N bara Kanaan
boxi fi wo ma ke ra.»

12 Beenu e xa wuya menni,

13 e nu na lintanfe tun,

14 Ala mu tin mixi yo xa no e ra.

A naxa a xorocho pamanε mangee
be a falafe ra,

15 «Wo naxa n ma pama sugandixi
toro de,

wo naxa fe jaaxi raba n ma
namijonmee ra.»

16 Beenu Ala xa kaame ragoro
duniya ma, a baloe ba
duniya yi ra,

17 a naxa a xa mixi nde Yusufu
rasiga e yara konyiya kui.

18 A sanyie nun a konyi nu balanxi
yolonxonxi ra,

19 han Ala xa laayidi naxa kamali,
a nondi fi a ma temui naxe.

20 Na temui mange xungbe naxa
yaamari fi a xa mini geeli
kui,

a xa fulun.

21 Mange naxa Yusufu findi a xa
banxi xunyi ra,

a a gbe se birin sa a noe bun ma,

22 alako mange xa mixie xa lu a
waxon ki,
boxi forie xa xaxili soto a saabui
ra.

23 Na dangi xanbi, Isirayila pama
Yaxuba bonsoe naxa fa
Misira,

e sabati Hami xa boxi ma.

24 Ala naxa a xa pama wuya dan-
gife e yaxuie ra.

25 A naxa Misirakae boje masara,
han e fa a xa pama xon,
e nate jaaxi tongo e xa fe ra.

26 Na temui a naxa a xa konyi di
Munsa xee,

a nun a xa mixi sugandixi Haruna.

27 E naxa Ala xa tonxumae
makaabaxie raba,

Hami xa boxi xa mixie tagi.

28 E to Ala xa masenyi ti Misirakae
be,

Ala naxa dimi rasin boxi ma, kuye
naxa iforo.

29 A naxa menni ye mafindi wuli
ra, yexee fa faxa.

30 E xa boxi naxa rafe lanxansari-
mae ra,

e so han mange xa banxi kui.

31 A naxa yaamari fi xerie nun
saasie xa din boxi birin na.

32 A naxa balabalanyi nun tune
ragoro boxi ma,

seyamakonyi naxa din menni ra.

33 A naxa e xa weni bilie nun e xa
xore bilie kana,

a nun wuri bilie birin naxee nu na
e xa boxi ma.

34 A naxa yaamari fi katoe xa
wuya han,

35 e fa sansie birin kana Misira
boxi ma,

e boxi daxamui birin don.

36 A raponyi a naxa di singe birin
faxa e xa boxi kui,
e naxee bari e senbe ra.

37 Ala naxa a xa pama ramini
kobiri nun xema ra,
mixi yo mu faxa e ya ma.

38 Misirakae naxa seewa e xa mini
ra,

barima e nu bara gaaxu Isirayi-
lakae ya ra.

39 Ala naxa nuxui itala e xun ma
yanyi ra,

a te ti koore ma ke ra naiyalanyi
ra.

40 E to a maxandi, a naxa fa
konkoloe ra e be,

naxan findixi koore baloe ra e be.

41 A naxa fanye rabi,

a ye ramini e be,

alo xure naxan jere ma gbeng-
beren yire tagi.

42 Ala to ratu a xa laayidi
seniyenxi ma,

a naxan tongo a xa konyi di Ibu-
rahima be,

43 a naxa a xa pama ramini seewe
kui,

a a ragiri a xa mixi sugandixie xa
jalexin beeti ba.

44 A naxa si gbete xa boxi fi e ma,
pamanee xa naafuli naxa findi e
gbe ra,

45 alako e xa Ala xui suxu,
e xa a xa yaamarie rabatu.

Wo xa Alatala matoxo!

106

Nεemufe Ala xa xanunteya ma

Ala matoxoe

¹ Wo xa Alatala matoxo.

Wo xa a tantu barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan.

² Nde Alatala xa wali xungbe
masenma,

nde a xa matoxoe bama?

³ Σεεωε na tinxintoeε be,
naxee birama tinxinyi foxo ra
loxoe birin.

⁴ Alatala, i xa ratu n ma i hinnema
i xa jama ra temui naxe,

i na e rakisi, i xa n fan mali,

⁵ alako n xa i xa mixi sugandixie
xa heri soto,

n xa σεεωa i xa jama ra,
n xa jεlexin i ke tongomae ya ma.

⁶ Muxu bara yunubi raba alo
muxu benbae,
muxu bara fe kobie raba jaaxupa
kui.

⁷ Muxu benbae to nu na Misira
boxi ma,

e mu e joxo sa i xa kaabanakoe
xon ma,

e mu ratu i xa xanunteya ma.

E naxa e kobe raso i ra Xulunyumi
baa fe ma.

⁸ Kono a naxa e rakisi a xili xa fe
ra,

alako a xa a senbe masen.

⁹ A to xaape Xulunyumi baa ma, a
naxa xori,

e naxa a igiri a xaraxi ra.

¹⁰ A naxa e rakisi e xonmixie
belexe i,

a e xunsara e yaxuie belexe.

¹¹ Ye naxa dusu e yaxuie xun na,
hali mixi keren a mu kisi.

¹² Na kui e naxa la a xa masenyi
ra, e a matoxo beeti ra.

¹³ Kono a mu bu, e man naxa
neemu a xa walie ma,
e tondi a waxonfe rabade.

¹⁴ E naxa bira e yete waxonfe foxo
ra gbengberenyi ma,
e Alatala mato.

¹⁵ A naxa e waxonse so e yi ra,
kono na dangi xanbi, a naxa e
rajon.

¹⁶ Ala xa jama naxa Munsa nun
Haruna tcone,
naxee findixi Alatala xa konyi
seniyenxie ra.

¹⁷ Boxi naxa a rabi,
a Datan nun Abirami xa mixie
ragoro a kui.

¹⁸ Te naxa e foxirabire jaaxie gan.

¹⁹ E naxa ninge misaali yailan
wure ra,
e a batu kuye ra.

²⁰ Ninge naxan σεεε donma,
e naxa na misaali findi e Marigi
Alatala joxoe ra.

²¹ E naxa neemu e Rakisima Ala
ma,

naxan fe xungbee raba Misira,

²² naxan kaabanakoe raba Hami
boxi ma,

naxan fe magaaxuxie raba Xulun-
yumi baa ma.

²³ Ala nu wama e sontofe,
kono a xa mixi sugandixi Munsa
naxa a maxandi,

a xa a xa xone xoxoxoe lu na.

²⁴ E naxa tondi a xa boxi fanyi
suxude, e mu la a xa laayidi
ra.

²⁵ E naxa ti Alatala kanke e xa kiri
banxie kui, e mu a xui suxu.

²⁶ Na kui a naxa laayidi tongo e be,
a xa e faxa gbengberenyi ma,

²⁷ a xa e bonsoε faxa jamanee
tagi,

a xa e rayensen dunija ma.

²⁸ E naxa Bali Peyori batu,
e σεεεεε sube don naxan baxi mixi
faxaxie be.

²⁹ E naxa Ala raxono e xa fe kobie
ra,

han a naxa fure jaaxi nde ragoro
e ma.

³⁰ Finexasi to keli, a naxa Ala
maxandi e be,

fure jaaxi naxa ba e ra.

³¹ Mixi naxa na tinxinyi kolon a be
abadan.

32 Alatala xa jama naxa a raxoŋo
Meriba xure fe ma.
Annabi Munsa naxa tōro e xa fe
ra,

33 a to woyen xorochoe fala e xa Ala
matandi xa fe ra.

34 E mu Kanaan sie sonto alo
Alatala e yamari ki naxe.

35 E naxa sabati e ya ma, e bira e
naamunyiie foxo ra.

36 E naxa nee xa kuyee batu, na fa
findi gantanyi ra e be.

37 E naxa e xa di xeme e nun e xa
di gine ba serexe ra jinnne
be.

38 E to e xa die faxe serexe ra
Kanaan xa kuyee be,
e naxa boxi findi boxi seniyeutare
ra.

39 E e yete findi mixi seniyeutare
ra na ki ne,
e e Marigi yanfa.

40 Na kui Alatala naxa xono a xa
jama ma,
a ke tongomae mu rafanxi a ma
sonon.

41 A naxa e rabolo si gbete e yi ra,
e yaxuie naxa e yamari.

42 E yaxuie naxa no e ra,
e fa lu e senbe bun ma,

43 Sanya wuyaxi Ala naxa e rakisi,
kono e mu gbilen a matandife ra.
Na kui e naxa loe e xa yunubie xa
fe ra.

44 Kono Ala naxa e toore to,
a naxa e wa xui me.

45 A naxa ratu a xa saate ma,
a kinikini e ma a xa xanunteya
tilinxi xa fe ra.

46 A naxa a niya mixie xa kinikini
e ma konyiya kui.

47 Muxu Marigi Alatala, muxu rak-
isi.

I xa muxu ramini sie tagi,
alako muxu xa i xili seniyeuxi
tantu,

muxu xa seewa i matoxofe ra.

48 Tantui na Isirayila Marigi
Alatala be abadan!
Nama birin xa a fala: «Amina!»

Wo xa Ala matoxo!

107

Tantui serexe kisi xa fe ra

Ala matoxo

1 Wo Alatala tantu, barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan!

2 Alatala naxan xun sara,
a naxee baxi e yaxuie yi ra,

3 a naxee raminixi sie tagi soget-
ede nun sogegorode mabiri,
a naxee faxi kelife koola nun baa
mabiri,
e birin xa Alatala tantu.

4 Ndee loxi gbengberenyi ma,
e mu sabatide yo toxi.

5 Kaame nun ye xoli nu e ha-
lakima,
limaniya naxa ba e yi.

6 E to e de rawa Alatala be e xa
toore kui,

a naxa e fulun e xa paxankate ma.
7 A naxa e rapere kira tinxinxi nde
xon ma,
alako e xa yire fanyi to e sabatima
dennaxe.

8 E xa Alatala tantu a xa xa-
nunteya xa fe ra,
nun a xa kaabanakoe xa fe ra a
naxan nabaxi adamadie be,

9 barima a ye xoli bama mixie ma,
a kaametoe rawasama donse
fanyie ra.

10 Ndee nu sabatixi dimi kui nun
faxe xa noe bun ma,
geeli xorochoe kui, yolonxoniyi ma-
balanxi e ma.

11 Barima e muruta ne Ala xa
masenyi xili ma,
e Ala xa marasi xon.

12 A naxa e boje mafixe toore ra.
E naxa dagalan ye, mixi yo mu e
mali.

13 E naxa Marigi maxandi nimise
kui,
a naxa e rakisi e xa paxankate ma.

14 A naxa e ramini dimi kui nun
faxe xa noe bunma,
a naxa luutie bolon e nu xirixi
naxee ra.

15 E xa Marigi batu a xa
dugutegeja xa fe ra,

nun a xa wali makaabaxie xa fe ra
adamadie be.
16 Barima a bara wure naade
wuru,
a kondonyie kana.
17 Xaxilitaree nu bara e yete suxu
e xa murute nun e xa fe
jaaxie ra, e lu nimise kui.
18 Donse birin bara nu rapaaxu e
ma,
e nu fa na faxe nan dei.
19 E xa na xororoe kui, e naxa e
xui rate Alatala ma,
a naxa e rakisi e xa xororoe ma.
20 A naxa a xa masenyi rasanba e
ma, a e rayalan,
a e ba e xa paxankate kui.
21 E xa Marigi tantu a xa
dugutegepa nun a xa
wali makaabaxie xa fe ra
adamadie be.
22 E xa serexee ba a xa wali fanyie
kolon fe ra a be.
E man xa a xa wali fanyie ifala e
xui itexi ra seewe kui!
23 Naxee nu biyaasima kunkui
xungbee kui baa ma,
e man nu yuleya raba yee xun ma,
24 nee bara Marigi wali foxie
nun a xa wali makaabaxie to baa
ma.
25 A naxa masenyi ti, turunnaade
foye naxa keli
a mronyie ramaxa,
26 a nu biyaasilae xa kunkui ite a
nu a sin,
e nu na paxankate kui.
27 E xun naxa magi a ra e naxa lu
alo siisilae.
E xa xaxilimaya birin naxa lu e ma
fu.
28 E xa nimise kui e naxa Marigi
xili e xui itexi ra,
a naxa e ratanga na gbaloe ma.
29 A naxa turunnaade foye iti, a a
masabari,
mronyie naxa e raxara.
30 E naxa seewa nee xa maraxare
ra,
a naxa e xunti e waxonde ra.
31 E xa Marigi tantu a xa
dugutegepa nun a wali
makaabaxie xa fe ra
adamadie be!

32 E xa a xa fe gbo nama be,
e xa a matoxo Forie xa malanyi!
33 A xure xungbee masarama
gbengberenyi ra,
a dulonyi findi boxi maxare ra.
34 A boxi fanyi findima foxoe yire
ra,
na boxikae xa fe paaxi xa fe ra.
35 A gbengberenyi findima xure ra
a yire maxare findi xure guli ra,
36 a kaametoee rasabati naa,
e taa ti naa e sabatide.
37 E xe sama, e wuri bilie sima
naxee bogi barakama.
38 A dubama e be, e wuya,
a mu sese bama e xa xuruse konti
ra.
39 Ndee gbee xurunma,
toore nun paxankate ra.
40 A marapaaxui dusuma forie
xun na,
a e raloe gbengberenyi ma kirae
mu dennaxe ma,
41 A misikiinee bama toore kui,
a e xa denbayae rawuya alo xu-
rusee.
42 Mixi tinxinxie na toma e
jalexinma a ra,
Kono tinxintaree birin de bal-
anna ne.
43 Xaxilima naxan na, a xa a joxo
sa yi fe birin xonma,
a xa Marigi xa dugutegepa fa-
haamu.

108

Xunnakeli Ala saabui ra

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti
2 Ala, n bara nate tongo n boje
kui.
N Marigi Xunnakeli Kanyi, n n xui
raminima ne beetie ra.
3 N n ma korae nun n ma maxasee
berema ne subaxe ma.
4 N Marigi, n i batuma ne sie tagi,
n i matoxoma ne beeti ra pamanee
ya ma,
5 barima i xa dugutegepa gbo
dangi koore ra,
i xa xanunteya ite alo nuxuie.
6 Ala, i xunyi rakeli koore ma,
i xa noore xa lu boxi birin xun ma,

7 alako i xanuntenyie xa kisi i
senbe saabui ra.
Yandi, n ma duba suxu.

8 Ala bara woyen a xa lingira
seniyenxi kui,

«N n xun nakelima ne,
n Sikemi boxi itaxun,
n Sukoti gulunba sotoma ne.

9 N gbe nan Galadi ra, n gbe nan
Manasi ra.

Eframii boxi tan luma ne alo n xun
makantase,

Yudaya findi n ma munyaati ra.

10 N n sanyi maxama Mowaba
boxi ma,

n n ma sankiri wolima Edon nan
ma a xa findi n gbe ra.

N gere ti xui mema ne Filisita boxi
ma.»

11 «Nde n xun tima taa makantaxi
ra?

Nde n xaninma Edon boxi ma?

12 Ala mu a ra, naxan muxu
rabepinxi gere kui?

13 I xa fa muxu malide, i xa muxu
ba muxu yaxuie yi ra.

Adamadie xa mali fufafu na a ra.

14 Won fama won senbe raminide
Ala xa mali saabui ra.

A tan nan fama won yaxuie iwu-
rude.»

109

Toogegela xa maxandi

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

N Marigi Ala, n naxan matoxoma,
i naxa lu dundui kui,

2 barima mixi paaxie na wule
falafe n xun ma.

E de mu fan, e wule fala tun.

3 E na n nabilinfe xonnanteya
woyenyie ra,

hali n mu fe paaxi yo rabaxi e ra.

4 N na fe fanyi raba e be, e n gere.
N a ragbilenma i tan Ala nan ma.

5 E n ma wali fanyi sare rag-
bilenma n ma a kobi ra,

n ma xanunteya, e na masarama
n be xonnanteya ra.

6 I xa na toogegetoe taxu mixi kobi
nde ra,
a defanboore xa a yanfa.

7 A na makiiti, kiiti xa kana a ra.
I naxa a xa maxandi suxu.

8 A xa simaya xa dunke koti.

Mixi gbete xa a xa wali tongo.

9 A xa die xa findi kiridie ra, a xa
gine xa findi kaape ra.

10 A xa die xa findi peretie ra
naxee kule matima tun.

E xa makuya e baride ra naxan
bara kana.

11 Donifa xa a ke birin tongo,
a xa geeni birin xa findi si gbete
gbe ra.

12 Mixi yo naxa kinikini a ma,
mixi yo naxa hinne a xa kiridie ra.

13 A bonsoe xa sonto, e xilie xa
neemu mixie ra.

14 Alatala xa ratu a xa fe kobie ma,
a nga xa yunubi naxa xafari.

15 Alatala xa ratu na yunubie ma
temui birin,

a xa e xa fe ranemu dunija ra,
16 barima e mu dugutegepa raka-
malima,

e misikiinee nun fuxarilae
tooroma, han e faxa sun-
nunyi kui.

17 Naxan mixi dankama, na kanyi
xa danke soto.

Naxan dubama mixie be, a xa
barake soto.

18 Danke xa ragoro a ma

alo a donma ragoroma a ma ki
naxe.

A xa so a fate i alo ye,
a xa so a xorie alo ture.

19 A xa lu a ma alo a xa sose luma
a ma ki naxe,

a xa bilin a ma alo a beleti bilinma
a tagi ki naxe temui birin.

20 Alatala xa na sare fi n ma yaxuie
be,

naxee fe kobi falama n xun ma.

21 Kono i tan n Marigi Alatala,

i xa hinne n na i xili xa fe ra,

i xa n nakisi i xa dugutegepa fanyi
saabui ra.

22 N luxi ne alo misikiine fuxarila,
naxan boje na toorofe ki fanyi ra.

23 N ma fe ꝓnfe alo niini naxan
kuyama nunmare ra.

Mixi n kerima alo katoe kerima ki
naxe.

24 N xinbie serema, n fate
ꝓonma,
sunyi xa fe ra.

25 E n nayaagima temui birin.
E na n to, e yoma n ma tun.

26 N Marigi Ala, i xa n mali,
i xa n nakisi i xa dugutegeꝓa xa fe
ra.

27 E xa a kolon, i senbe na n malife.

28 E tan n dankama,
konon i barake nan fima n ma.
Yaagi fama ne dusude e xun na,
konon n tan i xa konyi di, n
seewama ne.

29 N yaxuie xa ifu,
e xa yaagi xa dusu e xun na.

30 N Alatala tantuma ne n xui itexi
ra,

n a matoxoma ne ꝓama ya ma,

31 barima a tixi misikiine seeti ma,
a xa e ratanga mixie ma naxee
wama e faxafe.

110

*Alatala nan Mange Xungbe
daxoma*

Ala matoxoe

Dawuda xa beeti

1 Alatala xa masenyi n marigi be:
«I magoro n yifanyi ma,
han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»

2 Alatala i senbe ragboma ne kelife
Siyoni,

han i i yaxuie yamari.

3 I xa soorie luma ne i foxo ra gere
kui.

Na kuye na iba subaxe ma,
i senbe gboma ne seniyeanyi kui alo
i fonike waxati.

4 Alatala bara a kali yi laayidi ra,
naxan mu kanama:

«N bara i findi serexedube ra
abandan,
a Melekisedeki daaxi.»

5 Marigi luma i yifanyi ma,
a mangee kanama ne a xa xone
loxoe.

6 A a xa kiiti rapere ma ne
pamanee fari,
a e sonto, a mangee xungbe nde
xun nakana.

7 Mange xure ye minma kira i.
A xun nakelima na nan ma.

111

Ala matoxoma fe naxee ma

Ala matoxoe

1 Wo Alatala matoxo!

N Alatala batuma ne n boꝓe birin
na,

tinxintoe nun ꝓama ya ma.

2 Marigi xa walie makaaba.

E rafan mixie ma naxee tinma e
matode.

3 A xa walie noroxi,
a xa tinxinyi buma ne abadan.

4 A a niya birin xa ratu a xa
kaabanakoe ma.

Alatala hinnema adamadie ra, a
kinikini e ma.

5 A baloe fima mixi ma naxan
gaaxuma a ya ra,

a ratu a xa saate ma abadan.

6 A bara a xa wali senbe masen a
xa ꝓama be,

ꝓamane gbetee ke sofe ra e yi.

7 A walima nondi nun tinxinyi nan
fari.

A xa yaamarie findima seriye
fanyi nan na,

8 naxee mu kanama abadan,
adamadie lanma e xa naxee raka-
mali.

9 A bara a xa ꝓama xun sara,
a bara a xa saate mabanban
abandan.

A xili seniye, a magaaxu.

10 Xaxilimaya foloma Alatala yara-
gaaxui nan ma.

Mixi naxan gaaxuma Ala ya ra, a
xaxili fanyi sotoma ne.

Adamadie lanma e xa a matoxo
abandan.

112

Tinxintoe sare

Ala matoxoe

1 Wo Marigi Ala matɔxɔ!
 Heeri na mixi be naxan gaaxuma
 Marigi ya ra,
 naxan tinma a xa yaamarie ra-
 batude.

2 A bɔnsɔɛ senbe gboma ne bɔxi
 ma.

Barake luma tinxintɔɛ nan ma.

3 Naafuli nun bannaya luma a yi
 ra,
 a xa tinxinyi xanxi abadan.

4 Yanbe minima dimi kui tinxintɔɛ
 be,
 naxan kinikinima a boore ma,
 naxan hinnema adamadie ra,
 naxan luma pɛre ra tinxinyi kui.

5 Barake luma mixi be naxan
 mixie kima,
 naxan tinma mixi donide,
 naxan walima tinxinyi ra.

6 Na kanyi mu birama,
 mixie mu nɛɛmuma a xa tinxinyi
 ma.

7 A mu gaaxuma xibaaru jaaxi ya
 ra,
 barima a xaxili tixi Alatala ra, a
 bɔɛ xanxi.

8 A bɔɛ raxara, gaaxui yo mu a
 ma.
 A rapɔnyi, a nɔma ne a yaxuie ra.

9 A misikiine kima,
 a pɛrema tinxinyi kui temui birin,
 a xun nakelima tun.

10 Mixi jaaxi tɔɔrɔma na tofe ra,
 a a pinyi maxinma, a xa fe xun
 nakanama.

Mixi jaaxie xa nate mu kamalima
 fefe ma.

113

Alatala maniye mu na

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!
 Alatala xa konyi die, wo xa a
 matɔxɔ.

Wo Alatala xili matɔxɔ.

2 Tantui na Alatala be abadan.

3 Tantui na Alatala be yire birin,
 kelife sogetede mabiri, han soge-
 gorode.

4 Alatala xa nɔɛ na pamanɛɛ xun
 ma, a xa nɔɛ na koore ma.

5 Nde maniye won Marigi Alatala
 ra,
 naxan magoroxi a xa kibanyi kui
 koore ma,

6 naxan a ya ragoroma koore nun
 bɔxi ma.

7 A misikiine xun nakelima,
 a tɔɔrɔmixi bama a xa setareja
 kui.

8 A a tima a xa kuntigie sɛeti ma.

9 A di gbegbe fima gine dibaritare
 ma,
 alako a xa sɛɛwa sɔtɔ a xa die ya
 ma.

Wo Alatala matɔxɔ!

114

*Isirayila bɔxi Ala xa nama
 rasɛnefe*

Ala matɔxɔɛ

1 Yaxuba bɔnsɔɛ naxan findixi
 Isirayila ra,

e naxa mini Misira xa konyiya ra,

2 e sabati Yudaya Ala xa
 hɔrɔmɔlingira luxi dennaxɛ.
 Isirayila bɔxi naxa findi Ala xa
 mangeya ra.

3 Xulunyumi baa to Isirayila nama
 to,

a naxa rabi mafuren.

Yuruden xure to e to fa ra, a man
 naxa kira fi e ma.

4 Isirayila geyae to e to, e naxa
 tugan tugan pɛlexinyi ra,
 alo yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛɛ
 yɔrɛɛ tuganma ki naxɛ.

5 Munse a niyaxi na baa xa rabi
 mafuren?

Munse a niyaxi Yuruden xure kira
 fixi e ma?

6 Munse a niyaxi Isirayila geyae xa
 pɛlexin

alo yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛɛ
 yɔrɛɛ?

7 Dunija birin xa sɛren Marigi ya
 ra,

naxan findi Yaxuba Marigi Ala ra,
 8 naxan ye dulonyi ramini fanye
 xoroxoe kui.

115

Alatala gbo kuyee be

Ala matoxoe

1 Matoxoe mu lanma muxu tan be,
 matoxoe lanma Alatala nan be,
 a xa hinne nun dugutegeya xa fe
 ra.

2 Munfe ra pamanee a falama,
 «E xa Ala na minden?»

3 Muxu Marigi Ala na koore ma,
 a a waxonfe birin nabama.

4 Kono e xa kuyee yailanxi xema
 nun gbeti nan na,
 e yete belexee saabui ra.

5 De na e be, kono e mu woyenma,
 ya na e be, kono e mu se toma,

6 tuli na e be, kono e mu xui
 mema,
 jooe na e be, kono e mu se xiri
 mema.

7 Belexe na e be, kono e mu se
 masuxuma,
 sanyi na e be, kono e mu e
 jereama.

Xui yo mu minima e kon na!

8 E yailanmae fama ne lude alo e
 tan.

Mixi naxee e xaxili tima e ra
 e findima senbetaree nan na.

9 Isirayila bonsoe, i xaxili ti Alatala
 ra,
 naxan findi i xa demeri nun i
 kantama ra.

10 Haruna bonsoe, i xaxili ti
 Alatala ra,
 naxan findi i xa demeri nun i
 kantama ra.

11 Wo tan naxee findixi Ala yara-
 gaaxuie ra,
 wo wo xaxili ti Alatala ra,
 naxan findi i xa demeri nun i
 kantama ra.

12 Marigi a joxo saxi won xon ma.
 A won barakama ne.

Isirayila bonsoe yo, Haruna
 bonsoe yo,

13 nun Ala yaraaxuie birin yo,
 e barake sotoma ne.

14 Alatala xa wo tan nun wo xa die
 yiriwa.

15 Alatala naxan koore nun boxi
 daa,
 a xa barake fi wo ma.

16 Alatala nan gbe koore ra,
 kono a naxa dunija tan fi
 adamadie ma.

17 Mixi faxaxie xa mu Alatala
 matoxoma,

mixi naxee sigama aligiyama e
 mu noma matoxoe rabade,

18 kono won tan naxee na dunija,
 a lanma won xa tantui rasiga
 Alatala ma,

folo yi temui ma han dan mu
 naxan ma.

Wo Alatala matoxo!

116

Ala xa kisi faxe ma

Ala matoxoe

1 N Alatala xanuma barima a n xui
 mema.

A naxa kinikini n wa xui ma.

2 A to a tuli mati n na,
 n a maxandima ne n ma simaya
 birin kui.

3 Faxe luuti nu bara n xiri,
 aligiyama toore nu bara n li,
 nimise nun kontofili nu bara no n
 na,

4 kono na temui n naxa Alatala
 maxandi,
 «Alatala, yandi, n nakisi!»

5 Hinnente nan Alatala ra, a
 tinxin.

Won Marigi Ala kinikinima won
 ma.

6 A mixi magoroxi kantama.
 N senbe to jon, a naxa n nakisi.

7 N xa n nii raxara,
 barima Alatala bara fe fanyi raba
 n be.

8 Alatala, i bara n nii ratanga faxe
 ma,

i yaye ba n ya ra,
 i n sanyi senbe so,

9 alako n xa jere i tan Alatala ya
ra mixi baloxi ya ma.

10 N to nu n xaxili tima i ra,
n naxa a fala i be,
«N na tɔɔɔɔfe.»

11 Limaniya to ba n yi ra,
n naxa a fala, «Wule fale nan mixi
birin na.»

12 Alatala, n i sare fima di, i xa
hinne xa fe ra?

13 N i xa maratange masenma ne
pama be,

Alatala xili matɔɔɔɔfe ra.

14 N na n ma laayidie rakamalima
ne Alatala be,
a xa pama birin ya xori.

15 Alatala a joxo sama ne a batu-
lae xa simaya xon ma.

16 I tan Alatala xa konyi di nan n
na, i xa konyi gine xa di,
i naxan nafulunxi saya luuti ra.

17 N tantui serexe bama ne i be, n
i xili matɔɔɔɔma ne.

18 N na n ma laayidie rakamalima
ne Alatala be,

a xa pama birin ya xori,

19 Alatala xa banxi tete kui,
Darisalamu pama ya xori.

Wo Marigi matɔɔɔɔ!

117

Ala xa xanunteya

Ala matɔɔɔɔ

1 Si birin xa Alatala matɔɔɔɔ,
bonsɔɔɔɔ birin xa a tantu,

2 barima a xa xanunteya gbo won
mabiri,

a xa dugutegepa mu jɔnma
abadan.

Wo Alatala matɔɔɔɔ!

118

Xaxili tife Alatala ra

Ala matɔɔɔɔ

1 Wo Alatala tantu barima a fan,
a xa xanunteya mu jɔnma
abadan.

2 Isirayila xa a fala,

«A xa xanunteya mu jɔnma
abadan!»

3 Haruna bonsɔɔɔɔ xa a fala,
«A xa xanunteya mu jɔnma
abadan!»

4 Ala yaragaaxuie xa a fala,
«A xa xanunteya mu jɔnma
abadan!»

5 N ma tɔɔɔɔe kui, n naxa Alatala
maxandi.

A naxa n ma duba suxu n fulunfe
ra.

6 Alatala na n seeti ma,
n mu gaaxuma fefe ma.
Adamadi noma munse niyade n
na?

7 Alatala na n foxo ra, a n malima.
N fama ne node n yaxuie ra.

8 Xaxili tife Alatala ra, na nan fan
beenun xaxili tife adamadi
ra.

9 Yete taxufe Alatala ra dangi yete
taxufe dunija mangee ra.

10 Si birin nu n nabilinxi n gere xili
ma,

kɔnɔ Alatala naxa a niya n xa nɔ
e ra.

11 E nu n nabilinxi a jaaxi ra,
kɔnɔ n naxa nɔ e ra Alatala xili ra.

12 E naxa din n na alo kumi tonsɔɔɔɔ,
kɔnɔ e naxa jɔn alo sexe xaraxi
ganma ki naxe.

Alatala nan a niya n xa nɔ e ra.

13 E nu n matutunma senbe ra,
a gbe mu nu luxi n xa bira,
kɔnɔ Alatala naxa n mali.

14 Alatala nan na n senbe nun n
ma seewe ra,

A bara n nakisi!

15 Seewe nun xunnakeli xui naxa
mini tinxintɔɔɔɔe xonyi a
falafe ra,

16 «Alatala naxa wali senbe ra!
A naxa a mangeya masen,
a kaabanakoe raba.»

17 N mu faxa, n naxa kisi,
alako n xa Alatala xa kaabanakoe
masen pama be.

18 Alatala bara n jaxankata,
kɔnɔ a mu n luxi n xa faxa.

19 Wo tinxinyi naadee rabi n be,
n soma menni Alatala tantufe ra.

20 Alatala xa naade nan yi ki,
tinxintɔee soma naxan kui.

21 N i tantuma ne, barima i bara n
ma duba suxu,
i bara findi n nakisima ra.

22 Banxitie mæe gemæ naxan na,
na bara findi banxi sangantime ra.

23 Na kelixi Marigi nan ma.
Kaabanakoe na a ra won tan be.

24 Lɔxɔe nan yi ki Alatala naxan
janigexi,
won xa jɛlexin, won xa sɛɛwa a
xa fe ra.

25 Yandi Alatala, muxu rakisi!
Yandi Alatala, muxu xun nakeli.

26 Baraka na mixi ma naxan fafe
Marigi xili ra.
Muxu Alatala matɔxɔma a xa
banxi kui.

27 Marigi nan na Alatala ra,
naxan xa nɔre bara yanba won
ma.
Wo xa serexe xiri serexebade sɛeti
ma.

28 N Marigi Ala nan i ra, n i
tantuma ne,
n Marigi Ala nan i ra, n i
matɔxɔma ne.

29 Wo Alatala tantu barima a fan.
A xa xanunteya mu jɔnma
abadan.

119

Ala xa seriye kerenyi

Ala xa seriye

1 Sɛɛwe na mixie be naxee jɛre ki
tinxin,
naxee biraxi Alatala xa seriye fɔxɔ
ra.

2 Sɛɛwe na mixie be naxee Ala xa
masenyi mema,
naxee a fenma e bɔje birin na.

3 Nee mu tinxintareya rabama
fefe ma,
e birama Ala xa kira nan fɔxɔ ra.

4 I bara i sago masen muxu be,

alako muxu xa muxu jɔxɔ sa a
xɔn ma a fanyi ra.

5 N wama fe birin nabafe
alako n xa i xa yaamarie rabatu.

6 Na kui n mu fama yaagide i
waxɔnfe xa fe ra.

7 N na i xa yaamarie kolon,
n i batuma ne n bɔje fiixe ra.

8 N i xa yaamarie ratinmemma ne,
i naxa me n na kerenyi ra.

9 Fonike jɛrema seniyenyi kui di?
A bira i xa masenyi fɔxɔ ra.

10 N i fenma n bɔje birin nan na.
I naxa n lu n xa makuya i xa
yaamarie ra.

11 N i xa masenyi ragatama ne n
bɔje ma,

alako n naxa yunubi raba i ra.

12 Matɔxɔe na i be Alatala.
I xa yaamarie masen n be.

13 N i xa seriye durusima ne,
i naxan masenxi i kere ra.

14 N seewaxi birafe ra i xa masenyi
fɔxɔ ra,

alo n na findi banna belebele ra.

15 N n jɔxɔ saxi i sago xɔn ma, n
i xa kira matoma ne.

16 I xa yaamarie rafan n ma,
n mu neemuma i xa masenyi ma.

17 Fe fanyi raba n tan, i xa konyi
di be,

alako n xa kisi, n xa i xa masenyi
ratinme.

18 N ya rabi alako n xa i xa seriye
fanyi igbe.

19 Xɔje nan lanxi n ma yi duniya
ma,

i naxa i xa yaamarie nɔxun n ma.

20 N hayi na i xa tinxinyi ma.

21 I i xui ratema yete igboe xili ma,
mixi dankaxi naxee i xa yaamarie
rabejinma.

22 I xa n natanga yaagi nun
marajaaaxui ma,
barima n i xa masenyi suxuxi.

23 Hali mangæe n tɔɔjegema,
i xa konyi di a jɔxɔ sama ne i xa
yaamarie nan xɔn ma.

24 I xa masenyi rafan n ma,
e n nasima a fanyi ra.

25 N na tōore xungbe kui.
Yandi, i xa n nakisi i xa masenyi ra.
26 N to n ma jere ki masen i be, i n yaabi ne.
Yandi, i xa i xa yaamari masen n be.
27 N mali i sago fahaamufe ra, alako n xa n joxo sa i xa kaabanakoe xon ma.
28 N na wafe nimise ma. N xun nakeli alo i a laayidixi ki naxe.
29 Wule falafe makuya n na. Hinne n na i xa seriye saabui ra.
30 N bara dugutegeja kira sugandi, n boje birama i xa seriye nan foxo ra.
31 Alatala, n xirixi i xa seriye nan na, i naxa n lu yaagi kui.
32 N na n jerefe i xa yaamarie xa kira nan xon ma, barima i bara a niya i waxonfe xa lu n boje ma.
33 Alatala, n matinxin i xa yaamarie ra, alako n xa lu i xa kira xon ma n ma simaya birin kui.
34 Xaxili fanyi fi n ma, alako n xa n joxo sa i xa seriye xon ma, n man xa a rabatu n boje birin na
35 N naperi i xa yaamarie xa kira xon ma, barima e rafan n ma
36 N boje rafindi i xa masenyi ma, i naxa a rafindi bannaya tinxintareya ma.
37 N yae ba see ra naxee jonma, n nakisi i xa kira xon ma.
38 I xa laayidi rakamali i xa konyi di be, i naxan nagataxi i yaragaaxuie ya ra.
39 N ba yaagi kui n gaaxuxi naxan ya ra, barima i xa seriye fan.
40 N wama birafe i xa masenyi foxo ra a fanyi ra. N nakisi i xa tinxinyi kui.

41 Alatala, fa i xa xanunteya nun i xa kisi ra n be, alo i a laayidi ki naxe.
42 Na temui, n noma ne n maberema yaabide, barima n tan laxi i xa masenyi ra.
43 I naxa nondi masenyi ba n de i, barima n xaxili tixi i xa kiiti ra.
44 N i xa seriye rabatuma ne abadan.
45 N luma xoreya nan kui, barima n na i sago nan fenfe.
46 N i xa masenyi falama ne mangee be, n mu fama lude yaagi kui.
47 Birafe i xa yaamarie foxo ra, na rafan n ma.
48 N na n belexee itema tantui ra i xa yaamarie xa fe ra, naxee rafan n ma. N wama n joxo safe i xa seriye xon ma.
49 I xa ratu i xa masenyi ma, i naxan masen i xa konyi di be, naxan xaxili sa fima n ma yare.
50 N madunduma n ma tōore kui i xa laayidi nan saabui ra.
51 Yete igboe n mayelema ne, kono n mu i xa seriye kira bejinma.
52 Alatala, n to n natu i xa kiiti tinxinxie ma i naxan saxi temui dangixi, n boje limaniyama ne.
53 N boje texi a jaaxi ra tinxintaree xili ma naxee i xa seriye raboloma.
54 N sabati dede, n beeti bama ne i xa yaamarie xa fe ra.
55 Koe ra n na n natuma ne i xili ma. Alatala, n fama ne i xa seriye ratinmede.
56 N darixi i sago rabatufe nan na.
57 Alatala, i tide gbo n be. N bara laayidi tongo i xa masenyi rabatufe ra.
58 N wama lufe i seeti ma n boje birin na. Hinne n na alo i a masen ki naxe.
59 N to n jere ki mato, n bara gbilen i xa masenyi ma.

60 N gbatama ne,
n mu dugundima i xa yaamarie
rabatufe ra.

61 Hali mixi jaaxie kankan n ma,
n mu neemuma i xa seriye ma.

62 Koe tagi, n kelima ne, n i matoxo
i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.

63 I yaragaaxui birin findixi n
jereboore nan na,
nun naxee i sago rabatuma.

64 Alatala i xa xanunteya na
duniya birin ma,
n xaran i xa yaamarie ra.

65 Alatala, i bara fe fanyi raba n
tan i xa konyi be,
alo i a laayidixi ki naxe.

66 N xaran fe tagi rasade nun fe
kolonyi ra, barima n laxi i
xa yaamarie ra.

67 N nu bara loe beemanu i xa n
ma fe magoro,
kono yakosi fa n na i xa masenyi
nan nabatufe.

68 I fan, i fe fanyi rabama,
n xaran i xa yaamarie ra.

69 Hali yete igboe wule sama n
xun,
n i xa yaamarie rabatuma ne n
boje birin na.

70 E boje xoxoxo alo geme,
kono i xa seriye joxun n be.

71 N ma toore bara n mali i xa
yaamarie kolonfe ra.

72 I xa masenyi fan n be xema
nun gbeti ra.

73 I tan nan n daaxi, i tan nan n
nafalaxi i xonye ra.

Fahaamui fi n ma i xa yaamarie
kolonfe ra.

74 I yaragaaxuie xa seewa n tofe
ra,
barima n xaxili tixi i xa masenyi
ra.

75 Alatala, n a kolon i xa kiiti
tinxinxi ra,
n a kolon i n ma fe magoroxi
xanunteya nan ma.

76 Yandi, i xa xanunteya xa n
madundu,
alo i a laayidi n tan, i xa konyi be
ki naxe.

77 I xa kinikini n ma alako n xa
kisi,
barima i xa seriye rafan n ma.

78 Yete igboe xa yaagi soto,
barima n mu fe yo rabaxi e ra e n
tooroma naxan ma.

N tan joxo sama i sago nan xon
ma.

79 I yaragaaxuie xa gbilen n ma,
a nun naxee i xa masenyi kolon.

80 N boje xa i xa yaamarie suxu,
alako yaagi naxa fa dusu n xun na.

81 A xoli n ma n xa i xa kisi soto,
kono n xaxili tixi i xa masenyi nan
na.

82 N i xa laayidi rakamalixi
mamefe.

N a falama n boje kui, «I n
madunduma mun temui?»

83 N luxi alo kundi naxan na
raxarafe,
kono n mu neemuma i xa yaa-
marie ra.

84 N xa mame ti han mun temui,
beenun i xa n yaxuie paxankata?

85 Yete igboe gantanyi tima n ya
ra.
Seriye mu na ki.

86 I xa yaamari birin tinxin.
N natanga tojrege ma.

87 A gbe mu luxi e xa n ma fe kana,
kono n tondi ne i xa yaamarie
rabolode.

88 N nakisi i xa xanunteya ra,
alako n xa i xa masenyi suxu.

89 Alatala, i xa masenyi na koore
ma abadan.

90 I xa xanunteya buma ne kelifa
to bonsoe ma han bonsoe
naxee sa fama.
I duniya xanxi nan daa.

91 I xa seriye buma han to,
birin na i xa mangeya nan bun
ma.

92 Xa n mu seewa i xa seriye ra nu,
n bara bono n ma toore kui nu.

93 N mu neemuma i xa masenyi ra
feo,
barima i n kisixi e tan nan saabui
ra.

94 N bara n yete fi i ma, n nakisi.
N tinma i sago suxufe ra.

95 Mixi jaaxie wama n faxafe,

kɔnɔ n tan ɲɔxɔ saxi i xa masenyi
xɔn ma.

96 N a kolon dunɲa fe birin
ɲɔnma nɛ,

kɔnɔ i xa seriye mu kanama
abadan.

97 I xa seriye rafan n ma.

N na n ɲɔxɔ saxi a xɔn ma kudɛ.

98 I xa yaamarie n findima fahaa-
mula nan na

dangi n yaxuie ra, barima e na n
bɔɲɛ kui temui birin.

99 N xaxili fan n karamɔxɔɛ xaxili
bɛ,

barima n na n ɲɔxɔ saxi i xa
masenyi nan xɔn ma.

100 N fe kolon dangife forie ra,

barima n i sago rabatuxi.

101 N bara n sanyi ba kira ɲaaxie
xɔn ma,

n xa bira i xa masenyi fɔxɔ ra.

102 N mu i xa seriye bɛɲin, barima
i tan nan yati n xaran na ra.

103 I xa masenyi ɲɔxun n dɛ kui
dangi kumi ra.

104 N xaxili fanyi sɔtɔ i sago nan
na.

Na kui n bara kira ɲaaxie tan xɔn.

105 I xa masenyi findixi lanpui nan
na n san tide,

a findi naiyalanyi ra n ma kira xɔn
ma.

106 N bara laayidi tongo naxan mu
kanama,

n fama nɛ birade i xa seriye tinx-
inxi fɔxɔ ra.

107 N bara tɔɔɔ a gbe ra.

Alatala, n nakisi i xa masenyi ra.

108 Alatala, n bara i maxandi,
i xa n ma matɔxɔɛ suxu sɛɛɛɛ ra,
i xa n xaran i sago ra.

109 N nii na faxɛ ya i temui birin,
kɔnɔ n mu nɛɛmuma i xa seriye
ma.

110 Mixi ɲaaxie gantanyi tema n
bɛ,

kɔnɔ n mu n makuyama i sago ra.

111 I xa masenyi findixi n kɛ nan
na abadan,

a n bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ.

112 N bɔɲɛ birama nɛ i xa yaa-
marie fɔxɔ ra abadan.

113 N filankafui xɔnma,
kɔnɔ i xa seriye rafan n ma.

114 N kantari nun n makantama na
i tan nan na,

n xaxili tixi i xa masenyi ra.

115 Wo wo masiga n na, wo tan
mixi kobie,

alako n xa Ala xa yaamarie rat-
inmɛ.

116 N demɛn alɔ i a laayidi ki naxɛ,
alako n xa kisi.

I naxa fe kana n xaxili tixi naxan
na.

117 I xa ti n fanga ra, alako n xa
kisi.

N ya tixi i xa yaamarie ra.

118 I xa tondi mixie ra naxɛɛ e
makuyama i xa seriye ra,

barima madaxɲa nun wule na e
xa fe birin kui.

119 I mixi kobie ɲɔnma nɛ yi
dunɲa ma,

alɔ xabui gbeti gbi bama ki naxɛ.
Na nan a ra i xa masenyi rafan n
ma.

120 N fate sɛɛnma i xa magaaxui
ra,

n hanmɛxi i xa kiiti ra.

121 N walima nɔndi nun tinxinyi
nan na.

I naxa n lu n yaxuie yi ra.

122 I xa n ma fe sɔɔneya i sɛnɛ ra,
I naxa lu yetɛ igboe xa nɔ n na.

123 N ya tixi i xa kisi ra temui birin,
a nun i xa masenyi tinxinxi.

124 Hinne i xa konyi ra i xa xa-
nunteya kui.

N xaran i xa yaamarie ra.

125 Fahaamui fi n tan, i xa konyi
ma,

alako n xa i xa masenyi kui kolon.

126 Mixie na i xa seriye matandife.
Alatala, a lanma i xa ti e ya ra
yakɔsi.

127 I xa yaamarie rafanxi n ma
dangife xɛɛma fanyi ra,

128 n to a maɲɔxun i sago tinxin,
n kira birin xɔnma nɛ naxan mu
findi nɔndi ra.

129 I xa masenyi n de ixarama,
n a rabatuma na nan ma.
130 I xa masenyi kui matofe,
a xaxili fima ne xaxilitaree ma.
131 A na n nii ra n xa i sago kolon.
132 I ya rafindi n ma, i xa hinne n
na,
alo i darixi a raba ra ki naxe i
xanuntenyie be.
133 I xa n ti i xa masenyi fari,
i naxa lu fe jaaxi yo xa no n na.
134 N ba adamadie xa noe bun ma,
alako n xa i xa yaamarie ratinme.
135 I yatagi noe rayanba i xa konyi
ma,
i xa n xaran i xa yaamarie ra.
136 N luma wa ra a gbe ra,
barima n a kolon mixie mu i xa
seriye ratinmema.

137 Alatala i tinxin, i xa kiitie fan
tinxin.
138 I xa masenyi tinxin, a man
findixi nondi yati nan na.
139 N boje rapaaxuma ne n ma,
barima n yaxuie mu e tuli matima
i xa masenyi ra.
140 I xa masenyi bara a yete xa
nondi masen,
a rafan n tan i xa konyi ma.
141 Hali n xurun, mixie yoma n
ma,
n mu neemuma i sago ma.
142 I xa tinxinyi buma abadan.
I xa seriye nondi na a ra.
143 Sunnunyi nun toore n suxuxi,
kono i xa yaamarie noxun n be.
144 I xa seriye tinxin abadan.
Fahaamui fi n ma alako n xa kisi.

145 Alatala, n na n de rawafe i be
n boje birin na.
N yaabi, alako n xa no i xa yaa-
marie ratinmade.
146 N na n de rawafe i be.
N nakisi, alako n xa no i sago
rabade.
147 N kelima beemanu subaxe xa a
li,
n i maxandi i xa n demen.
N xaxili tixi i xa masenyi nan na.
148 N mu xima ke ra,
n na n ma noxunma i xa masenyi
nan tun ma.

149 I i tuli mati n xui ra i xa
xanunteya xa fe ra.
Alatala, n nakisi i xa kiiti bere ra.
150 Mixie bara maso n na,
naxee wama fe jaaxie xon.
E makuya i xa seriye ra.
151 Kono i tan Alatala, i makore n
na,
i xa yaamarie findixi nondi nan
na.
152 N a kolon kabi a rakuya,
i bara i xa masenyi mabanban
alako a xa bu abadan.

153 N ma toore mato, i xa n nakisi,
barima n mu neemuxi i xa seriye
ma.
154 I xa n xun mafala, i xa n xun
sara.
N nakisi alo i a laayidi ki naxe.
155 Kisi makuya mixi jaaxie ra,
barima e mu birama i xa yaa-
marie foxo ra.
156 Alatala, i xa kinikini gbo.
N nakisi i xa kiiti bere ra.
157 N gerefae wuya,
kono n mu gbilen i sago foxo ra.
158 I yanfamae tofe rapaaxu n ma,
barima e mu i xa masenyi sux-
uma.
159 A mato, i xa yaamarie rafan n
ma.
Alatala, n nakisi i xa xanunteya xa
fe ra.
160 I xa masenyi nondi na a ra,
i xa kiiti tinxinxi buma ne abadan.

161 Mangee n tooroama hali n mu fe
jaaxi yo rabaxi e ra,
kono n gaaxuma i xa masenyi ya
ra n boje birin na.
162 N seewaxi i xa laayidi ra,
alo mixi naxan geeni xungbe
sotoxi.
163 N wule xonxi, a rapaaxu n ma,
kono i xa seriye n xanuntenyi na
a ra.
164 N i matoxoma sanmaya
solofere loxo yo loxo
i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.
165 Bojesa gbegbe nan na mixie
be,
i xa seriye rafanxi naxee ma.
Fefe mu e rabirama.
166 Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra,

n birama ne i xa yaamarie fɔxɔ ra.

167 N i xa masenyi suxuma ne,
barima e rafan n ma ki fanyɪ ra.

168 N birama ne i sago nun i xa
masenyi fɔxɔ ra.

I n jere ki birin kolon.

169 Alatala, i xa n ma duba suxu.
Fahaamui fi n ma i xa masenyi
saabui ra.

170 N ma maxandi xa i li.
N nakisi alo i a laayidi ki naxe.

171 I matɔxɔe xa mini n de i,
barima i n xaranfe i xa yaamarie
nan na.

172 N de xa bɛeti nde ba i xa
masenyi xa fe ra,
barima i xa yaamarie birin tinxin.

173 I xa fa n demen,
barima n i sago nan sugandixi.

174 Alatala, n nii na i xa kisi ma,
i xa seriye n naseewama ne.

175 I xa n nakisi alako n xa no i
matɔxɔde.

I xa kiitie xa n demen.

176 N nabɛɛninxɪ ne alo yexe lɔxi.

I xa n tan i xa konyi fen,
barima n mu neemuxi i xa yaa-
marie ma.

120

Ratangafe gere ma

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛeti nde

N na Alatala maxandi n ma tɔɔre
kui,
a n yaabima ne.

2 Alatala, n natanga wule falee de
ma,
naxee mixie madaxuma.

3 Mixi madaxui, a fama munse
rabade?

4 A fama sɔxɔe nan tide tanbe
raluganxie ra,
a fama ganyi tide te wolee ra.

5 A xɔɔxɔ n be lufe ra Meseki boxi
ma,

a xɔɔxɔ n be lufe ra Kedari
bɔnsɔe ya ma.

6 N bara bu yi mixie ya ma,
naxee bɔɛsa xɔxi.

7 N tan na bɔɛsa nan be,
kɔɔɔ n nefɛ wɔyen,
e tan wama gere nan xɔn ma.

121

Demeri kelima Ala ma

Ala matɔxɔe

1 Biyaasilae xa bɛeti nde
N na n ya ratema geyae mabiri.

N ma demeri kelima minden?

2 N ma demeri fatanma Alatala
nan na,
naxan koore nun boxi daaxi.

3 A mu tinma i xa bira.
A i kantama, a mu kinsɔnma.

4 Isirayila kantama mu kinsɔnma,
a mu xima.

5 Alatala nan i kantama.
A findixi niini nan na i be,

6 alako soge naxa i tɔɔɔ yanyi ra,
kike naxa i tɔɔɔ kɔe ra.

7 Alatala i ratangama ne tɔɔre
birin ma, a i nii makan-
tama.

8 I na mini, Alatala luma ne i sɛeti
ma.

I na so, Alatala birama ne i fɔxɔ
ra.

A na i sɛeti ma yakɔsi, a na i sɛeti
ma abadan.

122

Bɔɛsa xa lu Darisalamu

Ala matɔxɔe

1 Biyaasilae xa bɛeti nde Dawuda
naxan sebe

N bara seewa n biyaasi booree xa
wɔyenyi ma, a falafe ra,
«Won xee Alatala xa banxi!»

2 «Yakɔsi muxu sanyie tixi i tan
Darisalamu sode de ra.»

3 Darisalamu taa na a ra naxan tixi
lanyi kui.

4 Alatala xa mixie tema ne naa e
bɔnsɔe ki ma
alako e xa Alatala xili matɔxɔ alo
a yamarixi ki naxe.

5 Kiitisa xa kibanyie dɔxɔxi menni
ne,

Dawuda bɔnsɔe xa mange
kibanyie.

6 Wo bɔ̃nɛsa maxandi Darisalamu
bɛ!

«Ala xa i xanuntenyie ratanga fe
xɔ̃rɔ̃xɔ̃e ma.»

7 Ala xa a niya bɔ̃nɛsa xa lu i xa
tɛtɛ kui.

Ala xa i ratanga gere ma.»

8 N ngaxakerenyie nun n xanun-
tenyie xa fe ra,
n a falama nɛ, «Bɔ̃nɛsa xa lu wo
bɛ!

9 N i xa hɛeri fenma nɛ won Marigi
Alatala xa hɔ̃rɔ̃mɔ̃lingira xa
fe ra.»

123

Ala xa konyie

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde

N na n ya ratema i tan nan na,
i tan naxan ma kibanyi na koore
ma.

2 Muxu yae tixi muxu Marigi
Alatala nan na a xa kinikini
xa fe ra,

alo konyie yae tixi e marigi ra ki
naxɛ.

3 Alatala, kinikini muxu ma,
barima pama bara yo muxu
ma,

4 yetɛ igboe bara muxu mabere.

124

Ala xa maratange

Ala matɔ̃xɔ̃e

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda
naxan sɛbɛ

Isirayila pama xa a fala:

Xa Alatala mu lu won sɛɛti ma nu,
2 xa Alatala mu won mali gere kui
nu,

3 na gerefɛe bara won xun nakana
e xa xɔ̃nɛ ra nu,

4 alo banbaranyi dinma xure ma
ki naxɛ,

5 a fa mixie madula ye xɔ̃ra sɛnbɛ
ra.

6 Tantui na Alatala bɛ,

naxan mu tin e xa nɔ̃ won na.

7 Won bara kisi alo xɔ̃ni naxan
kixixi gantanyi ra.

Gantanyi bara kana,

yeɛ bara bɔ̃ɔ̃ a ra,

won bara e lu naa.

8 Won ma demeri na Alatala xili
nan na,

naxan koore nun bɔ̃xi daaxi.

125

Alatala a xa pama rabilinfe

Ala xa seriye

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde

Naxee e xaxili tima Alatala ra,
e sɛnbɛ sɔ̃tɔ̃ma nɛ alo Siyoni geya
naxan mu sɛrɛnma, a bu abadan.

2 Darisalamu rabilinxi geyɛe ra ki
naxɛ,

Alatala a xa pama fan nabilinxi na
ki nɛ abadan.

3 Mangasanyi paxi mu tinxintɔ̃e
xa bɔ̃xi yamarima,

alako tinxintɔ̃e bɛɛɛe naxa lan fe
paxi.

4 Alatala, hinne mixi fanyie ra,
naxee bɔ̃nɛ fiixɛ,

5 kɔ̃nɔ̃ i tan Alatala, i xa tinxinta-
ree kerɛ e yuge ma.

Ala xa bɔ̃nɛsa lu Isirayila bɔ̃xi ma.

126

Ala mixi xɔ̃rɛyɛfe

Ala matɔ̃xɔ̃e

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde

Alatala to geelimanie ragbilen Siy-
oni,

a lu nɛ muxu bɛ alo xiye.

2 Muxu naxa yeɛ,

muxu naxa bɛɛti ba sɛɛwɛ ra.

Sie nu a falama nɛ e bore bɛ,

«Alatala bara kaabanakoe raba
yie bɛ.»

3 Iyo, Alatala bara kaabanakoe
raba muxu bɛ,

muxu sɛɛwaxi ki fanyi ra.

4 Alatala, muxu harige ragbilen
muxu ma

alo ye ragbilenma Negewi bɔ̃xi
xure xɔ̃rixie ra ki naxɛ.

⁵ Mixi naxee xe sama yaye ra,
e fama ne a xabade seewe
kui.

⁶ Mixi naxan sigama sansi side, e
na wafe,
na mixi gbilenma ne baloe ra, a
seewaxi.

127

Ala nan banxi tife

Ala matoxoe

¹ Biyaasilae xa beeti nde Sulemani
naxan ba
Xa Alatala xa mu banxi ti,
a timae walima ne fufafu.
Xa Alatala xa mu taa makantama,
a kantamae walima ne fufafu.
² Wo kelima subaxe ma,
wo walima han koe ra baloe sotofe
ra.
Na kui wo walima tun.
Kono Ala a xanuntenyie man kima
e sa temui.

³ Die findima ne ke ra mixi be
Alatala naxan kima,
fe fanyi sare nan e ra,
naxee kelima a tan ma.

⁴ Die naxee sotoxi fonike temui,
nee tide luma ne alo soorie xa
xalie.

⁵ Barake na mixi be
naxan xa xali sase rafexi.
A yaxuie mu noma a rayaagide
nama ya i.

128

Di findixi baraka nan na

Ala xa seriye

¹ Biyaasilae xa beeti nde
Seewe na Alatala xa yaragaaxui
nan be,

naxan jereama a xa kira xon ma.
² I xa wali geeni luma i tan nan be,
a findi seewe nun harige ra i be.

³ I xa gine luma ne alo wuri bogila
i xa banxi kui,
i xa die luma ne alo wuri neense i
xa teebili seeti ma.

⁴ A na na ki ne Alatala xa yara-
gaaxui be,
a barakaxi.

⁵ Alatala xa i baraka kelife Siyoni.
I xa Darisalamu harige to i xa
simaya birin kui.

⁶ I xa i xa die xa die to.

Ala xa bojesa lu Isirayila boxi ma.

129

Ala xunnakeli fife tooromixi ma

Ala matoxoe

¹ Biyaasilae xa beeti nde

Isirayila xa a fala:

N gerefae bara n tooro kabi n
fonike temui.

² E bara n tooro a jaaxi ra kabi a
fole,

kono e mu no n na.

³ E bara n fari iboo
alo xe sae boxi booma ki naxe.

⁴ Kono Alatala tinxin.

A bara mixi kobie xa luuti xirixie
bolon.

⁵ Ala xa Siyoni xonmixie rayaagi.

⁶ Ala xa e lu alo banxi fari nooge,
naxan xarama beenun a xa tala,

⁷ naxan mu findima baloe ra xe
sae be.

⁸ Dangi mixie naxa duba wo be, a
falafe ra,

«Ala xa wo baraka.

Muxu bara duba wo be Alatala xili
ra.»

130

Alatala Marakisima

Ala maxandi

¹ Biyaasilae xa beeti nde

Alatala, n i xilima n ma toore
tilinxin nan kui.

² N Marigi, i xa i tuli mati n xui ra,
i xa n ma maxandi rame kinikini
kui.

³ Xa i tan Alatala ratuma mixie xa
yunubie ma,
nde noma tide i ya ra sonon?

⁴ Kono i tan yunubie xafarima ne.
Na kui mixi gaaxuma ne i ya ra.

⁵ N xaxili tixi Alatala nan na n nii
birin na,
n ya tixi a xa masenyi nan na.

6 N xaxili naxan tixi n Marigi ra,
na dangi taa makante xa mame ti
ra kuye iba ra.
A gbo na be.

7 Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra,
barima i xa xanunteya na a boje
kui,

a i xunsare birin fima ne.

8 A tan nan Isirayila xun sarama a
xa yunubie birin ma.

131

Danxaniyatɔɛ xa maraxare

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa beeti nde Dawuda
naxan ba
Alatala, yete igboe mu n na,
n mu la n yete ra.

N mu soma fee ya ma naxee senbe
gbo n be,

naxee dangi n ma fahaamui ra.

2 N naxan nabaxi, n na n sabarixi
ne,
n na n nii raxara alo di de baxi.

3 Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra
temui birin.

132

*Ala xa laayidi Dawuda nun
Darisalamu be*

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa beeti nde
Alatala, i xa ratu Dawuda ma a
nun a xa tɔɔre birin ma.

2 A naxa a rakali Alatala be,
a naxa a rakali Yaxuba Marigi Ala
Senbema be,

3 «N mu soma n xɔnyi, n mu n
sama,

4 n mu n ya maxima,
n mu n ya magirama,

5 han n sa lingira sɔtɔma Yax-
uba Marigi Ala Senbema be
temui naxe.»

6 Won nu bara a xa fe me Efarata
boxi ma.

Won naxa a li Yaara xa xe ma.

7 «Won xee a xa horomolingira
yire,
won xa won xinbi sin a santide ya
i.

8 Alatala, keli i xa talu i sabatide, i
tan nun i xa saate kankira.

9 I xa serexedubee xa lu xunnakeli
kui,
i dugutegeɛ xa e seewe xui rate.»

10 I xa konyi Dawuda xa fe ra,
i naxa mee i xa mange sugandixi
ra.

11 Alatala a kali ne Dawuda be,
marakali naxan mu kanama,
a naxe, «N i bonsoe nde nan
doxoma i xa kibanyi ma.

12 Xa i xa die sa n ma saate binya,
e n ma yaamarie rabatu,
e xa die fan luma ne i xa kibanyi
ma abadan.»

13 Barima Alatala bara Siyoni
sugandi,
menni nan naxanxi a ma a
sabatide ra.

14 A naxe, «N sabatide nan be ra
abadan.
N doxoma be n ma kibanyi kui
barima be raxanxi n ma.

15 N barake sama ne Siyonikae ma,
n baloe fi e xa misikiinee ma.

16 N kisi fima ne e xa serexedubee
ma,
e dugutegeɛ beeti bama ne seewe
kui.»

17 «Be n Dawuda senbe rakelima
ne,
n naiyalanyi raminima ne n ma
Mixi Sugandixi be.

18 N yaagi dusuma ne a yaxuie xun
na,
kɔnɔ n nɔre dusuma a tan nan
xun na.»

133

Ala xa jama xa lanyi

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa beeti nde Dawuda
naxan ba
Ngaxakerenyie lanma e xa lu lanyi
kui.

Fe fanyi yati yati nan na ki.
² Na fan alo ture naxan surusu-
 ruma Haruna xunyi ma,
 a fa goro a dexabe ma,
 han a dugi li.
³ Na luma ne alo xini naxan
 goroma Xerimon nun Siy-
 oni geyae ma,
 barima Alatala barake nun kisi
 ragoroma naa abadan.

134

Duba serexedube be

Ala matoxe

¹ Biyaasilae xa beeti nde
 Wo tan Alatala xa konyie,
 wo xa Alatala matoxo,
 wo tan naxee walima koe ra
 Alatala xa horomobanxi
 kui.
² Wo xa wo belexe ite
 horomobanxi kui Alatala
 matoxofe ra.
³ Alatala naxan koore nun boxi
 daa,
 a xa barake sa wo ma kelife Siy-
 oni.

135

Isirayila xa matoxe

Alatala matoxe

¹ Wo Marigi Alatala matoxo, wo a
 xili matoxo.
 Alatala xa konyie, wo xa a matoxo,
² wo tan naxee walima Alatala xa
 horomobanxi kui,
 won tan naxee walima Ala xa
 banxi tete kui.
³ Wo xa Alatala matoxo, barima a
 fan.
 Wo xa beeti ba a xili matoxofe ra,
 barima a rafan a ma.
⁴ Alatala bara Yaxuba sugandi a
 yete be,
 alako Isirayila xa findi a xa jama
 fanyi ra.
⁵ N tan a kolon a Alatala gbo,
 won Marigi dangi alae birin na.
⁶ Alatala a waxonfe rabama ne
 koore nun boxi ma,

a a rabama ne baa tilinxie ma.
⁷ A nuxuie ratema keli dunija
 tunxunyi naani ma,
 a tunc rafa nun seyamakonyi, a
 foye xungbe ramini a ra-
 gatade kui.

⁸ A Misira di singee birin faxa,
 keli mixie ma han a sa xurusee li.

⁹ A naxa tonxumae nun ka-
 banakoe raba Misira,
 Firawuna nun a xa walikoe birin
 xili ma.

¹⁰ A naxa sie wuyaxi bonbo,
 a mange senbema gbegbe
 faxa.

¹¹ A naxa Amorikae xa mange
 Sixon,

Basan mange Ogo, nun Kanaan
 mange birin xa boxi tongo,

¹² a naxa a fi a xa jama Isirayila
 ma ke ra.

¹³ Alatala, i xili mu loema abadan,
 i xili ifalama ne temui birin,

¹⁴ barima Alatala fama ne a xa
 jama gbejoxode,
 a fa kinikini a xa konyie ma.

¹⁵ Si naxee mu Ala kolon,
 e kuyee yailanma xesema nun
 gbeti nan na e belexee ra.

¹⁶ De na na kuyee be, konon e mu
 woyenma.

Yae na e be, konon e mu se toma.

¹⁷ Tulie na e be, konon e mu fe
 mema. Nengi yo mu e fate
 i.

¹⁸ E rafalamae xa lu alo e tan, a
 nun naxee birin lama e ra.

¹⁹ Isirayilakae, wo tan xa Alatala
 tantu.

Haruna bonsoe, wo xa Alatala
 tantu.

²⁰ Lewi bonsoe, wo xa Alatala
 tantu.

Wo tan Ala yaragaaxuie, wo xa
 Alatala tantu.

²¹ Tantui na Alatala be kelife Siy-
 oni.

Tantui na Alatala be naxan
 sabatixi Darisalamu.

Wo xa Alatala matoxo!

136

Tantui na Ala be a xa xanunteya xa fe ra

Ala matɔxɔɛ

¹ Wo Alatala tantu, barima a fan,
dan mu na a xa xanunteya
ma.

² Wo Alatala tantu naxan dangi
alae birin na,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

³ Wo marigie xa Marigi tantu,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

⁴ Wo xa a tan tantu,
a tan naxan keren kaabanakoe
rabama,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

⁵ a tan naxan koore daaxi a xa
fahaamui ra,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

⁶ a tan naxan boxi itala yee fari,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

⁷ a tan naxan yanba se xungbee
daaxi,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

⁸ soqe, alako a xa yanyi iyalan,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

⁹ kike nun tunbuie, alako e xa
kɔɛ iyalan,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

¹⁰ Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan Misirakae xa di singee
faxa,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹¹⁻¹² a tan naxan Isirayila ramini
Misira boxi ma a senbe nun
a xa nɔɛ ra,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹³ a tan naxan Xulunyumi baa
ibolon firin na,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹⁴ a tan naxan Isirayilakae radangi
baa tagi,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹⁵ a tan naxan Firawuna nun a xa
pama rasin Xulunyumi baa
xɔɔra,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

¹⁶ Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan a xa pama radangi
gbengberenyi ra,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹⁷ a tan naxan mange xungbee
faxa,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹⁸ a tan naxan mange senbemaɛ
faxa,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

¹⁹ alɔ Amori mange Sixɔn,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

²⁰ alɔ Basan mange Ogo,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

²¹⁻²² a tan naxan e xa boxi fi a xa
konyi Isirayila ma ke ra,
barima dan mu na a xa xanunteya
ma.

²³ Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan ratuxi muxu xa
konyiya ma,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

²⁴ a tan naxan muxu baxi muxu
yaxuie yi ra,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma,

²⁵ a tan naxan neme fima a xa
daali birin ma,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

²⁶ Wo Ala tantu naxan na koore
ma,
barima dan mu na a xa xa-
nunteya ma.

137

*Isirayila xa konyiya Babilon
bɔxi ma*

Ala matɔxɔɛ

- 1 Muxu nu dɔxoxi Babilon xuree de ra Siyoni xa fe ratufe ra.
- 2 Muxu nu bara muxu xa kɔrae gbaku wuri bilie kon na.
- 3 Muxu yaxuie nu Siyoni beɛtie maxorin muxu ma, e nu wama beɛti seɛwaxi nde xon. E naxe, «Siyoni beɛti nde ba muxu be.»
- 4 Muxu nɔma beɛti bade Alatala be yi konyiya kui di?
- 5 Darisalamu, xa n neɛmu i ma, n belexe naxa nɔ kɔra raberede sonon,
- 6 n nenyi xa kankan n de kui. Na xa raba n na xa a sa li n naxa neɛmu Darisalamu ma, xa a xa fe mu findi n ma seɛwe ra.
- 7 Alatala, i xa ratu Edonkae xa fe raba ma Darisalamu xa nimise lɔxɔɛ. E tan nan nu a falama, «Won xa a kana han won sa a ba a bunyi ra.»
- 8 Babilon, wo xa xunnagore bara ge panigede, seɛwe na a be naxan i sare rag-bilenma i ma, i fe jaaxi naxan nabaxi muxu ra.
- 9 Seɛwe na mixi be naxan i xa die suxuma, a e butuxun fanye fari.

138

Ala batufe bɔɛ birin na

- Dawuda xa beɛti
- 1 N i batuma ne n bɔɛ birin na, n i matɔxɔ alae ya i.
 - 2 N na n xinbi sinma ne i xa horomolingira mabiri, n i xili matɔxɔ i xa xanunteya nun dugutegeɲa xa fe ra, barima i bara i xili nun i xa masenyi rate fe birin xun na.
 - 3 N to i xili, i naxa n yaabi,

i naxa n nalimaniya i senbe ra.

- 4 Mange naxee birin na yi dunija ma, e na i xa masenyi rame, e xa i matɔxɔ.
- 5 E xa Alatala xa kira matɔxɔ, barima Alatala xa nɔre gbo.
- 6 Hali Alatala na koore ma, a meɛnima ne mixi magoroxie ma, konɔ a makuyama ne yete igboee ra.
- 7 N na lu tɔɔre kui, i n nakisima ne, i n yaxuie xa xone xun nakanama ne, i fa n nakisi i senbe ra.
- 8 Alatala n ma fee rakamalima ne. Alatala, dan mu na i xa xanunteya ma. I naxa i xa daalie rabolo.

139

Ala mixie kolonfe

Ala matɔxɔɛ

- 1 Dawuda xa beɛti beɛtibae xa mange be Alatala, i n bɔɛ birin kolon.
- 2 I n dɔxɔ temui kolon, i n keli temui kolon, i n ma mapɔxunyie birin kolon beenun n xa e mapɔxun.
- 3 I n jere temui kolon, i n sa temui kolon, i n ma kirae birin kolon.
- 4 Beenun wɔyenyi xa mini n de i, i tan pan bara a birin kolon.
- 5 I n nabilinma ne i xonyee ra.
- 6 Na fe kolonyi makaabaxi gbo n tan be, a dangi n ma fahaamui ra.
- 7 N sigama minden, n xa n makuya i Xaxili ra? N na n gima minden, n xa n nɔxun i ma?
- 8 Xa n sa te koore ne, i na menni. Xa n sa goro aligiyama ne, n i lima ne naa.
- 9 Xa n sa keli subaxe ma, n baa igiri,

10 i belexe n najerema ne, i senbe
n malima ne.

11 Xa a sa li n fa a fala,
«N noma n noxunde dimi
kui naiyalanyi mu na
dennaxe.»

12 i n toma ne na dimi kui alo n na
soge nan bun ma.

13 I tan nan n nii daaxi,
i tan nan n nafalaxi n nga tsege.

14 N i matoxoma ne barima n daa
ki makaaba.

I xa wali maniye mu na.

N na kolonxi a fanyi ra.

15 N fate ki mu nu noxunxi i ma
a to yailanxi gundo kui.

16 I yae naxa n to beenun n xa
findi a ra.

N ma loxoe birin nu sebexi i xa
buki kui beenun n xa daali.

17 Ala, i xa mapoxunye gbo, e
tilin.

18 Xa n sa e kontima ne nu, e wuya
meyenyi xori be.

Na birin kui, n luma i yi.

19 Ala, yandi, i xa mixi jaaxie faxa,
i xa faxetie makuya n na.

20 I yaxuie fe jaaxi falama i xa fe
ra,

e i xili kanama.

21 Alatala, a mu lanma n xa i
xonmixie xon?

A mu lanma i matandilae xa
rapaaxu n ma?

22 N e xonma ne.

E bara findi n yaxuie ra.

23 Ala i xa n boje kui mato,
i xa n ma kontofili kolon.

24 A mato xa n na kira kobi nde
nan xon ma,

i naxan xonxi.

Xa a na na ki ne, i xa n ti kisi kira
nan xon ma.

140

Mixi kobi alo boximase

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa
mange be

² Alatala, n natanga mixi jaaxie yi
ra,

naxee wama n toorofe,

³ naxee nate tongoma e boje ma
gere masofe ra loxo yo loxo.

⁴ E xa woyenyi xonlo alo boximase
xa xone.

Nengi rate.

⁵ Alatala, i xa n natanga mixi
jaaxie belexe i.

I xa n natanga mixi kobie ma
naxee wama n nabirafe.

⁶ I xa n natanga yete igboe xa
gantanyi nun luutie ma,

naxee yelae italama n ma kirae ra
n suxufe ra.

⁷ Alatala, n Marigi Ala nan i ra.

I xa i tuli mati n wa xui ra.

⁸ Alatala, n nakisima senbema,

naxan n natangama n gere loxoe,

⁹ i naxa tin mixi kobie waxonfe ra,
i naxa na sooneya e be alako e xun

naxa fa rakeli.

Nengi rate.

¹⁰ N gerefae xa fe jaaxi maxirixie
xa gbilen e ma.

¹¹ Te wole xa doxo e xun na,

e xa radin te xora, e naxa fa mini
na kui xonon.

¹² Fe jaaxi rabae naxa sabati yi
boxi ma,

toore nan tun xa ragiri e ma.

¹³ N a kolon Alatala kiiti fanyi
sama ne misikiinee be,

a nondi fima setaree ma.

¹⁴ Tinxintoe i xili matoxoma ne,
nondilae kisima ne i ya i.

141

Mixi jaaxie xa gantanyi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti

Alatala, n bara i maxandi, i xulun
n malife ra,

i xa i tuli mati n ma maxandi ra.

² N ma duba xa te i mabiri alo
surayi xiri,

n ma belexe ti xa lu alo nunmare
serexe.

³ Alatala, n de makanta

alako fe jaaxi yo naxa mini n de
kui.

⁴ I naxa tin n bɔɔɛ xa siga fe ɲaaxi ma,
n naxa lan wali kobi rabae ma n
ma geeni xa fe ra.

⁵ Xa tinxintɔɛ n bɔnbɔ, a fan n be,
a xa xurui fan alɔ labunde naxan
sama n fate ma.

N mu tondima na fe ra.
Kɔnɔ n Ala maxandima a xa mixi
ɲaaxi waxɔnfe kana.

⁶ E xa kiitisae xa radin gelenyi ra.
Mixi ɲaaxie xa a kolon n ma
masenyi fan.

⁷ E xa a fala, «Muxu xɔrie bara
yensen aligiyama,
alɔ xɛ sa bɔxi buxama ki naxe.»

⁸ Kɔnɔ n Marigi Alatala, n ya tixi i
tan na.
N kantari toma i sɛɛti ma, i naxa
n nii rabolo.

⁹ N natanga gantanyie ma e naxee
tema n be,
n natanga mixi ɲaaxie xa yelɛe
ma.

¹⁰ E tan xa suxu nee ra, n tan xa
kisi.

142

Danxaniyatɔɛ xa kantari

Ala maxandi

¹ Dawuda xa lɔnni bɛɛti a to nu na
fonne ra

² N na n xui ratema Alatala nan
ma kinikini xa fe ra.

³ N na n ma kɔntɔfili dentegema a
tan nan be,

n na n ma nimise ya ba a be.

⁴ Limaniya na ba n yi ra,
i tan n sigade kolon.

E bara gantanyi te n be n ma kira
ra.

⁵ N nabilinyi mato: mixi yo mu na
n be,

kantari mu na n be, mɛɛnima yo
mu na n be.

⁶ Alatala, i tan nan keren peti na n
be sɔnɔn.

I keren nan findixi n kantama ra
yi duniɲa bendɛ fuɲi fari.

⁷ I xa n wa xui mɛ, barima n senbe
birin bara ɲon.

N ba n kerimae yi ra, barima e
senbe gbo n be.

⁸ N namini geeli kui,
alako n xa i xili matɔxɔ.

Na kui tinxintɔɛ fama ne e ma-
lande n yire i xa hinne xa
fe ra.

143

Ala xa maxandi hagige

Ala maxandi

Dawuda xa bɛɛti

¹ Alatala, i tuli mati n ma maxandi
ra,

i xa kinikini n wa xui ma.

I xa n ma duba suxu i xa
dugutegɛɲa nun i xa
tinxinyi xa fe ra.

² I naxa i xa konyi makiiti, barima
daali yo mu tinxin i ya i.

³ N yaxui birama ne n fɔxɔ ra,

a n boronma ne bɔxi ma,

a n luma ne faxɛ niini bun ma alɔ
faxamixie.

⁴ Na kui n xaxili bara ifu. Li-
maniya bara ba n yi.

⁵ N natuma ne lɔxɔɛ dangixie ma,
n na n xaxili rasigama i xa wali
birin ma,

n na n ɲɔxɔ rasiga i xa daalie ma.

⁶ N na n belɛɛɛ italama ne i be,
n nii i fenma ne alɔ gbengberenyi
ye fenma ki naxe.

ɲengi rate.

⁷ Alatala, yandi, i xulun n yaabife
ra.

Limaniya bara gɛ bade n yi ra.

I naxa i kobe raso n na,
xa na mu n luma ne alɔ faxamixie.

⁸ Kuye na iba, i xa i xa dugutegɛɲa
masen n be,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

N ɲɛɛ kira masen n be,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

⁹ Alatala, n natanga n yaxuie ma,
barima n kantari sɔtɔma i niini
nan bun ma.

¹⁰ N xaran i waxɔnfe rabafe ra,
barima i tan nan na n Marigi Ala
ra.

I Xaxili Seniyenxi xa n ti kira fanyi
xon ma.

11 Alatala, i xa n nakisi i xili xa fe
ra,

i xa n ba toore kui i xa tinxinyi xa
fe ra,

12 i xa n yaxuie de balan i xa
dugutegepa xa fe ra,

i xa n gerefae xun nakana,
barima i xa konyi nan lanxi n ma.

144

Munse na adamadi ra Ala be?

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti

Tantui na Alatala be, naxan find-
ixi n ma fanye ra,

naxan n belexe rawalima a xa
gere kui,

2 naxan findixi n xanuntenyi
senbema ra,

naxan findixi n kantama nun n
nakisima ra,

naxan noma n yaxuie ra alako n
xa kantari soto.

3 Alatala, munse na adama ra i to
fa meenixi a ma?

Munse na adama xa di ra i to fa i
joxo saxi a xon ma?

4 Adamadi luxi ne alo jengi foye,
a xa simaya dangima ne alo niini
dangima ki naxe.

5 Alatala, i xa koore rabi i gorofe
ra,

i fa din geyae ra alako tuuri xa te.

6 I xa seyamakonyi rabula yaxuie
rayensenge ra.

Xalie woli alako e xa siga.

7 I xa i belexe itala kelife koore ma,
alako i xa n nakisi, i xa n natanga
n yaxuie ma

alo mixi ratangama moronyie ma
ki naxe.

8 N nakisi wule falee ma naxee
wama n madaxufe.

9 Ala, n beeti neene bama ne i be
n ma kora luuti fu daaxi xui
ra.

10 N i matoxoma ne, i tan naxan
mangee xun nakelima,

naxan i xa konyi Dawuda
ratangama santidegema
jaaxi ma.

11 N nakisi, n natanga n yaxuie
ma,

naxan wule falama mixi madax-
ufe ra.

12 Na temui muxu xa di xeme
fanma ne alo wuri bilie,
muxu xa di ginnee tofanma ne alo
kontigiba,

naxee masolixi mangee banxi kui.

13 Muxu xa banxie rafema ne dax-
amui mooli birin na,
muxu xa goore wuyama ne a
wulu wulu ma,

14 Muxu xa ningee xungboma ne,
lanyuru yo mu luma e ma,

e furi mu birama,
sonxoe mu mema muxu ma-
landee.

15 Seewe na jama be Ala fama yi
fe mooli rabade naxan na.

Seewe na jama be Alatala findixi
naxan Marigi Ala ra.

145

*Ala xa kaabanakoe nun xa-
nunteya*

Ala matoxoe

Dawuda xa Ala matoxoe

1 N ma Mange Ala, n i matoxoma
ne, n i xili tantuma ne
abadan.

2 Loxo yo loxo n i matoxoma ne, n
i xili tantuma ne abadan.

3 Alatala senbe gbo, matoxoe birin
na a tan nan be,
adamadi mu noma sode na birin
kui.

4 Yi waxati mixie fama ne i xa
kaabanakoe falade boore
waxati mixie be.

5 E fama ne i xa nore tofanyi
masende.

N luma ne i xa kaabanakoe
maroxun na.

6 E fama ne i senbe magaaxuxi xa
fe falade.

N luma ne i xa kaabanakoe masen
na.

7 E fama ne jɛlexinde i xa hinne xungbe ra,
e i xa tinxinyi masenma ne beɛti seɛwaxi ra.

8 Alatala hinne mixi ra, a kinikini, a dipɛxi, a xa xanunteya gbo.

9 Alatala fe fanyi rabama mixi birin be,
a kinikini a xa daali birin ma.

10 Alatala, i xa daalie birin i maɔɔɔma ne,
i xa seniyeɔtɔɛ i tantuma ne.

11 E i xa mangeya xungbe xa fe masenma ne,
e i senbe xa fe falama ne,

12 alako mixie xa i xa kaabanakoe kolon, a nun i xa mangeya noɔɔxi.

13 I xa mangeya mu jɔnma ne, i xa noɛ buma ne abadan.

14 Alatala bira mixi malima, a mixi magoroɔi xun nakelima ne.

15 Dunija birin a xaxili tixi i ra, i tan nan e baloma a waxati.

16 I tan nan i belexe rabima, i birin nawasa e hayi na naxan ma.

17 Alatala tinxin a xa fe birin kui, a dugutegeɔi a xa daalie ma.

18 Alatala makɔɛ a maxandilae ra,
naxee a maxandima e boɔɔe fiixe ra.

19 A a yaragaaxuie waxɔnfe rabama ne,
a e xa duba suxuma ne, a e rakisi.

20 Alatala a xanuntenyie makan-tama ne,
koɔɔ a mixi jaaxie birin soɔntoma ne.

21 N de Alatala maɔɔɔma ne.
Daali xa a xili seniyeɔnxi maɔɔɔ temui birin.

146

Ala xa mali gbo adama xa mali be

Ala maɔɔɔɔɛ

1 Wo Alatala maɔɔɔɔ!

N nii xa Alatala maɔɔɔɔ,

2 n xa a maɔɔɔɔ n ma simaya birin na.

N n Marigi Alatala maɔɔɔɔma ne beɛti ra, fanni n na n nii ra.

3 Wo naxa wo yeɛe taxu mixi xungbee ra,

barima adamadie na e ra, naxee mu noɔma mixi rakiside.

4 E nii bama ne e fate i, e gbilen bende.

Na loɔɔe yati, e naxan janigexi, na birin jɔnma ne.

5 Seɛwe na mixi be, Yaxuba Marigi Ala naxan malima.

Seɛwe na mixi be, naxan a xaxili tima a Marigi Alatala ra,

6 Ala naxan koore nun boɔxi daa, Ala naxan baa nun a kui see birin daa,

dugutegeɔna na Ala naxan be abadan.

7 Alatala toɔɔɔegetɔɔe xun mafalama,

a donse fima kaamɛtɔɔe ma, a geelimanie raminima geeli kui,

8 a doɔɔxuiye ya raboɔma, a mixi magoroɔie xun nakelima, a tinxintɔɔe xanuma,

9 a meɛnima xɔɔɔe ma, a kiridie nun kaajɛ ginɛe bun tima,

koɔɔ a mixi jaaxie tan xun nakanama ne.

10 Siyoni, wo Marigi Alatala xa mangeya mu jɔnma abadan.

Wo xa Alatala maɔɔɔɔ!

147

Ala senbe maniyɛ mu na

Ala maɔɔɔɔɛ

1 Wo Alatala maɔɔɔɔ.

A lanma Alatala xa maɔɔɔɔ beɛti ra.

Fe fanyi na a ra.

2 Alatala na gbilenfe Darisalamu ti ra,

a Isirayila xa mixi rafama ne ke-life konyiya kui,

3 a toɔɔɔmixie ralimaniyama, a e rayalanma e xa fure kui.

4 Alatala tunbuie kɔnti kolon,
 a e birin xilima e xili ra.
 5 Won Marigi Alatala senbe gbo,
 dan mu na a xa fahaamui ma.
 6 Alatala mixi magoroxi bun tima,
 kɔnɔ a yete igboe xa fe kanama.

7 Wo xa beeti ba Alatala be tantui
 ra,

wo xa beeti ba Ala be kɔrae xui ra.

8 A tan nan nuxui raminima koore
 ma,

a tune rafa bɔxi ma,
 a sansie rasoli geyae fari.

9 A xurusee rabaloma,
 a donse fima xaxa yɔree ma, e na
 e xui ramini temui naxe.

10 Soe senbe mu findixi fefe ra Ala
 be.

Xeme xa senbe mu findixi fefe ra
 Ala be.

11 Ala yaragaaxuiya nan nafanma
 a ma.

Ala wama mixi xɔn naxan xaxili
 tixi a xa xanunteya ra.

12 Darisalamu, i xa Alatala
 matɔxɔ.

Siyoni, i xa Ala tantu,

13 barima a tan nan i xa naade
 makantama,

a tan nan barake sama i xa jama
 ma.

14 A bɔjɛsa fima i xa bɔxi ma,
 a donse fanyi fima i ma.

15 Alatala dunija yamarima,
 a a waxɔnfe rayensenma mafuren
 mafuren.

16 A balabalanyi ragoroma ne alo
 gese fute,

a na rayensen alo te xube.

17 A ragoro bɔxi ma, nde nɔma
 tide na xinbeli ya ra?

18 A na a xui ramini e ma, e
 xunuma ne,

a na foye rafa, balabalanyi man
 findima ne ye ra.

19 Alatala bara Annabi Yaxuba
 rakolon a xa masenyi ra,

a bara a xa seriye nun a xa yaa-
 marie masen Isirayila be.

20 A mu na mooli ragirixi si gbete
 yo be.

Nee luma Ala xa seriye
 kolontareya nan kui.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

148

Dunija xa Ala matɔxɔ

Ala matɔxɔe

1 Wo Alatala matɔxɔ!

Wo Alatala matɔxɔ kelife koore
 ma.

Wo a matɔxɔ yire itexi kui.

2 Alatala xa malekee xa a matɔxɔ,
 a xa galie xa a matɔxɔ koore ma.

3 Soge nun kike xa a matɔxɔ,
 tunbui dexexie fan xa a matɔxɔ.

4 Koore xa a matɔxɔ,
 a nun ye naxan toma naa.

5 E birin xa Alatala xili matɔxɔ,
 barima a yamari nan fi, e naxa
 daa.

6 A naxa e ti e tide, e xa lu naa
 abadan.

A naxa na seriye sa, naxan mu
 kanama.

7 Wo Alatala matɔxɔ kelife bɔxi
 ma.

Baa nun nimase birin naxee na
 baa tilinyi kui,

8 seyamakɔnyi, balabalanyi,
 kunda, nuxuie,

nun foye xungbe naxan a xa yaa-
 mari ratinmema,

9 geyae nun tentenyie, wuri bogi-
 lae nun sediri bilie,

10 wulai subee nun xurusee,
 bubusee nun xɔnie,

11 dunija mangee nun sie,

mangedie nun dunija kuntigie,

12 fonikee nun ginedimedie, dimɛe
 nun forie,

13 e birin xa Alatala xili matɔxɔ,
 barima a xili gbansan nan itexi,

a nɔre dangi koore nun bɔxi ra.

14 A bara mange senbema rakeli a
 xa jama xun na,

a xa seniyentɔee naxan
 matɔxɔma,

seniyentōee naxan findixi Isiray-
ila a xa nama xanuxi ra.

Wo Alatala matōxo!

149

Bēeti nēene

Ala matōxo

¹ Wo Alatala matōxo!

Wo bēeti nēene ba a bē,
wo matōxo raba a batulae tagi.

² Isirayila xa sēewa a daali Marigi
ra.

Siyoni nama xa sēewa e xa Mange
ra.

³ E xa a xili matōxo fare boron yi
ra,

e xa bētie ba maxase nun kōra
xui ra,

⁴ barima Alatala sēewaxi a xa
nama ra,

a kisi fima nē yete magoroe ma.

⁵ A xa seniyentōee xa sēewa yi
binye ra,

e xa e sēewe xui ite
hali e xa sadee ma.

⁶ Ala matōxo xa lu e de i.
Na luxi alo santidegema xaapexi e
belexe kui,

⁷ e naxan nawalima e gbe jōxo fe
ra,

si jaaxie jaxankatafe ra.

⁸ E e yaxuie xa mangēe sama nē
yolonxonnye ra,

e e xa yareratie xirima nē a
xōroxo ra,

⁹ na fa findi e xa kobija sare ra.

Xunnakeli belebele nan na ki Ala
xa seniyentōee bē.

Wo xa Alatala matōxo!

150

Birin Ala matōxo fe

Ala matōxo

¹ Wo Alatala matōxo!

Wo xa Ala matōxo a xa
hōromōbanxi kui.

Wo xa a matōxo koore ma.

² Wo xa a matōxo a xa kaabanakoe
xa fe ra.

Wo xa a matōxo a senbe xungbe
xa fe ra.

³ Wo xa a matōxo feri xui nun kōra
xui ra,

⁴ wo xa a matōxo maxase nun fare
boron yi ra,

wo xa a matōxo kōra maniyē nun
xule xui ra,

⁵ wo xa a matōxo maxase xui itexi
ra.

⁶ Nimase birin xa Alatala matōxo.

Wo Alatala matōxo!